№ 1(301) - 100(400)
07

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, неділя 5. січня. 1930. Ч. 1. (301)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: „Нова Зоря", Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО.

НОВИНА З ВИФЛЕЄМА

В гніздо моїх святих почувань,
До радощів терема
Прилинула свята надія: —
Новина з Вифлеєма..

Прилинула в святовечіря
Із білими снігами,
Впросилася до мого серця,
Мов немовля до мами.

Впросилася у мою душу
З далекої дороги,
Принесла вістку про Ісуса
У глиб життя й тривоги.

А як над моїми верхами
Свят-зіронька засяла,
Душа з розрадощів великих
Крізь плач колядувала.

А як над моїми верхами
Вітри залопотіли,
Мої думки до Вифлеєма
В стаєнку полетіли.

А як з трьохбанної церковці
Дзвонили на всеночне,
Думки вернулися у серце
Розсвітлене, святочне.

А з ними і гніздо почувань,
До радощів терема
Прилинула свята надія: —
Новина з Вифлеєма.

І пролетіла в святовечіря
Понад верхи і ріки,
Вселилася у мою душу
На завсіди, на віки...

Синаґоґа, в котрій учив Спаситель

В давньому Капернаумі відбудовують тепер синаґоґу, що в ній навчав Христос Спаситель. Руїни тої синаґоґи відкрили в 1865 р. Спершу були сумніви щодо автентичности руїн. Ті сумніви усунули Францішкани, які зайнялися основним розслідом румовища. Копали землю й відкопали гранітні фундаменти ще в зовсім доброму стані. Доволі добре збереглися цоколи стовпів, що піддержували синаґоґу. По дотеперішнім розслідам синаґоґа була збудована в грецько-римському стилі. Була поділена на головну наву й бічні крила. Загальна поверхня синаґоґи мала 400 метрів квадр.

Нове правительство в Польщі

По довгій кризі утворено нарешті нове правительство. В склад його увійшли опріч „нового" премієра Бартля, котрий уже 5-ий раз творить кабінет, отсі нові міністри: 1. мін. внутр. справ Генрик Юзефский, уроджений в Київі 1892 р. Там укінчив університет. Він математик і знає українські відносини. 2. Мін. публ. робіт д-р Антін Матакевич, уроджений 1875 р. в Неполомицах, політехніку кінчив у Львові. Видав багато праць також по французьки і по німецьки. 3. Управитель мін. рільництва Віктор Лесьневский, ур. 1886, студіював у Варшаві, права в Петербурзі. 4. Управитель мін. справедливости, презес апеляційного суду в Варшаві Дуткевич, уродився в Люблині 1872 р., права студіював у Юріеві (Дорпат), був суддею в Кишиневі. Се був одинокий представник нац. меншостей у Бесарабії, котрий голосував за прилученням тої країни до Ромунії.

Опозиція дальше треває

Іменування нового правительства не змінило становища опозиції. Вона бачить у зложенню нового кабінету тільки нову хитрість і тактичний маневр санації. В тім опінія всіх опозиційних ґруп одностайна. Вони уважають новий уряд тільки вислідом компромісу між двома струями в нутрі санації, ліберальної й „полковницької".

Криваві бої з комуністами

Ґрупа комуністів напала в Берліні у „Темпельгофі" на націон. соціялістів, багато їх поранила ножами, а одного убила. Другий такий сам випадок наступив у Берліні при Тавроґштрассе, де комуністи навіть стріляли і ранили 13 осіб, з того 4 тяжко. Третій такий сам напад зробили при Оранієнбурґерштрассе, де поранили також багато людей. Соц. дем. преса пише, що то Москва наказала їм викликати штрайки і неспокої.

Місяць католицької преси

Місяць січень призначений спеціяльно на пропаґанду за катол. пресою і на приєднування їй нових передплатників. В грудні подали ми в „Н. Зорі" ряд статтей про вагу і значіння катол. преси. Тепер тільки коротенько пригадуємо, що якби що другий передплатник „Н. Зорі" придобав їй нового передплатника, то „Н. Зоря" моглаб сейчас виходити тричі в тиждень, а якби кождий передплатник „Н. Зорі" сам заплатив на час цілорічну передплату і придбав одного нового передплатника, — „Нова Зоря" стала би зараз дневником!

Святочні нагороди літератам

У Франції традиційно розділюють на Різдвяні свята три нагороди літератам. Сего року одержав нагороду Академії Ґонкурів молодий, 30-літний письменник Марсель Арлянд за 3-томову повість „Порядок", котру писав 4 роки. В ній представив життя зревольтованого чоловіка. — Другу нагороду, звану „Прі Феміна", здобув Жорж Бернанос за працю п. з. „Радість". Він має літ 41, але пише доперва від кількох літ. Книжка його пригадує Достоєвського. — Нагороду Ренодета одержав Марсель Аім, котрий має літ 27.

Львівська [illegible]
№ 1209

ТЕПЕРІШНЄ РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Найкраще своє свято обходить тепер християнський світ серед дуже тяжких часів. Сі часи називає Св. Отець у своїм листі до кардинала Бертрама такими часами, в яких „чистота віри й обичаїв втягнена у що раз то більш небезпечну й рішаючу боротьбу, в котрій духовенство ізза недостачі священиків ніяким чином не може сповнити своїх душпастирських завдань". Сказане се в листі до німецького кардинала, значить — сказано передовсім про відносини на заході, де св. Церква Христова здавна сильно уґрунтована.

А щож доперва говорити про відносини на нашій укр. землі! Тільки на 1/10 частині земель України може взагалі працювати наша св. гр. катол. Церква. А на схід від Збруча, на величезних просторах України, по указу страшної влади антихриста і слуг його замовкли в сім році дзвони християнських церков на Рождество Христове, а зате рясно лунає гриміт револьверів і рушниць чекістів, котрі в отікаючих кровю підваллях і пивницях чрезвичайки масово розстрілюють християн, бо уважають усяку реліґію, а передовсім Христову за найбільше зло у своїй державі... На наших очах відживає там жорстокий дух поганства, тільки ще страшніший, ніж був, бо заосмотрений у зброю т. зв. „науки", яка безвірством і деморалізацією винищує родинну звязь і затроює душу молодих поколінь.

Стоїмо перед появою, якої в такім поражаючім жаху, жорстокости й величині ще ніколи людський рід не бачив, відколи сягає память його. На наших очах приложена діявольська сокира до самого корня людства, а іскри від ударів її червоним приском падають і на країни, навіть віддалені від великої каґтівні антихриста. Падають і полумям займаються і горять, що раз то більше.

Не закриваймо очей на той зріст пекольного вогню, що бухає з держави антихриста! Ще тому кілька літ большевики не відважилисяб у нас так часто демонструвати на вулицях, або так отверто змагати до опановування наших старих інституцій, як роблять се тепер. Се діється не тільки у нас. З Німеччини буквально що кілька днів приходять вісти про криваві бої комуністів, на вулицях німецьких міст. Сильно підмінована ними також Франція. Хилиться перед ними навіть Анґлія, підточувана з нутра їх пропаґандою. Не тішмося тим, що в большевії дуже зле і що вона перед розвалом, бо вона й дійсно падаючи, може ще наробити страшного лиха.

А ми тепер — на самім краю християнського світа, проти якого звернений могутний напір антихриста і слуг його. І тому небезпека наша найбільша. Та ще тому, що вона напирає на суспільність нашу не тільки зовні, але і з нутра. Напирає і розсаджує її під ріжними видами. Якже боротися з тим?

Передовсім уповати на того Бога, що як Дитя зійшов на сей світ у страшні часи розкладу його, щоби принести Себе в жертву за ґріхи людського сотворіння свого, котрому дав образ і подобіє своє. Уповати на Нього, що Він не опустить тих, котрі твердо вірять Йому і готові до жертв у боротьбі за святу правду науки Його.

Не закладаймож рук серед пожежі, котра займається між нами. Не будьмо

Косметику, валочки до вікон, артикули господарсько-домові найкорисніше поручає:

Альойз Гибнер 590. 5—5.

Ринок 38. Телєфон 25-13.

гірші від поган, що серед великих небезпек острим законом наказували всім членам суспільности своєї, ставати по котрій хочуть стороні, але не бути байдужими і прогнанням карали за безучасність і байдужність у боротьбі.

Скріпивши себе вірою в Бога і святу католицьку Церкву Його, докажім свою поправу ділами взаїмної любови й вибачення, бо мертва віра без діл. Відновім збірними зусиллями давну силу Церкви на всіх областях суспільного життя, від збірної молитви по церквах почавши, на добродійних ділах скінчивши. Нехай кождий з нас здасть собі справу з того, яке добре діло зробив він сам і яке добре збірне діло зроблено або хоч започатковано у сі святі дні Різдва Христового в його місцевости. А добрі діла наші роблені во імя Христове і св. Церкви його, коли уникатимемо честилюбія, задзвонять голосніше, ніж задзвонилиб замкнені слугами антихриста церкви на землях наших. І тоді отсі свята в тяжкім часі облекшать серця наші і скріплять нас під кождим оглядом.

—o—

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 7-30

Як ширити католицьку пресу

Німецькі католицькі часописи подають такі способи поширювання християнських часописів: 1) Передплачувати для себе і для инших. 2) Поручати в товаристві, в читальні, кооперативі й на всяких зборах. 3) Жадати, щоби всі склепики, готелі й ресторани мали в себе християнські часописи. 4) Жадати від них, щоб давали оголошення гільки до християнських часописів. 5) Купувати в першу чергу у купців, що оголошуються в христ. пресі. 6) Обороняти катол. пресу перед напастями й закидами. 7) Переконувати других п р о в а г у катол. часописів. 8) Творити в кождій місцевости при церкві пресові кружки, яких ціль булаб занятися справою поширення катол. преси. 9) Уладжувати відчити для пропаґанди катол. преси. 10) Надсилати як можна найчастіше католицькі вістки зі своєї місцевости до редакцій християнських часописів і взагалі співпрацювати з ними, не ображуючись, коли редакція не помістить того або сего, або коли містить пізніше. 11) Звертати увагу редакції на можливости уліпшення часопису та повідомляти про бажання читачів. 12) Брати найблищу співучасть й цікавитися постійно католицькою пресою.

Є отже аж 12 ріжних способів, щоб допомогти католицькій пресі. Колиб так кождий читач допомагав у поширенню свого католицького часопису, тоді не потребувалиб ми, боятися за успіх нашої справи.

„Вѣра въ Бога требуетъ прямого участія чоловѣческой воли. Помимо своей воли человѣку нельзя вѣрить въ Бога. Если мы не хотимъ вѣрить, то мы и не будемъ вѣрить. Богъ не хочетъ быть внѣшнимъ фактомъ, который невольно навязывается намъ“. (В. Соловьевъ).

о. Й. ОСТАШЕВСЬКИЙ

Різдво Христове — діточе свято

Непорочними перлинами радости й утіхи розсипалися нині стародавним звичаєм пречудні наші колядки попід вікнами сільських хат. Раз в рік мають право маленькі раби нужди й безпросвіття, вибігти в татових чоботах і в маминім кабаті з фантастично построєною вертепкою або звіздою, з циганом, жидом, Іродом, козою, чортиком і ангелом на село та сповнити цілу околицю невинним прославлюванням Божого Дитяти, щирим соняшним сміхом безжурної веселости. Ніхто зі старших не галюкає тоді на них, ніхто не проганяє зпід порога своєї хати. Кожда жменя радо відчиняється, щоб кількома сотиками надгородити малих колядників. Старі господарі летять думкою в давну давнину до минулих своїх Різдвяних радостей; з нетаяною насолодою згадують давних друзів з дитинячих літ; забувають на буденні клопоти; любо всміхається їх душа до чарівних привидів із буйним квіттям закосиченої країни їх дитинства . Ціле село замінюється на щасливий діточий рай!

Різдвяні Свята аж просяться, щоби зріле громадянство зацікавилося цим ніжним молоденьким цвітом і не дозволило буденній хуртовині обривати із нерозквітлих бубляшків сніжних пелюстків та гратись ними лихій долі по брудних калабанях сірого життя.

Хочу говорити про організацію сільської дорастаючої молоді. Цієї молоді, яка скінчила сільську школу, а ще за молода до членства аматорського гуртка, чи руханкового товариства. Вона мимохіть ходить самопас тай на очах громади дичіє. А пречінь це прийдешні громадяни, яким туй-туй прийдеться взяти в спадщині по нас всьой наш культурно-економічний дорібок і дальше розвивати його. Справа позашкільної молоді в нашім краю, це справа найменше пів міліона дітей обох полів, котрі по укінченню сільської школи не побирають через кілька літ жадної освіти ні найменшого виховання крім раз у тиждень в церкві. А пречінь це саме діти найширших верств нашого народа, який зі своїх злиднів богато складає жертв на удержання ріжних просвітних інституцій та мав би право за це щось дістати для своєї дітвори, щоб вона колись знала, за що має відлячуватися цим інституціям.

По містах вже зорганізовано життя дорастаючої молоді середними школами, бурсами, пластами, релігійними стоВаришеннями та ріжними самоосвітними гуртками. Навіть для молоді пацяткованої проступком закладає держава доми поправи. Тільки про нашу сільську, морально й фізично здорову молодь, ніхто не рухне навіть пальцем! Не диво, що преса доносить чим раз частіше, як ця молодь летить коміть головою на багнисті бездорожа.

Для цієї молоді доконче й негайно треба створити відповідну організацію, щоб вона ні дня по закінченню сільської школи не ходила самопас.

Наша Церква, „Просвіта“, „Рідна Школа“ та наші педагогічні круги нехай би помогли нашій селянській суспільности взяти всю сільську молодь обох полів від 14. року життя в карби організації, якаб занялася моральногромадським вихованням цієї молоді.

Инші народи вже мають такі організації. Вже й наші сусіди зорганізували сто тисяч своєї молоді, якою кермує 25 генеральних секретаріятів. Для цієї молоді видають вони показним накладом такі органи: „Пшияцель Млодзежи“, „Млоди Поляк“, „Млода Полька“, „Мали святек“, „Пшеводнік сполечни“, „Млодзеж Абстиненцка“. Для провідників стоВаришення друкують: „Керовнік стоВаришень Млодзежи“ і „Душпастерж Млодзежи — пісмо для патронатув стоВаришень млодзежи польскей“. Головний осідок її в Познані, там має свою друкарню і накладню, відтам ідуть журнали і всьой провід. По більших осередках побудовано власні домівки. Ціль організації — доповнення освіти та уформування характеру в молодім чоловіці. Підчеркую, що вироблення сильного характеру являється більше пекучим постулятом ніж доповнення освіти. Занадто розпаношилася нікчемність якраз між цими, що трохи лизнули друкованого слова, а не мали сили його стравити. Головним старунком організації повинно бути: видобути з молоденької душі всі шляхотні сили й виробити кождого на доброго члена церкви й нації, на свідомого громадянина чину, створити новий тип Українця, який міг би бути красшим завдатком розвою цілого народа.

Організація повинна обіймати цілого чоловіка, отже не тільки тіло, але також і то передовсім душу, моральну сторону молоді. Тому треба в ній поглибити релігійне виховання через популярні виклади апольогетики, через спочування і поміч людській нужді, через участь у церковних торжествах і через часте св. Причастя. Треба підготовити молодь до громадянської праці через виклади з рідної історії, географії, через науку про державу, про суспільність, про організацію ,про повздержність від тютюну й алькоглю, вчити панувати над собою, плекати між молодю духа солідарности й обовязковости та ощадности. При фізичних вправах звертати увагу на гигієну людського тіла, мешкання, на поживу, тепло, рух і береження себе перед слабостями. Метода праці в такій організації має спиратися на праці самої молоді, зн. сама молодь власною працею просвічає себе й виховує на громадян, належно приготованих до майбутних завдань. Отже сама молодь скликує сходини, проводить на них, секретарює, голосить реферати, веде дискусії, дбає, щоб раз повзяті ухвали виконувалися, строго придержується у всім точок статута. Тут кождий член має мати нагоду працювати над собою та шляхом спільних сил і самоврядування має спосібність виробити себе на зрілого громадянина. Помагають молоді в її праці старші громадяни й тому мусить бути стисла лучність між старшими й організацією молоді. Бо-ж організація має виховувати молодь. А кожде виховання полягає на тім, що хтось богатший душею і досвідом дає наче кавалок своєї душі вихованкови. Колиж говориться о самовихованню молоді, то це можливе тільки в такім поняттю, що молодь працює над тим, що подали їй старші громадяни через свою працю, свій примір і свій нагляд.

Тому польська організація молоді лучиться зі старшими через патронат, який складається з дорослих осіб з правом дорадчим і контролюючим. Патроном звичайно є священик, але може бути й світський чоловік. Член обовязково кождий з осібна передплачує сівй орган і платить 10 сот. членської вкладки місячно, а крім цього уряджують театр. вистави, вечері сміху, пантоміни на цілі організації. Спосіб праці такий: Кожде стоВаришення відбуває що два тижні сходини. Сходини виглядають так: I. Зачинаються піснею спеціяльно уложеною для організації молоді. II. Провідник — хлопець чи дівчина витає кількома словами всіх приявних. III. Відчитання і пояснення чверть сторінки ста-

тута. IV. Реферат або голосне читання якоїсь цікавої книжки й дискусія. V. Монольог або пантоміна, деклямація або назначений попереднього засідання член оповість книжку, яку дістав до перечитання. VI. Провідник закінчує кількома словами подяки за участь. Раз в рік улаштовує гурток своє свято при участи запрошених гостей. Атракцією гуртка будуть: свята весни, жнив, вистави на вільнім воздусі, прогульки до історичних місцевостей, відвідини сусідних гуртків і т. д.

Раз на рік збираються делеґати гуртків на повітовий чи краєвий зїзд, щоб ухвалити нові напрямні для праці по всіх гуртках. Читаємо у справозданню з львівського зїзду, який відбувся 1. липня 1927., що явилося на ньому 250 делеґатів - хлопців і 200 учасниць - дівчат та 85 осіб патронату. Союз львівський молоді має 105 мужеських стоваришень з 3342 членами та 44 жіночих сільських стоваришень у львівській окрузі. В таких річних зїздах польської молоді скрізь занотована приявність церковної ерархії, світської та військової влади й представників наукових та просвітних установ. Зїзди відбуваються з великими парадами, з науковими відвідинами музеїв, шкіл, церков, і кінчаються все театральними виставами мійських театрів для сільської молоді.

Кождий спір рішає мировий суд молоді. При кождім гуртку обовязково ведеться хроніку гуртка, в якій описується прогульки, свята, вистави, важнійші події і т. п. В нас охочі люде знайдуться між сільськимдуховенством, яке близько інтересується сільською молодю і діймаючо відчуває відсутність орґанізації для позашкільної молоді на селі. Треба булоб тільки, щоб покликані до цього діла чинники виготовили статути та конечно уложили практичні підручники, які містилиб у собі докладний, подрібний плян праці в сільськім гуртку й спосіб переведення пляну в практиці.

Підчас сегорічних Різдвяних радощів годиться призадуматися над майбутним сільської дітвори, яка ціліську нічку щебетатиме вам колядок під замерзлими вікнами тепленьких хат. Боже Дитя дійсно поблагословить добрим намірам старшого громадянства і допоможе построїти могутню орґанізацію сільської дорастаючої молоді, яка запалить цілу Україну ясним огнем Відродження, Щастя і Волі!

——o——

Відкрили місто на дні океану

З Ню-Йорку доносять: Коло острова Баґані, в архіпелягу Багама, як згідно ствердили ріжні кораблі, виринув з моря остров, на котрім є руїни старих будівель. Міністерство війни вислало туди три воєнні судна, котрі потвердили ті вісти. Учені припускають, що се останний землетрус видвигнув на поверхню моря давно залавшеся місто, мабуть старомексиканської культури. Інститут Карнеґія вислав туди велику наукову виправу.

——o——

В. МИРОПІЛЬСЬКИЙ

Націоналізм

Національні кличі, національна чи націоналістична ідеольоґія, зробилися в останніх часах загальною модою в Галичині та взагалі на західно-українських землях. Націоналізм , як всеохоплюючу і спасенну для України ідеольоґічну систему, пропагує в „ЛНВістнику“ Дм. Донцов. Він же видав досить велику й хаотично написану книжку п. н. „Націоналізм“, котра після думки її автора очевидно мала стати для націоналістів такоюж „канонічною“ книгою, як пр. „Капітал“Маркса для соціялістів. „Націоналізмом“ прикриває свою роботу й петлюрівський ‚Тризуб“ у Парижі, й орґан польської „санації“ на українській мові „Укр. Нива“ в Луцьку, і упіпівсько-большевицька „Праця“, й „націоналістично“-большевицька „Рада“. Бути націоналістом або принаймні прикидуватися націоналістом стало в нас трохи чи не обовяковим для кожного українського громадянина. Таке поширення націоналістичної ідеольоґії й така „мода“ на націоналізм мають у нас свої зрозумілі причини в недавно пережитих національно-історичних катастрофах. Національні невдачі й катастрофи у ріжних народів часто приводили до незвичайного розвитку націоналізму.

Так було в Німеччині на поч. XIX. ст. після її невдач у боротьбі з Наполеоном, коли там явилися проповідники й ідеольоґи націоналізму й національного месіянізму Кляйст, Фіхте, романтики, Ґеґель. Так було і в Польщі по невдатній революції 1831 р. (польські месіяністи). Так почасти булонавіть в Росії по невдатній Кримській війні 1855—56 р. (словянофіли, „почвенники“ і т. д.) й особливо тепер, коли серед росіян широко розростається ґіпертрофований націоналізм. Так є тепер і в нас.

Націоналізм, яко суцільна фільософічно-політична система, появляється на поч. XIX.в., хоч зародків її розуміється, можна шукати значно давніше, нпр. у Макіявелія й навіть в античних часах, головно в добі елінізму. В своїм історичнім розвитку націоналістична ідеольоґія перейшла дуже значну еволюцію.

XVIII-ий вік, „доба розуму й просвіти“, була ворожа націоналізмови. Найпопулярніші мислителі й письменники XVIII. в. Вольтер, Руссо, Кант були противниками націоналізму та схилялися до космополітизму. Вольтер уважав себе „громадянином світу“ й висмівав патріотичні почуття. З якої рації, — говорив він, — той кавалок землі, де я припадково уперше побачив світ, має право претендувати на мою увагу, любов і працю в більшій мірі, ніж усякий инший край землі?! „Велика“ французька революція хотіла також увести в життя ідеї космополітизму. Передовсім революція постаралася знищити рештки національно-краєвих особливостей ріжних частей Франції — Бретани, Нормандії, Ґаскони, Провансу ітд., проводячи всюди засаду повної уніфікації. Далі почалося творення з сусідних областей і держав (Бельґії, Голяндії, Швайцарії, Італії) „республік-доньок“ — цілковито на взір французької революційної республіки, частинами котрої вони фактично ставали. Французька революція виразно стреміла до перетворення всеї Европи в одну велику республіку. Інша річ, що сей космополітизм французької революції зійшовся по суті з французьким імперіялізмом. Бо провід над усім у революційних республіках задержували французи, пануючою інтернаціональною мовою була французька мова, центром революційного світа — Париж. Зовсім таксамо як теперішний большевицький інтернаціоналізм близько сходиться з великоруським імперіялізмом.

Реакцію вікові „розуму й просвіти“ й французькій революції дав головно ґерманський світ. Французькому раціоналізмові та матеріялізмові він протиставив ідеалістичну фільософію Фіхтого, Шелінґа, романтиків, Ґеґеля, французькому космополітизмові — національну ідеольоґію, котру розвинули ті ж самі фільософи й письменники. Ся німецька національна ідеольоґія поч. XIX. в. міцно звязана була з цілою системою ідеалістичної фільософії. Націоналізм фільософів-ідеалістів і романтиків не був чимсь самостійним, „самодовлючим.“ Бо ввесь світ сі мислителі уявляли собі, як певну єдність, цілість, при всій його ріжноманітності. Нації се частки великого цілого, всесвіту. Кожна нація має своє завдання, свою місію на службі всесвіту. По думці Шелінґа, кожен історичний нарід здійснює яку-небудь абсолютну ідею добра, правди, краси. Роскрити сю ідею се історичне завдання кожного народу. Роскриваючи її, нарід робить крок наперед на шляху всесвітньої цивілізації. **Народи, не одухотворені ідеєю Абсолютного се народи неісторичні; вони засуджені бути рабами інших націй.** Подібні ідеї розвивали й Фіхте, романтики, Ґеґель. Останній уявляв собі „світове життя“ яко розвиток „абсолютного духа“, котрий змагає до самопізнання в історії ріжних народів, а досягає його остаточно в германській цивілізації. Культурні народи давнього Сходу, Грецію, Рим, народи романської Европи розглядав Ґеґель яко щаблі, по яких сходив до гори світовий дух. Особливий інтерес має національна ідеольоґія німецьких романтиків, зокрема братів Шлеґелів. Близька в основі до Шелінґової національна історіософія романтиків відзначається ще більше яскравим релиґійним характером. „Місії націй“ набувають в них релиґійний характер, а в пізніших творах Фр. Шлеґеля († 1829), нпр. у його статтях у його журналі „Конкордія“, навіть католицький характер. Фр. Шлеґель, уроджений у протестантській родині, як і деякі інші романтики-протестанти, перейшов сам на католицизм і свою фільософію та зокрема свої погляди на завдання нації в історії освітлював в пізніших своїх творах з точки погляду Католицької Церкви, в котрій він бачив найвищу силу і найвищу ціль у світовій історії.

Та рівночасно з ідеалістичною національною ідеольоґією в Німеччині на поч. XIX. в. появився твір, уже не фільософічний, а поетичний, драматичний; перенятий крайним самодовлючим націоналізмом. Се „Hermannsschlacht“. Кляйста. В сій драмі приписується нації найвищу вартість і вимагається від громадян найбільших жертв задля нації. Не тільки здоровля й життя, але чести своєї й родини, й порушення всіх моральних законів вимагає Кляйст від громадян у жертву нації! Обмани, зраду, підступ проповідує Кляйст яко конечні методи боротьби за свободу й добро нації та доводить кінець кінцем свою ідеольоґію до жорстокого, нелюдського і навіть ненормального аморалізму. Сам Кляйст виказував деякі ознаки психічної ненор-

НАЙВИЩА КЛЯСА НАЙБІЛЬША СЕЛЄКТИВНІСТЬ
80 СТАЦІЙ В ГОЛОСНИКУ
EUMIG-HARTLEY IV.
(Вилучує місцеву стацію)
Під ґарантією! — — — — — — Спитайте того, Хто його має!
Ціна 600 золотих.
РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ: ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. — Тел. 4-58.
ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ 494 10—10 ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ.

„GENEWA“ Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 7-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, спігівці„ Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

мальности та скінчив життя самогубством.

Під впливами обох тих національних ідеольогій стояла національна ідеольогія Міцкевіча та ін. польських месіяністів. З одного боку Міцкевич безсумнівно наслідував „Hermannsschlacht“ Кляйста у своїм „Конраді Валенроді“. З другого боку він і ін. польські месіяністи багато взяли від Шелінґа, німецьких романтиків і Ґеґеля. Польські месіяністи надавали величезне і навіть найбільше в життю значіння своїй національній справі, але лучили той націоналізм з реліґійними засадами, вірили, що Польща се „месія народів“, що вона мусить відограти найзначнішу й найкориснішу ролю в історії людства.

Одним із перших і найзначніших представників німецької шелінґіянсько-романтичної ідеольогії націоналізму на Україні був Ів. Як. Кронеберґ, († 1838), професор харків. університету, учнем котрого був М. Костомарів. Виклади й твори Кронеберґа чимало прислужилися до поширення на Україні ідей Шелінґа та Шлеґелів. З другого боку харк. професор Фіхтеанець Шад причинився до заінтересування Фіхтем і Шелінґом. Шелінґа популяризували також українські професори Веланський, Павлов, архім. Авсенів та ін. До сього впливу прилучилися також впливи польських месіяністів і нарешті впливи Ґеґеля та його численних наслідувачів — німецьких, українських, російських. Під тими ріжнородними впливами зложився світогляд Кирило-Методіївців. Головним ідеольогом їх був Костомарів. Але у творах Костомарова національно-месіянська ідеольогія набуває ще нову важну рису. Націоналізм його лучиться з демократизмом. Найвисшу вартість укр. нації бачить він також у демократизмі. Саме своїм демократизмом перевисшує Україна всі інші народи.

Національно-демократична ідеольогія Костомарова мала великий вплив і на Україні й в Росії. В дальшім своїм розвитку націоналізм ступнево затрачував реліґійно-месіянські складники, а натомісць тісніше лучився з демократизмом. У Драгоманова напр. націоналізм і демократизм цілковито зливається в одно. Кожен демократ на Україні, по думці Драгоманова, повинен виконувати національну українську роботу; кожен Українець повинен бути демократом. У повній згоді з сею засадою Антонович, Рильський, Познанський, уроджені в родинах, де панувала польська культура, стають українськими патріотами, передовсім в імя демократії, як свідчить „Сповідь“ Антоновича.

Але національна ідеольогія в останній стадії свого розвитку, в тій формі, як проповідує її Донцов, губить свій звязок з демократизмом. Се вже голий націоналізм, що бачить мету лише в самім собі. Найвисшою цінністю уважає націю. Отже се націоналізм атеїстичний, протиреліґійний, бо замісць Бога і Церкви, ставить над усе націю й державу. Се поворот до націоналізму Кляйста. Хто схоче порівнати деякі націоналістичні статті „ЛНВ.“ за останні роки з „Hermannsschlacht“.той може побачити, що в „ЛНВ.“ часто віє той сам жорстокий, нелюдський дух, що і в Кляйста.

Річ ясна, що з погляду католицького, такий націоналізм належить поборювати, бо в нім криється і атеїзм і аморалізм. Але і з погляду чисто-національного, атеїстичний, самодовліючий націоналізм не витримує критики. Він не одухотворює націю жадними висшими ідеалами, не вказує їй висшої мети. А така нація, якій бракує висших ідей, яка, кажучи словами Шелінґа, „не одухотворена ідеєю Абсолютного... засуджена бути невільницею інших націй“... Позбавлену висших ідей і цінностей і в засаді неморальну (!) націю розїдатимуть найгірші язви з її нутра. Люде, для котрих національна ідея не злучена з висшою абсолютною ідеєю та для котрих національною засадою є допущення неморальних середників у національній боротьбі, такі люде легко зраджують і саму національну ідею. Яскраві приклади маємо перед собою. Вже кількох молодих „націоналістів“, наслідувачів Донцова, бачимо нині в таборі большевицьких „Нових Шляхів“. А з другого боку „теж націоналісти“, котрі вперто іменують себе наслідувачами Донцова й радо його цитують, видають „Укр. Ниву“. Се не припадковий збіг обставин, се консеквентні наслідки аморального націоналізму.

Щоб національна ідея відродилася і стала позитивним і корисним чинником у життю нації, вона повинна злучитися знову з „ідеєю Абсолютного“, з ідеєю реліґійно-церковною.

——o——

З МІСІЙНОГО РУХУ

Місії і реколєкції уряджені ОО. Василіянами в році 1929.

I. МІСІЇ.

Місій згл. місійних обнов відбулося в р. 1929. р. 25 (двайцять пять). З того припадає на:

1) **Львівську Архіепархію** 6 (шість): Гозієв, Домажир, Івачів, Милошовичі, Лапшин, Острівець;

2) **Перемиську Епархію** 17 (сімнайцять): Береска, Волошинова, Ваневичі, Гребенне, Грозьова, Ждиня, Ялин, Звір, Яворець, Карів, Крукеничі, Медика, Поздяч, Потелич, Присліп, Старява біля Мостиск, Циків;

3) **Станиславівську Епархію** 2 (дві): Камінна, Шепори.

II. РЕКОЛЄКЦІЇ.

Реколекцій у 1929. р. устроєно 83 (вісімдесять три) серії, з котрих:

А) **У Львівській Архіепархії** відбулося 30 серій: священичих (2), монахиням (7), паням (3), академікам (1), учням середних шкіл (4), вірним по парохіях (11), замкнених для учнів і учениць (2).

Б) **В Перемиській Епархії** 37 серій: священичих (3), монахиням (4), інтеліґенції (5), вірним по парохіях (13), для молоді (12), в них одні замкнені.

В) **В Станиславівській** 16 серій: священичих (4), монахиням (4), для молоді (5) — в тім дві серії замкнених для учнів і учениць, вірним (3).

Не вчислені ту місійні і реколекційні праці О. О. Василіян Закарпаття (3 місії і 6 серій реколекцій: священикам (2), богословам (2), монахиням (2), ані 28 місій даних в епархії Преосв. Такача у Злучених Державах півн. Америки. Не включено тут покищо Бразилії, Канади і Румунії, де також працюють на полі місійнім сини св. Василія Великого. Богу хвала за всьо!

——o——

„Добра нът в мірѣ, ибо мір весь во злѣ лежит; нът добра и в самом человѣкѣ, ибо „всяк человѣк ложъ“; нът праведнаго никого, нът разумѣющаго, нът творящаго благостыню, нът даже ни одного“. Поэтому каждый раз, как человѣк дѣйствует от себя или от міра, т. е. сообразно с міром, лежащим во злѣ..., он тѣм самым отдѣляет и себя и мір от Бога. Источник же всѣх дѣйствій человѣка есть воля его“... (В. Соловьев: „Духовныя основы жизни“, Париж, 1926, ст. 26).

ПРОТЕСТ

Загальні Збори Богословського Наукового Товариства у Львові дня 11. грудня 1929 з приводу невгаваючих реліґійних переслідувань на Радянщині висловлюють щире співчуття переслідуваним жертвам і заразом з обуренням осуджують такий режим, котрий у XX. ст. гнобить усіх своїх горожан за їх реліґію і плямить людство та його культуру. Загальні Збори Богословського Наукового Товариства рівночасно протестують проти нечуваного в світі насильства накидування найвисшим науковим установам, псевдонауковими методами оправдувати і спомагати протиреліґійну терористичну пропаганду. (Про дотичні заг. Збори Богосл. Наук. Тов-а ми вже подали свого часу часу замітку в „Новій Зорі“).

——o——

Заява

Підписані зібрані на соборчику деканальнім в Мочарах в дни 2. XI. 1929 прилучаються до загального протесту Духовенства Епархіяльного проти аненімної брошури, підриваючої основу кат. Церкви, і авторитет Єрархії.

о. Мих. Жарський, о. Володимир Вербенець, Антін Щепанський, о. Евстахій Кабаровський, о. Лев Калужняцький, о. Мих. Гащак, о. Білевич Олексій, о. Сухий Михайло, о. Андрій Дорош, о. Микола Миляник.

——o——

ДОПИСИ

ТУЧАПИ ПОВ. СНЯТИН. Дня 22. XII. 1929. з нагоди золотого ювилею св. Вітця Пія XI. відбувся в Народнім Домі в Тучапах відчит місцевого пароха для селян зТучап, Дрогасимова і Попельник (около 400 слухачів) про „Ювилей, життя і діяльність“ св. Вітця Пія XI.

З ДОБРОМИЛЯ. День 15. грудня 1929 р. остане на довго в памяти мешканців міста Добромиля. Дня того обходило українське громадянство нашого міста заходом місцевого комітету 50-літний ювилей священства св. Отця Папи Пія XI. Вже рано зібралося велике число народа, як з міста, так і з дооколичних сіл в парохіяльній церкві на Сл. Божу, яку відправив місц. парох о. сов. Йоан Господаревський з діяконами; відповідну проповідь виголосив Всеч. о. Федорко ЧСВВ. По полудні відправлено вечірню, а по вечірні молебен до Пресв. Серця Христа., в часі якого виголосив місц. парох гарно обдуману проповідь про св. Отця Папу Пія XI. та Його заслуги для кат. Церкви. По молебни зібрався народ у гарно прибраній салі „Народного Дому“ на академію. Салю виповнили учасники свята по береги, так, що багато людий мусіло стояти на дворі!

На програму зложилися хорові точки хорів з Добромиля, Гійська, Риботич і діточого хору добромильської захоронки; дальше реферат Вп. п. проф. Яремкевича з Перемишля та деклямації. Як хорові точки так деклямації випали бездоганно. Головно миле враження на учасників зробили псальми Бортнянського: „Бі же час яко шестий“ і „Гласом моїм“, які відспівав добромильський хор під умілою батутою Вп. п. Гнатківського.

На академії явилися дооколичні священики, ОО. Василіяни добром. монастиря з Впр. о. Ігуменом Йосафатом Лабаєм на чолі — і вся місцева інтеліґенція, яка доказала цим своє привязання до св. Ап. Престола та до нашої греко-католицької Церкви. Піднесені на духу та з глибокою вірою в кращу будучність розходилися Добромильчани по своїх домах. — **Гість.**

ОСИП НАЗАРУК.

Мої переговори з большевиками

В Чорткові. — У Празі. — В Берліні. — В Копенгазі. — В Ризі. — У Відні. — У Вінніпегу. — У Ванкувері.

З приводу споминів Бесідовського.

„12 лѣт деликатные нерви Бесѣдовскаго (о совѣсти лучше помолчим) не мѣшали ему вращатся в средѣ сов. дипломатов и чекистов, — что может быть одно и тоже. Его не смущали избіенія посѣтителей, происходящія при нем в варшавском полпредствѣ. В теченіе 12 лѣт он жил одной жизнью с негодяями, маньяками, убійцами и предателями, о которых нынѣ так краснорѣчиво повѣствует. Болѣе того: 12 лѣт он дѣлал общее с ними дѣло... Воспоминанія Бесѣдовскаго оставляют очень тягостное впечатлѣніе... Костюм емигранта сидит мѣшковато. „Грим" врага совѣтов наложен бездарно... Примѣр Бесѣдовскаго очень громко говорит о необходимой разборчивости и осторожности". (А. Палицин: „Емигрант" Бесѣдовскій в „За Свободу" ч. 2971). — Про „неточности" у спомінах Бесідовського гл. також „За Свободу" ч. 2978.

*

Я мав замір уже давно доповнити мої спомини з часів української революції, видані окремою книжкою у Відні в р. 1920 п. з. „Рік на Великій Україні". Та я думав, що се ще завчасно. Одначе тепер бачу, що ріжні свої й чужі учасники подій описують річи, що до котрих мені здавалося, що з їх оповіщенням треба ще почекати. І то описують так, що не одно вимагає (скажім евфемістично) пояснень. Уважаю, що на безсторонну оцінку тодішних подій ще за скоро, але устійнення поодиноких фактів тепер лучше можна перевести, ніж пізніше, бо людська память з бігом часу розуміється слабне. З тих причин даю тут кілька картинок з нашої минувшини.

Вся преса ріжних держав і народів займається тепер голосними споминами б. большевицького дипльомата Г. Бесідовського, котрий і „переговорам" зі мною присвятив багато місця у парижськім дневнику Мілюкова „Послѣднія Новости" ч. 3184 з 10. грудня 1929.

Бесідовський пише:

„В кілька місяців по моїм приїзді до Відня Коцюбинський поїхав до Харкова і мене назначили уповноваженим в справах радянської України в Австрії. Коцюбинський перед виїздом поручив мені зустрітися з відомим галицьким політичним діячем, доктором Осипом Назаруком, котрий просив о побачення в пильній і важній справі. Назарук грав у свій час велику ролю при Евгені Петрушевичу, коли останній був предсідателем правительства Західної України. Коли Петрушевич зі своїми військами уступив на Поділля, Назарук був призначений політичним комісаром українських січових стрільців, як називалася тоді армія Західної України. Назарук не терпів Петлюри і в оден час настоював перед Петрушевичом, щоб увязнити Петлюру та передати його военному судови за розстріл полковника Болбочана... Назарук зачав розмову зі мною з заяви, що він ярий польонофоб. Не має ніяких симпатій до комуністичних ідей, але як реальний політик, бажав би координувати свою політичну діяльність з правительством Радянської України, котре не може оставати байдужим на долю 7 міліонів Українців, проживаючих у Польщі. Харків повинен памятати, що ідея злуки розірваних частей України в одну державну цілість на довший період определить політичну обстановку на польсько-радянській границі. Та з двох держав, Польща або Москва, котра возьме в свої руки діло обєднання України, одержить важнійший політичний атут в формі української „ірриденти". Назарук боїться, що Польща перехопить в свої руки українську „ірриденту". Се означало би страшну небезпеку для Москви й сего треба уникнути за всяку ціну. Назарук особливо боїться спритної („умѣлой") політики маршалка Пілсудського, котрий хоче дати автономію Східній Галичині. Коли Польща перша дасть Українцям автономію, українська „ірридента" буде закріплена на завше за польським руководством. Тимчасом поки ще така автономія не дана, українські симпатії йдуть у сторону Харкова. Назарук „полагает" що треба покористуватися тою обставиною й зачати превентивну війну проти Польщі. Він переконаний, що на випадок війни негайно зачнеться повстання у Сх. Галичині й на Буковині. Те повстання розірве польсько-ромунські комунікаційні шляхи і зведе на ніщо польсько-ромунський военний союз. Вонож утворить поважну стратегічну загрозу на задах правого крила польської армії й відібється зараз на селянських настроях польської Волині й Поділля, де населення повстане при перших невдачах польської армії. Назарук додав, що десятки тисяч б. галицьких січових стрільців тільки ждуть на перший знак до повстання, щоби знов зорганізувати західно-українську армію, котрої боєва якість надзвичайно висока. Часть січових стрільців, інтернованих у чехо-словацьких таборах, уже зорганізувала боєві відділи і сейчас може перейти польську границю".

Далі описує Бесідовський, як він „уратував" польську державу перед виконанням того „пляну", хоч се йому, розуміється, не прийшлося легко, бо „о предложеніи Назарука" мусів „срочно" донести до Харкова Яковлеву. „Тот ответил в раздраженном тонѣ, что он удивляется той смѣлости, с какой я рѣшаю на свою ответственность такіе вопросы. (Бесідовський пише, що він відповів мені сухо, що не поділяє моєї точки погляду — і що про се також повідомив Харків). За кілька днів одержав він, пише далі, телеґрафічну вістку з Харкова, що в Відні буде скликана конференція українських (радянських) послів „для обсужденія вопроса первостепенной государственной важности". Та конференція — пише далі — дійсно зійшлася під Віднем, у селі Марія Енценсдорф, близько Майдлінґу, в готелі „Шльос Ліхтенштайн", де тоді мешкав Бесідовський. Приїхали українські радянські представники з Польщі, Німеччини, Чехословаччини й Австрії — Шумський, Ауссем, Мих. Левицький і ін. Шумський і Мих. Левицький дуже перли до війни з Польщею, Ауссем (офіцир военного часу, Фламандець з походження) попирав їх, але Бесідовський спротивився війні. Справа оперлася о Харків і Москву. В липні 1922 р. харківський Центральний Комітет комуністичної партії України вислухав звіту Шумського і відкинув його военний плян. Тоді Шумський поїхав до Москви, де йому Чічерін устроїв можність зложити звіт у тій справі перед Політбюром (що рішало всі справи). Одначе й там справа війни провалилася... І таким чином ні ми, ні Европа не побачили другої війни між Большевією і Польщею, сим разом за Галицьку Землю, — війни, яку хотів „затіяти" Галицький Уряд на еміґрації...

Почуваюся до обовязку, оповістити деякі пояснення до тої, сегодня вже історичної, справи переговорів Галицького Уряду з большевиками, оскільки я в них брав участь. Ось вони:

Якби мене хто ще сегодня запитав: „Говорив ти коли з Бесідовським?" — я відповів би: „Зовсім не знаю того чоловіка"*). А відповів би я так не тому, немовби я хотів заперечити, що Галицький Уряд і я в нім робив літами все можливе на обох півкулях землі, щоб ратувати Батьківщину, так, як ми тоді розуміли її ратування. Навпаки, я не вперве признаюся прилюдно, що з доручення Галицького Уряду переговорював з большевиками і то нераз.

І. В Чорткові.

Перший раз переговорював я з большевиками в Чорткові, в часі відвороту Галицької Армії, в літі 1919 р., а саме з делеґацією Червоної Армії, котра йшла від сторони Волині. Та делеґація зголосилася в нашій Диктатурі, котра тоді була в Чорткові, з предложенням „переговорів". Яких саме, не сказала. Бодай мені не сказав того диктатор, д-р Е. Петрушевич, а очевидно був би сказав, якби був знав. Він не міг особисто приняти тої делеґації, бо рівночасно зголосилася якась делеґація антанти. Отже доручив мені, переговорити з большевицькими делеґатами, кажучи:

— „Не беріть їх до будинку Диктатури, щоб не зустрілася з ними антантська делеґація. Большевицькі делеґати ждуть на відповідь, чи хочемо з ними переговорювати, в готелі. Найлучше там і переговоріть з ними, оправдавши мене, що не можу їх приняти. Старайтеся доконче, добути від них амуніції для нашого війська, бо такий її брак, що наша піхота вже тільки баґнетами відпирає атаки на нашу артилерію, а стріляти не має чим. Коби хоч удалося здержати наступ настільки, щоб ми мали час вицофати за Збруч транспорти наших ранених і хорих стрільців та сяк-так перевести евакуацію майна".

Оден з офіцирів Диктатора підпровадив мене до льокалю, де ждали большевицькі делеґати і показавши їх та представивши „загально": — Представник Диктатури — Делеґація Червоної Армії, склонився і забрався... Ще по дорозі оповів мені, що ту делеґацію доставили до Чорткова офіцири галицького війська, що на півночі зіткнулося з большевицькими частинами. Він бачив тих делеґатів в Диктатурі, відки наказали запровадити їх до готелю, при котрім є ся кавярня. Не треба було й показувати їх, бо відразу було видно, що се большевицька делеґація, така була незвичайна: при столі сиділа молода, дуже гарна й елеґантна панночка, в добре скроєнім одязі офіцира, з револьвером і військовою мапою при боці, за желятиною. Коло неї сидів оден військовий, також в однострою і при зброї, також не старий, але з понурим, змарганим обличчам, подобав з вигляду на москаля (великороса). Чи був се дійсно москаль, не знаю, бо за весь довгий час переговорів не пустив буквально ні пари з уст, хоч як я звертався й до нього. Сидів як камяний стовп. Весь час розмови, а тревала вона кілька годин, — говорила зі мною тільки та дівчина. Огонь фанатизму горів в очах її. Ненависть до „буржуазії" і „капіталу" формально бухала з кождого речення її. Вкладала в свою мову і душу і серце, наклонюючи нас, Галичан, до „злуки" з большевиками: „Лучіть свою армію з нашою! Йдім разом на Европу! Іншої помочи не діждетеся! Буржуазна антанта дасть поміч Польщі, не вам" і т. ін.

Говорила чистою українською мовою й підчеркувала, що вона Українка. З особлившим завзяттям нападала на ревізіоністичну течію марксізму, до котрої раз-у-раз повертала. Взагалі більша часть розмови крутилася коло теорії й теоретиків соціялізму, до чого вона постійно вертала. Бачучи її пристрасть до тої теми, на котрій вона вміла показати весь свій хист пропаґандистки, я не відвертав її від тої теми, щоб не зразити її до конкретної справи, яку я мав до неї: видобути амуніцію. А що за моїх студентських часів (від 1902 р.) був я у Відні довго членом Т-ва „Соціяльвіссеншафтліхер Більдунґсферайн" (Шлесселъґассе 11), де виступали теперішні провідники австрійського марксизму і знав особисто декого з них тай опісля цікавився їх писаннями, отже я заявив се тій запаленій делеґатці. Се її зацікавило й — коли можливо — ще більше оживило. Розмова йшла щораз то лекше. Я старався бути для неї як найчемнішим, але інстинктом відчував, що ніяких компліментів такому типови жінки робити не вільно, бо все зіпсую. Я пробував „фундувати" їм чай з тісточками, покликуючись на те, що вони гості на нашій території. Вона з проявом прикрости на обличчі відмовляла і щойно десь при кінці розмови, коли вже добре зголодніла, випи-

*) Яким чином міг Бесідовський дійти до того, що він написав про переговори зі мною, представлю в тракті оповідання. — О. Н.

ла чай чи каву. А її камяний товариш приймав папіроси і курив але далі мовчав.

Я з почуттям прикрости описую ще тепер, якими способами треба було добувати для нашого війська те, що в кождої иншої армії було самозрозуміло в її посіданні. Мені і в часі тих переговорів було прикро, бо пригадувалося, що й наші давні козаки частенько не мали своєї амуніції. Слухаючи її предложень, щоб „разом іти на Европу“, пригадав я собі, що й воєводі галицького короля Данила в Київі робили Татари предложення, щоби провадив їх проти Заходу. До того й ідеольоґічно мав я тоді дуже непевний ґрунт у душі в порівнанні з моєю співбесідницею і як представник галицької армії, в котру від ряду місяців вдиралася аґітація під гаслом: „Ділити землю забездурно!“ — і особисто. До того не мав я і практики в поведенні з большевиками, котрих бачив тільки раз на Великій Україні, коли я їх між иншими політичними вязнями випускав з тюрми в Білій Церкві в часі повстання Директорії (що я свого часу описав у станиславівськім радикальнім орґані „Народ“). Більше інстинктом відчував я, ніж розумом розбирав, що від сходу котиться якась грізна туча під назвою большевизму і мав внутрішний страх перед нею, як перед чимсь чужим тій ґрупі людей, котру я тепер репрезентував, а котра ще менше визнавалася на тім ніж я.

Кінець кінців хвилями мав я вражіння, що переконую її в потребі, дати бодай трохи амуніції Галицькій Армії. Мої арґументи в цілі видістання амуніції були двоякого рода: діялєктичні й чуттєві. Перші виглядали приблизно так: Коли вона сама каже, що від антанти Галицька Армія ніякої допомоги не одержить, отже чому не має большевицька армія настроїти собі прихильно Гал. Армії, давши їй трохи амуніції? Сеж армія зложена головно з синів незаможного селянства, а її офіцири переважно того самого походження. Було би блудом, не використати тяжкого положення тої армії й не старатися позискати її сусідської прихильности такою марницею, як позичка трохи амуніції. Якжеж інакше уявляють собі вони осягнення цілі, в якій приїхали, себто навязання взаємин з галицькою силою? Чуттеві арґументи виглядали приблизно так: Говорите, що совітська влада сприяє робітникам і незаможному селянству. Тут є знаменита нагода, дати можність, вицофати за Збруч ранених і хорих синів галицького робітництва й убогого селянства. І як ви оправдаєте себе перед робітничим класом, що маючи змогу вратувати тисячі ранених робітників і селян, не зробили сього? Тут я малював, як міг недолю хорих і ранених.

— „Коли ви потому будете тою амуніцією стріляти на нас!“ — сказала делеґатка Червоної Армії, а очи їй заіскрилися.

— „Що вам таке?“ — кажу. — „То хочете йти Европу і цілий світ здобувати, а боїтеся горстки Галичан, котрі хочуть ранених відвезти за Збруч? Таж ви рішаєте, кілько тої амуніції дасте! Миж фабрик амуніції не маємо. Самі знаєте“.

— „Маю таке прочуття, що ви нею на нас стріляли би“, — сказала ще раз.

Я очевидно не уявляв собі тоді, як і куди посунеться Галицька Армія, дійшовши до Збруча, але й не припускав, щоби слова моєї співбесідниці справдилися. Тим більше, що кінцеві її слова, двічи повторені на прощання, захитали в мені надію, що ми взагалі одержимо від них якусь амуніцію. Так я, здаючи звіт і відповів на питання Диктатора, чи дадуть амуніцію: „Не знаю, що з того вийде“. — Та прочуття моєї співбесідниці, як я потому довідався, таки справдилося. Большевики поступили так само, як супроти армії диктатора Туреччини Кемаля Паші, котрий боровся з антантою. Наша армія одержала від Червоної Армії трохи амуніції, вспіла вицофатися в порядку за Збруч, а коли инші большевицькі частини, що йшли від сходу, не давали їй там розложитися, прийшло з ними до сутичок і боїв. Галицька Армія гнала перед собою большевицькі частини від Збруча аж до Київа, здобуваючи на побитих большевиках дальшу потрібну амуніцію і, розуміється, не знаючи, звідки Диктатура взяла амуніції „на перший початок“.

Річ ясна, що мені булоб дуже прикро, якби я коли зустрівся з моєю співбесідницею, бо уважаю найлучшою дипльоматією й політикою ту, яка додержує слова навіть супроти таких противників, як большевики. Від того часу минуло 10 літ з чубком, а я не бачив ні тої дівчини, ні її мовчаливого товариша.*) *(Далі буде).*

*) Якраз в день, коли я робив коректу сеї статті, доставили мені з Відня мою бібліотеку, яку я там оставив, а з нею й частину мого дневника (більша його часть в Америці, часть на Україні, а частину моїх записок захопила польська армія, займаючи Тернопіль). Тепер можу ствердити точно дату, коли відбулися описані тут переговори в Чорткові: було се дня 27. червня 1919 р. Підчеркую, що в записках не знайшов я нічого про те, коли, де і кілько доставлено амуніції. Я тільки чув, що доставлено. Та маю доволі причин, припускати, що її доставлено. Ту справу міг би вияснити диктатор, або хтось з тих осіб, що перейняли амуніцію, а було їх певно не багато, бо зносини з большевиками робилося в тайні „перед антантою“.

—o—

ҐУҐЛІЄЛЬМО ФЕРРЕРО

Азійський парадокс[1])

Здавалосяб по засадам льоґіки, що коли якась держава вийде переможцем у війні, то повинна також зустрінути у своїх громадян більший послух та повагу. В суперечь сьому, заразже після заключення перемиря Афґаністан підняв бунт проти Британської Імперії, опісля в 1919 спалахнула війна, а Европа дізналася тільки про її кінець, се є про договір, котрим Анґлія признала Афґаністан зовсім самостійним та дала йому необмежене й не підпадаюче наглядови право доступу до одного з індійських портів. Правом тим Афґаністан користується в повній мірі, щоб тим шляхом доповняти своє узброєння.

Індія поводилася в часі війни доволі спокійно та піддержувала Анґлію в боротьбі. Одначе з хвилею, коли війна закінчилася, розгорілася там національна аґітація, постійно зростаюча в сили, без огляду на уступки й репресії, котрі не змогли її ні повздержати ні залякати.

Китай наче на злість революції, котра його виснажує, домагається від часу перемиря так недоторкальности своїх границь як і власної суверенности. Зумів навіть довести до цього, що знесено деякі привілеї та права, котрі надав був великим европейським державам і Японії.

В р. 1919 Анґлія змогла накинути свій протекторат Персії. Сей трактат викликав в Европі острі обвинувачення й велику заздрість. Здавалося, що нема сили, котра моглаби припинити виконання цього трактату, бо Персія була безсила й не могла числити на підмогу Росії. Одначе сей договір лишився мертвою буквою й недовго опісля його зовсім закинено.

З політичної точки погляду Єгипет належить радше до Азії ніж до Африки. Відомо, який був хід подій в Єгипті. Як довго ішла війна, так довго Єгипет терпів протекторат, проголошений Анґлією при кінци 1914 р. Коли одначе війна скінчилася, зажадав самостійности і то так рішуче, що Анґлія мусіла уступити в богатьох точках великого значіння. Мезопотамія також неспокійна. Майже всюди бунтуються народи проти системи мандатів, накиненій їм мировим договором. Одначе найбільшу несподіванку заготовила Туреччина. При кінци 1918 р. здавалося, що Туреччина взагалі перестала істнувати. Договір в Севрі був посвідкою смерти турецької держави і навіть всього Ісляму, як військової й політичної могутности. Халіф, начальний вождь всіх Музулманів світу, дефензор фідеї Ісляму, збройний покровитель Корану, сим договором віддав свій меч, Константинополь і найбогатші провінції держави християнським великодержавам, обєднаним в боротьбі проти Німців.

Злуда одначе довго не трівала. Турецькі події надто відомі, щоб знова про них говорити. Від того часу Туреччина відвоювала Смирну, Константинополь і свою самостійність.

Назагал Азія всюди бунтується проти Европи і в хвилі, коли сама европеїзується. Звертає проти нас нетільки зброю, але також европейські й американські ідеї та доктрини. Єгипет покликується на доктрину президента Вільзона. Парлямент, складений на основі загального голосування, вибирає халіфа як меч Ісляму й оборонця віри супроти християн. В Китаю парляментарна республика, зорґанізована на зразок французької, намовляє Европейців, щоби з неї винеслися.

Якжеж собі пояснити ту дивоглядну суперечність?

Всі великі події — союзи, війни, революції, перемоги й погроми — мають свій стан чинний і пасивний. Державний муж повинен зладити білянс і стан пасивний відняти від чинного. Одначе всі ми позамикали воєнні рахунки, обчисливши зиски і стан чинний, а не підтягнули довгів та втрат, котрі прецінь заважотіли на нашій перемозі. Ми забули тут також про те, що колишня держава царів вже не істнує.

Перемога союзних держав була повна, одначе тільки на Заході, а не на Сході, де оден з союзників, дуже могутний, провалився і то так жахливо. Коли Італія, Франція, Анґлія, Америка та їх союзники розбили Австрію й перемогли Німців, то Австрія і Німеччина, заки впали, розбили Росію. Руїна Росії була для переможців великою втратою в білянсі війни, втратою, котрої вони не взяли в рахубу. Заключили мир так, начеб істнувала дальше могутня і здібна до чинів держава царів... В тому якраз причина всіх наших розчарувань що до Азії. Отся суперечність се оден з найбільш дивних явищ сучасної історії, одначе вона очевидна. Руїна Росії се причина того, що в цілій Азії пропав блеск і могутність всіх европейських держав, не виключаючи Анґлії. Европа була вже в р. 1914 такою тісною єдністю, що навіть найостріші противенства ставали причиною її могутности. Російська могутність й анґлійська могутність суперничали з собою в Азії, та мимо того одна другу тим піддержувала. Впливи анґлійські, французькі, німецькі, російські й італійські всюди зі собою поборювалися ,одначе поборюючи себе, взаїмно собі помагали.

Чому Францію й Анґлію аж до кінця XIX. в. так дуже слухали в Царгороді? Тому, що Туреччина тремтіла перед Росією. Чому Німеччина при кінци XIX. в. так дуже збільшила свої впливи над

[1]) „Між минулим, а тим, що нас жде“, розділ VII.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі. **ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.** 561 7-30

Босфором зі шкодою Анґлії та Франції? Тому, що Франція порозумілася з Росією, а Єгипет заняла Анґлія. Які почування руководили Японією, коли вона заключувала союз з Анґлією? Страх перед Росією. Чому Китай порозумівся так легко з кождою, навіть найдальшою европейською великою державою, з Францією або Анґлією? Тому, що застрашувала його могутність Москви.[2]) Доки російський великан загрожував цілій північній Азії, Туреччині, Персії, Афґаністанови, Індії, Китаєви та Японії, так довго всюди там істнували анґльофільські партії. З двох нещасть вибрано менше. Сила Англії була в дійсности в її релятивній слабости, іменно в тому, що військово та ґеоґрафічно не була вона така грізна як Росія.

Та з хвилею, коли Росія впала, ніхто не хотів більше терпіти того, що вважав меншим злом. Союз анґлійсько-японський розійшовся. Емір Афґаністану відзискав повну самостійність. Визвольні змагання в Індіях і Китаю скріпилися. Анґлія не найшла в Персії ніякої піддержки, щоби ввести в життя заговір з 1919 р. Збори в Анґорі були в силі створити нову армію. Трактат в Севрі залишився мертвою буквою, бо до його виконання конче треба було російської величі. Колиб армія царів була домінувала ще в Азії, Національні Збори в Анґорі, не булиб мали ні часу ні засобів до переведення своїх постанов.

Ціла Европа, не виключаючи суперників Росії, користала з трівоги, яку в Азії розсівала могутність царів. Руїна російської держави була першим етапом визволення Азії. Чиж можна дивуватися, що Азія змагає тепер до повної свободи та що неповздержима жажда волі охопила там всі народи?

---

2) Той сам автор в іншій своїй книжці п. з. „Єдність світа“ говорить таке: „Доки істнувало російсьле царство, революційні китайські сили ледви мали відвагу рушитися. Зморожував їх словянський великан, його відомі амбіції, страх перед тим, щоб йому не дати нагоди до територіяльної інтервенції. Коли великан провалився, а Росія стала союзником китайської революції — революційні елементи вибухнули з неповздержимою силою. Царська Росія, величезна, мертва, не беруча майже — по переконанням народів Заходу — участи в поступі, була одначе віссю рівноваги, котрої світове значіння виявилося щойно після її руїни. Ціла Азія й частина Европи задержували свій давний державний лад, годилися на мир і якусь систему, котрою не були вдоволені, переняті трівогою перед таємною могутні тю, котра з Петрограду бентежила два континенти. Томуто руїна тої могутности, спричинила загальне потрясення монархічного ладу. І коли перші удари одержав він в Азії від революції турецької в. 1908 р. та китайської в 1911 р., то рішучий удар одержав він від російської революції. З хвилею, коли впала московська династія, монархії падуть всюди: в Австрії, Німеччині, на Угорщині й у Туреччині; цілу Азію охоплює дух бунту проти Европи. Цісарство турецьке перемінюється на диктаторську й національну республику, котрій удається видерти від Европи трактат в Льозанні. Китайська революція руйнує одну з найстарших цівілізацій світа“.

Переклав **М. К.**

——o——

Величезний вибір

ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові.

475 30-30

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

ЖИТТЄПИС

Бл. п. о. Теофіль Антонович Гординський
Докторант св. Богословія і Преподобник
У. Г. А.

(Біоґрафічна згадка в десяту річницю його смерти).

„Винниця дн. 17. грудня 1919 р. Від о. Дидика, духовника при Нач. Команді У. Г. А. довідався я, що помер о. Теофіль Гординський, як чотирнацята жертва тифу зпоміж полевого духовенства У. Г. А.“ (Української Галицької Армії); „Полевий Записник“.

Десять літ минуло від траґедії Укр. Гал. Армії, коли в чотирокутнику смерти страшна язва тифу скосила цвіт нашого стрілецтва, коли найкращі одиниці зпоміж нашого духовенства, як полеві духовники У. Г. А. у сповнюванню своїх важких обовязків поклали своє життя на жертівнику дорогої Батьківщини. В моїй памяти пересувається довгий ряд наших о. о. духовників, що спочили вічним сном на широких просторах Великої України: Іжак, Якубів, Кашуба, Орловський, Твердохліб, Яворський, Фещак, Гординський, Чайківський і инші.

Для історії наших визвольних змагань конечно треба опрацювати ширші біоґрафічні згадки про сих наших незабутніх духовних світочів-борців, які для ґрядучих поколінь стануть пророчистим свідоцтвом великої посвяти-пожертвования нашого духовенства для високих ідеалів нашої Нації.

В уяві переношуся до львівського духовного семінара зперед двацяти літ. Виринають постаті товаришів, з якими жив я спільно „під одним числом“ протягом трьох літ та укладав мрійливі пляни будучої церковно-народної праці. Не стало вже між живими двох із них, найідейнійших другів: Теофіля Гординського і Федора Чайківського, що у змаганнях нашого народа як полеві духовники УГА, зложили свої голови „серед ланів широкополих, на Вкраїні милій“...

*

Бл. п. о. Теофіль Антонович Гординський уродився 1867 р. в селі Склі, яворівського повіту, де його батько о. Дмитро Гординський, теперішний декан самбірський і парох у Кульчицях, був душпастирем. В патріотичнім домі своїх родичів научився Теофіль любити своє рідне, свій нарід і свою Церкву та сю горячу любов заховав до смерти. В Склі ходив Він до народної школи, а середню освіту здобув в українській ґімназії у Львові, де визначався незвичайною пильністю і спосібностями. По зложенню іспиту зрілости записався на правничий факультет львівського університету, одначе по році перейшов на богословські студії.

Як богослов віддавався пок. Теофіль Гординський з великою ревністю теольоґічним студіям, одначе не занедбував приготуватися всесторонно й до будучої народної праці, щоби стати активним горожанином. З жаром взявся Він до праці в семінарських установах і Кружках та багато труду поклав у їх розвиток. Своєю ідейністю, всесторонним знанням і широким поглядом на світ зеднав собі пок. Теофіль в семінари загальну пошану.

В осени 1909 р. Ректорат духовного семінара затвердив статут „Просвітного Кружка укр. богословів“. Першим головою кружка, що згуртував велике число охочих до просвітної роботи богословів, став бл. п. Теофіль Гординський. Під його енерґічною рукою „Просвітний Кружок“ почав культурно-освітну роботу в двацятькількох читальнях на передмістях Львова і в поблизьких селах. Голова кружка мав дар запрягати і других до просвітної праці. Тому „Просвітний Кружок“ став сильною просвітною орґанізацією. Кождої неділі і свята полудні вибиралося тоді кільканацять богословів до читалень з відповідними рефератами, які ширили знання та будили релиґійну і національну свідомість, ґуртували молодь і ратували її перед деморалізуючими та денаціоналізуючими міськими впливами.

При „Просв. Кружку“ засновано спеціяльну бібліотеку книжок, потрібних до виготовлювання популярних викладів з усіх ділянок знання. Кождого тижня відбувалися сходини членів кружка, на яких складано звіт з побуту в читальнях, читано реферати, призначені для читалень, та ведено над ними основну дискусію. Секретарські книжки, „Просв. Кружка“, які зложено в архіві „Національного Музея“, будуть для будучого історика нашого національного розвитку богатим жерелом, з якого дізнається про живу культурно-освітну працю, що її проводили українські богослови у Львові перед великою війною, в рр. 1909—1911. Теофіль Гординський, як керманич кружка, своєю невсипущою працею, поставив „Просв. Кружок“ на належній висоті. Про його діяльність з признанням висловився Виділ філії „Просвіти“ у своїх звітах.

По висвяченню в 1911 р. виїхав о. Теофіль на висші богословські студії до Відня. Тут приготовлявся до риґорозів та опрацював богословську дісертацію в цілі осягнення докторського степення. Воєнна заверуха перервала сю працю.

В часі вакаційних ферій, коли о. Теофіль вертав з Відня, не міг Він всидіти без праці. Обняв адміністрацію парохії Коростно коло Хирова та став до церковно-народної праці, ґуртував молодь і оживлював читальню „Просвіти“. Нарід горнувся з довірям і любовю до свойого доброго душпастиря та під його проводом будував в Коростні „Народний Дім“.

З кінцем 1919 р. покликано о. Теофіля до полевої духовної служби в 33. полку стрільців. Своєю добродійністю та дбайливістю став о. Теофіль для стрільців правдивим батьком. Не міг Він всидіти дальше від фронту коло боєвого табору; його тягнуло між стрільців, до окопів, щоб їх піддержати на дусі, обдарувати часописами і папіросами та загрівати до витревалости. Завдяки великій посвяті і відвазі зеднав собі о. Гординський признання Військової Команди. Численні відзнаки і лицарський хрест цісаря Франц Йосифа окрасили ґрудь неструдженого о. курата Теофіля Гординського.

По розвалі Австрії обняв о. Теофіль обовязки полевого духовника в III. корпусі У. Г. А. та через весь час визвольних змагань ділив долю і недолю нашого стрілецтва. Люблений, цінений та шанований всіма, опікувався Він стрільцями, особливо в чотирокутнику смерти з самопосвятою віддавав свою жертвенну працю для недужих стрільців-борців за українську державність. Серед великого самаританського труду занепав о. Теофіль на пятнистий тиф. Його орґанізм, виснажений тяжкою працею пятьлітної полевої служби не переміг сеї недуги.

В місточку Немирові, на Поділю Великої України зійшов у могилу в молодому віці, в 32. році життя, муж великого духа і горячого серця, що оставив нам прекрасний образ свойого жертвенного життя. Імя Його записане золотими буквами на скрижалях історії культурно-освітних та визвольних змагань нашого українського народа. о. Теофіль Антонович Гординський остане в памяти нашого духовенства світлим приміром невсипущого жертвенного труду, що буде його запалювати до всесторонної живої праці на всіх ділянках церковно-народнього життя.

Отся біоґрафічна згадка нехай буде невянучою китицею щирого спомину на далеку, забуту могилу мойого незабутнього друга о. Теофіля.

——o——

Як гартуватися зимою

Гартування тіла це одна з найкращих умов плекання здоровля. Хибна є думка, що гартування зимою непотрібне й що набуте в часі літа загартування тіла забезпечує достаточно й на зиму. Очевидно, небезпечна тут усяка пересада. Вживанням дуже студеної води неодин пошкодить собі сильно. Безнастанне вмивання та ще й у неогрітій кімнаті, сприяє безумовно повстанню нахилу до ревматизму. Коли хочемо призвичаїтися до студеної води, то треба робити обмивання поступенно, починаючи півтеплою, настоялою водою, якої температуру що кілька днів обнижуємо на один степень. Коли обмиємося студеною водою, конче треба докладно витерти та добре натерти тіло. Знаменито впливає тоді також мюлерівський автомасаж.

Ще важніше гартування при помочі повітря, бож повітря це середовище, що в ньому пробуваємо постійно. Тому повинні ми використовувати всяку погоду, щоб по можности як найдовше і як найчастіше бути на свіжому повітрі. Дуже шкідне сильне огрівання кімнат. Воно ослаблює в високому степені відпорність шкіри і робить її податною на всі зміни температури. Тож температура в кімнатах не повинна бути вища понад 17 ст. Ц. Крім цього треба кілька раз в денно відсвіжувати повітря отвиранням вікон. Температура спальні може бути низча. Одначе треба спальню помірковано огрівати, передовсім, коли вона призначена для старших людей. Не добре теж дуже тепло накриватися. Бо тоді в часі сну прівмо. а це ослаблює відпорність організму.

Гартування тіла треба зачинати в літі та продовжати зимою. Хто літом це занедбав, не повинен зражуватися й може обережно почати гартування зимою. Та підчеркується, робити це треба дуже обережно, без пересадного фанатизму до води. Треба зачинати від води, що через ніч стояла біля огрітої печі. Потім степенувати температуру повітря, починаючи від провітрювання огрітої кімнати, потім неогрітою, а вкінці огрітою при відчинених вікнах.

У Карла Маркса не знайдете ніде поважно (ernstlich) ідеї про диктатуру пролетаріяту; вона уживана що найвисше як клич". (З промови соц. дем. посла Карла Ляйтнера до соц. студентів, виголошеної 9. XII. 1929).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Дар Німеччини для Папи. З приводу Папського ювилею німецький уряд передав Папі відручне письмо през. Гінденбурґа і великої мистецької вартости порцеляновий сервіс зі 600 штук, виготовлений берлінською фабрикою порцеляни.

Лойд Джордж про середньовіччя. В Лондоні виголосив Лойд Джордж промову, в якій сказав: „Через ціле середновіччя лагодила Церква ті жорстокости, які наносила брутальна сила, організувала милосердя, опікувалася хорими, сліпими, безсильними і каліками. Опісля слідуваз розвал тої системи, а ніщо на те місце не поставлено. Прийшов твердий, бездушний індивідуалізм 19-го століття."

За обиду релігії. В Будапешті відбувся процес письменника Евгенія Валлеса, який у дневнику „Уйшаг" помістив фейлетон „Мадонна з Льоретта перечить ґенералови Нобіле." Фейлетон доторкає виправи „Італії" й виратування ґенерала Нобіле. Прокуратор признавцей фейлетон за висмівання релігії, а суд засудив Валлеса на 8 днів арешту і гривну.

Промова о. Дионізія Головецького ЧСВВ. Ректора Української Папської Колеґії в Римі

ЗИМА

З приводу нової науки, званої „геопсихольоґією".

Геопсихольоґія се одна з наймолодших наук. Основником її уважають ученого Гельпаха. Се наука про вплив землі, краєвиду, клімату й погоди на духове життя людей, котре знов у свою чергу має великий вплив і на тіло. Та наука вчить, що людина далеко сильніше звязана з землею, з котрої походить, ніж звичайно думаємо.

Є люде, які докладніше відчувають наперед усякі атмосферичні зміни, ніж найделікатніші барометри, й реаґують на ті зміни навіть кровотоками. Є люде — каже Гельпах — які під впливом снігових опадів відчувають пригноблення й роздратування, тратять апетит і сон. Зате спокійно падаючий сніг викликає майже у всіх почуття задоволення. А знов перша сніговія звичайно оживляє дорослу людину, пригадуючи їй велику радість, якої на той вид зазнавалося дитиною. Мало є таких людей, на яких не робив би ніякого враження засипаний снігом краєвид, що виглядає тоді мов зачарований.

Коли дивимося на снігом завіяні верхи гір й аналізуємо тоді свої почування, то приходимо до погляду, що перші наші враження се враження естетичної радости. Ми кажемо на такий вид: Се гарне, величаве, взнесле! Подібно відчували такі види вже старинні Греки і Римляне. Та ми, діти нових часів, маємо опріч тих почувань ще й инші. Гельпах каже, що в нас такий вид викликає переважно почування етичні, котрі стоять на границі практичного й символічного відношення людини до природи. Се відношення можна коротко представити як слідує: З одної сторони ми, люде, малі і слабосильні істоти, — з другої сторони могутна і грізна природа... Кождий турист, що виходить на високі верхи, кождий лещетар, котрий перемагає значні перешкоди на невідомім терені, признає, що все має таке відчуття відношення до природи.

Річ ясна, що гірські верхи і ґруні, ледівці й сніжні поля не видавалисяб нам такі могутні, якби нам не ґрозила з їх сторони ніяка небезпека, якби природа не могла нас знищити. Те, що ми ставимо чоло тим небезпекам і навіть можемо їх перемагати при помочи нашої волі, нашого розуму й нашого технічного досвіду, — дає нам радісне почуття піднесення нашої самосвідомости, самопочуття й такого душовного оживлення, яке рівночасно скріпляє і сталить наше тіло. Та в той сам час воно дає нам і розуміння, відчуття безмежної величі й могутности високих гір, прибраних у зимовий одяг... І кінець кінців відчуваємо, що граємо небезпечну ґру: хоч могутна наша воля, наш ум і наш технічний досвід, то таки сотворена Богом природа є і все буде могутніша ніж ми, вона вічно буде перевисшати навіть найвисші зусилля людського інтелєкту й характеру.

З німецького подав А. Ч.

Найвисша вінда в церкві. В вежі вестмінстерськоґї катедри уладжено вінду, яка має 60 метрів висоти і правдоподібно є найвисшою в Европі.

Наука для радикалів. Католики одного французького міста, в якім відбувся недавно зїзд радикалів, дали учасникам конґресу добру науку. На головних місцях міста розліпили вони афіші з таким змістом: „Пошукується радикалів і соціялістів до обслугування прокажених, чахотників та инших, що терплять на всякі пошестні ндеуги; дальше донавчання тубильців у Новій Калєдонії й Ескімосів та цивілізованих людоїдів, — без ґарантії проти небезпеки та без винагородження". — Радикали й соціялісти, котрі знають, що всі ті небезпечні праці виконують християне в імя Боже, мали дуже скромні міни весь час зїзду.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

о. ТЕОДОЗІЙ ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

Рік народження Ісуса Христа

а перепись людности за цісаря Августа.

1. Християнська ера.

Нині загально принято, що рік народження Христа се осередна точка всесвітної хронольогії. Історію людства числимо до Ісуса Христа й по Ісусі Христі. Однак се впровадження т. зв. християнської ери наступило розмірно пізно, бо доперва з кінцем 6 ст. по Хр. Слава впровадження того числення не припала найвизначнійшим християнським історикам: ані Евзевієви Кесарійському, ані Теодоретови, ані св. Єронімови, ані Руфінови; ані візантійським історикам як Сократови й Содзоменови, лиш покірному монахови зі Скитії Діонізієви Малому († 556). Він жив у Римі в першій половині 6 ст. у великій приязни з Касіодором і враз з ним збирав акти Церковних Соборів та грецькі твори переводив на латинську мову.

Одначе Діонізій в усталенню року народження Ісуса Христа поповнив похибку. Думаючи, що день 25. грудня 752 р. від оснування Риму се день народження Христового, рік 754 в. о. Р. взяв як перший рік християнської ери.[1]) Тимчасом євангелія Матея виразно каже, що Христос народився „за днів царя Ірода“ (Мат. II, 2); а смерть Ірода припадає безсумнівно на весну 750 р. в. о. Р. і то в ночи з 12. на 13. марта.[2]) На тій основі народження Ісуса Христа не можна ставити поза 749. р. в. о. Р.

Та похибка у Діонізія повстала в наслідок неточного обчислення літ панування цісаря Тиверія. Євангелист Лука (III. 1—23) каже, що Христос розпочинаючи публичну діяльність хрещенням в Йордані мав „около трийцять літ“, а Йоан Хреститель старший о 6 місяців від Ісуса Христа виступив „у пятнайцятім році правління цісаря Тиверія“. Літа Тиверія обчислив Діонізій від смерти Августа т. є. від 19. серпня 767 р. в. о. Р. = 14 по Іс. Хр. В тім припущенні 15 рік Тиверія бувби 782/3 в. о. Р. Отже Христос, маючи тоді около 30 л., народився 752/3 в. о. Р. А все таки рік народження Христового певно був перед 750 р. в. о. Р. Надто треба ще лишити час тим подіям, що зайшли ще перед смертю Ірода, а саме: жертвування в святині в 40 день по народженню, прихід трьох мудрців зі Сходу, втеча до Єгипту і побут в тім краю, — на що треба найменше двох літ часу. З того слідує, що евангелист Лука інакше числив 15-ий р. правління Тиверія як Діонізій. І дійсно, Лука числив літа Тиверія не від смерти Августа, але від того часу, коли Август прибрав собі Тиверія за співреґента, отже під конець 764 р. в. о. Р. = 11 р. по Хр. Тоді 15-ий р. Тиверія є 780 р. в. о. Р. = 27 по Хр. А що Ісус мав тоді „около 30 літ“, в дійсности мав 26+5=31 літ. З того слідує, що Діонізій Малий помилився в обчисленню дати Христового народження о 3—5 літ.

Надто в „Інскріптіо Квінті Емілії К. Ф. Палятіні Секунді, найденім у Венеції 1880 р., читаємо, що К. Емілій Секунд, вожд II. когорти, на приказ Публія Сульпіція Квірінія, леґата Цезара для Сирії, перевів перепись сирійського міста Апамени.[5]) Надто знаємо, що Август полишив книжку, написану своєю рукою, котру Светоній називає: „Раціонарієм Імперії“ або „Бревярюм тотіюс імперії“. А Тацит додає, що книгу ту казав відчитати Тиверій на першім засіданню римського сенату по смерти Августа. В ній, як каже Тацит: „опес публіце контінебантур: квантум цівюм, соціорумкве ін арміс: квот кляссес, реґна, провінціе, трібута аут вектіґалія... кве кункта суа ману прескріпсерат Аугустус.[6]) Про ту перепись за часів Августа згадує Тертуліян і жидівський історик Йосиф Флявій...

3. Чи можлива була перепись в Юдеї за Ірода Великого?

Досить поважні трудности підносить ліберальна критика проти можливости переведення переписи в Палестині в часі народження Іс. Хр. Годі припустити — пишуть, — щоби Август наказував перепись в чужій державі, котра мала осібного володаря. Тим більше, що Ірод Великий мав титул царя-союзника,[7]) й Август не міг без причини нарушувати його суверенні права. Надто Квіріній був намісником Сирії доперва в 6 р. по Іс. Хр., а між 10—12 р. по Іс. Хр. переводив перепись, про котру згадує той сам евангелист Лука в Діяніях V, 37.[8]) Очевидно тут заходить якась похибка або дотично імени Квірінія в евангелію, або відносно переписи за часів Ірода Вел. в Палестині.

По правді й одна і друга трудність дається розвязати. Рамзай[9]) на основі висказів Тертуліяна, Тацита і Йосифа Флявія виказує, що за часів Августа переведено перепись в Сирії в роках 8—7 перед Хр. Та перепись з початку не роз-

в часі торжества благословення угольного каменя під новий будинок Колеґії.

2. Перепись людности за цісаря Августа.

Крім того 15-го року правління Тиверія евангелист подає ще инші історичні події, на основі котрих можна також обчислити християнську еру. І так в гл. II, 1 читаємо: „І сталося у ті дні, вийшов приказ від цісаря Августа, щоби списати всю землю. Ся перша перепись була, коли Сирією правив намісник Квіріній“. Тут Лука стверджує три факти: 1) Цісар Август десь в часі народження Христа видав приказ зробити перепись всеї людности по всіх землях; 2) сей приказ виконано також у Палестині і то за часів Ірода Великого; 3) та перепись в Палестині мала бути тоді, коли Сирією володів намісник Квіріній.

Що дійсно за Августа перепроваджено перепись людности, на се маємо дуже поважні історичні свідоцтва. І так памятник Анкіри посвідчає, що Август три рази зарядив перепись людности, а саме 726, 746, 767 р. в. о. Р.[3]) — Також „Табуля Клявдіяна“, найдена в Люґдуні 1527 р., потверджує, що за правління Августа, Друз, батько пізнійшого цісаря Клявдія, робив перепись в Ґалії.[4])

---

[1]) Рік 753 від оснування Риму уважав Діонізій за перший рік перед Хр. і зачислював до нього дні від 25 - 31 грудня 752 р. в. о. Р.

[2]) Ios. Flavius, Antiquit. iud. 17, 10; 14, 14; 17, 3; 18, 2.

[3]) Анкіра — нинішня Ангора, столиця Туреччини. Там в руїнах мавзолея Августа є викутий в камени короткий звіт важнійших подій за того цісаря.

[4]) Vigouroux: Le Nouveau Testament et les découvertes archeologiques modernes, (Paris 1896) st. 100.

[5]) L'iscrizione di Q. Emilio Secundo, in: Muratori: Novus thesaurus vet. inscrip. 2 (Mediolani 1746) DCLXX n. 1.

[6]) Tacitus, Ann. I, II.

[7]) „Rex-socius“.

[8]) Ios. Flavius, Antiqu. (III. 1, 1).

[9]) Was Christ born at Bethlehem? London, 1898.

тягалася на Палестину ,бо там панував Ірод Великий, „цар — союзник“. Коли однак Ірод на власну руку розпочав без дозволу Августа війну з Арабами, тоді цісар дав йому відчути своє негодування і заповів, що не другом, але рабом уважати буде його;[10]) і приказав розтягнути перепись на Палестину. Щоб перепросити Августа, Ірод висилав два рази посольство до Риму і вкінці удалося йому остільки злагіднити зарядження цісаря, що перепись в Палестині перепроваджували урядники Ірода і по жидівському звичаю, як приписує Мойсеева книга Чисел І, 2—46 і XXVI, 2—63. Лист Августа до Ірода походить з 8 або 7 р. перед Хр. Дочислити треба ще час на чотири морські подорожи подвійного посольства до Риму; надто Ірод не дуже спішився перепроваджувати ту, таку невигідну йому а обурюючу цілий жидівський нарід, перепись, так що вона не була скорше як в 5 або 4 р. перед Христом: отже якраз тоді, коли мав народитися Ісус Христос.

4. Публій Сульпіцій Квіріній, намісник Сирії.

Нема сумніву, що Сульпіцій Квіріній був намісником Сирії від 6—12 р. по Іс. Хр. і тоді перепроваджував перепись в Палестині, котра викликала велике негодування і навіть розрухи, передовсім у Галилеї. Про се є згадка в Діяніях V, 37. Як отже погодити се з тим, що пише той сам Лука в євангелію: „Ся перша перепись (т. з. в часі народження Іс. Хр.) була ,коли Сирією правив намісник Квіріній“ (II, 1). Неможливо припустити, щоб євангелист сам собі противорічив і не спостеріг такої похибки.

Для пояснення того мнимого противенства подають учені біблісти аж три ріжні розвязки:

1) Перша, найменше правдоподібна, така : Перепись, заряджена Августом, розпочалася в Сирії за Кая Сентія Сатурнія, котрий був намісником Сирії від 9—6 р. перед Іс. Христом.[11]) В области Ірода В., т. є. в Палестині, продовжалася за Публія Квінтілія Вара, котрий по Сатурнію правив Сирією від 6—4 р. перед Хр. Одначе він був дуже отяжілий і недбалий. Длятого Сульпіцій Квіріній, котрий цілий той час був найвисшим вождом військовим, по Варі обняв також цивільну власть над Сирією і Палестиною. І він властиво докінчив перепись, котру розпочато ще за життя Ірода в р. 6—4 пер. Христом, а дійшла вона до кінця доперва між 6—10 р. по Христі. Звідси то й цілу перепись приписуємо Квірінієви і називаємо його іменем.[12])

2) Друга розвязка твердить, що Сульпіцій Квіріній був два рази намісником Сирії. Перший раз перед 751 р. в. о. Р., а другий раз між 6—12 р. по Іс. Хр. Ту думку піддержує головно Т. Момзен і Е. Шірер і оба на ствердження свого погляду подають катальоґи намісників Сирії[13]), [14]). З того слідує, що в році народження Христового за першої префектури Квірінія розпочалася перепись, а докінчено її доперва около 10 р. по Христі, за другої його префектури.

3) Третя розвязка, котру подають Кепплер, Кальмет, Ляґранж а з протестантів Евальд, основується на граматичнім поясненні тексту. Нема сумніву, що в геленськім „койне“, „протос“ так у св. Письмі як і в світських авторів уживається нераз замість „протерос“. (Порів. IV. Царств XIX, 49; Ioan I, 15...). В такім разі грецький текст Луки в евангелію (II, 1) требаб перевести так: „Ся перепись була скорше, як Сирією правив намісник Квіріній“. Тим самим не лиш відпадає всяке противенство, але надто з текстів св. евангелисти Луки слідує, що в Палестині були дві переписи. Перша за володіння Ірода Вел., перепроваджувана урядниками Ірода і після жидівського звичаю, по поколіннях. Колиж однак по смерти Ірода і по усуненню його сина Архиляя, Римляни прилучили Юдею до римської провінції Сирії, тоді намісник Сирії С. Квіріній перевів другу перепись, вже по римському звичаю, поголовно, і вона то викликала розрухи між жидами. І про ту другу перепись згадує Лука в Діяніях V., 37.

З того слідує, що рік народження Іс. Христа припадає на першу перепись, заряджену цісаром Августом, то значить на час між 6—4 р. перед Ісусом Христом.

---

[10]) Ios. Flav. Antiqu. 16, 9, 4; 16, 10, 8; „seeum haluisse olim inter amicos, in posterum vero pro servo habiturum“.

[11]) Tertulian Advers. Marc. IV, 19.

[12]) L. Fonck, De Evangeliis, (Romae 1909) c. 59.

[13]) Cf. T. Momsen, Res gestae divi Augustis (Berolini 1883) 162—166.

[14]) E. Schürer, Geschichte d. jüd. Volkes im Zeitalter J. C. I. 3-4 (Leipzig 1901) 320—327.

Ст. ТОМАШІВСЬКИЙ

Девятьсот літ тому

(1030—1930)

З приводу ювилею міста Белза.

„В лѣто 6538 Ярославъ Белзъ взя“.

(Повѣсть временьных літ).

I.

Такою ляконічною запискою почав наш найдавніший літописець рік 6538 від сотворіння світа, що відповідає рокови 1030 Христової ери. Ярослав Мудрий, син Володимира Св., здобув тогді Белз. Одночасно — отсе вперше в історії названий наш город над Солокією, лівою притокою Бута, а в слід за тим, його горожане мають повне право святкувати в сьому році ювилей 900-літного історичного життя.

Так, радіти з довговікового істнування мають Белжане незаперечене право; та чи й із поступу за той час? Хто не мав нагоди оглядати нинішного Белза власними очима, тому можна поручити прекрасну французьку повість братів Таро „Тінь хреста“. (Jean et Jerome Tarand: L'ombre de la Croix) Прочитавши її, не затре він у своїй памяти сеї нужденної провінціональної діри, славної лише двома річами: клясичним жидівським ґеттом і безмежним болотом...

Що до сього останнього, щодо болота, то й не-історик може заризикувати твердження, що й 900 літ тому назад воно мусіло пишатися в цілій своїй величі. Значить, небогато змінився Белз продовж свойого поважного віку.

Зате про Жидів у Белзі 1030 р. нічого не знаємо. Можна навіть з 99 процент певности здогадуватися, що тогочасні Белжане про синів Ізраіля не мали яснішого поняття ніж теперішні про синів Магомета. Тогочасні — певно всі були хрещені (більше очевидно на тілі, а менше на душі; тогді почалося було щотілько друге людське покоління по Володимировім охрещенню Руси!), отже порівнуючи з сьогоднішним днем, говорити про поступ за 1030—1930 має право не так автохтонний споконвічний елемент, як той захожий...

Жахливий символ отсеї переміни історичних роль ось у чому: В першій половині своєї минувшини, до кінця XIV в., Белз стояв під покровом Матери Божої, та коли її чудотворна ікона перейшла до Ченстохови, почалась инша слава Белза: його рабінів-чудотворців... Сусідна країна, що тогді дісталася в опіку Матери Божої, Польща, увійшла одночасно на шлях блискучого всебічного розвитку; натомість на покинену землю налягла темрява й неволя, а белзький цадик з того часу благословить непроглядним полкам своїх вірних, що безупинно виступають у своєрідний похід на завоювання світа (читайте згадану повість братів Таро!).

Трагедією в історії Белза був конець галицько-володимирської держави. Як Галич і Володимирь, не пережив довго й Белз сього упадку політичної самостійности своєї країни. До того часу він був першорядною твердинею на західних окраїнах Руси, а кількома наворотами і столицею поважного князівства, опісля зійшов на становище осередка польського воєвідства, щоби сьогодні задержати лише рангу жалю достойного повітового місточка. Та з другого боку, не треба думати, щоб сама лише затрата нашої національної державности була причиною зниднія Белза і деяких инших свойого часу славних і великих городів. Не лише Київ воскресав раз-у-раз неначе фенікс; із близших нам осередків Перемишль держався добре у всіх часах доброї і злої долі; Львів, правду сказати, зацвив на правду аж під чужою державою; вкінці такий Тернопіль або Станиславів були в добі нашої державної самостійности звичайними селами або чистими полями. Одним словом, окрім державно-політичних причин, в історії зросту й упадку міст грають велику ролю моменти господарські, торговельні, промислові й комунікаційні.

А втім, Белз вийшов ще не найгірше. Не далекий від нього Червен над Гучвою, колись найважніший центр на захід від Буга, на території сучасної нам Холмщини, зазнав ще сумнішої долі. Сьогодні, він незначне сільце (Чермно), а потонув в історичній темряві ще за княжих часів, і то так основно, що ще сьогодні деякі історики шукають його не там, де він зправди колись був. А другий, старинний славний город — Звенигород? З якою завистю його дух-ґеній мусить кидати очима на сусідний, новий і пишний Львів! Отже, коли сьогоднішні села Чермно і Звенигород можуть признаватися до старинного Червена й Звенигорода лише як до давно вже покійних предків, то Белз, хоч як убогий і винародовлений, має таки повне право голосно сказати: В сім році святкую девятьсоті історичні уродини; при всіх моїх злиднях, я гордий на колишню мою славу і силу; від сьогодні доложу всіх зусиль, щоби сю свідомість своєї історичности удержати і переказати будущим поколінням — без огляду на племінні чи релігійні ріжниці між ними!

А разом із Белзом, вся земля белзька і вся галицька Україна ґрімким хором повинні гукнути: Свято Белза — се наше свято! Хто не знає, не цінить і не плекає споминів свойого власного минулого; у кого нема пієтизму до історії рідної землі, до долі й недолі наших попередників на ній — той не заслугує на пошану від инших, той не має права до назви нації. Нехай отже Белз, хоч і не найперше в нашій бувальщині згаданий город, та буде першим містом, якого ювилей обходитиме все громадянство. Та вернім думкою 900 літ назад.

II.

Ярослав Мудрий здобув у 1030 р. Белз... На кому? Якої держави власністю був тогді надсолокійський город? Дивне питання — скаже в сім місці читач. Невже в кождім, без найменшого виїмку, в кождім підручнику історії У-

країни-Руси або Польщі не стоїть виразно, що Белз був здобутий на Ляхах і що Польща володіла цілою тою землею цілих 12 літ, себто від 1018? О, так дійсно пишеться у всіх історичних книжках, одначе нехай нам, у сім ювилейнім році, буде вільно висловити сумнів, чи се чиста правда, що написано досьогочасними істориками. А щоб сей сумнів умотивувати, не будемо в особливому клопоті.

Наперед, ніяке історичне жерело, ні руське, ні польське, ні чужинне, не говорить, що Белз у 1018 р. припав був Польщі. Під тим роком записано в нашім найдавнішім літописі тілько те, що Болеслав Хоробрий вертаючи зі свойого походу на Київ, зробленого в інтересі його зятя Святополка, „городы Червеньскыя зая собѣ“, натомість про Белз цілком нема згадки. Ми не маємо жадної оправданої підстави впевняти, що Белз то один із „Червенських городів“, навпаки, найповажніші учені, українські і польські, відокремляють сі два поняття: територія „Червенських городів“ лежала на північ від Белза, між Бугом і Вепром, в напрямі Холму. Значить, з факту заняття Болеславом Великим „Червенських городів“ цілком не випливає, що й Белз з усею приналежною до нього землею по сім боці Бута, від Бужська на сході по Раву і Томашів на заході, також дістався під Польщу.

Так само й літописна записка під р. 1030, одинока яка про сей факт є, не дає достаточного права твердити, що Ярослав саме від Ляхів відбив тогді Белз. Щоправда, під тим самим роком читаємо про бунт і реакцію поганства, про вибивання духовенства й боярства, в Польщі по смерти Болеслава, одначе ся записка ні текстом ні змістом не вяжеться з наведеними на самім початку трьома словами про Белз. Вона — то найочевидніший вступ до безпосередно дальшої літописної записки, датованої 1031 роком, про те як Ярослав разом з братом своїм Мстиславом учинили великий воєнний похід на Польщу, сильно повоювали її, взяли великий полон і при сій нагоді „заяста грады Червеньскыя опять“ — відобрали назад ту саму землю, що її перед 13 роками анектував був Болеслав. Словом, мова тут про цілком иншу війну Ярослава, про иншого суперника і инший предмет. Що здобуття Белза не мало, здається, нічого спільного з Польщею, се виходить також із сього, що між ляконічною згадкою про Белз і ширшим оповіданням про „мятежь“ у Польщі і похід князів на неї, всунені окремі записки про похід Ярослава на Чудь (нинішну Естонію) і про заложення городу Юріева.

Як бачимо, ніщо не дає нам права впевняти, що Белз в рр. 1018—1030 належав до Польщі і що на ній здобув його Ярослав тому 900 літ. Досьогочасні твердження історіографії мали своє жерело в тому, що раніше назву „Червенські городи“ ототожнювано з пізнішим польським терміном „Червона Русь“ і з австрійською Східною Галичиною, одначе сьогодні не може бути найменшого сумніву, що саме треба розуміти під іменем „Червенських городів“ — Холмщину і ніщо більше.

Коли так, коли Белз, по всій правдоподібности, не був відбитий від Польщі, то куди він належав в 1018—1030? Теоретично беручи, є дві можливости. Або Белз з усім південним Передбужам, так само як і Перемишль з Посянням і горішним Підністровям оставали й на дальше при Київській Руси; або вся та територія дісталася в 1018 р. якійсь третій державі. Щодо першої альтернативи, то дивно булоб, чому в 1030 Ярослав мусів здобувати Белз. Не маючи ні найменшої вказівки на те, щоб сей город був тогді в руках якого непокірного руського князя, мусимо відкинути першу догадку. Щодо другої — то тою третьою державою, що в означеним часі володілаб Галичиною (термін новочасний), могла цілком добре бути Угорщина, що стілько разів у пізнішій історії сягала на північний бік Карпат, останнім разом в добі 1772—1918.

Угорський король Стефан Святий помагав був у 1018 Болеславови чи там Святополкови в поході на Київ, отже й легко могло бути, що у висліді цілої акції Галичина дісталася Угорщині. Така гіпотеза прекрасно поясняє одну досі нерозвязану загадку з угорської історії. Именно, король Стефан мав сина Генриха, що в 1031 р. трагічно згинув на ловах; він був „князем Русів“. Яких Русинів? Очевидно тільки галицьких, подібно як опісля ріжні инші угорські королевичі! І згідно з пізнішими галицькими князями й королями з дому Арпадів, також сей перший королевич стратив свою волость. Якраз у 1030 Угорщина була в війні з Німеччиною, а наш Ярослав М. був союзником німецького короля Конрада... Облога і здобуття Белза були саме висловом спільної акції Німеччини й Руси проти Угорщини. Ситуація цілком ясна. В кождім разі, більше вказівок промовляє за поглядом, що Галичина належала тогді до Угорщини, а менше за приналежністю її до Польщі.

Инше питання, чи здобуття Белза в 1030 було однозначне з новим пересуненням границь Київської Руси за Вислок і на Карпати. Недостача згадки про Перемишль насуває думку, що Посяння й гор. Підністровя могло й на дальше лишитися за Угорщиною, та є одна вказівка, яка веде до противної думки. Именно, початок города Ярославля над Сяном походить без сумніву з часім Ярослава М. (поширений в історіографії погляд, що творцем його був галицький Ярослав Осмомисл, цілком хибний), а хиба Ярослав М. не мав красшої нагоди і потреби будувати новий город над Сяном, як саме в тих роках 1030—1031. (Таким способом, разом із Белзом також м. Ярославль має право святкувати в сих двох роках ювилей свойого 900-літного історичного віку!). Отже по всій правдоподібности, вся пізніша Галичина вернула тогді до звязку з Києвом. За Карпати Ярослав певно не сягнув, хоч його батько Володимир мабуть володів там; границею стали гори, а Угорщина надолужила свою страту анексією Словаччини, що до того часу входила у склад Польщі. Та вернім до Белза.

III.

Як уже на самім початку зазначено, старшої вістки про Белз як з 1030, не знаємо. Судячи з положіння сеї твердині на багнистій ріці і з її назви, він стояв уже довго-довго перед тим роком. Він певно старший не лише від київо-руської держави, а й від словянської людности сеї землі. Про старинний передсловянський початок Белза (що докладніше встановити може тілько протоісторична археольогія) тут згадую не тому, щоб йому продовжити історичного віку (ніякі нові досліди не всилі вже означити иншої докладної хронольогічної дати ніж 1030); згадую про се тілько тому, що дехто з польських лінгвістів намагався на назві Белза оперти стару теорію про племінно-польський характер первісної людности „Червенських городів“ (під якими вони часто і очевидячки хибно розуміють не лише саме Передбужа, а й цілу Галичину). Язикова форма „Белз“, мовляв, польська; по руськи повинноб бути „Болз“.

На такий „аргумент“ можна замітити: а) З язикового боку взявши, форму „Белз“ можна-би признати польською тілько в такім разі, якби се слово взагалі було словянське, якби „белз“ значило щось-не-будь у польській мові і якби в руських мовах був йому відповідник „болз“; всього того в дійсности нема і ми тут маємо очевидно до діла з старою несловянською назвою. б) Поділ словянських племен на західні („лядські“) і східні („руські“) не є в дійсности первісний, лише доконався щотілько після повстання відповідних держав польської і руської, і то в наслідок тихже; отже всякі догади про етнографічні границі між Поляками і Русинами-Українцями в часах доісторичних не мають жадної підстави. в) А втім, найповажніші польські історики не приймають поглядів про корінно-польських жителів „Червенської землі“, хоч іще не всі зреклися нахилу поширяти сю територію на дальші простори, ніж вона дійсно обіймала.

Головна помилка, в яку звичайно попадають польські історики, лежить у тому, що вони ідентифікують територію „Червенських городів“ у рр. 1018 і 1031 — не повім уже, з пізнішою „Червоною Русю“ — а з тими землями, що їх Володимир В. мав забрати від Польщі в 981 р. Мова тут про те славне місце в нашім першім літописі: „В лѣто 6489 иде Володимеръ к Ляхомъ и зая грады ихъ, Перемышль, Червенъ и ины грады, иже суть до сего дне подъ Русью“.

Отся літописна записка, що містить у собі найстаршу знану хронольогічну дату про нашу територію над Сяном і на захід від Бута, стала історичною догмою для майже всіх польських учених дослідників, ну, і вигідним, часто досіданим, та ще частіше надуживаним коником ріжних польських політиків, публіцистів, а навіть белетристів. По нашім натомість боці вона й досі ще не дочекалася такої наукової уваги, якої вона справедливо заслугує. Одні історики, йдучи слідом польських, признають їй повну документальну стійність та хиба висилюються на здогади, коли й як ті західні окраїни Київської Руси дісталися Ляхам, поки їх відобрав Володимир В.; другі дослідники піддають у сумнів, а то й просто заперечують віродостойність даного місця літопису, не подаючи одначе достаточно переконуючих аргументів в сім напрямі. У висліді отже, польська теза про сей многоважний історичний момент має вигляд солідніщої ніж українська чи російська, і тому не диво, що раз-у-раз поновляються зусилля доказувати не тілько політичну приналежність Посяння й Передбужа до Польщі в X-ім віці, а й польський етнографічний характер сих земель у тім часі.

Не можливо мені, очевидно, переводити тут докладнішої аналізи літописної записки під р. 981. В біжучім році, маю надію, вийде моя спеціяльна студія про Русь і Польщу в X й XI віці і там цікаві знайдуть докладний розбір і спробу розвязки всіх питань звязаних із сею справою. На сім місці обмежуся до кількох загальних висновків.

Поперед усього, історично-жерельна стійність літописної записки під р. 981 далека від того непомильного характеру, який приписує їй польська історіографія, хоч із другого боку не є вона видумкою чи помилкою літописця, як се дехто з наших хоче видіти. Сеї записки не було в першій редакції літопису, вона зявилась щотілько опісля, на початку XII в., прийшовши правдоподібно з Перемишля, і була вложена хибно під р. 981, хоч своїм змістом вона належить до 992. Щодо свого змісту, то тогдішне прилучення Перемишля, Червена й сусідних городів (коротко: Гиличини і Холмщини) до Київської Руси не йшло в парі з війною проти властивої (пястівської) Польщі. По всьому судячи, ті землі входили у склад окремої держави, що обіймала горішне Повисля (Малопольщу), Закарпаття, Посяння, частину Підністровя і Передбужа. Як вона направду називалася, не знаємо; здається, прикладано до неї ріжні імена. Наша пізніша традиція назвала сю прикарпатську країну загадковим іменем „Ляхів“, яке з того часу давано цілій Польщі на Руси й Угорщині, якого одначе коріння Польща, гнезненська, пястівська, ніколи не вживала і яке не було знане ні у Чехів, ні у Німців, ні у Скандинавів. Полі-

тично, то „Ляхи“ 981 р. мабуть ідентичні з „Хорватами“ нашого літопису під р. 992 (глуха згадка про похід на них Володимира). У сім році ота прикарпатська держава впала, видимо, жертвою розбору між Русю і Польщею, при чому обі останні держави мабуть сягнули за Карпати.

Такий стан був до смерти Володимира Великого. Потім, у 1018 р., руська частина „Хорватії“ була поділена: Белз і все на південь від нього увійшло у звязок з Угорщиною, все на північ, мабуть із Берестям, з Польщею. Та сей стан, як уже знаємо, не довго тягнувся. Внутрішна криза в Польщі по смерти її великого творця Болеслава і війна угорсько-німецька дали нагоду Ярославови Мудрому в 1030-31 зліквідувати стан витворений у 1018 і привернути більшеменше той стан, який був за Володимира Великого. Західною границею Руси стала приблизно лінія Нарви — Вепра — Вислока — Дуклі.

Все те бажав я пригадати землякам на порозі грядущих ювилейних років. Сі повинні-б зродити цілу низку історичних дослідів про минуле Белза й цілої західної України. Бо тільки в такому разі ювилей буде святом історичного народу.

У Львові, 1. січня 1930.

Ів. КРЕВЕЦЬКИЙ

МЕМУАРИ

Що таке мемуари. — Роди мемуарів. — Значіння мемуарів.

1.

ЩО ТАКЕ МЕМУАРИ.

Мемуари — французьке слово (**mémoires** від латинського **memoria**- память) і по українськи значить: історичні записки або спомини. Се записки або оповідання автора про те, що він пережив; про те, в чім він сам брав участь, що він сам бачив або що чув від очевидців. Коротко: се записки або оповідання сучасника про свою сучасність.

Мемуари подібні з одного боку до літопису, з другого — до історії. Та є між ними і значні ріжниці.

До літопису подібні мемуари головно тим, що автор їх, так як і літописець, оповідає передовсім про те, що сам бачив, що сам чув, взагалі — чого сам був свідком. Подібні до літопису мемуари ще й тим, що оповідання мемуариста, так як й оповідання літописця, не оперте на науковім досліді. Вкінці і сам спосіб викладу подій в певного роду мемуарів (записки, щоденники, журнали і т. п.) подібний до способу викладу літопису (по днях).

Та всеж таки мемуари — не літопис. Від літопису ріжняться вони головно тим, що в них на перший плян виступає особа автора, зі своїми ділами та своїми змаганнями, зі своїми поглядами та своїми думками, зі своїми симпатіями та антипатіями. А дальша ріжниця між властивими мемуарами (споминами) та літописом се тяглість викладу мемуарів, якої в літопису нема, а яку в мемуарах автор проводить звичайно вповні свідомо та з наміром. Сим мемуари наближуються вже до історії.

Та мемуари — і не історія. Не зважаючи на спільну з історією тяглість викладу, в них нема найголовнішої умови історії: наукового досліду. Навпаки. Головну ролю у викладі подій грає особистий погляд автора, його особисте враження. І завдання справжнього історика — означити весь субєктивний елемент в мемуарах через провірку їх з мемуарами инших сучасників та иншими жерелами.

Коротко: мемуари — ані не літопис ані історія. Се вже щось більше, як звичайний літопис, одначе ще не історія в новочаснім розумінню. Се перехід від літопису до історії.

2.

РОДИ МЕМУАРІВ.

Є кілька родів мемуарів. Головні критерії, по яким ділимо їх, такі: 1) час, коли мемуари написані, 2) роля автора мемуарів у подіях, які описує та 3) зміст самих мемуарів.

Розгляньмо їх по черзі.

Перший критерій, по якому ділимо мемуари, се час, коли вони написані. Критерій дуже важний. Від нього у високій мірі залежить докладність та достовірність самих мемуарів. Бо не одно й те саме, чи маємо перед собою опис якоїсь події сучасний, зроблений під свіжим вражінням її, чи пізніщий, нераз десятки років опісля — з памяти. З того погляду розріжняємо два головні роди мемуарів:

а) записки і б) спомини.

Записками називаються мемуари звичайно тоді, коли писані одночасно з подіями, які записують, або безпосередно опісля. Правда, в них нема тоді звичайно ширшого тла, на якім відбуваються події (т. зв. історичного тла), ані т. зв. історичної перспективи (розміщення поодиноких подій відповідно до їх ваги), а також нема тяглости подій. Та зате вони завдяки своїй одночасности з подіями, згл. безпосередности, особливо цінні як історичне жерело.

Сюди належать, крім записок, взагалі всякі історичні нотатки, роблені безпосередно, за свіжої памяти, як: щоденники, журнали і т. п.

Споминами (спогадами) називаємо мемуари, що писані не одночасно з подіями, які описують, але пізніше, з памяти.

Дальше ми розглядаємо докладнійше роди споминів, що торкається їх авторів та змісту. Тут зазначимо тільки те, що хоч всі вони й писані геть пізніше після подій, то всеж таки історична вага їх не однакова. Треба розріжнити дві окремі категорії їх, а саме: а) спомини, що писані виключно з памяти, яка в одних більше, в других менше певне чи не певне жерело і б) спомини, що хоч і писані формально з памяти, то одначе на основі попередніх (сучасних) записок. Історична вага споминів сеї останньої категорії рівна сучасним запискам.

Другий критерій, який беремо під увагу при поділі мемуарів на роди, се роля автора мемуарів в подіях, які описує. Критерій — не менше важний як перший. Бо що инше, коли автор мемуарів оповідає про події, в яких сам брав активну (чинну, діяльну) участь, а инше, коли оповідає як посторонній глядач, свідок чи переповідає слова инших. Тому розріжняємо:

а) активні (діяльні) мемуари і

б) пасивні (обсерваційні) мемуари.

Активними (діяльними) мемуарами називаємо мемуари, в яких автор описує передовсім те, в чім він сам брав активну (діяльну) участь. Такі мемуари мають звичайно автобіографічний та діловий характер, а тим самим спеціяльну вагу як історичне жерело.

Пасивні (обсерваційні) мемуари — се мемуари, яких автор в подіях, котрі описує, не брав ніякої активної участи, а описує їх тільки як очевидець - обсерватор або переповідач.

Вкінці третій критерій, на основі якого ділимо мемуари, се зміст самих мемуарів. Беручи під увагу зміст мемуарів, мати мемо стільки їх родів, скільки є ріжних ділянок, що становлять зміст людського життя. Найчастійше маємо мемуари:

а) політичні, б) культурно-побутові, в) військові, г) подорожні. Рідше: д) професійні, е) клясові і т. д.

Розуміється, що в кождій із вичислених найголовніших груп є безліч підгруп, які в свою чергу розпадаються на ще спеціяльніші, менші групки. Так нпр. в групі мемуарів культурно-побутових маємо мемуари: літературні (письменників), публіцистичні (публіцистів), педагогічні (педагогів), театральні (акторів), мистецькі (художників), наукові (вчених) і т. д.; в групі мемуарів подорожних — мемуари релігійного (паломничого) характеру, наукового, мистецького і т. д.

3.

ЗНАЧІННЯ МЕМУАРІВ.

Як відомо, наше знання минулого опирається на жерелах. Найважнійші жерела — побіч устних переказів (традиції), матеріяльних памяток (будівлі, ріжні річи, зброя, печатки і т. д.), урядових актів, документів і т. п. — се писані передання: літописи (хроніки), записки, спомини, автобіографії, переписка. Жерела ті важнійші іноді ніж всякі инші. І не дивно. Матеріяльні останки — се для історика тільки мертві цеглини, німі свідки, тоді як писані передання — свідоцтво живих людей.

Серед писаних передань головне місце займають: мемуари.

Вони — історичний матеріял першої ваги. Богато з того, що не найшло собі місця в урядових актах, може бути помічене та передане нащадкам в записках сучасника й очевидця. Не рідко дрібна риса кидає богато світла на цілі та мотиви головних акторів великих подій. Як зовсім вірно замітив К. Н. Бестужев-Рюмін, в одній стрічці мемуарів розяснюється іноді те, що лишається темним в цілих фоліянтах дипльоматичних нот й урядових паперів. Мемуари нпр. політичних, культурних (літературних) і т. д. діячів показують шляхи, якими йшов політичний, культурний (літературний) і т. д. розвій. Вкінці мемуари представляють живий, ріжнобічний образ суспільного побуту, освітлюють інтелектуальний і моральний стан громадянства та вияснюють відношення громадської думки до даних подій. Спеціяльну, виїмкову вагу мають мемуари для історії тих епох, коли або не було ще нинішної преси, або коли преса не користувалася достаточно свободою. Та навіть і тоді, коли преса тішиться необмеженою волею та є в повнім розквіті, значіння мемуарів для історії даної епохи не зменшується. Бо „навіть у своїх звітах є преса тільки в малім степені історією своєї епохи. Вона може відтворювати тільки ті факти, котрі відбуваються на поверхні публичного життя. До первісних жерел преса з правила не має доступу. Тай навіть очевидні факти з життя народів і держав узгляднює преса відповідно до свойого характеру тільки однобічно. Щоденники займаються передовсім подіями, тим, що сталося, а не тим, що його означуємо назвою „milieu“, середовище. Могутня струя публичного життя має одначе в собі не тільки хвилі, що творяться на його поверхні. Ми мусимо знати також будову його дна, силу спаду і т. д., щоби вияснити собі рід бігу.“[1])

Правда. Якими безпосередними й не булиб обсервація та мемуари, вони все таки не можуть дати фотографічно вірного образу подій. Є анекдот про англійського історика XVII ст. сера Вальтера Ралея, що мав кинути в огонь рукопис другого тому своєї Всесвітньої Історії тільки тому, що про оден вуличний заколот, на який він сам дивився з вікна, одержав від другого очевидця звідомлення, що зовсім розходилося з його особистими спостереженнями. Як

---

[1]) Dr. E.Löbl: Kultur und Presse.

сказано — се анекдот. Та в основі сього анекдоту лежить неоспоримий факт, що одну й ту саму подію спостерігають та розуміють ріжні спостерігачі ріжно. З ріжних причин: Спостерігач пристрастний до тої чи иншої особи, належить до тої чи иншої національности, віроісповідання, партії, кляси, він може бути людиною з більшою чи меншою освітою, більше чи менше правдомовним, іноді навіть без ясної й означеної мети. Такі найбільш грубі, що самі кидаються в очі, впливи індивідуальних ріжниць на розуміння й передавання подій відомі вже давно та до певної міри стали навіть чимось самозрозумілим, нпр. партійність авторів. І новійші досліди розібрали суть мемуарів та показали, в якій високій мірі вірність мемуарів залежить від сих особистих прикмет, від віку, навіть полу, від розуміння й інтересу до матеріялу і розуміється — від остроти, так сказатиб, помічення. Вірність мемуарів залежить також від того, скільки часу минуло між спостереженням та написанням мемуарів, тому, що чим більше віддаляється предмет, що підпадає спостереженню, зперед очей спостерігача, тим слабшими стають про нього спомини, і тим більше може вийти помилок. На сьому між ин. опирається велика перевага безпосередніх, сучасних історичних записок і те значіння, яке має для історика установлення часу написання й особи автора мемуарів. Все те одначе не повинно і не може бути для нас, так як — в анекдоті — для сера Ралея, причиною безнадійного недовіря. Навпаки. Воно спонукує нас поробити заходи, завдяки яким, беручи всі ті факти під увагу, ми всеж таки можемо забезпечити собі достовірність вісток. Се й завдання критики.[2])

А зрештою, що торкається спеціяльно субєктивізму мемуарів, то справа тут зовсім не така трагічна ,як се здавалобся на перший погляд. Навпаки. В субєктивізмі іноді, навіть дуже часто, міститься вся вага й інтерес мемуарів. Річ у тім, що і найбільш субєктивні мемуари можуть бути дуже дорогоцінним матеріялом, кидаючи світло на характери, мотиви, відношення та показуючи нам, як дивилися сучасники на події певної епохи та на її діячів.

Дуже влучно говорить про се оден видавець у передмові до виданих ним мемуарів: „Сучасного документу ніякі спомини заступити не в силі, навіть при виїмковій памяти та сумлінности автора в описуванню фактів. Писані нераз після цілого ряду літ, вони вже тим самим мусять викликати певне недовіря. В додаток, з конечности, вони завсіди мусять бути заправлені меншою чи більшою дозою субективізму. Та всеж таки спомини є в дійсности документом. Вони не літопис, що записує сухі факти, але вони освітлення фактів з ріжних точок. І в тім їх безперечна і головна вага. В тім також певне й оправдання тої великої нераз скількости оголошених мемуарів, що відносяться до одної не тільки епохи, але до одних і тих самих подій та людей, а все таки зовсім не зайвих. Що більше! Вони зовсім не виключають користи з появи нових (мемуарів), що тісно належать до того самого обсягу. Бо всі вони, хочаб подавали одні й ті самі факти, взаїмно доповнюють себе, вже не конче відмінними подробицями та причинками, але передовсім так, що взяті разом, витворюють опінію сучасних людей про дані події й особи. Таким чином в мемуарах находимо передовсім матеріял до пізнання інтеллекту цілого чи певного відлому громадянства в певнім періоді. Тому бажана тут як найбільша ріжноманітність. І нехай нас не зражує обставина, що мемуарист займав менше або більше скромне становище, бо се може звужувати тільки ширину його поля обсервації, а зовсім не повинно обмежувати вартости освітлення, в якім представляє нам події і людей, на котрих дивимося вже тільки з віддалі та в мрачній перспективі."[3])

[2]) Dr. E. Bernheim: Einleitung in die Geschichtswissenschaft.

[3]) K. Skibiński: Pamiętnik aktora (1786—1858). Opracował i wydał M. Rulikowski. Warszawa,

—o—

Нові книжки

про суть, значіння і переводження в життя Католицької Акції.

UNSER LAIENAPOSTOLAT. Was es ist und wie es sein soll.

Се поважна книга з реєстром і літературою, 320 сторін друку великої вісімки, уложена при помочи більшої скількости співробітників, значить — комісійно (як такі важні річи й повинно робити), видана пралатом Максом Каллером. Видавець одержав за ту книжку багато признань. М. і. кардинал Гаспаррі написав йому на припорученя самого Св. Отця Пія XI., що се праця знаменита й дуже хосенна, повна бистого духа.

Dr. P. Erhard Schlund O. F. M.: **Die katholische Aktion.** Materialien und Akten. Ст. 142.

В сій книжці поданий коротко теперішний стан катол. акції в Бельгії, Англії, Франції, Голяндії, Італії, Югославії, Литві, Австрії, Польщі, Швайцарії, Еспанії, Чехословаччині, Угорщині та Злучених Державах Північної Америки.

Msg. Lic. Theol. W. Cremers. **Die Katholische Aktion.** Regensburg, 1929. Ст. 200.

В сій книжці представлені засадничі погляди на суть, ціль і практичне переведення катол. акції.

Kardinal Adolf Bertram, Fürstbischof von Breslau. **Im Geiste und Dienste der Katholiscen Aktion.** Aus meinem Sinnen und Sorgen, vom Wirken in Reiche des Königs Christus. München, 1929. Ст. 317.

Се велика книга одного з найвизначніших німецьких Владик, з котрим переписувався в справі катол. акції сам св. Отець Пій XI.

Wilhelm Wiesen OSC. **Der Laienapostel,** Handbuch für praktische Mitarbeit in der Seelsorgehilfe. Freiburg, 1929. Ст. 127.

В сім малім практичнім підручнику обговорені такі справи, як праця над охороною християнської родини, дитини, як боротьба з сектами, як причини відчуження від Церкви, справа соціялізму і т. д.

X. Guerry, Doktor teologji i prawa. **Kodeks Akcji Katolickiej.** Przekład autoryzowany. Poznań, 1929.

Се дуже ясна і цінна праця, в котрій оброблені такі теми: Післанництво Церкви, Церква і держава, Катол. Акція в службі Церкви, Одиниця, Родина, Школа, Світська суспільність (справи влади, форми правління, політична акція католиків і т. п.), Суспільне життя (акція фахова, суспільна і т. п.), Християнство а міжнародне життя і т. п.

Ks. Bross. **Akcja katolicka a Polska.** Poznań, 1929. Ст. 34.

Се переклад листа кардинала Гаспаррі до кардинала Гльонда з 10. IV. 1929. Найцінніший в ній уступ про приготування до катол. акції поодиноких організацій і центрального проводу. Праця писана коротким, немов телеграфічним стилем.

Ks. Stanisław Adamski, Prepozyt Kapituły Metropolitalnej w Poznaniu. **Akcja katolicka a duchowieństwo.** Poznań, 1929. Ст. 56.

Се реферат, виголошений на конґреґації деканів. Він говорить полякам, що навіть найбільш благородні почування потріотизму, ні родинної любови, ні фільософія не спинять розкладу суспільности, коли суспільність не буде перенята катол. акцією. З тої цікавої книжки довідуємося, що в двох польських дієцезіях, Гнізненській і Познанській, треба вже тільки дрібних організаційних доповнень і злучення їх під одною кермою, щоб сила організацій, присвячених катол. акції пішла повним ходом.

З тих видань видко, як запопадливо і з яким розмахом ведеться катол. акцію у инших народів. Наша редакція думає також видати спеціяльну книжку про теорію і практику катол. акції. На таке видання треба розуміється спеціяльного фонду. Отже проситься прихильників катол. акції в краю і в Америці присилати датки на окреме видання до Адміністрації з повідомленням на окремій картці, кілько і коли вислано на видання тої книжки.

Св. Альфонс Ліґорі: **Як годитися з Божою Волею.** На українську мову переклав В. П. Видавництво Чина ОО. Редемптористів. Станиславів, 1929. Ст. 55.

Се девята з черги популярна книжечка видавництва ОО. Редемптористів у нашій мові. Вона — перла між творами згаданого святого й заслугує на горяче поручення й поширення.

—o—

Дід Модест: **Лихо з вогнем.** Зілюстрував А. Манастирський. Львів, 1930. Накладом М. Матвійчука. Золота Бібліотека Української Дитини, вип. 10. Стор. 16. 8°. Ціна 0.50 зол.

Дід і Баба, українська казочка в малюнках І. Бурячка. Львів, 1929. Золота Бібліотека Української Дитини під редакцією Миколи Матвійчука у Львові. Випуск 9. Стор. 16. Ціна 0.60 зол. Обі книжечки замовляти на адресу: Накладня М. Матвійчука у Львові, вул. Бляхарська ч. 8. І. пов. або в книгарнях.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика: **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА**

ЛЬВІВ 25, вул. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — ТЕЛЄФОН: 57-48.

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ! 11—12 ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
561

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Гродзіцких)
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т.п
16-20

Еволюція й реакція в Росії

Виклад проф. С. О. Загорського.

В Парижі виголосив проф. Загорський лекцію такого змісту:

Між еміґрантами є два погляди на будучність Росії. Одні думають, що будуча Росія піде шляхом капіталізму, але не бачать і не признають процесу економічної еволюції, який там тепер розвивається. Другі думають, що Росія не вернеться до капіталізму, але ізза своїх інакших ніж на заході обставин створить окрему господарську структуру. Проф. Загорський обидва погляди уважає блудними. Перший тому, що коли там нема ніякої еволюції, то капіталізм не матиме з чого розвинутися. Другий тому, що він опертий просто на змаганню, відновити наївні погляди народників 70-ох років. Тепер в Росії такі відносини: Не стало НЕП-у, котрий давав селянству можність розвитку. 15-й зїзд ком. партії ствердив, що заведений Леніном НЕП скріпив верстви, прихильні капіталізмові. Отже розпочали боротьбу з „кулаком“, то є заможнішим селянином як також з усяким приватним підприємством. Та боротьба увінчалася успіхом в торговлі, котра в 90% перейшла в руки кооперації, то є держави. Та на тім і скінчилося, бо в хліборобстві та боротьба викликала тільки тяжку кризу. Селяне зменшили засіви. Не стало хліба. Уряд був приневолений завести картки серед мира. Маса колись заможних селян, знищена большевиками, кинулася до колхозів і змінила їх первісний характер. Державне хозяйство потерпіло повний крах. Мимо заборон відбувається скрізь продажа землі, а місцеві власти йдуть на руку купуючим. Життя селян дуже погіршилося. Та не солодко й робітництву помістах. Вже в 1924 р. знесено заборону нічної праці для жінок. В рік опісля знесено й обовязок колективних договорів. Вже не говориться про охорону праці, тої праці щораз менше і безробіття росте. Робітництво розпилося в тяжких відносинах. Алькоголь забирає до 30% заробітку і так невеликого. До того прилучилися страшні мешкальні відносини. Настала загальна економічна криза, за котрою йде криза ідеольоґічна і політична. Через те й у партії нема єдности. Наслідком того постійні чистки, то значить викидання членів з партії. Больш. влада еволюціонує в напрямі отвертої реакції. Ідеольоґічний „нальот“ щезає що раз більше. Росія йде виразно в напрямі буржуазно-капіталістичного розвитку. Після упадку большевизму лишиться ще якийсь час велике державне господарство, а потім розвинеться приватне, подібно як на цілім світі.

Маленький фейлєтон

Король і жовнір інвалід

Фридрих, пруський король, завойовник Шлеська, по війні подорожував по новій країні. На одному перестанку побачив вояка-інваліда, що держав у руці письменну просьбу. Прикликав його до себе та спитав:

— Чого хочеш?

— Хочу пенсії!

— Ти задля мене втратив ногу, тому хочеш одержати пенсію — каже король. А кілько літ служиш у мене?

— Я служив сім літ проти тебе — відповів йому вояк.

— Проти мене?

— Так! Бо я Австріець.

— Е, так шукай пенсії в своєї цісареви, не в мене!

— Це не так — відповів вояк — так не йде! Мене твої вояки позбавили ноги, тому ти повинен дати мені пенсію.

Король усміхнувся і дав йому пенсію.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПРОБЛЄМ НАЦ. МЕНШОСТЕЙ пригадує в місячнику „Фелькербунд“ німецький міністер загр. справ Курціюс. Він пише, що дійсне замирення Европи неможливе, поки не будуть полагоджені всі проблєми, видвигнені війною. З них проблєм націон. меншостей рівно важний як проблєм економічний.

ФРАНЦІЯ, ІТАЛІЯ Й ЕСПАНІЯ розпочали переговори в Парижі в справі рівноваги сил на Середземнім Морі.

ПЛЯН ЗАМАХУ НА МАР. ПІЛСУДСЬКОГО. Б. большев. дипльомат Бесідовський так його описує: Вже в часі процесу убийника президента Польщі Нарутовича, Невядомський признався перед судом, що убитий мав бути властиво Пілсудський за те, що створив буцімто „Юдео-Польщу“. Отже комуністи мали плян, переодягнути своїх боївкарів за студентів і напасти на маршалка в Сулеюфку, де він мав тільки слабу охорону. Виконанню того пляну спротивився шеф чрезвичайки Дзержиньский, котрий уважав той плян „ризиковною авантурою“. Сам Дзержиньский ненавидів особисто Пілсудського й нераз говорив, що особисто його застрілить, коли совіти завоюють Польщу. (Споминами Бесідовського займемося в окремій статті).

ОДНОГО МІЛІОНА ЄН домагається Японія від совітів титулом відшкодовання за убиття кількох Японців в часі, коли большевики заняли стацію Манджурія як також за знищення японського майна.

БОЛҐАРСЬКІ МІНІСТРИ Буров і Малов відвідали в Римі Муссолінія. По візиті сказали представникам преси, що Уряд Італії знає й апробує заграничну політику Болгарії.

Хто дбає про власну рідню, дітей і свою старість, той забезпечує своє життя в Товаристві „КАРПАТІЯ“, Львів, вул. Руська 18.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Протезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (группа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 19-?

НОВИНКИ

Веселих Свят бажаємо всім нашим передплатникам, читачам, прихильникам і противникам.

Слідуюче (друге сегорічне) число „Нової Зорі“ вийде з датою неділя, 12. січня, 1930. Його обєм буде залежний від того, скільки зможе зложити друкарня, бо слідуючий тиждень занятий нашими святами.

Нашим В. П. Дописувачам, котрі прислали нам до святочного числа ріжні праці, сердечно дякуємо за них і просимо вибачити, що не всі їх праці увійшли в се число. Більші праці не могли увійти, бо тоді число стратилоб на ріжноманітности. Ті праці, оскілько їх не звернемо, будуть помалу печатані протягом року.

Товариство боротьби з нещасними випадками оповістило такі поради для робітників: В механічних варстатах і при обрібці дерева не носіть блюзки поверх сподень! Ходіть в обтислім одязі! Не їджте снідання брудними руками, бо тоді зїдаєте нездорові смаровила! Не підносіть ніколи за великих тягарів! Для дорослих мущин шкідливе підношення тягару висше 50 кґ., для жінок висше 30 кґ., для молоді висше 20 кґ. Дбай про чистоту в кімнаті, в котрій працюєш.

МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ Р. Джала, Львів, вул. Хорущини ч. 5. (побіч кіна „Аполльо“) поручає ковдри, матераци і постіль по найнищих цінах. 587 7—10

—o—

ЛІЧНИЧІ ВИНА. **БОГОСЛУЖЕБНІ ВИНА.**

ПРИРОДНІ ПАЛЕСТИНСЬКІ ВИНА Й КОНЯКИ

„КАРМЕЛЬ“

З ОХОРОННИМ ЗНАКОМ НА ЕТИКЕТАХ

599 „... і несли на дручку у двійку. XIII—23“. 2-2

Гурт. продажа: **Т-во КАРМЕЛЬ, Львів — Знесіння. Тел. 6 - 91.**

НА ГАЇТІ, де вибух ґенеральний страйк, вислав президент Америки Гувер кілька відділів війська.

БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ Естонія, Латвія і Литва переговорюють у справі утворення цловоі унії.

ВАЖНІ ПОДІЇ В ІНДІЇ. Коли минув термін, визначений Анґлії в цілі переведення в життя домініяльного статута для Індії, зібралася інтеліґенція тої найлюднішої кольонії Анґлії на конґрес й ухвалила отсі чотири резолюції: 1. Вже не хочемо домініяльного статута, тільки повної незалежности. 2. Не возьмемо участи у предкладаній нам спільній конференції. 3. Проголошуємо політичний бойкот проти законодатного тіла в центрі та в провінціональних радах. 4. Проголошуємо неплачення податків і зриваємо всяку співпрацю з анґлійськими властями. — Се дуже острі резолюції, але вони ще не означають війни, бо найбільший тепер авторитет Індії, Магатма Ґанді, „чоловік, що ходить в убогім одязі й кормиться тільки рижом“, здержує сотки міліонів Ґіндусів перед насильствами, відкидаючи їх засадничо. Подібне становище заняв також недавний радикал Мотімяль Негру. Зате його син Явагар Ляль Негру остає під впливом аґітації большевиків. Індія з її сотками міліонів населення стоїть перед важкими подіями.

—o—

Відозва

Комітет відбудови Церкви в Косові, місті біля Коломиї в центрі Гуцульщини, просить сим вічливо всі Всечеснійші гр.-кат. Уряди парохіяльні всіх трох Дицезій, котрі дістали нашу відозву з марта 1927 р. — апробовану через Преосвященний Епископський Ординаріят в Станиславові, а котрі до сего часу еще нічого не жертвували на відбудову спаленої церкви в Косові, о вселаскавійше надіслання хотяйби найдрібнійших жертв чеком Почтової Каси Щадничої ч. 153.255 — залученим свого часу до відозви.

Косів к. Коломиї 29. XII. 1929 р.

За Комітет: о. Олександер Ґелитович, парох, Володимир Біліньский, ем. начальник уряду податк., Антін Медведчук, властитель реальности.

—o—

Оповістка

Позір! До П. Т. Духовенства Перем. Епархії.

Дня 10. січня 1930 р. відбудеться в Перемишли в Дух. Семинарії о год. 11-ій передпол.

Конференція для Членів П. Е. П.

На дневнім порядку реферати Ппр. о. П. Голинського і Всч. о. Л. Ваня на тему: „Про новітну методу навчання релігії“.

О численну участь просить

Управа V. Секції П. Е. П.

—o—

Жертви

о. Микола Бобровський з Угнова зложив 3 зл. на „Добру Пресу“, а 3 зл. на укр. інвалідів.

—o—

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКА НАСІНЬ ФІРМИ

Д-р З. БАХ

ЛЬВІВ, РИНОК 2. (угол Домініканської) ТЕЛЕФОН 67-32.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОШУКУЄТЬСЯ дяка іспитованого, безженного. Зголошуватися до уряду парохіяльного в Княжу, п. Залуче-Снятин 606 1-1

ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ в Обертині потребує дяка, котрий завів би і провадив хор. Платня після умови. Посада сейчас до обняття. 609 —1

LINHARDT, ROBERT,

DAS LEBEN RUFT

1—6. Tausend. 8⁰ (VIII u. 220 S.) Freiburg im Breisgau 1929, Herder. брош. 3 М. опр. в полотно 4 М.

Автор бажає виказати, що віра вічно нова, що тільки вона може передати нам невичерпані й незрушимі життєві цінности, що можна спокійно вірити навіть тоді, коли „на обидвох ногах стоїмо на землі“ й „з отвертими очима йдемо крізь життя“. Так — власне шойно тоді! Книжка вельми цікава й хосенна як для Душпастирів так і для інтеліґентних мірян.

Замовляти у: Herder & Co Verlag Freiburg im Breisgau, або Verlag Herder & Co, Wien I, Wollzeile 33. 612 1-1

РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК — це прегарна сценічна картина в 3 д і я х зі співами для Амат Гуртків, що вийшла на днях з

НАКЛАДНІ М. ТАРАНЬКА

у Львові, вул Зіморовича 3.

Ціна 1 прим.: 1·20 зл. (з пересилкою звич. 1·40)

Жадайте по всіх книгарнях.

КВІТ на цілорічну передплату „**СВІТА ДИТИНИ**“ — буде найкращим дарунком для кождої дитини на **Ялинку**

Пішліть 12 зол. — Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

588 8-10

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, елєктричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 MIKULICZYN. 10—?

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 4—20

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцерувані. Дротяні вклади.

поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

6-50

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ

МЯСА

вудженини, товщу, великий вибір ковбаси, шинок, мяса і все що входить в обсяг вудженини.

Все зі здорового чистого вепрового мяса.

Великий вибір святочний!

ТЕОДОР ПЯВКА

Львів, вул. Руська 16. Тел. 59 74

Замовлення з провінції надагоджується відворотною почтою.

597 **СВІЙ ДО СВОГО!** 1-1

Петро Гуменюк

596 концесіонований бляхар, 1—50

в Станиславові, вул. св. Йосифа ч. 5.

НА СВЯТА

найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете **тільки в найстаршій**

українській кооперативі

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

яка продає від 1883 р. у своїх 24 склепах по більших містах:

споживчі товарі

МУКУ, ДРІЖДЖІ, ЦУКОР, ПОРОШКИ ДО ПЕЧИВА, МЕДИ, СУШЕНІ ОВОЧІ і т. п.

Кольоніяльні товарі

РИЖ, САҐО, ГОРІХИ, МІҐДАЛИ, РОДЗИНКИ, ПЕРЕЦЬ, ВАНІЛІЮ, КАВУ, ЧАЙ, КАКАО ТА ВСІЛЯКІ ІНШІ.

ВИНА

РУМИ -- КОНЯКИ -- і Овочеві Напитки.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 1-?

НА МІСЯЦЬ ДОБРОЇ ПРЕСИ

надаються для поширення:

Модерна преса . . . . 40 с.
Нове Апостольство . . 10 с.
ПРЕСА . . . . . 3 зол.
Зброя для оборони і наступу (для промовців)

(Довільний даток на пресу).

607 ЗАМОВЛЯТИ: 1—1

Мар. Т-во Львів, скритка 108.

КАДИЛО

королівсько-італійське

ЛАДАНИ найдешевше – найлучше доставляє

КУРИЛКО -- Львів, На Блонє 36.

При замовленню прошу покликуватися на „Нову Зорю“. 610 1—1

КОЖДА

свідома Українка

в домашнім хазяйстві

— уживає —

МИЛО -- ЦЕНТРОСОЮЗА

з одинокої української кооперативної фабрики

611 Жадайте по всіх кооперативах. 1-1

НІОДНА ІНТЕЛІҐЕНТНА РОДИНА НА ЗАХОДІ НЕ ОБІЙДЕТЬТЯ ДОМА БЕЗ ДОБРОГО :-: :-: 602 1—1

РАДІО-АПАРАТУ

Чи вже набули Ви справний РАДІО-АПАРАТ? — Пишіть негайно до

УКРАЇНСЬКОГО РАДІОВОГО ДОМУ ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕЙ

ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО Ч. 3. Тел. 6-74. Одинока лучба зі світом — **це радіо.**

МАТЕРІЯЛИ ЦЕРКОВНІ,

брокати, кружева, гафти, золоті й срібні лями та всі инші матеріяли для церк. риз та літург. цілей як нашивки, золоті й срібні френзлі

поручає:

Дім Новостей Товарів Модних і Шовкових

Адольф Авербах

604 **Львів, Ринок ч. 20, тел. 7-54.** 1—1

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖА НА ЯЛИНКУ!

В магазині **„ГОЛЬФ“** Львів, Кілінського 1.

Поручаємо ріжні трикотажі, панчохи, білля, реформи, блюзки, jumper-и шовк., спіднички, шляфрочки і т. п. по **безконкуренційних цінах.**

580 б—10

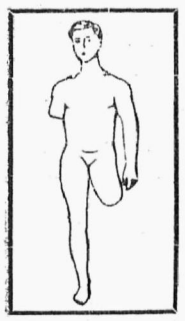

Скривлення костей і пропуклини

найнебезпечніші у мужчин, жінок і дітей — усувається вдатно **без операції** приміненням спеціяльних лічничих бандажів, горсетів та апаратів **простуючих всякі скривлення тіла.** —

Приймає: Спеціяліст директор

Й. Рапапорт, Львів, вул. Красіцких 8

ПОДЯКА.

ВПану ортоп. М. Рапапортови спеціялістови для банд, пропуклинових у Львові, вул. Красіцких ч. 8. складаю подяку за повздержання моеї болючої пропуклини; з причини якої мав я многі атаки ослаблення і непритомности, — бандажом Його методи Тепер почуваюся здоров і спосібний до повнення служби. — Ст. радник Куратории Шкільної, **Й. Рот.** 544 12-12

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

565 8—40

ЛІТУРҐІЯ

Склад апаратіз церковних, велика робітня літурґічних риз також артистичних гафтів. — Великий вибір образів і фіґур. — На час свят Різдва Христового поручаємо прегарні комплєти вертепів.

Львів, вул. Коперинка ч. 9.

598 Тел. 47-55. 3-3

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 81-100

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Аяційна Спілка

Львів, ул. Словацького ч. 14

Телєфон ч.: 3-82, 52-92 і 75-32. Адреса телєґрафічна: Землебанк — Львів.

Конто в П. К. О. Ч. 149.000. — Жировий рахунок в Банку Польським у Львові.

Акційний капітал зол. 5,000.000. — Власна каменица.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности,

ПРИЙМАЄ і виплачує вклади в золотих і долярах,

ПОЛАГОДЖУЄ перекази заграницю до всіх місцевостей світа,

КУПУЄ І ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюти по курсі дня — на найкористнійших умовинах.

ПЕРЕПРОВАДЖУЄ інкасо у всіх місцевостях в краю і заграницею,

У ВСІХ КРАЯХ ЕВРОПИ І АМЕРИКИ ВЛАСНІ КОРЕСПОНДЕНТИ.

605 1—1

Львівське Акційне Т-во Броварів

ПИВО експорт. ясне

поручає НА СВЯТА свої знамениті вироби:

ПИВО баварське темне

ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ

Скрізь до набуття!

597 1—1

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 16.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, неділя 12. січня 1930. Ч. 2. (302)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Катастрофальна знижка цін збіжжа

„Ґазета Гандльова“ доносить: Ізза кинення диким експортом великої скількости жита з Польщі на північні ринки ціна польського жита впала до 21 зол. за квінтал франко Ґданськ а до 19—20 зол. франко стації західньої границі. При такій катастрофальній знижці наші рільники можуть одержти за квінтал не більше як 17 до 18 зол. Наше хліборобство знов бите на цілій лінії через блудну політику Союза польських експортерів. Німецькі експортери вже від довшого часу зрозуміли ситуацію й на північні ринки свого жита не висилають.

Таємничі справи у Варшаві

Підслухують розмови найвисших достойників. — Слідство. — Увязнення.

Від довшого часу було публичною таємницею, що хтось у Варшаві підслухує розмови політиків, міністрів і дневникарів, що становить нарушення прав горожанських, в тім таємниці кореспонденції, запоручену конституцією. Свого часу була про те мова в соймі, та міністер почт і тел. заперечив, немовби се було правда й заявив, що такі підслухування були за окупаційної влади, але будки спеціяльно на ту ціль уряджені, вже запечатані. Одначе в часі останної кризи появився пресовий бюлетин, в котрім подано довірочну розмову премієра Бартля з президентом держави. Справу віддано прокураторії. Слідчий суддя для справ виїмкового значіння Люксембурґ переслухав телефоністок і відкрив, що якийсь Зайнфельд, співробітник Сх. Аґенції зредаґував згадану розмову. Його увязнено й він признався до того, але не хоче виявити, від кого знає зміст розмови. Стверджено, що Зайнфельд є неофіц. співробітником орґану вшехполяків „Пляцуфка“, котрого редактором є Гартен. Завізвані фаховці твердять, що зорґанізування підслухування неможливе без порозуміння з управою телефонів. Орґан „Вечур Варшавскі“ звертає увагу на цікаве становище „Пшеґльонду Вечорного“; котрий уважають тубою „ґрупи полковників“, а котрий атакує премієра Бартля за те, що виявив цілу справу і стараєть ся звести її до конфлікту між прем. Бартлем і міністром почт і тел. Бернером (останного уважають приналежним до „ґрупи полковників“). Через те — пише орґан н. д. — справа підслухування розмов прем. Бартля представляється дуже таємничо. Дальші увязнення очікувані.

Большевики забирають всі дзвони

Як „символ контрреволюції“.

Рада народних комісарів у Москві ухвалила проєкт конфіскати всіх церковних дзвонів. З того приводу „Известія“ пишуть, що церковні дзвони це символ контрреволції, та що при їх помочи скликають народ до боротьби з сов. владою. Опріч того, пишуть „Известія“, дзвони перешкоджують у відпочинку. Конфіската всіх дзвонів принесе „товаришам“ 20 міліонів пудів металю.

Білорусини домагаються автономії

З Вильна доносять, що Головний Виділ білоруського Тов-а „Просвіта“ має виступити з меморіялом до польських властей, у котрім домагається автономії для білоруських земель з краєвим соймом у Вильні. Той меморіял має бути предложений марш. Пілсудському, міністрови Юзефському і марш. сойму Дашинському.

Конфлікт між Анґлією й СССР.

До двох тижнів зломали большевики приречення, яке дали Анґлії, що не будуть у ній вести пропаґанди й оснували в Лондоні нову комуністичну ґатовку до нової війни. зету. А в ній остро виступили проти робітничого правительства Анґлії, закидаючи йому інтриґанство проти СССР., брутальне поведення в кольоніях і під-

Смерть за оборону релігії

В Петрограді розстріляли священиків Кудрявцева і Виноградова за зорґанізування товариства „Пламя“, котре мало на ціли боронити церкви перед безбожниками. В Симферополі на Україні зачався 1. січня процес проти католицького німецького священика о. Ґрафа. Його обвинувачують ізза викладання дітям Божого Закона і пропаґанди проти радянського правительства.

Українці на чужих університетах

В Кракові студіює коло 500 українських студентів, з того к. 300 належить до Студ. Громади. У Варшаві належить до нашої Студ. Громади 94 студентів, з того 31 Галичан, 38 Волиняків, 17 еміґрантів, 5 з Полісся, 3 з Підляшя. У Вильні Студ. Громада має 40 членів, у Познані поверх 100. Розбрилися наші діти!

Черниці й видатки на шпиталі

Супроти соціялістичних спроб усунути черниць зі шпиталів доказують католики, що поминаючи все інше, держава, віддаючи черницям опіку над недужими, зискує великі суми, бо має багато менші видатки. Діяч німецького Центра Рідіґер виказав цифрами, що в Вестфалії всі шпиталі, в яких занятий світський персонал, коштують кілька разів дороще! Пересічно, на одну черницю випадає 536 марок річно, а на одну світську доглядачку 2.275.

Не забувайте, що січень се місяць катол. преси.

Економічне життя в 1929 р.

Економічне життя в Польщі було в 1929 р. дуже тяжке. Передовсім загальний був брак ґотівки і кредиту. Число векслевих протестів перейшло в тім році 5 проц. всіх виставлених векслів. Та головна причина тої тісноти не була в дійснім браку грошей (бо обіг грошей в тім році збільшився майже на 100 міліонів), тільки передовсім у зменшенні доходів найбільшої части суспільности — хліборобського населення. Продукти рільництва були дуже дешеві, а рішаючі чинники не мали ні потрібного досвіду, ні анарату, щоб запобічи тому. Зі зменшенням доходів хліборобів зменшилася і сила їх купна, на чім потерпіли промисл і торговля. Так дійшло до загальної тісноти.

Що до промислу, то ще розмірно найлучше стояв гірничий промисл, особливо вуглевий, хоч в останних місяцях 1929 р. анґлійський уголь знову зачав випирати польський експорт зі скандинавських і надбалтійських держав.

Збут нафти і бензини в перших 7 місяцях піднісся на 15 проц. в порівнанні з попередним роком (розмірно багато брала Чехословаччина), а потім упав.

Для сталі й заліза був 1929 рік тяжкий ізза будівельного застою. Найтяжшу кризу терпіла продукція рільничих машин. Зате електромотори мали доволі добрий збут.

В тім р. „Стандарт Стіль Корпорейшен“ уділила Польщі 43 міл. долярів кредиту, за котрий замовлено 14.000 товарових ваґонів і 1.100 особових у фірми „Лільпоп, Рау і Левенштайн“. Ті ваґони мають бути доставлені до 10 літ.

Промисл текстильний був у Лодзі в дуже тяжкім положенню, в Бельску трохи в лучшім, у Білостоці розмірно в найлучшім, але і в тих двох округах з кінцем року ситуація погіршилася. Промисл той у Лодзі стояв тому найгірше, бо головними покупнями його продуктів все були селяне, котрі тепер, збіднівши, не могли купувати. З инших округів ішов вивіз за границю, найбільше з Бельска до Австрії, Чехословаччини, до держав балтійських і балканських, до Африки і на близький Схід, а з білостоцького округа на Далекий Схід.

В особливо тяжкім стані був промисл деревний, головно ізза конкуренції дерева російського й фінляндського. Тартаки в Польщі переважно стояли нечинні. Вивіз зменшився на 90 міл. зол. в порівнанні з попередним роком. Тільки оден діл деревного промислу, кошикарство, мало лучші умови збуту, головно в Німеччині й Анґлії.

Подібно тяжко було в промислі цукрівничім. На внутрішнім ринку ціни цукру підвисшено на 10 проц.

Гарбарський промисл осягнув у тім році декуди всего четвертину своєї нормальної продукції. Се стояло у звязку з кризою в продукції обуви.

Будівляний промисл завів усякі надії, подібно як торговля, в котрій був застій майже цілий 1929 рік. В осени обороти богатьох фірм упали о 15 до 20 проц., а скількість векслів піднеслась до небувалої висоти.

Лихо стояв також курс польських державних позичок в Америці. На біржі в Ню-Йорку курс 8-процентової долярової позички з 1925 р. впав з 97.75 (у грудні 1928 р.) на 88.58; — 7-проц. стабілізаційної з 1927 р. з 88.06 на 78.41; — 6-проц. долярової з 1920 р. з 81.86 на 74.42 (курси з кінця листопада 1929). Зате в загра-

личній торговлі від липня торговельний білянс Польщі був уже активний. Мимо того 1929 рік і на тій области замкнено відємним сальдом (около 300 міліонів зл.). Словом — загальний господарський білянс Польщі за рік 1929 некорисний. Причини того були: зменшена сила купна населення, надмірне податкове обтяження, невияснена політична ситуація і некорисний стан для найважніших продуктів краю за границею.

——o——

Україна в „Ґотайськім Річнику“
за 1929 рік.

„УСРР.“ — „Східна Галичина.“ — „Підкарпатська Русь.“

Від більш, як півтора століття виходить у м. Ґоті в Німеччині публікація, яка подає подрібні у р я д о в і інформації про всі держави цілого світа і про їх дипльоматію, адміністрацію, господарство й ин. В 1929 р., вийшов уже її 166 річник. Се м. 8°, що має 796 сторінок. Докладний її заголовок такий: **Gothaisches Jahrbuch für Diplomatie, Verwaltung und Wirtschaft. Hundertsechsundsechzigster Jahrgang 1929. Gotha: Justus Perthes.**

„Ґотайський Річник“ має вже від давна вироблену славу. Се настольна книжка передовсім дипльоматичних кругів цілого світа. А далі: се підручник політиків, публіцистів, взагалі громадських діячів ріжних держав і народів. Тому не маловажна річ, які інформації про якийсь край чи народ поміщені в тім „Річнику“.

Як жеж „Ґотайський Річник“ інформує про Україну?

Не істнуючи в 1929 р. як самостійна держава, Україна не істнує самостійно і в „Ґотайськім Річнику“ за 1929 р. Як у дійсности, так і там вона схована під назвами держав, у склад яких входить. Отже під: СССР., Польщею, Чехословаччиною і Ромунією. В трьох перших державах українські території зазначені як автономні провінції. Зате в четвертій істнування Українців в ній видно тільки з відсотку населення цілої держави.

Отже під „SSSR.“ на ст. 699—701 відмічена як друга її складова частина: **U k r a i n e — Ukrainischer Sozialistischer Rätestaat (USSR = Ukrainska Socialistitscheskaja (!) Sowjetskaja (!) Respublika).** Тут подано коротко інформації про державно-правні переміни, які перейшла Україна від 1917 р., як: відірвання від Росії (9. VII. 1917 р.), проголошення радянської держави (14. XII. 1917!), сепаратний мир з Центральними Державами в Берестю, німецька окупація, Гетьманат, Директорія, громадська війна, остаточне запанування Рад (14. XII. 1919!), державний союз з Москвою на основі договору в Москві 28. XII. 1920, вкінці союзна держава (Bundesstaat) (!) СССР. (від 30. XII. 1922). Як бачимо, інформації дуже односторонні. В них нема ніякої згадки про проголошення самостійної української держави в 1918 р., найперш як Української Народньої Республики (УНР.), відтак як гетьманської Української Держави. За те пильно занотовано проголошення (!) „радянської держави“ на Україні 14. XII. 1917 р.! Так і видно, що інформації ті походять з большевицького жерела.

Далі йдуть інформації про „Всеукраїнський З'їзд Рад“, „Всеукраїнський Виконавчий Центральний Комітет“ та „Всеукраїнську Раду Нар. Комісарів“.

Під окремим заголовком: Церковна влада (**Kirchenbehörden**) подано інформації про церковну ґієрархію на Україні. Отже: Православні церкви: Українська Патріярхальна православна церква (Тихонівці): Ексарх і митрополит (Київ): Єрмаков. — Українська правосл. автокефальна церква (Обновленці): Митрополит (Харків): П. Пеґов. — Автономна укр. прав. церква (**Lubenz?**): Архиепископ (Харків): Т. Булдовський. — Укр. автокеф. прав. церква (Автокефалісти): Митрополит (Київ): М. Борецький. — Римо-кат. Епископ: (Камянець): Свидерський; Житомір: Наскринський, пралат.

Відтак подано простір і населення України по переписи з 17. XII. 1926 р. Отже ціла УСРР. обіймає 451.630 кв. км. і мала 29,019.822 населення. Віроісповідання населення **„meist griechkath.“ (!)**; по національности було 76% Українців, 13% Москалів, 11% Німців, Молдаван і Жидів.

Окремо відмічена в складі УСРР. „Автономна Молдавська Соціялістична Совітська Республика“ (АМССР), що істнує на території України від 1924 р. Вона обіймає 8288 кв. км. 572.339 населення. Її столицею є місточко Балта на південім Поділлю. Процентово населення АМССР. представляється так: 42.2% Українців, 34.3% Молдавян, 10.3 проц. Москалів 9,.2% Жидів, 2.4% Німців, 1% Болгар, 0.6% инших. Як бачимо, в „Молдавській“ ССРепублиці релятивну більшість становлять Українці.

В складі ,Польщі на ст. 610 зазначена окремо: С х і д н а Г а л и ч и н а (**Ostgalizien**).

Інформації про Сх. Галичину такі: „Державний розвій. Проголошення Західньоукраїнської Народної Репубики (**Westukrainischen Volksfreistaates**) на основі договору у Відні 17. I. 1919 (?). Відступлення Австрією Галичини західним державам в договорі в С. Жермен 10. IX. 1920. Поляки заняли в липні 1919; признана Польщі Українською Народньою Республикою 21. IV. 1920, Радянською Росією миром у Ризі 18. III. 1921, Парижською Радою амбасадорів, з застереженям надання автономії (**unter Voraussetzung von Autonomiegewährung**) **15. III. 1923.** — Самоуправа для воєвідств Львівського, Тернопільського і Станиславівського від (**seit!**) польського закона з 26. IX. 1922. В кождім воєвідстві Краєвий Сойм (у Львові 100, Тернопіль і Станиславів по 60 послів) з 2 палат, що радять й ухвалюють окремо (одна зложена з укр., друга з укр. жид. і німецьких послів); спільні справи вимагають згоди обох палат, для справ одної народности вистарчає ухвала відповідної палати; туди належать справи віроісповідання і шкільництва (з виїмком високих шкіл), сільське господарство (з виїмком земельної реформи), справи добродійности Виконавчі воєвідські Виділи під проводом іменованих з Варшави воєводів: 8 членів вибраних Соймом і 4 іменованих воєводою (найбільше 6 українців). Урядова мова польська, на бажання допускається українська.

Вкінці в складі ЧСР на ст. 724—725 відмічена окремо Підкарпатська Русь (**Karpathenrussland(!), (amtl.: Karpathorussland (!); (Podkarpatská Rus = Subkarpathisches Russland(!); auch Rusinski(!) genannt).**

„Державний розвій. Обсаджена чеськими військами в пол. лютого 1919. Прилучення до Чехословаччини ухвалила Головна Національна Рада Ужгород 18. V. 1919, довершено миром у С. Жермені 10. IX. 1919 з застереженням надання автономії на основі договору про національні меншости між західними державами і Чехословаччиною 10. IX. 1919. — С а м о у п р а в а на основі розпорядку з 26. IV. 1920. Іменований президентом держави і відповідальний перед ним ґубернатор з далекойдучими повновластями дотично розпорядків й іменовань. Таксамо іменований і відповідальний віцеґубернатор є його заступником і начальником цивільної управи, контрасиґнує всі урядові акти ґубернатора. Ґуберніяльна Рада складається з віцеґубернатора, 10 (начальниками громад краю під проводом віцеґубернатора звичайною більшістю явними виборами) вибраних, 4 (урядом на внесення ґубернатора) іменованих і 6 членів-урядовців (референти цивільної управи з правом голосу); радить тайно під проводом ґубернатора ,який голосує тільки при рівности голосів і рішає; тільки дорадче право у всіх предложених їй цивільною управою справах Карпатської Руси; уряд розвязує її; поодиноких членів можна скинути. — Г е р б. Поділений на дві частини щит: на правім синім полі три золоті бальки, на лівім срібнім поли піднятий червоний медвідь, який дивиться на право.“ — Далі йдуть інформації про особистий склад цивільної управи Закарпаття й ин.

Як бачимо, інформації „Ґотайського Річника“ про Зах. Україну — далекі від дійсности.

——o——

СОБОР ПРАВОСЛАВНИХ

Правосл. церква в Польщі скликає свій собор, котрий має складатися з клиру і мирян по половині. Вибори посередні: 12. січня вибиратимуть делеґатів по парохіях до деканатів, 21. I. по деканатах до повітів, 28. по повітах до епархій, 4. лютого в епархіях на собор. Всіх делеґатів від епархій має бути 60, а з уряду входить у склад собору 5 владик і 17 инших разом буде на соборі 82 осіб. Умови важности вибору мирянина: 25 літ життя, добра опінія й відбуття великодної сповіди у своїй парохії. Всіх правосл. парохій у Польщі є 1350. Д-р Річинський, на котрого правосл. синод кинув анатему, оповіщує в пресі, що влада православної Церкви перевела таку штучну „виборчу ґеометрію“, що коли одного делеґата висилає вже сім парохій варшавської епархії, то на Волині й Поліссю треба на одного делеґата аж 26—28 парохій! З того виходить почвірне покривдження Волиняків, хоч сама Волинь заплатить половину всіх коштів собору... Таким чином на українське населення звалює православна Церква головні тягарі фінансові, але рівного голосу на соборі йому не дає, тільки зводить його до ролі незначної меншости, хоч укр. населення становить у тій Церкві 70-процентову більшість.

Так виглядає в практиці славна „демократичність“ у правосл. Церкві, не кажучи вже про те, що все те „виборне начало“ викликає тільки хаос і будить пристрасти. Во істину, ми католики можемо бути задоволені, що в нашій Церкві неможлива ніяка „виборна ґеометрія“, ні такий хаос, який бачимо там.

——o——

Діявольський винахід

Відомий німецький подорожний письменник Артур Файлер оповістив свої враження з большевії в книжці п. з „Das Experiment des Bolschewismus“. Він пише, що вибрався до СССР., щоб обективно описати те, що побачить і стверджує такі факти: Скрізь недостаток і нужда, а декуди й голод. По селах кормляться вже макухами, які давно їла худоба. В полудневій Україні й на Криму дуже голодують і люде і худоба. Та всі матеріяльні недостачі се ще ніщо в порівнанні з духовим гнетом, який там панує. Там завели діявольський винахід: „масову людину“. Помешкання стали вже тільки місцем спільного спання. До того довела нужда, але ту нужду роблять там ідеалом. Людей женуть на всякі віча, збори, засідання —безнастанно, щоб людина не була сама, тільки все в масі. А се довело до страшної пустки в думках тамошних людей, у їх пресі, книжках, розмовах і т. д. Всі стають одностайно подібні до себе. Се щось таке страшне, що західній людині трудно се представити. Вже й комуністи мають жах перед тим...

——o——

Схід чи Захід

Зміст: — Велике заінтересування сходом. — Схід се Азія з Єгиптом. — Раціоналізм і невірство прийшли з Китаю. — Релігії також з Азії. — Чи Азія й тепер може релігійно вплинути на Европу? — Ні. Чому ні? — Коли впливає книжка? — Причини подиву східних річей і думок. — Дволичність і тимчасовість сучасної епохи.

Чи і сим разом маємо на Сході шукати спасенного шляху для виходу з духового хаосу? Чи Захід, такий гордий своїм знанням, богацтвом і силою, має вернути як покірний ученик до тої старої школи, в котрій перед тілько століттями навчився, як треба думати і ділати?

В Европі й Азії множаться книжки про азійські краї, так як росте число тих, котрі навідуються на далекий Схід. В Німеччині повстала від часу війни ціла школа, котра проповідує поворот до „мудрости“ Сходу.

В анґльо-саському світі течії реліґійного характеру індуського походження мають велику популярність, бодай оскільки говорити про число прихильників та розголос проявів. Дві індивідуальности, Таґор і Ґанді, викликують щораз більше зацікавлення в пацифістичних середовищах Европи. Коли весною 1925 р. Таґор прибув до Італії, охопила його атмосфера такого величезного зацікавлення, що уряд налякався і задержав його в Медіоляні, на першому етапі його подорожі.

Якою стороною того питання цікавляться французькі освічені круги? Повчає нас про се велика анкета, яку недавно оголосив у Франції часопис: „Cahiers du mois“ п. з.: „Схід нас кличе“. Про суть того впливу та його добрі або злі наслідки висказалися там публіцисти, артисти, фільософи, подорожники й оріенталісти.

Їх думки склалися на цілий том, незвичайно цікавий ізза ріжнородности тверджень, богацтва спостережень і небуденности арґументів. Одначе висліди, до котрих дійшло тілько покликаних суддів, дуже суперечні. Видко питання заплутане і неясне. Постараймося його дещо розяснити.

Коли говоримо слово „Схід“, вживаємо вислову неозначеного та невловимого. Може точніше булоб означення: „Азія“ разом з Єгиптом. Азія вплинула на Европу та на цілий світ в спосіб такий характеристичний, що мабуть вже таке само означення зможе дещо вияснити справу.

У деяких епохах історії Азія впливала на Европу під оглядом мистецьким, фільософічним, науковим, торговельним, промисловим і хліборобським. В римських часах т. зв. наукова медицина мала в Азії свої найвизначніші школи. Брескви, вишні, виноград, помаранчі, морвові дерева та шовківниці прибули з Азії, подібно, як кава і бавовна, плекана нині з таким хісном у Бразилії і Злучених Державах. Коли Захід почав відроджуватися після ґерманських наїздів, одержав з Азії перші зразки майже на всіх ділянках промислу. Звідтам також надійшла щойно в останніх століттях умілість прекрасної кераміки. Прикладів булоб богато. Навіть оден китайський вчений Ку-Гунґ-Мінґ, каже, що сучасний европейський раціоналізм також азійського походження. Думку уґрунтовання суспільности на розумових засадах замість реліґійних засад мала Европа зачерпнути з Китаю в 17. ст. Наслідування Китаю мало причинитися до загального недовірства вищих кляс, що дальше в 18. ст. стало причиною французької революції.

Всі ті впливи були вислідом вищости Азії тільки в деяких, переминаючих епохах. Були епохи, в котрих знання та правила, чито мистецтва, чи практичного життя, мандрували з Азії до Европи, одначе були також часи, в котрих вони йшли з Европи до Азії. Від сто літ ми є учителями Азії, бодай коли ходить о знання і промисл. З реліґією мається справі інакше. В Азії стояла колиска Бога, Азія, се творець святих книг, теольоґічна кормителька людства, батьківщина великих космольоґічних реліґій...

Питання, чи Азія має знова вплинути на Захід, однозначне з питанням, чи Захід приготовлений на те, щоби ще раз приняти якесь велике реліґійне обявлення. Щоб відповісти на так поставлене питання, вистане, коли зробимо загальний перегляд релігійного стану Азії й Европи.

Які реліґії панують тепер в Азії? Належить до них ісламізм, котрий обіймає весь близький Схід, частину анґлійської Індії та сягає від якогось часу аж до Японії. Дальше буддаїзм, дуже поширений в Індії і в Китаю, вкінці наука Конфуція, оскільки можна назвати реліґією сю практичну школу здорового розуму, котрої засади в частині Китаю переходять як святі спадщини з покоління на покоління.

Побіч тих великих загальних вірувань, треба вичислити також декотрі національні культи, як прим. Шінто і крім того течії, котрі мають одночасно ціхи фільософічні, реліґійні та політичні, а повстали в Індії наслідком зітнення з західною культурою. Натомість Европа, чи то католицька, чи протестантська, чи православна, в цілости християнська, не числячи очевидно ґруп жидівських і мусулманських. Одначе напруження християнізму невсюди однакове. Горячу віру так у краях католицьких, як і в краях ріжновірних стрічаємо тільки серед дрібних меншостей. Побіч них істнує переважаюча більшість вірних, для котрих справа байдужа та велике число вільнодумців.

Чи можна припускати, що ті вільнодумці, ті байдужні і ті дійсно віруючі дадуться зворушити в якійсь недалекій будуччині „кликанням“, грядучим зі Сходу, та що навернуться на ісламізм, буддаїзм або на науку Конфуція?

Чи правдоподібне, щоби з запалом перших християн станули такі Европейці в рядах учеників Рабіндраната Таґора або Ґандія?

Такі припущення принялиб ми слушно з легкою усмішкою. Нашого літературного зацікавлення не слід уважати реліґійним змаганням. Европа й Америка стала ненаситним консументом книжок. Голод друку, котрий їх палить, — химерний і хоче постійної відміни в поживі. Кличе за стравами небуденними й езотичними. Письменство про Схід і його реліґії, є одним з таких присмаків і нічим більше. (Далі буде).

——o——

Найкраща книжка для жінок

Накладня Ґердера видала вже четвертим виданням життепис Марії Рафаіли Брентано п. з. „Wie Gott mich rief“ (Ст. XII + 340, ціна 6.50 м.). Се одна з найбільш проймаючих історій навернення людської душі до Бога й катол. Церкви. Авторка представляє в тім творі, як вона була індиферентною протестанткою і як навернулася на католицизм та по смерти свого мужа присвятила 10 літ праці катол. жіночому рухови і вкінці вступила до Венедиктинок у Нонберґу (Зальцбурґ). Се найкраща книжка для жінок, з огляду на те, що в ній щиро сповідається жіноча душа, але й мужчини не одного могли би з неї навчитися.

З нових студій про вітаміни

В кождій здоровій для орґанізму поживі повинно бути 5 ґруп складників: 1. вода, 2. біольоґічно повновартісна білковина, 3. витворюючі тепло складники, головно углеводні і товщі, 4. мінеральні складники і 5. вітаміни. Кожна з цих ґруп повинна бути в поживі в належній скількости і відношенню і кожна з них є для здоровля орґанізму однаково важна і потрібна. Звихнення рівноваги в допливі до орґанізму на користь одної з цих ґруп на довший час викликає недомагання і хоробливий стан орґанізму. Тому реґулярний доплив вітамінів є тільки одною з конечних умов здоровля.

В тій справі учений дослідник Абдергальден почав від 1912 р. інтересні досліди. Він годував щурів довший час тільки горохом, фасолею, рижом, лубіном і т. п. Наслідок того був такий, що звірята чим раз менше дбали про чистоту свого тіла, дуже довго спали, почали боятися світла, шерсть почала з них випадати, очи закисали, їх сила розплодова почала слабнути, а молоді здихали переважно в перших кількох днях по народженню. На цім примірі бачимо, як однобічна пожива стає причиною значних недомагань тіла а навіть звироднінння та неплідности.

Вітамінів є кілька. Кождий з них означили американські дослідники початковими буквами азбуки. Це означення матиме практичне значіння доти, доки не прослідять докладно, з яких хемічних складників складаються вітаміни, бо як відомо хемічний їх склад ще недокладно заналізований. Вітамін А находиться в кождій зеленій ярині, підчас коли ярина, позбавлена зелених тілець, дуже вбога на сей вітамін (пр. в капусті, шпараґах, каляфіорах). В дуже невеликій скількости є він у збіжу, але майже зовсім нема його в муці і в хлібі. Дуже мало є його теж в бараболі, коли в моркві і передовсім в помідорах є його дуже багато. Проти високої температури є він досить витривалий, так що варення страв не багато йому шкодить. В звіринному товщі знаходиться також вітамін А, але його скількість не все однакова; залежить від цього, чим кормлено звірят. Також скількість його в молоці залежить від роду паші коров. Дуже багато цього вітаміну є в жовтку яйця і в рибячім трані.

В молоці є також вітамін Б, котрий роспускається у воді й видержує температуру до 100 степенів так, що звичайне варення страв йому не шкодить. Сей вітамін є також в зеленій ярині, в зерні збіжа та стручкових ростин, в картопли, в окопових ростинах, як моркві, буряках і дуже богато в помідорах і в дріжджах. В зернах збіжа знаходиться вітамін Б переважно в зародку і в верхних верствах збіжа, через те в білій муці і в рижі його майже зовсім нема тому, що він відходить з отрубами.

Вітамін Ц знаходиться у всіх зелених частях ростин, а передовсім у шпінаку і салаті, крім цього в цитринах, помаранчах, помідорах і картоплях.

В овочах, ярині і в ростинах окопових скількість його ріжна. В молоці вітамін Ц є тільки в літі, при зеленій паші. Сей вітамін дуже невидержливий на високу температуру при варенню з доступом повітря.

В зелених травах, особливо в стручкових і в декотрих зелених яринах, є вітамін Д. Він хемічно не розкладається і не підлягає окисанню.

Вкінці є ще т. зв. розродчий вітамін Е. Брак його в поживі через довший час викликував у досліджуваних звірят безплідність. Коли одначе привернено достаточну скількість того вітаміну то розплодова сила вертала знову.

Яке значіння має кождий з цих вітамінів? Вітамін Д ділає правдоподібно протирахітично. Коли пр. в поживі є замало вапна і фосфору, потрібного для будови костей, то цей вітамін може заступити сі два мінеральні складники. Тому богатий в сей вітамін рибячий тран так корисно ділає в анґлійській недузі (рахітіс). На-

„GENEWA“ Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 8-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

ОСИП НАЗАРУК

Мої переговори з большевиками

В Чорткові. — У Празі. — В Берліні. — В Копенгазі. — В Ризі. — У Відні. — У Вінніпегу. — У Ванкувері.

II.

Дальші мої переговори з большевиками відбувалися вже виключно на чужій землі. Що диктатор д-р Е. Петрушевич зі своїм оточенням і я в нім вспів видістатися з України на захід, се завдячується тільки покійному румунському королеви. Коли ми дня 16. листопада 1919 р. переїхали на поромі Дністер й опинилися на території, обсадженій Румунами, румунські офіцири хотіли нас відставити силою назад на східний беріг Дністра. Ніякі переконування їх не помагали. Дійшло до дуже прикрих сцен: румунські жовніри по наказу своєї влади зачали вже з багнетами в руках перти наших людей назад до порома. Диктатор Петрушевич заявив мені, що не верне на схід, хочби його мали тут заколоти. Тоді прийшло мені на думку, задепешувати до румунського короля. Я видер картку зі свого записника й оперши руку на стіні якоїсь шопи, що стояла на горбі, над самим берегом Дністра, написав на ній олівцем по німецьки депешу до короля Румунії такого змісту:

Уряд Західної України перейшов Дністер і схоронився на територію, котра знаходиться під охороною війська Вашого Маестату та просить о признаване між народами право азилю.

Диктатор хоч зовнішно заховував спокій, був такий пригноблений і зденервований, що казав мені підписати його. З тою депешею приступив я до одного з румунських офіцирів і заявив йому по німецьки, що з імени Галицького Уряду прошу надати сю депешу до короля Ромунії. Він взяв від мене письмо, перечитав і вагаючися, сказав мені, що мають наказ, нікого не перепускати на західний беріг Дністра. Я зачав його переконувати, що тут заходить виїмковий випадок, якого той наказ не міг предвидіти й до якого не може відноситися, бо всі народи світа признають право азилю чужим урядам, кождий, навіть злочинець має право безплатно віднестися зі своєю просьбою до монарха, на території котрого знайшовся, а ми не є злочинці і платимо всяку ціну за кошти получення нас з Букарештом. Я виняв румунські гроші (не багато ми їх мали). Румунський офіцир не приняв грошей, але депешу взяв з собою і пішов з нею до тої надбережної шопи, де були инші офіцири. По нараді з ними застановлено гнання наших людей до Дністра (в оточенню диктатора було коло кількадесять осіб, між ними й архикнязь Вільгельм Габсбурґ зі своїм адютантом Ляріш). Ще тогож дня відставлено нас до Хотина, де ми ночували (дозволяли нам ходити на харч до ресторану), відтак до Черновець, де ми спали в готелі, а з Черновець вже залізницею до Букарешту, де розміщено нас по готелях і дано нам свободу рухів. Румунський уряд був очевидно в клопоті, бо Румунія була в союзі з Польщею, а Галицький Уряд був у війні з Польщею. Кінець кінців диктатор увійшов у звязок з чеським представництвом, опісля ще з якимись — і Румуни доставили нас до чеської границі. Чехи приняли нас гостинно, а віденська поліція була в нашім нещастю така чемна, що аж на чеську територію прислала нам дозвіл на вїзд і побут у Відні. Так опинилися ми в західній Европі. Мені ще довго опісля хвилями навіть на яві здавалося, що я в Камянци Подільськім, де я пережив дуже тяжкі часи нашої армії та свої. Отже добре розумію тих большевицьких урядників, котрі діставшися в з. Европу, не хочуть вертати до страшного кітла, на схід.

А з того сходу зачали приходити баламутні вісти, одна страшніша від другої, про долю нашої армії й наших людей, що остали на Україні. Треба було старатися, довідатися про їх долю. Моїх записок з тих часів не маю під рукою, але здається мені, що тоді ще не було у Відні большевицького представництва, отже диктатор вислав мене до Праги. Там зустрівся я з большевицьким послом Мих. Левицьким і пробував з ним переговорювати. Був се Галичанин, котрого я там уперве пізнав. У Галичині був він перед війною адвокатським соліцитатором чи чимось подібним. Він зробив на мене особисто людське враження, одначе він — нічого не знав, тільки потішав нас, що там „не так страшно“ і т. п. Я зі здивуванням дивився на те, як могли большевики назначити послом у такім важнім центрі, як Прага, чоловіка, котрий не міг мати ні відповідної освіти ні инших даних на таке становище.

Тимчасом диктатор поїхав до Парижа, а я трохи відпочавши, працював у Відні, як шеф преси і пропаґанди Галицького Уряду, весь час під обухом тяжкого прочуття, що з нашої справи ніщо не може вийти. Та почуття обовязку наказувало дотягнути свою тачку до кінця.

Побут диктатора в Парижі видавався нам у Відні надзвичайно довгим. Нарешті вернув. Перші його слова при зустрічі зі мною були:

— А ви що тут робите?

— Якто, що роблю? Те, при чім ви мене оставили.

— А чому ви не в Копенгазі?

— В якій Копенгазі?

— Та в Данії!

— Та чогож я мавби бути в Данії?

— То вам Сінгалевич не сказав, що я депешував з Парижа, щоб ви як найскорше їхали до Літвінова?

— Ні словечка.

Володимир Сінгалевич був галицьким представником у Відні ще заки ми приїхали до Відня та весь час заступав д-ра Петрушевича. Показалося, що він одержав депешу від диктатора, але — думав, що се злишна річ, висилати посольство до большевиків... Тай мабуть грошей шкодував, бо й не було їх богато. Тимчасом ходило о дуже важну річ — о порозуміння через Москву з Галицькою армією, котра в більшости зложена хоробами мусіла остати під большевиками, без директив. Кождий нерозважний крок одної чи другої галицької частини міг наразити життя всіх галичан, що остали на території занятій большевиками.

Докладно представлю колись ті часи, коли стягну до купи свої записки, розсипані по світі. Тепер можу описати те, що описую, тільки в загальних рисах. Нічого певного про долю нашої армії ми не знали.

Як стій виїхав я з д-ром Л. Мишугою до Копенгаґи через Берлін. А були то ще часи, коли в Европі панував великий страх перед большевиками. Отже диктатор не дав нам ніякого письма до Літвінова, тільки паспорти й ніякої інструкції на письмі, бо боявся, щоб нас не зревідували на котрійсь границі та не забрали писем. Він ще тоді рахував на добре рішення антанти в галицькій справі. Устно одержав я інструкцію, получитися через Літвінова й Москву з частинами галицької армії, які ще були під большевиками та вплинути на них, щоб під ніякими умовами не переходили від большевиків до Петлюри. Диктатор потішав себе надією, що коли галицькі частини під большевиками збережуть льояльність для них, то може вдасться їм задержати сяку-таку суцільність і лучність між собою та зберегтися як цілість „до слушного часу“. Вже моїм завданням було, вишукати спосіб, як переконати Літвінова без ніякого документу, що до нього дійсно прибуло посольство галицького уряду.

Я мав в Берліні особистого знакомого, Вікула, котрого я знав ще передтим. Був се наддніпрянець, дуже тихий і смирний чоловік, переконаний большевик, котрий твердо вірив у те, що комунізм принесе „рай“ на землю. Я не вірив у той „рай“ від комунізму, але ми все симпатично відносилися до себе. Заїхавши в Берліні до готелю, я зараз відшукав Вікула й оповів йому, з яким дорученням маю їхати до Літвінова та що не маю ніяких повновластей на письмі. Вікул повірив мені й відповів, що в тій справі мушу піти до больш. представника Коппа. Я просив Вікула, вплинути на Коппа, щоб він задепешував до Літвінова, хто і з чим їде до нього тай се мало заступити потрібні повновласти.

Вікул пішов наперед до Коппа, а я ждав. По короткім часі завізвав мене до себе Копп. Большевицьке посольство в Берліні ще не було тоді уряджене, носили й уставляли там якісь меблі, скрині, пачки. Панував нелад і великий рух. По коридорі й кімнатах снувалося багато обдертих людей, мабуть поворотців, між котрими бігали урядники посольства. Чути було розмови в ріжних мовах. Між урядниками переважали жиди. Копп також був жид.

Копп, людина середнього віку, був такий занятий, що навіть в часі розмови зі мною полагоджував ріжні справи (економічної натури), з якими раз-у-раз прибігали до нього урядники посольства. Коротко оповів я йому те, що вже передтим мусів йому оповісти Вікул, і Копп згодився зараз повідомити шифром Літвінова, хто й за чим приїде до нього. Сам Копп не міг нас получити з Москвою, бо він був тільки фінансовим представником, а Літвінов політичним та здається не мав безпосереднього получення з Москвою.

(Далі буде).

світлювання кварцівкою коровячого молока 8-кратно зміцнює протирахітичне ділання, а насвітлювання козячого молока аж 24-кратно. Брак вітаміну Ц може викликати у дорослих і в дітей при грудях недугу, звану шкорбут. При сій недузі питома кождому орґанізмови відпорність проти епідемічних недуг у великій мірі ослаблюється. Притім виступає також кровавлення шкіри, слизної болони і ясен. При нормальнім відживлюванню дорослих нема небезпеки, щоб могло забракнути цего вітаміну; зате у дітей при грудях, коли одинокою їх поживою є молоко матери або коровяче, важна річ, щоб у ньому була достаточна скількість вітаміну Ц.

Вітаміни А і Б конечно потрібні для росту орґанізму. Тому дуже важно, щоби при кормленню дітей в молоці матери і коровячім була достаточна скількість сих вітамінів, щоб орґанізм міг нормально рости і розвиватися.

Брак або недостаточний доплив сих вітамінів не тільки припиняє ріст орґанізму, але також припиняє розродчу силу й рівночасно збільшу склонність до заразливих недуг. Тоді також виступають часто білі, сухі плями на очній споївці, котрі розширюючись на цілу споївку і навіть на рогівку, можуть спричинити сліпоту.

Подав М. П.

І. КРЕСТЯНІНОВ*)

Азев у початках діяльности

I.

Я родився й виріс в одній зі селянських губерній нашої півночи. Мій батько, як говорили в нас „служив у виборах", себто був вибираний на уряд міської й сільської самоуправи. Демократ з походження й пересвідчення, він схилявся перед основами самоуправи та громадянської самодіяльности, а з 80 рр. як міг, боровся в свойому повітовому кутику проти відомих земських струй, що втілилися пізніш у пестрій і чужій нам банді відставних хорунжих, зруйнованих поміщиків і и. представників „твердої влади"". Постійна опозиція „ціломудренникам" не могла не нанести ріжних життєвих неприємностей аж до чорної лави в судовій палаті з обжалуванням у підюджуванні місцевих селян до бунту. Усе це впрочім не перепиняло батькові оставати дуже льояльним громадянином, що терпеливо дожидав руху води згори.

У такій приблизно громадянській атмосфері плекалася моя юна думка, і треба признати, що вплив батьківської ідеольогії на мене, скріплений його особистим авторітетом, був сильний і трівкий. Навіть, коли я жив пізніш у горячій атмосфері студентських рухів 1901 р. й дістав за участь у демонстраціях рік висилки, я всеж таки не мав означеного, відчутого бажання пристати до революції. Правда, соціял-демократичні теорії, в часі недобровільних моїх вакацій, полонили мій ум своєю простотою й рівномірністю, та не могли вселити віри в неминучу перемогу пролетаріяту.

Велике враження зробила на мене брошура „Наші завдання", що попалася мені під кінець вакацій, видана, пригадую собі, київським союзом соц. рев. а з окрема книжки Кравчинського „Андрій Кожухов" і „Підземна Росія". Народницькі погляди „Наших Задач" здавалися мені більше близькі та зрозумілі. А революційна белєтристика відкрила новий, ще маловідомий світ „сердець із золота та криці" з їх геройськими подвигами й приманчивими пригодами, що так розбуджують молодечу уяву. Тямлю, „Підземну Росію" прочитав я кілька разів.

Нарік осінню мав я змогу знов вернути в Петербург у давніше наукове заведення. Серед шкільної молоді говорилося тоді чимало про партію соц. рев., яка повстала на місце „Народньої Волі". Одна зі землячок, що мала якесь відношення до с. р., подала мені подробиці та дала кілька партійних видань. У моїй уяві знову встали герої Народньої Волі, якими я недавно так захоплювався...

Думка, що я маю нагоду побачити їх на яві, живих, приводила мене в захоплення. Зазнайомитися з ними показалося нетрудно: та сама землячка справила мене до одної „літературної" дами, що, як вона казала, мала звязки з партією. Добре тямлю, як я дріжав перед тою стрічою, котра здавалася мені якимсь страшним іспитом, що здати його було мало надії, бо в голові царила повна суматоха. Старі батькові ідеї якось механічно переплiталися з новими, ще мало продуманими.

Ось приклад.

Тоді прийшлося мені припадково зазнайомитися з подругою одного дуже важного петербурського урядника. Красуня, прегарно освічена, молода дама зробила на мене сильне враження. В її думках, що часто торкалися внутрішньої політики, показувався безсумнівний ум і поступові погляди. Її чоловік, як впевняли мене спільні знайомі, був теж лібералом. Бодай я кілька разів через ту землячку діставав для нього числа „Освобожденія", що виходило тоді. Ождіть, буде „Серйожа"[1]) міністром, буде в нас і конституція!" говорила Н. Н. моїм знайомим. Я вірив „Серйожі" та з душі бажав йому, щоб він як найскорше дістав портфель. Із цього приміру може читач судити про мій тодішний настрій.

Я заявив про своє бажання, вступити в партію, отверто признавшися одначе, що я теоретично не підготований до партійної роботи, та мігби сповняти тільки нескладні поручення в військово-старшинській орґанізації.

Скажу отверто, я був тоді глибоко пересвідчений, що є якийсь сильний старшинський союз у війську, котрого члени представлялися мені в виді чепурних молодих людей із блідими благородними обличчами.

Якби воно не було, вертався я від Ольги Іванівни в дуже райдужному настрої. По трьох днях, так обіцяла вона, я зазнайомлюся в її домівці з одним із важних членів партії с. р. (соціялістів-революціонерів). Був гидкий падолистовий вечір, з неба падала каша з води і снігу, та на душі було дивно тепло й радісно. Мріялося про поетичних військових старшин, про ідеальних дівчат із „Підземної Росії", про високопоставлену ліберальну даму, про нову знайому з теплими, лискучими очима.. ах кілько таких милих інтересних людей зустріну я ще там у партії!...

II.

По трьох днях вечером, під сам кінець падолиста, я знов сидів в Ольги Іванівни, на цей раз за чаєм у їдальні. Крім мене було ще двоє гостей. Молода білява дівчина, зі симпатичним, та незамітним лицем, мабуть близька знайома господині. Пізніше зустрінувся я з нею ще раз, та її зовнішнього вигляду не міг я запамятати. Зате зовнішности другого гостя, здається не забуду ніколи. Гранчаста голова, неінтеліґентної будови, з темним підстриженим „у щітку" волоссям, що низко збігало на вузьке чоло, великі, пукасті, непроникливі очі, що повагом сувалися по лицях приявних і викликали якесь дивне, дещо немиле враження. Пригадувалася якась брудна грецька харчівня й фізіономія її посідача, його національність ти, Господи, знаєш, знаєш... Схожість скріплювалася смаглою краскою лиця й великими, східними губами, на які спускалися темні, товсті нечесані вуси. Ніщо й говорити, що я був більше ніж розчарований. Та дивне воно тільки з початку. Дальше моє підсвідоме думання мабуть узяло в рахубу, що цей пан без сумніву важний член партії, що про нього говорила Ольга Іванівна, стало передавати моїй свідомости филі все більш і більше зростаючого поважання, ба й несміливости. Від усеї його вантажної фіґури, що важко вмістилася на кріслі, від бронзового, як мені здавалося, нерухомого лиця, віяло силою й холоднокровністю. Його спокій і певність передавалися мені по неволі. Партія с. р. не здавалася вже мені безтільним ланцюгом воскресших героїв „Народньої Волі" та блідих фантастичних військових старшин. Навпаки, я починав усе більше й більше усвідомлювати собі, що партія велике, солідне, практичне діло, коли панове з таким непоетичним виглядом як у цего борця знаходять можність злучити з неї свою долю. Перше почуваня відчуженості зникло зівсім, ба, більше: — переломлене у свідомости, що під непоетичною зовнішністю цего борця мусить скриватися великий дух, перемінилося в дуже живу симпатію. До першого почування радісного тепла прилучилася свідомість радісного довіря до нього, себто нового знайомого, в партію, в велику ще неясну для мене, справу перебудови людства. Так ось вони, ті серця зі золота та стали!... Я не зводив очей з Івана Миколаєвича (так звали революціонера) й захоплений своїми психічними переживаннями майже не слухав розмов. Говорили, впрочім, тільки господиня й білява дівчина, здається, про зівсім звичайні справи. Іван Николаевич пив мовчки чай, як мені здавалося, з підставочки й уважно стежив своїми серіозними непрониклівими очима за співбесідниками. Взагалі він майже не говорив і не усміхався, що мені імпонувало ще більше. Тільки раз, коли курсистка спитала його щодо оружних демонстрацій, по його губах промигнула якась легка усмішка, що скоренько зникла, як тільки господиня невдоволеним тоном заговорила про безумність такої затії в Петербурзі. Треба завважати, що чутки про якусь оружну демонстрацію с. р. сильно хвилювали тоді петербурське громадянство. Іван Миколаєвич відповів якоюсь виминаючою фразою про брак у теперішній момент сил у партії та про признавання с. р. в принципі таких способів протесту. Розмова про демонстрації не клеїлася. Курсистка скоро відійшла до дому, я також підвівся був, щоби попрощатися, та господиня попрохала мене остатися й вийшла з Іваном Івановичем у сусідню кімнату. Я не прислухувався їх розмові, та догадався, що йшло про якісь спеціяльно конспіративні справи, бо голос мойого нового знакомого притих до якогось характеристичного гугнявого воркотіння. Цим воркотінням, похожим на мову черевом зі сильним прононсом, Іван Миколаєвич говорив, як я завважав потім, у надзвичайно довірочних случаях.

— „А не післатиб нам цего молодого чоловіка?"... — почув я зовсім близько і в дверях появилася важка постать Івана Миколаєвича з якимось двома звитками, загорненими в папір.

— Слава Тобі, Господи, принятий! — промигнуло мені в думці.

— „Ось бачите" сказав Іван Миколаєвич — „цей пакет треба передати одній медичці ще сьогодні. А це можете взяти собі й поширити між товаришами!"

(Дальше буде).

Щоб пізнати людину, треба знати її минувшість і її теперішний світогляд. Одначе тими самими дверми не входиться в серця всіх людей.

*) Тут подаємо незвичайно цікаві й поучаючі спомини про страшного провокатора Азєфа, котрий удавав революціонера. а рівночасно був на службі поліції. Він винищив багато людей, особливо молодіжи. Сі спомини особливо добре поручати молодіжи в сих часах. Ред

[1]) Серйожа це п. Крижановський, бувший столипинів помічник.

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
561

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Гродзіцких)
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бєльські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т.п
17-20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З історії мемуаристики

Початки мемуаристики. — Середні віки. — Новочасна мемуаристика.

I.

ПОЧАТКИ МЕМУАРИСТИКИ.

Греція і Рим.

Мемуари повстали щойно в епосі вищої культури, коли стала живійша особиста свідомість людини. Вони найперш зароджуються в давній Греції, де треба шукати початків і самої історіоґрафії тай взагалі нашої нинішньої культури, відтак відроджуються в епосі Відродження та розцвитають у XVIII-ім століттю, особливо у Франції, і вкінці, головно, в наші часи.

ГРЕЦІЯ.

Найстарший мемуарист взагалі се Ксенофонт, що вродився коло 430 р. перед Христом в Атенах та був учнем Сократа. Він брав, як відомо, участь у поході Кира Молодшого проти його брата, перського царя Артаксеркса Мнемона, та після битви під Кунаксами в 401 р. відзначився при відступі 10.000 Греків, як начальник задної сторожі. Відтак брав участь у війні Спартанців з Перзами (399—394) та в битві під Коронеєю (394 р.). В нагороду Спартанці подарували йому місточко Скіллунт, що лежало недалеко від Олімпії, де він віддався сільському господарству та літературним працям. Там, правдоподібно й написав він всі свої твори, між ними два з характером мемуарів: „Про похід і відступ Кира“ та „Спомини про Сократа“.

В першім: Про похід і відступ Кира (Кіру анабазіс кай катабазіс) він оповідає, як се видно з самого заголовку, про згаданий вище похід, в якім сам брав особисту та визначну участь. Мемуари ті складаються зі 7 книг: в 2-х перших книгах він оповідає про наступ Кира (анабазіс) від берега в глиб краю, в 5-х останніх — про відступ (катабазіс) від Вавилону через Трапезунт до Геллеспонту. Се перші військові мемуари.

В Споминах про Сократа (Апомнемоневмата Сократус), що складаються з 4 книг, Ксенофонт поставив собі за завдання представити, в доволі зрештою вільній формі, науку фільософа Сократа, що був його учителем. Се перші наукові мемуари.

Помер Ксенофонт між 360 і 350 рр. пер. Хр.

Другий грецький мемуарист — Арат (по грецьки: Аратос) зі Сикіону, що вродився 271 р. перед Хр. Се визначний грецький політичний діяч III. ст.: головний керманич т. зв. Ахайського Союзу, який мав велику силу та значіння, а на чолі якого він стояв як стратеґ більше ніж 17 разів. Полишив „Записки“, з яких багато взяли Полібій і Плютарх. Помер 213 р. пер. Хр.

РИМ.

Найвизначнійший й одинокий римський мемуарист се Ґай Юлій Цезар, що вродився в 100 р. перед Хр. Він визначився головно в трьох напрямах: як політичний діяч, як полководець і як письменник-мемуарист. На жаль, зі всіх його мемуарів дійшли до нас тільки уривки.

Перші та найбільші мемуари Цезаря се Записки про війну в Ґалії (Комментаріі де белльо Ґалліко), яку вів таки він сам від 58 до 50 р. як проконзуль обох Ґалій та Ілірії. Сі мемуари написав він правдоподібно зимою 52-го і 51-го років на основі особистих споминів, заміток, своїх зівдомлень римському сенаторови та записок своїх помічників. Зрештою сам він описав тільки перших сім літ війни (58—52), кождий рік в окремій книзі; восьму книгу, що обіймає події 51 і 50 років, приписують, подібно як „Александрійську війну“ (Беллюм Александрінум) (війна 47 року), Авлови Ґірцієви, приятелеви Цезаря, що разом з ним відбув Ґалійський похід.

Другі мемуари Цезаря се Записки про громадянську війну (Комментаріі де белльо цівілі), що складаються з трьох книг: дві перші описують події 49 року, а третя — 48. Писати ті мемуари Цезар взявся мабуть щойно після побіди над партією Помпея в Еспанії (45 р.). Закінчити їх не дозволила йому смерть (44 р.).

Крім згаданих вище мемуарів самого Цезаря маємо ще мемуари: 1. „Про війну в Африці“ (Беллюм Афрікум), себто війну з Кв. Метелльом Сціпіоном, Марком Катоном і Юбою в 46 р. — і 2. „Про війну в Еспанії“ (Беллюм Гіспанієнзе) — про війну з синами Ґнея Помпея (45 р.). Оба останні мемуари написали невідомі близче офіцири Цезаря.

Отсе все, що зберіглося до наших часів з мемуаристики клясичної старовини.

2.

СЕРЕДНІ ВІКИ.

Середні віки також не богаті на мемуари. Та всеж таки з тих часів маємо дещо, головно з останніх століть середньовічча. Се в першій мірі мемуари подорожні (XII—XIII вв.), а далі й історичні (XIII—XV вв.).

Найзамітнійші середньовічні подорожні мемуари оставив найвизначнійший подорожник середньовічча венеціянин Марко Польо. Се спомини про подорож, яку він відбув в рр. 1271—1295 на далекий Схід. Спомини ті незвичайно важні. Бо М. П. — перший подорожник, що переїхав цілу Азію.

Що торкається мемуарів історичних, то їх таксамо не багато.

Перші проби на тім полі бачимо в XIII ст. у Франції. Наівні записки Жоффра де Вільгардуена про латинську імперію стоять іще на межі між мемуарами та літописом. Та Жуанвія „Historie de St. Louis“ (около 1310 р.) довгий час справедливо вважалася зразком історичних мемуарів. Дальше йде Фруассар, що його історичний твір (1322—1400) своїм живим способом оповідання часто переходить у тон мемуарів. Його продовження — Филип де Комін, якого спомини про часи Карла VIII. та Людвика XI. зачислюють до архитворів.

Вкінці перші німецькі мемуари — спомини Ебергарда Віндеке про часи цісаря Жигмонда (1411—1437).

Отсе що найважнійші мемуари середніх віків.

3.

НОВОЧАСНА МЕМУАРИСТИКА.

Франція. — Анґлія. — Німеччина.

Буйно розвилася мемуаристика щойно в нових і найновійших часах. Передовсім в періодах сильнійших підйомів людства, як: відродження, реформація, революції XVII і XVIII вв., епоха Наполеона, політичні рухи XIX ст. і т. д. Буйно — під кождим оглядом. Передовсім що до скількости: крім у народів великих, з давною культурною традицією, де вона становить нині поважні відділи їх письменств, бачимо мемуаристику також у народів менших, молодших культурно. Також і що до якости: нема нині, сміло можна сказати, такої области життя людини, яка не була би представлена в окремім роді мемуарів.

Годі подавати в короткім нарисі подрібний огляд усеї новочасної мемуаристики, хочби тільки европейської. Ми обмежимося тільки до загального огляду мемуаристики найвизначнійших нині народів західньої та середньої Европи: Французів, Анґлійців та Німців. А зі Славян тільки тих, що з їх історією звязана тіснійше також історія України, що їх мемуаристика отже безпосередно чи посередно доторкає також Україну: отже мемуаристики Поляків та Росіян. Про українську мемуаристику буде мова окремо.

ФРАНЦІЯ.

Найпишнійше розцвила мемуаристика в нових часах у Франції. Річ зовсім зрозуміла, коли пригадаємо собі, що власне Франція се той край, що вів культурний провід в Европі аж до половини XIX стол.

Розквіт той почитається вже на самім початку нових часів. Уже в XVI. в. появляється там цілий ряд мемуарів, що мають для пізнання тих часів велику вагу. Бо вони кидають на культурну та політичну боротьбу тих часів багато більше світла, ніж урядові акти.

Найважнійші мемуаристи того часу отсі: М. де Кастельно, А. д Обіньє, Б. де Монлюк, Г. де Солькс-Таван (1530—73), М. Валюа, перша жінка Генриха IV., та де Ту (1544—1607). Вкінці: Брантом та Сюллі — найважнійше жерело до історії часів Генриха IV.

Для часів Людвика XIII. та Людвика XIV. маємо мемуари: Сен-Сімона, Рішельє, князя Роан, Бассомпєра, Обрі, Лярошфуколь, кардинала Реца й ин.

Від часів Людвика XIII. та Людвика XIV. французька мемуаристика все більш та більш вироджується у Chronique scandaleuse придворного життя. Тоді появляються також перші фабрикати мемуарів: нпр. видані в 1737—38 рр. мемуари маршалка Бербіка — зовсім апокрифічні.

Особливо зросло число мемуарів з епохи революції кін. XVIII. ст. Найвизначнійші мемуари того часу: Неккера, Безанваля, Ляфайєта, Міраба, Феррєра, Ал. Лямета, мадам де Сталь, Кампан, Барбару, Більо-Варенна, Дімуріє, мадам Ролян, Муньє, Баррера, Каміля Демулєна й ин. Навіть кат. нпр. Самсон, писав тоді мемуари. Багато одначе мемуарів з тої епохи, що появилися з іменами знаменитих діячів, — се фальсифікати. Такого роду фальсифікати на широкі розміри фабрикував Суляві, якого фабрикати виперло щойно видавництво „Collection des memoires relatifs à la révolution francaise“ (30 тт., Париж, 1820—30) й ин.

Ще богатша мемуаристика епохи Наполеона. Не тільки сам Наполеон, але майже всі його ґенерали та багато инших осіб, що стояли близько Наполеона, полишили свої записки та мемуари. Нпр.: Е. Боарне, Ля Каз, Лявалєт, княгиня Абрант, пані Реміза й б. ин.

Для епохи реставрації слід згадати: Шатобріяна та Лярошфуколя.

Для другого цісарства: Кльода, де Мота, ґрафа де Віль Кастель.

З пізнійших: Таллейрана, княгиню де Жонто, Тієболя, Паскієра, Лєбрюна, Барраса, Кастелляна, Персінє, Норвінса, Флєрі.

АНҐЛІЯ.

Богата на мемуари також анґлійська література. В Анґлії мемуари здобувають значіння щойно від часів Єлисавети, а ще більше від епохи внутрішних війн XVII. ст. Найважнійші з них зібрані у видавництві Ґізо: „Collection des mémoires relatifs á larévolution d' Angleterre“ (33 тт., Париж, 1823 і дал.). Від тоді появляються в Анґлії мемуари без перерви аж до наших часів, між ними й найвизначнійших державних мужів, як Вальполя, Болінгброка й ин.

Взагалі треба зазначити, що в Анґлії так само, як у Франції, мемуаристика зросла в новійших часах до великих розмірів.

НІМЕЧЧИНА.

В Німеччині епоха реформації викликала на короткий час розквіт літератури політичних мемуарів. Найвизначнійші з них: мемуари Ґеца фон Берліхінґена, щоденник шмалькальдської війни Віглія ван Цвіхема, мемуари Севастіяна Шертлін

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках канчукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 20-?

фон Буртенбаха, а для 2-ої половини XVI ст. особливо мемуари Ганса фон Швайнїхена. Відтак замітнійші мемуари бачимо щойно в часах Фридриха Вел. Отже передовсім мемуари самого Фридриха В., а дальше мемуари фон Пельніца, мемуари Вільгельміни фон Байрайт й ин.

До XIX ст. відносяться мемуари Генца, герцоґа Евгена Віртемберського, ґрафині фон Фос, Варнгаґена фон Ензе, Метерніха, Гаґерна, фон Лянґа, Арндта, Гормаєра, Байста й ин. Загальну увагу звернули були на себе при кінці XIX ст. мемуари герцоґа Ернста II. фон Сахсен-Кобурґ-Ґота та Бісмарка.

Літературні мемуари полишили в XVIII ст. Христіян Вольф та І. Я. Мозер, а в XIX ст.: Е. М. Арндт, Гофман фон Фалерслебен, Ґ. Лео, Ґустав Фрайтаґ, Боденштедт, Гамерлінґ, ґраф Шак, В. фон Кюгельген, А. Шпрінґер, Ґ. Лінґ, Е. Віхерт, О. Рокет, Ґергард фон Амінтор й ин. Незрівнаний зразок літературних мемуарів дав Ґете в „Dichtung und Wahrheit".

——o——

Нова гарна церква

В Мразници (коло Борислава) відбулось дня 2. падолиста м. р. (сей допис одержали ми в січні. — Р е д.) благословлення нової мурованої церкви, якого довершив о. Декан Петро Мекелита зі Стебника. Се безперечно одна з найкрасших наших церков. Після проекту професора Тимошенка зладив пляни інж. Пежанський зі Львова а збудував інж. Лев Шелевич з Борислава в короткім часі, бо за 17. місяців. Церква в київськім бароку, крита мідяною бляхою, на високім цоколі, з тернопільського каміння з 4. колюмнами на переді. Долівка з плиток, доокола стіни обкладені штучним мармуром, а престіл головний з правдивого білого карарійського мармору. Церква богато освітлена електрикою, а над усе треба подивляти мистецько виконані вітражі (9 штук) після проекту професора Холодного, з фабрики Желєнської в Кракові. В презвітерії Благовіщення П. Д. М. В головній нави св. Йосафат, св. Петро і Павло та св. Михаїл, а по другій стороні св. Николай (оригінальний посеред дітий з дарунками), св. Володимир, св. Ольга і св. Андрей.

Вітражі так гарно виконані, що оглядаючи їх, не мож очей відорвати.

Соборну Службу Божу відправив о. Декан в сослуженню о. мдекана Валюха з Трускавця і о. Крилошанина Мартиновича з Тустанович. Гарну проповідь виголосив о. Ігумен Заячківський з Дрогобича. При кінци промовив зі слезами радости парох Борислава і Мразниці о. Іван Ліщинський, а з ним вся громада в церкві заридала. Бо справді, треба радуватися тим великим ділом, якого довершив о. парох у таких тяжких часах. Діставши від громади на будову церкви пів процент брутто в р. 1920, який представляв тоді вартість заледви 500 долярів, використав о. парох найдогіднїший час, рік 1928, в якім сей процент спродано за 19.000 долярів і побудовано не лиш таку гарну церкву, але і гарний Церковний Дім в гуцульськім стилю, з великою салею і 6. убікаціями, де містяться українські товариства та кооператива „Торговля". Колиб будова церкви була спізнилася на оден рік, булоб забракло понад 100.000 золотих, бо нагло впала вартість проценту з 19.000 дол. на 8.000 дол.! Сердечне признання належиться о. Ліщинському за доконання сего великого діла.

Рівнож належиться щира подяка членам Парохіяльного Комітету в Мразници, а то Іванови Лейбичови, який найбільше потрудився при будові церковного дому і церкви, Стефанови Яніву й Олексі Андрушкови, які будучи радними ухвалили свого часу процент на будову церкви, а також Олексі Лейбич. Крім своїх висше згаданих монументальних будівель, може громада Мразниця похвалитися, що вона фундаторка і нової величавої української ґімназії в Дрогобичи. В 1927 р. заходами о. Ліщинського та радних Стефана Яніва й Олекси Андрушків дістав Комітет будови ґімназії в Дрогобичи княжий дар від громади в сумі 12.000 долярів, якими доконано будови ґімназії. За дуже солідну будову церкви в Мразниці належиться признання п. інж. Шелевичеви. Можна його поручити всім, котрі хотіливб, щоби їх церква була так збудована солідно, як церква в Мразниці. Як зачувати, парох задумує ще збудувати захоронку в Мразниці, якої тут дуже треба. По Службі Божій роздав о. парох памяткові образці, а народ численно зібраний так з Мразниці, як з Борислава й околиці, розійшовся повний одушевлення домів.

Цікаво, що місцевий санаційний орґан „Ехо" не був одушевлений сим торжеством, бо написав, що „посвячення церкви було ундівською провокацією", бо були лиш українські прапори. По торжестві відбувся обід для священиків і запрошених гостей, а що се було навечерія св. Йосафата, зібрані священики вислали телеґраму зі щирими желаннями до Преосвященого Епископа Йосафата в Перемишлі. В слідуючім році по цілковитім упорядкованні цілої будови відбудеться архиерейське посвячення сеї величавої святині. — **Гість.**

——o——

Ювилей Митрополита

Пишуть нам: Митрополича Капітула святкує цего року Ювілей Високопреосвященого Митрополита Кир АНДРЕЯ з приводу 30-літного вступлення на Митрополичий Престол. Дня 13. січня с. р. о год. 12-ій збираються всі наші укр. установи в Митрополичій палаті в цілі зложення желань Ювілятови. Дня 14. січня с. р. в день Нового Року о год. 9-ій рано відправить Митрополит Ювілят в архікатедральнім храмі торжественну Літурґію, по скінченню котрої все Духовенство на чолі з Владикою складає Ювілятови желання. Преосвящений Епископ-Пом. Кир Іван звернувся до Духовенства ювілейним письмом в АЕпарх. Відомостях, у якому зарядив започаткування ювілею дня 14. січня в день Нового Року торжественною Службою Божою у всіх Церквах (додаючи Тебе Бога хвалим). Дальші вказівки що до достойного відсвяткування Ювілею в цілій діецезії будуть ще подані. Як нас інформують, завязався вже з укр. установ ювілейний Комітет для гідного і достойного відсвяткування ювілею. З огляду на те, що святкування сего ювилею вирішено в останній хвилі, огляди діяльности Ювилята, котрі треба приготувати, помістимо в однім з дальших чисел.

——o——

Поважне відношення до життя й обовязку, великодушність, щирість, ретельність і доброта се складники того, що люде називають „чесність".

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика: ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ЛЬВІВ 25, вул. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — ТЕЛЄФОН: 57-48.

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ! 12—12 **ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ**

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З дрібних жертв велике діло. Катедра катол. в Ліверпулю повстане в головній мірі з дрібних жертв соток тисяч вірних. До каси комітету будови катедри вплива що місяця около 43.000 зол. п. майже виключно в дрібній валюті.

З життя англійських католиків. Епископ Вестмінстеру заснував „Товариство для оборони Папського Престола". Завданням його оборона інтересів Апостольської Столиці, поширювання видавництв, які подають вказівки й думки Папи, спомагання Папи молитвою й жертвами. Нове товариство має вже поверх 1000 членів. В инших дієцезіях повстають відділи того пожиточного товариства.

Духовна семинарія в Японії. В м. Мусачі, яке є залізничим вузлом столиці Японії, відбулося торжество основання католицької семинарії. Службу Божу відправив Митр. Шамбон, Аепископ з Токіо.

Плян безбожників протирелігійної акції в часі свят затвердила совітська влада. В часі Різдва в театрах уряджено протирелігійні видовища. В центральній домівці червоної армії відбувся 24. грудня протирелігійний вечер, в якім промовляв сам Луначарський.

Під натиском безбожників, провідник центр. ком. союза працівників мистецтва(!) опрацював проект збірної умови, яка на всіх членів союза накладає обовязок невиступати в церквах якого небудь обряду, під загрозою гривни й виключення з орґанізації.

Движима каплиця. Футбалевий клюб університету Нотр Дам у стейті Індіяна виїздив часто на футбалеві змагання в неділю. Щоб мимо цего уможливити своїм членам вислухання Служби Б., клюб рішив збудувати движиму каплицю. Се спеціяльний ваґон, який дочіпається до поїзду, котрим клюб їде на спортові змагання.

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 8-30

Неначе в катакомбах. В борисівськім повіті, в лісі коло села Работнички, чрезвичайка викрила церкву в давних окопах зі світової війни. В хвилі появи відділу чрезвичайки відправляв богослуження православний священик Седюшин. Церква була повна людий. По провірці документів чрезвичайка арештувала 45 осіб разом зі священиком. Всіх їх заслано на Соловецькі острови. Церкву замкнено.

Перешкаджають їм дзвони. На внесок орґанізації „безбожників" зачали в Витебську стягати дзвони з церков і костелів. Причиною того є жалоба „безбожників", що звук дзвонів у часі свят „перешкаджає" їм у праці й науці!

Статистика старокатолицького руху. Число старокатоликів у Німеччині виносить у 50 громадах 20.000 осіб. У Швеції є 40громад, 50 духовних і 35.000 членів секти; в Австрії 31.000; в Чехословакії 20.000. В Польщі повстало 3 громади. Загальне число всіх старокатоликів виносить около 110.000.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі.
ВОВНИ англійські краєві на мужеські одіння. 561 8-30

ПОРОШОК
„KOGUTEK“
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИ
БІЛЬ ГОЛОВИ
виробу аптики Гонсецького в Варшаві.
Звертати увагу на повищий фабричний знак! 1-?

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** 3 подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
565 9—40

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ И ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна** бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як вище); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 82-100
294

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!
ЛИШЕ
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ“
адреса:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.
Тел. 60-04 591 5—2

ЛІЖКА ПОЛЕВІ
ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.
поручає
ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ
ЛЬВІВ, Личаківська 132.
7-50

На зиму в гори!
Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як
в Микуличині у вілі СС. Служебниць.
Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, елєктричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу
СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.
553 **MIKULICZYN.** 11—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
412 2-?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ГАҐСЬКА КОНФЕРЕНЦЯ, котра радила ще в серпні й вересні, відбула с. місяця ряд засідань у Газі, в замку Бінеґоф. Вона радила над переведеням пляну Юнґа, особливо над реорґанізацією німецького банку і доходів з німецьких залізниць та податків, як також над статутом для Банку міжнародніх сплат з осідком у Базилеї. Спірних точок виринуло 13, м. і. справа т. зв. східних репарацій, то є воєнних зобовязань Угорщини й Болгарії.

ПРИЙШЛО ДО ОСТРОГО КОНФЛІКТУ на конференції в Газі ізза заяви французького представника Тардіє. Він мав сказати, що сумнівається, чи німецька делеґація має кваліфікації до ведення переговорів. На те німецьке представництво зажадало спростування тої заяви в комунікаті, інакше грозить витягненням послідовностей. Вся німецька преса без ріжниці партій одобрює становище німецької делеґації.

ПОЛЬСЬКИМ ПОСЛОМ У МЕХІКУ має стати польський амбасадор у Вашінґтоні, Филипович. Він остане у Вашінґтоні й до Мехіка буде тільки доїздити на пару тижнів в році.

НЕБУВАЛИХ НЕВДАЧ зазнають соціялістичні партії при владі скрізь, де тільки дійдуть до влади. До чого довели в Росії, всім відомо. В Анґлії за правління „лейбур-партії“ ситуація робітництва сильно погіршилась. А в Німеччині дійшло до небувалого ще скандалу: соціялістично-комуністична більшість радних міста Берліна ухвалила в демаґоґії „виплатити“ безробітним 6 міліонів марок на свята Рождества, хоч знала, що в касі пустки. Тоді висша соціялістична влада систувала ту ухвалу, знесла тимчасово самоуправу столиці й назначила їй комісаря — несоціяліста, а члена народної партії Шольца. „Фоссіше Цайтунґ“ так пише про той небувалий факт: „Самоуправи Берліна властиво не знесено, вона сама себе знесла. Така поява лучається вперве в історії німецької самоуправи, се в тисячу разів соромніше для Берліна...“ Так то легко проповідувати масам демаґоґічні обіцянки, але тяжче їх сповнити.

УПАДОК БОЛЬШЕВИЗМУ У ФРАНЦІЇ. З комуністичної партії Франції виступило недавно 6 міських радних. Вони оповіщують, що тому 5 літ було у Франції коло 100.000 зорґанізованих у політ. партії комуністів, а тепер всего 13.000. Також ком. фахові орґанізації втратили коло 2/3 своїх членів. Згадані радні заявляють, що оснують нову селянсько-робітничу орґанізацію, звернену проти большевизму.

ТУРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив такий буджетовий прелімінар на 1930 р.: 222,843.330 фунтів видатків і 2,245.849 більше доходів. З надвишки має бути фундована ліснича школа, котра згодом виконає праці в ціли залісення пустих околиць Анатолії, передовсім коло столиці її Анґори.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД підписав мир з совітами в місті Хабаровську на основі „статус кво анте“ на спірній зелізниці. Китайці зобовязалися розброїти білогвардійські відділи, зложені з Росіян, що боролися по їх стороні проти большевиків, і виселити їх орґанізаторів.

——o——

НОВИНКИ

Редакція не в силі ізза недостачі часу подякувати окремим листом кождому з тих ВП. Читачів, що прислали їй святочні желання, отже просить приняти отсю збірну та щиру подяку.

Б. свого дипльомата Бесідовського засудили в Москві заочно на 10 літ тюрми за спроневірення грошей. Справу державної зради вилучили і слідство ведуть дальше.

У Львові буде збудований Матірний Дім (інтернат) для Сестер доглядачок Червоного Хреста при вул. Личаківській. Дім той буде присвячений памяти Людвика ґр. Козебродзкого, котрий своїм трудом і коштами орґанізував польський Червоний Хрест в часі війни з большевиками.

Прімарій окулістичної клініки в Кільонії, пр. Л. Гайне, оповіщує новий винахід, важний для всіх, що носять окуляри. Отже окуляри будуть заступлені шліфованими склами, які носити-меться під повіками. Досвіди виказали, що се далеко вигідніше й безпечніше.

Опера й театр у Вроцлаві (Бресляв) мають бути замкнені ізза фінансової неможливости удержати їх.

„Просвіта“ на Закарпаттю відбула загальні річні збори у своїм домі в Ужгороді дня 8. XII. Успіхи її праці великі. Вона має 5 філій і 172 читалень, удержує театр, на котрий видано поверх 500.000 ч. к., збудувала величавий дім, зібрала бібліотеку з 5.528 томів і дуже цінний музей, видала 138 книжок у 200.000 примірниках, видає „Науковий Збірник“ і дитячий орґан „Пчілка“ в 6.000 прим., зорґанізувала зїзд хорів і т. д. Все те за розмірно короткий час. Коли взяти під увагу, що наше населення на Прикарпатській Руси виносить около пів міліона і що воно матеріяльно бідніше від Галичан, то успіхи тамошної „Просвіти“ за такий короткий час треба признати надзвичайно великими. Головою Тов-а вибрано знов д-ра Юліяна Бращайка. Желаємо тому хосенному Тов-у дальших успіхів.

Небувалий зріст населення в Японії. В січні, лютому й березні м. р. населення Японії зросло о 369.526 жителів — що дає 123.142 людей природного приросту намісяць, 28.728 на тиждень, 4.104 на день, 171 на годину і майже 3 на мінуту. В 1880 населення в Японії було 25 міл., в 1905 50 міл., а тепер дійде до 70 міліонів.

Цікаву вістку приніс „Львовскі Курєр Поранни“: В Сельци, коло Підгаєць, ухвалено дати субвенцію з ґром. бюджету на „Народній Дім“ у Підгайцях з радними Українцями голосували разом польські кольоністи в числі 9, а проти голосували тільки два радні Поляки, що здавна осіли в тім селі.

Жид суддею в Найвисшім Суді. На останних загальних зборах суддів Найв. Суду у Варшаві великою більшістю голосів принято в склад того суду жида, прокуратора Вальфіша. Се перший того рода випадок у польськім судівництві. „Хвіля“ доносить, що тільки кількох польських суддів голосувало проти того „з засадничих причин“.

Тримісячний курс крою білля і жіночих та діточих одягів розпочинає в другій половині січня ц. р. кооператива „Труд“ Львів, Ринок ч. 39. 1-1

——o——

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, четвер 16. січня 1930. Ч. 3. (303)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.967.

Ювилей Митрополита

Ексц. Митрополит Андрей Шептицький розпочав 30-ий рік своєї праці на митрополичім престолі у Львові. З того приводу в день перед нашим Новим Роком зібралося у прийомних кімнатах Ювилята численне духовенство, а в пів години опісля представники світських установ. Іменем духовенства промовляв Преосв. Йоан Бучко, іменем світських сенатор Децикевич, оцінюючи високо висліди праці Ювилята на всіх областях нашого публичного життя. Ексц. Митрополит дякував щиро за вислови синівської пошани вірних.. На Новий Рік відправив Ювилят архиерейську Службу Божу в святоюрській катедрі при асисті чотирох наших Владик: Преосв. Хомишина, Преосв. Коциловського, Преосв. Будки й Епископа-помічника Преосв. Бучка. Як гості явилися: лат. архиеп. Твардовський, вірменський архиеп. Теодорович, еп. пом. Лісовський і кілька лат. каноніків та родина Ювилята. Проповідь виголосив Преосв. Бучко, желаючи Ювилятови, щоб дожив обеднання в вірі всего українського народа під проводом Апостольської Столиці як також повного обеднання національного. Хор відспівав „Многая Літа“, а Ювилят в асисті всіх присутних Владик поблагословив зібраний нарід, котрий явився на се рідке торжество великою масою.

Ювилей „Діла“

Дня 14. січня с. р. „Діло“, одинокий до недавна український дневник Західної України (бо тепер виходить уже в Чернівцях живо редаґований дневник „Час“) відсвяткував 50-ліття свого істнування (зразу виходив два рази на тиждень). В його ювилейнім числі найцікавіща праця п. Олекси Кузьми, котрий знаменито схарактеризував пок. ред. „Діла“ Весоловського, а з инших праць стаття Б. Лепкого, про враження, яке „Діло“ викликало колись на провінції. Замітна також оглядова стаття сеніора наших діячів, майже 90-літного Юл. Романчука і маленька але поучаюча увага Ін. Крипякевича про велику потребу, занятися списанням бодай коротких біоґрафій зак. українських діячів. В цікавім на загал числі вдаряє повний брак белєтристики котрої „Діло“ колись мало багато і то не злої. Розуміється, не можна сього вміняти в вину редакції, котра не винна тому, що белєтристи їй не дописали. Замітне також те, що наше духовенство, на котрім „Діло“ стояло 50 літ і тепер ще стоїть у значній мірі, не сказало в 50-ліття того орґану ні одного слова про свою довголітну допомогу. Замітна також стаття, повна жалю до суспільности, яку в тім числі написав голова УНДО, Д-р Левицький, кажучи, що „Діло“ позбавлене допливу свіжого капіталу майна і духа та що наслідком того стану є перекинення загальногромадянського обовязку на одиниці. — Оскільки слушні жалі п. Л—го ,требаб окремо застановитися. — Вечером тогож дня відбулося святочне засідання Видавничої Спілки „Діла“ в присутности запрошених гостей. На нім реферували ред. Мудрий і про фінансові справи „Діла“ о. Д. Лопатинський. Іменем Митрополита Шептицького виголосив привіт „Ділу“ Преосвящений Будка. Зміст тих промов подамо у слідуючім числі „Н. Зорі.“

„Виелімінування елєментів безплодної боротьби“

Наведеними вгорі словами, винятими з експозе премієра нового правительства Польщі, проф. Бартля, можна схарактеризувати ціль його змагань. Ті слова відносяться і до польських опозиційних ґруп і до меншостевих представників, опріч, розуміється, жидівського й німецького представництва, бо ті вспіли заняти інакше становище. Дальше важна в тім експозе заява премієра, що зміна правительства не означає ніякої зміни засади і підстави помаєвого правління в Польщі. Вкінці рівно важна як цікава його заява, що „повалення противника на обидві лопатки й притиснення його коліном“ дальше „лежить потенціонально в руках правительства як представника кличів, висунених маєвим переворотом“. — „Роботнік“, орґан ППС., називає те експозе премієра „танцем серед мечів“.

Як у „раю“ розуміють свободу

„За Свободу“ доносить, що харківські почтовці й телеґрафісти ухвалили таку резолюцію: „Ми рішучо відмовляємось робити якінебудь услуги галапасам, що кормляться на рахунок темних мас. Оповіщуємо тим галапасам і дармоїдам, що називають себе духовними отцями, острий і безпощадний бойкот в почтовій пересилці й доставі. Ні одної депеши не повиннося приняти від них, ні доставити на адресу слуг релиґійних культів. Ні одного письма, ні одної посилки, ні одного примірника релиґійної літератури не вільно ні приняти, ні передати на адрес слуг релиґійних культів.“ — (Варт булоб, щоб той український гр.-кат. священик, що сидів недавно в Н. Гостинниці у Львові праворуч больш. конзуля, дістався хоч на пару місяців під сердечну владу тих, що з ними не стидався публично банкетувати).

Катастрофа морозів у Китаю

Замерзло 15.000 людей.

„Дейли Експрес“ доносить: Половина Китаю від ріки Ян-Тсе-Кянґ на північ навіщена арктичними морозами. Урядово доносять, що в улицях Пекіна замерзло 208 жебраків, а всіх жертв від морозу є коло 15.000. Сотки китайських родин, що жили на човнах, погибли, коли лід від морозу зачав тріскати і стискати їх житла мов папір. До Ганкав-у привезли трупи 700 новобранців, везених до війська. Пів міліона людей потребує помочи в одній околиці Пейпінґ, коли мають пережити сю страшну зиму.

ДУЖЕ ВАЖНА СПРАВА

Новий адміністраційний поділ Польщі і наше становище.

В днях 12. і 13. грудня м. р. відбулася в президії ради міністрів у Варшаві одна з важнійших конференцій, скликана комісією для збільшення справности публичної адміністрації в Польщі та в справах нового адміністраційного поділу цілої держави. Се вже не перша конференція в тій важній і для нас справи, але ся конференція порушила ту справу в цілій основі, а взяли в ній участь високі урядники держави, професори ріжних університетів і представники самоуправ з ріжних околиць Польщі. Комісія та видала ряд комунікатів, а голова її, д-р М. Ярошинський (б. підсекретар стану в міністерстві внутрішних справ) заявив виразно представникам преси, що має бути переведена зміна на велику міру, реформа „ін капіте ет ін мембріс“. Легко догадатися, що се значить для всего публичного життя в часах, коли адміністрація стає що раз то більше всесильна, бо має що раз то більше завдань. Тут діло просто в створенню не тільки нових рам для всего суспільного й господарського життя цілої держави, але також в управильненні життя внутрі тих рам. „Та реформа покрає живий орґанізм цілих країв і народів, що входять у склад сеї держави й порозриває все те, що від довгих часів зрослося“. Так пише про ту реформу польська столична преса, накликуючи до як найскоршого переведення тої реформи в життя.

Якіж річеві причини наводить згадана комісія на оправдання тої основної зміни та поспіху, з яким вона має бути переведена в життя. Ось вони, як їх наводить польська преса:

1) Від самого початку істнування відбудованої Польщі стало очевидним, що не може бути мови про ніяке уодностайнення адміністраційного законодавства, коли в б. австрійськім заборі громада се мала одиниця, котра має пересічно 975 душ, а в б. заборі російськім громада се одиниця велика, зложена з багатьох сел і має пересічно 5.907 душ.

2) Се річ неможлива, накладати на всі громади в цілій державі однакові обовязки й тягарі ,коли сили їх такі нерівні.

3) Малі громади з природи річи такі убогі в відношенню до завдань публичної натури, що вони не в силі дати удержання навіть одному громадському писареви. Отже писар має звичайно обслугувати кілька таких громад і мандрує з одної до другої тай акти носить в кишенях.

4) Не можна множити законів, котрі в дійсности не мають орґанів, які булиби в силі виконувати ті закони.

5) З тих всіх причин повстає хаос, викликаний головно нескоординуванням поділу ріжних ділів адміністрації, що на випадок военної кризи грозить загальною дезорґанізацією цілої держави і криє в собі загрозу не тільки для безпеченства держави, але й для самого її істнування.

6) Те саме, що про громади, можна сказати і про повіти, котрі в бувших заборах австрійськім і німецькім на половину менші, ніж у б. заборі російськім, особливож на східних кресах.

7) Та коли всі висше наведені недомагання мають бодай те оправдання, що

Хочете спокійно жити і звільнити себе від журби про непевне майбутнє — то обезпечіть себе негайно в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 2-10

вони, існуючі факти, які нова держава застала, то утворення воєвідств у Польщі се вже її власне діло — чисто припадкове. Границі воєвідств не тільки не достосовані до господарських потреб, але навпаки! Вони штучні й утримати їх без великої шкоди для розвитку держави неможливо.. Словом — від гори до долу весь адміністраційний устрій вимагає основної перебудови так під оглядом територіяльно-формальним, як і під оглядом свого змісту.

8) Та ходить тут о ще важнішу, о засадничу річ: чи державна влада має мати свій найнищий і найбільше до народа зближений виконуючий орган — у громаді, чи доперва в повіті? Чи громада має взагалі лишитися одиницею територіяльної самоуправи, чи має її виручити самоуправа повіту? Досі все польське законодавство не тільки признавало громаду, але й постійно збільшувало круг її діяльности, накладаючи на неї що раз то більше функцій, переказуваних їй державою. І тут треба на щось рішитися тим більше, що у воєвідствах познанськім і поморськім виручують громаду в адміністраційних функціях державні органи, звані війтівствами, а в полудневих воєвідствах (галицьких) властивий тягар адміністрації спочиває на староствах, бо тут громади за убогі, щоб були в силі поносити тягарі звязані з удержанням адміністраційних урядників, хочаб тільки писарів.

Комісія, що видвигає такі важні і далекосяглі в наслідках справи, не перша в новій Польщі. Вона мала на тій области вже дві попередниці з рр. 1923 і 1925, котрі скінчили своє істнування без переведення важнійших реформ, але оставили по собі не мало студій.

У нас в Галичині порушені тут справи також не нові, бо в б. Краєвім Соймі вже в 80-тих роках розпочали були праці над реформою громади, а б. Краєвий Виділ Галичини переводив у тій справі спеціяльні анкети. В тій справі повстала на нашій землі вже не мала література, в котрій є поважні твори, що й досі не стратили своєї актуальности.

Мабуть не треба розводитися над тим, яка се дуже важна і для нас справа новий адміністраційний поділ держави, в якій живуть міліони українського народу. На жаль ні наша парляментарна репрезентація, ні наша політична преса, не тільки не заняли до тої справи ніякого становища, але навіть основно не поінформували своєї суспільности про те, на що вже від довшого часу заноситься. Виглядає так, якби нас та практична справа зовсім не дотичила й не обходила. Навіть ліві органи, котрі по традиції люблять критикувати всіх і вся, а тут во істину є що критикувати! — сим разом мов води в рот набрали. Ні чичирк!

Не є ніяким оправданням аргумент (навіть колиб він був правдивий), що ми в даних обставинах не можемо мати ніякого впливу на реформи в Польщі. А не є се аргументом длятого, бо живий національний організм мусить реаґувати на появи й події такої ваги, хочби в імя свого вишколення в публичних справах. Мусить — під загрозою політичного обмертвіння й цілковитого розкладу.

Властивою причиною того повного браку реаґування є не так безвиглядність впливів на розвиток подій у державі як ф,акт, що наше парляментарне представництво зложено без відповідного добору, що при укладанню листи кандидатів на послів поминено найбільш досвідчених старих парляментаристів, котрі розуміють вагу таких справ, як та, що надвигається на нас тепер і знають такі справи. Більшість тих, що увійшли до парляменту, просто ніколи не мала до діла з такими справами, вони для неї чужі й далекі. Тут не в самім проводі діло, бо провід змінюється і навіть повинен змінятися в разі довших політичних невдач. А тут річ в цілім складі представництва. Самим вічевим криком ніде й ніколи не робиться ніякої політики, бо навіть, щоби довший час кричати на вічах, треба знати, що кричати. Без знання ваги справ і без удїлювання того знання народним масам неможливо їх вести.

Думаємо, що кождий хто схоче поважно призадуматися над тим, що тут пишемо, мусить признати, що в загальнім інтересі пишемо правду і ніщо инше тільки правду, хоч вона й гірка.

——o——

Схід чи Захід

II.

Був час після війни, коли так в Европі, як і в Америці увійшли в моду книжки містичного змісту. Продавано більше житій святих, як декотрих романів. Люде надто скорі до заключень почали в покупности тих книжок бачити зараз якийсь знак відродження релїґійного духа. Помилялися таксамо, як помилявся італійський уряд, коли налякався „таґоризму Медіолянців".

Захід читає всілякі книжки, а живе так, начеб нічого взагалі не читав. Ріжноманітність лектури нищить всякі її наслідки. **Книжка тільки тоді ділає на душі, коли панує неподільно або майже неподільно** так, як се було з Біблією на протязі богатьох століть. Стільки книжок, що в наших часах, не написано й не видано ніколи дотепер та ніколи також вплив книжок не був більше марний. Жорстока сила подій і сліпе право конечности кермує нами далеко більше, ніж ніжна принада ідеї. Також Азія нині причинюється до того проковтування книжок. Богато Европейців і Американців подивляє в книжках індуський містицизм і мудрощі Конфуція, бо з тою хвилею, як тільки замкнуть книжку, поступають так, начеби про те нічого не знали. Та літературна цікавість і той платонічний подив східних річей, хоч є пустим проявом, одначе не є тільки чисто умовою розвагою. Подивляємо Азію, хоч її мудрість нічого не зуміє нас навчити, а робимо се з тих самих причин, для котрих Американці навідуються в Европу. Отже хочемо віднайти та врятувати останки давних якісних цивілізацій, котрі самі щоденно безпощадно нищимо, щоби збільшити наші богацтва й сили.

У цьому траґедія новітнього світа і се треба собі добре усвідомити. Давні якісні цивілізіції, котрих ціль була не могутність, але досконаліть, стали для нас пропащим раєм. Поворот до нього вже неможливий. Одначе ми не в силі були забути про той рай, мимо, що на протязі століття ми придбали стільки казочних богацтв. Все для нас святе, що нам той рай нагадає, отже й Азія, в котрій памятники тих давних цивілізацій далеко численніші ніж в Европі. Ті матеріяльні памятники, будівлі та твори мистецтва, не є там ані так ріжнородні, ані так добре збережені. Одначе в Азії можна ще зустріти се, що в Европі майже до тла загинуло, іменно обичаї, традиції, способи навчання та чесноти.

Люде Заходу шукають і в Европі і в Азії не майбутнього, але того, що вже минуло і до чого ми такі привязані, мимо, що ми самі те минуле знищили. Серед тих, котрі взяли участь в анкеті згаданого часопису, найкраще здається зрозумів ту основну правду німецький фільософ Кайзерлінґ, відомий ізза глибоких деколи аналіз новітньої цивілізації. „Коли сучасні Европейці — каже він — протиставляють Захід Сходови, то в дійсности не ходить їм зовсім про ідеал Сходу й ідеал Заходу, але мають на думці клясичний ідеал та ідеал середновіччя і хочуть їх протиставити новітньому ідеалови, се значить ідеал досконалости протиставити ідеалови поступу." Годі точніше і ясніше означити сучасний „азіятизм" Европи й Америки. Одначе здається, що великий індуський поет Таґор, не зрозумів сього як слід. Він ставить напроти себе з одного боку одуховлення Сходу, глибину його внутрішного життя та непереможне змагання до моральної досконалости, а по другому боці матеріялізм Заходу, його жадобу, поспіх, незаспокоене бажання богацтва та скорість до непродуманих чинів. Одначе здається, що він не усвідомлює собі, що та боротьба, котру він добачує між Сходом і Заходом, істнує в нутрі самого Заходу та що істнують дві Европи й дві Америки в постійній боротьбі зі собою, подібно, як Захід зі Сходом і то з тих самих причин. Кождий Европеєць і кождий Американець, хочби був навіть недуже освічений, є рівночасно людиною Заходу і Сходу.

Дещо дивний вислів Метерлінка, що в людському мозку істнує західна й східна половина, мігби в деякому значінню висказувати глибоку правду, а іменно дволичність нашої епохи, котра хотячи здобути землю та її богацтва, знищила частину скарбів, придбаних нашими предками: мистецтво, етику і релїґію. Бо всі загадки XIX. ст., над котрими трудилося тільки визначних умів, стають чимось зовсім ясним, оскільки доглянеться в них те величезне завдання, над котрим Захід працює від сто літ.

Перед пятьсот роками людина ще не знала ґльобу, на котрім Бог наказав їй жити. Не знала ні величини землі, ні її вигляду, ні народів, що її заселюють. Океани були від прастоліть дикими пустарями, поодинокі частини великої людської родини жили відокремлені, людство зовсім себе не знало.

В 15. ст. починається методичне досліджування землі. Людство зачинає поволи пізнавати себе. Се завоювання, поступаючи пиняво на протязі перших трьох сот літ, дальше на протязі 19. ст. стає щораз швидше, в міру, як західна механічна, кількісна і наукова цивілізація захоплює континенти, ідучи разом з желїзницями, телеґрафами і тим новим огнем, котрий з покірного слуги перемінив людину в володаря світа.

Здобуття землі та її скарбів — ось се великанське завдання, над котрим частина людства працює від сто літ. Зачали його Европейці й Американці, а стане воно під приняттям усего людства. Всі народи і всі раси мають спільний інтерес у придбанню собі панування над нашим ґльобом. В той спосіб також і Азію в деякій мірі захопить той західний крутіж, що зрештою вже навіть зачинається.

Одначе, щоби скоро дати собі раду з отсим завоюванням, потрібне було таке величезне зусилля помисловости, інтеліґенції, волі та праці, якого світ ніколи ще не бачив. Минулі якісні цивілізації не намагалися спонукувати людського духа до найбільшого зусилля, але до його опановування та ублагороднювання так, щоби в мистецтві, в етиці, в політиці і суспільнім життю міг досягнути можливого степення досконалости.

19. ст. наткнулося на політичні та релїґійні інституції, естетичні та моральні традиції, котрі минулі століття наказували йому з пошаною зберігати, а котрі спиняли його в новім зусиллю. Отже зруйнував їх! На протязі своєї гераклевої праці мусів з того приводу вислухати чимало докорів. Закидано, що в ніякому століттю не пану-

вав такий брак розуму. Колиб судити тільки по руїні, а не бачити завдань, котрі доконував, требаб його назвати радше століттям божевілля, а не століттям глупоти. Одначе се століття не було ні божевільним, ні нерозумним. Воно було тільки неначе одною клямрою величезних скобок, котрі мали перервати на протязі кількох століть високий хід історії світа. Бо здобування світа не є і не може бути нічим іншим, як тільки речення замкнутим в скобки. Скінчитися воно мусить котрогось дня, або знова дійде до такої точки, що в людських передприняттях стане чимось другорядним. У тій днині, на розбогатілій землі серед більших ще достатків та могутніших приладів людство знова вийде на пошукування досконалости, як незмінної остаточної цілі, без котрої людський дух не в силі обійтися.

Покоління, котрі від сто літ по собі наступали, бачили се наче крізь мряку. Тому тимбільше подивляли памятки минулого, чим більше працювали над їх винищенням. Тому також маємо в мозку ті дві половини, про котрі згадує Метерлінк. Живемо, коли так можна сказати, у величезній тимчасовости. Знаємо про се, що забальсамовані останки давних цивілізацій, зберігані в бібліотеках та музеях, бережуть нам ту іскру, з котрої народиться будучність, коли завоювання світа буде вже скінчене. Обома половинами нашого мозку, Західною і Східною, свідомо або стихійно, всі працюємо для тої будучности.

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ: Містимо отсю працю славного тепер італійського історика й соціольога Г. Феррера, подану нам у скороченню паном М. К. з приводу мрячного закиду, зробленого „Новій Зорі“ в 283 ч. „Діла“, немовби то ми штучно протиставили захід сходозі, хоч — розуміється — в иншій площині й иншій области. Тут виказана глибина й ріжноманітність противенств двох культурних кругів, які себе взаїмно розсаджують, але по части й доповняють. З порушених тут актуальних справ звертаємо особливу увагу на слушне твердження, що книжка тільки тоді ділає на душі, коли пануе майже неподільно. Се дасться осягнути, коли випродукуємо потрібну скількість книжок в катол. дусі на всіх областях. Розуміється, тим не усунемо книжок противних напрямів, але можемо опанувати думки рішаючої частини суспільности так на верхах, як і в низах. Що се дасться осягнути і в теперішних часах, доказують ліві струї понад усякий сумнів. Тут зазначимо, що не зі всіми виводами Феррера можна годитися.

Не забувайте, що січень се місяць катол. преси.

Коло особи Бесідовського

(Оден засадничий проблем).

Вже давно не було такого оживлення серед російської еміґрації, яке настало від хвилі, коли больш. дипльомат Бесідовський покинув комуністів і перейшов до табору їх ворогів. Над питанням, чи і як приймати таких перебіжчиків, вивязалася цікава і поучаюча дебата в пресі. Свого рода підсумки в тій дебаті зробив рос. публіцист Пасманік. Він пише: Тисячі большевиків готові вже втечи з червоного „раю“, тільки бояться, бо не знають, як їх прийме противна сторона, чи не почують скреготу гніву і голосу пімсти. Для прискорення процесу розкладу большевизму — пише Пасманік — треба приймати всіх, котрі щиро покидають большевизм, з виїмком чекістів, окрівавлених невинною кровю. Коли царський режім міт свого часу приняти до себе Льва Тихомірова, члена Ісп. Ком. „Народної Волі“, котрий підписав вирок смерти на царя Олександра II., то й ми можемо приймати Бесідовських, Баженових, Соломонових, Петрових і т. п. Всякі докори на їх адресу невмістні.

До тих висновків редакція „За Свободу“ додає від себе: Грицько Бесідовський, як доносить оден польський орґан, був у Варшаві радником укр. рад. посольства (тоді рад. Україна мала ще окремі представництва за кордоном). Та він був також представником загр. відділу чрезвичайки і в тім характері заманював на Україну багато еміґрантів, де їх розстрілювано в пивницях чрезвичайки. Всім їм обіцяв Бесідовський (його правдиве імя Вайнштайн) амнестію. До числа його жертв належить і укр. ґенерал Тютюник, котрий повірив Бесідовському-Вайнштайнови на слово й вернув, а його розстріляли в Харкові в підваллях чрезвичайки. Може сі вісти не відповідають дійсности, додає „За Свободу“. Но тоді Бесідовський повинен їх спростувати! На всякий випадок тягар доказу спочиває на нім. Отже або треба приймати всіх перебіжчиків з больш. табора без обмежень, або провірювати минувшість кождого б. большевика совісно й безпристрасно.

——o——

Пропадає зброя з совітських магазинів

Московська преса трубить на тривогу, що в Москві, Ленінграді, Харкові й инших містах що раз частійше пропадає з військових маґазинів не тільки біла зброя й револьвери, але вже навіть кулемети (машинові кріси). У звязку з тим стоїть оживлення повстанчих рухів. Річ ясна, що повстанцям видають зброю самі червоноармейці, котрі мають пильнувати маґазинів.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Папа в варстатах мозаїки. Папа оглянув у папських варстатах мозаїки репродукцію Непорочної Мурілля, яка призначена для католицького університету в Вашінґтоні.

Технічна комісія в Ватикані. В грудні м. р. перший раз зібралася комісія, яка радила над технічними справами, обнятими лятеранським договором. Комісія обговорювала справу реконструкцій і нових будівель у ватиканськім місті та справу палат, необнятих привилеєм екстериторіяльности.

Вістка про відвідини Мусолінія. В пресі появилася вістка, що в Ватикані сподіються відвідин Мусолінія, та що для нього приготоване високе відзначення. „Оссеваторе Романо“ пояснює, що вістка ця, мимо того що приписують її Ватиканови, зовсім не вийшла з ватиканських кругів.

Цікаве урядження редакції. Катол. місячник „Кредо“, призначений для всіх скандинавських країв, урядив свою редакцію так, що в Швеції має головний редакційний відділ, а в Норвеґії, Данії, Фінляндії й на Ісляндії „субредакції“ для поодиноких ділів.

Навернення сектанта. Перед 10 роками Анджельо Фльор Мата з Мендози, попав у єресь і заложив на Філіпінах „Незалежну реформовану церкву“. Недавно пізнав свій блуд, вирікся єреси й вернув до кат. Церкви. Заяву свого навернення велів оголосити в пресі, щоб, як пише, „душі, що пішли за його злим приміром і наукою, могли тепер щиро наслідувати його в наверненню.“

Безбожницька акція в Польщі. КАП повідомляє, що мимо урядового оголошення ліквідації, працюючого по лінії комуністичної програми „Т-ва польських вільнодумців“, не улягло перерві видавання його орґану, та що й саме Т-во істнує й ділає під зміненою фірмою „Поль. союза вільної думки.“ В орґані тогож союза оголошено програму зїзду в Варшаві. Зїзд цей, по директивам із Москви уряджено в часі Різдва. Мала це бути демонстрація безбожників проти християнських свят на терені Польщі.

Ґрамофон у католицькій акції. В Німеччині оснувалося перед роком товариство, якого ціль пропаґувати звукову плиту, як помічний орудник у виховчій праці. Проблемою тою зацікавилися також німецькі духовні круги, представники яких увійшли до ради того товариства, щоби чувати над ідейним напрямом його праці. Проєктується уживати звукову плитув місійній праці.

——o——

МІН. ЮЗЕФСКИЙ ПРО НАЦ. МЕНШОСТИ

В соймі на комісії буджетовій виголосив міністер внутр. справ Юзефский (уродженець Київа) промову, в котрій про справу нац. меншостей сказав що слідує: Той проблєм полягає не тільки на створенні нормальної температури для держави. Се щось більше й важніше, що має вже в Річипосполитій свою традицію. А суть його полягає на співжиттю і взаїмнім культурнім прониканню. Політика заборів вщіпила токсини їді та протиставила польську культуру українській. Польща повинна вернути до своїх давних традицій. Друга причина, яка спонукує до злагодження тої справи, се акція ведена на деяких просторах в ціли утруднення правительствгу наладнання співжиття з меншостями. Є ще болячки, та на загал польська державна рація стану допровадила вже (?) до елементарної стабілізації життя на „кресах“. Однакове трактування горожан і боротьба з чинниками ворожими рації стану, то два завдання, в котрих суспільність мусить співділати з державою. (Те „однакове трактуавання горожан“ варт булоб побачити переведене в практиці, нпр. у шкільництві, в самоуправі і т. д. — Ред.).

Маленький фейлєтон

Гіґієна середнього віку

Середній вік (доба життя в рр. 40-60) вимагає в мужчин і жінок окремішньої уваги на стан здоровля та, що з цим лучиться зберігання відповідного способу життя. Людина в тім віці мусить сказати собі: „Дарма! Молодість минула, я вже не такий сильний, чи сильна, як перше. Треба з цього зробити відповідні висновки й почати вести таке життя, щоб добре здоровля задержати можливо як найдовше“.

Головним недомаганням цього віку запір жолудка, як наслідок самозатроювання орґанізму. Люди в цих літах здебільша схильні вести сидячий спосіб життя. Через те мускули підчеревя тратять попередню силу. Се спричинює, що внутренности не можуть функціонувати правильно. Самозатроювання зростає й поширюється постепенно по всему тілі, просякає його клітини й робить їх мало відпорними на атаки бактерій, творить податне підложе для їх розвитку. Рівночасно з тим виступає склероза, що спричинює високе тиснення крови, нераз дуже небезпечне. На так витвореному підкладі повстають другорядні недомагання, як: болі голови, безсонність, недостача віддиху, болі серця, а передовсім ревматизм, який повстає тоді як наслідок затроєння тканок, яке береться чи то з кишок, чи то з зубів, чи желез на шиї, чи заглибин, що лучаться з носом. Рівночасно з тим зявляється нахил до товстіння. Якжеж зарадити тому? Перш усего конечна руханка, що вдержувалаб мязи, які слабшають, в нормальному стані. Не мусить вона бути довга. Вистане кільканацять хвилин денно, але постійно, систематично. Систем руханки є багато. Можна приноровити систему Мюлєра, та перше слід порадитися лікаря-спеціяліста, чи всі вправи відповідають станови здоровля орґанізму. Потім треба зреформувати харчування. Людям у тих літах найвідповідніша ростинна кухня. В кожному разі мясних страв не слід їсти більше, як раз денно. Зате вказані: зеленина (огородовина), овочі, молочні та мучні страви. Коли зявиться нахил до товстіння, тоді особливо добрі однодневні пости. Вкінці треба закинути алькоголь і тютюн, а бодай як найбільше обмежити їх уживання.

(З лікарських порад).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СИТУАЦІЮ СЕРЕД САНАЦІЇ так представляє н. д. „Львовскі Курєр Поранни“ в передовиці В. Тарнавского: Пан Дзячковский, котрий 6. літ сидів у редакції санаційно-консервативного орґану, перенісся до иншого й виступив з увагами зовсім не підхлібними для консерв.-дідичівського відлому ББ. та не щадить навіть найважніших назвиск. Та він відійшов. Звернімся до тих, що лишилися. Варшавський „Курєр Поранни“ просто нападає премієра Бартля й бере на глум новий „січневий систем“ — знаменне означення, бо автор статті очевидно має надію, що вже в лютім буде інакше. Додає також гимни під адресою вицофаних міністрів, як п. Ярошевича, звільненого зі становища комісаря м. Варшави. В „Слов'і Віленьск'ім“ забирає голос копальняний забуток доби Безелєра п. Студніцкий і закидає п. Бартлеви, що за свого давнішого правління не перевів реформи конституції. Очевидно забув, що урядовий табор зачав прикладати вагу до тої справи щойно в часі дискусії над буджетовими перекрученнями а на чоло його програми висунулася та справа по вироку Державного Трибуналу... Всупереч тій ситуації стверджує п. В. Т., що в таборі польських ендеків нема непорозумінь.

ПРЕЗИДЕНТ ОРҐАНІЗАЦІЇ СІОНІСТІВ Нагум Соколов одержав у Варшаві прилюдне запевнення мін. загр. справ Залєского, що правительство Польщі відноситься прихильно до сіонізму та желає сіоністам відбудови батьківщини в Палестині.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТЕР загр. справ Бенеш заявив співробітникови „Нає Фрає Прессе“, що на його думку мине коло 50 літ, заки Европа дійде до свого рода „братерства народів“. Доведе її до того все удосконалювана комунікація, зелізниця і літак. Вкінці дійде до того, що границі будуть чисто адміністративні лінії, бо інакше грозилаб Европі катастрофа.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ҐАЗІ прийшло до повного полагодження конфлікту між французькою й німецькою делеґацією, про який подали ми вістку в 2. ч. „Н. Зорі“. Тардіє заявив, що з відомим комунікатом французька делеґація не мала нічого спільного.

ІТАЛІЯ Й ПОБІДЖЕНІ НАРОДИ. Дипльоматичний співробітник „Пополо д'Італія“ пише: Всі гноблені народи можуть знайти в Римі зрозуміння і справедливість. Муссоліні бажає довести до того, щоб народи Европи не ділилися на ворожі табори панів і невольників, бо се противне почуттю справедливости й цивілізації Італійців. Побіджені повинні мати повне довіря до Італії. Болгарський міністер загр. справ Буров, знайшов у Римі практично більше зрозуміння ніж у Лондоні й Парижі.

КОРОЛЬ АНҐЛІЇ іменував 6. нових перів і 26 лицарів. Між перами є й оден посол партії праці, а саме Артур Понсобі.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА проти жорстокостей в СССР. відбуваються в усіх державах Европи. Росте скрізь обурення проти совітів.

Приєднуйте нових Передплатників!

НОВИНКИ

Присвячений фаховим книгарським справам „Пшеґльонд Ксенґарскі“ зачав від 1. січня виходити як двотижневик під ред. д-ра Матушевского, директора бібліотеки Ординації Красінських.

В країні божевілля. В Москві оповіщено спеціяльні надгороди для тих, котрі відберуть від побожних людей як найбільше образів святих. Ті образи мають бути публично спалені.

20 вироків смерти оповістили большевики в Самарканді за напади на большев. комісарів. Видно, що вже й там народ „полюбив“ їх владу.

Вартість брилянтів зачинає сильно падати, бо Американці, потрясені великим крахом на біржі, продають брилянти масово.

Мандрівні польські бібліотеки зачало творити міністерство почт. Найбільше тих бібліотек буде на „кресах“. Кожда почта одержить стотомову бібліотеку котру зміняти-муть що 26 тижнів. Всіх типів тих бібліотек буде 6. У східних воєвідствах ті бібліотеки вже введено в життя.

Пів міліярда зол. вартости представляють бібліотеки й архіви, які большевики зобовязалися звернути Польщі. Їх помалу перевозять до Польщі. Перевіз має бути закінчений до 3 літ.

Морози на Сибірі доходять до 57°. Найбільші у Верхоянську.

Меблі з бавовни зачне виробляти оден винахідник в Лондоні. Кошти продукції „бавовняного дерева“ будуть на половину дешевші ніж дерева звичайного.

Белзький рабін Йозуа Рокеаг прибув з Берліна в оточенні 17 осіб. Великі товпи жидів витали його на двірци. З трудом зробили рабінови перехід. Помешкання його жиди формально облягають. Вдоволяються поданням руки або словом поздоровлення і виходять ущасливлені. Рабін приймає сидячи в кімнаті в бобровій шапці.

Шефом штабу французької армії іменований ґен. Вейґан, той сам, що в р. 1920. брав участь у війні Польщі з большевиками.

Місто Авґсбурґ купило „самовбийчу бібліотеку“, зібрану д-ром Ростом. Є в ній особливо багато творів духовних, що виступали проти самовбийства, почавши від твору епископа Зайлєра з 1785 р. Цікаво, що в обороні самовбийства найбільше писали російські письменники.

МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ Р. Джала, **Львів, вул. Хорущини ч. 5.** (побіч кіна „Аполльо“) поручає ковдри, матераци і постіль по найнищих цінах. 687 8-10

Знов централізують у Варшаві, сим разом будівельну акцію заведень обезпечення. Протестують проти того навіть польські провінціональні орґани.

Харбінська „Зоря“ доносить, що тамошного архиепископа Іннокентія іменував заграничний синод митрополитом. Іннокентій живе в Пекіні 34 роки й опанував китайську мов[illegible] цілковито, уложив китайсько-російськи[illegible] словар і переклав на китайську мову св. Письмо. Його місія удержує кількасот утікачів з Росії.

Культурно-освітний зїзд Татарів, замешкалих у Польщі, відбувся у Вильні 27 грудня с. р.

Д-р Степан Дмоховський
6. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцеляновi. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 21-?

† ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

О. Алексій Очабрук, парох Яблінки вижної, заснув в Бозі, заосмотрений св. Тайнами, дня 25. грудня 1929. Полишив вдову і 8 дітий, з яких майже всі на становисках. — В. Й. П. (615) 1—1

—o—

Подяка

Горем прибита родина по бл. п. о. Омеляні Давидовичу, парохові Тартакова, складає отсею дорогою щиру подяку всім Впр. о. о. Кондеканальним і Впр. Духовенству лат. обряду за чинну участь у похоронах, а Впр. о. о. С. Сапрунови, Др. Т. Вергунові, В. Фартухові та Вп. п. П. Дзядикові, Г. Покотилові, П. Саноцькому за щирі і зворушуючі слова пращання. З окрема дякує церковному хорові, всім установам церковним, народним, громадським, і всім парохіянам Тартакова села, міста, Тартаківця, Горбкова, які численною участю віддали останню прислугу Покійному та причилися до звеличення тих сумних обрядів. Всім приятелям і знакомим, які словом розради чи устно чи писменно потішили опечалену родину, сердешне Спаси Біг. **Родина.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ГРОМАДА ВЕРИНЬ почта Миколаїв над Дністром продасть по зниженій ціні плян конторис трибанної дерев'яної церкви на тисячу душ за дозволом інжинєра Нагірного вибудувавши мурована. 6161-2

ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ в Обертині потребує дяка, котрий завів би і провадив хор. Платня після умови. Посада сейчас до обняття. 609 2-2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний векседь. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 83-100 294

НЕВИЧЕРПАНИМ жерелом принадної лектури для дітей від 3 10 літ є безперечн **„СВІТ ДИТИНИ”**
Квартальна передплата виносить 3 зол.
Адреса: Львів, вул. Зіморовича ч. 3. 588 9-10

Дмитро Гуменюк
концесіонований бляхар
в Станиславові, вул. Св. Йосифа ч. 5. 596 2-50

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля. 561

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких)
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т. п
17-20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 16

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, неділя 19. січня 1930. Ч. 4. (304)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8 II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Замерзли 2 міліони людей

„Нае Фрае Прессе“ містить таку депешу з Китаю: Члени Міжнародної комісії для поборювання голоду в Китаю доносять, що ослаблені браком харчів серед острої зими в провінціях Шанзі і Шензі стратили життя два міліони людей. Побоюються, що на переднівку погибнуть з голоду другі два міліони.

Війна совітів проти релігії

Замкнення всіх церков наступить 1. січня 1931 р.

Телегр. Унія доносить: З Москви повідомляють, що протирелігійні комуністичні союзи в большевії домагаються від правительства, щоб від 1. січня 1931 р. заряджено замкнення всіх церков, синагог і мошей в цілім СССР., бо по переведенню в життя пляну „пятирічки“ не сміють в большевії істнувати ніякі релігійні інституції. Той плян возьме під наради правительство СССР.

Боротьба у Варшаві розпочалася

Останнє засідання сойму було дуже цікаве. Опозиція, серед котрої прим водять вшехполяки, згідно виступила проти правительства. Посол Руґ з „Визволення“ зложив іменем всіх партій центролівиці заяву проти уряду. Потому вшехполяк Вінярський остро скритикував експозе премієра Бартля, закидаючи йому, що не показав виходу з тяжкої ситуації та з признанням віднісся до приречення премієра, що адміністрація буде безпартійна. Висказав також побоювання, що уроженець Київа, новий міністер Юзефский готов іти на руку нац. меншостям і недовіря в силу нового кабінету, що він зможе перевести направи держави. Всупереч острому спротиву уряду, котрого іменем промовляв кер. мін. Матушевський, ухвалено наглість внеску вшехполяків, щоби признати соймови повних 5 місяців на ухвалення буджету без огляду на відречення сесії. Слідуюче засідання буде скликане писемно.

Затроєння води в ріках і студнях

До Варшави наспіли алярмуючі вісти, що в „Польських Хемічних Заведеннях“ у Невядові, коло Бжезін тріс в ночи великий збірник з отруйними квасами, яких уживають до роблення штучних навозів. 16.000 літрів тих острих квасів сплило до річки Чорної ,допливу Піліци. Обидві ріки змінили краску на жовто-зелену. Сусідні колодязі також опечатано. В ріках вигинула риба. Здовж берегів уставлено патролі, щоб люде не черпали затроєної води. Небезпека затроєння грозить також Варшаві, бо вона бере воду до водотягів з Висли, до котрої впадає Піліца. Рибне господарство знищене. Стверджено, що збірник квасів не тріс припадково, але розсадила його якась злочинна рука.

Затонув корабель в часі бурі

ТК. доносить: На Атлянтику знов шалів ураган, оден з найстрашніших від довгого часу. Анґлійський корабель „Сен Женні“, 5.400 тон, що плив з Анґлії до Гібральтару, затонув по дорозі. Потибло 23 моряків. Його взивання радіом о поміч одержав великий военний корабель „Нельзон“ і вислав йому на поміч менший корабель „Фрошнбер“, але той прибув за пізно. Над цілою Анґлією пересунула сильна буря зі снеговіями. Дороги завалені деревами. Є 13 жертв.

Безробіття сильно зростає

ПАТ доносить: Число зареєстрованих безробітних у Польщі виносило з початком січня 206.000. В Лодзі в перших тижнях с. р. стратило роботу 4.500 людей, в Кракові 2.400, на Шлеську 2.000. Уряд посередництва праці зареєстрував 20.000 нових безробітних. — Рівночасно доносять з Німеччини, що там зросло число безробітних о 340.000, то є о 24 процент! З них 210.000 побирає підмогу.

Катол. пресовий Конґрес

На внесок союза катол. журналістів у Бельґії, рішено за апробатою Папи скликати в Брукселі всесвітний конґрес католицької преси 1. і 2. вересня 1930 р. Відкриття конґресу відбудеться 30. серпня в Мехлині. Дня 3. вересня учасники оглядатимуть виставу в Антверпії, а дня 4. вересня виставу в Леодіюм.

В справі місяця катол. преси

„Вістник Станиславівської Епархії“ та „Перемиські Епархіяльні Відомости“ принесли горячі зазиви Ординаріятів у справі поширення катол. преси. Вони поручають поширення отсих 5 органів української катол. преси: 1) ,Нової Зорі“, 2) „Правди“, 3) „Бескида“, 4) „Місіонаря“ і 5) „Нашого Приятеля“. В Станиславові утворено „Епархіяльний Комітет поширення Доброї Преси“, в склад котрого входять: Епископ-Номінат, Преосвящений Лятишевський як голова, п. Ал. Мельникович як заступник і о. Д-р В. Кушнір як секретар. Той Комітет розіслав спеціяльно видану проповідь про поширення катол. преси. Перемиський Ординаріят припоручив закладання скрізь спеціяльних пресових комітетів і збирання складок на катол. пресу до кінця місяця лютого. Надто поміщені у „Перем. Епарх. Відомостях“ за січень дві дуже актуальні статейки про пресу п. з.: „О співпраці католиків у протикатолицькій пресі“ за органом „Оссерваторе Романо“ та „Шеста заповідь церковна“ — дискусія про наші відносини.

Ювилей „Діла”

Святочне засідання його Видавничої Спілки з приводу його 50-ліття. — Реферати і привіти.

Святочне засідання Видавничої С-ки „Діла“ відбулося дня 14. с. м. о год. 6. веч. в салі „Народного Дому“ у Львові. В тім засіданні взяли участь також запрошені гості, м. и. б. співробітники „Діла“ та представники ріжних органів української преси.

Засідання отворив кількома словами голова УНДО п. д-р Дм. Левицький. Перший реферат виголосив ред. „Діла“ п. Мудрий. Референт представив історію відродження нашого народу під Австрією, серед котрого „Діло“ здобуло собі вже давно монополь публичної опінії та — по думці референта — досі той монополь посідає. Був час, коли в редакції „Діла“ працювали радикали і навіть начальний редактор його, пок. Яр. Весоловський був радикалом. Тепер ті часи минули безповоротно. Основний перелом зробила велика війна. До війни одно покоління кермувало нашою політикою і пресою. По війні ситуація зробилася скомплікована головно з двох причин: появився на нашім ґрунті замість ренеґатського москвофільства інтернаціональний большевизм і розпочалася прикра боротьба молодшого покоління проти старших, котра відбивається і на „Ділі“. Змінилася й фізіономія „Діла“ остільки, що воно отряслося з односторонного австрофільства й германофільства, рівночасно звертаючи більше уваги на заграничну політику. Проти тої останної зміни протестує дехто з читачів „Діла“, одначе неслушно. Дуже складне становище редакції „Діла“ в відношенні до большевизму й радянської України. „Діло“ як орґан демократичний засадничо противне всякій диктатурі, отже й диктатурі пролетаріяту. З другої знов сторони „Діло“ як національний орґан не може осуджувати того, що в СССР. робиться позитивного для добра нації. Нпр. Українська Академія Наук у Київі се цінність, але не комуністичний баляст у ній. Що до технічно-редакційної сторони „Діла“ то вона залежна від трьох вимог: всесторонности, своєчасности й актуальности. Референт признає, що „Діло“ під тим оглядом стоїть на тім рівені, на котрім стояло тому 50 літ, але серед даних тяжких обставин не може бути інакше. Хоч ,Діло“ має і ротаційні машини і модерні лайнотипи то мимо того може бути тільки глухим відгомоном того, що діється у світі, бо наша суспільність не піддержує своєї преси, а скорше піддержує польську пресу. Головна заслуга „Діла“ в тім, що воно весь час стояло на національнім становищі.

О. Дамян Лопатинський зазначив, що свій реферат про фінансові справи „Діла“ виголошує як член Управи Видавничої Спілки ,Діла“. Основано сей орґан на довірочних нарадах 60 учасників під проводом Юл. Романчука, котрі відбулися в 1879 р., а перше число „Діла“ появилося 1. ст. ст. січня 1880 р. Мрією учасників тих нарад було, позискати бодай 400 передплатників що дійсно осягнено вже в першім році. Весь дохід в тім першім році, — „Діло“ виходило тоді тільки двічи на тиждень — виносив 5203 зл. ринських. Головний редактор побирав 80 ринських місячно, перший співробітник 25. Адміністрацію й експе-

дицію полагоджували инші сили, зовсім даром. Недобір першого року виносив 580 ринських. Адміністрацію провадив гімн. учитель Дамян Гладилович, а до експедиції уживав гімназійних учеників, котрі в другім році видавництва, коли „Діло" зачало видавати бібліотеку повістей, одержували за свою працю по аркушеви повісти і були тим дуже задоволені. Всіх томів згаданої бібліотеки видало „Діло" 69 за весь час. Річна передплата „Діла" виносила в першім році, коли воно виходило двічи на тиждень, 8 ринських,*) потому, коли зачало виходити три рази на тиждень — 12 ринських. Опріч того передплата на його „Бібліотеку найзнаменитших повістей" виносила 4 зл. для передплатників і 5 зл. для инших. Те що „Діло" економічно стало на ноги, треба завдячувати його першому адміністраторови, пок. Д. Гладиловичови. Він головно допровадив до того, що „Діло" могло стати дневником. Одначе тоді поповнено основний блуд, а саме з заміною на дневник визначено непропорціонально низьку передплату, бо тільки 18 зл. річно, а треба було визначити 24 зл. ,бо коли при триразовім видаванню на тиждень коштувало воно 12 зл., то при 6-разовім треба було подвоїти передплату. Той блуд як також неточність наших людей у присиланню передплати відразу поставили дневник у тяжке положення. Не помогла ні дворазова фінансова поміч з України, ні поміч нашого патріота Качали й инших людей, — недобори були аж поки адміністрація енергічно не взялася до післяплатників. Одначе й потому в „Ділі" ніколи не переливалося тим більше, що воно уважно відносилося до своїх співробітників котрі довший час при нім працювали: нпр. протягом 9 місяців примусового невиходження ізза заборони властей „Діло" виплачувало гажу співробітникам. Що правда, в таких найтяжщих часах будилася жертвенність загалу. Від дня 2. II. 1910 р. „Діло" се власність кооперативи з обмеженою порукою. „Діло" довго не мало своєї друкарні. 16 літ печаталося в друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка, потім до 1903 р. в Ставропігії, потому в друкарні Манецких, вкінці в Друкарні Німця І. Айхельберґера, котрий був „Ділу" зовсім відданий. Він помер в 1924 р. а в р. 1926 „Діло" набуло від його спадкоємців повну власність друкарні. Перед війною, коли „Діло" печаталося в 7.500 прим., позичило воно в „Нац. Музею 15.000 долярів і купило в 1926 р. три лайнотайпи. Тепер є й ротаційна машина. Референт желає „Ділу, щоб у 75 році свого істнування виходило воно вже в своїм власнім будинку. По тім рефераті Преосвящений Никита Будка виголосив привіт такого змісту: Від нашого Митрополита-Ювилята одержав я уповажнення, виголосити тут привіт, одначе без інструкцій, що маю сказати. А що я 17 літ був поза краєм, отже можу говорити хіба теоретично. Я з „Ділом" мав звязок ще як студент, коли писав до нього дописи. Прапор „Діла" уважаю національним і за се, що держало той прапор, висказую йому признання. „Діло" переходило еволюцію, але прапор нації все держало. А що у нас національне життя не дасться відлучити від церковного отже „Діло" займалося й церковними справами так, як се відповідало національним інтересам. Іменем Голови нашої Церкви та всеї церковної провінції як також в імени своїм мушу висказати „Ділу" вислів пошани, а на будуче Церква малаб до „Діла" те, щоб воно ясніше висловлювалося. Я желавби „Ділу", щоб воно до 25 літ було вже в своїй хаті з добре платними редакторами і кореспондентами з Парижа, Берліна і т. д.

*) Коли взяти під увагу вартість тодішних грошей в порівнянні з засобами поживи й коштами одягу то передплата на 2 рази в тиждень видаване „Діло" була далеко вища ніж тепер передплата на „Нову Зорю", котра виходить також два рази в тиждень.

Голова зборів подякував Преосв. Будці за привіт. Опісля відчитувано привітні депеші й листи. З духовних надіслали привіти Преосвящений Бучко зі Львова і мітрат Левицький з Перемишля.

На тім закінчено засідання в котрім з нашого духовенства взяли ще участь ВПр. отці кан. Куницький і Ковальський.

Вечером відбувся комерс в „Народній Гостинниці", а на другий день, 15. с. м., поминальне богослуження в Успенській церкві за померших членів спілки „Діла", його редакторів і співробітників.

——o——

„ВАСИЛІЯНЕ УКРАЇНІЗУЮТЬ ВАРШАВУ!"

Такий крик підняла „Газета Варшавська". З того приводу пише „Польска":

Одна з варшавських газет виступила з довгою і пристрасною статтею на тему:.. „рущеня" Варшави. Діло в тім, що давну повасиліянську церкву при Медовій улиці, яка з давних часів належала до Чина ОО. Василіян, гр.-кат. уніятів, дуже заслужених для справ католицизму сх. обряду, — за згодою церковних і державних властей звернено тепер тому Чинови й ОО. Василіяне зорганізували там свої гр.-катол. Богослуження. Згаданий орган з фурією атакує те зарядження й посувається у своїх обжалуваннях аж до того, що уважає те зарядження за ухиблення варшавській (латинській) Метрополитальній Курії, що був тут натиск Папської Нунціятури й міністерства віроісповідань на Ексц. кардинала Каковського, що врешті се „рущене" (українізування) столиці — тим більше характеристичне, що ревіндикація католицьких церков з православія поступає так пиняво і т. п. Випадає, пише далі „Польска", щоб у тій справі, яка в тенденційнім освітленні може викликати занепокоєння серед польської суспільности, були висказані також слова річеві, а передовсім щиро католицькі. Отже Чин ОО. Василіян, як уже сказано, дуже заслужений для справ католицизму в часах найбільших переслідувань противників, мав формальні титули, домагатися звороту варшавської церкви. Бо се формально тойсам Чин, котрий колись посідав варшавську церкву, Чин великої умової праці, який не ангажується політично і є щиро умірковний в українсько-польських взаєминах. А поза формальними причинами сеж та сама католицька віра, тільки в иншім обряді, котра зєднює в одну Христову вівчарню маси вірних на сході. Духова лучність католицької віри являється підложжам, на котрім зближаються до себе народи чужі собі мовою. Отже що може значити закид, що Полякам грозить „рущенє Варшави"? Чи орган, котрий підносить той закид, має або може мати на думці щось инше, як політичний вистріл під адресою влади церковної або державної? Таж одна церква з уніятською літургією не нарушить польськости столиці, в котрій без шкоди для національного характеру міста знаходяться десятки божниць, магометанський мечет, православна церква і т. д. Можеб радше, замість підносити алярм ізза мнимої образи Митрополичої Курії, згаданий орган спостеріг, що від ряду літ у спадщині по злобнім жарті („фіґлю") московського завойовника у власнім будинку тоїж Курії сидять консисторії — кальвінська й лютерська та що мимо запопадливих заходів лат. митрополітальної канцелярії не можна усунути тої аномалії... А прецінь тут ходить не о ріжницю в обряді, але прямо о ріжні віроісповідання! Столичний орган, котрого статтею тут займаємося, робить зле, коли лучить крайний, екстермінаційний націоналізм з Христовою ідеєю, воплоченою в Катол. Церкві. Та Церква має велику і творчу місію годити народи, зближати їх до себе, влекшувати їм пожиття, розуміння себе і взаїмну пошану. Переборщений націоналізм як суперечний з духом католицизму не знаходить узнання в Церкві, бо утруднює діло Боже.

Тут передали ми майже в цілости голос польського орґану в відповіди на атак польської шовіністичної преси. Треба признати, що „Польска" добре вияснює своїй суспільности ту важну для нас справу і що тій суспільности, в дуже великій мірі перенятій надмірним націоналізмом, інакше тої справи вияснювати не можна. Такі вияснювання мають велике значіння. До висше наведених аргументів додамо від себе ще оден: Поляки робили збройні повстання проти православної царської Росії, а прецінь в тій Росії до самого її кінця не було ні одного більшого міста так в Европі як і на Сибірі, де не булоб латинського (в дійности польського) костела. Чи супроти того факту католицька Польща малаб показатися під оглядом справедливого відношення до своїх горожан гіршою від царської, православної Росії? Фундаментом трівкости держав все була справедливість а від часів Ассирії відомо, що жорстокістю вправді можна збільшити посідання, але ніколи не можна його довше вдержати. Не справедливі, або т. зв. „тверді" режими все були найбільше крухі та щезали скоро і безслідно, — а Церква істнує вічно.

УСІ КУПУЮТЬ
ЗАҐРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО,
ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ
ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 9-30

З ЧЕРВОНОГО „РАЮ"

„На Руси кошмарь, адъ кромѣшный и ужасъ безпредѣльный..."

Російська преса приносить страшні описи здичілих в большевії дітей, котрі в крайнім опущенню, покриті заразливими струпами, волочаться шайками по всій Росії й Україні. Живуть з крадіжи й навіть розбою. Ті шайки малих злочинців від 7 до 15 літ протеґують на зелізницях кондуктори і перевозять їх даром, бо забирають від них дві третини награбованого добра!... Так виглядає „краса" одинокого в світі соціялістичного „раю" на землі.

Які хитрі ті малі злочинці, ілюструє опис большевицького комісаря в ч. 162 орґану ВКП(б) робітників грозненських нафтових промислів „Власть Труда":

На стації Мінеральні Води Ростовсько-Владимірської зелізниці — описує той комісар — побачив він хлопчика, літ 8 до 10, в лахміттю. Запхався в куток і плакав. На питання комісаря, що з ним, відповів, що загубився від родичів, котрі поїхали до Баку і просить, взяти його з собою. Але що купити білет в большевії навіть для комісаря не легко, отже комісар дав хлопчикови гроші. Одначе той відказався приняти їх, бо зміркував, що той комісар чоловік мягкого серця. Отже просив, щоб той укрив його в купе за своїм пакунком. Комісар згодився.

Якеж було його здивованя, коли прибувши на призначене місце, взяв свій пакунок — і побачив, що задна стіна його була вирізана і вибрані всі його річи до останної нитки. А слід за хлопчиком-грабителем, розуміється, застиг.

Таких дітей-грабителів волочаться там великі тисячі. „Поистинѣ, на Руси кошмарь, адъ кромѣшный, ужасъ безпредѣльный: изъ подростающаго поколѣнія готовятъ не людей, а двуногихъ, дикихъ звѣрей".

——o——

Криза православної Церкви в Польщі

Найзамітніші сучасні події у правосл. Церкві в Польщі. — Галичина і православіє. — Релігійно-історична місія Галичини. — Фермент у прав. Церкві та його причини. — Найвизначніші особи тої Церкви. — Брак засад. — Убийство 1-го прав. митр. в Польщі. — Лявірування його наслідника. — І Українці і Росіяне проти митрополії. — Опіка уряду й непорозуміння з ним. — Боротьба на всі боки. — Позви. — Загальний хаос. — На тім тлі собор. — Заборона його. — Сумна дійсність і не менше сумні перспективи.

Звертаємо увагу наших Читачів на цю основну статтю, присланну нам фаховим знавцем порушених тут справ. Редакція.

Останніми часами справи православної Церкви в Польщі притягають до себе загальну увагу. Найзамітніші з подій у тій церкві отсі: Нове заострення боротьби між ріжними напрямами в православній Церкві, судові позви польського латинського клиру про „ревіндикацію“ кількасот б. греко-католицьких, а нині православних церков і цілого ряду б. василіянських, тепер православних монастирів, між ними славної Почаївської Лаври, скликання правосл. синодом собору правосл. Церкви в Польщі, відмова польського уряду в уділенні дозволу на сей собор, оживлення діяльности т. зв. „польського національного Костела“ кс. Гушни, зєдиненого з правосл. Церквою, вибір „главою“ сього Костела грецького епископа Зотоса, посла царгородського патріярха (котрого польський уряд, як писали ґазети, ніби-то вважає кандидатом на варшавську правосл. митрополичу катедру, на той випадок, якби митр. Діонізій зрікся чи змушений був зректися митрополичої катедри!), нарешті, поголоски про рішення ніби-то приняте польським урядом у справі негайної українізації правосл. Церкви в Польщі (див. допис з Вильна в ґаз. „За Свободу“ з 12. І.).

Ми не маємо наміру вмішуватися в який-будь спосіб у внутрішні справи православної Церкви. Але не можемо бути й цілком байдужі супроти тої кризи, яку в ній бачимо. Саме останніми часами частина наших доморослих „русских“, в звязку з подіями в Успенській церкві широко аґітують за „розривом із греко-католицькою Церквою і переходом на православіє. Є й серед українських „націоналістів“, правда, дуже малочисленні гуртки чи навіть поодинокі особи, які часом виявляють свої симпатії до православія й інколи вихвалюють православіє на сторінках деяких укр. орґанів, а особливо липківсько - автокефальну фальсифікацію православія. Згадати слід хоч би статті п. І. Свєнцицького в „Ділі“. Є й такі, котрі не мають наміру розривати з греко-катол. Церквою, але хотілиб наблизити її до православної й перенести до нас такі „засади“ православія, як „соборність“, виборність духовенства від дяка до митрополита, уживання народної мови в богослуженню і т. п. дива. Сі засади, як відомо, пробують приміняти ріжні новоутворені „церковні“ орґанізації на Радянщині. За сі засади борються т. зв. „соборники“ і в правосл. Церкві в Польщі. Не сумніваємося, що в Галичині не знайде помітнішого поширення ні пропаґований деякими москвофілами перехід на православіє, ні рух за перенесенням в греко-кат. Церкву лжеправославних „засад“ виборности, „соборности“ (в значінню правління церквою соборами, зложеними з духовенства і світських) ітд. Всеж таки треба бачніше дивитися за тою всею акцією й за експериментами реорґанізації православної Церкви, щоби в разі потреби протиставитися своєчасно можливому поширенню роскладової аґітації з Волині на Галичину.

З другого боку, ми не повинні забувати й за історичну місію Галичини. Галичині, майже єдиній з усіх укр. земель, довелося обстояти свою приналежність до Катол. Церкви й бути виразницею синтезу західних і східних основ у всіх сторонах церковно-релігійного й культурного життя. Галичина має почесний обовязок бути „Піємонтом“ українським на полі культурнім і, розуміється, також на полі релігійно-церковнім. Маємо надію, що Галичина мати ме визначну ролю у відродженню всеї укр. нації, значну частину котрої нині розїдає атеїстична, модерністична, масонська і сектанська розкладова пропаґанда. Тому мусимо з особливою увагою придивлятися, якими шляхами розвивається церковно-релігійне життя серед наших незєдинених братів на північно-західних українських землях, Волині, Холмщині, Підляші й Поліссі та на Вел. Україні, й рівночасно дбати про удосконалення релігійно-церковного життя в Галичині.

Загально відомо, що церковне життя північно-західних укр. земель дуже далеке від нормальних умовин. Православна Церква в Польщі від самого свого оснування знаходиться в стані глибокої внутрішної кризи. Причину того в правосл. Церкві в Польщі часто приписується теперішній р о с і й с ь к і й православній єрархії, чужій для україн. й білоруського населення. Та ледви чи се обяснення слушне. Правда, з чотирох правлячих правосл. єрархів у Польщі лиш один Українець, хоч і найбільш діяльний, архиеп. Олексій Громадський у Гродні, котрого до речи у свій час енергійно підпирали яко кандидата на епископство Українці-петлюрівці; другий, арх. Теодосій, людина вже стара й пасивної вдачі, з походження Білорусин, до україн. і білорус. націон. справ ставиться коректно; два правосл. владики — митр. Діонізій і арх. Олександер Росіяне; але митр. Діонізій довший час служив на Україні й в 1919—1920 рр. за укр. влади заявив себе найбільшим симпатиком україн. справи серед усіх православних владик. Ставши митрополитом варшавським, він не раз шукав порозуміння з Українцями, чим викликав сильне незадоволення російських кругів. Слід зауважити, що Росіяне супроти митр. Діонізія та ин. правосл. єрархів у Польщі настроєні не менше ворожо, як Українці. В останньому часі „українську політику“ правосл. синод веде в порозумінню зі своїм спеціяльним референтом для українських справ Зайцевом, котрий будь що будь Українець (петлюрівського табору), навіть був колись петлюрівським віцеміністром освіти. Церковна політика правосл. синоду не російська й не українська, а „середна“: се постійне балянсування між ріжними напрямами й політичними чинниками, без жадної провідної лінії і без ясних провідних засад, які трудно мати в такій суматосі. (К. б.).

І. КРЕСТЯНІНОВ

Азеф у початках діяльности

III.

Я взяв оба звитки. Іван Миколаєвич дав мені адрес медички, докладно описав вхід у її кімнату, „щоб не питати дверника“, та назвища не сказав, обмежився поданням імени й вітцівства. Потім спитав про мою адресу й обіцяв зайти до мене, пригадую собі, в слідуючий вівторок. Я винаймав тоді невеличку кімнатку на Виборгському боці в Ламанському переулку, або по студентськи в „Ламандії“.

Нічого й казати, що новий член партії летів, як на крилах, з першим революційним дорученням! Ганна Хведорівна*), себто адресатка, вже не молода дівчина, зовсім не захоплено віднеслася до моєї пізної гостини й особливо до звитка. На її сіроватому, мускулистому обличчі ясно відбивалося хвилювання й нерішеність. Я ще раз, як можна спокійно й байдуже, стараючися попасти в тон Івана Миколаєвича, розповів, у чому справа. Всеж таки Ганна Хведорівна не спішилася з дорогоцінним звитком і заки взяла його, подрібно розпитала, якими вулицями я прийшов до неї — і чи не йшов хтонебудь за мною. Боїться тай тільки! Вертаючи в хату, я почувався зовсім героєм... Не знимаючи пальта, засвітив я в своїй кімнаті лямпу й оглянув свій звиток. Дуже богато, 150 чи 200 тонких листків, задрукованих із одного боку! Партія с. р. зверталася до громадянства з зазивом, що час загальної сплячки пройшов, що масові студентські рухи й оживлення, що починається в громадянстві зазначують собою нову добу рішучої боротьби з самодержавним режімом... У цій боротьбі, говорилося дальше, повинні взяти участь всі живі громадянські живла, зорґанізовавшися під проводом партії с. р., наслідниці „Народньої Волі“, що високо підняла старий стяг. Зміст листка мені більше ніж подобався. Здавалося, що й я сам стою вже на небезпечному пості, отінений славним стягом і кріпко стискаю його держак.

На другий день я попрохав двох товаришів яких, хоч і мало знав, та вважав революційно настроєними, помогти мені розкинути листки по столах нашої студенської харчівні. Вони не відмовилися, навпаки, було ясно, що посідання листків значно збільшило моє значіння в товаришів. Не дбаючи про прияву студентів, ми швидко розложили листки по столах. Більшість читала їх дуже уважно. Чимало по прочитанні ховало листки в кишені. Очевидно, сімя падало на добру почву. Другий політичний проступок був довершений і я почувався вже старим революціонером.

В назначений вечір явився Іван Миколаєвич. Старий піджак із недопарованою помятою камізолькою, мягка, синя неохойного тону сорочка, перевязана темним шнурком замість краватки, до крайности скріплювала схожість із буфетником зі східніх людей. В такому виді він викликав у мені ще більше поважання. Звідомивши його про виповнене доручення, я не оминув, щоб не почванитись гарними успіхами сьогоднішньої аґітації в харчівні.

— Конче треба зорґанізувати з ваших товаришів гурт, що пропаґувавби серед ваших студентів і загалом бувби партійною одиницею... Само собою потрібна бібліотечка — говорив Іван Миколаєвич торкаючися правою рукою то бічних кишень, то пах, то долу камізольки і кожен раз, коли він клав руку на столі, там появлялася то червона то сіра книжка, то кілька нараз. Не можна було не позавидувати його зручности. Здавалося він увесь був наповнений книжками. „Ось вам книжки на перший час. Сподіюся, що дещо прочитаєте й познайомите своїх товаришів. В суботу вечером знов зайду до вас“.

Відпровадивши вчителя, я жадно кинувся до книжок. Чого тільки тут не було! Брошури на програмові питання, книжки белетристичного змісту, аґітаційні листки в роді: „Народній герой Хома Качур“, збірник присвячений Лаврову і вкінці всі числа журналу „Революціонная Росія“!... Словом, ціле багатство! Слідуючі дні я не ходив на виклади, затопився в вивченню програмових питань. Легко написані статті Гарденіна та Шишка чимало помогли мені в зясуванні поглядів партії. В аґітаційному матеріялі теж не було недостачі...

(Далі буде).

---

* Пелагія Яковлівна Смірнова.

ССРП НАЗАРУК

Мої переговори з большевиками

III. З подорожі до полпреда Літвінова.

В Берліні, котрий я бачив і перед війною і в часі війни, побачив я тепер, що значить програна війна. Ще недавно таку живу й могутну столицю сильного народу, котру аж розпирала сила і бута, опановувала тепер якась нервозна сонність. Вечером в напів освітлених улицях було тихо, спокійно і — брудно. А передтим ніколи не бачив я бруду в ніякім німецькім місті. Ми приїхали до Берліна о год. 11.30 веч., а ресторани були вже позамикані і ми без вечері положилися спати (а від закінчення війни минали тоді майже два роки). Молодий ізвощик (фякер), що віз нас з двірця, оповідав, як тяжко стало жити.

Розмірно не богато часу минуло від хвилі, коли представник великої німецької сили, оточений полками в зелізних шоломах, бутно кидав на Почдамській Площі визови всему світу, — а які зміни, які зміни!...

Afflavit Deus et dissipati sunt.

На тім прикладі повинні по всяк час учитися скромности всі правительства всіх народів, — коли вони взагалі здібні чогось учитися.

Повні два дні треба було стратити, заки я відшукав Вікула й заки вспів порозумітися з большевицьким представником Коппом.

До Копенгаґи приїхав я дня 14. липня 1920 р. о год. 9. вечером, з одногодинним опізненням.*) Якийже контраст в порівнанні з Берліном! Данія не перебула війни і столиця її блистіла світлом і богацтвом, шуміла рухом і життям. Та їдучи її землею, бачив я також хати, покриті шуваром і сніпками, подібно як у Галичині.

Що я думав, їдучи по данській землі? Обсервував і згадував минувшість, яка була у звязку з нашою Україною. Літ тому близько 800 їхала сюди українська княжна Інґеборґа, дочка Мстислава (прапрадіда галицького короля Данила), жінка данського короля Канута Великого. Їхала в оточенню наших дівчат і боярів, щоб засісти на могутнім тоді престолі Данії. Тоді ще не було ні Копенгаґи, ні Москви, ні Петербурга, а були вже наші престольні міста Київ, Перемишль і Галич, блискучі й могутні центри сильних на той час держав, у яких чужі володарі радо брали собі жінок: майже рівночасно з Інґеборґою їхали в чужину сестра її Мальфридь як жінка шведського королевича Сіґурда і сестра її Евфрозина як жінка угорського короля Ґези і ще одна її сестра як жінка візантійського цісаревича, спадкоємця Риму, що панував над усім орбіс терарум... Так колись була репрезентована в широкім світі наша українська земля!...

А тепер — ми, представники її, їхали до репрезентанта дивної й небувалої влади в Москві — їхали запобічи тому, щоб на большевицькій території не вимордувано останків Галицької Армії ізза якогось необережного кроку їх... Їхали потайки, скриваючи навіть ціль своєї подорожи... На тямку тиснулися слова старого монаха-літописця, котрими він зачинає опис розгрому нашої старої держави і культури:

„По гріхом нашим прийдоша язици незнаємі при Мстиславі князі Романовичі, в десятое літо княженя его в Киеві...“ Зовсім як могутний Гомер: перший акцент дає на найважніше слово: „менін“ (гнів).

Але ті слова нашого літописця, хоч відчував я силу їх, були ще тоді для мене мало зрозумілі.

Висівши на дуже глітнім двірци, за кілька хвилин опинилися ми в великій, ясній кімнаті старого готелю „Монополь“, біля опери й Королівської Площі.

На другий день пішов я передовсім до („петлюрівського“) посла УНР., п. дра Дмитра Левицького (теперішного голови УНДА). Хоч в разі якби візита у Літвінова набрала була розголосу, п. Левицький бувби може наражений на ріжні неприємности, но не зложити йому візити було просто неможливо. Раз тому, що він був Галичанин хоч і в службі УНР., по друге тому, що був особисто знакомий, по третє тому, що ми мали й діло до нього, чи радше до його пані. А саме — на випадок, якби нас на якійсь границі питали, чого їдемо до Данії, взяли ми з собою письмо „Союза Українських Жінок“ у Відні до „Союза Скандинавських Жінок“ у справі орґанізації приютів для сиріт у Галичині. Орґанізації наших жінок у Відні не могли ми сказати, що нам треба їх письма тільки для покришки иншого діла, — отже треба було дійсно увійти в якийсь звязок з орґанізацією скандинавських жінок. А що наші пані у Відні вели переписку з панею Левицькою, отже треба було доконче бути у пані Левицької й через неї дібратися до „Союза скандинавських жінок“. З другої знов сторони приличність вимагала, щоб п. Левицький бодай несподівано не мав прикростей ізза того, що ми були й у нього й у Літвінова, а такі прикрости він міг мати. Отже треба його було якось попередити, що ми будемо й у Літвінова, розуміється, не кажучи йому, в якій справі. В тій ціли придумали ми таке: сказати п. Левицькому, що приїхавши до „Союза скандинавських жінок“ в пекучій справі допомоги для наших сиріт у Галичині, думаємо при тій нагоді спробувати, „засягнути язика“ у Літвінова про те, що діється з нашою галицькою армією, оставленою на В. Україні, бо приходять ріжні непокоячі вісти, які й він мусів чути.

Так я і зробив.

Др-ові Левицькому видалося все те природним, бодай нам не показав, що підозріває нас в инших цілях. Поінформував нас навіть докладно, куди йти до большевицького посольства, щоб не звертати на себе уваги. Ми вернули до свого готелю і я післав наперед свого товариша, п. Мишугу, щоби зголосив наш приїзд і запитав, чи й коли прийме нас Літвінов. Мишуга дібрався до секретарки Літвінова, вона пішла до нього й ми одержали запрошення, прийти по полудні.

Приходжу до будинку, в котрім було большевицьке посольство й застаю там великий рух. Видно було ріжні типи людей, майже все елеґантна „публика“, що говорила ріжними чужими мовами. Ліворуч був ряд відкритих кімнат, у котрих писали на машинах машиністки, одна в одну якби на виставу добирані: гарні й елеґантно одягнені. Большевикам очевидно залежало на тім, щоб показатися „перед Европою“: було се їх мабуть перше, хоч іще неофіціяльно допущене, політичне посольство в західній Европі, а Літвінов був шефом усіх большевицьких аґентур, які тоді зачали творити по Европі червоні володарі Кремля.

— „Ну“, кажу до Мишуги, „шукайтеж тепер тої вашої знакомої, бо інакше довго тут будемо ждати“.

Той метнувся сюди-туди і знайшов. Дійсно елеґантна дама. Говорила по російськи. Я представився і дав їй візитову карту. Вона впровадила нас до великої почекальні, де вже ждали представництва ріжних европейських держав і партій. В цілій Европі вся преса кричала проти большевиків, а тут „поза плечима“, аж тиснулися до дверей неофіціяльного большевицького посла, очевидно в надії на те, що хто перший навяже взаємини, той витягне з них найлучші матеріяльні користи.

Якраз відбувалися приняття, — чергою, як хто прийшов. Видно було з розмови чекаючих, що на черзі був еспанський посол. Я вже приготовився, довго ждати. Втім отворилися двері й вийшов Літвінов з моєю карткою в руці та попросив нас до середини.

(Далі буде).

*) Хоч не маю ще своїх записок з тих часів, але маю такі докладні дати з мого печатаного у віденській „Волі“ опису подорожі, в котрім я, розуміється, ні словом не згадував про властиву ціль подорожі.

——o——

Мертвороджене дитя

Знов новий большевицький орґан у Львові.

Хто читав у „Новій Зорі“ огляди насаджуваної досі большевицької культури в Галичині й завдав собі труду, порахувати ту масу ріжнородних орґанів, яку большевики створили для розбиття нашої маленької Галичини, тому певно й у сні не приснилося, що з Новим Роком появиться ще оден большевицький орґан. А він появився. Се тижневик „Сила“, що зачав виходити в сім місяці під редакцією співробітника „Ради“, п. Романа Сказинського. На самім вступі приніс під заголовком „Наша ґазета“ заяву, яку тут подаємо в цілости:

„Українські народні маси на західних українських землях відчувають здавна потребу ґазети, яка щиро (!) й незломно (!) служилаби їх соціяльним і національним інтересам, поширювала (!) світогляд (!) українських працюючих мас і ґартувала їхню волю в нинішних тяжких часах на західних українських землях. В цій ситуації (!) виходить тижневик „Сила“. Він буде щиро й отверто служити інтересам західно-українських народніх мас. Надіємося, що широкі круги приймуть наш часопис з довірям.“

От і все. Ні словечка про те, хто ту нову ґазету властиво видає, то значить, яка ґрупа чи орґанізація людей спромоглася в сих дійсно тяжких і дорогих часах ще на одну ґазету. Так собі, „просто“, молодий студент видає нову ґазету, бо „знає“, що „народні маси“ відчувають (!) „потребу“ такої ґазети, бо ще — як виходить з його „програмово-тактичної“ заяви — нема в Галичині „щирої й незломної“ ґазети... Чим як чим, а скромністю та заява не ґрішить. Навіть „Ради“ не пощадив у тій заяві й не признав їй ні щирости, ні незломности, хоч сам у ній працював і працює...

Вже з тої заяви видно, що в великім обозі (трені) большевицьких ґазет на галицькій землі заноситься на якісь цікаві зміни. Та заки вискажемо про них свої припущення для зоріентования нашої публики в краю, придивімся, як саме „поширює світогляд широких мас“ той молодик, — замість поширити свій власний світогляд, передовсім при помочи покінчення студій.

Перша сторінка нової ґазети інформаційна і тільки злегка аґітаційна. Подано на ній вістку, що відбувся (де, не сказано) конґрес УСРСО (Сель-Робаправиці) й ухвалив — скасувати ту партію. Сего зрештою можна було сподіватися, бо та „партія“ посварилася з большевицьким центром і не могла мати ніякої надії на „пособія“. Далі подано, що оден з ідеольоґів шумскізму, Карло Максимович, оповістив у радянській пресі, що осуджує свою дотеперішню „позицію“ і просить приняти його назад до партії. Ще дальше вилаяв п. Сказинський бідних китайців, за їх визвольну боротьбу, назвавши їх „грабіжниками“, хоч то власне їх граблять Европейці, а між ними й росіяне і то не від сегодня тай ще як граблять! Ще далі „поширено світогляд“ народніх мас вісткою, що чрезвичайка „відкрила“ на днях знов нову, розуміється, „шпи-

„GENEWA“ Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. К НЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 9-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

гунську“ організацію на Україні й увязнила сим разом 33 осіб, між ними дра Виноградова, Туркевича і Крижанівську. До тої вістки, поданої за „Пролет. Правдою“, додано, що увязнені були в звязку з польським конзулятом у Київі, а гроші отримували від — петлюрівських організацій у Варшаві... Не треба багато бистроти ума, щоб додуматися до запиту, чому ті „шпигуни“ не брали гроші від того, з ким були у звязку, або чому не були у звязку з тими, що їм „пересилають“ гроші, тільки так якось дивно розділили звязки від грошей, якби самі хотіли скорше попасти „под стенку“...

Далі слідує „властива“ передовиця — вся присвячена лаянню УНДА. „Нова Зоря“ до ундівських органів не належить, але з того не слідує, щоб без уваги полишати просто неморальні напади на якуб не було групу людей. Пише „Сила“ таке: „Ми маємо відомості, що ундівці почали вже явні-славні переговори у Варшаві“... Де саме, в Бельведері, чи в соймі? З ким? Коли? „Явні“ переговори, а ніхто опріч п. Сказинського в „Силі“ про се не знає! І ті інформації підмащені таким сосом: „Панам із УНДО зовсім байдуже, чи селянин має доволі землі або чи селянська дитина вчиться в українській школі. Їм треба посад“.

А п. Сказинському „лежить на серці“, аби селяне мали „доволі землі“ і йому посади не треба, бо вже очевидно має і то таку знамениту, що „з ощадностей“ може видавати спеціяльну газету, розуміється, для бідного народу. Ось ідеаліст!

Як сказано, ми ні з УНДО'м, ні з ніякою иншою політичною партією нічого спільного не маємо, а пятнуємо демагогічну писанину „Сили“ в імя чистоти публичного життя. Атже хто має „відомості“, що УНДО чи якась инша група вже зробила „зраду“, то повинен ті „відомості“ оповістити й написати виразно все, що про ту зраду знає, а не кидати загальниками. Так не робиться ніякої політики, так робиться тільки демагогію зпід чорної (чи радше червоної) звізди.

Се зрештою доволі виразно пізнати по спеціяльній рубриці, яку „Сила“ присвячує т. зв. Радянській Україні, де пишеться, що се „очевидна неправда“, немовби в большевії панувала нужда... Цілий світ про се знає, голодні люде товпами втікають через границю, обдерті, нещасні приходять сюди, — а той в живі очи пише, що се неправда!

У статейці „Зизом на світ“ не забув п. Сказинський кинути малим камінчиком і на духовенство, щоб зареклямувати свою газетку („Мой, Максиме! А це — падоньку — не буде проти ксьондзів та панів виступати?..“).

Знаємо всі, що буде. І для того через наше духовенство повідомляємо всю суспільність, яка то нова птиця зачинає летіти з Новим Роком по галицькій землі.

При тій нагоді трудно нам не висказати свого здивування на адресу большевиків, котрі до тої маси газет, якою розпоряджають у Галичині, додали ще одну. Річ ясна, що видавана ними купа газет наробила такого замішання між ними самими, що їм очевидно треба органу, який правдиво писавби про те, що властиво діється в тій Галичині. Того треба було свого часу царській владі, треба тепер і большевицькій. І тому булоб зовсім природною річю, якби большевики зорганізували тут орган інформаційного змісту, розуміється, зі своєю ідеольогією. Тільки — сей новий орган так „поставлений“, що се очевидно мертвороджене дитя й ніякої служби не зробить. Такої дурненької демагогії, якою запрезентувалася „Сила“, було вже в Галичині так багато, що мабуть і найтемнішим одиницям вона вже переїлася.

В однім тільки випадку можна зрозуміти повстання ще одного большевицького органу в Галичині: коли большевики сказали собі пр., що замість видавати дві газети, нпр. такі, як „Рада“ і „Праця“, можуть той сам успіх мати дешевше, бо на те вистарчить одна. Але й тоді чейже лучше не обнижувати рівня преси, бо що правда, то новонароджена „Сила“ значно слабша від „Ради“ і від „Праці“. Та поживемо й побачимо, чи і кого має заступити мертвонароджене дитя демагогії. А покищо нехай се оснування нового большевицького органу додасть нам католикам спонуки, подбати про поширення своєї преси, котра має протиставитися повені лівих органів.

——o——

ДОПИСИ

СОКАЛЬ. **(Торжества в честь Св. Вітця. — Звіт за пів року).** Крім торжественних богослужень у парохіяльній Церкві з приводу 50-ліття священства Св. Вітця Пія XI. з рамени Брацтва Покрова Пр. Богородиці, відбулася в Сокалі Академія в честь Папи 22. XII. 1929 у власній домівці. Це торжество попередили посвячення домівок Брацтва для укр. катол. товариств, якого довершив о. Григорій Кулинич, сеніор Брацтва і Звичайні Загальні Збори цьогож Брацтва. В програму академії входили точки: вступне слово о. д-ра Теодора Вергуна, дві точки церковного хору і деклямація п-ни Софії Корикори. Хоч програма академії скромна, але ціхувала її повага хвилі і горяче бажання присутних, злучити своє пошанування й привязання до Апостольської Столиці і Святійшого Вітця-Ювилята разом з иншими католицькими народами і прочими частинами нашої землі. Многоліттям в честь Св. Вітця, молитвою „Боже великий, єдиний“ і „Достойно єсть“ закінчено цю прегарну днину, яку сокальське громадянство через Брацтво Покрова Пр. Богородиці посвятило в честь свойого Духовного Батька і керманича Католицької Церкви. При тім належить зазначити иньші важнійші події з життя Сокаля в останнім півроці. 12. липня ц. р. зволили ласкаво загостити на відпуст в день св. о. Николая, лишаючи гарний спомин для всіх вірних. Тут відправили торжественну св. Службу Божу і при кінци богослужень виголосили проповідь о. шамбелян Василь Гриник з Перемишля. Богато людей приступило до св. сповіди і до св. Причастія. Уливний дощ, що падав майже цілий день, перешкодив взяти участь у відпусті многим тисячам народу сокальської і волинської землі. Щастя однак, що церква в Сокалі простора, помістила богато прочан і помимо цего торжество випало величаво. Сокальські парохіяни тішилися й раділи з гостини свого Владики, нехай Господь заплатить Йому за ці всі труди, які наш Преосвященний Владика посвячує для добра душ свойого стада. Дня 20. І. ц. р. відвідав Преосвященний Кир Константин, американський епископ свою матір у Сокалі, і притім відвідав бурсу св. о. Николая, лишаючи гарний спомин питомцям тої бурси своїми відвідинами та цінними побажаннями. З рамени філії „Просвіти“ відбуваються кождої неділі і свята через зимовий сезон, як минулого року, реферати в салі Торговлі. Участь на рефератах повно і самі реферати повчаючі. В тутешнім державнім учительськім Семинари наступили цего року поважні зміни. Усунено двох професорів українців з заведення, проф. Гамерецького О. перенесено до Рудніка, а проф. Хаміцького В. усунено зі служби. Були це найкрасші учительські сили, що брали поважно свій предмет. Любили їх ученики обох народностей. На загальних зборах Брацтва Покрова Пр. Богородиці постановлено відчинити брацьку читальню у власній домівці, де булиб часописи і бібліотека. Треба сподіватися, що від цеї читальні розвинеться духове життя, як слід і принесе користь для членів Брацтва і для парохії.

Opr.

——o——

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше РОМАН ЗУБИК ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — Ковдри, коци і полотна у великім виборі. ВОВНИ анґлійські краєві на мужеські одіння. 561 10-30

Маленький фейлєтон

Про 21.000 причин іритації

Керзон проф. університету в Рачестері по 20 літах студій над причинами іритації видав про те окрему книгу. В ній пише, що за той час вистудіював 659 осіб і ствердив, що у них було 21.000 причин іритації. Він пише, що люде найбільше іритуються між 40 і 60 роком життя і що жінки іритуються скорше ніж мущини. Найчастіші причини іритації, гніву і гризоти отсі: Жорстоке поведення инших людей супроти дітей і звірят, воркітливість, докучливість перекупнів, видавання осудів без розсліду справи, що найчастіше лучається у жінок, віддих затроєний алькоголем, чого Американці-пуритане особливо не терплять, брак поважання у молоді перед старшими, волос у зупі, вічна критика і „вселучшезнавство“, голосне читання надписів у кіні, непотрібне хитання музикантів капель в часі гри, заглядання другим через рамя в книжку або газету, радіо, танець „яз“, лисина (?), спів тих, що не вміють співати, мущини жалуються, що їх особливо іритує, коли жінки переривають їм читання газет вічними питаннями, а жінки жалуються, що їх іритує вже само читання газет мужів, коли вони хочуть з ними поговорити. В подружім житті, пише проф. Керзон, виступає іритація вже з найменших причин. Описує такий дивний факт: Оден муж грав у карти зі своєю жінкою. Вона мала того вечера таке щастя, що раз-у-раз вигравала. Се так його зіритувало, що кинув їй карти в обличча, вибіг до другої кімнати й вискочив вікном з III. поверха. Учений професор замічує при кінці дуже розумно, що найлучше — не іритуватися, але не каже, як до того доходити, тільки пише, що за 20 літ зустрів лише 3 особи, які нічим не іритувалися. Пише також, що люде до 20 літ мало іритуються, а дуже старі зовсім не іритуються. Він вистудіював також іритацію, викликувану ріжними звірятами і пише, що ні гадина, ні миш, ні шваби не викликують такої іритації, як муха. Одначе — додає — найгірше іритує жінка, котра клене а ще гірше іритує пяна жінка.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Мемуаристика в Поляків

Від найдавнійших часів до найновійших.

Мемуаристика в Польщі сягає своїми початками в XIV—XV ст.

Найдавнійші польські мемуари се: Хроніка Яна з Чарнкова з р. 1370—1385, записки краківського купця з подорожі по Фляндрії з рр. 1401—1402 й особливо мемуари Янчара з р. 1496—1501.

В XVI ст. слід відмітити передовсім ряд польських подорожних записок і щоденників. Зокрема: перший польський опис Св. Землі з 1507—8 рр. бернардина Анзельма Поляка. Також: описи подорожей до Туреччини, як Е. Отвіновського з 1557 р., А. Тарановського з 1569 р., М. Броновського й ин.

З инших польських мемуарів XVI. ст. згадаємо передовсім важні для історії України мемуари Л. Горецького. Се опис війни, яку в 1574 р. вів з Турками волоський господар Івонія до спілки з Козаками під проводом їх „гетьмана“ Свірговського. А далі: записки львівського рим.-кат. архиепископа І. Д. Соліковського (між ин. про напади Татар на Галичину, Поділля і Волинь 1575 р. й оборону; записки львівського аптикаря І. Алембека, мемуари кардинала Ю. Радивилла, хроніку Ст. Оржеховського й инші.

Властивий розвій польської мемуаристики починається від XVII. ст.

Найвизначнійший польський мемуарист XVII. ст. се блискучий гумором Іван Хризостом Пассек. Він полишив спомин з часів панування трьох польських королів: Івана Казимира, Михайла Вишневецького й Івана III. Собеського, від 1656 до 1688 рр. Для нас між ин. цікаве оповідання автора про Мазепу, пізнійшого гетьмана України.

Особливу вагу для історії України мають такі польські мемуари XVII. ст.:

1) Щоденник Якова Собеського про хотинський похід 1621 р., в якім брали участь також наші козаки під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. В щоденнику подана знаменита характеристика Сагайдачного а також подрібний нарис про походження, побут, установи й участь Козаків у Хотинській битві.

2) Щоденник кс. Симеона Окольського. Се щоденник походів проти Козаків — дуже докладне жерело для історії козацьких повстань 1637 і 1638 рр.

3) Щоденник Богуслава Казимира Маскевича. Він обіймає рр. 1643—1649 і представляє значний інтерес для історії України. Автор весь той час провів на Україні і в своїм щоденнику подає опис положення краю перед виступом Б. Хмельницького і на початку Хмельниччини.

До Хмельниччини відносяться між ин.: 1) записки М. Ємйоловського (1648—1679); 2) діярій В. Мясковського (1649); 3) діярій Ст. Освенціма (1643—1651); 4) „історія“ І. В. Рудавського (1648—1660).

З инших польських мемуаристів XVII .ст. слід відмітити: кс. В. Демболенцкого (1619—1623), К. М. Дорогостайського (1611), львівського р. к. каноніка І. Юзефовича (1624—1700), В. Коховського, львівського аптикарчика Ст. Колачковича, Ю. і З. Оссолінських, І. Остророга, Ст. Паца, кн. А. Ст. Радивилла, І. П. Сапігу (1621—32), С. Твардовського, Ст. Жовківського, І. А. Храновицького, Ст. Ж. Друшкевича, польського міщанина Ів. Голліюша (1650—1653), кс. А. Кордецького (Ченстохова!) (1655), Ст. Ф. Медекшу (1654—1668), А. Міхаловського, П. Потоцького, І. Ст. Виджгу (1655—1660), М. Злотніцького (1648—1696), М. Дияковського і Як. Собєського (діярії віденського походу 1683 р.), Кр. Завішу (1666—1721), І. Ст. Яблоновського й ин.

Зокрема належить підчеркнути, що деякі події XVII. ст. викликали в Польщі більше мемуарів: діяріїв, споминів і т. п. До таких подій належать передовсім Хмельниччина. А далі: Хотинський похід 1621 р. (є аж 10 діяріїв!), похід на Москву у звязку зі справою Дмитра Самозванця, віденський похід 1683 р. й ин.

Богате мемуарами також XVIII. ст.

Про XVIII. ст. полишили мемуари: кс. М. Кітович, Ф. Карпінський, кс. Г. Коллонтай, М. Чацький, С. Сопліца, останній польський король Станислав Август Понятовський, А. Мощенський, Й. Вибіцький, кс. В. Пстроконський, В. Раковський, М. Матушевич, В. Бесекерський, Л. Цешковський, Й. Д. Гонсяновський, І. Кілінський, Й. Копець, Еп. Й. Коссаковський, гр. Ст. Малаховський, В. Монченський, К. Міцовський, А. Нарушевич, І. Сагатинський, М. Старженський, кс. Ст. Сташіц, М. Залеський й ин.

Богато із вичислених вище мемуарів цікаві не тільки для Поляків але також і для Українців.

Так нпр. С. Сопліца в своїх мемуарах в розділі: Запорожська Січ, оповідає про свою поїздку від імени барських конфедератів на Січ для навязання тіснійших звязків з Запорожцями. Він описує Запорожську Січ 2-гої пол. XVIII. ст., Запорожців, січові звичаї, вибір нового кошового Юри Майбороди, бенкет січовиків, розмову з січовим писаром та подає його широку й цікаву автобіографію. В розділі Павлик він дає цікавий опис свого тридневого побуту в кватирі ватажка гайдамаків Павлика в скельній печері серед густих лісів над річкою Тетеревом, переходу Павлика і 30-тьох його товаришів на службу конфедератів, походу Павлика (разом з автором мемуарів) на відсіч полоненим у Бердичеві Москалями конфедератам Пуласького, напад під Ходорковом на конвій який вів полонених до Київа, відбиття полонених, іменування за те Павлика поручником в ескадроні п. Сопліци під іменем Павликовського та його дальшої долі. Вкінці в розділі: Канівський Замок, малює цікаву сторінку з життя польської шляхти на Україні в 2-ій пол. XVIII. ст. Взагалі: автор у своїх мемуарах представляє козака в 3-х типах: Запорожця, гайдамаки і двірського козака.

Незвичайно цікаві для нас також мемуари Ф. Карпінського, А. Мощенського, Г. Коллонтая, Й. Вибіцького, В. Раковського й ин.

Зокрема слід звернути увагу на групу мемуарів про Коліївщину. Се дуже цікаві мемуари: І. Ліппомана, В. Младановичівної-Кребсової, П. Младановича, А. Мощенського, А. Подбереського, Закшевського й ин.

На переломі XVIII—XIX. вв. стоять мемуари: А. Анджейовського-Детюка, С. Букара, Й. Джевецького, Закшевського, І. Д. Охоцького, А. Вибрановського, гр. Ст. Водзіцького, Г. Олізара, Ф. Лубенського, Ю. У. Немцевича, М. Огінського, кн. Є. Сангушка, кн. А. Чартоpиського й ин. Богато з них в більшій або меншій мірі доторкають своїм змістом України. До найцікавших з того погляду належать мемуари Анджейовського-Детюка, Закшевського, Охоцького, Джевецького й ин.

(Кінець буде).

І. Кревецький.

——o——

„Як засмутить тебе якась нещаслива пригода, пригадай собі, що все походить від Бога тай скажи собі: Бог так хоче. А потім успокійся“... (Св. Альфонс Ліґорі).

Нові книжки і видання

Roman Zubyk: **Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624—1635.** (Badania do dziejów społecznych i gospodarczych pod redakcją prof. Fr. Bujaka, Nr. 7.). Lwów, 1930. Ст. (IV) + 496. В. 8°.

На вступі до отсеї вже своїм обемом поважної книжки читаємо такі слова відомого польського історика-економіста проф. львівського університету Фр. Буяка: „Отся книжка дає вичерпуючий, унятий в 108 статистичних таблиць і 10 діяґрам, образ фінансів Львова в однім із найвеличавійших періодів розвою того міста. Завдяки своїй стислій методі вона може послужити зразком і точкою виходу до дальшого опрацьовання скарбовости Львова, якої цікаві і славні сторінки заслугують вповні на те, щоб пізнати їх, а можуть навіть пригадкою деяких жерел, доходів і способів їх ужиття освітити шляхи на будуче. Хоч автор обмежується до короткого відносно періоду згаданих у заголовку 11 літ, то під богатьома оглядами дає значно більше. Він змагає до того, щоб можливо докладно обхопити розвій поодиноких господарчих уряджень міста Львова. В тій ціли сягає поч. XVII. ст., а нераз навіть до половини XVI. ст. Подрібність, з якою опрацьоване кожде жерело доходів і кождий рід видатків, чинить, що на тлі на перший погляд сухих даних фінансової господарки зарисовується образ культурного життя міста, який є бажаним доповненням до знаменитих праць Володислава Лозінського, присвячених культурній історії Львова“.

До наведених слів проф. Б. слід додати ще отсе: Автор книжки, п. Р. Зубик, — молодий абсольвент львівського університету, Українець. Свою книжку він опер на рукописних матеріялах, що зберігаються в Архіві м. Львова. Матеріяли ті використав дуже совістно й перестудіював основно накладом великої та мозольної праці. Й у висліді тих студій дав дуже солідну й цінну наукову монографію, яка замітно збогачує наукову літературу про м. Львів, робить честь авторови та заповідає з нього дуже поважну наукову силу. Ми витаємо в авторі нового українського історика-економіста та бажаємо йому дальших як найкращих успіхів на полі історіографії.

Праця п. Р. Зубика вийшла з Семинара згаданого на початку проф. Ф. Буяка та появилася як оден з випусків його цінного видавництва коштом Міністерства В. й П. О. та громади міста Львова.

К.

Нові російські мемуари. Найцікавіші з них се спомини Е. М. Феоктістова „За кулісами політики й літератури“ 1848—1896, ст. 458. Він був директором пресового департаменту й десятками літ рішав про долю рос. літератури. Характеристики його безоглядні. Нпр. міністра гр. Ігнатєва характеризує так: „Ігнатієв брехав з природної потреби, він брехав так, як птиця співає, як собака лає, брехав куди ходив.“ — Літературі, штуці й театрови присвячені також спомини П. П. Гнедича: „Книга життя“. 1855—1918. Він був директором царського театру й рішав про репертуари. — Провідник соц. Поссе написав великі спомини (548 ст.) п. з. „Мій життєвий шлях“, а Л. Клячко, репортер, „Повісти минулого“.

Цікавий конкурс. Польське видавниче тов-о „Блющ“ оповістило конкурс з нагородою 500 зол. за написання найлучшої рахункової книжки для веденя домашного господарства жінкою. Головний мотив признання нагороди має бути не величина буджету, тільки найбільш економічне зужиткування хочби найскромнішого доходу з узглядненням рубрики ощадности.

——o——

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 21-?

Будучність монархії в Анґлії

Оден визначний анґлійський публіцист оповістив цікаву статтю п. з. „Король“, в котрій пише:

Здається, що Анатоль Франс написав огляд з будучих століть, в котрім каже, що весь світ став системом сфедерованих республик — з виїмком Анґлії, котра задержала монархію. І дійсно, я не бачу причини, чому малоб бути інакше, коли не вимре королівський рід.

Перед 50 літами був в Анґлії значний республиканський рух. Брав в нім участь навіть Йосиф Чемберлен, поки не змінив своїх поглядів і не став — імперіялістом. Помалу настрій змінився. Зміна зачалася вже в р. 1887, в часі „золотого ювилею“ королевої Вікторії. Але й тоді деякі політики говорили, що престолонаслідник (пізніший король Едвард VII.) ніколи не стане королем, бо по смерти його матери настане республика. Коли прийшов „діяментовий ювилей“ його матери, песимісти вже менше говорили про те. В р. 1900 Едвард VII. розпочав своє недовге, бо ґлькн 10-літне, але важне правління. Він ставав щораз то більше популярний! В р. 1910 вступив на престол його другий син Юрій V., бо старший син помер. І знов песимісти заговорили, що монархію в Анґлії міг би „вратувати“ хіба такий визначний чоловік, яким був — його покійний батько... Але літа йшли, а Юрій V. ставав таксамо популярний, як його батько... І по 18 і пів літах його правління, коли він тяжко захорував, маси народа день у день облягали його замок, щоб довідатися про стан його здоровля, а міліони горожан Анґлії з трівогою наслухували, яку вістку приносить радію про здоровля короля. Королева таксамо популярна, як її муж. Коли Анґлійці грали з Австралійцями партію крікета й обі сторони прислали хорому королеви вислів симпатії, королева відповіла, що як тільки король подужає, то напевно скаже собі оповісти перебіг гри.

Поза анґльо-саським світом зробив мабуть неприємне враження факт, що королева уважала вказаним відповідати — грачам крікета в часі тяжкої кріси свого чоловіка. Але в Анґлії се тільки скріпить симпатії й подив для неї та почування взаїмного звязку між королівським домом і всім народом. Бо й анґлійське робітництво таксамо любить свій королівський рід як посідаючі кляси, про що свідчить промова провідника „Лейбур Партії“ Мек Доналда.

Головний орган тої партії „Дейли Геральд“ випечатав ту промову на виднім місці. А в ній говориться про „велику приємність кождого, хто мав нагоду особисто пізнати короля й побачити, з якою совісністю й безсторонністю сповняв він свої обовязки для добра всеї нації“.

Подібно люблять в Анґлії й теперішного престолонаслідника. І ніщо не могло в народі зробити лучшого враження, як те, що престолонаслідник на вістку про тяжку хоробу батька як найскорше повертав з центральної Африки до дому. Та симпатія народа оточує також його женатого брата, котрий має малу донечку, яку всі в особлившій мірі уважають „дитинкою нації“.

І в тім відношенню, як слушно каже Мек Доналд, нема ні тіни підхлібства. Се чисто людські взаємини. В давних віках, і ще за королевої Вікторії, короля Анґлії уважали властителем народа і краю тай він сам уважав себе за такого. Тепер навпаки анґлійська нація посідає свого короля і його родину та має почування, що вона його власниця. А що нема ніякої причини припускати, щоб якийсь нащадок королівського роду Віндсорів хотів повернути до застарілих вже поглядів, отже нема й підстави думати, що анґлійська монархія не перетріває ще багато поколінь.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В 40-ліття Енцикліки „Рерум Новарум“. З приводу 40-ліття Енцикліки „Рерум Новарум“ презес катол. центра в Парижі, Делькурт Гельот підняв ініціятиву зорґанізувати міжнародне паломництво до Риму, де працівники й працедавці всіх народів зложили би Папі привіт і висказали вдячність робітників цілого світа. Всі народи запрошені взяти участь у паломництві, яке відбудеться в днях 12—18. мая 1931 р.

Мученики Сагари. Підчас недалекого торжества століття Альжиру, відбудуться величаві поминки монахів Чина Білих Братів які стратили життя серед пустинних племен у Північній Африці, де голосили св. Євангеліє. В 1876 р. вибралися вони, на приказ кард. Лявіржеріє, основника Білих Братів, через незнану пустиню, щоб потайки дістатися до Тімбукту. В дорозі вимордувало їх племя Туарегів. В р. 1882 вибралося туди 3 инших монахів ,та і їх стрінула та сама доля. В р. 1916 побільшив число жертв пустиножитель на Сагарі, о. Петро Фукольд.

Буджет Прусії на церковні ціли. Буджет Прусії предвиджує на 1930 р. на ціли катол. Церкви в Прусії 24,3 міліонів марок. На инші віроісповідання призначує: для протестантів 55,3 міл., для жидів 200 тисяч, для старокатоликів 172 тисячі. Буджет для катол. Церкви підвисшено, в порівнанню з 1929 р. о 1,3 міл., наслідком сповнення наложених конкордатом з червня 1929. зобовязань. В 1913 р. буджет Прусії катол. Церкві призначив 9,7 міліонів марок.

——o——

Порядок Богослужень

НА ПРАЗНИК БОГОЯВЛЕННЯ У СВ. СПАСА 1930. Р. У ЛЬВОВІ.

Неділя (6. І.) 19. І. — Богоявлення Господне в год. 5.15 рано — Повечеріє з Всеночним — в год. 6.15 рано — Утрення — в год. 6. і 7. — Читана Сл. Божа — в год. 8.30 рано — **Архієрейська Літурґія.** — По Заамвонній молитві похід на ринок. Водосвятіе при керниці напроти аптеки Терлецького. По повороті з обходу остання Читана Сл. Божа. — О год. 4. по полудни — Вечірня, як звичайно.

Управа храму св. Спаса прохає отсим П. Т. Вірних, всі Інституції й Товариства, щоб корпоративно взяли участь в Архієрейськім Богослуженні в храмі, а підчас походу — для удержання конечного порядку — безумовно підчинялися зарядженням впорядчиків походу. —

Від Управи Храму Преображення св. Спаса у Львові.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЛІТВІНОВ, як доносить Східна Аґенція, має остати на своїм становищі заступника комісаря заграничних справ СССР. Він в останних часах осягнув ряд успіхів у заграничній політиці, особливо в Китаю й Туреччині.

58 СЕСІЮ ЛІҐИ НАРОДІВ відкрив у Женеві польський міністер загр. справ Залеский згадкою про помершого німецького міністра Штрезмана. Іменем німецької делеґації подякував йому фон Шуберт.

ПРЕЗИДЕНТ ЕСТОНІЇ Страндман приїде в лютім до Польщі в цілі зложення офіціяльної візити. Та візита свідчить про затіснення приязни між обома державами. ПАТ заповідає вже тепер ревізиту президента Польщі в Естонії.

АНҐЛІЯ ЗМЕНШУЄ СВОЇ ВОЄННІ СИЛИ. Б. преміер Анґлії Станлей Болдвин оповістив у пресі таку заяву: Правительство Анґлії увільнило зі служби при фльоті 46.200 людей і зменшило число боєвих одиниць на морі з 700 на 400, а тоннаж з $2^1/_2$ на $1^1/_2$ міліона тон. Сухопутну армію також зменшило, вона має тепер усего 470.000 людей в порівнанню з 723.000 перед великою війною. Кошти утримання збройної сили зменшено о 4 міліони фунтів стерлінґів, коли инші держави збільшили в тім часі кошти на армію від 5 до 40 міліонів фунтів ст.

В ЦІЛИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЛЬҐІЇ на випадок війни з Німеччиною постановила управа бельґійської армії відбудувати форти в Ліеж'і (Леодіюм) та збудувати нові форти для тяжкої артилерії здовж границі, особливо в провінціях Ліеж, Лімбурґ і Люксембурґ. Таким чином ціла бельґійсько-німецька границя буде заосмотрена в пасмо фортів від Люксембурґа аж до голяндської границі. Обсяг стрілу гармат тих фортів виноситиме 13 клм. Докладні вісти про те принесла „Дайтше Альґемайне Цайтунґ“.

НА НІМЕЦЬКИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ, як доносить Східна Аґенція, заосмотрюють охорону зелізниць у ґазові маски. Централя німецького ґазового вишколу має бути в місточку Кеттбіґ, в західнім промисловім окрузі, де відбуваються місячні курси вправ для зелізничників з цілої Німеччини. Демократичні круги запитують, в якій ціли займається зелізниця того рода військовими вправами.

ЗІ СВ. ЗЕМЛІ. Президент Арабської Екзекутиви Музі Казін-баша і всі христіянські члени тої екзекутиви виступили з неї на знак протесту проти вибору Великого Муфтія (начальника мусулман) головою арабської делеґації, яка має їхати до Лондону. Се знак сильного скріплення опозиції проти голови мусулман.

З КИТАЮ доносять, що Чан-Кай-Шек не уступив зі свого становища, бо з його уступленням наступив би хаос.

——o——

Як хтось кривдить нас на славі, на чести чи на майні, то хоч Господь Бог не хоче гріха того чоловіка, що нам робить кривду, всеж таки хоче Він нашого упокорення, нашого зубожіння, нашої покути. Певна це річ, ба навіть є воно правдою віри, що не діється ніщо незалежно від Божої волі. (Св. Альфонс Ліґорі: „Як годитися з Божою Волею“. Ст. 11—12).

Для Пань

на наймодніші сукні

ШОВКОВІ

Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.

561

НАЙДЕШЕВША

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.

(дім наріжний вул. Гродзіцких)

Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів

ориґ. анґлійські й бельські

С У К Н А

на літні й осінні одяги на нагортки й плащі і т. п

17-20

НОВИНКИ

Помер брат Св. Отця. Дня 31. грудня помер нагло в 75 р. життя брат Св. Отця, гр. Фермо Ратті, котрий занедужав перед двома днями. Сейчас по одержанню вістки про смерть брата Папа вислав до мешкання помершого мсґр. Венін-а, Кастіліон-а, Домініона, а сам удався на молитву. Тлінні останки помершого перенесено до провізоричної каплиці ,де відвідав їх Св. Отець. Звідти перевезено їх до Медіоляну, де в пятницю відбувся похорон.

Замість кирилиці латинка. В Югославії з 1930 роком входить у життя закон, силою котрого кирилиця остає лише в богослужебній мові. Позатим будуть вживати латинки.

В Київі помер проф. Данило К. Заболотний, голова Укр. Академії Наук, в 63 р. життя. Він був визначним бактеріольоґом, студіював чуму і холеру в Індії, Арабії, Китаю і Персії, працював опісля в Парижі й Петрограді.

Український Інститут у Варшаві Польська преса принесла таку вістку: Міністерство Освіти приготовляє проект розпорядку про утворення Українського Інститута у Варшаві. Той Інститут буде уладжений на зразок Польської Академії Наук.

150 літ минає сего року від часу, коли Поляки отворили у Львові свій театр. Цікаво, що зробили се варшавські артисти під проводом Томаша й Аґнешки Трусколяских. Варт булоб, щоби хто з Українців описав початки нашої сцени.

Серошевскому закидають „плягіят. Орґан „Рух Літерацкі" закинув знаному польському письменникови, що його повість „Заморський діявол" се перерібка дневника подорожи по Китаю д-ра Пясецкого. Серошевский відповідає, що він користав з того дневника, як робив подібно і при инших своїх працях, але сего не уважає пляґіятом. Тай пише — чому його вороги підносять се аж по 27 літах, коли той його твір переложено на ріжні мови.

В Єгипті, в котрім від 7-го століття було заборонене кораном уживання вина, наступило знесення тої заборони. Переважає ввіз французьких вин.

В парляменті у Вашинґтоні вибух пожар. Замітили його аж тоді, коли огненний стовп підіймався вже над банею величавого будинку. Пожар вибух в ателіє маляря. — Шкода виносить 50.000 дол.

Десята жертва фараона Тутенкгамена. З Техасу доносять, що там погиб наглою смертю, Д-р Карвер, десятий член наукової виправи, котра відкрила фараона Тутенкгамена.

67 нових стипендій установило міністерство комунікації, з того 20 для студентів торгов. шкіл, 11 для правників і т. д. Можна додуматися, кілько з тих стипендій одержать українці.

МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ Р. Джала, Львів, вул. Хорущини ч. 5. (побіч кіна „Аполльо") поручає ковдри, матераци і постіль по найнищих цінах. 687 9-10

З Москви доносять, що влада замкнула найстарше рільниче товариство в Росії.

Кріза культури. На Конґресі німецької народної партії в м. Кассель проф. Вайдит мав реферат на тему: християнство і марксизм. Між и. виказував, що переживаємо культурну крізу. Культуральна сила християнства має найнебезпечнійшого ворога в марксизмі. Соціялізм може бути переможений лише в імя Христа. Суспільному марксівському рухови треба протиставити суспільний християнський рух. В дискусії над рефератом п. Тіллінґ заявила, що в Німеччині є 150 пасторів, які належать до соціял-демократичної партії. Багато людий мильно уявляє собі, що християнство можна погодити зі соціялізмом.

Якби жінки знали то, що знає кожда вдова, тоді життя кождого мужа булоби обезпечене в користь родини в Т-ві

„КАРПАТІЯ"

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 3-10

Жінки подбайте про обезпечення своїх мужів.

Відкрили Содому? З Єрусалиму доносять, що 8 км. на північ від Мертвого Моря відкрили руїни дуже старого міста. Знайдені предмети вказують на початки бронзової епохи. Припускають, що се частина давної Содоми.

——o——

Біржа

ЗБІЖЖА: (За 100 кґ. льоко стація наладування):

Пшениця двір. 35.50—36.50, пшениця сел. 32.75—33.75, жито двір. 21.75—22.75, жито сел. 21.00—21.50, ячмінь ча мливо 17.00—17.75, овес 17.75—18.75. кукурудза 23.50—24.50, бараболя пром. 3.00—3.50 фасоля біла 70.00—85.00, фасоля колірова 40.00—50.00 горох пів Вікторія 30.50—35.50, горох пільний 23.75—26.75.

ҐРОШІ: Амер. доляр 8.88 зол.

——o——

Жертви

Впр. о. Й. Маркевич, ЧСВВ з Бучача складає 5 золотих на пресовий фонд. Впр. о. Олекса Хархаліс з Опарівки замість святочних желань складає 2 зол. на „Рідну Школу", а 1 зол. на пресовин фонд.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ҐРОМАДА ВЕРИНЬ почта Миколаїв над Дністром продасть по зниженій ціні плян кошторис трибанної деревляної церкви на тисячу душ за дозволом інжинера Нагірного вибудувавши мурована. 616 2-2

ПАРОХІЯ Тисова до заміни. Зголошення: о Петро Лученко парох в Тисовій, п. Красічин. 617 1-3

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й мораді) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА"** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 84-100

„MROZOL" ҐОНСЕЦЬКОГО

МАЄТЬСЯ ВІДМОРОЖЕННЯ.

Рескр. Мін. Здор. ч. 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани від відмороження та усуває сверблячку кінчин. 618 2-10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 10—40

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна набути отсі видання:

Бібліотека Укр. Христ. Організації

Ч 1.	Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Секти й сектанти	0·60 „
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат Церква	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3·00 „
Ч. 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Ґадущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60 „

Инші видання:

В. Липинський:	„Хам і Яфет"	—·90 „
Др. О. Назарук:	Ґр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „
о. Др. Т. Ґадущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20 „
Др. С. Томашівський:	Десять літ україн. питання в Польщі.	1·50„
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику.	2·00 „

НАКОЛИ хочете заохотити дитину до читання то дайте їй в руки журнал

„СВІТ ДИТИНИ"

Він заінтересує своїм змістом навіть найбільш неохочу до читання дитину. — **Спробуйте!**

588 10-10

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ"

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 6—2

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, таніцеровані. Дротяні вклади.

поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

7-50

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 MIKULICZYN. 12—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 3-?

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, четвер 23. січня 1930. Ч. 5. (305)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. ІЩ.: Краків 405.967.

Йорданське свято у Львові

Сегорічне Йорданське свято у Львові випало особливо торжественно і гарно. Погода була прекрасна. Небо і воздух були чисті як хрусталь. Мороз невеличкий. Надзвичайно великі товпи народа, що наспіли з процесіями зі всіх львівських церков (у найбільшій церкві в середмістю відправив Богослуженнія Преосв. Йоан Бучко) залягли ринок традиційним звичаєм. Церемонії свячення води довершив Преосвящений Никита Будка при асисті членів нашої капітули. Співав гарно хор питомців, коляди грала добра орхестра Т-ва „Зоря". Порядок удержували наші пластуни зовсім як військо. Вражіння було величаве так з перебігу торжества як з небувалих мас народа. Рівночасно для війська свячено воду на марійській площі також з великим торжеством у присутности ґенералів, воєводи і представників ріжних влад. В тім другім торжестві — як описує польська преса — замітна була участь москвофілів з ґрупи „Н. Дому" й москвофільської бурси. — Для православних жовнірів відбулося третє свято Йордану при вул. Курковій.

Не вдалася „акція"...

Провал безбожників в СССР.

Совіти проголосили неофіціяльний комунікат, у котрім заявляють, що з таким трудом зорґанізована протирелиґійна акція, наслідком спротиву незорганізованих робітників і селян стала „на цілім фронті запропащена". В першій черзі „вину" поносять робітники, бо вони, як стверджено, разом зі селянами, спротивляючися ріщенням „безбожників", взяли участь в обходженню Різдвяних Свят.

В Газі погодилися

Польща й Австрія звільнені від зобовязань.

На конференції в Газі принято остаточно плян Янґа і тим самим плян ліквідації сумної воєнної спадщини. Польщу й Австрію звільнено від фінансових зобовязань, які випливали для них з версайського договору (Польща була обтяжена 2 і пів міліярдами марок у золоті). Заключено умови також з Німеччиною, Болгарією, Угорщиною і Чехословаччиною. Утворено вкінці роземний трибунал. У склад його входять: Американець як голова, один представник Німеччини, два представники невтральних держав й оден представник держав-вірительок.

Справа крематорій у Польщі

Польська преса подає за КАП-ом: „Час до часу Санітарний Департамент Мін. Справ Внутр. виступає з проєктом закона про будову крематорій. Довідуємося, що тепер знов виступлено з таким проєктом, до узгіднення з Мін. Віроісп. і Публ. Осв., трактуючи справу крематорії, як наглу. Подивляємо незвичайну дбайливість М. С. Вн. Виглядає так, неначеби більшої журби наша міністеріяльна бюрократія не мала. Польщі брак тепер що найменше 200 тисяч мешкань, більшість міст у державі не має каналізації, не має купалень, населення живе в нечувано негіґієнічних обставинах, — а Санітарний Департамент найбільше клопочеться будовою печий до смаження небіщиків! Нема гроший не лише на будову нових домів, але й на докінчення вже розпочатих. Польща переживає тяжку будівельну крізу. На крематорії одначе гроші готові знайтися. Подивляємо державну політику декотрих наших дикастерій!"

І Жиди не витримали в „раю"...

Як відомо, жиди, віками гноблені, привикли жити навіть серед найтяжших обставин. А совітського „раю" нарешті й вони не витримали. З Ковна доносять, що через те місто переїхали жидівські втікачі з СССР. Вони потверджують вісти про страшні життеві відносини в червонім „раю", які вже перед ними оповідали втікачі з инших народів.

Римо-кат. епископ до православних

Римо-катол. епископ Лозиньский у Пинську оповістив до православних у своїй дієцезії посланіє. В нім каже, що навіть коли р.-кат. костел виграє судовий спір за церкви, то з висших зглядів взаїмної любови прийдеться не виконувати всі судові вироки й він сам буде просити Апост. Столицю, щоб не відбирати у православних усего майна, яке належиться католицькій Церкві. — Характеристичні в тім посланію дві річи: що воно видане в російській мові і що ні словом не згадано, що спірні церкви се правна власність гр. кат., уніятської Церкви.

Курсують фальшиві 20-долярівки

В Галичині появилися 20-долярові фальсифікати однакової серії й нумерації: Серія 5. Е. Нр. Е. 21732279. Серія 1914 з портретом Клівленда (Клевеляда). Вони виконані з 2 частей паперу, разом склеєних. Друк такий кепський, що підроблення впадає в очи. Збувають їх в той спосіб, що купують векслі, солодощі і т. д., щоб одержати решту в золотих. Особливо треба уважати на те у Львові. Найлучше до таких панів зараз прикликати поліцая або дати знати до комісаріяту.

Не забувайте, що січень се місяць католицької преси.

Рефлєксії

на одну тему, з котрою вяжуться инші справи.

Часто даються чути в нинішних часах нарікання на тему занепаду нашого церковного співу. Тай справді не оден мусів признати слушність таким скаргам, виходячи з церкви по відправі під вражінням півторагодинного крику неспівучого реентого та його помічників, або коломийкових продукцій якогось дрантивенького хору, що переняв монополь співу підчас богослужень.

На щастя не всюди ще еволюція пішла в тім напрямі та діпняла таких „досягнень". Є ще у нас парохії, що їх можнаб назвати правдивими перлинами під оглядом церковного всенародного співу.

В однім такім селі судилося мені бути гостем з кінцем минулого року, при нагоді духовної місії.

Невелике воно й не дуже знане село — Висоцько зветься, а лежить вже майже на наших західних „кресах", у Ярославщині. Але село. І — як каже поет — „серце одпочине".

Дійсно, хто хоче відпочати серцем у молитві-пісні, хто бажає налюбуватися всенародним церковним співом, нехай загостить до Висоцька. Миле вражіння тої гостини останеться йому незабутнім спомином на ціле життя.

Всі співають у висоцькій церкві, всі — від сивоволосих старців аж до маленьких дітей. Але співають... не кричать, чого на жаль про богато з наших церков не можна сказати. Многі у нас розуміють красу співу „в силі", себто той у них все „краще" співає, хто сильніше другого перекричить. Не так у Висоцьку. Тут кождий співаючи здержує свій голос тай не дозволяє йому приглушити других. Через те в повній красі виступає милозвучний акорд, а прегарні мельодії наших церковних напівів не губляться серед одноманітного крику. Час від часу піднимається „крещендо", то знов ціла церква помалу затихаючи переходить в „декрещендо"; а все в найкращому такті, без взаїмного перебиваня собі, без заколочування спільної гармонії, міняючися стихами, переливаючися спокійно з одного крилоса в другий так, що маєте вражіння, немовби стояв десь перед іконостасом якийсь невидимий діріґент і проводив цілим тим величезним, знаменито вишколеним хором.

Доволі наспівались Височане підчас місії. Через повних десять днів кликав їх дзвін і рано і в полудне і вечером на місійні відправи. Виявилося тоді, який у них богатий репертуар: Кождого дня чулося щось нове, чи нове Святий Боже, чи Іже Херувими, чи Свят, — одно краще від другого. А все виконане цілою церквою вміло, по мистецьки. Парастас і Параклис до Преч. Діви, то були правдиві концерти, що їх слухалосяб цілими годинами і ще хотілосяб слухати.

Ясно мені тоді стало, чому нарід в тім селі так радо горнеться до церкви. Ледви відізветься дзвін, а вже вулиці рояться й молодими і старими, хати пустошіють. Не дивувався я тоді, що майже ніхто там не виходить з церкви в часі відправи (правдива рідкість у нинішних часах!), а всі стоять побожно аж до послідного „Амінь". Церква манить їх до себе, їм прикро з нею розставатися, як і мені самому прикро було, коли

Заздалегідь подбайте про забезпечення Вашої родини а зробите то найкраще через Т-во

„КАРПАТІЯ"

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 4-10

прийшла хвиля попрощатися з Висоцьком.

Я вертав домів, а тимчасом одні за другими насувалися мені всякі думки-питання: Чи не кожда наша церковця повинна бути такою приманчивою для своїх вірних? А коли не так воно у нас буває, чи не слід би нам, священикам звернути пильнішу увагу на плекання всенародного церковного співу, що має таку непереможну притягаючу силу? А труди на тім полі напевно виплатяться! Знаю одно село, де музикальна жінка священика привчила молодь церковного співу, що передтим находився там у сумнім стані. По нинішний день нарід в тій парохії так прекрасно співає в церкві, що слава про се йде по цілій околиці.

Модний напрям заступити всенародний спів хором, видається не дуже то благонадійно. Вправді не зле булоб і хорови дати змогу виступити в церкві кілька разів у році. Бо „varietas delectat". Але засуджувати нарід на мовчанку підчас відправи, а монополь церковного співу віддати на стало якомусь хорови третої або і ще низшої кляси, що своїми продукціями настроює слухачів радше до всего иншого як до побожности й молитви, — це мабуть годиться назвати відчужуванням вірних від своєї церкви й обряду!

Ще і з инших душпастирських причин не дуже вказана видається мені така реформа. В практиці звичайно так буває, що проби хору відбуваються вечерами і дуже часто затягаються до пізної нічної години. Що це знаменита школа розволочування молоді по ночах, не треба доказувати.

Саме тепер на Заході появляється змагання, притягнути вірних до активної участи в богослуженнях, подиктоване розумінням великої вартости її для релігійного життя. Невжеж у нас малаб перемагати противна струя, даючи доказ браку цего розуміння?

Священик.

Уважаємо думки, представлені в сій статті за актуальні для нашого церковного життя і дуже влучні. — Р е д.

——o——

Що „Діло" замітило

а чого не замітило.

П. з. „Нова радянофільська ґазета у Львові" помістило „Діло" з 21. січня ср. оцінку больш. „Сили" (яку ми подали в „Н. Зорі" з 19. січня) і додало від себе: „Силу" редаґує б. організатор молодих католицьких письменників та їх клерикального тов-а „Льоґос" — Роман Сказинський. Чи редактори, які так сильно за пару літ змінюють свій світогляд, можуть репрезентувати яку небудь силу, це покаже будучність". — На сей зрештою делікатний камінчик, кинений в сторону католиків, відповідаємо: Так, п. Сказинський належав до катол. організації „Льоґос", яка ніколи не стояла в орґаніз. звязку з „Н. Зорею" й УХО. Признаємо, що воно зле, що б у в ш и й член катол. організації став большевицьким редактором. Але куди гірше, коли т е п е р і ш н и й член редакції „Діла" рівночасно співробітничає в большевицькім вид. „Н. Ш." Про б у в ших членів ред. „Діла" котрі тепер співробітничають то в большевиків, то в поляків (гл. М. Лозинський, Витовт Демянчук) шкода й говорити!

——o——

Криза православної Церкви в Польщі

II.

Причина такої політики, а заразом і причина теперішної кризи правосл. Церкви в Польщі, полягає **на орґанічній недостачі незєдиненої правосл. Церкви, а саме на відсутности міцної, непохитної наднаціональної Влади й Авторитету.** Православні єрархи не мають ані в зносинах зі світською владою та її вищими й нижчими орґанами, ані перед лицем вірних такої міцної й могутної моральної допомоги, як католицькі владики, піддержувані Авторитетом Апостольської Столиці. Православна єрархія або спирається в своїй діяльности й урядуванню на світську владу, або стає іґрашкою в руках світського громадянства чи його частин, як було нпр. на Україні і в XVI—XVII. ст. В Росії найвищу владу в правосл. Церкві й фактично й по закону мав цар. Коли основано правосл. єрархію в Польщі, перший варшавський правосл. митрополит Українець Юрій Ярошевський,[1]) піддержаний епископом волинським, нинішним митр. Діонізієм, у своїй діяльности оперся „по традиції" на піддержці світського польського уряду. Се викликало опозицію, головно з боку Росіян, незадоволених польонофільством Юрія, повним відірванням правосл. Церкви в Польщі від Церкви московської ітд. Провідників опозиції, в тім трьох епископів на бажання варшавської правосл. митрополії, спершу увязнено в монастирях, потім видалено з Польщі. Фіналом сеї боротьби було убийство Юрія одним з представників опозиції архімандритом Смараґдом Латишенком, з походження Українцем, та завзятим москвофілом (він відсиджує тепер кару 12-літної тюрми у Варшаві, проти котрої не хотів навіть апелювати).

Наступник Юрія митр. Діонізій повів лаґіднішу політику. Він пробував порозуміватися з громадянством, скликував наради й збори, в яких брали участь і парафіяльне духовенство й світські люде та взагалі, балянсуючи між ріжними напрямами й чинниками, старався догодити всім і позискати піддержку або хоч невтральність ріжних кругів. Та кінець кінців і митр. Діонізій опирався таксамо на допомозі польського уряду. Серед широких кругів правосл. громадянства політика митр. Діонізія постійно викликувала невдоволення. Росіян дратували уступки митрополії Українцям і Білорусам, частинна польонізація правосл. духовних шкіл і т. ін. Українці обурювалися навпаки за те, що митрополія не йде достаточно на зустріч їх бажанням, противиться українізації богослуження, не призначає україн. націоналістів на ріжні церковні уряди, епископів, членів консисторій, деканів ітд. й особливо за фактичне прилучення Волинської епархії до варшавської, внаслідок чого Волинь не має на місці свого архиерея. Наконець, значна частина Українців і Росіян жадала заведення „соборности" й виборности ітд. Та хвилювалася ,бачучи зловживання в синодальних і консисторських канцеляріях, бачучи в них наслідки „синодально-консисторського режиму".[2]) Всі українські й російські ґазети в Польщі однодушно осуджували політику правосл. митрополії. Виняток становить лише львівський москвофільський „Русскій Голос", котрий виступав в її обороні.

Та прийшов час, коли варш. православна митрополія відчула всю незручність і неприємність для неї постійної й енерґійної опіки світського уряду. Через якийсь час по майськім перевороті провід у польській політиці у відношенні до православної Церкви перейшов до осіб, заприязнених з петлюрівськими кругами. Почасти під впливом тих кругів, почасти з деяких політичних міркувань, рішаючі чинники зажадали від правосл. синоду українізації правосл. Церкви — призначення Українця, розуміється, польонофіла епископом на Волинь, заведення української мови в богослуженні, частинної українізації волинської дух. семинарії ітд., усунення з ріжних правосл. духовних урядів цілого ряду „небажаних" осіб і призначення на їх місце Українців польської орієнтації ітд. Рівночасно в Варшаві появився „делеґат" від царґородського патріярха, епископ Зотос, котрого ґазети упертo називали кандидатом рішаючих кругів на варшавську митрополичу катедру, замісць Діонізія... Проби митр. Діонізія дійти до порозуміння з одного боку з Росіянами, а здругого з волинськими Українцями скінчилися невдачею. З групою волинських Українців, на чолі котрої стояв д-р Річинський, дійшло навіть до ще більшого конфлікту, і самого д-ра Річинського синод відлучив від Церкви. Взагалі з початком 1929 р. криза в православній Церкві дійшла, здавалося до найбільшого загострення. Митрополія мала конфлікти з урядом. Рівночасно її атакували й волинські Українці й петлюрівці й Росіяне. Та й серед сих трох основних ґруп ішли теж сварки й боротьба, що почасти облекшувало ситуацію митрополії.

З літними феріями боротьба в православній Церкві припинилася. А коли ферії скінчилися перед нею встала нова погроза. Латинський клир виступив перед судом з позвами про „ревіндикацію" кількохсот б. греко-католицьких церков, монастирів, Почаївської Лаври й всього майна, що колись належало до Чина Св. Василія Вел. й взагалі до греко-катол. Церкви, а потім перейшло за царату до православних.[3]) Якби суд признав всі сі церкви, монастирі й майно польському латинському клирові, се спричинилоб правосл. Церкві в Польщі сильний матеріяльний удар, майже матеріяльну руїну, й сотки православних сел осталиби без своїх церков. Перед лицем сеї небезпеки, здавалося, затихла боротьба серед православних. А правосл. синод, котрий давніш з усіх сил відпекувався від соборности, ухвалив скликати церковний собор.

Та ледви оголошено постанову синоду про скликання собору, внутрішна боротьба серед ріжних правосл. напрямів і всіх їх проти митрополії вибухла з новою силою. При тім тепер уже все переплуталося: вчорашні друзі й однодумці показалися ворогами й почали нападати одні одних. Один з волинських діячів-ундівців Островський виступив проти всіх інших провідників волинської ґрупи „церковників". Річинський, котрий теж належав до тої ґрупи, напав з другого боку на своїх вчорашних співробітників Власовського та ин. Петлюрівська „Укр. Нива" виступила проти свого бувш. співробітника, петлюрівцяж Огієнка, котрого ще недавно підносила до небес ітд. Спільне в усіх тих людей лише во-

---

[1]) Митр. Юрий Ярошевський навіть за царських часів, у молодих літах, писав по українськи деякі свої наукові твори; одну річ відважився надрукувати навіть у „Записках Наук. Т-ва ім. Шевч." у Львові, т. XI.

[2]) Особливо богато про зловживання в консисторськім урядуванню писала „Укр. Нива". Див. нпр. ст. „Гриби-поганки й Дубивелитні" з 17. II. 1929 р. — Зловживаннями в правосл. консисторіях займалася сензаційна судова розправа проти секретаря варшавської консисторії Івана Голубовського, котрий був якийсь час фактичним провідником всіх справ правосл. Церкви в Польщі.

*) Не маючи наміру на сім місці займатися більше справою сих позвів, вважаємо проґляду претендувати на всі ті церкви, монастирі й майно моглаб лише греко-католицька Церква.

рожнеча до митрополії й до Росіян. А про те, як ми вже згадували, один з визначних петлюрівців займає впливову посаду при синоді, отже серед петлюрівців ніби-то є й прихильники митрополії.

Можна собі уявити, скільки суперечних напрямів, поглядів, думок тенденцій виявиться, якщо зійшовсяб собор. Члени його, розуміється, менше всього, кермуватимуться релігійно-церковними мотивами, а найбільше виглядами національними, політичними, партійними, деякі й особистими. За те говорить прим. і „єдина православна листа“ кандидатів у члени собора, виготовлена в Варшаві й оголошена в часописі „За Свободу“ з 12. І. с. р. Серед тих кандидатів правда бачимо двох-трох людей дійсно відданих церковній справі, але поруч з ними й людей байдужних для церкви. Говорять, що в тій листі є й кандидат звязаний з масонами.

Але... ще невідомо, чи буде взагалі той собор... Вибори кандидатів по парафіях мали відбутися 12. січня. Тимчасом, міністерство ісповідань заявило митрополії, що воно „не визнає за синодом права робити підготовчі кроки до скликання Собору“ (без попередної згоди міністерства) і „забороняє переведення їх“... Рівночасно „адміністративні орґани влади на місцях одержали наказ не допускати парафіяльних виборчих зборів“. Інтервенція в тій справі в міністерстві посла Хруцького не мала успіху. А з Вильна, котре відограє взагалі визначну ролю в православній політиці в Польщі, як подає „За Свободу“, „у церто кружляє чутка, ніби-то ще перед скликанням собору мусить бути вирішена справа українізації православної Церкви.“ Коли ся „чутка“ правдива, се значилоб, що собор заборонено через інтервенцію польонофільської ґрупи Українців, котра бажає перевести „українізацію“ без собору й здобути при тім ріжні церковні уряди та широкий вплив у правосл. Церкві. Характеристично, що перша подала звістку про заборону собору якраз польонофільська „Укр. Нива“ (ч. 1. за сей рік) ще тоді, як ніде про се не було чути.

В кожнім разі, правосл. Церква в Польщі переживає тяжку хвилю. Їй грозять небезпечні експерименти з ріжних сторін. А найгірше те, що ріжні ґрупи й чинники стараються використовувати її в політичних і партійних цілях. Трудно думати, щоб собор міг поправити їх стан. Скоріше навпаки: на соборі могли якраз запанувати суто політичні, партійні мотиви й чинники. Але й без собору небезпеки для правосл. Церкви істнують не менше грізні. „Українізація“ по рецептам польонофільської ґрупи ледви чи булаб корисна навіть з національного погляду, не кажучи вже про релігійно-церковний. Відсутність наднаціональної й наддержавної церковної Влади в правосл. Церкві дуже тяжко відбивається і в усіх сторонах її внутрішнього життя і в її взаєминах зі світською владою. Найкращі й найдалекозоріші православні богослови, нпр. о. Сергій Булгаков, мріють про усталення вищого наднаціонального, всесвітнього центру всеї правосл. Церкви. Та се бодай поки що, лише pia desideria. А тимчасом дійсність православної Церкви в Польщі, як бачимо, під кожним оглядом,сумна.

P. S. Вже по написанні сеї статті одержали ми останні вісти, що грецький епископ Зотос, делеґат царгородського патріярха в Варшаві й професор на Варшав. правосл. богосл. виділі, недавно обраний „Главою національного польського Костелу“, зєдиненого з православною Церквою, відмовився станути на чолі сього „Костела“. В „національнім польськім Костелі“, зєдиненім з православними, наступив новий розлам. Частина його визнавців на чолі з бувшим адміністратором Костела й б. членом Варшав. правосл. консисторії Захарясевичем, відмовилася узнавати юрисдикцію варшав. правосл. митрополита Діонізія і пробує вступити під зверхність православного патріярха царгородського.

——o——

Музейна збірка в Станиславові

На річ музеальної збірки в Духовному Семинарі в Станиславові вплинуло по конець р. 1929 разом 810 предметів, переважно книжок научного змісту, стародруків, рукописів, зразків церковного мистецтва, археол. нахідок передісторичної та галицької, княжої доби. На се зложилися дари Впов.: Ректора о. Д-ра А. Бойчука, віцеректора о. Василика, п. Веберової, д-ра Величка, д-ра Грушкевича, д-ра Куровецького, проф. Куція, о. Менцінського, пп. А. Паньчака, інж. Хомишина, Чачковського, Умриша, Хв. Управи Сок. Базару та філії Т. „Просвіта“ в Станиславові, п. Семаня Ткачовського у Вихторові, о. Ліцовського в Грабівци, д-ра Мулькевича, дир. Яциновича в Галичі, д-ра Яросл. Хмілевського в Познані, п. Яросл. Гузара, п. Соні Куликівної, п. Яросл. Стебновського у Львові, о. Корсана в Старуні, о. Ґлібовицького в Жабю й о. Юркевича в Хотіні.

Всім Впов. Жертводавцям висловлює Управа щиру подяку.

Збіркою займався і дальше ласкаво займається ВП. Пан радник Чачковський, за що Управа складає Йому отсим прилюдну подяку.

Ректорат Духовного Семинара в Станиславові.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Смерть піоніра католицизму в Англії. В м. Сток-он-Трент, у середній Англії, помер др. Роберт Гюс. Визначався він великими спосібностями, які посвятив терплячому людству. Був спеціялістом у психічних забуреннях дітий. Його студії й праці займали йому тілько часу, що не мав вільної хвилі на публичні справи. Мимо того був одним із найбільше знаних людий на великім просторі. Покійник приступав що дня до Св. Причастя. Свої лікарські услуги посвячував головно духовенству.

Кард. Пачеллі секретарем папської держави. „Джіорнале д'Італія“ заповідає, що в найближшім часі кард. Ґаспарі передасть свій уряд кардиналови Пачеллі-еви, якого приняв на довшій авдієнції Св. Отець. По авдієнції кард. Ґаспарі повідомив кард. Пачеллі-я про біжучі справи. Кард. Пачеллі задумує вести політику свого попередника, заховуючи тих самих співпрацівників.

Культ св. Тереси в Полудн. Африці. В Полудн. африканській Унії є тепер 15 інститутів, пансіонів і колеґій, під покровом св. Тереси. Мсор. Кольбе посвятив один церковний вітраж св. Тереси, закуплений дрібними жертвами соток дітий, які від пару місяців збирали на сю ціль.

З життя католиків у Чехословакії. Після недавно проголошеної статистики в Чехословакії, живе там 5,211.463 католиків, 160.000 протестантів, 1.755 православних, 1.437 старокатоликів, 43.398 жидів і 15.794 безвіроісповідних. В звязи зі створенням архіепископства в Сольногороді, заходить можливість існування там віддавна проектованого католицького університету. Німецькі католики обходили в Чехословакії 600-ліття величавої ґотицької церкви в Тахау, збудованої королем Іваном Люксембурським для хрестоносців. Крім того обходили вони 200-ліття св. Лаврентії в Німецькім Яблоннім.

Зірвання конференції Епископів з литовським урядом. Комісія, визначена на конференції Епископів до перегово-

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine десеневі. Toile de soie на білля.
561

НАЙДЕШЕВША
ҐУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких)
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. анґлійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т. п
19-20

Маленький фейлєтон

I.

Тунель попід океан

120 електричних льокомотив переїздитиме що дня.

Стара мрія — получити Анґлію з Франціею підморським тунелем, зачне незабаром здійснюватися. Французький інжинір Сартіо предложив Академії Наук в Парижі великий плян того тунелю: се книга на 600 ст. фоліо, в котрій всі роботи обчислені до подробиць. Рівночасно ведуть в тій справі переговори спілки анґл. і франц. капіталістів. Буде се найбільший зі всіх тунелів, довжини 53 клм., 60 м. ширини. В нім будуть окремі шляхи для залізниць, окремі для авт. Що дня переїздитиме коло 120 електричних льокомотив з поїздами. На берегах Анґлії стоять досі заржавілі старі, машини, котрими вже раз пробували вертіти той тунель — надармо. Тепер мають уже лучші машини і сподіються виконати верчення до 3 літ. Буде це одно з найбільших діл людського ума.

II.

Нова повість Зиґфриди Унстед

Норвежська письменниця, лявреатка премії Нобля, Зиґфрида Унстед, перейшла на католицизм і написала нову повість з рр. 1905—1914. Се перша часть трильоґії, котра має представити сучасну Норвеґію. Протестантська критика закидає її католицькі тенденції, ворожість супроти протестантизму й „реакційність“. Звичайні закиди, роблені кат. письменникам.

——o——

рів у справі католицьких шкіл та в справі виплачування душпастирських платень через Епископський Ординаріят, не дійшла до порозуміння з урядом. Наслідком того переговори запинено.

Відзначення монаха в Африці. Рада Колеґії університету в Наталю, в Полудн. Африці, затвердила монаха, О. Сормані, на дальших 6 літ своїм представником при державнім університеті в Капштаді. Так високе відзначення католицького священика в переважно протестантськім краю, має подвійно велике значіння.

Визначна американка монахинею. Лукія Кенрней, визначна особа в кругах американського товариства, вступила в Парижі до чина Слуг Нсв. Евхаристії. Дід її був американським ґенералом. Іменем її назване одно з новозаложених американських міст.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

МІНІСТЕР ВІРОІСПОВІДАНЬ заявив на буджетовій комісії сойму, що дозволу на скликання собору православних не дано тому, що не предложено правительству ні програми засідань ні складу собора. В засаді уряд не противиться скликанню того собора, коли будуть сповнені згадані передумовини.

НОВИМ МІНІСТРОМ РІЛЬНИЦТВА іменовано в Польщі Леона Янту-Полчинського, Він уродився 1867 в Високій, тухольського повіта. Правничі й екон. студії відбув у Кракові, Берліні й Парижі. Був 20 літ редактором і визначним діячем християнсько - хліборобської ґрупи.

ДВА ВОЄННІ КОРАБЛІ большевиків, що належать до балтійської фльоти, несподівано переплили Дарданелі й дісталися на Чорне Море всупереч постановам міжнародної контрольної комісії, котрої СССР. не признає. Се грозить дипльоматичним конфліктом.

УГОРСЬКЕ ПИТАННЯ довело до конфлікту між предстазниками держав у Газі, особливо між Італією і Францією, причім Анґлія стала по стороні Італії. Остання заявила, що малій антанті признається за великі ґарантії супроти Угорщини. Прийшло до різкої виміни слів.

АВСТРІЙСЬКИМ ПОСЛОМ у Варшаві стане Роберт Гайн. Він був конзулем у Київі в рр. 1917—1918, потому був послом у Москві.

ІТАЛІЙСЬКІ АНАРХІСТИ — як доносить бельґійська преса — підготовляли замах не на італійську, тільки на бельґійську королівську пару, котра їхала в з візитою до Риму в звязку з веселлям італійського престолонаслідника з бельґійською принцескою.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ ствердив Болдвин цікаві факти: За 6 місяців влади робітничого правительства зросло число безробітних на 200.000 і подорожчало життя на 7 точ., а заробітна платня впала на 5 точок. До того Лойд Джордж додав такі тяжкі для Анґлії факти: Приймаючи довоєнний вивіз товарів Анґлії на 100, повинна була вивозова торговля зрости до 115 із зросту населення, — тимчасом та торговля впала до 80, що означає великий зріст нужди. Цікаво, що міністри з лейбур-партії не дали на те все иншої відповіди як ту, що ніяке правительство не може собі дати ради з безробіттям... Вправді Гвітлей заявив, що є оден вихід: соціялізація всеї продукції, — одначе його товариш Томас навіть не реаґував на той „плян“, очевидно маючи перед очима ту страшну пустиню нужди, до якої довела соціялізація в Росії. Другий робітничий міністр, Ленсбері, до недавна приятель большевиків, сказав, що боротьба з безробіттям вимагає співпраці „всіх кляс“. Він сказав правду, але теж очевидно вирікся клясового становища.

ДОБРУ ЛЕКЦІЮ дала Керенському французька ґазета „Ля Віктуар“. Описуючи його виступ перед соціялістичною ґрупою франц. парляменту, в котрім Керенський пятнував жорстокости большевиків, додає „Ля Віктуар“ від себе, що треба милосердитися над наївністю б. рос. премієра, котрий по тілько літах ще не зрозумів, що большевиків і инших руїнників приготовляють люде якраз таких поглядів, які має і ширить сам Керенський (він с. р.). Далі радить йому, коли хоче прислужитися своїй батьківщині, нехай іде в світ і голосить про небезпеку „евангелія“ Маркса взагалі, а не тільки нарікає на большевиків, яких сам помагає виховувати, ширячи соціялістичні мрії.

——o——

НОВИНКИ

У шкільних дітей дається зауважити нова, дуже шкідлива мода: ношення теки під пахою, замість давної торби на плечах. Преса взиває родичів й учителів, щоб не допускали нової моди, бо тека кривить дітям хребетний стовп, коли торба на плечах випростовувала його по довгім сидженню в школі.

Еміґраційний Уряд оповіщує, що візи на виїзд до Аргентини одержуватимуть жінки і дівчата в Польщі тільки тоді, коли предложать писемні візвання близької родини в Аргентині, потверджені польським конзулятом в Буенос Айрес.

У Виленщині така лагідна зима, що появилися базьки на деревах. Се викликає трівогу населення.

Гонорарі для лікарів у судах устійнило міністерство справедливости. Вони виносять від 3 зл до 100 (за досліди в лябораторіях).

В Київі усунено з посади проф. Кирієнка за протибольшевицьку „аґітацію“.

На Чорнім Морі панує сильна мрака. Надморські міста одержують багато радіових закликів кораблів з проханням ратунку.

Тисячі австрійських полонених працюють ще сегодня примусово в копальнях олова на Сибірі, де їх большевицькі дозорці трактують дуже суворо. Зізнав се полонений Чех Кубача, котрий вернув до дому по 15 літах неволі. Судові власти узнали його були вже за помершого.

Втікли з „раю“. Большевицька преса приносить лісту осіб, котрих большевики вислали за границю, а котрі не хочуть вертати до „раю“. В тій лісті є м. и. такі імена: Проф. Петров виїхав ще 1922 р. і досі не вернув, проф. Костицин виїхав 1926, проф. консерваторії Малько, артист Кольцов, артист Рідько, урядники Городський і Ряжський і багато инших.

Нове цло за товари привожені й вивожені з СССР. виносить 4 процент їх вартости.

„Любить“ їх народ на Україні. З Харкова доносять, що в Мелітополі кинено бомбу в льокаль місцевого ком. совіта. Тоїж ночи убито вистрілом через вікно предсідателя совіта Алексієнка, рівночасно доносять про цілий ряд подібних замахів на полудневій Україні.

Пів міліона сліпих вислало своїх делеґатів на зїзд у Москві. З них 350.000 осліпло наслідком пиття денатурованого алькоголю.

Бельґійське міністерство кольоній повідомило польський Еміґраційний Уряд, що далоб у Конґо кілька посад лікарям з Польщі. Зголошуватися просто до Мін. Кольоній у Брукселі. До подання залучити: Дипльом, свідоцтва моральности і здоровля, докази відбутої практики і посвідки повного знання французької мові в слові і письмі.

Число безробітних зросло в півн. Америці до 3 міліонів, у Німеччині до 2 міл., в Анґлії до міліона і 300.000.

В Бразилії, як доносить ПАТ, панує страшна спека. В Ріо де Жанейро горяч доходить до 97° Фарнгайта. В місті брак води.

„Твори Маркса й Енґельса се застарілі книжки, клейноди, які повиннося покласти в срібну скриньку й виймати тільки в святочні дні, очистити (wetzen) та дивитися на них. (З промови соц. дем. посла Карла Ляйтнера, виголошеної на зборах соц. студентів 9. XII. 1929).

Д-р Степан Дмоховський

б. елев Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Крупна пержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 23-?

Лист учительки

Хвальна Редакціе! Вашу статтю з 1. XII., „Через що мусимо пропасти“, написану о. А. Банґом ЧТІ., перечитала я щойно вчера. Її кінцеві слова Вами подані: „Хто розуміе вагу сего діла, нехай же ділом докаже“, промовили мені прямо до серця і я постановила запренумерувати „Нову Зорю“. Се не булоб нічо надзвичайне, якби я мала повну учительську платню, але що я на емеритурі з засадничою платнею 95 зл. (додатки, які дістаю, не є певні), бо я коротко учила, тому що в молодім віці зломила мене недуга, тож дати місячно 2 зл. на „Нову Зорю“ і 1 зл. на „Правду“ (яку третий рік пренумерую, щоб позичати між народ), се вже для мене жертва, бо мушу числитися з кождим сотиком, щоб вистарчило на найконечнійші потреби, тимбільше, що тепер зачала я нове лічення, тож треба ґроша на лікаря і на ліки, та нове білля мушу справити, бо майже все старе знищилося. Не тому пишу про мої недостатки, щоб похвалитися, що даю не з сего, що збуває, а з сего що недостає, а пишу се тому, щоб дати доказ, що світська суспільність розуміе вагу своєї катол. преси та що дуже на серці лежить мені її поширення. Походжу зі старинного священичого роду зі сторони батька і матери (назвиска пропускаємо — Ред.). Можливо, що мої діди і прадіди не виконали як слід своєї великої задачі, тому тепер я, їх внучка, хочу хоч у части се надолужити поширюванням кат. преси с. є часописей і книжок. Може моя жертва викличе иншу жертву і в сей спосіб збільшиться число передплатників „Н. З.“ Дотепер пожичала я сю часопись від отця пароха, по кілька чисел нараз, тож діставала новини вже припізнені і часом годі було вичитати усі літературні розвідки. Посилаю чеком 2 зол., яко місячну передплату за січень 1930 і прошу о часопис від 1. с. м. Прошу прислати дальший чек.

Остаю з високою пошаною (Слідуе підпис).

——o——

Жертви

о. Петро Дутко з Княжполя складає 5.30 зол. на укр. інвалідів.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯ Тисова до заміни. Зголошення: о Петро Лученко парох в Тисовій, п. Красічин. 617 2-3

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списки парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 85-100 294

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний ре дактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, неділя 26. січня 1930. Ч. 6. (306)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8 II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 вол. місячно 2 вол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

АНДРЕЙ АЛЕКСАНДЕР РОМАН ШЕПТИЦЬКИЙ

МИТРОПОЛИТ ГАЛИЦЬКИЙ.

* 29. липня 1865 р.

З приводу Його 30-ліття на митрополичім престолі у Львові.

Те, що старий рід Шептицьких дав нашій Церкві й українській землі четвертого з черги Владику (Варлаама, Атаназія, Льва, а тепер Андрея), завдячуємо по людським міркуванням — поруч Провидіння Божого — вихованню зі сторони надзвичайно симпатичної матери Митрополита, Софії, дочки славного польського письменника, гр. Александра Фредра. Глибоко віруюча і правдиво побожна, ідейна, ніжно-мягка й високо освічена, все життя своє перенята думками мабуть найкращого популярного письменника, якого має великанська література католицизму, Томи Кемпійського, — старалася всіми силами перещіпити свої ідеали в душі і серця своїх дітей. Притім, як сама скромно і щиро заявляла, не мала ніякої вивченої системи виховування, а просто любила своїх дітей, старалася їх пізнати і молилася до Богоматери. Коли хлопці були добрі, дякувала у щирій молитві. Коли зле робили лекції, „доказували“ й наражувалися, знов молилася. Та рівночасно на них впливала, енергічно повторяючи кожному з них, що волілаб його бачити неживим, ніж тяжко грішним.

Чи можна собі уявити симпатичнішу матір? Тільки на тлі того роду, який вона репрезентувала в сучасности і на тлі старих традицій його можна зрозуміти Особу й діяльність Митрополита, бо оцінити її ще не можна. Можна буде аж тоді, коли дозріють заміри і діла Його, а вони довго будуть дозрівати, бо багато їх посіяно на обох півкулях землі.

Та вже сегодня можна сказати, що сам факт повороту до нас чоловіка з такого роду сильно заважив на піднесенні авторитету нашої Церкви і підніс наше національне самопочуття. А скріпила се піднесення в високій мірі діяльність на ріжних областях нашого публичного життя.

Ювилят вступив на арену публичного життя під кождим оглядом приготований і вишколений. Частину ґімназійних наук відбув дома, причім дуже був пильний у науці. Іспити здавав що пів року в ґімназії Франца Йосифа у Львові майже все з відзначенням. Опісля ходив до ґімназії в Кракові. Вже в тих часах любив складати собі бібліотечку і на своїх книжках підписувався по українськи, як свідчать Його біографи. В часі відбування військової служби занедужав тяжко на шкарлятину, котра оставила по собі запалення суставів. Від того часу зачинається й недуга ноги і Його по 8 місяцях звільнено від дальшої служби. Правничі студії відбув у Кракові і Братиславі, де вже проявилося у нього замилування до теольогії. В Кракові здобув докторат права. Вже в часі студій проявився в Нім сильний нахил до монашого життя. Цікаво, що кардинал Чацький відраджував Йому йти на той шлях. Подорож на Україну відограла велику ролю в розвитку Його національної свідомости. Утверджений Папою Львом XIII. у своїм замірі вступлення до Чина СВВ. виконав свій замір і вступив до відновленого Чина як його 89 з черги кандидат, а саме дня 2. VI. 1888 р. Зпоміж тодішних найближчих товаришів Митрополита живуть ще деякі, як пр. о. А. Филипів ЧСВВ. і о. П. Кандюк ЧСВВ. Дня 22. VIII. 1892 став священиком. Студії й місійні праці були все його улюбленими заняттями. Епископом станиславівським іменований 17. VI. 1899, а 21. X. 1900 Митрополитом львівським. На тім високім становищі й розвинув свою найширшу діяльність.

Світський автор сих стрічок не береться ні оцінювати, ні навіть реєструвати ріжних діл Ювилята в области релігійно-церковній. Кине тільки сніп світла на світську діяльність Ювилята, хоч і вона розуміється, звязана з Його високим церковним становищем. Та діяльність велика, дуже велика. Передовсім на полі культурнім. Якби заснітилися і пропали всі численні діла Ювилята на культурній области й остав тільки оден „Національний Музей“, — то він вистарчивби для оцінки запопадливости й виплеканої традицією культури нашого Владики. А якби пропав музей, то вистарчилаб дорогоцінна бібліотека, стягана зі всіх усюдів з великим знанням і любовю, яка переходить аж у пристрасть. А якби пропала й вона, то вистарчилиб мистці, виховувані тим Владикою. До того всего не можна забувати, що головна увага і праця Ювилята була звернена на дуже широкі горизонти діяльности на сході. І для того неслушно колись іронізувало „Діло“ з 5. (17) листопада, 1888 р., пишучи: „Графъ Шептицкій вступивъ уже до монастиря Василіянъ и остає въ добромильскомъ новиціятѣ **подъ управою патровъ єзуитовъ“.** Неслушно, бо зпід тої управи патрів єзуїтів вийшов великий культурний і національний діяч.

Яка була роля Ювилята під оглядом національно-політичним? Звичайно кажеться і пишеться, що „Церква в політику не мішається“. Воно так звичайно і есть, одначе се ще далеко не значить, що вона і її представники не мають політичного значіння. Добре упорядкована Церква вже своєю чисто релігійною працею становить першорядний політичний чинник в тім розумінні, що проймає ясною моралю цілі суспільности аж до їх найнищих глибин і в той спосіб витворює здоровий ґрунт, на якім можуть розвиватися здорові нації, партії, держави. А бувають і такі хвилі в житті народів і держав, коли політичні партії чи струї так затнуться у взаїмній боротьбі, затнуться нераз ізза дрібниць або просто особистих противенств, що тоді є тільки одна сила, церковна, перед авторитетом котрої можуть уступити або бодай не заострювати безплодної боротьби. Щоб використати свій авторитет у таких хвилях, на те церковний представник мусить звичайно здобутися на відвагу, не дбати про пусту популярність „у всіх і вся“, не рахуватися з дурним криком про „зраду“ і т. п. „кличами“, які все кидають у народну масу найгірші руйники і то якраз такі, які пішлиб на всяку дійсну зраду, якби їх тільки хто небудь хотів купити. Отже в житю Митрополита був тому літ 16 момент у якім Він особливо замітно доказав, що вміє виступати в рішаючих хвилях на політичній арені. А було се дня 16. січня 1914 р. в будинку львівського сойму, коли рішалася доля соймової реформи. Розходилося тоді о порозуміння, яке на галицькій землі називають звичайно найстрашнішим словом, істнуючим у галицькім політичнім слівнику — „угодою“. Річ традиційно ясна, що обидві сторони не хотіли докінчити „угоди“, хоч довели її були майже до кінця. І тоді Ювилят, вплинув на обидві сторони надзвичайно зручно й успішно. Ось докази того з Його промови, виголошеної того дня до обидвох сторін:

„Панове! Ми чули заяви, які разом взяті різняються зірванню переговорів... А мені здається, що нам не вільно зривати угоди, над якою так довго і з таким трудом працювали найліпші, найвизначніші мужі в краю. Мені здається, що навіть відкладати справи на дальше не годиться і до нічого доброго не доведе. Нині справа може до переведення трудніша, ніж була перед місяцями. За місяць або два може бути ще трудніша, — за рік може стати неможлива до переведення... Як епископ не часто — і мушу признатися — нерадо вдаюся в політику. Коли одначе нині забираю голос в сій Високій Раді, то думаю, що сповняю лиш свій святий горожанський обовязок. А прошу мені вірити, — панів з обох сторін о се прошу, — сповняю його щирим серцем, дбайливим за добро цілого краю й обидвох народів. Позвольте мені неначе забути на се, що я руський митрополит і станути на загальнім, краєвім становищі, щоб за Божою помічю обидві сторони склонити до подання собі руки... Позвольте мені Панове виступити з моїм предложенням. Ніхто мене до нього не уповажнив, не говорю в нічиїм імени. Моє предложення складається з трьох точок і є таке: По перше предкладаю, щоб український соймовий клюб згодився на склад Краєвого Виділу в пропорції два до вісім, причім краєвий маршалок мавби лиш оден голос, а не два, як проектовано в давнім компромісі. Сей процент не мавби бути ключем до складу комісій і краєвих інституцій, а ключем малоб бути число членів палати обох націй. (Далі говорив Митрополит по польськи). На другім місци предкладаю, щоб польські партії згодилися на зменшення скількости двомандатових округів та приняли їх 12, а не 16, як є в урядовім предложенні. Здається мені, що можете на се згодитися. Факт, що Русини приймають двомандатові округи, се вислів засади, що признають ваші права на сій землі. Ця признана засада, думаю, цінніша для вас, ніж скількість двомандатових округів. Угоду представляю собі — а думаю, що всі панове так думаєте — за основу до дальшої нормальної, спільної праці“...

Тут Митрополит перейшов на дуже важну справу, яка до компетенції сойму вправді не належала, але на яку згідна опінія польських партій могла тоді мати просто рішаючий вплив, а саме на справу відновлення переговорів що до українського університету. Аргументував той перехід так, що дійсно лучше його аргументувати трудно, не роблячи „юнктім“ у тих двох ріжних справах.

Наслідок тої політичної промови Ювилята був той, що в два дні опісля обидві сторони підписали угоду в справі краєвого статуту й виборчої реформи до сойму. До того польська сторона зложила заяву, що не тільки не має вже нічого проти основання українського університету, але ще буде ту справу підпирати. На основі того порозуміння прийшло вже й до виборів, котрі перебила велика війна. Колиб Австрія була не вмоталася в ту війну, наш нарід бувби на новій основі безперечно сильно скріпився так під оглядом політичним як і культурним. Та не судилося.

Якже далеко ми сегодня від подібного забезпечення нашої участи в правлінню краєм, у котрім живемо від непамятних часів! Наведена висше згадка про акт високої політичної ваги для позитивного розвитку нації та землі нашої нехай буде бодай милою згадкою Ювилятови в сих часах негації й абсолютної безвиглядности поправи відносин.

В справі католицької преси

I.

Ч. 8219/IV. — В справі катол. преси. Яка пекуча і яка хосенна справа католицької преси, не треба на се доказів. Хто зважить, який погубний вплив виконує згубна ліберальна й антірелігійна преса, той мусить жахом перенятися і заразом мусить признати, що єдиним ліком і середником проти сего лячного спустошення є католицька преса. З поміж всіх справ, які нас можуть обходити, на першім місци стоїть катол. преса. З тої причини горячо поручається понизшу відозву Комітету в справі католицької преси з тим, щоби Всеч. Духовенство занялося щиро справою Комітетом порушеною:

„Ваша Всечесносте! Між засобами, які в теперішних часах може і мусить душпастир ужити в своїй праці над релігійним вихованням і освідомленням вірних, перше місце займає: добра католицька преса. Преса нині се найбільша і наймогутніша трибуна; а католицька преса се проповідниця, з котрої промовляється до мілионів вірних. Ми є свідками, яку нині страшну руїну впроваджує лиха, протирелігійна часопись і книжка. Большевики, соціялісти, радикали і всякого рода ліберальні струї тисячами розкидають свої видавництва, що неначе трійливі ґази затроюють релігійні почування в душі нашого народа і витворюють в нашій Церкві всякого рода сектантів, відступників і атеїстів. Протиділати тому може лише добра преса. Нині ми вже маємо нашу українську католицьку пресу! Ходить лиш о се, щоб її належито піддержати і поширити. В тій цілі підписаний Комітет відноситься до Вашої Всечесности з проханням, своєю участю і працею підперти се велике апостольське діло. Місяць січень буде місяцем української католицької преси. Ваша Всечесність приготовлють відповідний реферат про значіння катол. преси. Заохотять до передплати й установлять відповідних людей, щоб ходили по селі і збирали передплату на поручені ними часописи. По можности урядити в себе кольпортажу часописів і книжок Заложити парохіяльну бібліотеку. Зробити принагідну збірку на нашу катол. пресу, а гроші вислати до Преосвящ. Епп. Ординаріяту в Станиславові. Належить поручити слідуючі часописи:

1) „Нова Зоря", найбільша укр. катол. часопись. Виходить 2 рази тижнево. Передплата виносить чвертьрічно 6 зол. Львів, ул. Кльоновича 8. II.

2) „Правда", ілюстрований тижневик для народа. Передплата виносить чвертьрічно 3.— зол. Львів, ул. Кльоновича 8. II.

3) „Бескид", раз на два тижні, надається для околиць, де є небезпека схизматицької аґітації. Чвертьрічно 1.50 зол. Львів, ул. Кльоновича 8. II.

4) „Місіонар", місячник посвячений Апостольству Молитви. Жовква, Видавництво ОО. Василіян.

5) „Наш Приятель", місячник для дітей, річно 2 зол. Львів, ул. Сикстуска 39 а.

За Епарх. Комітет поширення Доброї преси. — В Станиславові, дня 15. грудня 1929 р. О. Др. Іван Лятишевський, голова. Алексій Мельникович, заступник голови. О. Др. Василь Кушнір, секретар.

Рівночасно розсилається з Вістником випечатану проповідь о пресі, як також чеки. Ціна примірника виносить найменше 50 грошів. Добровільним жертвам не кладеться границі.

Від Епископського Ординаріяту. — Станиславів, дня 17. грудня 1929.

II.

„Перемиські Епархіяльні Відомости" принесли отсей зазив:

Наші католицькі видавництва й установи як у минулім так і в біжучім році проголосили місяць січень місяцем католицької преси. Витаючи цей благородний почин з радого серця, пригадуємо Всеч. Духовенству наш зазив у цій справі, випечатаний в Епарх. Відомостях ч. 1/1929 і заряджуємо слідуюче:

1) В останню неділю місяця січня б. р. при кінці співаної Служби Божої по отпусті належить відмовити спільно з вірними з коліноприклоненням три рази „Отче Наш", і три рази „Богородице Діво" на інтенцію розвитку католицької преси; 2) в часі Служби Божої тоїж неділі виголосити проповідь про значіння і потребу католицької преси та про обовязок католиків попирати її; 3) в часі Служби Божої урядити збірку на цілі католицької преси, а зібрані гроші вислати відтак до Епп. Консисторії; 4) поручити вірним слідуючі часописи і видавництва, як беззастережно й виразно католицькі:

а) „Нова Зоря" — часопис для інтеліґенції, виходить 2 рази в тиждень.

б) „Правда", ілюстрований тижневик для народа.

в) „Бескид" — двотижневник (річна передплата 5 зол.) — адреса тих трох часописів: Львів, ул. Кльоновича 8/II.

ґ) „Місіонар" — місячник Жовква, Видавн. ОО. Василіян, річно 2 зол.

ґ) „Наш Приятель" міс. для дітей (Львів, ул. Сикстуська 39 а), річно 2 зол.

Видавництва.

1) Видавництво ОО. Василіян у Жовкві.

2) Бібліотека Української Християнської Організації, Львів, ул. Кльоновича ч. 8 II.

3) „Добра Книжка" — Львів, почт. скр. 11.

Для влекшення цеї акції належить, де на це зізволяють обставини, завязати спеціяльний комітет з ціллю успішної пропаганди. Оскільки переведення акції задля яких небудь причин не булоб можливе в січні, тоді можна її продовжити на першу половину лютого. До кінця лютого б. р. перешлють Всеч. ОО. Душпастирі зібрані складки до Епп. Консисторії. — Повисше зарядження відноситься до ОО. Парохів, завідателів і самост. сотрудників.

III.

Новий гр.-кат. Епископ у Канаді, Преосвящений Василій Володимир Ладика, у своїм першім дуже гарнім Пастирськім Листі, виданім в Едмонтоні 22. грудня, в котрім головний натиск поставив на католицьке виховання молодіжи, поручив горячо й поширення нашої католицької преси, як слідує:

„Епископський Ординаріят дуже поручає перевести кампанію в місяці січні в ціли поширення українських католицьких книжок і часописей. Поручаємо особливо „Місіонар" з Жовкви й Філядельфії, „Нову Зорю", „Правду", „Католицький Провід", Видавництво книжок у Жовкві і книжочки накладу УХО у Львові. Кождий священик повинен запренумерувати собі вище наведені часописи. Передплату можна слати до Епп. Канцелярії". Орд. ч. 87/29.

† **Василій Володимир,** Епископ.

Епископські свячення в Станиславові

В неділю 26. ц. м. відбудеться в катедральній церкві в Станиславові торжество висвячення новоїменованого Епископа-Помічника Преосв. Йоана Лятишевського. Розпічнеться це торжество процесією, котра о год. пів до 10 відпровадить Достойного Номіната з епископської палати до катедри. Тут буде відслужена торжественна Архієрейська Служба Божа і відбудеться чин епископського свячення. Висвячувати будуть всі три наші ВПреосв. Владики: Митрополит Андрей Шептицький, Епископ Ґрабрій Хомишин і Епископ Йосафат Коциловський. В торжестві тім візьмуть участь також наші епископи-суфраґани з Перемишля і Львова та представники гр.-кат і рим.-кат. капітули і духовенства. Після Богослуження відпровадять процесійно нового Владику до епископської палати, де з балькону уділить він вірним архієрейське благословення. До радісного цего торжества долучім щиру молитву та сердечні желання новому Владиці: На многі і благі літа!

——o——

Пресова конференція в справі радія

В середу відбулася у Львові пресова конференція, на котрій цікаво реферував директор радіової централі з Варшави З. Хамец. Акційну спілку радіову зорганізовано в Польщі в р. 1925. Більшість акцій контролює фактично уряд. Тепер має вона 10 міл. зол. капіталу набутого в формі вигідної позички в Англії без поруки польського уряду і розпоряджає одною з сімох приділених Европі великих филь ч. 1411. Головна стація знаходиться в Рашині під Варшавою і має силу 120 кільоватів. Львівська, котра вже пущена в рух, а буде вповні розбудована 31. серпня с. р., має силу 10 клв. Удержання львівської стації коштує 35.000 зол. місячно. Заняті в ній виключно місцеві сили (розуміється, польські). Небавом буде розписаний конкурс на те, який звуковий знак має мати львівська стація (виленська має кукання зазулі, катовицька удари молотка і т. п.). Буде також утворена програмова рада з 5 осіб. Референт перестерігав перед похатниками, котрі продають радіове уладження та перд держанням неконцесіонованих радіових відбирачів. Учасники конференції звиділи провізоричну львівську стацію, де одержали всякі потрібні пояснення. Радіо в Польщі може обслужити 85 процент населення (не сягає лиш на деякі кінці східної території).

——o——

Процес брата Літвінова

Перед парижським судом розпочався процес проти Савелі Літвінова, рідного брата відомого большевицького дипльомата, теперішного заступника комісаря загр. справ, Максима Літвінова. Савелі Літвінову закидають, що безправно підписав векслі на 200.000 фунтів стерлінгів іменем торговельного представництва СССР. в Берліні по упливі важности повновласти, яку посідав.

——o——

Приєднуйте нових Передплатників

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі. **ВОВНИ англійські краєві на мужеські одіння.** 561 11-30

ОСИП НАЗАРУК

Мої переговори з большевиками

IV. У шефа всіх червоних аґентур в Европі.

Вступивши в кімнату Літвінова, звичаєм мабуть кождого письменника, котрий привик обсервувати, обняв я поглядом свого інтерльокутора і його обстанову.

Літвінов, чоловік середнього віку і росту, представляв правильний тип жидівської нації, але не її еспаніольського, делікатно - аристократичного вигляду тільки східного, мабуть хозарського кореня (того самого, що його ізза традиційної боротьби з ним непотрібно знищив наш Святослав Завойовник — в часі, коли хозаре могли вже бути для нас охороною перед страшнішими від них ордами, що напирали з Азії). Своїм виглядом пригадав мені знаного в Галичині перед 20 літами жидівського соціялістичного, здібного діяча, д-ра Анзельма Мозлера, мого покійного приятеля. Тільки Літвінов могутнішої будови тіла, з більшим обличчам та більшою головою.

— „Збирач руських земель — і тому так скоро приймає час перед иншими“, мигнула мені в голові іронічна думка.

Я представився йому, потім сказав імя і назвиско свого товариша та перше речення промовив до нього по російськи, такого змісту:

— „Вибачте, що я буду говорити до вас по німецьки, коли знаєте ту мову. По російськи я зовсім добре розумію, але мені справляє трудности говорити тою мовою“.

Він подав мені руку, сказав своє назвиско, чи радше псевдонім: „Літвінов“ (се був одинокий з представників большевиків, котрий представився мені по европейськи хоч і псевдонімом) і відповів по німецьки:

— „Се нічого не шкодить, я розумію по німецьки, отже будемо говорити в тій мові“.

Говорив по німецьки досить слабо, але плавно. В його великій кімнаті, з густом умебльованій меблями притишено-зеленавих кольорів, без переладовання, був тільки він сам весь час розмови, — що також одинокий раз бачив я, бо большевики все говорили зі мною найменше в двох по їх стороні.

Безсторонність вимагає признати, що Літвінов зробив на мене відразу враження розумного й тактовного чоловіка і те враження мав я до кінця стрічи з ним сеї і ще одної (в противенстві до большевицького дипльомата Йоффе, про котрого дальше скажу).*)

Я представив йому, з чим прибув до нього, старанно виминаючи **виразного** згадування про вже наступивший перехід частини Галицької Армії до Петлюри та передавання поголосок про вирізування Галичан на большевицькій території, якого хопилися большевики по тім переході, бо я очікував, чи він не порушить виразно тої дразливої теми. Одначе Літвінов, чи при своїх заняттях не знав про те, що там діялося (що менше правдоподібне), чи з почуття такту — не відповів мені на разі ні одного слова на мою промову, тільки звернув на зовсім іншу тему, а підходячи зі мною до великої мапи, котра висіла на стіні між двома вікнами, сказав:

— Можеб ви поінформували мене наперед про Галичину, про котру я не багато знаю. (До речі замічу, що мабуть ще менше ніж Літвінов знав про Галичину славний на весь світ ґеоґраф і подорожник Свен Гедін, котрий сказав мені в Стокгольмі, в 1915 р., що... Краків лежить тепер на нашій етноґрафічній території).

Я подивився на Літвінова і знов мигнула мені думка, вже не іронічна а поважна: „Збирач руських земель! Його не обходить далека Еспанія, чи инша держава, волівби „прибрать к рукам“ нашу малу Галичину“.

Я дав йому короткий виклад, показуючи на мапі етноґрафічні й історичні границі Галичини. Він слухав уважно і потому запитав:

— А які у вас суспільні відносини й партійні уґруповання?

Маю звичай правдиво інформувати, уважаючи се найлучшою дипльоматією (про що скажу дещо при кінці сего споминового циклю) тимбільше, що можна виминути те, чого не хочеться сказати. Я оповів йому приблизно що слідує:

Східна Галичина се країна на загал убогого населення, хоч має природні богацтва, м. і. нафту. Робітництва в значінні західно-европейськім чи навіть петербурсько-московськім в Галичині нема. Навіть у Львові, столиці краю, і в Бориславі, головнім осередку нафтової продукції, нема сильних робітничих орґанізацій. Се причина хирлявости соціял-демократичної партії. Друга з черги ліва партія, радикальна, хоч уживає соціялістичних кличів, в дійсности все опиралася на заможнім селянстві. Третя, найбільша числом українська партія, нац. демократична, звана також трудовою, се партія інтеліґенції, за котрою в часі виборів головно під впливом аґітації духовенства йде більшість народа. Вона вживає кличів національних і соціяльних. Инші політичні уґруповання змела війна.

Тут подав я Літвінову процентове відношення голосів у Національній Раді, котрою він спеціяльно цікавився й короткі інформації про уряд Диктатури. Мій товариш докидав час до часу по кілька слів до моїх інформацій.

Потому зійшла розмова на національні відносини в Галичині. Інформації давав я йому такі, які давби кождий галицький Українець кождому чужому чоловікови.

Вкінці я знов пробував навернути до того, з чим властиво приїхав — до долі Галицької Армії, котра остала під большевиками, хоч уже бачив, що він ту тему хотів обминути, бо питав про все инше, тільки не про те, від чого я зачав. Річ була ясна, що або зовсім не знав тої справи, або — знав її занадто добре і якраз тому не хотів про се говорити. Бо що мав нам в тім останнім видпадку сказати? Що наші частини, знайшовшися в їх руках, поступили необережно, переходячи до Петлюри?.. Що за той крок, викликаний очевидно кількома офіцирами, головно звязковими, наложила головою значна скількість наших невинних людей?.. Що вся та спроба Галицького Уряду, наладнати через нашу делеґацію відносини, се властиво муштарда по обіді і збирання потовчених черепів по кривавім банкеті? Чому ми аж так пізно приїхали а не тоді, коли ще можна було запобічи переходови? Чому Галицький Уряд взагалі не оставив директив для тої армії, яку лишив, виїзджаючи на захід? і т. д. і т. д.

Коли він усе те знав, а не сказав нам, то очевидно показався дипльоматом. А коли не знав, то його добрим правом було, не дати нам сього пізнати і поінформуватися про те докладніше. А який інформаційний апарат посідають большевики, про те люде, котрі не мали з ними до діла, не можуть мати найменшого поняття. Коштовний се апарат але знаменитий.

Отже — шеф усіх червоних аґентур в Европі відповів мені нарешті в справі, в якій я приїхав. Ось як:

— Можу вам тільки приречи, що як найскорше повідомлю про все Москву і до двох, найдальше трьох днів прошу прийти по відповідь.

Ми попращалися. Літвінов чемно відпровадив нас до дверий і взагалі поводився так, якби ми репрезентували порядну, трівку державу. І ми пішли та ждали в Копенгазі на відповідь Москви. Признаюся, що я був дуже цікавий чи та відповідь прийде і яка вона буде.

(Далі буде).

*) Я не хотівби, щоб читач виніс неясне розуміння мого погляду на большевиків. Уважаю їх владу, котра свідомо валить віру в Бога, олицетворенням зла. Всі инші блуди большевиків се річи на мою думку побічні, се помилки бідних шукаючих виходу людей, яких в кождій епосі було багато. Але якраз у їх отвертім признаванню до валення Божого авторитету бачу менше зло, ніж у їх попередників. По всім, що я досвідчив у бурливім життю, дійшов я до того погляду, що морально ще гірші від большевиків представники такої влади, яка словами визнає Бога, а ділами в огидний спосіб постійно й уперто заперечує його заповіди. Найбільш нахабне хамство зустрічав я не між большевиками, тільки між аристократами з походження й виховання, чим, розуміється, не кажу, що всі вони такі. Большевики се духові нащадки східноевропейської, до війни правлячої верстви, — тільки ізза своєї, страшної отвертости менше злі від своїх попередників у злі — і длятого власне побідили. Те, що упало, варт того, що упало, бо річ зовсім ясна, що ніщо не діється без Божої волі.

Ви здорові, що буде завтра з Вами не знати, тому вже нині подбайте про забезпечення Вашої будучности і будучности Вашої родини в Товаристві

„КАРПАТІЯ“

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 5-10

Завтра може бути запізно.

—o—

Процес Бесідовського

Про процес б. большевицького дипльомата Бесідовського в Москві, на котрім засудили його на 10 літ тюрми, ми вже доносили. Цікавіщі зізнання на тім процесі зложив чекіст Ройзенман. Він сказав, що Бесідовський не міг вирахуватися з 15.270 долярів посольства. Другий свідок, Яків Бесідовський, брат підсудимого, зізнав, що його родини в С.С. С.Р. ніхто не переслідує ізза брата. Далі зізнавав ряд урядників і слуг больш. посольства, спроваджених з Парижа, між ними й французькі горожане. Вони згідно зізнали, що Бесідовський жив собі роскішно й видавав кілька разів більше грошей, ніж виносила його платня. Перед зловленням його Ройзенманом на розтратности ніколи ні словом ні письмом не виявляв свого політичного розходження з сов. правительством.

—o—

Історичні скарби орґанізовано вивозять

„Таймс“ помістив кореспонденцію такого змісту: В цілі поліпшення свого торговельного білянсу рішила радянська влада, зорґанізувати ряд окремих державних магазинів у Москві, Петербурзі й инших містах. У тих магазинах продаватимуть чужинцям історичні дорогоцінности, образи й усякі инші твори штуки. Купуючим на місци виставлятимуть дозвіл на перевіз тих річей через границю.

„GENEWA“ **Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі)** 568 10-52 **поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.**

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ Ч. СВ. В. В.

30 літ на Митрополичім Престолі

З приводу 30-літнього ювилея Митроп. Кир Андрея.

Соняшний і гарний був день 17-го січня 1901 р. Того дня коло 3-ої год. по полудні Митрополит Андрей Шептицький обнимав владичий престол у Львові. Радісний і гарний був се день і для Львова, бо вже тоді особа Митрополита тішилася великою симпатією і популярністю у загалу української суспільности. Молодий і повний життя був тоді Митрополит, а його струнка постать просто захоплювала. Нічо дивного, що коли в два дні опісля на празник Богоявлення Митрополит перший раз правив Архирейську Сл. Божу, цілий Львів виляг на вулицю. Другий раз такий здвиг народа бачив Львів, коли Митрополит повернув з російської неволі.

вою нашої Церкви. Одначе, се за малі рамки, щоб вичисляти всі, згадаємо лиш найважнійші. Серце Епархії, се духовний семинар. Нічо дивного, що на семинар звернув Митрополит свою бачну увагу і вже в другім році по обняттю Митрополичого престола взявся до реформи сеї так важної для життя Церкви установи. Дуже добру нагоду до сього дала знана сецесія наших студентів а між ними й богословів з львівського університету. Покликання на ректора молодого тоді але енергічного завідателя Коломиї, теперішнього Станиславівського Владики було важним потягненням, котре спричинило перелом у вихованню молодшого покоління духовенства. З

вами нашої гр. кат. Церкви і незєдиненим Сходом. Не без значіння також було під тим оглядом вивезення у глибину Росії і тяжка трилітня неволя Митрополита підчас всесвітної війни. Можна мати ріжні погляди дотично форми й метод переведення такої великої і святої ідеї. Ми приміром є тої думки, що жива історія нашої Церкви найлучше показує, яка форма Унії найвідповіднійша і найуспішнійша. Можна багато дискутувати, хто найлучше підготований взяти ту працю на себе і як перепроваджувати її Все таки сама ідея Унії така велика і свята, що може виповнити ціле життя, думки й працю апостольського мужа. Переживаємо щойно перші спроби переведення сеї ідеї; нині ще шукається шляхів і способів. Знатних успіхів і овочів на разі не видно. Все те лежить в руках Божих. Тай не завсіди „разом радується і той, хто сіє і той, хто жне“ — буває також, „що инший є, хто сіє, а инший, хто жне“. (Йо. IV, 37). А сяти

МИТРОПОЛИТ КИР. АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ І ГР.-КАТ. ВЛАДИКИ З РЕКТОРАТОМ І ПИТОМЦЯМИ „УКРАЇНСЬКОЇ ПАПСЬКОЇ КОЛЕГІЇ“ В РИМІ В ЧАСІ ЗЇЗДУ НАШИХ ВЛАДИК.

Тепер минає трийцятий рік від тої хвилі, але й трийцять літ апостольської праці, тяжких переходів і ще тяжших переживань, котрі глибокими зморщками поорали колись таке погідне обличча Достойного Ювилята ,а голову прикрили сивим волосом і старечою повагою Трийцять літ в історії Церкви, — се лиш одна хвилина; але трийцять літ праці в життю людини, — се вже цілий її вік. Не диво отже, що львівська Архієпархія зачала святкувати сей трийцятьлітний ювилей свого Парстиря і Митрополита.

Нема сумніву, що особа Митрополита зазначилася в історії нашої гр. кат Церкви не абиякими слідами. Ні один дослідник не лиш нашої але й всесвітної історії Церкви не буде міг перейти ні мовчки ні рівнодушно попри ту справді історичну особистість. Одначе нині давати більше або менше вичерпуючу оцінку діяльности Достойного Ювилята по нашій думці передвчасно. Загалом не легко писати про живучого Достойника, а щоб належно представити діяльність такої міри як Митрополита Кир Андрея, треба перспективи бодай одного століття. Длятого обмежуємося на самі факти.

*

Є багато подій у трийцятьлітній діяльности Митрополита, котрі мають, що так скажемо, історичне значіння в розприходом Преосвященого Хомишина до Львівського духовного семинара наступила радикальна зміна у проводі того семинара. Семинар став тоді дійсно духовною школою. А кілько се діло коштувало трудів, боротьби й жертви, знають ті, що мали спромогу переживати ті переміни, а також свідками є москвофільські і національні часописи з тих часів, як вони накидувалися на ректора і його провід. Досить сказати, що вже перше покоління питомців видало таких людей як бл. памяти о. Яремко, Преосв. Г. Лакота, Преосв. І. Лятишевський і пр. Вправді Преосв. Хомишин не був довго ректором, бо Божа воля покликала Його на важнійше становиско, але впроваджений ним напрям виховання вже не змінився, лише скріпшав.

Найважнійша ідея, котра червоною ниткою тягнеться в життю Митрополита, для якої присвятив найбільше зусиль, жертв і праць, — се безперечно ідея Унії. Коли нині та ідея виступила на перший плян у змаганнях католицького Заходу то до поширення і спопуляризування сеї ідеї у великій мірі причинився наш Митрополит. Його такі часті подорожі у всі краї світа, звязки з впливовими церковними особистостями так у Римі, як і в инших краях, відчити й реферати а й письменні праці зділали, що широкі церковні круги заінтересувалися справ-

все тяжше, як жати, бо як каже псальмопівець: „сіється зі сльозами, а збирається з піснями“. (Пс.CXXV, 5). Безперечно, між тими, котрі сіяли зерна тої великої ідеї є наш Достойний Ювилят Кир Андрей. Тому й желаємо Достойному Ювилятови на старости літ дожити тої потіхи й побачити гарні овочі, киненого Ним зерна.

Є ще одна подія в діяльности Митрополита, котра в будучности може мати не малий вплив на дальший розвій нашої гр. кат. Церкви. Маю тут на приміті створення мужеського і жіночого Чина по правилу св. Теодора Студита. Повстання і навіть віднова монашого Чина має для церкви далекосягле значіння. Ми свідками того, яку віднову релігійного життя в наіший Церкві спричинила лиш реформа ОО. Василіян. Так безперечно і той новий Чин з контемплятивним напрямом не буде без глибшого значіння в життю гр. кат. Церкви. А істнування, розвій і праці ОО. Студитів і СС. Студиток буде на завсіди звязане з Особою й іменем Достойного Ювилята.

*

Та не лиш на церковнім і релігійнім полі зазначилася глибоко трийцятьлітня діяльність Достойного Ювилята, а також на культурно-національнім: Крім оснування бібліотек, спомагання культурних і просвітних установ, посилання

талановитих молодих людей на висші студії за границю, монументальним ділом Ювилята є фундація Національного музея. Требаб фаховця, щоб оцінити зібрані там скарби. Вистарчить сказати, що захоронено там все, що далося ще вратувати з нашої минувшини, з памятників нашої культури й мистецтва. Вже самі видавництва музея, котрі до тепер появилися, вказують, яке велике значіння має той музей для нашої культури. Се справді великий дар і великий добуток.

Не можна не згадати також про харитативну діяльність Митрополита. Тут належать такі діла як: фундація в Милованю для Тов. „Вакаційні оселі", „Народна Лічниця", котру віддано українському Лікарському Товариству; дім і шпиталик для „Порадні матерей"; сирітські захисти і відома на велику міру закроєна ратункова акція підчас катастрофальної повени в 1928 р.

З того короткого начерку видно, яка широка і всесторонна діяльність Достойного Ювилята. Нехай Милосердний і Добрий Господь дозволить Йому ще довгі літа трудитися для добра й розвою гр. кат. Церкви!

——o——

том, як рівнож браком протиділанння обиджуванню катол. почувань зі сторони шкільних властий. (КАП).

Новий подружий кодекс в Італії. Підчас інавґурації Нового Року в апеляційнім трибуналі в Венеції ґенеральний прокуратор Кастелляні влучно схарактеризував новий подружий закон. Навівши цікаві статистичні дати випадків уневажнення подруж і сепарацій, характеризує він значіння постанов конкордату в тій ділянці та предвиджує, що число цивільних подруж, яке прм. у венецькій окрузі виносило 940, буде систематично спадати. В порівнанню з наведеним числом цивільних подруж, було значно більше число прохань о переписання подруж до католицьких книг цивільного стану, бо аж 10 тисяч. Вказує це на значну перевагу віруючих італійських католиків над недовірками.

Відложення православного собору. Повідомляють із Вильна, що проектований на 12. лютого с. р. „загально-польський собор православної церкви" відложено. Се спричинене будьтоби непорозуміннями, які зайшли між православними росіянами, білорусами й українця-

Первісний текст біблії

Преса доносить велику новину: В однім із монастирів в Абісинії має переховуватися від 2000 літ первісний текст біблії. До того монастиря вибрався знаний американський учений, орієнталіст, Самуіл Мерцер, професор університету в Торонті, з трьома асистентами, щоб відфотографувати той первісний текст Біблії. Кажуть, що крім монахів того монастиря, ніхто не бачив ще сего цінного рукопису. Текст Біблії, який має находитися в монастирі, є, як твердить проф. Мерцер, старший від звісного єврейського. По повороті проф. Мерцера до Америки, предвиджений приїзд шведського орієнталіста д-ра Ленґрена з Упсалі, котрий зачне досліди над відфотографованим текстом коптійського перекладу Біблії. Має він порівнати з ним єврейський II. текст Старого Завіта. Пошукування оригінального тексту Біблії якраз в Абісинії є тим більше знаменне, що абісинці вважають себе потомками єврейських племен. Навіть король Абісинії, носить на памятку походження від біблійних предків титул „льва Юдеї". Наукові круги вижидають з великим напруженням на вислід виправи проф. Мерцера.

——o——

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
561

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких)
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагорткий плащі і т.п
20-20

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Апостольський делеґат для Африки. Декретом Конґреґації для поширення віри іменований Апостольським делеґатом для Африки мсґр. Артур Гінслей титулярний епископ Севастополя. Апостольському делеґатови підчинені всі катол. місії в Африці, з виїмком тих, які підлягають Апост. делеґатам Єгипту, Конґо й Полудн. Африки. Гінслей є одним із найвизначнійших знатоків.

Обида релігійних почувань в школі. „Польска" ч. 16. з 17. I. 1930. подає, що дня 10. с. м. в першій клясі доповняючої школи для слюсарів, ім. Сташица у Львові, учитель Моріц Гольцер допустився злегковаження релігійних почувань молоді, бо на початку лекції три рази розпочату учениками молитву перервав окликами: „Сідати!" і не допустив до скінчення молитви. Католицька суспільність Львова обурена тим фактом, головно на тлі поділу мандатів делеґатів на соборі. Одначе дійсна, рішаюча причина цього „відложення" те, що собор скликано без порозуміння з державною владою.

Боротьба з неморальністю. З Франції повідомляють, що в місті Брест, місцевий посадник д-р Ле Ґоржен заборонив публичну розпродаж порноґрафічних книжок, образів, фотоґрафій і вивісок.

Нова чудотворна місцевість. Подібно як до Люрду, Лісіє і Лімпіяс'у напливає в останнім часі много паломників до цвинтаря Голи Крос коло містечка Мажден. Там похоронений о. Патрикій Повер, що походив із ґрафства Корк в Ірляндії. Прибув туди також кардинал О'Коннел, аепископ Бостону. Однак не висказав ніякої думки про нові чудесні уздоровлення.

——o——

Знаменна заява лікарів про віру

В нім. орґані психіятрів і неврольоґів оголошено слідуючу заяву около сотки визначних німецьких психіятрів і лікарів нервових недуг: „В нинішній, заслугуючій на спожалїння партійній боротьбі за школу й молодіж, вириваєть ся часто в божевільній пристрасти христіянську віру. Підписані під заявою лікарі, котрі при досліджуванню й лїченню умових і нервових недуг майже щодня мають нагоду глядіти на дно жахливої духової нужди тих людей, перестерігають перед відбиранням христіянській молоді її віри, та перед змаганням приспання тої віри, бо віра в нинішних бурливих часах, особливо правдивий якор."

——o——

Як уникати простуди

Найлучший спосіб, як уникати простуди, се часте й довше перебування на вільнім воздусі. Приблизно той сам наслідок дають натирання студеною водою й короткі поливання тіла, котрі скріпляють відпорність на студінь. При наступивших вже простудах найлучше помагає, коли хорий добре випріє. Але по зіпріттю треба дуже уважати, щоб не за скоро охолодитися. Простуда наступає легко, по забаві на вільнім воздусі, бо тоді орґанізм зігрітий. Тоді особливо небезпечно сідати, щоб відпочати. В такім випадку треба мати під рукою добре накривало. (З лікарських порад).

——o——

Новий Конвертит

Протестантського пастора Р. Апдервуд-а прийняли недавно в католицький монастир у Дависайді. Він має намір покінчити студії в Римі, щоби стати католицьким священиком.

——o——

Маленький фейлєтон

Початки зовсім нової науки

Від коли проф. Фрайд оповістив свої теорії про сон, появилися в старім і новім світі сотки психольоґів і лікарів, котрі присвятили своє життя студіям над тим проблємом. Одначе жадна держава не здобулася досі на оснування окремого інститута для тих студій. Пробувано в тій цілі звертатися до міліонерів в Америці. Та вони практичні люде й на такі експерименти, від яких не сподіються скорих доходів, грошей не дають. Нарешті знайшовся оден міліонер, містер Сімонс, фабрикант ліжок, котрий сподівався оживлення в продажі свого продукту, коли відповідно його зареклямує і дав потрібні фонди на спеціяльний інститут, який має на цілі розслідити науково вимоги, як має бути збудоване ліжко, в котрім булоб найвигідніще спати і в котрім булиб найлучші вигляди на приємні сни. До того інституту заанґажовано двох професорів університету, Джонсона й Віґанда та купу асистентів і помічників, зроблено для них усякі спеціяльні електричні апарати — й розпочалася „зовсім нова наука". Згадані професори вибрали 12 найздоровіших студентів і зачали студіювати їх спання при помочи докладних апаратів. Тепер оповіщують висліди своїх студій на підставі 15.000 помічень і помірів. Ті висліди такі: Тіло сплячої людини видає з себе постійне тепло, котре з долу задержує від розпорошення ліжко а з гори покривало. Одначе те тепло витворюється тільки так довго, поки людина спить не рухаючись. Недвижимість людини в сні треває найдовше одинайцять мінут, а то з тої причини, що тіло реаґує рухом власне на те витворюване тепло. Тоді людина в сні зачинає рухатися й зібране тепло розпорошується, а при відкриттю людини з причини руху дальша продукція тепла меншає, поки знов не наступить спокійний сон і т. д. Що до інтензивности сну, то найсильніший сон наступає по першім руху, то є по тих 11 мінутах. Розуміється, люде ріжних вдач і ріжного віку мають ріжне спання. Все те нотують докладні апарати й колись повстане на тій основі зовсім нова наука — про спання.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Польська мемуаристика в XIX-XX ст.

Найбуйнійше польська мемуаристика розвинулася в XIX. ст. На протязі того ст. польських мемуарів появилася ціла повінь.

Найбільше мемуарів загальних. Їх написали: А. Бартошевич, К. Бродзінський, М. Будзинський, І. Ходзько, Г. Цешковський, М. Дітль, М. Добржицький, Ю. Фальковський (5 тт.), А. Фредро, А. Кіркор, А. і К. Козьмяни, ґр. Й. Красінський, К. Крашевський, Т. Ліпінський, Ю. У. Немцевич, І. Н. Немойовський, А. Є. Одинець, П. Попель, Л. Потоцький, кн. Л. Сапіга, І. Домейко, ґр. Ф. Скарбек, Й. Шанецький, В. Шокальський, І. Туркулл, Є Тишкевич, І. Ґневош, І. Барановський, М. Ходзько, А. Гіллєр (2 тт.). Ст. Холоневський, Л. Дембіцький, С. Гощинський, А Ґуттри, А. Іванський, А. Яблонський, Ів. Яворський, К. Калиновський, Й. І. Крашевський, Ж. Мілковський (Т. Єж), А. Морачевський, Ст. Мотти (5 тт.), Р. Набеляк, К. Раковський, І. Стелля-Савицький, С. Токаржевський, К. Відман (2 тт.), Ф. Весьоловський, Ст. Вітвіцький, І. Заленський, Є. Жмієвський (3 тт.), В. Беркан, К. Бжозовський, І. Ст. Чарновський, Л. Єніке, В. Коссак, Ф. Кон, А. Краусгар, І. Кубіш, К. Махчинський, Р. Пйотровський, А. Моравський, К. Ніклєвич (2 тт., спомини з Мексика!), А. Олещинський, В. Серошевський (подор.), В. Студніцький, В. Василєвський (мисливські сп.) й богато ин.

В богатьох із вичислених мемуарів є чимало українського матеріялу. Та особливо важні для пізнання України і цікаві мемуари написали: М. Чайковський (Садик паша), Є. М. Ґаллі, Є. Іваноґський (Є. Геленюш) (3 тт.), К. Качковський, Я. Іордон (спомини про Шевченка на засланню!), А. Ґроза, М. Дунін-Карвіцький (6 тт., Волинь у 1-ій пол. XIX ст.), Ж. Котюжинський, С. Конопацький, Ф. Ковальський, Ю. Струтинський, Т. Бобровський (польська шляхта і селянство на Україні в XIX ст.), М. Дубєцький, Ст. Козєльський (Волинь і Київ у 2-ій пол. XIX ст.), А. Єловіцький (Поділля в 1-ій пол. XIX ст.), Л. Совінський, Г. Стецький й ин.

Зокрема для історії Галичини в XIX ст. важні мемуари: Ст. Кунасєвича (Львів у 1809 р.), А. Тессарчика (1846 р. у Галичині). Ф. Чапліцького (Галичина перед 1848 р.), Ф. Смольки і Ф. Земялковського (4 тт.) (про 1848 р.), І. Дашинського, Л. Білінського й ин.

Та крім мемуарів загального характеру є ще велика скількість мемуарів спеціяльних: культурних (наука, школа, театр й ин.), літературних, військових й ин.

З культурних слід згадати мемуари: М. Балінського, Т. Бехонського, А. Чарноцького, І. Домейка, проф. д-ра Й. Франка (3 тт.), К. Скібінського, А. Словіковського, К. В. Статтлєра, К. Відмана, Л. Лепшого, Ю. Талька-Гринцевича, І. Попеля, Й. Нуссбаум-Гіляровича й ин. Зокрема театральні мемуари: В. Кроґульського, Г. Ґлінського, Й. Котарбінського, В. Рапацького, Р. Желязовського й ин.

Літературні мемуари написали: Ф. Дмоховський, С. Гощинський, А. Ґрабовський (2 тт.), М. Ґрабовський, А. Ґроза, К. Кантецький, Ст. Шнір-Пепловський, Л. Семєнський, Є. Скродзький, Ю. Словацький, К. В. Вуйціцький, Л. Зєнкович, В. Белза, Ю. Горайн, М. Єзерський (літ. рух у Київі в 1840—1852 рр.;), Ж. Качковський, Л. Кондратович, Й. І. Крашевський, Т. Ленартович, В. Міцкевич, К. Норвід, В. Поль, Л. Совінський, К. Уейський, Й. Б. Залєський, В. Завадський (літ. рух у Галичині перед 1848 р.!), К. Бартошевич, А. Бжостовський, Ф. Гесік, Й. Котарбінський, А. Краусгар, А. Петкевич (А. Плуґ), Ст. Пшибишевський, В. Реймонт, Г. Сенкевич, В. Серошевський. Ст. Виспянський, Ст. Жеромський й ин.

Військові польські мемуари незвичайно численні. Вони становлять три окремі ґрупи, що обіймають часи: 1) леґіонів (Наполеон), Князівства Варшавського і Королівства Конґресового, 2) листопадового повстання 1830/31 рр. і 3) сїчневого повстання 1863]4 рр.

З часів леґіонів, Наполеонських війн, Князівства Варшавського і Королівства Конґресового, полишили мемуари ґенерали: Д. Хлаповський, Г. Дембінський, Д. Дзєвановський, К. Колачковський, А. Єзьоранський, М. Сокольніцький, Й. Шимановський, І. Вайссенгоф, Р. Вибрановський, Й. ґр. Залуський, Л. Мєрославський, В. ґр. Понінський, Й. Висоцький, Й. Хлопіцький, І. Г. Домбровський; полковник В. Шептицький; інші військові: С. Барановський, А. Бялковський, В. Добєцький, В. Ґонсьоровський, Й. Ґрабовський, А. Гауке, А. Косінський, В. Плачковський, Л. Щанєцький, Н. Сєравський, Р. Солтик, К. Танський, М. Точиський і т. д.

Про польське повстання 1830/31 рр. написали мемуари: Ст. Баржиковський (5 тт.), ґен. Й. Бем (3 тт.), ґен. Ф. Бреанський, ґен. Г. Дембінський (2 тт.), І. Домейко, ґен. М. Дверніцький, Й. Ґлембоцький, В. Ґочалковський, С. Ґощинський, М. Яцковський. ґен. І. Крушевський, ґен. Я. Левінський, Л. Мєрославський, М. Мохнацький (2 тт.), Н. Олізар, полк. Й. Пашковський, П. Висоцький, В. Поль, ґр. А. Замойський, І. Прондзинський, Ю. Ренчинський, С. Ружицький, К. Ржепецький, Ф. Венжик й ин.

Зокрема про польське повстання 1830/31 рр. на Україні маємо мемуари А. Єловіцького (Поділля, Київщина) і Ф. Вротновського (2 тт.), (Волинь, Поділля, Київщина).

Про польське повстання 1863/64 рр. полишили мемуари: В. Бентковський, Ф. Чапліцький. М. Дубєцький, ґр. Б. Дибовський, Я. Ґейштор (2 тт.), В. Ґіллєр, Й. Ґордон, Л. Мєрославський, Ст. Іжеґожевський, А. Ґуттри, Б. Городинський. Й. К. Яновський (2 тт.), ґен. А. Єзьоранський, Т. Корзон, Ст. Козьмян, А. Краусгар (2 тт.), Ф. Левицький, І. Майковський, Л. Менжинський, Ж. Мілковський (Т. Єж), Ж. Одрживольський, Ст. Оконєвський, Є. Ковалевський (3 тт.), Й. Косцєша-Ожеґальський, Є. Павлович, Ч. Пеньонжек, Р. Роґінський, І. Наленч-Ростворовський, Ж. Жевуський, Г. Самборський, д-р І. Стелля-Савицький (Галичина в 1863 р.), І. Слівінський, Л. Сирочинський, Б. Шварце, ґр. Ж. Вельгорський. Ю. Вєнявський (2 тт.), Г. Вєрцєнський, В. Віснєвський, В. Закшевський, В. Запаловський (2 тт.), К. Зельонка, Л. Зєльонка, Л. Жихлінський, Т. Жихлінський й ин.

Серед мемуарів про 1863 р. слід згадати ще спомини львівського ремісника (бляхара) А. Є. Панасєвича й селянина Ігн. Диґаса.

Зокрема звернемо увагу на мемуари, що вийшли зпід пера польського духовенства. Їх написали: архиеп. Ст. Сєстшенцевич, архиеп. Ж. Щ. Фелінський (2 тт.), архиеп. В. Попель, еп. Буткевич, а далі оо.: Ст. Юндзілл, К. Антонєвич, І. Бадені, Т. Добшевич, І. Головінський (опис подорожі до Св. Землі в 5 тт.), А. Єловіцький, І. Прушковський, П. Смоліковський, К. Шверніцький, Й. Вальковський, А. Бакановський, І. Наркевич, Е. Новаковський, Л. Поставка, Й. Бородзіч, М. Чермінський, Й. Ґрабовський, А. Слотвінський, Й. Жискар й ин.

Поважну ґрупу серед польських мемуарів XIX ст. становлять мемуари жінок. Їх написали: К. Бернацька, Ф. Боберська, кн. К. Санґушкова, кн. А. Сапіжина, А. Чарнецька, К. Суходольська, С. Духінська, Р. Собанська, Є. Фелінська (3 тт.), С. Іжеґожевська, Кл. з Танських Гофманова, В. Єзерська, К. Жевуська (2 тт.), С. Кіцька, С. Ковалевська, Б. Маньковська, А. Наквaська, ґр. А. з Тишкевичів Потоцька, кн. Г. Пузинина, Б. Морачевська, Ф. Трембіцька, К. Ґрохольська, Т. Димідовичева (2 тт.), М. Белінська, М. Горецька, М. з Фредрів Шембекова, П. Вільконська (3 тт.), Н. Жміховська, ґр. М. Лясоцька, ґр. М. Т. Лєдоховська, Ґ. Моджеєвська, А. Моржковська, К. Нарбутівна, Є. Оржешкова, ґр. М. Валєвська, С. Романовичівна, С. Табенська, Б. Малаховська й ин.

Для нас особливо цікавий щоденник малої дівчини Марійки Боговітин-Козєрадзької про польське життя на Україні в 1860—65 рр., Кремянець, Київ, повстання 1863 р. (Z przed lat sześćdziesięciu. Dziennik małej patrjotki... 1860—65. Тарнів, 1913. Ст. 193+III з рис.), а також спомини Оттонівної (З. Лубєнської) про переслідування Унії на Підляшшу в рр. 1872—1905.

Не менш буйно розвивається польська мемуаристика також у XX-тім століттю.

Тут на перший плян висуваються, розуміється, мемуари про рр. 1914—20. Їх дуже богато. Важнійші з них написали: марш. Й. Пілсудський, ґен. В. Сікорський, ґен. Довбур-Мусніцький, ґен. Ст. Шептицький, майор Т. Коссак, Ю. Каден-Бандровський, В. Будзинський. Й. Бялиня Холодецький, В. Дзвонковський, С. Удзєля, В. Ґлінка (4 тт.), д-р А. Прус Туржима, Р. Корейво, Ю. Кульчицький, Ст. Кваснєвський, А. Седлецький-Ґжимала, В. Лянґ, В. Стокальський, Ст. Рибка, І. Шусцік, В. Ліпінський, д-р Б. Мервін, В. Носковський, З. Оплюстіль, А. і Т. Теслярі, В. Оркан, К. Ржепецький, В. Оробкевич, С. Ромін, Т. Петриковський й ин.

На особливу увагу заслугують 2 мемуари про вел. війну селян: Я. Бойка й Ф. Ілевича.

Для нас спеціяльно цікаві мемуари: Ст. Россовського (Львів під рос. наїздом 1914/15 рр.), Ч. Мончинського (2 тт.) (бої у Львові 1—24. XI. 1918 р.), Ф. С. Крисяка (Львів 1—22. XI. 1918), Ст. Захарясевича (бої за Львів і Сх. Галичину 1919 р.), В. Ст. Орського (В зах. укр. республиці 1. XI. 1918—22. V. 1919), А. Плютинського (виправа на Раву Руську в грудні 1918 р.), І. Роґовського (бої за Львів), Ю. Поґоновського (бої за Львів 1920), Ст. Сроковського (Україна зимою 1919 р.), Ст. Камінського (події на Україні 1917—21 рр.).

Мемуари невоєнного характеру написали в 1-ій четвертині XX ст.: Ч. Боґдальський, Л. Білінський, І. Даніловський, Р. Дмовський, Р. Дибоський, Ф. Дзєржинський (пізнійший шеф всеросійської большевицької Чеки), В. Грабський, М. Жизновський, А. Ґзовський-Юноша, д-р Ф. Гласко. ґен. І. Яцина, Т. Заґурський, Ч. Янковський, М. Ванькович, Г. Варденський (поліційні м.), К. Крайна, Г. Кухарський, д-р К. В. Куманецький, Ф. Курась, Ст. Вельовейський, І. Квапінський, М. Малиновський, А. Немоєвський, Б. Орлінський, А. Ф. Оссендовський, В. Процик, М. Радван, д-р К. Раковський, д-р Б. Раппапорт, В. Сальва, І. Старосцяк-Валечни й ин.

Зокрема слід згадати мемуари літературні: Ст. Бжозовського, Ж. Василевського й ин.

Зпід пера польського духовенства в 1-ій чверти XX ст. появилися

такі мемуари: кс. Боруцінського, кс. І. Васілєвського (з большевицької Росії!), кс. М. Токаржевського, кс. Й. Панася (про бої в Карпатах, на Буковині, в Бессарабії, на Волині і про Перемишль 1914/15 рр.), кс. Б. Свєйковського (про Горлиці в 1914/15 рр.), кс. Й. Ватулєвича (лат. парох у Фельштині — спомини з 1914—19 рр.).

Особливо слід згадати великі мемуари польського пароха в Мільвауке в Америці кс. В. Крушки про життя польської еміґрації в Америці (2 тт., ст. 818 і 814, Познань - Мільвауке, 1924).

Вкінці ще кілька більших жіночих мемуарів, що появилися в 1-ій четвертині XX ст.

Отже: М. О. Кірі-Склодовської, С. Завішанки (м. розвідчиці І. п. піх. леґіонів. В. 1928. Ст. XI + 245), Я. Янушкевичевої й ин.

Та найцікавійші і найціннійші для нас знамениті мемуари трьох Польок з В. України про події на Україні в 1917—18 рр.: пп. С. Коссак-Щуцької „Pożoga" (Волинь) (від 1922 р. досі 4 видання!), М. Дунін-Козіцької „Burza od Wschodu" (Київщина), Є. Залеської-Дорожинської „Na ostatniej placówce" (Поділля). Крім того слід згадати ще мемуари: М. Обертинської (спомини з України), Л. Рудницької-Ярошинської (спомини про революцію на Україні, видані по шведськи в Стокгольмі 1925 р.), Я. Лади-Валіцької (листопадові бої у Львові) і М. Єганне Вельопольської (Gontowszczyzna. Wspomnienia z rebelji ukraińskiej w Małopolsce Wschodniej).

Отсе що найважнійші тільки польські мемуари, видані окремими книжками. Далеко більше, кілька разів стільки їх іще по всяких періодичних і збірних виданнях: журналах, збірниках, часописах. А понад то около 1000 польських мемуарів лежить іще в рукописах по ріжних приватних і публичних архівах і бібліотеках![1])

Більші видання польських мемуарів такі: 1) J. Niemcewicz: Zbiór pamiętników historycznych o dawney Polszcze (6 тт., Варшава-Пулави-Львів, 1822 - 33); 2) K. Bronikowski: Pamiętniki polskie (4 тт., Париж, 1844—45); 3) Dziejopisowie krajowi (12 тт., Петербург, 1854—58); 4) W. St. hr. Plater-Broel: Zbiór pamiętników do dziejów polskich (4 тт., Варшава, 1858—59); 5) Pamiętniki z ośmnastego wieku (15 тт., Познань, 1861—75); 6) J. I. Kraszewski: Bibljoteka pamiętników i podróży po dawnej Polsce (6 тт., Дрезно, 1870—71); 7) Bibljoteka powieści, pamiętników i podróży (Львів, 1875—1891); 8) Bibljoteka pamiętników (19 тт., Вильно, 1913—14); 9) Gawędy o dawnym obyczaju. Wybór ciekawych pamiętników XVIII i XIX stulecia, pod redakcją St. Wasylewskiego, (8 тт., Львів-Познань, 1920—27); 10) „Czasy i ludzie". Pamiętniki i listy (9 тт., Варшава, 1923 - 27); 11) Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910—1915, pod redakcją Al. Piłsudskiej, M. Rychterówny, W. Pełczyńskiej, M. Dąbrowskiej (спомини 45 жінок, Варшава, 1927); 12) Panteon Polski (2-тижневик, присвячений военним споминам, Львів).

Польській мемуаристиці я присвятив більше місця з двох причин: 1) тому, що в ній про Україну знаходиться чи не більше ріжних даних, ніж у нашій власній мемуаристиці; 2) тому, щоби показати велике богацтво польської праці на тім полі і тим заохотити наших людей до подібної праці, особливо в сих високо історичних часах.

І. Кревецький.

[1]) Див. E. Maliszewski: Bibljografja pamiętników polskich i Polski dotyczących. (Druki i rękopisy). Warszawa, 1928. Ст. X. + 447 + (5).

—o—

БІБЛІОҐРАФІЯ

Писання про Ексц. Митр. А. Шептицького.

Тут нотуємо лише замітніші писання про особу й діяльність Впреосв. Владики Митрополита.

Передовсім належить згадати широку й досить солідну французьку монографію „Le Métropolite André Szeptyckyj. Son action pastorale, scientifique et philhénotique. (Grottofer 1920.) західно-католицького публіциста о. Кирила Каралевського, відомого гарячими русофільськими симпатіями, знаного автора праці про „уніятизм". Проте його праця про Впр. О. Митрополита написана з погляду політичного розмірно обективно і з великою пошаною та симпатією до особи й діяльности Митрополита. Цінний причинок до освітлення діяльности Екс. Митрополита дає книжка (збірна хроніка): „Як то Русь ходила слідами Данила (Львів, 1907) — про українське паломництво з Галичини до Св. Землі під проводом Митрополита в 1906 році. — Діяльність Митрополита з українського національного погляду освітлює з великою симпатією до Ексц. Митрополита стаття про Митрополита й греко-католицьку Церкву в січневій книжці за 1913 р. журналу „Украинская Жизнь", що виходив на російській мові у 1912— 17 рр. в Москві під редакцією О. Саліковського й С. Петлюри та присвячений був обороні україн. справи. Ся стаття чимало причинилася до поширення на Вел. Україні симпатій для Митрополита й для греко-католицької Церкви. — Навпаки, в суто ворожім тоні написано статтю „Митрополитъ галицкій, Андрей Шептицкій и „Галицко-русская Матица", що вийшла з кругів частини москвофілів, здезорієнтованої не тільки під оглядом національним, але й церковним. Ся стаття появилася спершу в „Научно - литературномъ Сборникѣ" (1905, I) у Львові, потім вийшла окремою брошуркою. Нотуємо її, бо мимо невідповідного тону вона доповнює характеристику Митрополита, як українського патріота.

Дням неволі й увязнення Митрополита присвячено велику працю „Царський Вязень" (Львів, 1918), зредаґовану під проводом академика Кирила Студинського, — популярну книжечку для народу „Спомини з терневої дороги" (1. і 2. видання, Львів, 1917) та низку статтей і поезій: „В храмі св. Юра" Б. Лепкого, „В суздальській тюрмі" Щурата, „Привіт митр. Шептицькому" Вол. Масляка та ін. Слід згадати ще про ряд віршів присвячених Митрополитові, писаних наддніпрянцями, які поширювано в переписаним або гектоґрафованім вигляді на Вел. Україні в часі війни 1914—1917 рр. разом з українськими національно-революційними проклямаціями. Окремо слід занотувати статтю-протест проти увязнення Митрополита царським урядом в тяжкій духовній тюрмі Суздальського монастиря в 1916 р., написану визначним письменником Українцем з походження Вол. Короленком. — Почасти справи увязнення, а більш перебування й діяльности Митрополита на В. Україні вже по виході в 1917 р. на волю торкається Д. Дорошенко в „Споминах." Багато появилося писань, присвячених Митрополитові, в 1917—18 р. по повороті його до Галичини, переважно в ріжних періодичних виданнях; дещо вийшло й окремо, напр. брошура „На поворот Митрополита Андрія ґр. Шептицького" (Львів, 1917). Особливо цінний збірник „Чверть століття на Митрополичому Престолі", виданий під редакцією о. Ректора Д-ра Й. Сліпого, яко 1—2. книжка „Богословії" за 1926 рік.

До найцікавіших писань про Митрополита належать також спомини Бр. Йосифа Ґродського про побут Митрополита в Америці, бо в тих споминах добре схарактеризовані ріжні типи людей і тамошні відносини.

В. З.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках кавчукових, золотих і сталевих (Ґруппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 24-?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

В ҐАЗІ ПІДПИСАНО 14 важних документів: 1) Умову з Німеччиною, 2) з Австрією, 3) з Бельґією, 4) з Угорщиною, 5) з Чехословаччиною, 6) зі Швайцарією, 7) у справі експертів, 8) угоду між державами-вірительками, 9) умову в справі відступлених дібр, 10) німецько-американську угоду, 11) акти в справі тариф на німецьких зелізницях, 12) умову в справі частинних німецьких сплат, 13) переписку між Німеччиною і Бельґією в справі виданих Німцями у Бельґії марок, 14) переходові постанови. — Найважнійше в в тій повені нових умов се зобовязання Німеччини в справі сплати її воєнних довгів. Відносини між Німеччиною й давною репараційною комісією закінчені. Функції її переходять тимчасово на „переходовий виділ", опісля перейдуть на Банк для міжнародних сплат, котрий одержить довжний запис Німеччини в справі її зобовязань, котрі тяжать на її державних зелізницях. В разі спорів рішати-ме роземний „суд пятьох" під проводом представника Америки. Підписування всіх згаданих документів всіми учасниками тревало 45 мінут.

ПРЕДСТАВНИК АНҐЛІЇ Сновден виступив у Ґазі проти чехосл. міністра Бенеша, як представника Малої Антанти в надзвичайно острій промові. Сновден порівнав Малу Антанту з чоловіком, котрий зрабував другому два годинники і тепер хоче йому позичити грошей, щоб той відкупив собі оден годинник. Сновден енерґічно опирався даруванню Чехословаччині тої части довгів, яка від неї належиться Анґлії. Дослівно сказав таке: „Се булоби просто неморально, дарувати тим людям гроші лише тому, що вони сильним криком вимагають, щоб ви зреклися належитости на їх користь." Вправді переговори в Ґазі доведено до щасливого кінця, але згадані вибухи незадоволення вказують, що великої щирости при підписуванні угоди не було.

УКРАЇНСЬКА ФРАКЦІЯ у варшавськім соймі внесла була наглий запит у справі заборони властями виборів на собор православної церкви в Польщі. З виїмком клюбу ББ. ніхто більше не спротивився наглости, котру й ухвалено. — Наґлість запиту в справі масового розбору православних церков на Холмщині аргументував посол Струтинський. Наґлість відкинено голосами ББ. і вшехполяків.

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАҐРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 10-30

ДИКТАТОР ПОРТУҐАЛІЇ Олівейра де Салязар поручив створити новий кабінет полковникови Пассос Сузі, а сам до свого портфелю фінансів долучив тільки портфель торговлі. Португалія належить до країв фінансово й економічно найбільше знищених. Половина землі має там лежати відлогом.

—o—

НОВИНКИ

В цілій Анґлії правлять Богослуження на інтенцію, щоб удалася морська конференція. Ті богослуження правитимуть весь час тревання конференції. Інавґураційну промову короля, передану радіом, вислухало коло 100 міліонів людей.

Кріваві розрухи селян вибухли коло Белзця. Польська преса доносить, що розрухи викликали больш. аґітатори Оден селянин убитий, два ранені.

На Україні розстріляли: в Николаєві священика Павленка і цілий ряд селян за опір при замиканню церкви, в Київі б. отам. Папуша, члена совіта київського, в Дніпропетровську цілий ряд осіб за участь у повстанню, в селі Солци на Херсонщині стоять під загрозою розстрілу селяне, що побили учасників комуніст. зборів. („Комуніст").

На Криму весна в цілій повні. У винницях розпочали вже нормальні весняні праці. Декуди приготовляються до сіяння. (Донесення А. Сх.).

МАҐАЗИН ПОСТЕЛІ Р. Джала, Львів, вул. Хоругвини ч. 5. (побіч кіна „Аполльо") поручає ковдри, матераци і постіль по найнищих цінах. 687 10-10

Що діється в школах на Україні. „Комуніст" доносить: в радянських школах на Україні все частіші стають виступи професорів й учителів проти радянського систему. ГПУ увязнило двох професорів учительської семинарії в Гадячи за протирадянські виступи. Учитель Виниковський мав говорити в часі лекції, що хліборобство значно впало наслідком комуністичних експериментів. Історик Меркулов мав учити, що цивілізація старої Греції впала через комуну та що зброєння СССР стають небезпечні для мира в Европі.

В Москві розстріляні отсі урядники комісаріяту фінансів: Антонов, Єремієв, Шляпочніков і Мануільський. (Се правдоподібно не відомий український комуніст, член большевицької делеґації в часі переговорів у Ризі).

Лиш на пів року вільно виїзджати за границі червоного „раю" його щасливим горожанам. Такий указ виготовив уже Совнарком у Москві. Його має ще затвердити ЦИК. Розуміється, що затвердить.

Не забувайте, що січень се місяць католицької преси.

Землетрус у Польщі. В Катовицях і околиці відчуто на днях сильний підземний удар, за котрим наступило трясення землі. Причини того ще не виясснені.

Заграничний паспорт у Польщі коштуватиме правдоподібно 100 зол., але аж від 1. квітня. Чи це шутка на прімаапріля, ще напевно не знати.

Учителі почтмайстрами. Міністерство почт і тел. у Польщі поручило в селах зі слабим рухом, обовязки почтмайстрів учительським силам.

В Норвеґії допускають жінок на всі становиска, навіть в армії, з виїмком становиск у церкві.

Літак розбився коло Лос Енджелос в Америці. 16 пасажирів утратило життя.

——o——

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Юрій Падох,** парох Мокротина, упокоївся в Бозі в 57 р. життя.

——o——

ЖЕРТВИ

о. Йосиф Дуплавий 34 зол. на українських інвалідів зі збірки в церкві на Різдво в гром. Самолусках і Личківцях.

——o——

Біржа

Збіжжа: (За 100 кґ. льоко стація наладування). Тенденція знижкова.

Пшениця двір. 33.75—34.75, пшениця сел. 31.50—32.50, жито двір. 19.75—20.75, жито сел. 17.50—18.—, ячмінь на мливо 16.—16.75, овес 15.25—16.—, кукурудза 23.50—24.50, бараболя промисл. 3.—3.50, фасоля біла 60—75, фасоля кол. 35.—45, фасоля краса 45—50, горох пів Вікторія 30.50—35.50, горох пільний 33.50—34.50, сіно прас. 8.50—9.50, солома прас. 5—6, гречка 22.50—23.50.

Гроші. Доляр амер. в приватнім обороті 8.87—8.87.75 зол., чеська корона 26.36—26.39.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯ Тисова до заміни. Згодошення: о Петро Лучечко парох в Тисовій, п. Красічин. 617 3-3

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і винимання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 620 1-6

П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна набути отсі видання:

Бібліотека Укр. Христ. Організації

Ч 1.	**Основи соціольоґії**	3·— зол
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Секти й сектанти**	0·60 „
Ч. 6.	**Петро, перший уніятський митрополит України-Руси** . .	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква**	0·95 „
Ч. 8.	**Д-р О. Назарук: Преса** . . .	3·00 „
Ч 11.	**Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	**о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „

Инші видання:

Др. О. Назарук:	**Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція** .	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський:	**Десять літ україн. питання в Польщі.** .	1·50„
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 11—40

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА" — Львів, почтова скринка 11.** 294 86-100

ПОРОШОК **„KOGUTEK"** ДЛЯ ДОРОСЛИХ УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИ **БІЛЬ ГОЛОВИ**

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 2-5 538

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ **„ЕЛЄҐАНТ"**

адреса: **ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.**

Тел. 60-04 591 7—20

ПОЗІР! ЧИТАЙТЕ!

ОПОВІСТКА!

Не буде ні одної і найбіднішої, християнської хати, яка не малаби в себе між усіми іншими, щиро-українського образу повоєнної доби, кисти артиста-маляра ОСИПА КУРИЛАСА, в коліровім, артистичнім виданню, на найкращому крейдяному картоні, розміру 32 × 45:

ІСУС ХРИСТОС

між українськими дітьми :: :: :: :: Року Божого 1928.

619 з молитвою: 1 2

„БОЖЕ ВЕЛИКИЙ ЄДИНИЙ, НАМ УКРАЇНУ ХРАНИ".

Образ благословили Їх Ексц. митр. гр. Андрій Шептицький та Митр. Ординаріят у Львові, дня 30. марта 1928 р. до ч. 2522/223 к. — Дуже гарно надрукували цей образ ОО Василіяне в Жовкві.

Книгарська ціна образу 6·25 зол.

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, таніцеровані. Дротяні вкладки

поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

9-50

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення зверстати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 MIKULICZYN. 13—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 4-?

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 18.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, четвер 30. січня 1930. Ч. 7. (307)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Висвячення нового гр-кат. Епископа

В неділю відбулося в Станиславові посвячення нового гр.-кат. епископа-помічника, Преосв. Йоана Лятишевського. Консекрації довершили дуже торжественно: Преосв. Йосафат Коциловський, епископ перемиський, Преосв. Григорій Хомишин, епископ стан. і Преосв. Никита Будка. Прибув Преосв. Й. Бучко, епископ-помічник львівський. Митроп. Шептицький ізза тяжкої недуги не міг прибути. Співцелєбрували: о. мітрат Д-р В. Пинило з Перемишля, о. пралат Д-р Франц Щепкович, о. кан. Дм. Стек і о. кан. Яків Медвецький зі Станиславівщини. Діяконували: о. Д-р В. Кушнір і о. Петро Мельничук. Народ прибув у непереглядних масах. Спеціяльну кореспонденцію з докладнішим описом торжества помістимо в найблищім числі „Нової Зорі".

Самоуправа в Галичині

се річ державної конечности.

В адміністраційній комісії сойму заявив мін. Юзефский, що найпильнішою справою уважає урухомлення повітової самоуправи в Галичині з тим, що міські ради повинні перетрівати до кінця своїх каденцій. Потім комісія ухвалила резолюцію, в котрій сказано, що скоре ухвалення законів про повітові ради в Галичині й мійську виборчу ординацію та орґанізацію міських рад у Конґресівці становить державну конечність, яка не терпить проволоки.

Криза в рільництві ще збільшиться

Способи зарадження тому.

Др. Адам Розе, експерт міністерства рільництва, оповіщує: Криза в рільництві тепер загальна. На поправу нема виглядів. Навпаки — криза та ще збільшиться і розстягнеться на инші области продукції. Особливо близька видається криза мясна. Всі держави ступили на шлях протекціоналізму. В Німеччині, Бельґії й Голяндії панує опінія про конечність відвернення від продукування збіжжа, особливо пшениці, бо світові запаси пшениці зростають з року на рік і вже тепер покривають 50 процент усего світового запотребування на слідуючий рік.

Мусулмани у Св. Вітця

Св. Отець Пій XI. приняв на спеціяльній авдієнції представництво триполітанських нотаблів, яке прибуло до Риму з приводу вінчання королевича Гумберта. Триполітанська делеґація прибула до Ватикану в характеристичній берберійській ноші, в товаристві підполковника Таддеї. Папа приняв триполітанців у великій консисторіяльній салі. Делеґація, хоч складалася з мусулманців, при появі Св. Отця приклякнула і кождий з нотаблів поцілував перстень Рибаря. Св. Отець виголосив до них по італійськи коротку промову, висказуючи своє апостольське вдоволення ізза зложеної Йому гомаґії.

Картки на підзелювання обуви

завели в червонім „раю".

Большевицький орґан „Правда" доносить, що совітська влада зарядила впровадження карток на підзельовання обуви. Право набути кусок шкіри на зелівку мають передовсім урядники і пролетарі, потім, коли вистарчить, инші люде. З огляду на брак шкір установлено спеціяльних урядників, котрі мають завдання виловлювати псів (гл. „Ржечпосполіта", ч. 18.). З тої вістки видно, що в „раю" що раз то „краще" живеться.

Перед збіжевим монополем у Польщі?

ПАТ. доносить: Під проводом премієра міністрів Бартля відбулася в Варшаві нарада, в котрій взяв участь міністер рільництва Янта-Полчинський та представники инших міністерств і Рільничого Банку. Ухвалено покликати до життя Центральне Бюро продажі збіжжа. То Бюро має посідати власну правну особовість і відповідний капітал. Ціль його буде — піднести ціни збіжжа. В склад Бюра увійдуть орґанізації рільничо-торговельні, кооперативні млини та державні промислові збіжеві заведення в Люблині.

Польща платити-ме воєнний довг до 1992 р.

Дня 25. січня с. р. підписано в Парижі договір про консолідацію польського воєнного довгу супроти Франції. Довг той виносить оден міліярд і 897 міліонів франків та має бути сплачений у 62 ратах до 1992 р. Він обіймає також кошти утворення Франціею армії Галлера, котра займала Галичину.

В Індії почалися бомбові замахи

Проти анґлійської адміністрації.

Тел. Унія доносить: В Індії відкрито два великі заговори, поширені на цілий край і звернені проти анґл. управи. В Бомбаю відкрито фабрику бомб заговірників. Переведено ревізії в цілій дільниці та знайдено знаряди до роблення бомб також у приватних домах і звязану з тим переписку та відозви. Увязнено ряд осіб. 50 миль від Поони вибух бомби убив жінку і двоє дітей. Поліція твердить, що та бомба походить з запасів заговірників. Невесело зачинається сей рік у найбогатшій кольонії Анґлії.

Економічна криза

та її головна причина.

Економічна криза переходить уже в загальну тісноту життя і стає з року на рік все тяжша. Та не треба думати, що так діється тільки у нас. Ні! Се поява далеко ширша. До якої міри вона відбивається напр. на богатій колись Анґлії, можна зміркувати по такім рахунку: Ще в р. 1921 вивіз (експорт) Анґлії перевисшав 30 міл. фунтів стерлінґів, а в р. 1928 впав низше 9 міл. І нема ніяких виглядів на поліпшення. Економічна криза просто душить цілі народи. Приблизно 60 міліонів населення промислових країв західної й середної Европи стоїть перед загрозою буквального вимолодження, то є перед катастрофою, якої Европа в такім розмірі ще не бачила. А від війни минає вже 12 літ. І не видко просвітку!

Не дивота, що економісти, державні мужі, письменники й публіцисти застановляються над причинами того. Німецький публіцист Арнольд Рехберґ так подає підсумки тих застанов: Застій в експорті товарів з Европи викликало по війні звуження ринків збуту. А саме:

1) Передовсім відпав величезний китайський ринок збуту, де поверх 400 міліонів людей спотребовувало до війни велику масу европейських товарів. Коли в Китаю вибухла революція, той ринок звузився. Та відколи большевики зачали свідомо підсичувати китайський пожар, тамошний ринок став зовсім неможливий.

2) Тепер зачинають вони що раз більше підбурювати поверх 300 міліонів людей в Індії. Починаються й там розрухи, котрі грозять замкненням другого величезного ринку збуту для европейських товарів.

3) Поверх 140 міліонів населення в большевії звели большевики до жебрачої торби — і тамошні люде також не всилі нічого купувати, бо не мають за що. Се нуждарі.

4) Ніякі торговельні умови з большевиками до нічого не доведуть з тої простої причини, що большевикам не залежить на ніяких інтересах, тільки на здобуттю світа. Отже всі їх торговельні представництва за кордоном, се властиво бюра руїнницької пропаґанди. Большевики свідомо хочуть виголодити Европу і своє власне населення держати в нужді. Роблять се на підставі дуже простого рахунку: Коли европейські народи будуть виголоджені й через те незадоволені, то лекше між ними вести руїнницьку пропоґанду і лекше їм буде приступом здобути їх держави. А своє власне населення держать у нужді тому, бо якби воно чулося економічно лучше, тоді бунтувалосяб проти них. А основно знужденілим людям ніякий бунт не в голові.

5) Марні всі зусилля европейських народів, котрі думають, що збільшенням своєї робучости зможуть опанувати кризу й поліпшити свою долю. А марні тому, що народи західної Европи жили переважно з промислу. Збільшувати працю в промислі нема для кого, бо нема навіть тільки ринків збуту, що було перед війною. Отже для кого продукувати більше товарів, коли нема кому купувати, бо великанські краї в Азії обхопила революційна руїна.

Чим довше тягнеться такий стан, тим більша біда тисне народи Европи.

Життєве обезпечення це видаток, який вертається стократно, бо на випадок Вашої смерти уможливлює Вашій родині улаштувати своє життя; тому обезпечіть Ваше життя в Т-ві

„КАРПАТІЯ“

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 6-10

Вихід з неї є тільки оден — той, який показував німецький ґенерал Гофман, котрий лежить уже на кладовищі в Берліні. А саме: треба силою усунути головну причину зла, то є большевизм, котрий скрізь підсичує розрухи й руїну. Щойно тоді, а не скорше може наступити поправа економічних відносин.

Річ ясна, що виконання такого пляну означалоб нову велику війну. Та чи видержалаб ослаблена Европа, — се річ нікому невідома.

——o——

„Неприличне коріння азбуки“

або: До чого доводить учених збожеволіла влада.

Большевики наказали заголюканим ученим в СССР., „зреволюціонувати“ азбуку („алфавит“). І почалася одинока в світі „дискусія“ учених, повна правдивого, хоч мимовільного гумору. Отже — представник „главнауки“, як доносить „Вечерная Москва“, доказує, що для „освобожденія алфавита от остатков допетровскаго времени“ треба російську азбуку латинізувати. На те відповідає голова секції комуністичної академії, тов. Аптикар, що такий „класовый (!) анализ русскаго алфавита — наивный“, бо „если вскрыть классовые (!) корни латинскаго алфавита, то они окажуться столь же неприличными (!!), как и корни русскаго алфавита...“ Висшість російської азбуки над латинською доказує тов. Аптикар тим, що — російською азбукою напечатані вже всі твори тов. Леніна, а латинкою ще не всі... До того латинка служить „колонизаторскій политикѣ европейских держав...“ Ті аргументи так заімпонували представникови комуністичної академії, що той кинув каменем — на обидві азбуки й радить створити зовсім нове письмо, котре булоби добре для всіх народів, от так, як пр. метрична система (як відомо, більшість людства, між ним уся англо-сасська раса доси не приняла метричної системи, хоч вона дійсно добра). Та совітська (!) влада раз рішивши латинізацію азбуки, переводить її, а не нову азбуку. Плян той так представляє представник комісаріяту просвіти, тов. Костенко: Азбука буде упрощена навіть ціною ігнорування звукових ріжниць, а зате будуть широко примінені апострофи й окремі знаки під буквами (подібні як у гебрейській азбуці). Букву „щ“ заступить латинське „c“ з апострофом. Подібна доля зустріне букву „ч“. Костенко аргументує латинізацію російської азбуки тим, що се влекшить росіянам науку чужих мов, а чужинцям, що приїдуть до СССР, читати назви вулиць, маґазинів і т. п. А коли вибухне світова революція, тоді доперва „покажеться“ користь з тої азбуки. До тогож часу будуть большевики перепечатувати тою азбукою тільки ті книжки, які вони уважають корисними.

——o——

Протестанти протестують

Довгий час ріжні протестантські секти в Европі й Америці пробували навязати добрі взаємини з совітами. Колиж переслідування звернулися і проти них, зачала наступати зміна настроїв. Тепер „Рада федерації протестантських церков“ у Швайцарії оповістила острий протест проти переслідування християн в СССР. Протест той підписали: предсідатель Ради О. Герольд і секретарі А. Келлер та А. Лекен.

Цікавий рахунок

Орґан „Дни“ оповіщує такий рахунок: Щоб видерти в селян хліб, уряд СССР. кинув у жовтні на села армію комуністів, комсомольців, безпартійних і всяких своїх слуг, котра доходила до 3.500.000 людей. В инших місяцях та армія числом змінялася. Рахуючи вартість одного робочого дня на 2 руб. 50 коп., треба ствердити, що протягом 100 днів витрачено коло 300 міліонів рублів. До того треба додати коло 240 міл. рублів на удержання тої армії грабіжників, а коло 45 міл. на надзвичайні видатки для чрезвичайки, що кермувала грабіжом селян, як також коло 52 міл. пудів хліба, даних усяким гольтіпакам, що помагали на селі в тій грабіжі (т. зв. „бідноті“). Загальний розхід держави за 100 днів грабіжи хліба виносить отже коло 635 міліонів рублів, не рахуючи в те страт, заподіяних селянству в часі грабіжи, котрою зібрано коло 100 міл. пудів. То значить, що забрання одного пуда зерна від селянина коштувало державу 3 руб. 35 коп., а включаючи „заготовительную ціну“, пуд коштує її 7 руб. 35 коп. Сей рахунок доказує, що дешевще булоб для держави, купити той хліб за границею, або підняти в двоє ціну і тоді селяне самі далиби хліб.

Ленін сказав: „Коли не навчимося торгувати, то мужик пішле нас до чорта!“

Торгувати большевики не навчилися, отже тепер припадає черга на мужика і — чорта. Давно пора!

——o——

Новий кодекс

Цивільного процесового права.

З Варшави доносять, що вже скінчено укладати проєкт нового кодексу цивільного процесового права для цілої Польщі. Проєкт опертий головно на австрійській процедурі та заховує її головні засади: устність, явність і безпосередність. Одначе в справах більше замотаних допускає проєкт переводження цілого процесу на письмі. Нові факти й докази вільно подавати судови аж до замкнення розправи, одначе суд матиме ріжні репресійні способи, щоб запобічи нарочному проволіканню процесу і право, зовсім відкинути нові докази. Ні в судах городських, ні в окружних не буде обовязувати адвокатський примус, з виїмком тих справ перед окружним судом, як другою інстанцією, які той суд вважає за особливо трудні.

——o——

Зміни в лічені в Касах Хорих

Появився обіжник міністра праці Пристора, який уможливлює лікарям Кас Хорих відповідне лічення пацієнтів без огляду на ощадностеві адміністраційні приписи. Від тепер лікарі будуть відповідальні тільки перед начальним лікарем за ординування недужим ліків і приміну системи лічення. Доси лікарів вязали в записуванні ліків або ординуванні лічничих способів адміністраційні чинники. Тепер, значить, кремінна лямпа, пересвітлювання, висилання до здоровищ і т. п. зависиме буде тільки від лікарів.

——o——

М'ністер про небезпеки виховання

„Експрес Поранни“ приніс інтервю з міністром освіти Червінським, котрий м. і. сказав: Велику небезпеку представляє в вихованню не тільки комуністична аґітація, але й виховування молодіжи в ненависти до инших ґруп горожан. Дальше міністер натякав доволі виразно, що деякі соймові сфери на зовні деклямують про потребу аполітичности учительства, а в дійсности роблять все, щоб використати учительство для партійно-політичних цілей. — Засади не злі, та чи їх дійсно виконується?

Що каже бувший дарвініст?

Директор американського „Музея історії природи“, знаний антропольог Генри Осборн, котрий до недавна був дарвіністом, оповістив статтю, в котрій вирікається своїх дотеперішних поглядів. Він пише, що на підставі совісних, довголітних студій дійшов до переконання, що так „чоловік неандертальський“, як і „Пітекантропус еректус“, знайдений на Суматрі, були люде й не мають малпячих ціх і взагалі нема ніяких „переходових“ форм між людьми й малпами. Студія Осборна, як доносять з Лондону, викликала в англійськім ученім світі велике вражіння.

——o——

Упадок слави Бісмарка

В Гамбургу продано бібліотеку „зелізного канцлера“ Бісмарка, яку він сам комплетував, за маленьку квоту 2.350 марок, хоч оцінювано її найменше на 40.000 м. Цікаво, що ніхто з націоналістів не хотів купити тої бібліотеки і купила її — соціялістична книгарня в Гамбургу. За листи Бісмарка платили 12 до 27 марок, за листи його жінки по кількадесять феників. Так упала велика колись слава Бісмарка. Се стоїть у звязку з острою критикою всеї діяльности Бісмарка, котрому тепер закидають, німецькі учені, що він через побиття Австрії в 1866 й висунення її з усякого звязку з Німеччиною, причинився до того, що в Австрії вспіли відокремитися Угри й відтак зросли в силу Словяне, а все те за наших часів довело й до побиття Німеччини у світовій війні.

——o——

Капаблянка про шахи

Голосний майстер шахової гри Капаблянка переїзджаючи через Відень висказався перед представниками преси як слідує: Таємниця доброго грання в шахи полягає на спеціяльній здібности, котру розвивається вправою. Наука гри в шахи повинна стати обовязковим предметом у школах, щоб молодь завчасу привикала до сконцентрованого, спокійного думання. Тільки недосвідчені в тій грі думають, що якась партія може бути спеціяльно цікава. Я граю від 4 року життя і всі партії уважаю дуже цікавими. Зденервування я не зазнав навіть при партіях, у котрих рішалася справа побіди над найбільшими майстрами світа. Напруження нервів вимагають тільки „симультанні“ партії, то значить, коли оден грає рівночасно кілька партій.

——o——

Крадіж у найбільшій бібліотеці світа

У Британськім Музеї в Лондоні є найбільша бібліотека світа. Вона має всі анґлійські книжки, які колинебудь вийшли і також найрідші книжки й рукописи в чужих мовах від египетських папірусів почавши, на модерних виданнях скінчивши. На днях викрили в тій бібліотеці брак цілого ряду дорогоцінних унікатів. Властиво управа бібліотеки знала про се вже від довшого часу, але не оповіщувала сього, щоб не утруднювати шукання за злодіями. Та тепер справа стала голосна. Украдені унікати походять з таємного відділу бібліотеки, до якого мали доступ тільки нечисленні одиниці.

——o——

Не забувайте, що січень се місяць католицької преси.

ДОПИСИ

ПАПОРТНО, ПОВ. ДОБРОМИЛЬ. З приводу 50-ліття священства Папи Пія XI. відбулося в Папортні дня 29. XII. 1929 р. Ювилейне Свято під проводом Впр. о. Декана Мариновича, котрий в часі Святочного Вечора виголосив гарну промову про значіння того Ювилею для укр. народа. В часі торжественного Богослуження в Церкві виголосив відповідну річеву проповідь Всч. о. Федорко Ч. С. В. В. Численно зібраний нарід приступав цілий день до св. Тайн в намірению св. Отця і переслав заяви вірности і побажання для св. Отця.

СЯНІК (Ювилейна Академія з приводу 50-ліття священства св. О. Пія XI. — Загальні Збори Філії „Просвіти". — Діточі святомиколаївські вечерниці).

Заходом Комітету, зложеного з відпоручників всіх місцевих укр. культ.-освітних установ, відбулося в Сяноці 26. XII. 1929 урочисте вшанування 50-ліття священства Папи Пія XI. Се рідке свято почалося торжественним Богослуженням, відправленим о. деканом І. Цегеликом в асисті 5 священиків. Гарну проповідь про католицизм виголосив о. Т. Левицький з Радошиць. Підчас Служби Божої присутні священики сповідали так, що до Св. Причастія приступило кількасот осіб. В полудне в салі кіна відбулася академія. На її програму склалися: Кантата „Ти єси Петр" і 2 псальми Бортнянського та Веделя, відспівані мужеським і мішаним хором під умілим проводом п. мец. Блавацького, „Молитва" віддеклямована з чуттям панною Надією Коковською, скрипкові соля „Аве Марія" й и. відіграні з дійсним артизмом о. С. Сапруном, катехитом з Дрогобича, в фортепяновому супроводі пп. Судді і Форостини. Вступне слово про значіння папства виголосив о. декан І. Цегелик. О. П. Андрейчик зі Залужа відчитав реферат про життя і діяльність Пія XI. — Свято закінчив патріотичною промовою при гучних оплесках о. сенатор Ю. Татомир. З жалем треба згадати, що публика, особливо інтеліґенція, мимо запрошень у нас не дописала, так гарно, як в инших містах — може з приводу святочних лат. різдвяних ферій. Тогож дня веч. відбулися загальні збори філії „Просвіти". Після вибору нового виділу, присутні запротестували проти большевицького терору на Східній Україні, пересилаючи дружній привіт катованим у льохах чеки культурним працьовникам укр. народу. Присутні стверджують, що так давне, як нове москвофільство стоїть на послугах рос. імперіялізму, закликують до бойкоту рабських прислужників Москви та до рішучого поборювання всякої большевицької преси, видаваної за гроші червоних катів, котрі за Збручем нещасному укр. народови видирають останній скарб: віру і релігію. Дня 18. XII. 1929 відбулися в Сяноці в салі „Яд-Харузім" традиційні миколаївські вечерниці для дітей. За їх урядження належиться прилюдна подяка катехитови о. Ст. Венгриновичеви, котрий по батьківськи опікується укр. шкільною дітворою, розуміючи, як великим вона для нас скарбом, а особливо по містах. Нагородою за ідейну працю над молодим поколінням є загальна любов дітей і пошана родичів до о. Ст. Венгриновича. А доказом цього була битком набита саля, радість дітей і вдоволення батьків. Ролю Св. Николая гарно відіграв п. Ст. Цар, деклямації та горові продукції маленьких школяриків вийшли якнайкраще. Свято полишило у всіх милі спомини.

Оден з присутних.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Дар Папи для Індохіни. Св. Отець вислав у дарі 100 тисяч лірів Вікарієви в Буіху, в Індохіні, де тайфун спричинив страшне спустошення, вбиваючи 5 священиків і 300 католиків-тубильців. Тайфун збурив, або поважно ушкодив около 800 домів, які були власністю католиків. Тяжкі шкоди потерпіло там коло 300 тисяч католиків.

„Тітулюм" кард. Пачеллі-я. Кождий із кардиналів, членів Св. Колеґії має в Римі свою церкву, т. зв. „тітулюм". Св. Отець у понтифікальній буллі призначив для кард. Пачеллі-я церкву св. Івана і Павла. Кард. Пачеллі обняв торжественно цю церкву в присутности цілого дипльоматичного корпусу, нунція при Квіриналі мсґр. Боргоніні-я й мсґр. Оттавіні-я.

Католицьке кіно. В Лодзі істнують два католицькі кінотеатри, які тішаться великою фреквенцією. Незабаром мають повстати там два дальші катол. кінотеатри. Відкривають їх кат. т-во „Будучність" і дієцезальний союз польської молоді.

Катол. Селянський Союз у Бельґії. Після недавно проголошеного річного звіту бельґійського Селянського Союза, має він 1203 парохіяльних ґруп, які обеднують 112.978 самих батьків родин. Окремо істнує союз селянських жінок з 66.104 членами та орґанізація селянських дочок із 22.862 членками, які числять понад 14 літ. Союз видає для своїх членів численні письма у французькій, флямандській і німецькій мові. Крім періодиків, союз видає що року численні технічні, господарські підручники, уряджує численні виклади й курси на теми релиґійні, гіґієнічні, господарські і т. п.

Розвій католицького життя Франції. Після звіту з 55. Загального Зїзду Союза католиків Північної Франції, в дієцезії Ліль, взяло участь много епископів, світських достойників і понад 5000 світських осіб. Союз цей, по словам епископа з Ліль, не хоче бути ні політичною партією, ні чисто дефензивною орґанізацією, лиш конструктивною орґанізацією християнського ладу.

Ліґа французьких католиків для інтернаціональної справедливости й інтернаціонального мира відбула свої Загальні Збори, які виявили великі успіхи у здійсненню цілий Ліґи. Ліґа видає місячний бюлетин „Жістіс е Пе" і зміряє до здійснення гармонії між національними й інтернаціональними обовязками, у світлі Євангелія й науки Церкви.

Австрійське Т-во „Доброї Смерти" („Карітас"), яке запевнює своїм членам християнський похорон і є покликане виступти проти пропаґанди за спалюванням небіщиків, має в Австрії понад 150 тисяч членів. Воно виплатило до тепер у 3100 випадках смерти суму 660.000 шилінґів.

75-ліття віденського Т-ва Св. Вінкентія. З приводу 75-ліття віденського Т-ва Св. Вінкентія кард. Піфле дякуючи його членам за дотеперішну діяльність, сказав: „Коли в найновійших часах лунає всюди клич Світського Апостоляту, то найбільше до того покликані братчики св. Вінкентія, які твердо стоять на скалі віри і звідси розпромінюють свою велику любов до терплячого людства."

Заклик до віденських жінок. На обрадах орґанізації катол. жінок віденської архідієцезії, кард. Піфль сказав: „Держіть високо катол. родину, будьте вірними матірями й добрими жінками... У Відні і в промислових центрах великий брак священиків. Тому треба там Світського Апостоляту. Справуйте цей уряд де лише прийдете зі святою любовю, щоби многі тисячі, що нині віддалилися від Церкви, вернули до неї назад".

За католицьку школу в Німеччині. На сходинах католицької орґанізації, родичів у Реґенсбурґу Епископ д-р Бухберґер говорив на тему виховання і між иншим сказав: „Ми заснували сторожу для оборони права горожанства наших дітий у католицьких школах. Тою сторожею є наші орґанізації родичів, які оснувалися, щоб боронити право Боже, право родичів і право дітий, щоб не допустити унеможливлення сповняти родичам їх найсвятійший обовязок супроти дітий! Тим католицьким орґанізаціям дякую нині за те, що вірно, рішучо й мужно станули за своїми епископами в обороні католицької школи."

Розвій німецької катол. орґанізації. Після статистики орґанізації „Фолькс ферайн фір дас католіше Дойчлянд" число місцевих її ґруп виносило 1. липня 1929 р. разом 4354, з того в Прусах 2506, в Баварії 662, в Віртемберґії 461, В Баден 377, а в прочих провінціях 348 ґруп. Загальне число членів у всіх тих ґрупах виносило разом 388.453 осіб. Орґанізація перевела 1819 зборів, 855 конференцій, 235 конференцій і сходин клиру, 49 соціяльних неділь, та 392 курси.

Китайські місії в небезпеці. Заповіджене нанкінським урядом знесення екстериторіяльности для чужинців становить поважну небезпеку для французьких місій, що працюють у Китаю. Наслідком такого розпорядку, місії находилибся безперервно в конфлікті з судівництвом місц. мандаринів, які не радо глядять на чужинців. Тамошні обставини характеризує арештування комуністичними жовнірами кількох місіонарів, яких звільнено щойно за окупом 10.000 долярів. По знесенню екстериторіяльности обставини ще погіршилисяб.

——o——

Маленький фей ётон

Хочуть знати чому...

Раз пані де Стаель дотепно характеризувала ріжні партії, що правили Францією. Її висновки вельми подобалися всім, з виїмкою приявного в товаристві Наполеона Бонапарте, що ввесь час мовчав.

— Щож. ґенерале, ви не моеї думки?

— Не люблю, відповів Наполеон, щоб жінки вмішувалися в політику.

— Ви праві, пане ґенерале! Одначе в країні, де жінкам втинають голови, це зрозуміле, що вони хочуть знати, чому? — відповіла пані де Стаель.

Життєвий математик

Славний математик у Кембріджі, професор Вінз, був не тільки математиком, коли викладав, але й у щоденному життю й незвичайно влучно розвязував практичні життєві питання. Раз доказував у численнім товаристві, що двобій, як акт задовільнення за обиду це найбільше варварство і глупота.

— Та, професоре, — боронив двобою військовий старшина — щож мені робити, коли хтось каже мені в лице обиду, нпр., що я брехун?!

— Тоді попросіть його ввічливо, щоб доказав, що воно так дійсно. а коли він вам цього не докаже, то маєте доказ, що якраз він брехун.

— А коли докаже, що так? — спитав старшина.

— А коли вам докаже, то вже годиться обиду сховати в кишеню, бо він сказав правду.

Пізнає по якім боці правда

Один анґлійський селянин перебував у свояків в Оксфорді та з подиву гідною постійністю ходив на вчені дискусії. Коли його питали, пощо ходить на диспути, з котрих нічогісенько не розуміє, відповів:

— Не такий то я вже дурний! Бачу, хто перший зачинає злоститися та пізнаю, що того другого правда.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

БУДЖЕТОВА КОМІСІЯ сойму у Варшаві зменшила буджет міністерства заграничних справ о 3 міліони зл. Віцеміністер Ґродиньский заявив, що оплата за паспорти нормальні буде знижена на 100 зл., а за пільгові на 20 зл. З чистого зиску державного банку розділено субвенції 1 міл. 246.000 зл., розуміється, між польські товариства й інституції.

В ЧАСІ НАРАД НАД БУДЖЕТОМ міністерства рільництва у Варшаві стверджено, що навіть два процент тримільярдового буджету Польщі не йде на ціли того важного ресорту... Супроти того трудно дивуватися, що рільництво занепадає.

ПРО СПРАВУ НАЦ. МЕНШОСТЕЙ говорив на засіданні конст. комісії сойму пос. Ґрінбавм (жид. клюб), як слідує: Посол Лехніцкий (ББ) промовляв тут за реформою в напрямі скріплення влади президента і його вибору через народ. Проти останнього домагання не можна нічого замітити, але не так мається річ з иншими домаганнями. Направи не осягнеться через скріплення влади президента, коли нац. меншости не мати-муть прав. Таксамо зле булоб, якби одного з кандидатів на президента визначав уступаючий президент, бо се витворилоби згодом переємність влади подібну, як у монархіях.

ПОСОЛ ЛІБЕРМАН з Перемишля сказав на засіданню бюджетової комісії, що посол Подоскі з ББ. належить до таких правників, які все покривають патріотичною фразою. Той почувся тим обиджений і вислав Либерманови секундантів.

В ЧОРНИХ ФРАКАХ мусіло явитися на великім банкеті „сіті“ в Лондоні 800 делеґатів морської конференції. Чорні фраки виразно приписано всім учасникам того блискучого банкету перший раз, відколи „сіті“ (місто“, сметанка Лондону“) уряджує банкети, бо досі вільно було приходити і в однострояx, тай належало се навіть до доброго тону. Зміна наступила через те, що японські делеґати не взяли з собою уніформів. Вони ще в Америці питали Мек-Дональда, чи треба брати однострої, але Мекдоналд мабуть через незнання відповів, що не треба.

В САРАЄВІ, як доносить АТЕ, відбудеться незабаром відкриття памятника сербському студентови, котрий убив у тім місті австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда. Тому відкриттю буде наданий характер національного свята. — Яка доля жде династію держави, котра годиться на те, легко предвидіти.

ВАЛЮТА В СССР. „Берлінер Тагеблят“ доносить: Ізза упадку червінця розпочала совітська влада ревізії в багатьох містах в ціли забирання по домах золота і чужої валюти. Реквізиції переводиться з такою строгістю, що навіть радянським урядникам забирають слюбні перстені.

НА ТЛІ СКРІПЛЕННЯ большевицької фльоти на Чорнім Морі заговорила турецька преса про тридержавний союз: Туреччини, СССР. й Італії. Той союз мавби бути звернений проти Англії та Франції.

СССР. ДАЛІ ЗБРОЇТЬСЯ. Лондонська преса описує нові зброєння совітів у воздухах. Совіти посідають вже 90 воздушних ескадр, кожда по 12 апаратів. Часть тих ескадр належить до розвідчого типу, друга часть складається з апаратів, котрі можуть переводити бомбардації в день і в ночи. Залоги до тих ескадр виховуються в 14 летунських школах. Опріч того має СССР. 20 фабрик літаків. Уряд СССР. щедро фінансує досліди над уліпшенням военних літаків.

НОВИНКИ

Вовки вбігли до села Братківці під Станиславовом в білий день і мимо крику людей схопили безрогу на обістю Ів. Дрозданюка та втекли з нею до ліса.

Форд будує „історичну оселю“. Великий амер. богатир Форд „відбудовує“ в Дірборні коло Детройту історичну оселю. Стягає туди всякі старі річи і навіть цілі доми. Нпр. виставив уже дім суду, в котрім колись виступав як адвокат оден з давних президентів Америки.

Чужі продукції фільмові й літературні коштують Польщу коло 20 міл. зл. річно. За право висвітлювання в кіні чужого доброго фільму платиться 3 до 5 тисяч долярів. Річно платить Польща коло 20 міл. зл. з того титулу, що обтяжує її платничий білянс. За право висвітлювання польських фільмів за кордоном вплинуло в 1928 р. всего коло 800.000 зл. Головний континґент печатаної в Польщі літератури становлять тепер переклади з чужої белетристики. Статистичний уряд оповіщує що в р. 1928 видатки чужим авторам винесли коло 2 міліони зл.

Томас Ман, новий лявреат премії Нобля, дав 20.000 марок Союзови німецьких письменників для розділу між потребуючих допомоги письменників, з чого половину призначив для письменників у Баварії.

Згоріло місто Канеа, столиця і головна пристань великого грецького острова Крети. Шкода величезна.

Новий винахід. Тел. Унія доносить, що німецький монтер Франц Фельдер публично показував знавцям модель корабля 90×27 цнтм., котрий може нести тягар 120 фунтів, а занурений під воду, сам випливає. З якого матеріялу зробив він той модель, невідомо. Досить, що він безпечний перед затоненням.

70-літнього полковника Ріхтера висвячено у Відні на катол. священика. Він правильно відбув теол. студії. У Відні є взагалі великий наплив на теольоґію.

В цілій Німеччині курсує багато фальшивих долярів, деякі вже від 1928 р. Пускав ті доляри малий банк фірми Зас і Мартіні. В справу ту вмотані: комуністи Рот і Фішер. Останний їздив до Росії. Банкноти так знаменито підроблені, що пізнати їх фальшивість тільки під мікроскопом. До того вони печатані на папері, якого в Америці вживають до банкнотів. Відки вони взяли того паперу, котрий амер. влада держить у сильних сховках, неможливо було досі ствердити.

175-ліття московського університету, котре припадає сего року, обходять емігранти з Росії в ріжних краях світа, академіями, концертами, відчитами і т. п.

Комуністи (як доносять Т. К.) сплїндрували на передмістю Берліна склад зброї й муніції, щоби здобути засоби для вуличних борб, які щораз частіше повторяються в Німеччині. Гарні відносини в самій середині Европи!

В Шікаґу наступила така корупція, що не стало на виплату ґажі 13.000 учителям, а фірми, що доставляли вуголь до шкіл, від довшого часу неплачені, перестали доставляти вуголь. Ситуація просто небувала.

Новий винахід? Голова американського Товариства для досліду над сухотами, д-р В. Гвайт, оповістив на конґресі лікарів, що відкрив цукровий розчин, яким в організмі кормляться бацилі, що викликають сухоти. Він уважає витворювання того цукру в організмі властивою причиною хороби. Віденський бактеріольог Павлі ставиться скептично до того відкриття, одначе зазначує, що колиб воно показалося правдивим, то досліди над ліченням тої страшної хороби посунуться вперед.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 25-7

Комунікат

до всіх Вид. філій чит. Т-ва „Просвіта“.

Виділи філій і читалень зволять прискорити висилку зібраного „Дару Просвіті“ разом зі збірковими листами, списом збірників і списом осіб, до котрих вислано письма Головного Виділу в справі зложення ними лепти на „Дар Просвіти“. Все це потрібно для повідомлення влади про вислід збірки, а з осібна для оголошених всіх жертводавців в пресі. — **Канцелярія Товариства „Просвіта“.**

—o—

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. Іван Созанський, парох в Волощі, заснув в Бозі, заосмотрений св. Тайнами, дня 3. січня 1930 проживши 72 роки. Був се тихий, а ревний робітник в винограді Христовім. Великий жаль лишив у своїх парохіян, доказом чого був величавий похорон, в котрім взяли участь не лиш свої парохіяне, а й позаміцеві. Полишив вдову і 7 дітий, з яких майже всі на становисках. — В. Й. П. 623. 1—1

„КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ВДОВАМ І СИРОТАМ ПО СВЯЩЕНИКАХ“ У ЛЬВОВІ

Устроює в вівторок дня 4. лютого 1930 р. в прегарній салі „ТОВАРИСТВА СТРІЛЕЦЬКОГО“ при вул. Курковій ч. 23.

I.

КОНЦЕРТ

при участи першорядних артистичних сил.

II.

ВЕЧЕРНИЦІ З ТАНЦЯМИ

які зачнуться безпосередно по концерті.

Добра забава запевнена. Власний добірний буфет. Подробиці в запрошеннях. Запрошення можна набути в „Доставі“ при вул. Домініканській 11 І. п. В день забави при 623 касі від год. 4. попол 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і винимання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі 1-6 620

П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73. 620 2-3

АРТИСТИЧНА ПЕРЕПЛЕТНЯ

МИКОЛИ КРИВЕЦЬКОГО

ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА Ч. 1 ц. ТЕЛ. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Евангелія і т. п. Репрезентаційні оправи. 621 1-20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 87-100 294

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відпівальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, неділя 2. лютого 1930. Ч. 8. (308)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

ТОРЖЕСТВО ВИСВЯЧЕННЯ

ПРЕОСВ. ЙОАНА ЛЯТИШЕВСЬКОГО

Епископа-помічника станиславівського.

(Від спеціяльного кореспондента Н. Зорі).

Була година 9.30 рано, в неділю, 26. січня 1930 р. і ясна, погідна днина, коли з гр. кат. епископської палати при Липовій улиці у Станиславові вирушив величавий похід. На переді прапори катедральної церкви, за ними йшов хор складними рядами, за ним питомці духовного семинара, а по боках впорядчики з жовто-синіми кокардками. А далі попереджені поважними рядами мітратів, пралатів і численного духовенства в фіолетах і золотистих ризах вийшло з дверей старої палати пять владик наших, два сиві як голуби, три середнього віку: Преосвящений Григорій Хомишин, епископ-ординарій станиславівський, віком і трудами многими похилений та молодший від нього, але таксамо як молоко побілілий, Преосвящений Йосафат Коциловський, епископ ординарій перемиський і Преосвящений Никита Будка, б. епископ канадійський і Преосвящений Йоан Бучко, епископ-помічник львівський — всі в світлих опаратах, з жезлами й епископ. мітрами й Епископ-номінат, о. Д-р Йоан Лятишевський, а недалеко від нього його 78-літний батько, невеликого росту й делікатної будови, що звертав на себе загальну увагу.

І тихо було. Ні хор не співав, ні дзвони не дзвонили, ні народ у натовпі не шевелів, — тільки свічі воскові золотисті ясно і рівно горіли. І малося враження, що то зі старого-старого Галича, котрий колись сягав своїми передмістями аж до Бистриці (недалеко від теперішного Станиславова), воскрес на очах народа старинний блеск нашої церкви і влади і тихо суне новочасним містом... І відчувалося в тім тихім поході велику силу.

Модерний кореспондент що раз то більше буде приневолений давати не так описи того, що бачить, як того, що відчуває. Чому? Бо фільм передаватиме все, що бачить око, до найменших подробиць. (Торжество висвячення Преосвяч. Йоана Лятишевського знято на фільм від початку до кінця).

А потому хор живо заспівав. А ще пізніше катедральні дзвони задзвонили — і здалека нісся їх гармонійний голос у чистім, зимовім воздусі. І справно йшов великий похід між двома рядами уставлених смерік. Так і видно в нім було велику повагу Авторитету нашої Церкви. І така неописана бадьорість била від усего походу, немов би весь наш католицький народ відчував, що він зі своєю Церквою становить останню кріпость нашу й культурного людства на його границі страшного царства антихриста, де якраз тепер здіймають дзвони і динамітом висаджують у воздух найкращі церкви та смертю карають за оборону християнства, а гіршою від смерти мукою в большевицьких тюрмах за проповідування закона Божого дітям, котрих так любив Спаситель.

Коли похід увійшов у катедральну церкву і замкнено її з нутра на засуву ізза величезного натовпу народа зовні, три епископи-святителі почали одягатись у світлі ризи до Богослуження. По одягненні Преосвячений Йосафат, епископ перемиський, держачи в обох руках пять білих горіючих свіч, поблагословив ними знаком хреста чотири сторони світа, звінким і сильним голосом натискаючи особливо отсі слова:

„...Господи, Господи, посіти виноград сей, Єгоже насади десниця твоя!...

За кождим разом хор співав „многая літа".

При малім вівтарі, ліворуч від головного (коли стояти лицем до головного вівтаря) правив Епископ-Номінат з окремою асистою. О год. 10.30 Епископ-Номінат перейшов до головного вівтаря. З амвона залунав звінкий голос — то відчитувано по латині папську номінаційну буллю. Опісля перед царськими вратами розстелено спеціяльний диван, на котрім представлені ріки й орел у лету. Епископ-номінат став на нім і відчитав три присяги в старословянській мові. Першу присягу відчитував, стоячи на ріках, другу на ногах орла, третю на його голові. Відчитування присяг тревало майже годину, бо в них вичислено багато єресей, з якими протягом своєї двотисячелітної історії мусіла боротися катол. Церква і які поборювати зобовязується кождий новий епископ.

Натовп у катедрі був такий, що підчас читання евангелія зачали тріщати лавки від великого напору людей і відчинилися сильно замкнені головні двері святині та нова филя народної маси вперлася в святиню, а малі хлопці повилазили високо аж на ґзимси під склепіннями церкви. Та Бог охоронив від нещасних припадків.

По присязі наступило рукополагання. Головним святителем був Преосвященний Йосафат Коциловський, Епископ-ординарій перемиський, співконсекраторами були Преосвящений Григорій Хомишин, Епископ ординарій станиславівський і Преосвящений Никита Будка, бувший Епископ-ординарій канадійський, тепер парох церкви св. Юра у Львові. Співцелебрували ВПреп. о. мітрат Д-р В. Пинило з Перемишля, о. пралат д-р Франц Щепкович, о. канонік Дмитро Стек і о. кан. д-р Яків Медвецький зі станиславівської дієцезії. Діяконували о. д-р В. Кушнір і о. Петро Мельничук. Зі Львова прибули на торжество опріч Преосвященого Йоана Бучка, Епископа-помічника львівського, найвизначніші представники львівського світського і монашого духовенства: о. мітрат Войнаровський, о. кан. Куницький, о. Протоігумен Анастазій Калиш, Чина Св. Василія Великого, о. Ігумен Теодозій Галущинський ЧСВВ. і ин. З Перемишля прибув о. Канцлер Ник. Грицеляк, з Коломийщини о. крилошанин Антін Войтіховський і ин. Митрополит Шептицький і Преосвящений Лакота, Епископ-помічник перемиський, ізза недуги прибути не могли. Замітна була масова присутність української інтеліґенції не тільки зі Станиславова, але і з богатьох инших міст.

Рідке торжество посвячення нового Владики скінчилося о год. 1. пополудні. Велика процесія відпровадила нового Епископа до епископської палати, де Він з балькону уділив свого першого благословення народови. Натовп на вулиці перед епископською палатою був такий, що трудно було перепхатися. Ще в останній хвилі наспів якийсь спізнений відділ нашого пласту, зложений з молоденьких хлопців в однострояхі і зручно лявірував у натовпі, котрий довго колихався перед палатою, заки вспів розійтися.

О год. 3 попол. зачалося урочисте приняття в епископській палаті. Перший тост вносив новий Епископ, Преосв. Йоан Лятишевський в честь св. Отця, Пія XI. Промова його була надзвичайно сердечна. Глибоке привязання до католицької Церкви й Апостольської Столиці било з неї оживляючим ключем, немов чистої води жерельної. А верх враження осягнув у своїй скромній та щирій подяці свому поверх 20-літному учителеви й опікунови, Преосвященому Григорієви Хомишинови, тій репрезентативній постаті Заходу на нашім північнім ґрунті і тлі. Надзвичайно ясну, глибоко продуману і своїм споминовим змістом дуже інтересну промову виголосив Преосвящений Йосафат Коциловський, Епископ перемиський. Преосвящений Йоан Бучко, Епископ-помічник львівський іменем хорого Митрополита зложив дотепний привіт наймолодшому з наших Владик. Преосвящений Григорій Хомишин дякував старенькому батькови нового Епископа за виховання сина для катол. Церкви і свого народу, як також гостям за участь у тім торжестві. До речі кажучи, кількадесять духовних і світських гостей було так уміло розсаджених при столі, що панувала оживлена розмова і кождий міг мати заспокоєння для свого серця, для своїх очей і для своїх думок та помічень — як і весь час того поважного торжества від його початку до самого кінця. Між учасниками приняття видно було також милу постать Ігумена нашого молодого та вже заслуженого Чина Редемптористів, Впр. о. Йосифа де Вохта, далі суперіора місцевих ОО. Єзуітів, ВПр. о. Козубського, котрий живе у виїмково примірній згоді з нашим духовенством і народом та місцевого вірменського пароха, ВПр. о. Комосевича, визначного проповідника. (Звернуло загальну увагу, що не було місцевого латинського пароха, та його не запрошено, бо він до сеї пори не уважав вказаним познакомитися з нашим Владикою).

При кінці слід згадати й одну небувалу ще в нас новину з приводу таких торжеств: між дарами любови, які одержав наш новий Владика, була й гарна чаша, дар української катол. преси й УХО. Як Преосв. Григорій Хомишин, так і новий Владика, при котрім він десятки літ працював, визначається великим розумінням значіння катол. преси і любовю до неї.

Словом, — ціле торжество оставило по собі як найкраще і наймиліще враження.

Подібно сильне враження, як оповідають старі люде очевидці, мав Станиславів тільки раз — коли перед четвертиною століття висвячувано й інтронізовано теперішного Епископа-ординарія, Преосв. Григорія Хомишина, від праці котрого датується нова доба в історії нашої Церкви.

Очевидець.

В 175-ліття Московського Університету

З приводу його значіння в історії української культури та його звязків з Україною.

Три причини торжественного святкування того ювилею рос. еміґрацією. — „Тетянин день“ у Москві та його звичаї. — Колись, а тепер. — Значіння Українців для Московського Університету. — Українці, як основники рос. науки. — Галичанин С. Язорський, перший протектор московської Академії. — Перевага Українців професорів і студентів у Москві. — Закарпатські Українці в Москві. — Полігістор Хома Борсук-Мойза, упертий оборонець свого українського імени. — Іван Андрієвський, основник рос. ветеринарної науки. — Безконечний ряд українських учених у Москві. — Оден висновок з порівнання.

25 (12) січня вся російська еміґрація урочисто святкувала 175-ліття заснування Московського Університету. Росіяне енергійно готувалися до сього святкування протягом цілого року й старалися зробити його як найбільш величавим. Давно вже засновані спеціяльні комітети зорганізували російську еміґрантську інтеліґенцію не тільки по всіх краях Европи й Америки,, але й в Австралії, Японії, Манджурії, Шанхаї, Єгипті, в південній і навіть центральній Африці — словом скрізь.

Мета сього урочистого святкування потрійна: 1. Передовсім Росіяне бажали задемонструвати перед світом досягнення російської науки. Роскидані по всіх кінцях світу рос. еміґранти старанно і не без успіху дбають про як найбільше поширення відомостей про рос. культуру, яку ще донедавна дуже слабо знали поза межами рос. держави. 175-ліття Московського Університету дало Росіянам нагоду познайомити світ з минулим найдавнішого й найславнішого рос. університету. 2. Разом з тим рос. еміґрація мала на думці й запротестувати проти сучасного поневолення науки й переслідування учених в СССР. Саме останніми часами почалися в СССР нові експерименти з високою школою, та нові утиски й переслідування учених. Сими днями нпр. наспіли вісти про арештуавння найславнішого рос. історика, акад. С. Платонова, далекого від політики й може навіть аж занадто льояльного супроти рад. влади. Пригадуючи минуле Москов. Університету й рос. науки, рос. еміґрація порівнює його з теперішним упадком і кризою високої школи й науки в СССР. і вже тим самим протестує проти сучасного поневолення науки й учених на Радянщині. 3. Нарешті, рос. еміґрація сим святкуванням бажала сама перед собою виказати вірність своїм культурним традиціям. День заснування Московського Університету, котрий був рівночасно „храмовим празником“ університетської церкви св. Тетяни, т. зв. „Татьянин день“ був завжди великим культурним святом у Росії. Бувші вихованці Москов. Університету (їх було дуже багато, бо Москов. Університет був усе наймноголюдніший у Росії, а останніми часами перед больш. революцією одним з наймноголюднішим у світі), деб вони не були, звичайно збиралися вкупі й урочисто святкували сей день. В самім Московськім Університеті звичайно відбувався урочистий „акт“ (академія), відправлювано урочисте богослуження в Університетській Церкві і т. п.*) Студенти в Москві мали в „Татьянин день“ особливий привілей: поліція по звичаю не задержувала їх на вулиці, хоч би як вони були пяні, хіба що починали чинно зачіпати прохожих, бити шиби, то-що. Розуміючи вагу культурної традиції й велике суспільно-виховне значіння ювилейних обходів для всього громадянства й особливо для молоді, тимбільше в добі національних невдач і упадку, рос. еміґрація звернула тепер особливу увагу на обхід сього культурного свята.

Московський Університет відограв дуже велику культурну й суспільну ролю в історії Росії. Довгий час він був головним осередком рос. культури. Він був, можна сказати, „мізком“ російського нарсду. Петербурзький університет, заснований значно пізніше, довго був під тяжкою опікою уряду і лише в останній чверті XIX. ст. почав конкурувати значінням з Москов. Універс. Університети Дорпатський і Харківський, досить старі й заслужені, заховували довший час — мимо всіх русифікаційних заходів — „окраїнний“, „не зовсім російський“ характер. Москов. університет виявляв найбільшу самостійність, найрішучіше опірався інтервенціям уряду і найстісліше звязаний був із життям російського інтеліґентного громадянства. „Москов. Університет, — кажуть його історики, — більше рахувався з вимогами московського громадянства, як з вимогами уряду...“ Московські професори самі шукали звязку з москов. громадянством, брали участь у літерат. життю, виступали з публичними викладами перед ширшою авдиторією, вязали університет з громадянством, науку з літературою й життям. Визначний рос. письменник Гончаров у споминах про свою науку на москов. університеті каже:

„Наш ун-тет був святинею не тільки для нас, але й для наших родин і для всього громадянства. Виховання в Москов. Ун-ті, цінили вище над усяке інше. Москва пишалася своїм Ун-том, любила студентів... Студенти пишалися своєю гідністю, бачучи загальну симпатію й пошану до себе...

Так було 100 літ тому, в 1830-их роках. Часи й настрої мінялися, але значіння Москов. Ун-ту, повага до нього в рос. громадянства, його великий культурний і суспільний вплив лишалися незмінні аж до останніх часів. За большевиків москов. університет перетворено в якесь майже посміховисько, науку занедбано, професорів почасти змінено та вигнано, почасти самі вони повтікали, почасти передчасно вимерли від голоду, тифу і т. д.

Роля Москов. Ун-ту в історії науки не тільки російської, але також української й взагалі словянської була безперечно велика. Ми хочемо тут кинути лише трохи світла на ролю москов. університету в історії **у к р а ї н с ь к о ї** культури, на звязки його з Україною, на значіння й ролю Українців у життю Москов. Ун-ту. Вважаємо необхідним підчеркнути, що в великих культурних досягненях Москов. Університету визначну участь брали українські учені. Московський Ун-тет і взагалі рос. наука змогли успішно розвинутися в великій мірі завдяки українським ученим. Цікаво, що найбільше розвинулися в Росії ті галузі науки, в яких найбільше працювали Українці, як нпр. медицина*).

Як відомо, основи новочасної рос. науки поклали Українці. Першими ученими в Московщині були Українці та зукраїнщені Білоруси-вихованці Київської Академії, як Симеон Полоцький, Епіфаній Славинецький, Теоф. Прокопович, Стефан Яворський і багато інших, менше замітних. Перша висока школа в Великоросії московська „словяно-греколатинська“ Академія довгий час була по суті **у к р а ї н с ь к о ю**, ніби філією Київської Академії в Москві. Коли московську „Заіконоспаську школу“ в 1701-03 рр. перетворено в високу школу, професорами її призначено майже виключно Українців. Студентів до тої Академії теж переважно покликано з України; бо серед Великоросів можна було в той час стрінути лише одиниці, які мали хочби невелике підготування до науки в Академії. Першим протектором Академії був Галичанин митрополит Стефан Яворський, „містоблюститель“ патріяршого престола, ученик католицьких богословських шкіл на Заході й найвизначніший представник західно-католицького напряму в православній богословії. Під його проводом другий вихованець зах.-католицьких шкіл П. Роговський перевів орґанізацію Москов. Академії на взір катол. академій та Київської Могилянської Академії. До 1760-их років в сій Академії переважали не тільки серед професорів, але й серед студентів Українці. Визначніщими з професорів сеї Академії були Українці: Т. Лопатинський, близький приятель Яворського, борець проти протестантизму і прихильник катол. напряму, за котрий його остро переслідував також Українець, Т. Прокопович у Москві, вихований в Римі у Єзуїтів, Ст. Прибилович, Г. Вишневський, І. Козлович і український жид-вихрест Вол. Каліґраф, котрий зреформував виклади богословії й фільософії в моск. академії, наблизивши їх більше до протестантизму і т. д. Москов. Академія стояла всетаки нижче від Київської. Про те вона відограла визначну ролю в розвиткові науки в Москві. З неї вийшли визначні рос. учені Ломоносов, Брянцев, Поповский та ін., що викладали потім і в Москов. Університеті. Вона підготувала ґрунт, на якому міг повстати в Москві університет у 1755 р. Саме біля того часу почався упадок москов. академії й дещо пізніш, за царювання Катерини II., москов. академію навіть перетворено на якийсь час у середню школу. Її місце заняв Москов. Університет, котрий властиво в більшій мірі був продовженням і наступником давнішої москов. академії 1-ої полов. XVIII ст., ніж московська духовна „академія“ кінця XVIII—XIX ст.

Таксамо як у 1-ій пол. 18-го ст. більшу частину студентів москов. академії становили Українці, так по заснуванню москов. університету до нього почало вступати багато Українців. Українська старшина біля того часу почала була заходи коло заснування свого Університету на Вел. Україні, але не встигла перевести в життя своїх намірів; бо скоро після того, як повстав той проєкт, влада в Росії перейшла до Катерини II., автономію України обмежено й потім скасовано; розпочато заходи коло зросійщення України, чому не сприялоб заснування окремого українського університету. Українці мусіли йти до університету московського або до західних. До Москов. Ун-ту вступали навіть Українці й з Зах. України, часом навіть з далекого Закарпаття, як прим. Ю. Гуца-Венелин, відомий етноґраф, словянофіл, діяч болгарського відродження. Закарпатських Українців стягав до Москви сенатор Балугянський, також із Закарпаття, котрий перебував більше в Петербурзі, був один час ректором Петерб. Ун-ту й брав участь у кодифікації рос. законів. Він стягнув до Росії також Лодія з львівського університету й инших своїх земляків, як: братів Дудровичів, Кукольника (котрого син Нестор написав по російськи драму про „Роксоляну“), Орлая, з фаху медика, котрий одначе писав дещо з історії Закарп. України, й инших.

Серед перших професорів Москов. Ун-ту переважали Німці й взагалі західно-европейці. Але було й чимало Українців, особливо медиків і природознавців, напр.: Хома **Б о р с у к - М о й з а**, полтавець, професор, що займав кілька катедр: фізіольоґії, патольоґії, терапії та ин., а писав наукові твори крім того ще

*) Крім Москов. Університету, в б. російській державі подібне-ж традиційне свято мав, здається, ще лише один Університет Харківський, найстарший на Вел. Україні. Се свято було теж у день „храмового празника“ св. Антонія основника Київо-Печерської Лаври, — 17. січня ст. стилю.

*) Див. вельми цікаві нариси проф. О. Пучківського про „Ролю Українців у розвитку медицини в Росії“ в київ. „Н. Зап.“ 1923. І., та ін.

Зі сто тисяч людей, уроджених в одному і тому самому році половина їх вмирає в 45-ому році життя а одна третина доживає до 60-ого року життя. Ви можете вмерти і перед 45-им роком життя, вмерти навіть негайно тому зараз обезпечіть своє життя в Товаристві

„КАРПАТІЯ“

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 7-10

й по богословії, фільософії, метеорології і т. д. Його призвище „Мойза“ москвичі переробляли на „Моісеєв“, та він уперто боронив свого українського назвища й вимагав переписування документів, на котрих його „перехрещувано“ з московська

Далі Українці: Осип Варвинський, знаменитий патольог і клініцист; Ол. Йовський, слобожанин, автор 40 праць з хемії; Ів. Андріевський, основник рос. ветеринарійної науки; В. Різенко, визначний знавець акушерства; Куріка й Политковський, чернігівці, вихованці франц. медичних шкіл, проф. мед. Шумлянський, мабуть Галичанин і чимало инших Українців. Одним із перших ректорів Москов. Університету був полтавець Мих. Хераско, з українізованого молдавського роду, котрий уславився яко російський поет, автор поем „Росіяда“ і „Владимир“, провідник „Дружеского Ученого Общества“ в Москві, що відограло велику ролю в історії рос. культури. В тім „Обществі“ були й ин. Українці. Потім ректором був Українець слобожанин Ів. Двигубський і т. д. З визначних Українців-вихованців Москов. Ун-ту 2-ої пол. XVIII. слід згадати М. Бантиша-Коменського, славного архівіста, автора „Историч. Извѣстія о... Уніи“ і видавця цінних історичних матеріялів про дипльоматичні зносини Росії з Польщею, та полтавця поета Іпол. Богдановича, котрий однак усю свою літерат. працю присвятив Росії, перенісши в рос. письменство україн. літерат. напрями й смаки та одну з улюблених тоді на Україні літерат. форм — травестію. (Кінець буде).

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 11-30

ОСИП НАЗАРУК.

Герці „европейських” Українців

на американській прерії.

(Замість перерваних споминів про большевиків).

Як відомо, еміграція кождого народу без виїмку поруч гарних вицвітів болю і праці все давала також прояви повного морального розкладу. Не може становити виїмку від того правила й українська еміграція. Остання ріжниться від инших в стадії розкладу тільки спеціяльним посмаком бандитизму і то такого очевидного, що переходить аж у комізм. Ось доказ:

„Рада“, котра себе називає органом „незалежної“ думки (а є залежна, як ноторично відомо, „тільки“ від тих, що дають фонди на її видавання), помістила в 2. ч. з 12. січня с. р. такий соковитий кавун української продукції, що появився на еміграції:

> Вінніпеґський „Український Голос“ (орган автокефалістів — примітка моя — О. Н.) з 18. грудня м. р. пише п. н. „Відлучення д-ра Назарука від гетьманства“. Як загально відомо, гетманський рух в Злучених Державах та Канаді створив д-р Осип Назарук, котрий до Канади приїхав як член радикальної партії та представник уряду д-ра Е. Петрушевича. Гетьманство проповідував він з правдивим фанатизмом, як найновішу правду, що мала спасти Україну. До гетьманства притягнув д-р Назарук передовсім організацію „Січ“, яка до того часу сама не знала, на чім стояти, і давалася уживати авантурникові Полтавцеві — Остряниці. До гетьманства притягнув д-р Назарук і „головного отамана“ „Січи“ д-ра Ст. Гриневецького Тому цікаво тепер читати в часописові „Січ“ (орґані „Січової Організації“) з 1. грудня 1929 слідуючий „Розпорядок“:
>
> З статі п. д-ра В. Залозецького, поміщеної в попереднім числі „Січи“, в и х о д и л о б, що д-р Осип Назарук зломив присягу, зложену на Св. Євангеліє і Хрест на Всесічовім Святі в Дітройт в р. 1927, як рівнож став невірним свому власному приреченню на вірність, даному в 1924 р. у власноручнім письмі до Ясновельможного Пана Гетьмана. Тому Головний Отаман Січей Зединених Держав Америки взиває отсим всіх членів гетьманської Січи, щоби зірвали всякі взаємини з д-ром О. Назаруком. — Д-р Ст. К. Гринецький, Гол. Отаман.

Признаюся, що я не без щирого гумору й задоволення перечитав те писаннячко: бо хто так як я працював 5 літ на прерії, порядно цькований нашими національними „патріотами“ під закидами в с і х без виїмку гріхів головних, чужих і т. д. та під закидом зломання в с і х заповідей Божих і церковних (пор. „Кандидата“ Марка Твейна!), — тому такий оден „закид“ мусить видатися доказом спеціяльної ласкавости. Відси й мій гумор та внутрішне задоволення.

Одначе скоро зміркував я, що се не американська „стилізація“ й „аргументація“, тільки европейська. Вправді й її мігби я особисто сміло зігнорувати з тої простої причини, що кождий р о з у м н и й чоловік, перечитавши повисшу „цидулку“, мусить запитати: „1) Де, 2) коли, 3) чим, 4) в який спосіб „зломав присягу“ нападений?“ — але маю припущення, що так воюючі европейські „прокуратори й судді“ на щось потребують такої „цидулки“. Отже се вже річ обовязку, дати їм по пальцях. Бо хоч вони себе самим способом писання виставляють на комізм, то комізм у висліді не виключає бандитизму у замірі. Такий солодкий кавун аж проситься, щоб його розкраяти, хоч уже його стилізація („виходилоб“!) показує на „широкі основи“ моралі тих, що той кавун продукували. А підкріплює їх „мораль“ факт, що сей короткий а клясичний зразок способу воювання не поміщено в „Січи“ під статею п. В. Залозецького, з котрої „виходилоб“ те, що її авторам потрібно у якихсь цілях, — тільки аж у два тижні по напечатанні тої статті, коли читачі очевидно забули, що в ній було. Стаття п. З., на котрій все те „оперте“, звернена проти проф. С. Томашівського, дуже довга й була також в Галичині печатана, а саме в 38. ч. перемиського „Укр. Голосу“ з 22. IX. 1929, ще за панування в нім п. проф. Ґреґолинського, котрого незабаром опісля зневажено прилюдно перед церквою якраз за оповіщування подібнісеньких „правдою“ річей.*) Опріч того ту величезну статтю п. З-го уважало вказаним перепечатати „Діло“, очевидно з ненависти до проф. С. Томашівського за його критику УНДО. А в тій статті відноситься до мене тільки таке місце.

> „К о л и під обожателями, які своїми писаннями дискредитують, по думці п. Томашівського, ідеольоґію п. В. Липинського, — він розуміє д-ра Назарука, — т о д і дійсно можна п. Томашівському бути вдячним, що він положив кінець таким писанням“.

Далі п. З. ґратулює мені, ще одної (мнимої!) зміни поглядів. Отже до того замічу: 1) За мої писання й аґітаційну та орґанізаційну працю, — а все те було роблене серед дуже тяжких обставин, — одержав я горячі признання і подяки на письмі від самого п. Гетьмана, не кажучи вже про инших гетьманців. 2) Усліовне речення в статті п. проф. Залозецького вияснив незабаром п. проф. Томашівський як слідує:

> (З а л о з е ц ь к и й) — „се той e n f a n t t e r r i b l e гетьманської ідеольоґії, про якого у відкритім листі я сказав, що своїми наївними або неграмотними писаннями гірше ворога її дискредитує“. (Гл. уступ Гльосси в окремій публікації проф. С. Т. „Про ідеї, героїв і політику“, ст. 117).

Отже те, на чім п. Гриневецький „спірає“ свій абсолютний „розпорядок“, відноситься не до мене, тільки до п. проф. Залозецького, як виразно і недвозначно свідчить одинокий мо-

*) На ту статтю зараз реаґовано в „Н. Зорі“, в чч. 274 і 276 з 29. IX. і 6. X. 1929. п. з. „Еміґрація та її хорі і здорові типи“. Там представлено мотиви, які руководили п. З-м при його нападі. А представлено так правдиво, що п. проф. З. уже більше не міг реаґувати, бо знав, що все що там написано, може йому бути кождої хвилі доказане.

Азеф у початках діяльности

IV.

Останні розмови не задержалися в мене в памяти. Вертаючи до дому, думав я про арештування та провали. Само собою, я не видам нічого, хай і посічуть на шматки. Та тюрма, заслання може й на Сибір... Як це подїлає на мою стареньку, недужу неньку, в далекій глуші! У теплий настрій, надиханий знов моєю гостиною, продіставався якийсь немилий холодок. Ні, рішучо треба бути обережнішим, а передовсім із пропаґандою серед робітників. Як зачувати, там чимало провокаторів.

Та треба було подумати про виклад, що я мав його держати в робітницькому гуртку. Рано переглянув я природницько-історичний відділ нашої бібліотеки й спинився на книжці Гермеса, зівсім, впрочім не знаючи цего письменника. Та книжка була така маленька й тоненька, починалася виложенням космоґонічних систем і кінчилася, здається, камінним віком. Щоб перестудіювати космоґонічні системи, що ними я рішив почати свої лекції, на це не треба було великого труд .

По кількох днях прийшов Іван Миколаєвич. Виявилося, що треба було відвідувати раз у тиждень іще два кружки. Прочитати двічи-тричі одну й цю саму лекцію, коли вона вже готова, не трудно, коби тільки не завдавали там якихнебудь „питань“, що не відносяться до справи. Впрочім від першого з кружків на Охті я рішучо відмовився: за далеко ходити. За це другий зівсім близько тут, на Виборзькій і Тіхвінській вулиці. Туди ходив один урядовець виділу, та він виїхав. Я уважно глянув в лице Івана Миколаєвича. Воно було, як звичайно непроникливе. Мій провідник не був отвертий. Я говорив про арешти, що чув про них.

— Ну так, це правда, тільки не треба говорити нікому... Ви не знаєте яка може бути паніка й як вона шкідна справі. Все щойно починається.

Без сумніву, його правда була. Та все таки немило — я не трус і не слизькоязикий.

Автор нодає дальше, як він радився в справі роботи в кружках і не дістав на це ніякої поради.

*

В пятницю вечером автор споминів переодягнений у державний однострій пішов до Павлова й тихо шепнув пароль.

Від Павлова довідався, що його дожидали тут уже три тижні. Павлов попрохав його сідати й „попробувати робітницького харчу“. Коли завважив нерішений погляд на „робітницький харч“, Павлів усміхнувся.

Автор прийняв це, як визів, присівся до стола та проковтнув кілька ложок ріденького квасу зі шматками картоплі й капусти.

За вечерою виявилося, що Павлів по фаху монтер, та вже кілька місяців сидить без роботи. Крім нього була ще жінка й мати.

Під бучним, розвязним тоном Павлова відчувалося велике горе. Так бодай здавалося авторові споминів. Павлів загалом не викликав до себе поважання. Щось непевне, дітвацьке пробивалося в усіх його манірах і зверхньому вигляді. Великі, сірі очі, що їх часто прижмурював, сіре мале лице, визиваюче висунене в долішній половині, розвязна поведінка й мова, пересипана ріжними словами говорили радше про вуличні звички, як про свідомість та ідейність. Крестянінов спитав, коли прийдуть інші, й довідався, що більше нікого не буде. Жданов ходив тільки до їх двох. Жданов читав їм „Підземну Росію“ й жінка була дуже пильна слухачка.

(Дальше буде).

——o——

жливий тут інтерпретатор автор тих слів, котрих розуміння хотів перекрутити п. Залозецький. Так між Українцями виглядає „полеміка“ і так будується „закиди“.**)

Знаю добре д-ра С. К. Гриневецького; він, з природи чоловік здібний, та опанований сильною амбіцією — блистіти, причім на політичних і взагалі суспільних справах не визнається і то зовсім і цілковито не визнається, а в краю не був уже коло 20 літ. Свого часу оснував він у Шікаґу автокефальну церкву і „на палаш“ у тій церкві прирікав, що не опустить її „аж до смерти“. Розуміється, опустив, ну й добре зробив. За часів Петлюри, коли той прибрав собі титул Головного Отамана в Европі, — д-р С. Гр. прибрав собі такий сам титул в Америці, уважаючи „своїм“ „гетманом“ відомого п. Полтавцеза. Коли я приїхав до Шікаґа, легко удалося мені переконати д-ра С. Гр., як чоловіка в політичних справах цілковито непоінформованого, що Полтавцев се політично несеріозна особа. Отже д-р Гр. пристав до сторонників Гетьмана Скоропадського, але зачав мене нудити, щоб я „вихлопотав“ йому титул — „Гетьмана на Америку“... Розуміється, я узнав се за річ високо комічну. Відси нехіть і ріжного рода смішна напасливість п. Г-го.

Вже півтретя року минуло, як я виїхав з Америки. Вже багато води уплило, як я, вже в Европі будучи, зірвав переписку з п. Гол. Отаманом, як зривае з ним по черзі кождий редактор, кінчаючи свої взаємини з ним у суді. Так сталося з довголітним редактором „Січи“ п. С. Мусійчуком, а тепер, як мені власне пишуть з Шікаґа, йде з ним до суду ред. „Січи“ д-р Н. Бодруг. Я махнув рукою і до суду не йшов, зробивши добру міну до дуже злих забав п. Отамана тай виїхав у найліпший комітиві. Отже відки аж тепер напад?

Самого п. Г-го — при всіх його ноторично знаних в Америці блудах — не уважаю здібним до такого дурненького і притім нечесного нападу, який проявився в підписанім ним „розпорядку“. Се придумали якісь бандити, очевидно морально гірші від большевиків, бож большевики кличуть на суд того, що по їх думці „провинився“, а мене ніде й ніколи на ніякий суд не взивала ніяка організація, до якої я належав. Несеріозність тих, котрі воюють такими „анатемами“, як вище представлена, побиває сама себе, отже виразніше їх „разоблачать“ нема потреби. Хоч я й зірвав зносини з п. Залозецьким (перебіг того рвання був представлений у 274 і 276 чч. „Н. Зорі“) та ще з одним визначним гетьманцем,*) то думаю, що нікому й на гадку не прийде, щоб у такім глупо-неморальнім нападі могли взяти участь ті люде або инші члени з рішаючих гетьманських кругів — уже тому, що се-ж люде лицарського походження і вже з традиційного почуття, малиб відвагу, отверто мені закинути, що малиб до закинення, і почути від мене, що я мавби їм відповісти. Се хіба ясне. Длятого остає приняти тільки одно: що п. Гол. Отаман підпав під вплив — а він легко підпадає під впливи — звичайних бандитів і то трівко незорганізованих, бо навіть порядно зорганізована групка уголовних злочинців наперед взиває на суд того, кому хоче закинути такі речі як „зраду“. Хто ті злочинці, се викажеться, бо річ загально відома, що хитрість злочинців все має такі діри, що вони самі в них падуть — часом скорше, часом пізніше. Тут та хитрість занадто кепська щоб відкриття її авторів та їх мотивів могло довго потревати. Думаю, що вони самі закричать з іритації на себе, що аж так глупо „урядили“ свій напад і дадуть ще оден спекталь на Дикім Полі, на страшнім степу українського духа. Я мабуть відкрию тільки рубчик заслони: повідомляють мене товариші по перу, що якась польська пресова аґенція у Варшаві оповістила „указ“ Гол. Отамана (хоч українських куди важніших справ не дуже оповіщують). Се значить, що хтось з Українців жеруючих на ласці деяких польських кругів, боїться, щоб — я не забрав йому хліба. Та він сарака надармо живе в страху...

Що „Рада“ перепечатала такий зразок українського здичіння, тому мабуть мало хто здивується: вонаж недавно проти сидячих у тюрмі культурних діячів на Україні, котрим грозить смерть, оповістила видумані закиди, далеко гірші ніж видумала проти тих заслужених людей — чрезвичайка. Та з доброго гумору мене й „Рада“ не випровадить. А клеветників, хочби вони як укривались, малу-помалу витягну на денне світло.

У Львові, в січні, 1930 р.

P. S Ізза поміщення сеї моєї зрештою також споминової статейки годі було помістити продовження споминів про мої переговори з большевиками. Се наступить у слідуючім недільнім числі „Нової Зорі“. — О. Н.

**) Більше ніякі цінні „твори“ проф. д-ра фон Залозецького з тої области сюди не дійшли, але й сі, що є, достойні „шапки Мономаха“, бо п. З. вспів ними ще з одним добрим політиком довести до того, що гетьманці, котрі розпоряджали в Галичині 4 органами, стратили всі до одного. Се раз „майстерштік“ політичного розуму!...

*) На відповідне візвання я готов оповістити, з котрим і чому тай долучити до того дійсно інтересні і поучаючі документи.

Террор в Галичині

Масакра просвітян в Заболотові.

Дня 26. січня 1930 заповіджено загальні збори філії „Просвіта“ в Заболотові. Повідомлених членів було 110. На означену годину члени і делеґати читалень почали сходити зі сіл до домівки Данилюка, де мали відбутися загальні збори. Сельроби, яких виділ „Просвіти“ виключив з членства, заступивши дорогу членам стали в дверах дому Данилюка і не хотіли впустити до салі, врешті почали кидати камінням до вже зібраних у салі членів. Супроти такої постави деякі делеґати здержалися від входу. Других, які намагалися увійти, сильно потурбовано, як Михайла Волощакевича, Марту Мурович, Володимира Михаса, а делеґата Матірного Т-ва Гафтковича вдарено в голову каменем, який влетів через вікно до середини. Провід в тій кампанії вели комуністи й сельроби, щоби бійкою і терором недопустити до відбуття загальних зборів... Облога тих, що ввійшли до салі, тревала через три години, а коли хто небудь хотів вийти, мусів переходити побої зкупчених сельробів. Розуміється, сельроби урядували камінням і палками безкарно. Делеґатів і членів, яких не впущено, було около 40. Ціла вулиця була товпою — а наші просвітяни, щоби не допустити до проливу крови, воліли вибрати вижидаюче становиско, на мою думку зовсім хибно. Збори розуміється, не відбулися. Коли члени і делеґати вертали домів, напали їх комуністи і сельроби на мості, що веде до Ілинець і в тім місци, де перед війною вбито Тарабасу, за те, що важився кандидувати проти волі руйників, побито тепер тяжко Петра Іванюка, Порфірія Гаврилаша й Антона Сандуляка, всіх з Тростянця. Булиби пожили смерти, та надіїзджаючий автобус до Косова забрав тяжко ранеених до Тростянця. Нині їду з лікарем до жертв терору. Прохаю подати до часописей а рівночасно остерегти Ревізійний Союз перед того рода інцидентами. (Слідуе підпис).

Від Редакції: Містимо сей допис, котрий вказуе, що й у нас зачинаються відносини подібні як у Німеччині. Назвиска нападаючих пропускаємо, бо се річ суду ствердити, хто саме винен у нападі. Пропускаемо також заміти про поліцію, котрі треба списати і зі свідками подати до відома компетентної влади та послів.

——o——

Офензива Сталіна на Европу

Німецька преса доносить: Московська „Правда“ пише отверто, що Комуністична Партія Німеччини вступила в період революційної боротьби та, що безробітні в Німеччині, що раз частіше стають до боротьби на барикадах у ріжних містах. — Се, пише німецька преса, відповідае правді й являється офензивою Сталіна на державу найбільшого народу на континенті Европи, щоб відвернути увагу населення в СССР. від тяжких обставин його життя. В ріжних містах Німеччини творить диктатор СССР. відділи ніби торговельних аґенцій, котрі служать до організування бунтів. В тих відділах „заняті“ маси урядників-аґітаторів. Нпр. у берлінськім відділі „працює“ 900 совітських урядників! Подібно є в Кольонії, Вроцлаві, Кілю і т. д. — Подібні вісти приходять і з Альзатії та Льотарингії.

——o——

„Особливше завдання тих, що від радикалізму вертають до релігії, полягае на тім, щоб до модерної людини говорити в такій мові, яку вона дійсно розуміе“. (Ферстер: „Релігія і творення характеру“, ст. 247).

Католицька Пресова Аґенція

про відносини до католицизму в Польщі.

КАТ. (Католицька Аґенція Пресова) оповіщуе: У відповіді на закиди, піднесені в пресі й соймі в справі освітної конференції в Ловічу, на котрій урядники мін. освіти в присутности самого міністра Червінського виступили проти Катол. Церкви, називали християнство „релігією римських невольників“, та накликали до зірвання з нею і християнською традицією, — п. міністер. заявив на буджетовій конференції, що се були недокладні змісти виступів... Отже заявляємо, що уступи, які ми оповістили, були стенографовані і потверджені свідками та, що ні оден з названих урядників не простував. Ріжниці між міністерством освіти й польською суспільністю на тлі відносин властей до науки релігії стають що раз глибші. У своїй промові в Вильні про виховання п. міністер Червінський зовсім поминув релігію й катол. Церкву. Перший раз лучилося в Польщі, що міністер став на становищі аконфесійнім, всупереч постановам конституції про відношення держави до Церкви. На комісії соймовій 17. січня п. міністер сказав, що „релігія м о ж е бути в душі людини великим опертям“... Нічо дивного, що супроти такого становища деякі підвладні урядники пописуються публично нападами на церкву і бють навіть в основи Христ. релігії. Мимо протестів Епископів і катол. суспільности п. міністер досі не відкликав відчитів знаного протикатолицького письменника Кадена-Бандровського, поручених для шкільної молодіжи. Того рода стан викликае огірчення католиків до цілого уряду, котрий толерує таку політику п. Червінського.

——o——

Захитаний курс доляра

Переполох в цілій Европі.

Відкрита недавно ще одна велика фальшівня долярів викликала переполох в цілій Европі. Преса висказуе припущення, що та фальшівня знаходиться в большевицькій Росії, бо доляри підроблені занадто добре, щоб могли се виконати приватні люде. Підроблено долярів на поверх 300 міліонів, а саме 10, 20, 50, 100 і 1000-долярівок. Супроти того доляр упав уже на кілька точок, бо ніхто не хоче приймати долярів без фахової експертизи. Доляр буде правдоподібно дальше падати.

——o——

Неспокій на Україні

З Київа доносять: Приїзджаючі сюди з Ростова на Дону оповідають про новий неспокій, який зачався в Донській области у звязку з колективізацією сільського господарства. Зелізничий рух відбуваеться під охороною броневиків. Розрухи зачалися й на Кубані. Щоб дістатися з Ростова до Катеринодару і на Кавказ, треба мати спеціяльний дозвіл властей.

——o——

Протест проти релігійних переслідувань

та кривавого терору на Україні.

Загальні Збори Тов. Єдности повіту Зборівського скликані о. дек. В. Преставшевським в Зборові дня 15./I. 1930, постановили одноголосно запротестувати з приводу невгасаючих релігійних переслідувань на Радянщині, висловити щире співчуття переслідуваним жертвам й одночасно осудити з обуренням такий режім в XX. стл.; котрий гнобить усіх своїх горожан за їх релігію, віру і націоналізм.

——o——

„GENEWA" Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Кар. Торговлі) 568 11-52

поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn", кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „J gery", косметику і перфумерію та забавки і пр.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Чи греко-кат. парохіяльні уряди мають право вживати української мови в переписці з урядовими державними установами?

На сю тему оповістив д-р Остап Юричинський статтю в „Ділі", котру тут наводимо з деякими пропусками:

Від кількох літ, зокремаж останніми часами, нотується на сторінках української національної преси багато адміністраційних і навіть судових присудів на наших греко-католицьких парохів за те, що вони переписуються з адміністраційною владою в українській мові. Старости, звичайно, видають свої обіжники (т. зв. окульнікі) *на власну руку*, в яких доручають парохіяльним урядам гр.-кат. обряду предкладати статистичні викази та всі инші письма в урядових справах до староств у польській, тобто державній мові на основі закону про мову, *згідно з першим його артикулом. Чи старости* мають право видавати такі розпорядки чи ні?

Ця справа товчеться від довшого часу по всіх наших епархіях, судах і парохіяльних урядах. І виходить, що як сказав староста слово і видав „окульнік", то „по сему бить"!... І старости слово стає таким чином законом, на підставі якого навіть окружні суди карають Богу духа винних гр.-кат. парохів лише за те, що вони, згідно з постановами канонічного права (арт. 470), котрому силою свого уряду мусять повинуватися, згідно дальше з виразними приписами таки польської конституції (арт. 114, 115) і накінець згідно з приписами на основах конституції заключеного конкордату Річипосполитої Польської з Апостольською Столицею переписуються з урядами і дають їм вимагані статистичні викази про природний рух населення, або витяги з метрикальних книг в українській мові, котра на основі згаданих приписів мусить бути признаною мовою їх автономного урядування і діловодства! Але найбільша біда в тій болючій для всіх гр.-кат. парохів справі полягає в тім, що ні адміністраційна влада, ні суди не мають ніякого нового польського закону, на підставі якого моглиб карати невинних людей за непоповнені ними злочини і мусять хапатися аж давного перестарілого і теперішньому духови нових законів невідповідаючого австрійсько-цісарського розпорядку з 20. IV. 1854. Ч. 4. ВДЗ., т. зв. „Прігельпатенту". Маю під руками кілька вироків Окружного Суду в Чорткові, якими на підставі „відчитаного при розправі „окульніка" Староства в Копичинцях і Чорткові засуджено гр.-кат. парохів на більші грошеві тривни або арешт за те, „же вбреф полеценю Староства (Копичиньце 15. VI. 1925. Ль. 18191/25), би пшедкладаць викази статистичне в ензику паньствовим, пшедложил в ензику руским", що має становити „пшекрочене з §. 7 і 12. цес. розп. з дня 20/4. 1854. Ч. 6. ДЗУП. австр." Мимо цього, що в часописах підношено кілька разів цю справу, покарані парохи мусять платити, або сидіти в арештах, а справа досі стоїть на мертвій точці. Знаю, що ще багато парохів бореться за своє святе, навіть польською конституцією, державними і міждержавними законами загварантоване право! — Але, чи вони самі, — одиниці, без ніякої зорганізованої сили, довго зможуть остоятися?!

А тимчасом пригадую, що закон про мову з 31. VII. 1924 Ч. 73. ВДЗРП., на котрий покликується вище цитований „окульнік" повітових старостів, в арт. І. постановляє лише, що в „державній мові" мають обовязок урядувати тільки „державні, самоврядні й адміністраційні власти", до яких безспірно і безсумнівно гр.-кат. парохіяльні уряди не належать. Всякий сумнів у тому напрямі усуває зрештою виразно виконавчий розпорядок Ради Міністрів Річипосполитої з 24. X. 1924., виданий як пояснення до виконання цього закону (мовного), в котрім вичислений цілий ряд ріжних урядів і властей (і то таксативно), але між ними ні словечком не згадується про власти чи уряди парохіяльні. Той сам правний погляд ляг в основу письма Міністерства Освіти (за Грабського) з 9. IV. 1926. Ч. IV. М. 1451/26 в справі урядової мови у відповіді до гр.-кат. епископів у Львові, Станиславові і Перемишлі, а саме, що власне парохіяльні уряди мають бути уважані за правні особи в понятті припису арт. 2. цитованого закону (мовного) і як такі на основі того власне припису (отже на один артикул дальше, як це цитують старости) мають право зноситися з властями в укр. мові, так як парохіяльні уряди силою свого автономного церковного становища і єдино на підставі своїх приписів канонічного права (К. 470) ведуть метрикальні книги і як такі лише в тім своїм характері зносяться з усякими державними властями. Власти адміністраційні (староства) і судові залюбки цитують також рескрипт австр. Мін. внутр. справ з 16. IX. 1857. Ч. 1767. ВДЗ., яким унормовано спосіб ведення метрикальних книг і їх доказову силу, але який також виразно постановляє, що метрикальні витяги можуть бути писані в мовах: німецькій, латинській, польській та українській, отже надає виразно гр.-кат. парохам право переписуватися з властями і давати витяги чи „викази" в українській мові! Отже зі всіх приписів і розпорядків давної Австрії і нових польських законів виходить право за гр.-кат. парохами, які в наслідок цих приписів за весь час **правління давної Австрії** користувалися цим правом і переписувалися завсіди з властями і давали їм згадані викази лише в українській мові! Зрештою для доповнення вище згаданих приписів велике значіння у цій справі преважній не лише для гр.-кат. парохів, але для цілого українського громадянства, мають виразні приписи польської конституції (з 17. III. 1921. Ч. 44. ВДЗ) в арт. 114 і 115 про відношення католицької, отже і гр.-кат. Церкви до держави. Той закон ляг в основу міждержавного договору з Апостольською Столицею, так званого „Конкордату", ратифікованого польськими законодатними тілами і тим самим з загально обовязуючою силою закону, який повинні в першу чергу респектувати всі державні власти отже і старости. Вкінці згаданий договір (Конкордат) з силою обовязуючого закону постановляє зараз в арт. І., що духовні власти мають свобідне автономне право виконувати свою юрисдикцію й адміністрацію згідно з приписами канонічного права, яке знову постановляє, що метрикальні книги і витяги з них мають бути ведені способом через церковні власти означеним, а Ординаріяти згідно з тими приписами зарядили, що всяке урядування має бути ведене виключно в українській мові шкільним правописом. Тому приписови мусять підчинятися також всі парохіяльні уряди і не можна їх змушувати до урядування в польській мові, а тим більше за згідне з приписами канонічного права і державних законів урядування вони не можуть бути потягнені до карної відповідальности, хочби на основі §. 25, карн. з. з огляду на „обеднєнція каноніка", котра обовязує кожного пароха, який не може під строгістю цих канонів поступати інакше та находиться в примусовому положенні!

Від Ред.: Пропустили ми деякі замітки В. П. Автора, напр., що він не чув, щоб Консисторії робили заходи в тій справі. Коли не помагають досі ні заходи адвокатів, ні послів, то річ ясна, що те саме зустрічає й заходи Консисторій. Розуміється, тим не кажемо, щоб уже не боротися більше.

—o—

Кінець диктатури в Еспанії

Еспанський посол у Варшаві оповіщує: Ґенерал Прімо де Рівера подався у відставку ізза лихого стану здоровля. Король повірив утворення нового правительства ґен. Беранґвер'ови. — Рівночасно доносять з Мадриту, що незабаром відбудуться нові вибори. Радість в Еспанії велика. В часі уступлення диктатора було трохи стрілянини в улицях столиці.

—o—

Знов масові вироки смерти на Україні

З Артемівська в Донецькім басейні доносять: Тут засуджено на смерть двох священиків за „саботаж" у доставі хліба. Рівнож смертю покарано одного мельника, котрий взивав до опору проти увязнення священиків. Таксамо на смерть засуджено 8 робітників у фабриці ртути за те, що вони мали потайки виносити ртуть і продавати.

—o—

Про дітей на совганці

Чим дитина молодша і делікатніша, тим коротше повинна совгатися. На всякий випадок забаву треба перервати, заки наступить більша втома. Навіть зовсім сильна дитина не повинна совгатися довше ніж годину. По скінченню забави не дати дитині стояти на леду чи на снігу і придивлятися иншим, тільки треба її спонукати або до порядного ходу, або ще лучше забрати до огрітої кімнати. А що така забава для дитини рівнається значній праці, отже після забави треба їй дати їсти. (З лікарських порад).

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Привіт дипльоматичного корпусу. В часі приняття дипльоматичного корпусу в Ватикані, декан корпусу, амбасадор Бразилії Азередо відчитав привітну адресу, пригадуючи, що перше приняття дипльоматів у Ватикані відбулося з приводу складання желань по заключенню лятеранського договору. Тим разом дипльоматичний корпус зібрався, щоби зложити Папі желання з приводу 50-ліття Його священства, оживленого глибокою вірою й знанням. Амбасадор Азередо закінчив свою промову висказом своїх сердечних бажань Св. Отцю.

Протирелігійна пропаганда в Бразилії. Міжнародні комуністичні чинники заложили в Ріо де Жанейро союз для поборювання Церкви. Більшість членів того союза складається з анархістично настроєних італійських робітників. Проби протиклерикальних студентів перенести ту орґанізацію й до инших міст, стрінулися з невдачею, ізза неприхильности населення до того рода діяльности.

Успіхи католицизму в Китаю. Пекінська дієцезія має тепер 285 тисяч католиків, у тому числі три четверті таких, котрі перейшли на католицизм з поганства. Щоб унагляднити успіхи католицизму в Китаю, треба пригадати, що дієцезія Вестмінстер—Лондон має 260.000 католиків.

Основниця 88 монастирів. Незвичайний, прямо чудесний є розвій монастирів Сестер Милосердя в Анґлії. В р. 1847 сестра Ґеновефа Діпії прибула з Франції ледви з одною товаришкою і розвинула таку енергію, що протягом 56 літ основала 88 монастирів і заведень Сестер Милосердя.

Оборона релігії в італійськім кодексі. В обовязуючім досі карнім кодексі проступки проти релігії потягали кару лише тоді, коли лучилися з особистою обидою та коли обиджений вніс жалобу. Новий фашистівський карний кодекс бачить в релігії один із проявів суспільного життя, тому обиду релігії карає як проступок проти суспільности. „Оссерваторе Романо", обговорюючи цю справу, звертає увагу, що новий закон не боронить властиво релігії, як такої, але боронить суспільність і державу.

„День виступлення з Церкви". Берлінські пролетарські вільнодумці в Вайссензее і Веддінґу задумали урядити оригінальний протирелігійну демонстрацію. На взір „днів преси, ощадности іт. п. мають вони урядити „день виступленя з церкви". Підняли сильну аґітацію, щоб між своїми прихильниками зібрати на той день аж 50 тисяч „заяв виступлення з Церкви". Катол. преса не сумнівається, що це їм удасться. Однак замічає, що в тому дні страту понесе протестантська а не католицька Церква. Ось якими способами воює соціялізм з релігією!

Апостольська праця серед жидів. В Лондоні відбулися недавно річні збори товариства, якого ціль апостольська праця серед жидів. Нові огнища праці засновано в Польщі, Японії й Америці. Рішено заснувати також товариство жидівських конвертистів.

Катол. Акція в Німеччині проти крематорій. Центральні установи Католицької Акції в Німеччині, підняли енергічні заходи проти спалювання небіщиків. В тій ціли, крім поміщуваного в пресі багатого матеріялу, видають вони окремий місячник п. з. „Християнський гріб."

Найвисшу нагороду одержав католик. Американське хемічне товариство признало найвисшу нагороду за заслуги на полі хемії свому президентови, Францови Гевенови, який є католиком.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Російська мемуаристика від XII-ого до XVIII-ого ст.

Російська мемуаристика починається описами подорожей Росіян заграницю.

Найстарший такий опис походить з кінця XII — початку XIII ст. Се опис подорожі новгородського архиепископа Антонія до Царгороду. Згаданий опис заслугує на нашу увагу тому, що його автор опісля заходами галицького князя Мстислава Мстиславича, тестя короля Данила, перейшов на владичий престол у Перемишль. В XIV-тім ст. подорожували (й описали свої подорожі): Стефан Новгородець около 1350 р. до Св. Землі, діякон Ігнатій в 1389 р., дяк Александер около 1391 р. до Царгороду, дяк Арсеній Селунський. В XV-тім ст.: єродіякон Зосима в 1420 р. до Св. Землі, єромонах Симеон Суздальський й епископ Авраамій Суздальський в 1436—1437 рр. на фльорентійський собор (разом з київським метрополитом Ізидором), інок Варсонофій в 1456 р. до Св. Землі, тверський купець А. Нікітін в 1466—72 рр. до Індії й ин.

Перші російські мемуари не подорожного змісту появляються щойно в XVI ст. Се великі і цінні мемуари кн. Андрія Курбського з часів царя Івана IV Грізного. Мемуари ті цікаві також для Українця. Бо в них кн. К. описує між ин. своє життя на Волині, куди вкінці виеміґрував з Московщини.

Крім мемуарів кн. Курбського в XVI ст. слід згадати ще: записки новгородської ігумені Марії (княжни С. Одоєвської) з 1505 р.; оперту на особистих поміченнях „Історію Казанського царства" анонімного автора, який перебув 20 літ у полоні в Татар й якого визволив цар Грізний, здобувши Казань; описи подорожей: козацьких атаманів Ів. Петрова й Бурнаша Єличева в 1567 р. до Китаю і московських купців Т. Коробейникова й Ю. Грекова по Св. Землі й Єгипті в 1582—3 рр. та Т. Коробейникова й М. Огаркова до Царгороду, Александрії, Антіохії, Єрусалиму й на Синай в 1593 р.

Початок XVII ст. се часи безладдя в Московщині, т. зв. „смутное время". Про часи ті є в російський мемуаристиці ряд записок й оповідань сучасників та очевидців. Отже передовсім мемуари московського патріярха Філярета, батька і співробітника царя Михайла Феодоровича, родоначальника династії Романових, що панувала в Росії до 1917 р. А далі: кн. С. Шаховського, кн. І. М. Катирева-Ростовського, кн. І. А. Хворостініна, І. Тимофеєва, А. Палицина й ин.

З 1-шої пол. XVII ст. слід іще згадати щоденник царя Михайла Феодоровича (з рр. 1632—1634).

До 2-гої пол. XVII ст. відносяться: мемуари Гр. Котошихіна про Росію за царя Олексія Михайловича (1645—1676), в яких між ин. описаний т. зв. „Приказ Малые Росіи" — окреме для України міністерство в Москві; оповідання І. Шушеріна про моск. патріярха Никона; оповідання патр. Йова про життя царя Федора Івановича, записки Єремеєва про 8 походів, автобіографія протопопа Аввакума и ин.

Зокрема слід згадати записки боярина А. С. Матвєєва, найвпливовійшого державного діяча в Москві за царя Олексія Михайловича, одного з головних провідників української та взагалі европейської освіти в Москві, покровителя Українців, по смерти ц. Олексія засланого на беріг Ледового моря.

Як відомо, на 2-гу пол. XVII ст. припадають два преважні в історії України акти: Переяслав (1654 р.) й Андрусів (1667 р.), в яких одною зі сторін була Москва. Та обі ті високо історичні акти в російській мемуаристиці не полишили ніяких особливих слідів.

Окрему, доволі численну ґрупу, становлять описи ріжних приватних й урядових подорожей в XVII ст. Отже: опис подорожі до Єрусалиму й Єгипту казанця В. Я. Гагари (в рр. 1634—1637), опис паломництва до Єрусалиму і Царгороду діякона Йони Маленького (в рр. 1649 1652), опис подорожі й побуту в Мунгалії Ст. Гречаніна й А. Сампсонова (в р. 1636), опис посольств дяка Ф. Єлчина і священика І. Захарєва в Дадіянську землю (1639—1640 рр.), Н. М. Толочанова в Грузію (1650 р.), В. А. Даудова в Персію (1653 р.), П. І. Патьомкіна до Еспанії (1667 р.), Р. Спартарія до Китаю (1675 р.) й ин.

Зокрема згадаю описи посольств: Ів. Желябужського до семигородського князя Ракочія й київського козацького полковника А. Ждановича (1657 р.) та В. Тяпкіна й Н. Зотова в Крим (1680 р.).

Кінець XVII-го й початок XVIII-го ст. се часи в історії Росії відомі під назвою епохи Петра Великого (1682—1725). Часи ті дуже важні. Бо тоді в Росії мав місце перелім: політичний, економічний, культурний. Росія з напівазійської стала формально европейською.

До епохи Петра Вел. відноситься цілий ряд російських мемуарів. Авторами їх є представники ріжних станів і напрямків.

І так передовсім слід згадати воєнні і подорожні журнали самого Петра. Отже: „Журнал Петра Великого", в якім описана шведська війна. Його зложив на основі записок Петра й ин. оригінальних документів кабінет-секретар царя Макаров, але 6 разів поправляв сам Петро. Він вийшов друком у 3-ох частинах в СПетербурзі в рр. 1770 до 1772. А далі: „Подорожні записки, ведені самим Петром Великим, в час його подорожі в 1697—8 рр. по чужих краях під іменем дворянина російського посольства", „Журнал подорожі до Франції й перебування в Парижі в 1716 р." й ин. Всі ті журнали зібрані разом в книжці: „Юрналь и камеръ-фурьерскіе журналы. Походные и путевые журналы Императора Петра I, 1695—1713 и 1715—1725 гг.". СПтб. 1853—1854.

До епохи Петра Вел. належать отсі російські мемуари: П. Н. Крекшина, І. Желябужського, фельдмарш. Б. Міниха й його сина, ґр. А. Матвєєва, ґр. Г. П. Чернишева, кн. Б. І. Куракіна, адмірала С. І. Мордвінова, В. А. Нащокіна, І. І. Неплюєва, фельмарш. ґр. Б. П. Шереметєва, президента Академії Наук А. К. Нартова й ин.

Зокрема згадаю невеликі але цікаві записки С. Медведева, ученика Симеона Полоцького, горячого сторонника західної культури й богословії, полемістаборця за західну науку про епіклезу, непорочність Пресв. Діви Марії, чистилище, замученого на смерть за „ереси" й політичні злочини.

Для нас особливо цікаві і цінні щоденник-записки московського посла В. Айтемирева з посольства у Крим в 1692—1695 рр. для мирових переговорів. Бо в тих записках подано богато відомостей не тільки про Крим, але й про Україну. Отже напр. про політ[illegible] і торговельні зносини Криму з Гетьманщиною і Запорожжем, про тракти на Україні, про українських невільників на Кримі, про напади Палія і Петрика на Крим і т. д.; зокрема — про незадоволення на Україні з Москви.

З описів подорожей слід згадати: опис подорожі до Риму і назад в рр. 1697—1699 одного з головних співробітників Петра І., свата Гетьмана Ів. Скоропадського — П. А Толстого (його син, жонатий з донькою гетьмана, був ніженським полковником); опис подорожі по Европі (Краків, Відень, Венеція, Рим, Мальта) фельдмарш. ґр Б. П. Шереметєва в 1698 р.; опис подорожі: Москва Вороніж — Таганріг — Керч — Азів і назад у 1699 р. віцеадмірала Крейса; опис надзвичайного посольства до Константинополя (через Азівське і Чорне Море) в 1699—1700 рр. та переговорів з Турками Є. Українцева; опис посольства і подорожі до Зюнгарського Хун-тайч жицеванрбатану в рр. 1722—4 кап. Упковського; описи паломництв до Св. Землі свщ. Лукянова, М. І. Нечаєва й ин.

До після-Петрівської доби маємо передовсім знамениті записки кн. Н. Б. Долгорукової, котрі звуть „красою" російської мемуаристики XVIII. ст. Їх авторка, заслана разом із мужом, одним з наймогутнійших людей за царя Петра II, через кілька днів по шлюбі, на Сибір, прожила там у найтяжших умовах більше як 35 літ. Одержавши свободу, стала схимонахинею у Київі. Її записки відзначаються глибокою й високою релігійністю й щирістю.

Крім того з того часу полишили мемуари: кн. П. В. Долгоруков, кн. Я. П. Шаховской, майор Данілов, бурмистр Петербурга А. П. Березін, С. Салтиков й инші.

До середини XVIII ст. відносяться мемуари: Катерини II, ґр. С. П. Румянцева, І. Г. Григорева, В. Н. Татищева, кап. Я. Мордвінова, І. Ф. Лукіна, Н. С. Ільїнського й ин.

Особливо цікаві і цінні записки Катерини II. Вони обіймають життя К. від хвилі її приїзду з матірю до Росії і кінчаться р. 1759 (отже на 3 роки перед вступленням на царський престол). Дають богато до характеристики цариці Єлисавети й особливо царя Петра III, а також до пізнання ріжних визначних осіб, що стояли близько до царського двора. Між ин. є там цікаві дані про останнього гетьмана України Розумовського (напр. як жонатий уже гетьман України залюбився був у молодій Катерині...).

Як доба Петра I таксамо доба Катерини II (1762—1796) викликала незвичайно велике число російських мемуарів.

Найважнійші з них написали: державний канцлєр ґр. А. Р. Воронцов, А. А. Бібіков, А. Т. Болотов, М. А. Гарновський, Г. Добрянін, С. А. Порошін, В. С. Хвостов А. В. Храповицький, А. Є. Лабзін, А. С. Пишчевич, П. З. Хомяков, П. А. Папков, Рюмін, І. І. Мартинов, А. А. Башілов, Ф. П. Лубяновський, А. М Грибовський, П. Т. Баснін, Н. Н. Муравйов, ґр. А. Г. Бобринський, Н. Н. Андреєв, П. В. Хавський, Протасьєв, Н. П. Брусілов, І. Арсеньєв, Я. І. Санґлєн, М. С. Ребелінський, А. Х. Востоков, Н. В. Сушков, Ф. П. Толстой, А. А. Вяземський, Н. Я. Афанасьєв, Н. П. Вішняков, А. А. Столипін, С. І. Маєвський, А. А. Кононов, Ѳ. В Булгарин й ин.

Зокрема для нас цікаві записки директора Економії київської ґубернії П. С. Батурина з рр. 1780—1798, в яких він подає характеристику тодішнього київського ґен-ґуб. Кречетнікова, описує службові відносини у Київі і Житомірі, характеризує тогочасне рос. судівництво й адміністрацію на Україні (різко негативно!) та оповідає про боротьбу, яку вів з надужиттями рос. чиновництва у Київі при кін. XVIII ст.

Далі: записки І. Рібопєра, Француза з походження, котрий, вступивши на російську службу, працював головно в південній Україні й богато зробив для організації міст, портів, промислу і зовнішньої торговлі України.

Для історії умового розвою російського громадянства часів Катерини II важні мемуари: найвизначнішого рос. поета XVIII ст. Г. Р. Державіна, автора найліпших рос. комедій XVIII ст. Д. І. Фонвізіна, провідника рос. масонів І. В. Лопухіна, визначного рос. історика і публіциста кн. М. М. Щербатова, письменника і цензора С. Н. Глінки, куратора моск. університету кн. Ф. Н. Голіцина, кн. І. М. Долгорукова й ин.

З мемуарів спеціяльних 2-ої пол. XVIII ст. на першім місці слід згадати мемуари військові. Отже передовсім цікавий для нас „Журнал" ґен-майора П. Н. Кречетнікова, що в рр. 1767—68 керував воєнною акцією проти гайдамаків на Україні. А далі мемуари: ґен. кн. Ю. В. Долгорукова, котрий був м. ин. оден час начальником всіх рос. військ у забраних по розборі Польщі українських і білоруських землях, ґен. М. Н. Кречетнікова, що командував у 1792 р. рос. військами на Литві, ґен.-адютанта ґр. Е. О. Комаровського, ґен.-м. П. Н. Івашева ґен.-пор. С. М. Ржевського, ґен.-фельдмарш. кн. Н. І. Салтикова, адмірала А. С. Шішкова, адмір. П. В. Чічаґова, донського отамана А. К. Денісова, поручн. Васілєва, А І. Тевкелєєва, А. І. Авістамова і салдата П. Назарова.

Зокрема відмічу мемуари часів Катерини II, що вийшли зпід пера д у х о в е н с т в а. Отже: протоєрея С. Семйонова, свящ. А. Сильвестрова, свящ. А. Михайлова, ігумена Ю. Воєйкова, єромонаха Макарія, монаха П. Лаврова й инших.

У звязку з мемуарами духовенства слід згадати про мемуари Г. Добриніна, що вийшов з духовного стану, був келейником і секретатем при архиєреях Сіверської епархії, а від 1777 р. аж до смерти жив на Білій Руси, в Могилеві і Витебську. Його мемуари ярко малюють типи і побут духовенства тих часів, зокрема архієреїв та взагалі чиновників.

Таксамо слід відмітити російські ж і н о ч і мемуари з часів Катерини II, яких, як на 2-гу пол. XVIII ст., доволі богато. Отже передовсім мемуари найблизшої приятельки і співробітниці Катерини — кн. Е. Р. Дашкової. А далі: ґр. А. Д. Блудової, ґр. Н. Н. Мордвінової, ґр. В. Н. Головіної, Е. А. Сабанєвої, А. М. Павлової, Г. І. Ржевської, С. В. Скалон (уродж. Капніст.), Е. І. Раєвської, А. Я. Бутковської, Е. П. Янькової і С. Кудрявцевої, дочки останнього польського коволя Станислава Понятовського...

На особливу одначе увагу заслугують спомини селянки—кріпачки А. Г. Хрущової (А. Г. Хрущова: Воспоминанія крѣпостной старушки [ур. 1786 р.]).

Вкінці ще одні особливо цікаві мемуари: автобіоґрафія друкарського складача К. Л. Хабарова (ур. 1765 р.) п. н. „Рукопись, содержащая разсужденія о русской азбукѣ и біографію его, имъ самимъ писанную (съ портретомъ)" — спомини про заняття в характері складача в друкарнях.

Окрему чималу ґрупу становлять описи подорожей Росіян з 2-ої пол. XVIII. ст. Найважнійші з них передовсім „Журнали" подорожей Катерини II. по Росії й Україні. А далі описи подорожей: рос. унтер-офіцира Ефремова (котрий від 1763 р. подорожував 10 літ по Бухарі, Хиві, Перзії й Індії), кап. Н. Ричкова (по Росії і Кирґіз-Кайсацьких степах), кап. фльоти Г. Саричева учасника 8-літньої ґеоґрафічної й астрономічної морської експедиції до півн. сх. Сибіру, Ледового Моря і Сх. Океану, А. Фоміна (по Білім Морю), Г. І. Шелехова (з Охоцька по Сх. Океані до америк. берегів), І. М. Соловйова (по Сх. Океані), Кн. А. Б. Куракіна (по Сибіри), Н. І. Озерецковського (по Росії), П. І. Челіщ ева (по півн. Росії), Ів. Лепехіна (по Росії), о. Ігнатія (до Царгороду), С. Плещеева (до Сирії й Єрусалиму), В. Н. Зіновєва (до Німеччини, Італії, Франції, Анґлії) й ин.

По Україні, крім Катерини II., подорожували й описали свої подорожі ще: В. Зуєв (в 1781/2 рр. з Петербурга до Херсону), В. Ізмайлов (по Україні в 4 чч.), кн. В. М. Долгоруков (в 1773 р. — Крим), П. Паллас (Крим), П. І. Сумароков (Крим, Бесарабія) й ин.

До кінця XVIII-го та поч. XIX-го ст. відносяться мемуари: А. І. Турґенєва (історика, археольоґа й подорожника, приятеля Ґетого, Вальтер-Скота, Пушкіна й бог. ин. визначних людей), ґен.-фельдмарш. Н. В. Репніна (рос. посла в Польщі в 1760-их рр., пізнійше — погромця польських військ у 1794 р.), Л. Н. Енґельгардта, Н. А. Саблукова, митроп Платона, М. М. Муромцева, кн. Оболенського, Н. І. Греча, ґр. К. В. Нессельрода, А. Ф. Воєйкова, К. А. Леонтієва, Р. М. Зотова, М. А. Фонвізіна, С. Т. Аксакова й ин.

Для нас спеціяльно цікаві записки Ф. Ф. Віґеля (сина рос. коменданта Київа), в яких він малює Київ при кінці XVIII го й на початку XIX-го ст. з окрема: тогочасне київське вище товариство та його життя.

Взагалі російські мемуари XVIII ст. се по більшій части спомини ще без літературної обрібки, але за те прості та правдиві. Вони — важне жерело для історії Росії, зовнішньої й особливо внутрішньої. **І. Кревецький.**

——o——

Рятуймо наш живий театр!

Відозва до громадянства.

Звертаємось знов до Вас, земляки, всі без ріжниці, установи, орґанізації та гурти, зі справою великої ваги, всім нам дорогою: — **рятуймо наш народній театр!**

Лице паленіє в нас від сорому, що один із найкращих здобутків нашої культури находиться на шляху до загину. Ніякий театр не в силі нині істнувати без постійної підмоги. Ніяка суспільність, що хоче мати право до назви культурної, не може істнувати без театру!

„Кооператива Український Театр" у Львові, покликана до життя волею українського громадянства піддержувала досі наш театр скромними фондами призбираними перед трьома роками. Наші артисти, що ведуть злиденне циганське життя дають доказ великої пожертви й любови рідного мистецтва працюючи без ніяких засобів, примираючи голодом.

Але й це не поможе, коли ми не прийдемо негайно їм з підмогою.

Завдяки порозумінню відповідних наших установ справа будови театральної салі у Львові є нині на якнайкращій дорозі. Тепер треба дати тільки спромогу нашому театрові, що тиняється з місця на місце, втриматись до того не далекого часу, коли у Львові найде він захист у власній домівці.

У цьому може допомогти нам лише збірна акція.

Нам не треба великих фондів. Ніякий театр у світі не вміє жити такими скромними засобами і в таких невибагливих обставинах як наш.

Нехай управа кожної нашої установи, кожної кооперативи і всі громадяни головно заможніші, призначать якусь що-місячну, хочби невеличку, суму на наш театр. А наші члени громадських рад, нехай постараються внести відповідні позиції до буджету на веденя українського театру.

Ми певні, що таким способом перетримаємо той важкий час і коли відкриємо у Львові власну театральну салю поставимо наш театр на ґідній висоті.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Препезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 26-?

Віримо, що оця лепта на піддержку нашого живого театру буде останньою на цю ціль!

Жертви приймає й інформації дає „„Кооператива Укр. Театр" у Львові вул. Руська 18. І.

Надзірна Рада Кооперативи Український Театр у Львові.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

РЯД ВЕЛИКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ розпочався сего місяця в СССР. І так в Харкові зачинають судити 44 українських учених (процес Єфремова), котрим закидають змагання до усамостійнення України. — В Минську судять за таке саме змагання дотично Білоруси цілий ряд білоруських учених і культурних діячів (процес Ластовського). — В Москві судять учасників таємної татарської орґанізації „Туран", котра має на меті зединення й усамостійнення від СССР. всіх мусулманських народів на сході. Всі ці політичні процеси свідчать наглядно, що народи, увязнені в „раю", бажають свободи (хоч „Рада" остро обурюється на їх бажання).

У ВАРШАВІ УВЯЗНИЛИ директора Східної Аґенції Щепаніка у звязку з відомим підслухуванням розмов премієра Бартля. За кавцією 5000 зол. він буде перед судом відповідати з вільної стопи.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В ІНДІЇ відсвяткувало місцеве населення в той спосіб, що скрізь торжественно піднесено „трибарвні прапори незалежности". В деяких містах товпа виступила з окликами проти анґлійських прапорів. Скрізь ухвалено резолюції, що Індія повинна зірвати всяку лучність з Анґлією, але мирним способом. Анґлійська влада не ставила перепон зборам, що ухвалювали такі резолюції. Оточення Ґандіого постило в той день. Мусулмани не брали участи в маніфестаціях.

РОСІЙСЬКИХ НЕЩАСНИХ ЕМІҐРАНТІВ, котрі були на службі югославянського уряду, в цілій Югославії масово арештують під закидом „шпіонажі". Оден з них, інж. Прокофєв, при таємничих обставинах „задушився" в тюрмі, а його родині не дозволили навіть взяти участи в похороні. Арештовані далі: проф. Рудченко й інжиніри: Цвіт, Біляєв, Іванов, Роксипов, Абраґамсон, співачка Баянова і її родина, дві дочки професора білгородського університету Щегловитова, дочка інж. Шміта. Для підозріння дівчат „вистарчило", що вони грали в літі в тенніс з італійцями, а проф. Рудченка увязнено тому, що бачили, як він ходив до італійського посольства. Коли показалося, що він ходив туди, висланий самим сербським міністром фінансів у якійсь урядовій справі, Рудченка увільнено. Вже се кидає своєрідне світло на долю тих нещасних емігрантів, котрих батьки своєю кровю освободжували Сербію з турецької неволі. Нові вісти доносять, що більшість їх уже освободжено.

У ВАШИНҐТОНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ представник Ню-Йорку С. Дікштайн різко протестував проти переслідувань християнства в СССР. й особливо проти заборони, вчити дітей Божого закона. Американці багато помагають Росії, та коли переслідування не устануть, здержать усяку допомогу.

——o——

ІНВЕНТАРНА ВИПРОДАЖА! В магазині **„ГОЛЬФ“** Львів, Кілінського 1.

Поручаємо ріжні трикотажі, панчохи, білля, реформи, блюзки, jumper-и шовк., спіднички, шляфрочки і т. п. по **безконкуренційних цінах.** 580 7—10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі. **ВОВНИ англійські краєві на мужеські одіння.** 561 12 30

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл, **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 12—40

У Франції такі дощі, що як доносять з Тульону, ріки виступили з берегів. (ПАТ.).

На двох грецьких островах знов проявився земдетрус. Багато домів у руїнах.

Брата Літвінова увільнив паризький суд від закиду фальшування векслів.

„Тетянин день“ урядили російські студенти й емігранти в Варшаві, в салі Тов-а методистів, на спомин 175-ліття істнування московського університету.

Про векслевих обманців доносять зі всіх сторін Польщі. Вони натягають людей на гроші й опісля зібравши більші суми втікають.

Обережно зі 100 доляровими банкнотами! З Варшави доносять, що до Польщі везуть фальшівники зі Швайцарії фальшиві 100-долярівки. Всі вони мають портрет Франкліна і трохи скривлений оваль, у котрім той портрет находиться, а барва їх золотиста і сіра, через що і ляікови легко пізнати ті фальсифікати.

Твори фашистів на індексі. „Осерваторе Романо“ доносить: Конгрегація св. Колегії помістила на індексі заборонених книг твір Міссорілія „Віддайте цісареви“, в котрім описана релігійна політика Муссолінія, і твір Ігнотуса: „Фашистівська держава, церква і школа“.

„Гірльсоманія“. „Райхспост“ звертає увагу на психозу новітньої жінки, яка вирікається материнства не так з економічних причин, як під впливом новітніх течій у жіночім світі. „Не дасться заперечити, що широкі верстви жінок чують відразу до обовязків домашніх і навіть материнських. Відраза ця має своє джерело в роді психози, який мож назвати „гірльсоманія“. (Гірль — значить по англійськи дівчина). Новітні жінки, жінки промисловців, жінки зі середних верств, робітниці, —всі вони опановані бажанням, щоби за всяку ціну заховати легкий, молодий, „дівочий“ вигляд. До того приходить манія спорту, яка заповнює жінці цілий день, забави поза домом і пересадна охота подобатися. Відноситься це передовсім до тих „10.000 з най висших верств. Однак і менше засібні жінки підлягають тій сугестії та стараються уподібнити до „гірльсів“ з усіх сил, а воно з конечности вимагає зречення материнства, бо така жінка не має ні часу ні охоти „мучитися“ з дітьми. Так доходить до занепаду родини а згодом і цивілізації.

Біржа

Збіжжа: Пшениця двірська з 1929 — 33·75—34·75 зол., пшениця збірна з 1929 — 30 —31 зол. жито одностайне (1929) 18·25—18·75, жито збірне (1929) 17·—17·50, ячмінь на мливо 15·25—16, ячмінь пашний 13·75—14·75, овес галицький (1929) 14·25—15, кукурудза 22·50 23·50, картоплі промислові 3—3·50, фасоля біла 50—60, фасоля колірова 35—40, фасоля краса 45—50, горох пів Вікторія 30·50—35·50, горох полевий 23·50—24·50, бобик 21·75—22·75, гречка 20—21, вика чорна 25·25—26·25, вика сіра 23—24, лубин синій 2 —21, лен 65—67, просо краєве 26·75—27·75, мак синій 140—150, мак сивий 110 —120, конюшина червона прир. 115—125, сіно солодке прасоване 8·50—9·50 солома прасована 4—6.

Гроші: Доляр амер. 8·87·25 зол. (вагається).

—o—

Жертви

о. Дмитро Кубаєвич з Хоросткова 10 зл. на католицьку пресу.

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і вининання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі 620 1-6
П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73. 620 3-3

В Адміністрації „Нової Зорі“
можна набути отсі видання:
Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч 1.	Основи соціольогії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Секти й сектанти	0·60 „
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат. Церква	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3·00 „
Ч 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60 „

Інші видання:

Др. О. Назарук:	Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20 „
Др. С. Томашівський:	Десять літ україн. питання в Польщі.	1·50 „
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику.	2·00 „

Артистична Переплетня миколи **КРИВЕЦЬКОГО**
Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24.
Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 2-20

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО
МАСТЬ НА ВІДМОРОЖЕННЯ.
Рескр. Мін. Здор. ч. 28.
Запобігає відмороженню, лічить рани від відморожения та усуває снерблячку кінчин. 618б 2-10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 294 88-100

УЖИВАЙТЕ! ЛИШЕ ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ УЖИВАЙТЕ!
„ЕЛЄҐАНТ“
адреса:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.
Тел. 60-04 591 8—20

ПОЗІР! ЧИТАЙТЕ!
ОПОВІСТКА!
Не буде ні одної і найбіднішої, християнської хати, яка не малаби в себе між усіми іншими, щиро-українського образу повоєнної доби, кисти артиста-маляра ОСИПА КУРИЛАСА, в коліровім, артистичнім виданню, на на кращому крейдяному картоні, розміру 32 × 45:
ІСУС ХРИСТОС
між українськими дітьми :: :: :: :: Року Божого 1928.
619 з молитвою: 2 2
„БОЖЕ ВЕЛИКИЙ ЄДИНИЙ, НАМ УКРАЇНУ ХРАНИ“.
Образ благословили Їх Екси. митр. гр. Андрій Шептицький та Митр. Ординаріят у Львові, дня 30 марта 1928 р. до ч. 2502/223 к — Дуже гарно надрукували цей образ ОО Василіяне в Жовкві.
Книгарська ціна образу 6·25 зол.

ЛІЖКА ПОЛЕВІ
ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцерованні. Дротяні вклади.
поручає
ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ
ЛЬВІВ, Личаківська 132.
10-50

На зиму в гори!
Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як
в Микуличині у вілі СС. Служебниць.
Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу
СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.
553 MIKULICZYN. 14—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
412 5-?

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, четвер 6. лютого 1930. Ч. 9. (309)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Величезна фальшівня грошей

Є докази, хто фальшував.

ТК. (Тел. Кореспонденційне Бюро) доносить: Берлінська преса оповіщує, що адвокат д-р Зак, котрий недавно виступав у процесі фальшівників червінців як оборонець, предкладає докази на отсі факти: 1) Фальшівня долярів знаходиться в державній друкарні у Москві. 2) Вона виробляє також фальшиві фунти стерлінґів і єни. 3) Досі виробила дві тони фальшивих грошей, а самих дол. на 3 і пів міліярда. 4) Фальшуванням грошей займаються три визначні члени больш. правительства: Енукідзе, Юровський, і Каганович. 5) Технічно виконують фальшиві гроші: свояк Єнукідзого і два фаховці, Ясінський і Гайнц. 6) Фальшиві гроші розсилають большевики через своїх аґентів до ріжних держав Европи й Азії тай міняють їх на правдиві. Д-р Зак заявляє, що се знають визначні урядники німецької політичної й кримінальної політики, котрих імена він подасть. Орґан „Нахт-Аусґабе“ додає від себе: Поліція повідомляє нас, що вже перед багатьома місяцями одержала дійсно правдоподібні вісти, що фальшуванням чужих грошей займається само совітське правительство.

„Вигнати бандитів з їх печер!“

Французька преса проти Радянщини.

З приводу того, що на вулицях Парижа в білий день зник без сліду ґен. Кутєпов, французька преса взяла острий тон. І так „Ля Ліберте“ пише: Терпеливість французького народа вже вичерпана, бо Франція виставлена постійно на ряд злочинних замахів, оплачуваних золотом, яке йде з Москви, як то виказали ревеляції Бесідовського й судова розправа Літвінова. Не можна покликуватися на незайманість совітських дипльоматів, бо вона обовязує поти, поки дипльомати шанують права країни, в котрій находяться. Совіти ніколи того не робили. Отже — вигнати бандитів з їх печер! Поліція напевне відкрилаб у їх печерах сліди злочинів, котрі всупереч усяким застереженням повинна судити французька справедливість. (Се обурення зовсім слушне, але чому його не було, коли царська охрана робила подібні річи? Росія за попередніх режімів не була лучша ніж тепер. Вихована на „православнім“ цезаропапізмі, все продукувала багато моральних бандитів. А що вони передтим мали титули ґрафів і князів, а тепер комісарів, се не зміняє суті річи). — Москва перечить тому, що її аґенти вивезли Кутєпова.

Збори Союза Українських Кооператив

Невдача лівих.

При участи поверх пів тисячки делеґатів відбулися у Львові 3. с. м. 19-ті Загальні Збори Союза Українських Кооператив. Голова „Союза“ д-р Павликовський застерігся на вступі проти ширених злобно поголосок, немовби наша кооперація мала на ціли ширити антисемітизм. Опісля кількадесять „лівих“ делеґатів пробувало зробити зі зборів свою аґітаційну трибуну, та се їм не вдалося. Про теперішне положення господарське референував п. О. Луцький. Дискусія була жива. Збри скінчились перед північю. Перебіг і вислід їх буде оповіщений в економічних орґанах.

Боротьба за Середземне Море

Одною з головних справ морської конференції в Лондоні являється боротьба за Середземне Море, котра треває від початку історії. В західній части того моря ривалізують за перевагу Франція, Італія, Еспанія, у східній — Туреччина і Греція. На всім просторі того важного моря має свої укріплені місця Анґлія, а від Чорного Моря натискає влада совітів, якої сила не дасться означити. Річ ясна, що совіти мають порозуміння з Турками. Коли два воєнні кораблі совітів перепливали Дарданелі, турецькі кораблі витали їх привітними сальвами з армат, чим дуже занепокоєна Греція. Все те показує, як дуже помотана ситуація на Середземнім Морі. Коли лондонська конференція навіть дійде в тій справі до порозуміння, то буде се тільки провізорія.

Заграничка політика Польщі

На засіданню комісії загр. справ виголосив мін. Залеский експозе, в котрім сказав: Начальна лінія польської загр. політики полягала на обстоюванню мира. Державність польська укріпилася, що доказують новоповсталі амбасади у Варшаві. На сесії Ліги Народів побідила польська теза, котра нац. меншостям признає певні ґарантії тільки за ціну їх льояльности. Взаємини Польщі добрі зі всіми державами до совітської включно. Хоч з совітами Польща не має торговельного договору, то за 10 місяців 1929 р. вивезено до Росії товарів за 61.5 міл. зол., а привезено сюди за 32 міл., значить додатне сальдо виносить 29.5 міл. Міністер закінчив домаганням: вилучити загр. політику від внутрішних спорів.

ГІРКИЙ ТО СМІХ...

Воєнні оповідання. — Написав Д-р Степан Шухевич.

Це найновіше видання „Нового Часу“ на доброму папері в гарній обгортці на **200 стор. друку великого формату.** Книжка написана надзвичайно цікаво а на зміст її складаються такі уступи: 1. Мобілізація. 2 Виступали. 3. Паніка. 4 Непорозуміння. 5. Перегляд. 6. Вперед. 7 Лови на турів пустарі Білої вежі. 8. Шпигуни 9. Протинаступ. 10. Гіркий то сміх 11. Відпустка 12. Сіра буденщина. 13. Кіточка. 14. Бідолиха. 15. Війна війною. 16. Зміна престола. 17. Цукор. 18. Грізна небезпека. 19. Хто має щастя. 20. Також щастя. 21. На відпочинок. **Ціна книжки 5 зол, пересилка 60 сот.** Висилає за попереднім надісланням готівки **„Новий Час“, Львів, Боїмів 4. II. п.**

624 1-2

Гоненння Христіян в СССР.

Читайте сей опис страшних фактів і реаґуйте ділами!

Вже наспіли докладні описи переслідування христіян і христіянства в часі свят Різдва Христового в СССР. Ті переслідування розпочато під гаслом: „Боротьба проти релиґії се боротьба за соціялізм!“ Уосновано ту боротьбу як „соціяльну конечність“, як боротьбу за добрі умови життя новочасних людей, як боротьбу за працю, за тверезість, за „самоопанування“ і т. и.

Перед самим Різдвом замкнула большевицька влада 622 церков (переважно в центральній Росії) та 45 мусулманських мошей. Найвисша просвітна рада оповістила, що день Різдва від тепер має бути „днем промислу“ і що в той день мусить кипіти праця по всіх фабриках, заводах і т. д., а дохід з тої праці має бути обернений на упромисловлення Росії. Заборонено виставляти у вікнах крамниць усе, що пригадувалоб свято Різдва. Заборонено рубати ялинки і привозити їх на торг. А хто вдома посмівби мати ялинку, тому загрожено карою 100 рублів (50 долярів), не кажучи вже про инші наслідки. В Москві пущено в рух всі театри для робітників. Члени „Союза пролетарських письменників“ мусіли виголошувати протирелиґійні відчити і виклади, кіна і театри мусіли грати протирелиґійні штуки. В усіх робітничих клюбах столиці виголошено лекції на тему: „Як треба приготовитися до боротьби проти святкування Різдва“. Розкинено масово спеціяльні брошури. В церкві Спаса в Москві, котра була національною святістю, відбули свої збори безбожники. На вулицях також виголощувано богохульні промови. Зорґанізовані банди безбожників вдиралися до ще незамкнених церков, щоб перешкодувати в Богослуженню. Відділи молодих безбожників ішли від дому до дому й забирали образи святих, котрі потому з парадою палено на вулицях. Скріплено аґітацію за збиранням підписів у справі виступу з церкви та замикання церков і зникання дзвонів. Большевицькі клюби туристів робили в часі свят прогульки на села, щоб і між селян внести всі ті богохульства. В Петербурзі знято дзвони зі славної катедри Ісаака й ухвалено стопити на матерял. Церкву збудовану на памятку вратування Олександра II. перед замахом ухвалено висадити динамітом, а правительство прирекло замкнути всі церкви. Вершок тих всіх злочинів становить „анкета“, розписана до всіх робітників у Москві з запитом: „Чи ви за Богом, чи проти Бога?“ На самій горі анкетного аркуша випечатано таке: „Хто за Богом, той зрадник пролетарської держави совітів!“ Цікаво, що четвертина робітників у Москві відповіла, що вона за Богом. Тих мучеників зараз позбавлено праці й відобрано їм картки, на котрі дістається харчі.

Хто уважно перечитав повисший опис фактів, той має вже „програму“ того, що діялосяб у кождій країні, яку занялиби збожеволілі „товариші“. Католицький орґан „Шенере Цукунфт“, подаючи опис тих фактів, додає від себе: Тут ходить о підірвання самих основ людської суспільности, **ходить о стан, який завтра може наступити й у нас, от-**

Життєві обезпечення це найкращий спосіб ощаджування а життєва поліса найкраща щаднича книжка. Подбайте негайно про життєву полісу Товариства

„КАРПАТІЯ”

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 8-10

же ходить о річ дуже актуальну. Длятого час, основно розслідити своє власне сумління. Вчімся з прикладу Росії, поки не запізно! Се короткозорий блуд, думати, що большевизм се тільки революта злочинців, тільки наївна фантастика, тільки жидівсько-масонська робота, дешевий містицизм, вульканічний вибух таємничої пристрасти азіятів. Є в нім потроха з того всего, але він бувби неможливий без тяжких і глибоких блудів у релігійно-культурно-соціяльнім системі, проти котрого большевизм піднявся і котрий знищив. Большевизм і його ворожнеча до релігії дасться пояснити тільки на основі того, що російське християнство через довго треваючий цезаропапізм упало до значіння пустого, зовнішнього культу і вкінці служило тільки за покришку для самолюбних цілей пануючої верстви і для підпирання страшно несправедливих політичних і суспільних відносин. Офіціяльне православє не пізнало свого післанництва, або пізнало за пізно. І тому нема там тепер відповідного опору проти того, що роблять большевики, котрі тамошних християн ідентифікують з християнством взагалі...

Зовсім подібно було за французської революції і з подібних причин. Суспільність була тільки зовнішно побожна і зіпсута. Королі були настроєні на лад галіканізму й гнобили ту суспільність. Духовенство було розложене непотизмом, подібно як у Росії. В обидвох краях поділ богацтв був дуже несправедливий, а піддержували все те мнимі „християне“. Все те довело до того, що у Франції зробили ніхтолицю „божеством розуму“, а в Росії — машину. Тут і там наступило страшне переслідування християн.

Учімся з історії тих країв, поки не за пізно! Небезпека грозить нам не тільки з мрачного „Сходу“, вона вже між нами. Чи в середній і західній Европі християнство так під оглядом товариським як особистим не стало тільки пустим словом? Тут кождий співвинний! Якже рідко впливає тепер християнство на культурне, соціяльне й господарське життя! А кожде занедбання европейського християнства викликає між нами небезпеку большевицького перевороту!

Та не тратьмо надії. Дві тисячі літ історія церкви вчить нас, що християнства насильством не задавить ніяка сила. У Франції по революції наступив розквіт католицизму. До того не треба забувати, що й розумова основа большевицької боротьби проти релігії вже перестаріла: европейська наука вже давно дійшла до погляду, що мнимо „науковий“ матеріялізм не вистарчає до пояснення таємниць світа. Людський дух не стане на границі того, що бачать очі — він і в Росії переможе епоху матерялістичної темряви...

А ми галицькі Українці, що живемо в найблищім сусідстві страшної збожеволілої большевії, повинні зі здвоєною силою протиділати на своїй землі большевицькій заразі. Способи на те — скріплення нашого церковного, католицького життя, запопадливе ширення нашої катол. преси, взаїмна допомога й орґанізованість.

Від складників життя нашої волі залежить, який потяг мають для нас річи, показувані нам життєвими гонами і з якою силою вони стають перед нами. — (Клюг).

В 175-ЛІТТЯ МОСКОВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

З приводу його значіння в історії украіньскої культури та його звязків з Украіною.

II.

В 1-ій пол. XIX. ст. з вихованців Москов. Університету виходить знов цілий ряд визначних Українців, — діячів науки й то навіть украін. національного відродження, нпр.: Дм. Бантиш Каменський, автор першого систематичного огляду історії України; М. Максимович, визначний етноґраф, історик, історик літератури, пізніше ректор Київ. Ун-ту, перший наддніпр. учений, що звернув спеціяльну увагу на Галичину, автор граматики нашої мови, що уложив для Галичини спеціяльний етимольоґічний правопис; Ос. Бодянський, котрий багато зробив в области історії старо-руської літератури, мовознавства й етноґрафії, особливож визначився виданням матеріялів до історії України; він піддержував звязки з Галичиною, приготував до друку „Народні пісні Галицької й Угор. Руси“ видав „Повѣсть Червоной Руси“ „Начало Уніи“ Зубрицького і т. д. Вихованцем Москов. Ун-ту був також славнозвісний педаґоґ, Українець з Чернігівщини К. Ушинський, котрий виступав з опертим на науковій підставі домаганням заведення української мови в школі. В Москов. Ун-ті вчилися українці слобожане: І. Павлов, дуже популярний і впливовий професор-фізіольоґ і натурфільософ, учитель Максимовича, один з головних представників ідеалістичної фільософії в Росії, М. Станкевич, нащадок острогожського старшин. роду, котрий мав великий вплив на найвизначніших діячів тогочасної рос. літератури й критики. З Москов. Університету вийшло також кілька інших впливових представників ідеалістичної фільософії й романтизму, як Красов, Росберґ, Курляндець, котрі потім стали професорами на Україні й сприяли розвиткові ідеалізму й романтизму, а посередно й украін. відродження.

З Українців-професорів Москов. Університету в 1-ій пол. XIX. ст. належить до найславніших ще П. Редькин, дуже впливовий і поважний учений, професор державного права й фільософії права.

Ще більше визначних Українців вийшло з Москов. Ун-ту в 2-ій пол. XIX. Навіть якби ми назвали тільки їх імена, се забралоб забагато місця в статті. З багатьох Українців професорів Московського Ун-ту 2-ої пол. XIX. ст. назвемо лише три найславніші імена: найбільшого укр. фільософа XIX. ст. П. Юркевича*), котрий розвинув свою фільософію на релігійній основі. Його учнем та продовжателем був славний російський катол. фільософ Вол. Соловйов. Далі Українці учені европейської слави — історик західних літератур Мик. Стороженко та соціольоґ Максим Ковалевський. Обидва активно виявили свою приналежність до укр. нації: Стороженко брав участь в українських виданнях, нпр. у збірнику „Нова Рада“, де напечатав по українськи свою статтю про Шекспіра, що в 80-х рр. викликало прямо дивовижу в Росії та писав критичні статті про укр. письменників. М. Ковалевський по виборі його до Державної Думи прилучився до Української Громади, що звернуло тоді загальну увагу.

Як бачимо, роля Московського Університету в історії української культури і взагалі звязки його з Україною були великі. Мало се й позитивні й негативні наслідки. Чимало Українців через виховання на чужині в Москві цілком відійшло від рідного ґрунту, як Богданович, Павлів, Станкевич. Але у багатьох наука у Москов. Ун-теті якраз збудила їх національне почуття. В кожнім разі серед вихованців Москов. Ун-ту чимало було визначних украін. національно-культурних діячів на Максимовичу й Бодянськім почавши та на нашім сучаснику визначнім мовознавці, сходознавці, перекладчику, поеті і повістярі А. Кримськім скінчивши.

Навіть сей побіжний перегляд імен визначних українських ученых і кульних діячів зі всіх земель України, котрим у Москві як не як а дали можливість вибитися їх працею, — свідчить наглядно про політичний розум старої Москви. Її рішаючі чинники не перешкоджували навіть тому, щоб Українці працюючі на урядовім удержанні Москви, займалися по суті патріотичними працями про українську територію, історію й культуру та давали своїм працям доволі виразне українське забарвлення. Були й за старої Росії періоди скаженини й негації, які й зробили нас непримиримі її ворогами, (нпр. дикий указ з 1876 р.!), та — правду сказавши — навіть ті періоди не були аж такі руїнницькі як теперішне поведення супроти нас як нації, чи племени, чи як хто хоче. Теперішній ніби український уряд в Харкові гай деякі инші уряди се в порівнанні з давним московським урядом під оглядом політичного розуму — тільки декаденти, котрі наївно думають, що удасться їм насильно загнути на свій лад визначні уми народа великої території.

В. Миропільський.

*) Його змалював Ів. Нечуй-Левицький у пов. „Хмари“ в особі „професора Дашкевича“, яскраво підносячи украін. риси його характеру. На укр. риси Юркевича вказують і ріжні автори споминів про нього.

—o—

Розклад орґанізації польської молоді

„Зніч“, орґан союза польської сільської молодіжи, що виходить в Кракові, описує цілковите розбиття орґанізації тої молоді. Головну причину розкладу і маразму бачить у підданню тих орґанізацій під впливи політичних партій, що страшно деморалізує молодіж, далі причинами їх упадку є: брак ясної релігійної ідеольоґії та мішаний характер тих орґанізацій (хлопці разом з дівчатами). Не заломалося тільки католицьке „Товариство польської молодіжи“.

—o—

Легазізація секти баптистів

Статут тої секти затвердило міністерство віроісповідань і просвіти ч. VI. Ц. 11/813/27. Катол. Аґ. Прес. запитує, на якій основі наступило затвердження, коли та секта агітує проти військової служби і мала з тої причини вже ряд процесів, а 116. арт. конституції забороняє легалізувати такі віроісповідання.

—o—

Полковник поліції проти редактора

В Городськім суді 8 дільниці у Варшаві запізвав полк. поліції Малішевский редактора орґану „Ржечпосполіта“ Грабовского за поміщення замітки, що він на бенкеті в Мостах Великих у Галичині, в часі відкривання поліц. школи, мав сказати: „Ми вміємо бити і будемо бити!“ — на адрес опозиційної преси. Як свідки зізнавали самі високі урядники, воєводи: Голуховський, Наконечников, Мошинський, Пілецкий, ґенерал Тессаро, міністер Морачевський і б. мін. Складковський та представники міністерства внутр. справ і поліції та инші особи. Грабовского засуджено на 1000 зол. кари і місяць арешту з заміною на гривну. По розправі співробітник „Польскі Збройней“ Банасяк кинувся з кулаками на співроб. „Курєра Варш.“ Подоского за те, що той зізнав, що Банасяк в часі бенкету в Мостах В. „знаходився в такім стані, що ледви чи міг що памятати“.

Потомок алькоголіка зовсім інакше дивиться й реагує на алькоголь ніж людина, котра під тим оглядом свобідна від обтяження таким спадком. (Клюґ).

Господарська нарада Жидів у Львові.

В Технольоґ. Інституті у Львові відбулася господарська нарада делеґатів 52 жидівських купецьких орґанізацій, 29 ремісничих, 5 централь і т. д. Були представники з 69 міст, як також посли й сенатори. Вислід нарад можна назвати страшним, бо стверджено ось що: В Польщі криза дійшла до того, що загальмований збут, усяких товарів, навіть першої потреби. Одну з головних причин кризи добачують жиди в надто високих буджетах держави, в життю над стан польської держави, котрої уряд надмірно консумує доходи суспільности, що підтинає приватні господарства. Оборотовий податок став нині податком від страт. А є ще оден цікавий податок від запротестованих векслів, або „податок від зубожіння“. Положення купецтва катастрофальне. Збуту нема, податки страшні, кредиту не дають, до того нема дня, щоб не впроваджувано нових „приватних монополів“ у формі картелів і синдикатів з виразною протикупецькою тенденцією, причім деяким одиницям дається можність робити великі богацтва. Думають, що на руїнах жидівської торговлі повстане польська торговля. Тимчасом упадає все купецтво в Польщі. Опріч купецтва паде й жид. рільництво. До війни працювало в Галичині на ріллі 94.000 жидів, тепер около 30.000 в дрібнім рільництві, а більші жид. посесори зникли в великій мірі. До того жид. інтеліґенція не має доступу ні до державної ні до самоуправної служби. За Австрії було жидів при зелізницях і т. д. в самій Галичині 12.000, а під Польщею в р. 1921 вже тільки 4.000, бо старі вимирають, а молодих не приймають. „Хочемо вибити отвір у смертельній оборожі“ — говорив оден з референтів... Звіти з місць були також повні розпуки.

——o——

„Виступ Ніцшого проти моралі се по більшій части тільки бунт високо розвиненої особовости проти надто вже неособово уоснованої моралі“. (Ферстер: „Реліґія і творення характеру“, ст. 255).

Маленький фейлєтон

Літаючі доми

Диво нової техніки.

Вправді вже новочасні великі літаки, заосмотрені у всякі вигоди, можнаб уважати „літаючими домами“, — одначе нова техніка і тим не задоволилася. Вона вже збудувала зовсім новий тип дійсного, мешкального дому, такого легкого, що його можна літаком перевозити куди хочеться.

Той диво-дім з нового, легкого, але трівкого скла, що називається „Ґаляліт“. Дім той подібний до великого голубника з центральним стовпом. Вікон з шибами не потребує, бо він цілий з прозрачного скла. Печей у нім також нема, бо огрівається його знаменито системом термосів. Долівки і двері з ґуми, наповненої воздухом. По них легко ходити і легко їх отвирати. В день у таких домах, розуміється, дуже ясно, а нічю освітлюється їх прекрасно при помочи електрики, призм і зеркал. Софи і ліжка також з пневматичної ґуми. Та найкраще з того всего те, що такий дім — не тільки дуже вигідний, але й надзвичайно дешевий, бо дім на кілька поверхів коштує около 20.000 зол.

Про ціле те диво, яке створили практичні американці, пише в німецькій пресі інж. Ф. Варшавер. З уведенням того дива в практику скінчиласяб мешкальна скрута на цілій кулі земній.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Справа податку дорогового від ерекц. ґрунтів і маєтків правних осіб церковних і законних. В справі дорогових оплат, яких повітові виділи домагаються від парохіяльних Урядів за ерекціональні ґрунти як також від правних осіб церковних і законних за посідані ними маєтки, Еп. Ординаріят звертає увагу Всч. Клиру на обіжник Міністерства внутрішних справ виданий у порозумінню з Міністерством фінансів, з дня 3. серпня 1929 р. ч. 161. Сей обіжник вияснює, що Арт. XV. Конкордату, заключеного з Апостольською Столицею, дає лише державі можність оподатковувати маєтки католицьких духовних, правних осіб церковних і законних нарівні з особами і маєтками прочих горожан РП., а властям автономічним не дає сам через себе підстави до накладання якого небудь податку, бо арт. XV. Конкордату зовсім не зніс спеціяльних постанов про звільнення душпастирів, правні особи церковні і законні від дорогових оплат, що їх признано священикам в § 17. дорог. зак. з дня 18. серпня 1866 ч. 15 з 1867 р. в лучности з § 83 гром. зак. Згаданий висше обіжник Міністерства внутрішних справ Ч. 161 каже найвиразніше, що поки осібними законами не будуть знесені § 17 дорог. зак і § 83 гром. зак., поти ті податкові звільнення обовязують. З сего слідує, що власти автономічні (виділи повітові) не можуть накладати дорогові податки на ерекц. ґрунти. Міністерство внутрішних справ приказало ПП. Воєводам подати сей обіжник до відома всім повітовим репрезентаціям. Якщо виділи повітові мимо того жадалиб заплати дорогового податку, належить вносити рекурси проти дорогових данин через адвоката до Адміністраційного Трибуналу. Для ліпшого пояснення подається відпис висше названого обіжника ч. 161. Міністерства внутрішних справ:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Nr. SF. 5191/2. W sprawie opodatkowania duchowieństwa rzym-kat. na rzecz Związków komunalnych. Warszawa, dnia 3. sierpnia 1929. Okólnik Nr. 161. Do Wszystkich P. P. Wojewodów (z wyjątkiem P. Wojewody Śląskiego). Art. XV. Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzecząpospolitą Polską (Dz. U. R. P. z r. 1925. Nr. 72. poz. 501) postanawia, że duchowni i ich majątek oraz majątek osób prawnych, kościelnych i zakonnych podlegać będą opodatkowaniu narówni z osobami i majątkiem obywateli Rzeczypospolitej oraz osób prawnych świeckich, z wyjątkiem wszakże budynków poświęconych służbie bożej, seminarjów duchownych, domów przygotowawczych dla zakonników i zakonnic, składających śluby ubóstwa, oraz dóbr i praw majątkowych, których dochody są przeznaczone na cele kultu religijnego i nie przyczyniają się do dochodów osobistych beneficjarjuszów. Pomieszczenia Biskupów i Duchowieństwa parafjalnego oraz ich lokale urzędowe, będą traktowane przez Skarb Państwa narówni z pomieszczeniami urzędowemi funkcjonarjuszów i lokalami instytucyj państwowych. Z szeregu skarg, wnoszonych do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przez duchowieństwo rzymsko-katolickie, wynika, iż niektóre związki komunalne przytoczone wyżej postanowienia art. XV. Konkordatu rozumieją w ten sposób, że daje on podstawę do opodatkowania majątku duchowieństwa rzym-kat. oraz majątku kościelnych osób prawnych w szerszym rozmiarze, aniżeli nato pozwalają dotychczasowe odnośne ustawy podatkowe. W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśnia, że Konkordat, regulujący wzajemny stosunek kościoła rzymsko-katolickiego i Rzeczypospolitej Polskiej, stworzył wprawdzie podstawy do zmian w dziedzinie opodatkowania duchowieństwa rzymsko-katolickiego i osób prawnych tegoż kościoła i na tej podstawie mogą być przez Ciała Ustawodawcze wprowadzone odpowiednie zmiany w poszczególnych ustawach podatkowych że jednakże art. XV. Konkordatu, sam przez się, nie daje podstawy do wprowadzenia jakiegokolwiek podatku przez związki komunalne lub zmiany zasad i wysokości wymiaru obowiązujących obecnie podatków. O ile zatem duchowieństwo rzymsko-katolickie względnie osoby prawne kościoła rzymsko-katolickiego oraz ich majątek w myśl obecnie obowiązujących ustaw podatkowych, korzystają ze zwolnień lub ulg podatkowych, to zwolnienia te i ulgi pozostają w mocy tak długo, póki dotyczące ustawy podatkowe nie zostaną w tym względzie odpowiednio zmienione. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmienia przytem, że zmiany, do których dokonania daje podstawę art. XV. Konkordatu, nie zostały przeprowadzone dotychczas dlatego, iż sprawa ta wiąże się ze sprawą uregulowania stosunku Państwa do innych wyznań, których własność korzysta również ze zwolnień podatkowych: przed uregulowaniem więc stosunku Państwa do innych wyznań, sprawa niniejsza nie może być załatwiona, gdyż nie można postawić kościoła rzym.-kat. w położeniu gorszem, niż są inne wyznania w Polsce. O powyższem zechcą P. P. Wojewodowie powiadomić zarządy wszystkich związków komunalnych na obszarze podległych im Województw. — Za Dyrektora departamentu Windakiewicz. Naczelnik Wydziału.

Від Епископського Ординаріяту. — Станиславів, дня 9. грудня 1929. Ч. 6500 VII. А.

В справі правильного вплачування податків від ерекціональних ґрунтів. Значна часть парохіяльного Духовенства не вплачує правильно податків від ерекціональних ґрунтів. Причиною сього є в першій мірі незавидне матеріяльне положення, в якому опинилося наше Духовенство по війні. Одначе се не може оправдувати такого поступовання дотичних священиків. Ми всі повинні з христіянською мужністю глядіти в очи твердій дійсности. Інакше ще дальше псуємо справу. Від податкових залеглостей стягає опісля влада високі відсотки проволоки. По смерти священика виринає велике замішання в податкових справах. Влада підносить часто претенсії — не входимо в те, слушно, чи неслушно — до наслідника, який нераз тяжко покутує за легкодушність свого попередника. Не ліпше буває, коли священик переноситься на иншу посаду, а лишає за собою податкові залеглости. Повстають нераз гіршачі спори, котрі опираються аж о Епископській Ординаріят. Тяжко собі уявити, як думає умирати священик, котрий по собі лишає кривду і згіршення. Епископський Ординаріят мусить нераз ратувати добру славу Духовенства і покриває податкові залеглости з власних фондів. Та се виходить річно на високі тисячі і перевисшає нашу матеріяльну спроможність. Впрочім така господарка адміністраційним фондом колідує з постулятами совісти. Прецінь грошеві злишки повинні обертатися на добро цілої дієцезії і на богоугодні цілі, а не на покривання легкодушности частини Духовенства. Щоби вже раз наладнати сю справу, Епископський Ординаріят заряджує, що слідує: 1) Кождий парох і експозит обовязаний заплатити всі податки, що тяжать на ерекції, найдальше до кінця грудня кождого року. 2) До кінця січня слідуючого року належить предложити Епископському Ординаріятови через дотичний Уряд деканальний урядову посвідку, що податки за минулий рік вирівнані. 3) Епископський Ординаріят здержить місячну платню тим священикам, що залягають більше як рік з платою податків, або не предложать посвідок, що податки вплачені. Від Епископського Ординаріяту. — Станиславів. ч. 6424/VII. А.

——o——

Фальшують срібні 5-золотівки

Урядник стрийського маґістрату Л. Сєчковский заквестіонував у Малки Молдавер фалшиву 5-золотівку, котра так майстерно підроблена, що величиною, грубістю, виглядом і навіть звуком відповідає правдивій, тільки трохи лекша від правдивої. Мимо всіх „прикмет“ сфальшованої 5-золотівки пізнати її легко по тім, що її край гладкий, без карбів і нема на нім надпису „Салюс Реі Публіце Супрема Лєкс“.

——o——

Новий синдикат польських журналістів

Польські журналісти оснували новий синдикат в Ню-Йорку. Се їх четвертий синдикат в Америці по синдикатах в Шікаґу, Детройті й Мілвоке.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

БОРОТЬБА ЗА БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ. Лондонська конференція має залагодити також важну справу рівноваги на Балтійськім Морі, особливо важну для Польщі, котра в разі війни в своїй обороні на суші дуже залежна від свобідного доступу до неї французьких сил від моря. Тепер справа представляється так, що Німці мають дуже скорі і знаменито узброєні кружляки, котрі вистарчають, щоб замкнути доступ до Балтику у данських проливах. До того Німці можуть свобідно будовати для Росії кілько хочуть кораблів, а в разі порозуміння з нею можуть навіть держати в Кронштаті свої кораблі під совітською фляґою. Таким чином, хоч верзайський договір обмежив число німецьких кораблів, Німці мають досить способів, щоб обійти постанови того договору. З того приводу польська преса підносить жалі. Та се річ сумнівна, чи вспіє конференція в Лондоні що небудь змінити в тім фактичнім стані.

ВІДВОРОТ ВІД ДИКТАТУРИ зачався в Европі з упадком Вальдемараса на Литві. Тепер коли уступив диктатор Еспанії Прімо де Рівера, слідний скрізь нахил до ослаблення диктатур. В одній Італії дальше твердо стоїть Муссоліні.

В РОМУНІЇ НЕМА ТЕПЕР ДНИНИ, в котрій комуністи не підложилиб бомби під шини або не викликали кривавої бійки. Опозиційна преса пише, що ізза браку рішучости уряду мається вражіння, що ціла держава підмінована комуністами.

ВСЯ ЛИТВА приготовляється до урочистого відсвяткування 500-ліття смерти кн. Витовта, брата Владислава Ягайла, що припадає в жовтні с. р. Свято се буде мати протипольський характер. Тлінні останки Витовта знаходяться тепер у виленсьікй катедрі. Отже Литовці хочуть у тій церкві виставити памятник Витовтови, та Поляки противляться тому, а то ізза виключно литовських надписів, які малиб бути на тім памятнику тай ізза того, що Литовці представляють Витовта як непереєднаного ворога союза Литви з Польщею.

ЮГОСЛАВІЯ Й БОЛГАРІЯ підписали в Софії порозуміння в справі всіх своїй граничних спорів, як також у справі виміни ґрунтів, що належать до Болгарів у Югославії та навпаки. Все те має бути переведене до двох літ.

В ГАМБУРГУ знов відбулися криваві вуличні бої між комуністами і поліцією. Поліція дала кілька сальв, є убиті й ранені.

В АЗАРБЕЙДЖАНІ ВИБУХЛО ПОВСТАННЯ проти совітів, а саме ізза насильної колективізації сільського господарства. Повстанці убили начальника чека Михайлова і 18 червоних комісарів.

НЕБУВАЛА ПОДІЯ В ДИПЛЬОМАТИЧНІМ СВІТІ. Лондонський кореспондент „Еко де Парі“ доносить, що в Лондоні сталася така подія: Посол СССР. Сокольніков звернувся до еспанського посла, Меррі дель Валя, котрий є по старшинстві предсідателем дипл. корпусу в Лондоні, щоб той представив його иншим дипльоматам. Посол Еспанії відповів: „Я сповню Ваше бажання, але я сам не подам Вам руки“. Сокольнікови не остало ніщо инше, як вийти. Одначе мимо тої обиди він не може зречися помочи того, хто його обидив, коли не хоче бути ізольований між дипльоматами.

ДОМАШНА ВІЙНА грозить далекій Австралії. Преміер Нової Полудневої Валії заявив, що страйкуючі ґірники стоять під комуністичним впливом. Тому треба рахуватися з вибухом домашної війни, котра в історії Австралії не має прикладу. Правительство робить заходи, щоб запобічи війні.

——o——

НОВИНКИ

Ґенерал Галлєр не приняв поєдинку. Директор Банку Краєв. Госп. ґен. Ґурецкий визвав ґен. Галлєра на поєдинок за якусь образу. Його секундантами були: ґен. Дзержановский і проф. унів. Антін Якубский. Ґен. Галлєр відповів їм, що поєдинку не приймає, бо належить до „Реліґ. Тов-а ім. Богоматери“ і зобовязався присягою, не поєдинкуватися. Свідки списали „односторонний протокол“ і відіслали його до ґенеральського суда чести.

280.000 екзекуцій дозволив суд в однім місті, у Відні в 1929 р. Се свідчить, яка скрута панує в богатій колись столиці Габсбурґів.

Білянс заграничної торговлі за 1929 р. в Швайцарії відемний, у Швеції додатний.

„Польський риж“ в Анґлії. „Ґазета Польська“ пише: З Індій привозять до Ґдині риж, котрий у Ґдині лущать і везуть до Анґлії. — На тій самій підставі можнаб нпр. кокосові горіхи називати „українськими“, з хвилею, коли українець розібє такий горіх.

105 міліонів квартерів пшениці виносять світові запаси, а потреба лиш 83 міл. З того висновок, що ціна на пшеницю не підскочить і в слідуючім році, хіба що значні її запаси просто знищать, як се вже й зробили великі картелі.

Коло чеської Праги буде уряджений найбільший зоольоґічний город Европи в околицях оселі Троя, серед мальовничих скель і горбів.

На міжнародній виставі кухарської штуки в Лондоні признано першенство французьким кухарам. Участь у виставі взяли кухарі анґлійські, німецькі, французькі, швайцарські й італійські. Рішили винні соси і паштети.

Сухе озеро в Середній Австралії, котре має 9.500 клм., дослідив анґл. учений Мадіґан. Показалося, що неправдива легенда, немовби кождий западався під землю на терені того озера. Мадіґан переїхав те озеро автом вшир і здовж. Горяч там така, що хоч до того озера допливає 5 потоків, нема в нім ні краплі води. Пісок і сіль. Мадіґан знайшов там малесенькі ящірки й копички муравлів. З чого ті єства живуть, він не знає, бо опріч піску й соли не бачив там нічого.

Слідом Франції. У пруськім соймі посол катол. центра др. Штемлєр доказав цифрами, що в 20 великих містах Німеччини число померших перевисшає число народжених. Наслідки сего факту для Німеччини не дадуться предвидіти.

Нового „короля“ циганів вибрано й укороновано в Пястові коло Варшави. Він називається Михаіл II. Квєт, а його жінка Седра-Любіца. В часі „коронації“ мала вона на собі золотих і срібних монет 4 кґ ваги. На торжество наспіли делеґації від ріжних циганських племен і представники польських властей. Виготовлено й відповідний документ про акт „коронації“. Цигане, що походять з польських територій, зложили заяву льояльности для польської держави.

Рада „народних“ комісарів у Москві рішила з днем 1. липня с. р. заборонити всяку будову нових церков.

„Найкраща княжна Европи“, ромунська принцеска Ілеана, заручилася з ґрафом Гохберґ - Фірстенштайном зі Шлеська.

Жидівський „Таґблят“ стверджує, що польська мова щораз більше випирає з ужиття жарґон у жидів. На те „Гайнт“ взиває до живійшої агітації за задержанням жарґону, підчеркуючи великанську силу всякої агітації.

700 км. довгий „тунель“ серед пралісів у бельґійськім Конґу зробив уряд для авт. Їдеться весь час немов у зеленім тунелю. Над виконанням тої дороги працювало 40.000 муринів.

——o——

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих. Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 27-?

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Михайло Мрозовський,** парох Заліської Волі, Радимнянського деканату, перемиської епархії упокоївся в Бозі після короткої недуги дня 12. січня т. р. в 44. році життя і 16. р. священства. Осиротив дрібні діти і жену. Вічна Йому Память!

——o——

ПОДЯКА

Мій бл. п. муж Інж. Олексій Білинський в Раві руській перевів в дні 1. серпня 19 9 р. обезпечення свойого життя в Товаристві „КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18., а в чотири місяці опісля то є дня 10. грудня 1929 року помер на ропне запалення жовчевого міхура. Мимо цього, що до згаданого обезпечення заплачено премію тільки за 5 місяців в сумі 25 амер. долярів і 60 цн., Товариство „КАРПАТІЯ“ виплатило без ніяких застережень повну обезпечену суму 1.000 амер. долярів, за що почуваюся до обовязку зложити Дирекції него Товариства мою подяку, та поручити не Товариство як найширшим кругам української суспільности. — Рава руська, дня 31/1 1930. — Лідія з Горницьких Білинська. 626 1—1

——o——

Жертви

о. Лев Мельник з Патортна складає: 10 зол. на пресу, 10 зол. на Рідну Школу, 5 зол. на Укр. інвалідів і 10 зол. на Просвіту.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ГРЕКО-КАТ. КОМІТЕТ ПАРОХІЯЛЬНИЙ В БОГОРОДЧАНАХ задумує віддати в підприємство будову нової мурованої церкви в Богородчанах. Оферти можна вносити письменно до кінця лютого 1930 року. Пляни і кошторис є до переглянення в греко кат Уряді парох. в Богородчанах кождого дня. о. Конст. Білинський, парох. 627 1—2

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і вимання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі 620 4-6

П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 294 89-100

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24.

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 3-20

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, неділя 9. лютого 1930. Ч. 10. (310)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Страшні бурі над Антлянтиком

Затонуло багато кораблів.

Сх. Аґ. доносить: З французького побережжа надходять вісти про страшну бурю, котра навістила околицю Біярріцу. В самім Біярріцу ураган получений з виливом моря зніс ціле урядження лазнів і зірвав надбережні доми. Коло Лоріенту море залило цілу околицю. В м. Тур і Бомонті великі шкоди. — Бурі над Атлянтійським Океаном тревають уже від кількох днів. Багато кораблів затонуло. З Португалії депешують про страшні сніжні ураґани, котрих жертвою впав ряд людей. (Людей, що мають родину в Америці й часто нетерпеливляться, що нема на час листів або грошей, слід повідомити, що на затонувших кораблях мусіло пропасти багато пересилок з Америки).

Дощ упав на Єрусалим

Що значить дощ для країни, котра правильно через 8 місяців у році не бачить ні каплини його, — свідчать радісні кореспонденції про останній дощ. Населення було вже дуже занепокоене браком дощу і дня 10. січня чорні жиди з Ємену, що живуть у Єрусалимі, вийшли масово молитися за дощ. А дня 11. січня впав дощ. Европейське слово дощ не підходить до тамошнього „дощу“: се була вода в такій масі, якби хто вгорі нагло вилив великанську ванну над Божим містом і околицею його. В дві мінути по тім, як сонце ясно світило, незмірні маси води хлинули з неба. Все життя немов устало, бо ні автом, ні верблюдом ніхто не важиться їхати, коли падає нагальний пустинний дощ: він небезпечний для життя. Сим разом дощ відрізав Єрусалим і Палестину від цілого світа на кілька днів. Навіть залізниця, що їхала з Єгипту, мусіла два дні стояти в пустині, бо дощ підмив її шлях, а широкий гостинець для авт між Єрусалимом і Тель-Авів-ом зник під водою, якби його ніколи не було. І на нім зникло авто з 3. пасажирами. В театрі у Єрусалимі вода залила не тільки ґардеробу, але й сцену. Ще стоять чорні хмари над цілою Палестиною, а старі Араби кажуть, що тепер буде ще падати з них дощ найменше 15 днів і сягне аж на велику пустиню Недж, а потому по такім дощі не бачить уже та пустиня дощу довгих шість або сім літ. (Подано за кореспонд. Бен. Ґаврієлем).

„Замало доходів на тільки самоходів...“

Звіт буджетової комісії про буджет президента Польщі подає цікаві цифри: Той буджет виносить 4.578.896 зл., то є 19 проц. більше ніж м. р., а в р. 1926 виносив лише 1.948.600. Сама платня президента виносила в 1926 р. 108.000 зл., тепер 300.000. Варшавська преса замічує: Коли буджет президента Польщі виносить 4.578.896 зл., то в Чехословаччині виносить він 3,934.820 зл., в Злуч. Державах Півн. Америки, найбогатшій країні світа, 3.898.000 зл., в Німеччині 2 міл. зл., у Франції 1.379.000 зл. (Все перечислено на польські золоті!). Президент Німеччини має 2 самоходи, президент Польщі 22...

Серіозні гонення Жидів в СССР.

„Разсвет“ (ред. Жаботинський) доносить: Москва зачала енергічно чистити совітську владу від жидів. Їх сотками везуть тепер у далекий Наримський край, а все їх майно конфіскують, а то ізза їх участи в приватній торговлі. З цілого ряду міст України, з Волочиська Симферополя, Жмеринки, Могилева Под. і т. д. доносять, що там масово виключають зі спілок жидів-ремісників тільки за те, що вони давніше займалися торговлею. В Київі замкнула влада жидівське Т-во допомоги, котре тисячам убогих жидів давало поміч. Всі жидівські кольонії одержали наказ, переминитися в колхози. На всій Україні й Білоруси забирають жидам усі срібні й золоті річи. Тих жидів, що діставали підмогу від „Джойнта“, прозвано „кулаками“ і зачалося гонення проти них. Підсвічники з божниць реквірують, ввіз мац має бути заборонений. — Так тепер припікають там і жидів, котрі в великій мірі причинилися до побіди большевиків.

Коли діти добре розвиваються

Визначний лікар і соціольоґ Буземан оповістив висліди своїх студій над проблемом впливу рідні на дитину. Він стверджує, що найгірше розвиваються одинаки: вони все нервові, незадоволені і до життя неприноровлені. Найлучше розвиваються діти, коли їх є четверо, причім звичайно вибивається найстарше на перше місце.

Що змонополізували совіти

ПАТ доносить з Москви: Тутешний совіт заборонив приватним особам торгувати цукром, сіллю, нафтою, сірниками, тютюном, папіросами і продуктами металюрґічними, шкіряними, скляними, текстильними, будівляними, елєктро- й радіо-техніч. — Се значить, що за всім тим треба буде вистоювати по державних маґазинах. Щастя в „раю“ кріпшає (А співробітники больш. ґазет далі мучаться в буржуазнім Львові... Чого людина не витерпить „для ідеї!...“).

——o——

ГІРКИЙ ТО СМІХ...

Воєнні оповідання. — Написав Д-р Степан Шухевич.

Це найновіше видання „Нового Часу“ на доброму папері в гарній обгортці на **200 стор. друку великого формату.** Книжка написана надзвичайно цікаво а на зміст її складаються такі уступи: 1. Мобілізація. 2 Виступали. 3. Паніка. 4 Непорозуміння. 5. Перегляд. 6. Вперед. 7 Лови на турів пустарі Білої вежі. 8. Шпигуни 9. Протинаступ. 10. Гіркий то сміх 11. Відпустка 12. Сіра буденщина. 13. Кіточка. 14. Бідолиха. 15. Війна війною. 16. Зміна престола. 17. Цукор. 18. Грізна небезпека. 19. Хто має щастя. 20. Також щастя. 21. На відпочинок. **Ціна книжки 5 зол, пересилка 60 сот.** Висилає за попереднім надісланням готівки **„Новий Час“, Львів, Боїмів 4. II. п.**

624 2-2

Катол. Церква на Вел. Україні

ГОНЕННЯ ДУХОВЕНСТВА.

(Інформації очевидця).

На Україні є три католицькі дієцезії — а то ціла Камянецька і часть Київсько-Житомірської (одна її половина є в Польщі яко дієцезія Луцька) та часть Саратівської. Камянецька розтягається на цілу ґубернію Подільську. Житомірська на Волинь і Київщину. А Саратівська є на Херзонщині, Катеринославщині, Криму і Донбасі.

В одній Камянецькій дієцезії є 102 католицьких парохій (римо-катол.) і в сій епархії були три наші священики, а то: о. М. Каровець ЧСВВ., о. Себастіян Сабодзинський і о. Леонід Юркевич. Оба останні се священики навернені з православя. Наші українські отці не маючи для обслуговання своїх вірних власних церков, сповняли душпастирську обслугу над деякими Галичанами (яких більша часть на жаль, або перейшла там на православіє, або не признає ніякої релігії) й наверненими одиницями з православя, а в більшій части над самими римо-католиками, в католицьких церквах латинського обряду, а іменно: о. М. Каровець в бувшій вірменській катедрі в Могилеві Подільськім, та ще в трех парохіяльних кстелах, як у м. Яришів, Лучинець і О-заринцях, сповняючи у всіх чотирох парохіях уряд пароха; другі два отці, а саме о. Себастіян Сабодзинський сповняв обовязок сотрудника і помічника при Апостольськім Адміністраторі — яким є пралат о. Іван Сьвідерський в Барі, а о. Леонід Юркевич уряд сотрудника в Браїлові, Винницького Округа.

На 102. парохії, між якими парохія Проскурів має сама до 16.000 душ, инші по 10.000, 8.000 і менше, є всіх при житю 45 священиків, з того отсі арештовані: о. Ф. Любчинський, вже 4 роки сидить в тюрмі, — о. Фр. Троцький, 3 роки тому вивезений, не знати куди, — о. Маріян Соколовський, 3 роки в тюрмі, засуджений на смерть і вивезений з Могилева Под., де сидів до листопада 1929 р. Тепер не знати, де. — о. Чеслав Федорович з Браїлова, був висланий до страшної тюрми на Соловках, на Білім Морі відсидів $^1/_2$3 р., а як вернув то засудили його на смерть; сидить у Винниці. Оба чекають смерти. — о. Казимір Кшивіцький, від року сидить у тюрмі в Тульчині. — о. Адальберт Кобець, 10 місяців сидить в ГПУ в Проскурові. — о. Ф. Любинський, 9 місяців сидить у тюрмі ГПУ в Тульчині. — о. Леонід Юркевич, б. парох в однім селі на Первомайщині, коли епископом був там Йосиф (з Синодальної, угодової Церкви), перейшов на унію і доповнивши моральну теольоґію, став по визнанню віри сотрудником у Браїлові. В маю м. р. арештовано його і він досі сидить в Київськім ГПУ. Грозить йому висилка на Соловки.

Має дружину і 2 дітей.

Крім того є ще засуджений на $1^1/_2$ року о. Віктор Стрончинський, декан Ямпільський. Доси ще на свободі, але готовий до тюрми, жде спакований.

Про арештованого о. Юркевича, який сидить вже 10 місяців у Київськім ГПУ, треба замітити, що се ідейна людина. Займався літературою й наукою та був кореспондентом Укр. Академії Наук.

Особисте щастя і економічне становище можна обезпечити своїй рідні рівночасно лише одним способом: життєвим обезпеченням, яке найкраще перевести в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 9-10

Написав повість: „Український день; емоція укр. душі". Є це доповнення до повісти Пачовського „Сон української ночи". Рукопись висилана по почті в IV-ох частях, коло 200 сторін друку — пропала в дорозі до Галичини. Вислана була на адресу записок ЧСВВ. Всі 4. посилки під рекомендованою бандеролею. На реклямації нічого не відповідається, хоч вношено два рази. Є здогад, що та повість знаходиться в Музею культури в Харкові, куди замандрувала з цензури, і сподівано появиться під іменем иншого автора. Се на Україні тепер уходить, що чужі твори видається*). Велика шкода сеї повісти, яка висвітлює життя України в часі війни і революції. Героями повісти Митрополит Шептицький з Західної України і Михайло Грушевський з В. України. Оден і другий змальовані як борці за Україну. Політики большевицької автор не зачіпав, згадавши про большевиків лиш як чинник історичний. О. Юркевич ставши католицьким священиком, скинув бороду. Службу Божу правив щоденно з виговором і акцентом галицьким. Католицьку Церкву ставить висше, чого доказом, що не вступив до української автокефальної Церкви самосвятів, уважаючи її за нову українську єресь. Його долею піклується Апост. Адміністратор, помагаючи йому і родині зі своїх скупих доходів.

Між трома нашими священиками в Камянецькій дієцезії, хоч вони ріжного виховання і світогляду, не було питання обрядовщини; новонавернені відправляють Службу Б. зі служебників оден з Львівського, другий з Почаївського — і то видання ще 1733., де прикінці подано як правити читану Службу Божу.

Був ту в сій дієцезії ще оден священик навернений з православя — і то навіть з духовної академії, о. Володимир фон Кльопфер, твердий москвич з Умаия родом, син полковника, що не хотів говорити ні по україн., ні по польськи, а хотів бути парохом у польській громаді. Сей був великим приклонником обрядовщини, не признавав Львівського служебника, затвердженого кард. Сембратовичом, відкидав деякі молитви, в „Вірую" викидав слово „понтійский", уживав тілько хліба при Службі Б., що споживав дуже довго аж люде з сего гіршилися. Слово „соборную" заступав словом „католіческую", говорячи, що „соборна", се тенденційна вставка православних, бо в грецькім тексті є такі слова: πιστεύω εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλεσίαν **а слово** καθολικὴν не віддає вираз „соборна", кажучи що воно противиться догмі, бо „соборна" означає ідею висшости собора понад папу, а не віддає виразу і змісту „вселенська". Проповіди говорив добре, але лиш по російськи, таксамо з людьми. Проти православних виступав занадто аґрессивно, з чого нераз присутні православні гіршилися і приходили жалуватися. Хоч родом був з України а по українськи не сказав ані слова. Відійшов до дієцезії Саратівської.

*) Так зроблено з творами Олени Пчілки, котрі видав „Червоний Шлях" без подання імени авторки.

В р. 1926. запрошувано всіх 4-ох гр. катол. священиків, бо і Кльопфер ще тоді був, на зїзд греко-кат. духовенства до Київа, де крім о. Щепанюка був ще „уніят" о. граф Толстой (той граф Толстой зірвав з катол. Церкви в 1928 р. і взагалі вирікся всякої Церкви, з чого большевики були дуже задоволені) і галичанин о. Мартинович, висвячений в Одесі через епископа Церра, та о. Руденко (з православного), але ніхто з камянецьких не поїхав на сей зїзд, бо заносило там обрядовщиною (щоб робити процесію на опак світа, так як у православних і як практикувалося в Київі, з чого католики гіршилися, а православні не будувалися, бо ані ходження на виворіт, ані ношення бороди їх не потягало, бо те саме мали у своїх батюшок і навіть православні самосвяти не носять бороди і кіс, як приміром „епископ" Карабіневич з Уманя. Впрочім робити зїзди під большевиками на теперішні часи не вказано, бо зараз підозрівають за якийсь заговір.

Ювилей св. Йосафата обходжено торжественно по всіх катол. святинях України з виставленням Св. Тайн і процесією, та відповідними проповідями. Таксамо 300 літний ювилей св. Конґреґації для поширення віри, а особливо ювилей чверть-століття в р. 1926. (великий ювилей, або „милостиве літо"). Св. Тайни Миропомазання уділяв епископ Церр з Миколаїва, коло Одеси, з великим торжеством і маса людей, навіть старших, приймала сю св. Тайну. При епископі були і наші священики в своїх ризах. Наверненим з православя не уділяв епископ сеї Тайни. Се наперед було оголошено, що вони не можуть другий раз приймати сеї Тайни, бо вже раз її приймали при хрещенню, лиш уділялося їм спільне з католиками благословення і вони висповідавшися, могли також доступати відпусту.

В р. 1930. отже вже в перших днях сего року, арештовано нових трох священиків, а то: о. Слотвіньского з Волочиськ, о. Ладигу, декана зСатанова і о. Кобия Антона з Купіля. Всі три сидять замкнені в прачкарні б. ґрафа Ледоховского в Волочиськах.

З 34-ох католицьких священиків на цілу дієцезію, убуло знов 3., так що остає всего 31. на цілу подільську губернію.

Католиків має дієцезія 350.000. Доля наших отців звязана там тісно з долею римо-католицького духовенства, на похвалу котрого муситься признати, що воно там достойно служить справі Церкви і з нашими удержує щирі приязні відносини. О шовінізмі там не чувати ні зі сторони Апостольського Адміністратора, ні других священиків.

Соціяльно-економічна проблєма

та її значіння у світі і в нас.

Недоцінювання соціяльно-економічних справ. — Політиканство й „культурництво". — Брак оригінальних українських соц.-екон систем у Галичині. — Пережовування чужих теорій. — Чужість і непридатність марксизму. Хаос у політичних відносинах і партійних угрупованнях. — „Націоналісти" й „практикуючі католики" радянофілами! — „Примат зовнішної політики" в теорії й практиці. — Ідеольоґічні завдання УХО. — Соціяльна проблєма й світогляди протестантський, східно-византійський і католицький. Енцикліка „Rerum Novarum" — Основні течії соціяльно-економічної думки в XVIII—XX. ст. — Лібералізм. — Три основні тези ліберального світогляду. — Фіктивність рівности й свободи в ліберальнім устрої. — Рабство у вільній Англії поч. XIX. ст. — Наслідки вільної конкуренції. — Промислові кризи. — Реакція лібералізмові. — Соціялізм. — „Марксизм — єдиний справжний соціялізм". Чи соціялізм справедливий? — Упосліджені й скривджені в соціялістичнім ладі. — Критика сучасного соціялізму його симпатиками (Зомбарт, Вільбрандт). — „Спорожнення душі" й „безмежний мамонізм" як наслідки марксизму й соціяльної революції. — Потреба „творчих ідей і будівничої любови". — Соц.-дем. й религія. — Етичний напрям в соц.-екон. науці й фільософії. — Його недостатність. — Религійно-етичні напрями. — „Протестантський соціялізм". — Бірк. — Шукання соц.-екон ідеалу правосл. мислителів. Католицький напрям в соц.-екон. науці. — Катол. соц.-екон наука в сер. віках. — Св. Августин. — Св. Тома з Аквіну. Corpus juris canonici. — Нові часи. — Комуністичний ухил катол. соц.-екон. думки в XV-XVII. ст. — XIX. ст. Відродження неотомізму. — Сучасний стан катол. соц. екон. науки.

Вже 50 літ тому Драгоманів нарікав на нерозуміння й ігнорування Українцями суспільно-економічних справ, на виключно „культурницький" характер українського руху. Ми католики признаємо отверто, що сі нарікання Драгоманова були цілком справедливі. Щобільше, вони в значній мірі слушні ще й донині. Ми й досі не усвідомили ваги суспільних і економічних питань. Ми займаємося дуже багато питаннями ф о р м а л ь н и м и й другорядними та майже ігноруємо суспільно-економічну підставу, на якій твориться національна культура й національна політика. Політикою, але політикою абстрактною, відірваною від реального життя, від суспільно-економічних справ, займаються у нас багато. Дещо робимо і на полі культурнім. Будь що будь само Наукове Товариство ім Шевченка у Львові за 50 літ свого істнування видало поверх 200 томів наукових праць, але переважно з обсягу історії, літературознавства, етнографії та мовознавства. Суспільно-економічним проблемам у тих виданнях присвячено уваги дуже мало (Збірник Статист. Секції). Історія, етнографія, мовознавство розвинулися в нас досить поважно. Останніми часами маємо нові досягнення на тім полі, як нпр. повстання нового, дуже солідного церковно-історичного видавництва, „Записок Чина Св. Василія Вел.": Мимо тяжких і ненормальних умов, розвивається й на Вел. Україні історична наука, мовознавство, етнографія; особливо цінними вважаємо на В. Україні видання: „Україна", що виходять під проводом М. Грушевського, й „Записки Комісії для виучування історії українського права", редаґовані Мик. Василенком. Та поруч з тим кидається у вічі малочисельність чи навіть майже повний брак і наукових студій і популярних статей на суспільно-економічні теми, як в минулому, так і тепер, особливож у нас в Галичині. На Наддніпрянщині всеж таки були деякі визначні теоретики суспільно-економічної науки, хоч розмірно в невеликім числі. нпр. Степанів, добрий популяризатор у 1-ій пол. XIX. в. західного уміркованого лібералізму типу Джона Ст. Мілля; Мик. Гоголь — зі своїми ґеніяльними н а т я к а м и — але тільки натяками! — на суспільно-економічну ідеольогію суто-християнського, церковного характеру; Баллин, визначний теоретик „кооперативізму", як суспільно-економічної системи й основник перших кооперативів на Україні в 1850-60-их роках; Тадій Рильський, М. Драгоманів, М. Туган-Барановський. Діяльність Драгоманова, яко теоретика й пропаґатора певної суспільно-економічної системи мала, правда, більше значіння і впливу в Галичині, ніж на Вел. Україні. Але від часу Драгоманова до нині не появилася вже більше в Галичині жадна своя, українська суспільно-економічна система. Були лише, та й то слабенькі спроби пережовування чужих теорій і то чужих не тільки походженням, але й самим своїм змістом і характером, як прим. пережовування марксизму в Даниловича — що скінчив потім відомо як, — Ганкевича; або марксо-ленінізму в шумкістів, у

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань наплащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі **ВОВНИ англійські краєві на мужеські одіння.** 562 12 30

їх журналах „Культура“ й „Наша Правда“. Чужість, непридатність марксизму на галицькому ґрунті аж надто очевидна. Марксизм се теорія, витворена в країнах і для країн із сильно розвиненою індустрією, теорія, котра весь зміст і мету суспільно-економічної організації лучить з промисловим, фабричним робітництвом, котра змагає до суспільно-економічної перебудови виключно в інтересах фабричного робітництва. Галичинаж не має ані розвиненого промислу, ані фабричного пролетаріяту як окремої кляси. І мимо того цілковито чужий, ворожий і явно шкідливий для Галичини марксизм знаходить у нас своїх сторонників і наслідувачів. Чому? Бо в нас нема інших, нема своїх, галицько-українських суспільно-економічних систем. В нашого громадянства, у величезної більшости нема взагалі ясного уявлення про суспільно-економічні справи. Ріжниці між нашими політичними партіями полягають не стільки на росходженню соціяльно-економічних засад, скільки на ріжнім політичнім темпераменті, більше чи менше активній вдачі та інших, часто зовсім припадкових причинах. Бо по суті всі наші партії в Галичині спираються на ті самі суспільні верстви. Часто в рядах лівих партій, пр. радикалів, большевицької УПП. і большевицькогож Сель-Роба, та серед їх провідників бачимо людей заможних і з психікою та манірами заможних, котрим здавалосяб ніяк не випадало там бути. Якби в нас було поширене розуміння й знання соціяльно-економічних проблєм, то — ані комуністів, ані комуністичних відмін — партій праці (УПП) та Сельробу взагалі не булоб, опріч купки платних аґентів Москви; а радикали або змінилиб значно своє соціяльно-політичне обличча, або теж мусилиб щезнути.

Нинїж у нас панує цілковитий хаос у політичних відносинах і партійних угрупованнях. Не то селянство, але й інтеліґенція не має виразних соціяльно-економічних поглядів. Кажемо се не на те, щоби критикувати чи ганити нашу інтеліґенцію й взагалі наше громадянство, бо се розуміється не вина широких кругів громадянства, але на те, аби зрозуміти нашу загальну хибу й оскільки можливо спробувати її поправити. Ідеольогію більшости нашої інтеліґенції можна схарактеризувати як сильно розвинений націоналізм, часто злучений з деяким але не сильним привязанням до нашої Церкви й обряду. Та сей націоналізм не стільки розумового, як чуттєвого й волевого типу; він не звязаний нерозривно з певним суспільно-політичним і економічним світоглядом; таксамо й привязаність до Церкви та обряду в певної частини наших інтеліґентів полягає на родинній традиції, не зовсім виразнім почуттю і т. п. й не має ніякого впливу, ніякого звязку з політичними та соціяльними поглядами. У висліді бачимо дивовижні явища: нібито націоналіст і навіть „практикуючий католик“, іноді ще й оборонець „чистоти обряду“, стає раптом... радянофілом, себто найгіршим ворогом своєї нації й Церкви, союзником і рухливим аґітатором тих, що нищать Україну й змагають до знищення христіянства й усіх інших релігій. Приклади всім на очах. Та хоч які вони — скажім — цікаві, то ще цікавіше те, що в нашім галицькім громадянстві не викликає се просто ніякого реаґування. Може нпр. бути й так, що в суботу появляється в „Ділі“ стаття скажім, що липківщина повинна стати „загально-національною“ українською Церквою, а на другий же день в неділю появиться підписаний автор такої статті в гр.-катол. церкві і бе поклони мов московський старообрядець. І все „в порядку“. Ніхто ні чичирк. А з другого боку в однім із наших журналів „теоретик націоналізму“ договорюється до такого абсурду, як „примат зовнішної політики над внутрішною“. На практиці сей „примат“ довів того самого „теоретика націоналізму“ до того, що він разом з большевиками й „Укр. Нивою“ підчас соймових виборів — в імя чистого, безкомпромісного „націоналізму“, розуміється! в журналі видаваним переважно ундистами, своїми статтями проти УНДО чимало причинився до розбиття українських голосів.*) Се був найбільший прояв досить поширеного в нас абстрактного, нереального політикування, яке не рахується з пекучими життєвими потребами народу, з його соціяльно-економічними інтересами.

Одним з ідеольоґічних завдань УХО повинно бути створення суцільного світогляду, котрий охоплювавби всі сторони нашого життя, в котрім не моглоб бути суперечности між почуттями й поглядами релігійно-церковними, національними й соціяльно-політичними, світогляду, наскрізь перенятого христіянськими засадами й духом католицької Церкви. Католицький світогляд мусить бути світоглядом суцільним і універсальним, то значить, сбіймаючим всі сторони нашого життя особистого й суспільного. Такий двоєдиний індивідуально-соціяльний характер католицького світогляду це одна з найхарактерніших ріжниць його від світоглядів протестантського й східно-византійського. Основний зміст і основна вимога протестантства се „віра“. Як відомо, Лютер вважав неавтентичним Посланіє св. Ап. Якова через те, що в нім є слова: „Віра без діл мертва“, які суперечать індивідуалістично-протестантському розумінню Христової науки. Основане на змаганню до самого тільки індивідуального удосконалення, на піднесенню виключного значіння в'ри, протестантство в основі своїй не має соціяльних складників, що відбивається також і в поглядах протестантів на Церкву. Вони не мають навіть такого розуміння Церкви, як Богом установленої і конечно потрібної Інституції в значінню релігійнім і суспільнім, яке мають під тим оглядом в засаді православні. У протестантів „церква“ се властиво припадкова поява, залежна від їх неґації, від протесту в якій небудь области — і тому в них так багато „церков“. У практиці вони творять соціяльні інституції, але се не випливає з їх світогляду, се також до певної міри прояви неґації соціяльного розуміння завдань Церкви у католиків: се прояви просто конкуренції на тій области. — Східно-византійський світогляд в основі своїй сходиться з католицьким у поглядах на Церкву, на обовязковість добрих діл, на потребу всебічного удосконалення людини й людства. Але особливий розвиток

*) Ми далекі від того, щоби в усьому похваляти УНДО. Навпаки, як відомо наша ґазета нераз піддавала політику УНДО річевій критиці, але не апріорно-деструктивній.

Азеф у початках діяльности

V.

Це що він має читати для такої маленької авдиторії, дуже сильно розчарувало Крестянінова й він постановив не розвивати своїх Канто-Ляпласівських ґіпотез, поки Павлів не збере більше публики.

Прийшов і братанич Михась, осібняк середніх літ, з типічним лицем алькоголика, в кальошах на босих ногах. Михась працював в ткацькій фабриці Вороніна. На питання про умовини праці відповідав неозначено й чомусь підсміхувався. Кружок тратив для автора споминів усякий інтерес. І він заявив Павлову, що сьогодні ніщо не читатиме, аж збере більше публики. Павлов обіцявся, тільки заявив, що соц. демократи перехопили всю публику. Радив Крестянінову зайти там, де вони сходяться, та поговорити з ними. Однак Крестянінов заявив, що йому годі, краще хай він сам поговорить із товаришами. Коли Крестянінов шукав кальошів і Павлов подав йому їх і заки поклав на землі, на хвилиночку підняв їх до світла й глянув у середину на ініціяли. Мідяні букви з обережности були зняті, та нескромність Павлова була дуже немила. Павлов хотів його провести, та Крестянінов заявив, що не йде до дому. Та Павлов усе таки заявив, що перейдеться з ним. По дорозі спитав Павлов у Крестянінова, чи його прислала партія й чи він соціяліст-революціонер. Крестянінов сказав йому на це, що інакше не прийшовби до них із паролем. На це Павлов сказав йому повагом, роздільно:

— А знаєте... я... провокатор.

Крестянінов із зачудування аж пристанув і спитав:

— Себто... як це провокатор?

— Та так, значить, служу в охранному віддлі.

Потім Павлов говорив пристрасно зі слізми, якимось відірваними, беззвязними фразами. Крестанінов не міг ніщо зрозуміти з суматохи його думок.

Якісь там люди гублять партію... Все вивідалися... Вони кажуть, жерти захочеш, нитки мотати підеш... Він, Павлов, цего не боїться, Михайло Орлин здобував собі довіря одної пані. О, їх усіх треба вбити. Він знає, де вони сходяться і т. д.

На подвірі стояти було ненаручно. Крестянінов попрохав Павлова, щоб оповів усе ясніш на вулиці. Однак і на вулиці Павлов хвилювався дальше. Це хвилювання обхопило й Крестянінова.

Довго ходили вони в сніговію безлюдними вулицями робітницьких дільниць, поки автор не зрозумів усего, або дуже багато з оповіданого провокатором...

Він, Павлів служив в охрані й діставав 15 рублів місячно. Обовязки його не важкі: принимати раз у тиждень, в своєму „кружку“ партійних інтеліґентів „висисати“ з них усе, що дасться й здобутий матеріял і літературу передавати в одділення. Жити з 15 рублів із семею годі. Кілька разів Павлов просив додатку, та все відмовляли йому. Минулого тижня начальник шпигунів Михась Орлин, навіть вилаявся. Який тобі додаток. Не бійся, жерти схочеш, так підеш мотати нитки. Сам Орлин теж є в партії. Справжне його ймення Василь Яковлів, та він живе на неправдивий паспорт, виданий йому владою на назвище Давидова. Його назвище, Орлин є тільки для партійних інтеліґентів, яких Яковлів принимає в означених днях в спеціяльно нанятій на це кімнаті на Фонтанці. Йогож справжня адреса інша. Там під його безпосереднім доглядом міститься клюб шпигунів. Шість місяців начальник Павлова старався здобути довіря якоїсь партійної пані, вдаючи монтера від Шукерта (фабрика електричного приладдя), поки не дістав від партії дуже важних по-

містично-аскетичних складників на християнському Сході й Византії привів до піднесення в науці про Церкву лише її містичного, духовного характеру та до ігнорування другої сторони її, людської, соціяльної активної. Рівнобіжно з тим розвинувся на Сході аскетичний ідеал християнина-анахорета, пустельника, затворника, цілковито відірваного від світа. Таким чином східно-византійський християнський світогляд одержав надмірну перевагу індивідуалістично-аскетичних вимог з недоцінюванням суспільної, активної сторони християнства.*) В протилежність до протестантського й східно-византійського католицький світогляд відзначається діяльно-суспільним характером. Зокрема, діяльно-соціяльний характер католицтва ясно виступає в знаменитій енцикліці „Rerum Novarum” Папи Льва XIII. і не менше знаменитій всій діяльности св. Отця Пія XI., зокрема в области катол. акції.

Енцикліка „Rerum Novarum“, згідно з основними засадами і давними традиціями Католицької Церкви, особливо виразними в її діяльності в середних віках, звернула зокрема увагу католиків на потребу чинної участи в еволюційній перебудові соціяльно-економічних відносин й застосування в соціяльно-економічній сфері християнських засад. Ся енцикліка, викликана відчуттям назріваючої радикальної кризи сучасного капіталістичного устрою, повинна стати дороговказом для всього християнського світа перед обличчям грізних соціяльно-економічних потрясень. Вона вказує єдино можливий шлях соціяльно-економічного розвитку. Бо всі інші шляхи, якими блукала людська думка, втративши релігійні засади й шукаючи соціяльно-економічного ідеалу в XVIII—XX. ст., як тепер уже ясно бачимо, приводять до шкідливих і небезпечних наслідків.

Про основні течії соціяльно-економічної думки в новіших часах напишемо в дальших статтях. **М. Полянський.**

*) Сі уваги, розуміється, не відносяться навіть і до всього нездиненого Сходу; бо в нездиненім Сході є ріжні складники, відтіні й напрями, тимбільше, що в деяких краях нездиненого Сходу часом досить сильні були впливи католицького Заходу.

„Найважніше завдання освіти полягає на перемозі розділу релігії від життя, бо той розділ дійсно загрожує упадком заходу й допровадженням до нового варварства“. (Гл. Ферстера: „Релігія і творення характеру“, ст. 418).

ОСИП НАЗАРУК

Мої переговори з большевиками

V. Ждучи в Копенгазі на відповідь Москви.

Дещо з моїх неполітичних споминів зі Скандинавії. „Гвад ер ґльокан“? — Розмова з найбільшим письменником Данії. — Як я попав у велике заклопотання. — Найбільше диво Данії.

Коли виїду поза свою рідну Галичину, то ніде на світі не чуюся так добре, як у трьох краях Скандинавських народів. Чому? Не тільки тому, що малі скандинавські народи уважаю найкультурнішими зі всіх народів світа (пр. Данія вже тому 40 літ не мала ні одного проценту неграмотних!). Але й тому, що там мене уважають за свого. Нпр. у Стокгольмі сиджу в ресторані при обіді. Приступає до мене якийсь поважний Швед і щось говорить по шведськи. Кажу йому по німецьки, що до сего часу не знаю шведської мови з виїмком кількох конечних слів і фраз.

— Що ви жартуєте? — відповідає. Таж ви Швед!

— Ні, не Швед, кажу, а Українець.

— Дивно! — І зачалася розмова.

Друга, ще більш характеристична сцена, чи радше ряд сцен. Перебуваючи довший час у Швеції, як висланник „Союза визволення України“ в 1915 р., ходив я у вільних від біганини хвилях відітхнути до парку. А парки там кишать гарними дітьми. Мимоходом кажучи, школи вони мають прекрасні, а свободу таку, що пр. в Норвегії бачив я, як хмари діточок серед неописаного крику спускаються санками таки під самими вікнами королівської палати. І хоч постійно ходить жовнір на сторожі, коли король є вдома, то ніколи не бачив я, щоб там розганяли дітей ізза крику, який вони роблять. А тут, у Львові, бачив я вже нераз, як ревно плачуть діти, котрим поліція відбирає санки, бо вони санкуються близько помешкання якогось достойника, ну і кричать (пр. при вул. Чарнецького згори).

Отже в парку за кождим разом приступали до мене шведські діти і поздоровивши (дівчатка робили гарний „диг“) резолютно питали:

— Гвад ер ґльокан? (котра година?). Видно мамуся казала вернути до дому в означеній порі, а вони годинників не мали.

Я виймав годинник і показував. Знов уклін або „диг“ і біготня або далі тріває, або йдуть до дому.

Коли я вже довший час прислухувався їх вимові, читаючи при тім зі словарем шведські ґазети, набрав я, розуміється, хибного переконання, що вспію вже устно відповісти на їх питання „правильним виговором“. Отже раз на питання „гвад ер ґльокан“ виймаючи годинник, я ще й устно відповів. Дівчинка, котра питала, так змішалася, що забула навіть уклонитися, як звичайно, — і втекла. Зараз оповіла всім знакомим, що я чужинець — і вже більше ніколи в тім парку ніяка дитина не приступила до мене і я вже не чув їх приємного запиту: „Гвад ер ґльокан?“... Річ ясна, що до часу, поки я не відозвався, уважали мене „за свого“.

Тай ще з одної важної причини добре чуюся на землі скандинавських народів: тому, що всі вони малі й положення їх країв аж проситься, щоби проковтнули їх велитні (пр. Данію — Німеччина, Швецію й Норвегію — велика Росія, котра так потребує доступу до Атлянтику!), — але всі вони мають свої незалежні держави. Се наглядні докази, що ні мале число народу, ні „кепське“ положення його землі в сусідстві велитнів не робить неможливим самостійне істнування, — тільки дух народу рішає про се, або ясніше: моральна вартість його провідної верстви, яку прецінь можна виробити.

Така Данія не може рівнятися навіть з нашою малою Галичиною: Данія має всего 43.016 кл.² і 3,270.000 населення тай буквально не має ніяких мінеральних скарбів. А наша мала Східна Галичина має 55.300 км.², 5.450.000 населення, до війни мала роки, в котрих продукувала навіть 20 міл. метр. сотн. нафтової ропи, близько 60 міл. метр. сотн. збіжжа, простір її ліса більший ніж у Злученім Королівстві Великої Британії і т. д. і т. д. А щож доперва говорити про всю Україну!

Річ певна, що початок сего уступу зовсім не належить до переговорів з большевиками, а цифри належать, бо ними все оперувалося, хоч вони властиво бездушні „арґументи“, коли за ними не стоїть жовнір, що має кріс, дисципліну і віру у свою справу та команду, причім передовсім ті, що його провадять, мусять бути достойні тої віри та дисципліни. Без того, коли історична доля запитає якийсь нарід „Гвад ер ґльокан?“, а він відповість, — то вона втече. Бо кепсько відповість. Аякже...

„GENEWA“ Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 12-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

ручень, а саме: влаштувати звязки з робітництвом.

Легко сказати, якого роду були ці звязки. Павлов подав Крестянінову пів тузина відомих йому кружків, зложених коли не вповні то в значній більшости з провокаторів. Та це не все! Партія „обсмоктана“ і в других ділянках своєї діяльности. Були люде, що провокували зверха. Один із провокаторів Орлин чванився, що в охранному відділі знають усе до найменьших подробиць. Охрана арештує тільки цих, хто достаточно вже виявився й не дає шпигунам нових адрес себто не запутує нових людей.

Приміром попередник автора по кружку Жданов протягом пятьох місяців ходив під тайним доглядом, поки не завважив, що його слідять і завчасу не припинив роботи.

Все це знеохотило автора споминів. Він думав уже над цим, як вирватися з цеї зачумленої орґанізації, та вкінці не міг рішитися на це.

Рішивя порадитися Івана Миколаєвича, хоч не був певний, чи й його не слідять, а може вже й арештували.

Сум обхопив його душу. Темна, брудна сила в виді півграмотного хуліґана знущається над десятками інтеліґенції, грається їх долею й життям. Вперше в душі родилося й росло щось сильне, безпосереднє, що захоплювало психіку від коріння.

„Найти 5—10 людей надійних... Убити їх усіх...“ долітали до нього відривки...

Автор споминів відчув скоро страшну фізичну й моральну втому. Павлов снував дальше фантастичні проекти, як вирятувати орґанізацію від „помічників“. Видно він щиро рішився віддатися партії й готов був з ризиком для себе, дати їй можливу поміч. Впрочім причини такої дивної переміни й уся його психольоґія були Крестянинову ще зівсім неясні.

Було пів до 11. Автор пішов до товариша переодягнутися. Павлов обіцяв на другий день принести нові матеріяли. Мали стрінутися в студ. ресторані.

Крестянинов рішився виявити все Іванові Миколаєвичові. Та мусів ждати неділі, бо Іван Миколаєвич не принимав у себе дома.

Коли вечером автор зійшовся з Павловом, він — сказав йому його назвище й виявив, що знає це з охранного відділу. Там Орлин говорив про нього й показував його світлину та спитав, чи Павлов пізнає, хто це. Сказав теж, що в відділі зовуть його „молодий чоловік із Виборської“.

Автор побачив, що все відоме. Павлов виявив дальше, що в охранному знають, що в Крестянинова є склад електричних складових частей — енерґія, що він переховує там зброю й літературу. Охранні не арештують його, бо там сидить уже хтось із аґентів, значить зброя й література не втечуть.“

Дальше пише Н. Крестянинов:

„Мене знов обхопив непереможний страх перед цею всезнаючою, невідомою силою. Здавалося, вона обступає мене кругом. Оглянувся, в маленькій кімнаті, як і перше, не було нікого. Втікати, зложити завтра перед Іваном Івановичем партійні зобовязання.

(Далі буде).

—o—

Всі ті річи належать і ще як належать до моїх споминів з того часу. Зрештою — я три дні нетерпеливився там, ждучи на відповідь Москви. Отже й читач, коли має співвідчути ті переживання, мусить зачекати, заки довідається, яка була та відповідь, читаючи про инші справи.

А тих справ має представник, що їде по чужих землях, все багато, хочби вислано його тільки в одній справі. Його обовязок не тільки пізнавати „загально" чужий край, але головно старатися навязати особисті знакомства з визначними людьми, котрі дуже можуть придатися. Тоді було горяче літо і всі розїхалися вже на ферії, та був ще в столиці найславніший письменник, критик Данії, Юрій Брандес. Сказала мені про се пані Левицька і на мою просьбу запросила його до себе на вечеру. Старий Брандес ще тоді зовсім добре держався (він незабаром помер). Прийшов. Інтересний тип. Надзвичайно очитаний і знаменито поіформований і про наші відносини і про Польщу і про Росію і про Німеччину і про Австрію і про що хочете. Всім цікавився. Ми говорили по німецьки (в усіх трьох скандинавських краях знання чужих мов, особливо німецької й анґлійської дуже поширене, не тільки між високою інтеліґенцією, але й між простолюддям: моряки знають чужі мови, робітники і т. і.). Брандес говорив по німецьки зовсім добре, тільки, як звичайно Скандинавці вимовляв постійно „Ст" замість „Шт". Память мав ще знамениту, мимо високого віку (він мав тоді 78 літ). Інформував мене прекрасно про відносини. В одній тільки справі, большевицькій, давав виминаючі відповіді: він вправді не був большевик, але очевидно мав до них деякі симпатії. Старий так розговорився, що ми говорили від вечера до год. 2. над раном — про всі можливі річи від політики почавши, на модерній літературі скінчивши. Такого здорового й живого старця мені ще не доводилося бачити. Недаром мав він великий вплив на всю літературу Скандинавії, котра в свою чергу вплинула на всю літературу світа. Господи! Якже нам придавсяб бодай подібної величини критик, що освітив би наше убоге господарство! Тоді малиб ми й літературу як слід. Бо одиниця рішає, а не маса, як рішив про велич Данії Канут Великий, чоловік нашої Мстиславни, котрий здобув для неї Анґлію й Норвеґію та міцно усадовився на побережжах Балтику.

Якеж було моє здивування, коли представниця „Союза скандинавських жінок", котрої імя я забув, а з котрою познакомила нас пані Левицька, сама предложила мені авдієнцію у престолонаслідника Данії, — того престола, на котрім засідала наша Мстиславна! Він опікується справою сиріт і легко можна до нього дістатися.

Читач може собі уявити моє заклопотання! Я приїхав до Літвінова, а тут мені предкладають іти до престолонаслідника Данії. Річ ясна, що данська поліція скорше або пізніше могла довідатися, що візитант престолонаслідника був передтим у Літвінова. Таких двох візит не можна було складати в 1920 р. без нараження всякого Українця, що по мені приїхав би до Данії в публичних справах. Ну, тай розвідка Літвінова певно в день також не спала, але могла „пильнувати" королівську палату і тих, що до неї входять. Все те перебігло мені по голові і я сердечно подякував за предложення, кажучи, що на мій великий жаль не можу піти до престолонаслідника, бо мене депешою завізвано, зараз вертати. Слова про „великий жаль", були дійсно правдиві, бо я дуже радо був би пішов на ту другу візиту.

Тих пару днів було дуже ясних — рідкість у Данії — і теплих. Я ходив по столиці її й оглядав те інтересне місто. Оглянув, розуміється, і в найбільше диво в Данії: музей Торвальдзена, творця модерної скульптури (1770—1844), уроженця мрачної і бідної Ісляндії. Хто не вірить, що одиниця, а не маса се рішаюча сила людства, нехай поїде до того музея. Просто з дива трудно зійти, дивлячися на масу його праць. І то яких праць! Від таких величезних статуй як Понятовського на коні почавши, на безлічи дрібних різьблених ґем і камеїв скінчивши, все надзвичайно докладно виконане. А здовж по стінах вся Іліяда й Одиссея представлена ним у різьбах! Чого там нема! А все те лиш частина його творів, бо багато їх розсипано ще по цілій Европі... Коли дивишся на масу знаменитих творів Торвальдзена, то мимохіть вибухає серед них думка: Якуж безмірну силу духа вложив Бог у марне тіло людини!

Оглядав я ще в Копенгазі ріжні инші цікаві річи, нпр. пребогатий королівський музей. Та — стаття ся вже й так за велика. ...Серед таких занять наближився день, у котрім знов треба було йти до Літвінова. (Далі буде).

—o—

Проти червоного террору

Громадяни села Пуків, повіту рогатинського, зібрані в числі около 400 душ в салі місцевої читальні „Просвіта" запротестували проти червоного террору на Україні, проти арешту учених Українців патріотів з С. Єфремовом на чолі, проти масових вязнень та катування укр. священиків, учителів, селян і робітників доконуваного владою, яка на глум та сміх зове себе робітничо-селянською, а в порівнанні з якою блідне найтяжший режім царів Іванів Грозних. Протестуємо та пятнуємо большевицьку господарку, яка глупими соціялістичними експеріментами зі шпихліра Европи зробила країну нужди та голоду, яка хліборобів України звела до жебрацької торби — та незалежних хозяінів хоче замінити в бидло державного комуністичного апарату і то все „в імя свободи та волі". Протестуємо проти переслідування Церкви та християнської віри, доконуваного владою шляхом замикання Церков, переміни їх на клуби, рабування церковного майна, дзвонів, примушування робітників-християн працювати в християнські свята і т. д. Протестуємо проти богохульних виступів „Союза безбожників", цего дивоглядного овочу большевицького режіму, цих молодих садистів-деґенератів, які втерявши всі духові та людські цінности й відчоловічивши себе, наміряють відчоловічити й других, а яких влада попирає грішми кроваво злупленими з українського селянина дорогою податків та контрибуцій. Зокрема протестуємо проти увязнень галичанина священика тр. кат. Церкви в Київі, о. Щепанюка та проти заслання його на студені Соловки в тюрму білих царів. А всім Українцям по той бік Збруча кличемо: „Кріпіться, ми духом з вами! Ще нам „світ правди засвітить". За Президію Зборів: — **Рожек,** в. р. секретар.

„Я знав 10 заповідей — але що се помагає, коли не знається душі в її силах і слабостях, коли не знається життя в його хитрости і злобі... Мені здається, що географія серця більше потрібна, ніж географія Шпіцберґу... Тимчасом дітей учимо всього, що можна змислами пізнати, та не даємо їм ключа до царства духа, не даємо їм пізнання власної душі". (Єремія Ґотгельф).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика: ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА
ЛЬВІВ 25, вул. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — ТЕЛЄФОН: 57-48.
ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ! 625 1-12 ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Місійний Конґрес академічної молоді. В днях 12. до 14. квітня с. р. відбудеться в Льованії, в Бельґії, перший краєвий Конґрес Католицького Місійного Союза академічної молоді під почесним проводом кард. Ван Рея, примаса Бельґії. На програму нарад складаються цікаві теми про людські раси й катол. місії, як пр. єдність людської раси під фізичним та інтелектуальним оглядом, далекий Схід і його богацтва; Індія та її старе знання; робітничий рух кольорових рас, а католицький обовязок; Вселенська Церква і тубильчий клир.

Заміняли мундур на рясу. Один старшина французької маринарки вступив недавно до монастиря Трапістів у Сіто. Инший моряк, Пеньон, від трьох місяців відбуває новіціят у монастирі Домініканів. Вкінці поручник де Пііф став сільським парохом. Всі три старшини були надією французької маринарки.

За безкарність богохульства. Тими днями посол Тортл з Лейбур Партії поставив внесок на знесення кари за схизму, єресь, богохульства й атеізм... Внесок мотивував так: Сучасні письменники, як Велс і инші можуть атакувати християнську реліґію безкарно. Натомість инші смертельники, що висказують ті самі опінії брутальніше, є карані. Внесення попирав протестант Лофензон, говорячи, що брутальне атакування реліґії є лише доказом злих норовів, а не проступком... Инші бесідники заявили, що приняття внесення булоб леґалізацією наступів на реліґію і Св. Письмо. Міністр заграничних справ, Клайнес, заявив в імени уряду, що внесок іде за далеко, бо уряду не мож позбавляти спромоги карати за грубі напади на реліґію.

Хаос в анґліканізмі. Хаос в анґліканізмі зростає щораз більше. Часописи подають разураз, що оден то другий „епископ" знайшовся в явнім конфліктї з катедральним „пралатом", то знова, що анґліканський епископ публично грозить другому судовою скаргою, коли буде принимати до бунтарської парохії управненого духовника. „Епископ" Ексетеру жалується ізза зловживань у його власній катедрі. В Бірмінґемі, де значна часть анґліканського клиру находиться в явній опозиції до вільнодумного „епископа" Барнеса, той рішив відбирати від кождого нового духовного спеціяльну декларацію. Цілий ряд инших духовних загрозив томуж „епископови" судовою скаргою, коли не буде принимати кандидатів на становища. Той епископ, який кілька разів виступав з закидами про мнимі надужиття католицького клиру, заявив у тій справі, що не признає компетенції суду, бо ходить у сьому випадку не про правну квестію, а про обичаєву справу.

УСІ КУПУЮТЬ
ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО,
ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ
ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 12-30

Ланцюх зі шлюбних обручок. У вестмінстерській катедрі висить перед Нсв. Тайнами лямпада, прикріплена на ланцюху зі шлюбних обручок. 49 жінок ріжних народностий жертвували свої обручки на ту ціль.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Нова російська мемуаристика

В XIX—XX ст. число російських мемуарів всякого роду дуже зростає.

Передовсім богато великих мемуарів загального характеру, що обіймають ріжні справи й довший період часу. Та куди більше мемуарів менших, що відносяться до якоїсь одної спеціяльної области й означеного часу, напр.: воєнних, культурних, подорожних і т. п. Їх авторами є особи зі всіх верств російського громадянства: світські і духовні, урядовці, військові і вільних фахів, з верхів і низів (від царя до мужика!), старі і молоді, мужчини і жінки і т. д.

Як сильно зросла російська мемуаристика в XIX і на поч. XX ст., свідчить хочаб те, що коли за час від XII до кін. XVIII ст. бібліографія нотує ок. 1000 рос. мемуарів, то за одно XIX і поч. XX ст. їх є ок. 4000!

Найважніші рос. мемуари в XIX ст. написали:

Про часи Олександра I (1801—1825): Олександер I, кн. П. А. Вяземський, кн. Н. С. Ґоліцин, ґр. А. А. Аракчеєв, ґр. В. А. Сологуб, оберпрокурор Синоду А. А. Яковлев, сенатор Н. П. Синельников, В. В. й І. Селіванови, І. П. Ліпранді, М. М. Євреінов, Н. Б. Сушков, Н. Г. Кокшаров, Н. В. Басарґін, І. А. Арсеньєв, П. Свинін, В. І. Панаєв, А. Я. Булгаков, А. І. Кушельов, В. А. Інсарський, Н. І. Мамаєв, Є. І. Стоґов-Можайський (про заслапців і каторжників в Сх. Сибіри), ґен. В. Б. Бронєвський, ґен. А. П. Єрмолов, ґен. м. Хатов, перший рос. морський міністр адмір. П. В. Чічаґов, адмір. А. С. Шишков й ин.

Ще більше російських мемуарів маємо до часів Миколая I (1825—1855).

Авторами їх є: Миколай I, герцоґ Лейхтенберґський Н. М. Романовський, кн. Н. Б. Ґоліцин, ґр. А. Х. Бенкендорф, бар. Ѳ. Ѳ. Торнов, А. І. Михайловський-Данилевський, фон Брадке, Ден, В. М. Єропкін, К. Н. Інсарський, К. Н. Лебедєв, Л. Ѳ. Львов, Н. А. Обнінський, Н. І. Ушаков, А. М. Фадеєв, Н. Н. Фірсов, ґен.-м. М. Л. Дубельт, А. Н. Боровков, бар. М. М. Медем, ґр. К. Ламздорф, бар. М. Корф, Л. Є. Оболенський, В. Нессельродд, ґр. П. П. Сухтелен, В. А. Муханов, ґр. В. П. Орлов-Давидов, Н. І. Ізвольський, сен. К. Н. Лебедєв, ґр П. А. Путятин, Теобальд (5 чч.), А. Ломачевський (м. жандарма), Н. Д. Воґатінов, П. Степанов (м. слідчого 2 тт.), Є. І. Стоґов-Можайський (м. жандарма), Н. Перелиґін, К. Н. Макаров, А. Алексеєв (автобіоґрафія християнина з Жида) и ин.

Про часи Олександра II (1855—1881) полишили мемуари між ин.: міністр ґр. П. Валуєв (автор циркуляра про заборону українського друкованого слова в 1862 р.), Н. С. Ґоліцин, А. Л. Зіссерман, ґр. М. Н. Муравйов, П. М. Обнінський, Н. К. Пономарьов, Н. П. Семьонов, А. Я. Соловйов, ґр. Д. Н. Толстой-Знаменський, Ѳ. Ф. Дубісса-Крачак (спб. поліцмайстер), Д. Ґоєдін, ґр. М. В. Толстой, Н. П. Тимофеєв, ґр. С. Д. Шереметєв, кн. Н. А. Орлов, кн. Л. Д. Оболенський, К. Хартуларі, М. П. Щербинін, А. В. Евальд, ґен.-м. Л. М. Дубельт, Н. А. Крилов, С. Славутинський, Г. Д. Щербачев, К. С. Веселовський и ин.

Останню четвертину XIX ст. (часи Олександра III й Миколая II) описали в мемуарах між ин.: ґр. Л. Л. Толстой, Ѳ. Павлов, А. Новіков, В. Н. Безобразов, А. В. Амфітеатров, кн. С. Д. Урусов й ин.

Зокрема дуже богато російських мемуарів появилося про війни, які Росія вела в XIX ст. Отже про: війну з Наполеоном у 1812 р., польське повстання в 1830—31 рр., війну на Кавказі в 1830—40 рр., війну з Мадярами в 1849 р., кримську війну в 1855 р, польське повстання 1863 р., турецьку війну 1877—78 рр.

І так про похід Наполеона на Росію в 1812 р. написали цікаві мемуари: ґен. ґр. П. Х. Граббе, ґен. Д. В. Давидов (визначний партизан 1812 р.), ґен. Н. П. Ковальський, Я. І. де Санглєн (московський ґен.-ґубернатор в 1812 р., з наказу котрого, як думають, спалено Москву, коли до неї вступав Наполеон — тоді мало згоріти „Слово о Полку Ігоря“), кн. А. А. Шаховской (автор першої друкованої в українській мові комедії „Козак-Стихотворець“), ґр. Ѳ. В. Ростопчин, бар. В. І. Штейнґель, еп. Буткевич, А. Д. Бестужев-Рюмін, П. А. Тучков, М. Лавринович, Н. Н. Муравйов-Карський, А. І. Михайловський-Данилевський, А. І. Попов, П. Кичеєв, А. Я. Бутенев, протоєр. А. Тяжелов, свящ І. С. Бажанов, жінки: ігуменя Методія, А. І. Золотухина, А. Ґ. Хомутова, П. Н. Татлина и ин. Вкінці слід згадати ще оповідання про 1812 р. простої жінки Б. А. Соймонової.

Про польське повстания 1830—31 рр. полишили мемуари між ин.: варшавський ґен.-ґубернатор Н. В. Берґ, ґен.-л. Головін, ґр. К. Толь, А. П. Петров, В. Ф. Ляуніц, Д. В. Давидов, Н. Неєлов и ин.

Про кавказьку війну (1830—40 рр.): кн. А. Дондуков-Корсаков, А. Зіссерман, М. Б. Лобанов-Ростовський, кн. Бектабеков, К. А. Бороздін, бар. А. Ніколаї и ин.

Про війну з Мадярами 1849 р.: полк. Дараган, ґр. Ѳ. В. Рідіґер, М. Д. Лихутін и ин.

Про кримську війну 1855 р.: П. В. Алабін, І. І. Красовський, адмір. П. С. Нахимов, кн. І. Ѳ. Паскевич, А. П. Хрушов, Н. В, Берґ, Н. Милошевич, ґр. А. А. Генріці, кн. Д. І. Святополк-Мірський, кн. В. Н. Репніна и ин.

Про польське повстання 863 р.: П. С. Лебедєв, Н. М. Муравйов, І. П. Корнілов, А. Подвисоцький, Н. Д. Горемикін и ин.

Про турецьку війну 1877—78 рр.: Г. І. Бобріков, К. І. Вороніч, Н. В. Максимов, Геллявердинець, С. Полушкін, Н. Газенкампф, М. Назюкевич, В. Вонлярлярський, В. Верещаґін, В. В. Воєйков, Д. В. Бартенєв, ґен. Депрерадович, В. В. Крестовський, Леонтович, С. Кисов, М. Греков, А. Пузиревський, П. Д. Паренсов, І. Тутолмін, кн. Л. В. Шаховской, П. Дукасов, В. Сологуб, Л. М. Чичагов, Б. Колюбакін, Г. К. Градовський и ин.

Окрему чималу ґрупу творять мемуари про революційний рух у XIX ст. в Росії.

Отже передовсім про повстання т. зв. декабристів (4. XII 1825 р.) написали мемуари м. ин.: Г. С. Батенков, М. А. Бестужев, Н. І. Турґенєв, І. Д. Якушкін, Д. І. Завалишин, А. Г. Гебель, кн. С. Г. Волконський, І. І. Горбачевський, кн. С. П. Трубецкой, А. Є. Розен, Н. Басарґін, П. Бєляєв, В. К. Кюхельбекер, М. І. Муравйов-Апостол, Л. Ѳ. Львов, бар. В. І. Штйнґель, К. Голодніков, Н. В. Путята и ин.

Про пізнійшу революційну акцію в Росії в XIX ст. оповіли в своїх мемуарах між ин: кн. П. Кропоткін, Л. Ґ. Дейч, Г. Плєханов, Ніколаєв, Н. А. Віташевський, С. І. Васюков, Кельсієв, С. Л. Чудновський, А. Бах, Н. К. Михайловський, Є. П. Семйонов, П. Поліванов, М. Ашенбреннер, К. М. Тар, К. Миронов, А. А. Лопухін, М. Є. Бакай, Н. Тененбаум (м. провокатора), В. Панкратов, А. С. Пруґавін, М. В. Ільїнський, Г. Гершуні, Є. Сазонов, Б. Савінков, С. І. Сомов, Парвус и ин.

Дуже численні рос. літературні мемуари XIX. ст.

Найважнійші з них написали: С. Т. Аксаков, П. В. Анненков, Н. П. Брусілов, Ѳ. Буслаєв, кн. П. А. Вяземський, А. Д. Галахов, А. І. Герцен, І. І. Панаєв, Греч, І. І. Дмитрієв, В. Р. Зотов (внук останнього кримського хана), Колюпанов, Макаров, Г. Я. Данилевський, А. В. Никитенко, Т. Пассек, Л. Павлішев, К. А. Полевой, Полторацький, Ростиславов, Н. І. і Ѳ. Н. Устрялови, А. А. Фет (визначний рос. лірик), Ѳ. Толстой, В. А. Жуковський. А. І. Турґенєв, А. С. Стурдза, П. Побєдоносцев, В. Сологуб, В. П. Бурнашев, І. А. Гончаров, Я. К. Грот, Д. М. Поґодін, П. С. Усов, ґр. П. А. Валуєв, М. Н. Лонґінов, А. В. Старчевський, П. П. Суворов, А. В. Верешаґін, Л. Ф. Пантелєєв, Ціпрінус (О. А. Пржецлавський), А. Смірнов, А. В. і В. П. Мещерські, А. К. і Л. Н. Толсті, М. Е. Солтиков, Л. М. Жемчужніков, Н. А. Лейкін, А. Ѳ. Коні й ин.

З рос. учених XIX ст. написали мемуари між ин.: Н. М. Карамзин, С. М. Соловйов, М. П. Поґодін, К. Бестужер-Рюмін, А. Х. Востоков й ин.

З кругів рос художників XIX ст. цікаві записки полишили між ин.: Ѳ. І. Йордан, Ѳ. Г. Солнцев, ґр. Ѳ. П. Толстой й ин.

Для історії рос. театру XIX ст. важні мемуари дали: Жихарева, В. Н. Погожева, актори А. А. Алексєєв, Н. І. Іванов, П. А. Каратиґін, Нікольський й ин.

Зокрема слід згадати мемуари кльовна А. А. Дурова.

Велике число рос. мемуарів появилося в XIX ст. зпід пера рос. духовенства. Найважнійші з них написали: еп. П. Успенський (7 тт.), лит. митр. Йосиф (3 тт.), еп. Савва (7 тт.). прот. Т. Верховський, архим. Фотій, архим. Леонід, архим. Нікон, архиеп. В. Лужинський, еп. Сафоній, архим. Палладій, архим. Пімен, архим. Григорій (3 чч.), протоєр. Пєвніцький, місіонер В. Вербицький, інок Павло, архим. Евгеній, протоєр. І. І. Базаров, протоєр. І. М. Скворцов, свящ. Е. Зубарйов, свящ. Ф. Синьковський, свящ. І. Полянський, еп. Николай, свящ. Е. Елісєєв й ин.

Дуже поважне число рос. мемуарів XIX ст. написали рос. жінки. Отже: вел. кн. Александра Миколаївна, кн. В. Н. Волконська, кн. В. Н. Репніна, кн. С. В. Мещерська, кн. В. І. Туркестанова, ґр. А. Д. Блудова, баронесса М. П. Фредерікс, Т. Пассек, Т. Толичева, М. Ѳ. Каменська, Е. Д. Пахолкова. Н. П. Чернишева, Е. І. Раєвська, Е. А. Наришкіна, М. А. Паткуло, А. А. Окулова, М. С. Сабініна, Леонова, Е. І. Попова, Е. Задонська (5 тт. з рис.), А. Кузнєцова, М. Е. Васильєва, Е. Фаренікова, Н. А. Тітова, Е. Рагозина, С. А. Савенкова, Н. А. Огарева-Тучкова, А. І. Яковлева, М. А. Мілютіна, В. Духовська, Т. Н. Сухотіна-Толста, М. Е. Єрмоліна, А. І. Маркова-Виноградська, Е. Брешковська, М. Н. Полонська, Е. Ю. Хвощинська, В. С. Аксакова, Е. Н. Водовозова, Л. Шелгунова, Е. А. Хвостова, А. О. Смирнова, Головачева-Панаєва, ігуменя Озерова, Н. Грот. Е. Аладьїна (інститутка), М. Гладкова (15-літна дівчина!).

Зокрема згадаю мемуари рос. селян. Їх автори: А. Я. Артинов, Суханов, Н. Кудрин, І. П. Спехін, Н. Чукмалдін й ин. На особливу увагу заслугують мемуари кріпака Н. Н. Шипова.

Вкінці — рос. подорожні мемуари XIX ст. Їх дуже богато. Найважнійші з них написали між ин.: Крузенштерн, Н. Разянов, Ѳ. Шумелін, Ратманов і Ю. Лисянський — перші Росіяне, що в рр. 1803—1806 відбули подорож довкола світа й описали її; а далі: кап. В. М. Головнін і С. Яновський (також дов-

кола світа), Е. Тимковський (Китай), кап. П. Ріккорд (Японія), Г. І. Давидов (Америка), Конебу (півд. океан), Ю. Кушелевський (півн. бігун), А. Н. Муравйов, (святі місця Росії), В. Севергін, К. Случевський й богато-богато инших.

Богато рос. мемуарів XIX ст. в більшій чи меншій мірі торкається України.

Неможливо на сім місци вичисляти хочаб важніші ucrainica в рос. мемуаристиці м. ст. Се тема для окремої незвичайно цікавої праці. Тут для прикладу вкажу тільки на декілька.

Отже передовсім ряд мемуарів про життя на Україні в XIX ст. взагалі: Старожила про Київ (80-ті рр.), В. П. Карпова про Харків (30—60-ті рр.), Н. Н. Мурзакевича, А. Е. Кауфмана, Л. М. Рібаса, В. Б. Бертенсона про Одесу, В. Машукова про Катеринослав і т. д.

А далі: кн. С. Г. Волконського про масонство і декабристів на Україні (1819—1825 рр.), І. І. Горбачевського й І. Д. Якушкина про укр. декабристів, К. Міна про 1831 р. (польське повстання) на Волині, В. Муханова і В. Д. Кренке про 1863 р. (польське повстання) в Київщині, І. М. Сбитнева про ліквідацію після польського повстання польського шкільництва на Правобережжу й заведення російського (1832—35 рр.) й ин.

Чимало є рос мемуарів про поодиноких визначних Українців XIX ст.: бар. М. М. Медема про М. Балудянського; Жемчужнікова, М. С. Щепкина, Н. І. Ускової, Є. Юнґе, М. Микешина; Б. Суханова й ин. про Т. Шевченка, Н. А. Огаревої-Тучкової про Марка Вовчка; В. І. Модестова, В. Я. Богучарського про М. Драгоманова і т. д.

Зокрема слід згадати архиеп Василія „Записки о возсоединеніи грекоуніатскаго духовенства и народа въ Бѣлоруссіи и на Волыни сь православною церковью", а також С. Горяінова „Воспоминанія русскаго консула въ Буковинѣ" (1891—1896 рр.).

Вкінці ряд описів подорожей по Україні: кн. П Шалікова, кн. І. М. Долгорукаго, А. Бошняка, А. І. Лєвшіна, кн. Є. Горчакова, Л. Брамсона и ин.; зокрема: А. Лопухіна „Изъ поѣздки въ Червонную Русь и по ея окрестностямъ" (СПб., 1895).

В XX-тім ст. рос. мемуаристика зосереджується головно коло таких подій: російсько-японської війни в 1904—5 рр., першої рос. революції в 1905 р., великої війни 1914—16 рр. і державного перевороту в Росії в 1917—18 рр.

Особливо богато рос. мемуарів появилося про велику війну і переворот. Авторами їх є військові, політики і звичайні громадяне.

Мемуари ті становлять дві великі окремі ґрупи, які замітно ріжняться між собою. Перша ґрупа се мемуари видані і видавані в Росії. Вони відносяться головно до державного перевороту 1917—18 рр. і захоплення влади та її оборони большевиками. Друга ґрупа се мемуари видані і видавані поза межами Росії, на еміґрації. Вони відносяться передовсім до великої війни, повалення царату та боротьби з большевиками.

Найважніші з рос. мемуарів XX ст. появилися й появляються відразу окремими виданнями, в формі книжок. Та далеко більша частина їх надрукована й друкується по ріжних періодичних видавництвах, загальних і спеціяльних.

У звязку з тим слід відмітити в Росіян одну появу, яка варта того, щоб її наслідувати і нам. Се незвичайно велике число російських історичних журналів, що появилися й появляються в останнім десятиліттю в Росії і поза її кордонами, на рос. еміґрації. Обі сучасні рос. столиці — Москва і Ленінґрад — конкурують з собою що до їх числа. Від рос. столиць намагаються не відстати і рос. провінція та рос. еміґрація. Зокрема рос. еміґрація має такі рос. історичні видавництва, присвячені в цілости мемуаристиці: 1) „Архивъ Русской Революціи", 2) „Историкъ и Современникъ", 3) „Лѣтопись Революціи", 4) „Архивъ Гражданской Войны" — всі в Берліні; 5) „Былое" — в Парижі, 6) „Донская Лѣтопись" — в Білгороді.

Зайва річ згадувати, що і в рос. мемуаристиці XX ст. є богато мемуарів, що в цілости або в части відносяться до України. Особливо з 1917—20 рр.*)

І. Кревецький.

*) Бібліоґрафію російської мемуаристики від найдавнійших часів до поч. XX-го ст. див.: С. Р. Минцловъ: Обзоръ записокъ, дневниковъ, воспоминаній, писемъ и путешествій, относящихся къ исторіи Россіи и напечатанныхъ на русскомъ языкѣ. Вв. I—V. Новгородъ, 1911—12.

—o—

БІБЛІОҐРАФІЯ

TOTH, Dr. Tihamer, Christus und die Jugend. 8⁰ (VI. u. 146 S.). Freiburg im Breisgau 1929, Herder. Kartoniert 2·60 M.; in Leinwand 3·50 M.

Нова книжка знаного вже письменника педаґоґа. Се не є життя Іс. Христа в звичайнім змислі, але педаґоґічне висвітлення евангелія. Автор провадить молоді душі до отвертої і горячої любови Божественного Спасителя. Тут молоденький читач представляє Христови свої заміри, тішиться з ним своїми успіхами й побідами, але й оплакує свої блуди. Всюди виступають на перед ті події з життя Іс. Христа, котрі можуть одушевити молоду і шляхотну душу. Тот у своїх прегарних ділах показується справдішним вихователем. Він не виступає як доктринер, але промовляє так, як промовлявби ще молодий чоловік з розумінням досвідного і дозрілого мужа. І длятого така книжка незвичайно подобається молоді і викликує в молодих душах велике враження. ОО. Катехити й вихователі повинні звернути особливу увагу на книжки Тіґамера Тота. — **Т. Ґ.**

—o—

Що кажуть польські мами

в обороні катол. виховання своїх дітей.

У Варшаві відбулося імпонуюче віче польських матерей у справі релиґійного виховання дітей. У вічу взяло участь багато жіночих орґанізацій. Президіювала сенаторка Йосифа Шебеко. Референтка Софія Залеска. Польська суспільність ніколи не згодиться на усунення впливу Церкви й родини на виховання дітей, бо виховати їх лише на „горожан держави" замало. Держава се тільки змінна форма людського життя. Зміст її становить народ, котрий повинен змагати до совершенства, до Царства Божого. Референтка наводила приклади боротьби з католицизмом у школах і взивала до протесту проти накидування на учителів людей ворожих катол. Церкві й релиґії. Польські матері католички мають уже досить мовчання й вичікування. Тепер рішучо зачнуть боронити морального виховання своїх дітей. Хочемо Бога в школі і цілім життю! Хочемо етики християнської! — Віче вибрало делеґацію до президента, преміера й обох палат сойму з відповідними домаганнями.

—o—

Величезний вибір

ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львв, вул. Ґалицька ч. 10.

Так о ж філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові.

475 28-30

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Полікліники дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Крупна нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 28-?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ҐЕНЕРАЛЬНА ДЕБАТА НАД БУДЖЕТОМ У СОЙМІ. Серед майже пустих лав виголосив цікаву промову референт буджету проф. Кжижановский. Він ствердив, що число людей, яких удержує держава, подвоїлося! Супроти того зросли і податки, котрих годі зменшити. Під тиском податків і з браку капіталів наступив упадок торговлі, а се стало одною з головних причин кризи хліборобства. В Польщі є лихва нелеґальна, але кажуть злобні люде, що є й леґальна, бо процент проволоки в плаченню податків висший від законних відсотків. Словом — той цікавий професор і урядовий посол з ББ. виголосив реферат, який сміло мігби виголосити член опозиції. В дискусії промовляв м. и. іменем УНДО, радикалів, сель-союза і Білорусинів пос. д-р Д. Левицький. Промови його подати не можемо, бо її сконфісковано вже в „Ділі". Опріч д-ра Д. Левицького промовляли ще посли Целевич, Паліїв і Максимович. Вони жалувалися на нехтування інтересів українського населення і длятого заявилися проти признання урядового буджету.

ДО ПАПСЬКОГО НУНЦІЯ У ВАРШАВІ, монс. Мармаджого, мусить іти з візитою большевицький посол Антонов-Овсієнко, бо папський нунцій є деканом дипльомат. корпусу.

БУВШИЙ ДИКТАТОР ЕСПАНІЇ Прімо де Рівера іменований військовим комендантом Балеарських островів. Він уже попращався з королем та своїм наступником, новим премієром. В Еспанії конфіскують орґани прихильні б. диктаторови. На загал не видно в тій країні ні одушевлення з упадку диктатури, ні жалю за нею. Панує байдужність.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ ШОБЕР виїхав до Риму в товаристві визначних осіб. Він везе відзначення для короля Італії й диктатора Муссолінія. Се свідчить про зближення між обома державами.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА пише, що канцлєр Австрії Шобер може незабаром довести до створення нового політичного союза: Німеччини, Австрії й Італії.

КРУШЕННЯМ ВЕРЗАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ вважає польська преса останну конференцію в Газі, переведеним на користь Німеччини. Від тепер Німеччина, коли й не платити-ме на час своїх довгів, не підлягає вже новій окупації „автоматично", тільки наперед має розглянути справу трибунал в Газі, а щойно потому держави-вірительки мають „свобідну руку". Що се значить в порівнанні з тим, що було, — річ ясна. Тепер зачнуть Німці офензиву проти територіяльного статута Польщі.

НА ҐЕСЬКОГО МІНІСТРА внутр. справ Ляйхнера уряджено напад в містечку Ріссельгайм. Йому розбито самохід і забрано теку з актами. ПАТ доносить, що се мабуть пімста комуністів за інтервенцію поліції в часі останніх демонстрацій у місті Вормс.

Предмети бажання підсувають людині властиві її природі гони. До них належать: самозаховуючий інстинкт, гін до здобуття поживи, половий гін, гін до посідання, гін до осягнення почестей. Се ті рамена поліпа, котрі наша душа все витягає до дібр світа сего. (Ключ: „Опанування життя і життева служба", І., ст. 255).

ІНВЕНТАРНА ВИПРОДАЖА!

В магазині **„ГОЛЬФ“** Львів, Кілінського 1.

Поручаємо ріжні трикотажі, панчохи, білля, реформи, блюзки, jumper-и шовк., спіднички, шляфрочки і т. п. по **безконкуренційних цінах.**
580 8—10

НОВИНКИ

Інститут Східної Европи творять у Вильні. Ціль його — студії над східними землями Польщі й сусідними краями. При Інституті буде Висша вечірня школа з трилітним курсом.

Під закидом корупції звільнено зі служби радника Найвисшої контрольної палати у Варшаві, п. Вонсовича („Експрес Поранни“).

Масонерія в Німеччині упадає. Є там тепер 654 масонських льож з 76.258 членів. Тому 3 роки було о 5.000 більше.

Перша китайська журналістка називається Ева Чанґ. Вона займається головно політичною репортеркою. Випередили нас Китайці і на тім полі і в области календаря і в богатьох инших.

У Великолукськім Окрузі в СССР. селяни напали на комуну „Жечули“ і спалили всі її будинки. Згорів весь живий інвентар. До втікаючих з пожару комуністів стріляли. Деяких убили, инших поранили.

„Комуніст“ доносить: В селі Камянці Дніпропетровської округи, сільські збори ухвалили розігнати „совіт“ і виконали се в присутности тисячної товпи. Влада вислала на місце відділ міліції.

Шікаґо стає страшним тереном бандитів. Сх. Аґенція доносить: В Шікаґу сталася подія досі небувала в містах. В одній з найлюдніших міст кинули бандити в цілях рабункових три великі бомби, котрі вибухли майже рівночасно і знищили три великі маґазини. Кількадесять людей погибло. Великі відділи поліції оточили цілу дільницю й розпочали масові арешти.

Европа буде без папуг. Ізза таємної хороби, ширеної папугами, сенат міста Гамбурґа заборонив привозити ті птиці. А що Гамбурґ є світовим доставцем усяких чужих звірят, отже Европа готова незабаром не мати папуг.

„Доконкурсувалася“. Претендентка на конкурсі краси до титулу „Міс Польонія“, перепавши на „конкурсі“, так собі то взяла до серця, що позбавила себе життя вистрілом з револьвера. Вона мала літ 20 і називалася Ірина Вержбіцка.

Зовсім як у Німеччині. В Варшаві напала ґрупа демолянтів з червоним прапором і больш. звіздою на льокаль Союза жидівських журналістів і літератів та знищила в нім усе, аж до кухонних уряджень включно.

——o——

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і винима ня зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.
620 5-6

П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.

Накладня Михайла Таранька

повідомляє цею дорогою всіх передплатників „ПОПУЛЯРНОЇ БІБЛІОТЕКИ“, що перший випуск цего видавництва, а саме книжечка проф. Дмитра Дорошенка п. з. „ПО РІДНОМУ КРАЮ“ — вийде на днях і буде всім розіслана.

Причиною цего припізнення було недоставлення на час потрібних клішів, які спинили друкарську роботу. — При тій нагоді звертається адміністрація „СВІТА ДІТИНИ“ до всіх, що не одержали досі 1-го числа „СВІТА ДІТИНИ“ за січень п. р. — щоб як найскорше донесли про це видавництву, яке зробить в тій справі до Дирекції Почт у Львові та до Міністерства Почт і Телеґрафів у Варшаві — зажалення на дотичні почтові уряди.

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
565 13—40

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ И ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (1-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.) **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний векселъ **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.**
294 90-100

ПОРОШОК **„KOGUTEK“** *ДЛЯ ДОРОСЛИХ* УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ** виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 3-5
538

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ **„ЕЛЄҐАНТ“**

адреса: **ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.**

Тел. 60-04 591 9—20

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, елєктричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 MIKULICZYN. 13—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!
412 6-?

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.

поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.
11-50

Артистична Переплет **МИКОЛИ КРИВЕЦЬКОГО**

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24.

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т п. репрезентаційні оправи. 621 4-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ГРЕКО-КАТ. КОМІТЕТ ПАРОХІЯЛЬНИЙ В БОГОРОДЧАНАХ задумує віддати в підприємство будову нової мурованої церкви в Богородчанах. Оферти можна вносити письменно до кінця лютого 1930 року. Пляни і кошторис є до перегляднення в греко кат Уряді парох. в Богородчанах кождого дня. о. Конст. Білинський, парох. 627 2—2

До ВПреп. ОО. Катехитів і душпастирів.

Управа Чина ОО. Василіян подає отсим до відома, що хто з Впреп. ОО. бажає на час великого посту провідника реколєкцій, нехай звернеться до Секретаріяту Чина найдальше до **дня 8. марта 1930.** А зголошення о місії на протязі 1930 р. **принимається найдальше до 30. квітня 1930 р.** Адресувати належить: **СЕКРЕТАРІЯТ ЧИНА св. ВАСИЛІЯ ВЕЛ. — ЛЬВІВ, ул. ЖОВКІВСЬКА 36.**
1—4.

Ілюстрована Історія України 1917—1923 рр. в трьох томах

монументальний твір проф. Дмитра Дорошенка, бувш. міністр. загр. справ.

Друкується і незадовго появиться в розпродажі II-ий том того твору п. з.:

„Українська Гетьманська Держава 1918 р.; **41 ілюстр.**

ЗМІСТ: Передмова. — I. По повороті Центр. Ради до Київа. Політика утопій і безсилля. Зріст хліборобської опозиції. На передодні перевороту. — II. Павло П. Скоропадський. Підготовка державного перевороту й проголошення гетьманства. — III. Враження від перевороту. Партійні зїзди та їх резолюції Відгуки закордоном. Справа участи українських соціялістів у правительстві гетьмана. — IV. Кабінет Ф. Лизогуба, його склад і організація праця, двір і оточення. — VI. Внутрішне становище на Україні. Організація провінціональної адміністрації. Її дефекти. „Карні експедиції“. Декларація гетьманського правительства. Опозиція до уряду з боку національних українських кругів. — VII. Вороги укр. державности та їх праця. Ліва й права російська іредента. Терористичні акти і змови. Вбивство фельдм. Айхгорна. Підготовка замахів на Гетьмана. — VIII. Зовнішна політика укр. держави. Відносини до Німеччини, Австро-Угорщини, Туреччини й Болгарії. Дипльоматичні зносини з рандштатами й Румунією. Зносини з нейтральнами державами й спроба відновлення зносин з Антантою. — IX. Організація міністерства закордонних справ. Дипльоматичний корпус в Київі. Закон про українське горожанство. — X. Переговори з совітською Росією. — XI. Відносини з Доном. Кубанська справа. Справа Бесарабії. Поліське староство. Крим. — XII. Таємний договір про поділ Галичини. Його анулювання. — [Обгортка артиста-маляра П. Лісовського. Книга обіймає 32—35 арк. друку т. є 510—560 ст. вел. формату. Ціна 2 25 ам. дол., в Америці 4 ам. дол.]

ЗАМОВЛЯТИ у видавців на адресу: д-р Осип Цюпка, повіт. суддя, Novy Bohumin 651. C. S. Rep.

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone w gotówce Львів, четвер 13. лютого 1930. Ч. 11. (311)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Увязнення Апост. Адміністратора

Нові гонення Церкви на Україні.

До статті в 10. ч. „Нової Зорі“ про гонення Церкви на Україні одержуємо сумне доповнення. На 31 жиючих на свободі католицьких священиків арештовані сими днями отсі: Апостольський Адміністратор о. Іван Свідерський в Барі; декан о. Максиміліян Туровський в Шаргороді і о. Станислав Каспржиковський парох в Сніткові на Поділлю. Крім того в Москві сими днями також „помер“ у вязниці „нагло“... (себто розстріляний) о. Маріян Соколовський, молоденький священик, якого ще в 1928 засудили большевики на смерть, а тримали в тюрмі так довго, бо більше як півтора року тому, щоби ще більше перед смертю його мучити. Комуністи вже давно перехвалювалися, що доведуть до сего, що на 20 парохів — буде оден католицький священик і се вони тепер переводять в діло — а одна комуністка сказала — оглядаючи гарну святиню католицьку: „Я еще буду танцовать в этом костеле!!“ Се „побожне“ бажання не лиш одної особи, але цілої партії.

Кінець Автокефальної Церкви

Зїзд її представників у Київі ухвалив її розвязання.

ПАТ. доносить за ТАС-сом: На надзвичайнім зїзді совіта автокефальної Церкви, котрий відбувся в Київі в ціли вирішення дальшого становища тої Церкви супроти її звязків з „Союзом визволення України“, постановлено зліквідувати автокефалію тої Церкви. „Совіт“ категорично осудив тих, що приложили рук до діла переміни тої Церкви в політичну протисовітську орґанізацію і з жалем ствердив, що митрополит тої Церкви Липківський та багато її архиєреїв ступили на шлях протисовітської діяльности. (Се донесення виглядає на увертюру до великого процесу проти українських культурних діячів, котрий зачнеться сими днями).

В Китаю появилося людоїдство

8 міліонів людей конає. — Мами з голоду продають або покидають дітей.

Урядники далі стягають податки.

Др. Лежандр пише в „Пресс Медікаль“: Що ми знаємо про страшний голод, який від 1928 р. треває в північнім Китаю, головно в провінції Канзу? Звіт Міжнародного Комітету для поборювання голоду повідомляє, що там 8 міліонів людей не має майже ніякої поживи. Люде такі ослаблені, що вже й мертвих не можуть хоронити. Кождого дня тисячі гинуть в голодових муках. Їдять кору і навіть землю. Вкінці появилися правильні випадки людоїдства. Священик Симсон пише з Канзу: „Сцени тут діються страшні!... Людоїдство більшає. Ваблять до себе дітей, щоб їх зарізати. В моїм окрузі що дня гине з голоду 300 людей. А се щойно початок“... Ф. Андрю доносить, що населення з голоду їсть трупи страчених бандитів... Молодих дівчат продають тисячами. Дівчину можна купити від родичів за кілька кґ. кукурудзи, або фасолі. Ослаблені голодом мами оставляють своїх дітей де небудь і голодні пси їх розшарпують; о. Симсон додає: „Брак збіжжа більшає ще через те, що мандарини (урядники) приневолюють селян плекати мак для опіюму, а не збіжжа. Пекло для них за мала кара! Вони спокійно стягають далі податки з конаючого народу, поки той зовсім не вимре“... Так виглядають там відносини вже за нового, революційного правління, котре має повні уста кличів про рівність, братерство і свободу...

Сойм відкинув диспозиційні фонди

Всі внески правительства, щоби привернути диспозиційні фонди міністрів справ заграничних, внутрішних і військових — сойм відкинув, що до останного навіть у поіменнім голосуванні. В часі голосування показалося, що „Одинка“ (клюб ББ) майже зовсім ізольована: з нею голосували тільки Жиди. Всі словянські меншости голосували разом з опозицією, в котрій на першій скрипці грають польські ендеки.

Український Науковий Інститут у Польщі

З Варшави доносять: Міністерство освіти оповістить незабаром статут Українського Наукового Інститута. Він матиме власний науковий орґан і буде орґанізувати відчити та курси в мовах українській і польській у Варшаві й инших містах. Перших членів іменує правительство з учених і професорів, дальших покличе на внесок Інститута — для таких ділів: укр. економічне і суспільне життя, політична історія й історія культури та церкви на Україні.

Масові утечі селян на Україні

Нарешті за всіми иншими не видержав червоного гнету і твердий український мужик. „Комуніст“ доносить, що з сел України масово тягнуться до міст утікачі, що покинули свої господарства й забрали худобу, котру продають за безцінь, щоб уникнути конфіскат. Хаос не до описання. „Комуніст“ взиває уряд, щоб доставив комунам інвентаря й насіння, бо інакше великі простори краю лежати-муть облогом.

Прикрий випадок президента Естонії

Варшаву відвідав президнт Естонії, Отто Странд, котрого витали так, як витається голов великих держав. Йому надали титул почесного доктора варш. університету, а його промови вислухали представники влади в Польщі стоячи. Коли п. Странд їхав на те торжество, на його авто хотів вискочити якийсь мабуть умово хорий чоловік, Сіціньский, з фаху технік. Увязнений, заявив, що хотів йому переказати важні вісти, які йому обявив — сон.

о. ПЛЯТОНІД ФІЛЯС Ч.С.В.В.

З минулого й сучасного

У відповідь Всесв. о. Ректорові Й. Сліпому.

„Правда вас освободить“ (Йо. 8. 32).

I.

В „Богословії“ [1]) помістив о. Д-р. Сліпий свій відчит, який виголосив 14. серпня 1929 р. в Празі на зїзді „Pro studiis orientalibus“ під тит.: „Directiones quaedam progressum theologicum in Oriente spectantes“. [2]).

Згадавши у вступі кількома словами про змагання Ап. Столиці обновити на Орієнті колишню його високу кат. культуру, Автор в I. розділі зупиняється над питанням, де шукати жерел занепаду тої культури в пізніших часах та чому змагання Христових Намісників не кінчаються там відповідними успіхами. На це питання дає він відповідь, що винні цему передусім самі орієнтали-католики, відступаючи від своїх традицій і чистоти обрядів а схиляючися до культури й обрядів — західних. Опісля в II. розділі подає деякі напрямні лінії, по яких повинна б іти праця, особливо богословська наука, в відношенню до Сходу.

Для нас більше інтересна перша часть відчиту, і на неї хочу тут звернути увагу.

Як сказано, дяє в ній о. Сліпий свою розвязку на преважні питання, де лежать причини занепаду давної Культури Орієнту і його реліґійного життя. Розвязка звучить: „Східні Католики помалу затрачують той характер і ті знаменні індівідуальні риси, які колись їх батьки витиснули на їх обряді, дисципліні, життю і богословській науці...“ „Хоч римські Папи народам, приймаючим Унію, полишали ненарушеними їх обряд і дисципліну, самі орієнтали опісля сходили з правої дороги... вони механічно присвоювали собі від латинян богато елементів, яких з обрядом орґанічно не можна погодити. Звідси творилася не унія церков, а якийсь уніятизм, гебридизм, сінкретизм“ (ст. 210. 211). [3])

Винні-ж такої аберрації бували почасти Латинські Місіонарі, які йдуть на Схід без язикового і богословського підготування, не вчаться цінити рідної східним культури, а радше все орієнтальне маловажать і висміюють (ст. 211. 212). Передовсім одначе винні самі орієнтали-католики. Брак у них науки, брак знання своєї історії, відтак велике вбожество, спричинене довговіковими нападами Турків і Татарів (? Ред.), за чим йшов упадок головних культурних центрів в Александрії, Антіохії, Царгороді, вкінці також національне положення орієнталів-католиків, які скрізь в порівнанню з некатоликами находяться в меншині і через те не мають достаточної

[1]) Кн. 4. 1929, стор. Год. — 2?6.

[2]) „Деякі напрямні відносно богословського поступу на Сході“.

[3]) Відчит о Д-ра Сліпого на Праськім Зїзді був початково заповіджений п. т. „Уніятизм“. Це робило надію, що реферат розправиться з несмачною брошурою єрея Каралевського („Уніятизм“), яка в своїм часі викликала не мало шуму. Тимчасом прелеґент о. С. у своїм відчиті тільки злегка зазначив, що „не конечно треба у всім годитися“ з того рода критиками — і сам недвозначно заняв подібне становище як о. Каралєвський, що викликало деяке розчарування і невдоволення. На бажання предсідника зїзду о. Сліпий відчитав свою працю під зміненим титулом, під яким також її випечатав у Богословії. (Синкретизм значить помішання ріжних, навіть противних собі релігійних і фільософічних наук і поглядів).

Життєві обезпечення — це одна з найсильнійших основ загального добробуту і його тревалосто. Подбайте про ту основу через обезпечення свойого життя в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 10-10

сили опертися чужим впливам а видячи вищу культуру у західних, по рабськи її наслідують. Отсе сумні причини і сумні наслідки звиродження релігійного життя Орієнту...

Такий основний погляд о. Сліпого на зачіплені питання. Погляд, як бачимо, для нас не новий. Ми його вже стільки разів з ріжних боків наслухалися і начиталися так, що він вже не робить на нас поважнійшого враження. Новиною в нім хіба те, що з цим поглядом Автор виступив перед чужими. Вправді випередили його в тім деякі чужі люди, вихо*в*ані в церковно-національнім світогляді російсько-православнім, всеж таки не без враження лишиться те, що представник нашої богосл. Академії станув на їх становиші і наче потвердив той погляд перед ширшим світом. Новиною можнаби ще й се назвати, що Автор закид нелюбого собі „уніятизму, гебридизму, сінкретизму" розтягнув на весь Орієнт, себ-то на всіх орієнталів-католиків, з чим вони мабуть не радо згодяться. Одначе так трагічно не треба брати статті о. Сліпого, бо хоч початкові її сторінки виглядають на працю, яка звертається до цілого Орієнту, то дальше вона сходить на вузший терен і обертається в межах нашої Унії. Наша церква має послужити за приклад, як з Унії витворюється „Уніятизм..." А той „приклад" має нам дати своїм вихованням то наш клир, тут у краю, то висший клир, що виховувався поза границею, то сам наш нарід

Треба отже тим „прикладам" по черзі приглянутися.

„Exemplo educatio cleri ucraini sit" Прикладом нехай буде виховання українського клиру, каже о. Сліпий [4]) „За про недостачу шкіл стан нашого духовенства за часів Унії зробився плачу достойним". Вправді Папа Григорій XIII. застеріг був 20 місць для українських і російських алюмнів у Виленській семинарії, Папа знов Павло V. чотири місця в Грецькій Колеґії в Римі, Митроп. Рутський наложив на всіх епископів данину для свого семинара; конґреґація пропаґанди отворила для Русинів і Вірменів Семинар Театинів у Львові. Митроп. Кишка оснував Семинар у Володимирі Вол. для шістьох питомців; прочі Епископи мали здібніших кандитатів виховувати в Collegio Pontificio у Львові; інші вчилися в Оломунці, Празі, Брунберзі...

„Також Василіянам поручено отвирати у себе богословські студії як для своїх так для мірських клириків, однак сего обовязку не виповнено" (додає о. Автор).

„І щож дивного, що українські священики дійшли до того, що не вміли читати церковного письма і літурґію переписували собі латинською азбукою". (стор. 212. 213).

Воістину примір — гідний плачу. Тільки — чи історія виправдує такий закид? Чи справді так тяжко було з „українськими" священиками за часів Унії? „Та-ж знаходимо такі книги [5]) по музеях". — Що з того? Спитаємо... Чи завдав собі хто труду провірити, хто, коли, де та в якій ціли зладив собі таку транскрипцію, щоб по совісти і правді вільно було заключити, що так робили українські священики, бо „не вміли" читати церковної азбуки? Бачив я — і то нераз, — що наші священики, які на великдень відчитували Євангелія по еврейськи, переписували собі оригінальний текст латинською азбукою. Чи се свідчить, що вони робили се, бо не вміли єврейської азбуки? І бачив я, що дехто з французьких і бельґійських священиків, які принимали наш обряд і вчилися нашої мови, з початку своєї науки таксамо писали собі латинською азбукою наші літурґічні тексти. Чи се свідчить, що вони нашої азбуки не вчилися і не знали? А знаємо гаразд, що в нашій церкві, як нині, так далеко більше колись бували не самі тільки українські священики, а бували (особливо в Чині) і Литовці і Поляки і Німці і Мадяри й Італійці... Чи-ж отже не по них могла лишитися така транскрипція з часу, коли вони вже мусіли по нашому літурґізувати, та ще наразі не вивчили були як слід нашої мови і вимови? А се ні про них самих не свідчить відємно, ні про нашу Церкву, ні про Чин, а вже найменше про якесь незнання нашого письма українських священиків.

А чи згідне з правдою щей те друге твердження о. Автора, що Василіяни порученого собі обовязку отвирати у себе богословські науки „не виповнили"? Нехай би о. Автор перечитав одно свідоцтво пок. Петрушевича, котрий як звісно, був для Василіян дуже не жичливий, а мимо сего заявляє:

В тім році (1773) мали ще Василіяни свої школи в слідуючих місцевостях: Володимирі Вол фільософічні з 500 учениками, в Бучачи реторичні з 300 учениками, в Жировицях фільософічні з 300 уч, в Шаргороді богословські з 400 уч.; в Любарі фільософічні з 300 уч., в Гощі реторичні з 100 уч., в Умані богословські з 300 уч, в Курляндії у Якобштаді з 200 уч. — В тімже році по кассаті Єзуїтів Василіяни переняли їх школи в Бересті, Минску, Новгороді, Гродні, Пинску, Лупьку. Кременці, Овручі, Житомирі, Люблині, Винниці, Острозі, Антополі, Вильні, Свєржені, Череї, Лискові, Брацлаві, Дубні, Полоцку, Казимірі і в Ушчку". (Сводная Лѣтопись Ч. II. стор. 45).

Дальша стаття на сю тему буде в слідуючім числі „Нової Зорі".

——o——

Конференція архиепископів у Варшаві

КАП. доносить: У Варшаві відбулася конференція архиепископів у справі виховання молоді. Стверджено, що в останних часах є прояви, які викликують неспокій (зїзд у Ловічу!). Конференція архиепископів заняла становище згідне з останною енциклікою св. Вітця про виховання молоді. Ухвалено звернутися до уряду з відповідними домаганнями а до вірних з пастирським листом.

——o——

Силою відбирають землю селянам

Пекло на Україні.

„Реввоєнсовіт" у Москві зарядив виділення з Червоної Армії 175.000 людей до розпорядимости комісаріяту хліборобства в ціли відібрання приватної землі у селян і передання тої землі колхозам (комунам). З того приводу больш. орґани „Известія" і „Правда" помістили статті, в котрих пояснюють значіння ужиття армії до такого діла. Рівночасно повідомляє „Правда", що селяне не перестають убивати комуністичних урядників. „Комуніст" і инші сов. ґазети завели для убийств, підпалів і замахів на Україні окремі рубрики. В Київі, Житомирі, Николаєві, Одессі, Полтаві й инших містах, місточках та по селах України йде филя убийств сов. аґітаторів, що аґітують за колхозами. „Комуніст" доносить, що товпи знищених селян зявилися в містах і жебрають на вулицях милостині...

ІНТРИҐА І НАПАСТЬ

у безконечнім ряді напастей.

Українське публичне життя складається тепер приблизно в $^3/_4$ з безконечного ряду пустих напастей одиниць на одиниць, гуртків на гурткы і т. д. До такого ряду напастей треба без сумніву зачислити і „Допис зі Станиславова" в 30. ч. „Діла" під заг. „За почуття міри". В нім закинено, що в 8. ч. „Нової Зорі", в описі торжества висвячення Преосв. Йоана Лятишевського, поповнено три злі вчинки: 1) Ні разу не затитуловано Митрополита „Високопреосвященим", тільки двічи написано просто Митрополит. 2) Що в тій „Н. Зорі" написано, „що нова доба в історії нашої Церкви починається від вступлення на владичний престол у Станиславові Преосв. Григорія". 3) Що про станиславівського Владику ужито вислову: „Репрезентативна постать Заходу на нашім, північнім ґрунті і тлі", — що по думці допису-вача „Діла" має очевидно означати, „що львівський архиепископ-митрополит не має видатнішого значіння в житті та історії нашої Церкви"...

Відповідаємо: Ад 1) Згаданий опис торжества зладжений чоловіком світським, котрому ані на думку не прийшло, щоб у титулі „Митрополит", котрий означає як ноторично всім відомо найвисше достоїнство в нашій гр.-кат. Церкві, не крилися всі потрібні тут поняття, як „Владика", „Преосвящений" і „Високопреосвященій". Та коли вже про титули мова, то шкода, що автор допису не підсунув авторови того опису „образи" двох инших Владик, бо як відомо, ізза того, що Епископів-суфраґанів титулують „Преосвященими", отже Епископів-ординаріїв для відріжнення від їх помічників титулують звичайно „Високопреосвященими". Тимчасом автор опису ні разу не титулував тим титулом ні станиславівського Епископа-ординарія, ні перемиського. Чи не належалоб його і за те „напятнувати", „аби знав"... Замітимо ще що якби ред. „Діла" п. Мудрий був дійсно мудрий, то сказавби тому, хто йому казав містити такі закиди: „Не можу, бо я сам містив у „Ділі", два числа взад і в ювилейній статті титулятуру „Митрополит" без „Високопреосвященій", а ніхто не був такий наївний, щоб уважати це понижуванням." Тай загалом нема означеної титулятури Владик. Пишеться „Архиєрей", „Князь Церкви", „Владика" і т. д. А в публіцистиці навіть Христового Намісника не все титулується „Його Святість", а звичайно просто „Папа". Ад 2) Автор допису сфальшував те місце, з котрим „бореться", бо в „Н. Зорі" ч. 8. написано було, що від праці Епископа Григорія Хомишина, не від „вступлення на престол" датується нова доба в нашій Церкві, — а се прецінь дві ріжні річи. До того замітимо: Чи коли скажеться, що „в области винаходів від праці Рентґена зачинається нова доба", то се вже значить, що в области винаходів не зачинається нова доба від праці Едізона або Марконія? Се вже знехтування їх? — Сміх тай годі! Ад 3) Що станиславівський Владика се дійсно репрезентативна постать — се чейже ясне навіть отвертим ворогам того Епископа і того ще ніхто не заперечив, бодай до сеї пори. Що той Владика репрезентує те, що у нас називають „Заходом", сего не перечить навіть автор того допису. Що наш ґрунт і наше тло напів східні, се річ не тільки правдива, але й природна та зовсім зрозуміла. Але щоби з того всего виходило, щоб львівський Архиепископ-Митрополит не мав мати „видатнішого значіння" в житті та історії, або його 30. літні труди були „малозамітні", — се вже такий смішний „льоґічний" скок, що його авторови чи авторам треба сказати: Ви не маєте почуття не тільки міри, але й смішности.

На всякий випадок дивно нам, що в ред. „Діла" не полапалися, що в тій дописи не ходило ані о титул Митрополита, ані о його Достойну Особу, ані о його дуже визначну діяльність, тільки о звичайну інтриґу й напасть — тих людців, котрі давніше пописувалися в „Укр. Голосі".

——o——

Що в соймі питали Вальницького

Як відомо, в Парижі на вулиці пропав у білий день рос. ґен. Кутєпов. Є сильне підозріння, що його схопили живцем большевицькі аґенти й вивезли кудись. Прокураторія у Франції веде в тім напрямі слідство. Також у варшавськім соймі в часі промови б. москвофіла, а тепер большевика Вальницького, котрий „доказував", що в СССР. „процвитає" культура українська й білоруська, зачали кричати: „А що ви зробили з ґен. Кутєповом?" На те Вальницький: „Се провокація, при помочи котрої хочуть зірвати зносини між західними державами і Росією!" — „А фальшування долярів також провокація?" Запитали Вальницького. На те він уже не знав, що відповісти і мовчав.

---

[4]) Ст. 212. Латинська мова о. Автора така хроповата і добором слів і будовою ґраматичних конструкцій, а надівсе самим стилем, що дехто дивується, чому о. Автор, йдучи перед чужих, добірних слухачів, не дав цеї мови справити і дещо вигладити якому доброму знатокови.

[5]) Писані латинкою. — Ред.

Світова небезпека большевизму

Що сказав про неї ґен. Гофман.

Вдова по покійнім ґенералі, Корнелія Ірина Гофман оповістила в німецькій пресі таку заяву (з приводу атаків на її мужа):

Як вдова по ґенералі, котрий оставив мені до завідування спадок свого імени, мушу оповістити що слідує: Ґен. Гофман був переконаний: 1) що російський народ ніколи власною силою не освободиться з пут большевизму, 2) що всяка еволюція большевизму виключена, 3) що руїнницька роля нищення большевизму звернена проти всеї цивілізації, 4) що вона лежить в самій суті большевизму і тому вона незмінна, 5) що большевизм збунтує кольорові раси Азії й Африки проти Европейців, 6) що промислові й тому перелюднені краї західної й середної Европи утративши азійські ринки збуту не знесуть того й міліони Европейців вигибнуть з голоду, 7) що супроти того проблєм „Европейська цивілізація або большевизм“ се оден з великих проблємів світової історії, подібно як проблєми: ґеленізм або азійський деспотизм, захід або побіда Гунів, християнство або монгольська буря і 8) що той проблєм може бути вирішений тільки мечем. Ґенерал до самої смерти не сумнівався, що напір большевизму скорше або пізніше приневолить держави Европи, стати в оден фронт і втисне їм меч у руки. Від часу смерти ґен. Ґофмана хід подій потвердив досі всі його предсказання і по людському міркуванні буде їх напевно дальше потверджувати. Коли деякі ліберальні ґазети думають, що вони повинні поборювати заміри ґен. Гофмана, то я пригадаю їм, що після побіди большевизму в Росії найбільш безпощадно винищено якраз лібералів і соціялістів-революціонерів.

——o——

Селяне спалили учителя

за пропаґанду атеїзму.

Большевицька „Правда“ доносить: В рязанськім окрузі в селі Судиково місцеві селяне спалили на кострі учителя Кадушева. Вони перестерігали його передтим кілька разів, щоб не робив у школі між дітьми безбожної пропаґанди, а коли учитель не послухав їх, обступили в ночи школу, витягнули Кадушева на вулицю, облили його нафтою і спалили на кострі. Чрезвичайка арештує. (Страшно борониться бідний московський народ перед затроюванням душі своєї молоді).

„Василіянська середа“

Під таким заголовком приносить „Курєр Віленьскі з дня 11. І. 1930 р. ч. 6. вістку про реферат проф. Валерята Харкевича в „Союзі Літератів“ у Вильні під заголовком: „ОО. Василіяни в літературі й культурі нашого краю“. З огляду на се, що літературні вечері відбуваються кождої середи в давнім Василіянськім монастирі св. Тройці, в т. зв. „Келії Конрада“, в тій кімнаті, де якийсь час був увязнений А. Міцкевич, тому першу середу в біжучім році присвячено найдавнішим господарям тих мурів, де тепер має приміщення „Союз літератів“. — Проф. Валерян Харкевич, знаток історії Унії і Василіянського Чина, зазначив у своїм рефераті, що Повасиліянські Мури славні не тільки тому, що були місцем увязнення і переживань великого польського поета А. Міцкевича, але й тим, що двіста літ назад у тім монастирі наступила була инша переміна, великої культури і політичної ваги: помер Йоан, а народився Йосафат. В 1604 р. вступив тут до Чина СВВ. убогий купецький хлопець Йоан Кунцевич, котрий прибрав собі монаше імя Йосафат. Вильно було тоді осередком боротьби проти Унії і власне в тім осередку духово зродився Йосафат Кунцевич, основник і головний апостол Унії та мученик за ту св. ідею. Дальше реферував проф. В. Харкевич про велику діяльність Василіянського Чина і його надзвичайний культ Матери Божої. Історично відомо з того часу 30 чудотворних ікон, а було їх значно більше. Досить тісна була тоді звязь ОО. Василіян з ОО. Тов. Ісусового, що мало свої додатні але й відємні сторони. По знесенню закону Єзуїтів отворилося перед Василіянами великанське завдання а саме, випало їм обняти всі головні місця полишені Єзуїтами. Одначе се вже було понад сили того Чина. Та обстанова і також бойкот виленського університету, котрий за рішаючим впливом російського уряду перейшов у руки світського клєру — се дві причини упадку Василіян в тій добі. Остаточна ліквідація сего Чина наступила в Росії 1831 р. На тім закінчив проф. В. Харкевич свій відчит, по котрім вивязалася оживлена дискусія. В дискусії забирав голос м. і. проф. Массоній, вказуючи на діяльність Василіянського Чина в шкільній ділянці.

——o——

Приєднуйте нових Передплатників!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець видав послання в справі реліґ. переслідувань в Росії. В нім представлені щоденні потворні святотацтва, вязнення католицьких і православних священиків і вірних, замкнення соток церков, знесення неділі, примушування робітників підписувати заяви про безбожність, псуття душ молоді і т. д. Св. Отець згадує про численні безуспішні інстанціонування в тій справі у большевицької влади й оповіщує, що 19 марта відправить у базиліці св. Петра спеціяльну експіяційну Службу Божу.

Св. Отець арбітром. Еспанський уряд проголосив депешу свого представника в Лімі про підписання арбітражового договору між Еспанією і Перу. Найважніша точка того договору стверджує, що кожду спірну справу, без огляду на її вагу, будуть віддавати виключно під полюбовний суд св. Отця, або визначеної ним особи.

Опіка над катакомбами. На основі арт. 33. лятеранського конкордату Апостольська Столиця одержала опіку й заряд над катакомбами в цілій Італії. Катакомби істнують у Римі, в Сиракузах, Сієні, Вольтеррі, Неаполі, Кіюзі, Болєсені й Нолі на Сардинії. Найстарші катакомби сиракузанські. Тепер Папський Інститут Археольоґії студіює катакомби в Нолі, в яких похоронений св. Павлин, письменник і поет, епископ Нолі, оборонець перед наїздам ґотів. Тому, що 1931 р. будуть обходити 1500-ну річницю смерти св. Павлина, нолянські катакомби будуть упорядковані й відкриті для публики ще перед тим речинцем. Папський Інститут переймає тепер від італійських властей згадані катакомби.

Зїзд духовенства „східно-славянського“ обряду. З кінцем м. р. відбувся в Вильні перший зїзд духовенства католицького т. зв. „східно-славянського“ обряду. На зїзд прибули протеерей мітрат Гапанович зі Зельвіяну, о. Дроздов зі Свислочи, о. Сірко з Фастів, протоігумен з Альбертина, о. Пйонткевич, о. Домбровскі, де Регіс, Вуйчак. Був також о. Мацевич, ректор по-августинської церкви в Вильні, яку одержали недавно в адміністрацію враз із парохією Єзуїти східно-славянського обряду. Зїздови проводив митрополит Ялбжиковский. На зїзді визначено 6—7 осередків унійної праці й приділено до них сусідні території. На ті території має простягатися юрисдикція парохів, резидуючих у згаданих осередках.

——o——

Азеф у початках діяльности

VI.

Пізно... я вже настілько замотався в тенета, що зірвати так із орґанізацією, значилоби, напевно, провалитися. Павлову не можна вірити ні на гріш. Його психольоґія зрозуміла. Видавати одних і других і з цего й із другого боку діставати гроші, від партії очевидно більше, бож він думає, що вона багата, як Крез. Коли я відмовлюся від нього, він без сумніву видасть. Не будеш поводитися великодушно та свідомо псувати собі „карієру“. А цей „головний“, коли побачить, що я хочу викрутитися, всеж таки накриє потім із транспортом. Положення здавалося мені безвихідним. Підчинитися обставинам і плисти з течією. Тягнути, щоб виграти час, схопити пригожий момент пр. по одержанні та знищенні транспорту. Мабуть так буде краще.

Павлов перейшов на свій звичайний розвязний тон і півголосом оповідав якимсь особливим жарґоном про звичаї й обичаї охранного. „Підкотив“, „Ґвінт нарізав“, „залив“ і т. п. словечка так і сипалися з його язика. „Всю літературу, що її дають нам інтеліґенти, ми обовязані цьогож таки дня віддати в Охранний. Читати самому, а особливо давати другим, строго заборонено. Пити не можна ні каплі. Ледво завважають, зараз „викотять“.

До мене став він відноситися все більш і більш фамільярно; перейшов під кінець навіть на „ти“ і загалом ставав рішуче нестерпний. В його голові народжувалися що хвилини все нові й нові пляни знищення провокаторів і навіть усего охранного відділу, один від одного фантастичніш і неможливіший до виконання. Впрочім усі вони зводилися до 5—10 надійних людей. Відкіляж я візьму їх ?

— Це ми покищо лишимо. Головнеж завдання відкрити провокаторів у партії. Може бути з помічю ваших, себто твоїх, відомостей (не говоритиж йому „ви“ в відповідь на „тикання“) це вдасться. Інакше можна з цими проектами основно „засипатися“, вжив я Павлового вислову. Все, що я довідався від тебе, я передам надійним людям (лишенько, крім Ольги Іванівни я й сам не знав уже нікого). А там буде видно. Тепер я мушу відійти. Назвище моє знаєте, а ось моя адреса. В середу вечером від 7—8 я жду вас у себе в хаті.“

Сливе до ранку не спалося в цю ніч. Мучило головно питання про Івана Миколаєвича. Без сумніву, відомости Павлова про негайне розкриття моєї особи являлося проти нього важким доказом. Міжтим Ольга Іванівна говорила, що Іван Миколаєвич приїхав із заграниці зі спеціяльною ціллю поставити петербурську орґанізацію... Якийже змисл самій охрані насаджувати революцію? Щось не тее.

Павлів-погань. Можливо, що він уже помирився з Орлином, бодай учера він не ганьбив його так, як передше та не згадував про „нитки“ — і мабуть сам мене й видав. Та якже міг він мене вистежити за одну добу?

Пізнали зі світлини?... Та таких світлин у нас тисячі, тим більше моя ґімназійна фотоґрафія, вже сильно постарїла. Може бути вислідили в цей вечір, та я тямлю дуже добре, що Павлов відійшов тоді перший, не оглядаючися. Тоді, якжеж?

І знов починалося фатальне коло, з якого я не міг ніяк вийти. Голова розривалася від здогадів, що не задовільнювали ні відсіль нівідтіль. Вкінці кінців спинився я на чисто заперечному рішенні, покищо не говорити нічого Іванові Миколаєвичу. Може пізніш і виясниться щонебудь. (Далі буде.)

——o——

Удосконалені МАШИНИ до виробу ЦЕМЕНТОВОЇ ДАХІВКИ, ПОРОЖНЯКІВ, ЦЕМРИННЯ, ЖОЛУБІВ, СЛУПІВ, ПЛИТ, БЕТОНОВИХ РУР і т. п. поручає:

ФАБРИКА МАШИН РЖЕВУСКІ і СКА

Акційна Спілка в ВАРШАВІ.

Зиск невеличкої фабрики виносить в сезоні 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць!

Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСКІ і С-КА

у Львові, вул. Городецька ч. 2 Б.

628 11-20

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЗАГОСТРЕННЯ СИТУАЦІЇ В СОЙМІ „Дзень Польскі“ пише: Ситуація в соймі разураз загострується. Поверховний спокій що раз більше розривають партійні пристрасти. Що раз виразніше показується, що співпраця сойму й уряду вимагає реальних програмових підстав.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ ШОБЕР зложив у Римі візиту Св. Вітцеви разом з австрійським послом при Ватикані. Приняття було дуже торжественне. Авдієнція тревала 20 мінут. Св. Отець передав Шоберові золоту ювилейну медалю. Потому був Шобер з візитою у кард. Гаспаррі.

МУССОЛІНІ І ШОБЕР підписали в Римі договір приязни іменем Італії й Австрії. „Джйорналє д‘ Італія“ пише: Протокол договору підписаний в Паляццо Венеція представляє перший крок до здійснення великих замірів (Правдоподібно вяжеться з тим віднова австро-угорських тісніших взаємин сим разом під патронатом Італії й відповідне скріплення впливу тих трьох держав на Балкан).

10 ЕСТОНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ прибуло до Варшави. На двірци зустрів їх представник Союза польських журналістів Порай Кузьміньский і представник мін. загр. справ Чосновский. Естонські журналісти замешкали в готелі „Польонія“.

МІЖ АВСТРІЄЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ наступило сильне напруження відносин головно на тлі господарських взаємин. Німецька преса гостро нападає австрійських політиків. „Ляйпціґер Н. Нахріхтен“ пишуть, що Австрія визискує ідею соборности німецьких земель лише для своїх політичних цілей і закидає австрійським політикам, пр. Кунмакови, „кеїську демагогію“. Дальше закидують публично, що Австрія веде в Польщі протинімецьку політику. Австрійська преса закидає Німцям брак обективности і претенсіональність.

НОВЕ ПОВСТАННЯ В КИТАЮ. З Шангаю доносять, що в полудневім Китаю знов вибухло повстання. Дно-е з 20.000 повстанців машерує на Кантон. Проти нього йде з військом сам Чан-Кай-Шек.

АМЕРИКА Й АНҐЛІЯ годяться на морській конференції в Лондоні на такій основі: Америка хоче мати право на 18 кружляків по 10.000 тон супроти 15 анґлійських. Коли осягне перевагу 30.000 тон, тоді признає Анґлії право осягнути перевагу 42.000 тон у клясі менших кружляків з арматами проміру 6 ц. Дальші умови малиб зовсім вирівнати сили тих двох держав на морі.

НА ПРЕЗИДЕНТА МЕХІКА, що їхав автом з жінкою й малою сестріницею, уряджено замах. Стріляно 6 разів. Президента зранено тяжко в щоку, його жінку й сестріницю також легко ранено. Секретар і шофер покалічені склом. Стріляв 22-літний Данило Фльорес, сторонник б. контркандидата сего президента.

ПЯТЬ МАҐАЗИНІВ АМУНІЦІЇ артилерії у Франції вилетіло в воздух. Вибухи тревали цілу ніч. Шкода виносить мілїони. Причина вибуху покрита таємницею.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках кавчукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 29-7

НОВИНКИ

Ліквідація всіх церков в СССР В квітні відбудеться в Москві зїзд „живої церкви“, на котрім будуть придумані способи, як зліквідувати всі церкви. Організує той зїзд один з „митрополитів“ тої „церкви“. Сов. уряд приготовляє окремий закон, котрий забороняє істнування всякої церкви й усякого релїґійного тов-а в СССР.

Мусять постити. Больш. влада оповістила 11 пісних днів на місяць у Москві, бо нема мяса.

В Люблині збанкротував міський театр.

Становище польського гірництва на Шлеську стає з дня на день тяжче. Всі копальні постановили що місяця відправляти по 5 процент робітників, коли ситуація не поправиться. Подібно є в промислі текстильнім, деякі фабрики працюють лише 2 дні в тиждень.

Польські власти постановили відкрити катедру білоруської мови у виленськім університеті.

В польській армії перенесено в стан спочинку 86 нових офіцирів.

У Відні банкротують найповажніші текстильні фірми.

Банк Анґлії знижив дисконт з 5 на 4½ процент.

У Франкфурті збанкротувала знана в цілій Европі фірма обуви „Ґольо“, Акц. Тов.

Щурі причиною голоду. Один місіонар з острова Джави описує страшний голод, який панує на острові Флорес наслідком надмірного розмноження щурів. Значне число жителів вимерло. Багато сіл опустіло зівсім. Серед туземців, а головно серед дітей смертність зростає з кожним днем.

В Будапешті збанкротувала велика фабрика шруб Фодор і Син.

У Відні продають большевики гарний будинок б. царського посольства разом з православною церквою. Домагаються 200.000 фунтів стерлінґів за ті прегарні будівлі з цілим комплєксом забудовань.

——o——

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 31 січня с. р. помер о. др. Ґеоргій Шуба, пралат-канонік ужгородської капітули і ректор гр.-кат. богословської академії в Ужгороді. Похорон у капітулі гр.-кат. катедри в Ужгороді відправив епископ мукачівської епархії Преосв. Ґебей, дня 3. лютого с. р. Покійний був глибоковченим теольоґом і членом Т-ва ім. Духновича. Вічна Йому Память!

——o——

Переписка Адміністрації

Впов. Joan Ghirasin w Casa Cercuala. Romania. — Передплату за „Нову Зорю“ за III. кв. 1929 в квоті 1 доляр амер. ми одержали

Від Товариства Українських воєнних вдів і сиріт, одержуємо слідуюче письмо:

Отворена рана

Зпоміж усіх ран, які завдала нам визвольна війна залишається одна дуже болюча, не лиш незагоєна, але навіть нелїкувана рана. Є це вдови й сироти по борцях Української Галицької Армії.

До цього часу Українське Громадянство майже не займалося ними, хоч вони зі всіх жертв війни може найбільше потребували й потребують помочі. Їхні батьки й мужі не завагалися жертвувати своє життя за Українську Націю, бо вірили, що як їх не стане то Нація заопікується тими, яких вони залишають, що не дасть загинути їхнім дітям і жінкам.

Віддаючи життя за Націю, віддаючи все те, що нам найдорожче — віддали Її також свої діти й жінки.

Нація приняла їх жертву, кровавy жертву, але рівночасно мусить і перенятн обовязок зглядом вдів і сиріт по полеглих, обовязок, який виповнити мусить, бо обовязок цей наложили на Неї ці, яких воля і память для нас свята.

Товариство Українських воєнних вдів і сиріт відновило свою діяльність і звертається отсим з закликом до всіх Українських Громадян вступати в члени Товариства та складати добровільні датки на вдови й сироти по Українських Героях.

Членська вкладка виносить 50 грошів місячно, тож ніхто не повинен відмовитися від зложення цеї малої квоти, якою не зрівноважить жертви життя, але хоч одну сльозу утре з віч сиріт і вдів по членах У. І. А.

Є це не жертва — але сповнення обовязку, який тяжить на всіх членах Нації.

Жертви й вкладки слати на адресу: Український фонд воєнних вдів і сиріт — Львів, Руська ч. 3. II. поверх, або — „Дністер“ у Львові, Руська 20, вкладкова книжка фонду воєнних вдів і сиріт. 629. 1—1

——o——

Жертви

Впр. о. Михайло Кузьмак з Шікаґа, пересилає жертву Парохії Рождества Пречистої Діви Марії в квоті 60 долярів амер. на Укр. Інвалідів. — **Впр. о. Василь Трицецький,** парох в Волосатім, п. Лютовиска зі збірки на соборчику в Двернути пересилає: 17 зл. на Рідну Школу і 17. зл. на Укр. Інвалідів. — **Церква в Яричові Старім,** чеком 17/30 П. Щадн. 20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і винимання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі 620 6-6

П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Евангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 5-20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ И ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралї) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.) **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 91-100 294

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem Львів, неділя 16. лютого 1930. Ч. 12. (312)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Німецька преса про послання Св. Вітця

ПАТ доносить: Послання папської курії про переслідування релігії в совітах пояснює „Берзен-Цайтунг“ як видання Римом війни Червоній Москві, війни тим грізнішої для володарів Кремлю, що римська Інституція просто невломима для совітів. —„Берлінер Тагеблят“ пише, що останне послання Папи перетинає всі нитки, які досі істнували між Апост. Столицею й урядом совітів. — „Таг“ не сумнівається, що те послання спонукає до зреформування публичного життя Европи не тільки в католицьких краях. — „Кельніше Цайтунг““ твердить, що папське послання має на цілі позискати вплив на православну церкву, що становить улюблену думку теперішного Папи Пія XI.

Дивні події в соймі і кругом сойму

Сойм ухвалив буджет урядови, але знов відкинув майже всі його внески в справі привернення счеркнених позицій. Таксамо відкинено внески клюбів: українського, німецького й жидівського, а внесок клюбу білоруського в справі вставлення в буджет 250.000 зол. на білоруські освітні цілі ухвалено, причім частина клюбу ББ. голосувала „за“, а частина „проти“. Дальше сойм ухилив пресовий декрет президента. Дуже знаменну позасоймову декларацію оповістив клюб ББ. В ній каже, що його члени не будуть користати з нетикальности і ставляться на всяке обжалування, навіть приватного характеру. Вкінці Надзвичайна Комісія, для розсліду подій з 31. X. 1929 в передсінку сойму, одержала від марш. Пілсудського лист з реверляціями, одначе змісту їх досі не оповіщено і річ сумнівна, чи оповістять.

Сильна зима в Европі

Сніги й вовки навіть в Еспанії.

З ріжних сторін Росії доносять про великі морози й заверухи. Комунікація перервана в багатьох місцях. — Латвію навістили такі морози, що рижський залив що раз більше замерзає. Хід кораблів дуже утруднений. Пущено в рух ледоколи.

ПАТ доносить з Мадриту: В цілій Еспанії впали великі сніги. Комунікація на багатьох залізничих лініях зірвана. В околицях Овіеда вовки зійшли з гір на долини і роблять великі спустошення у стадах.

—o—

Відношення до монаших чинів у Польщі

„Газета Варшавска“ принесла в 44 ч. документ у комунікаті КАП-у з дати Варшава, 9. VII. 1929. Міністерство рільничих реформ по переведенні переписки з міністерством праці й сусп. опіки поручило оставити без узгляднення внески на виділення ґрунтів релігійним згромадженням на цілі суспільної опіки, а пан міністер праці письмом з 13. VI. 1929. ч.2946/11 взяв назад апробати всіх внесків що до виділення ґрунтів реліг. згромадженням на цілі сусп. опіки. — „Г. В.“ додає: З того документу видно, що в відношенні до монаших чинів, котрі в суспільну працю вкладають тільки саможертви і безінтересовности, примінюється виїмкові права. Світські організації можуть отримувати цілі маєтки, а монаші чини ставляє мін. праці й сусп. опіки поза скобки горожанських прав під тим оглядом. Статейка має наголовок: „Масонерія, уряд і церква в Польщі.“

Як пізнавати фальшиві банкноти

Хоч фальшиві 100-долярівки підроблені дуже добре, то пізнати їх можна ось по чім: Рисунок ленти під портретом Франкліна заходить у фальшивих банкнотах аж на букву „Р“ в слові „Гундрет“ (сто). Портрет Франкліна не чорний як на правдивих банкнотах, але ясно-зеленковатий з сірим відтінком. Шовкові ниточки на фальшивих банкнотах більше скручені ніж на правдивих. Число банкнотів правдивих, уміщене по стороні портрету, витиснене так сильно, що знати його й на другім боці, а в фальшивих треба аж дивитися під світло, щоб те число побачити на відворотній стороні. Банки в Польщі приймають 100-долярівки з портретом Франкліна серії 1914 тільки від знаних клієнтів і то лише з заявою на письмі, в котрій стверджені серії й числа. Ті банкноти висилають до Америки, де їх піддають розслідови. Коли банкнот покажеться фальшивим, клієнт мусить його назад приняти й заплатити банкови процент за 6 тижнів, то є за час їзди до Америки і назад. Мимо всего не треба зі страху продавати долярів по низькій ціні, бо аж так багато фальшивих, як говорять, нема в обізі.

Вчитися чужих мов

Одно ціле засідання французького сенату присвячено справі навчання чужих мов у середних школах Франції. Замітне те, що мимо горячої дискусії ні оден бесідник не звертався проти німецької мови. Навпаки, всі підчеркували, що вже сам факт сусідства з германськими народами вимагає того, щоби французька молодь вчилася їх мов, а саме німецької й англійської. Розуміється, покревним латинським мовам, еспанській та італійській признано першенство. Підношено також вагу португальської мови, а то з огляду на будучі економічні звязки з Бразилією, котра буде одною з найбогатших держав на землі. (На конечність знання чужих мов треба й у нас звертати увагу молоді, бо незабаром на тих, що не знають чужих мов, дивитимуться в світі приблизно так, як ми сегодня дивимося на неграмотних).

ПЕРЕД ПРОЦЕСОМ

Українських націон. діячів у Харкові.

Незабаром зачнеться у Харкові великий політичний процес українських національних діячів Наддніпрянщини з С. Єфремовим, А. Ніковським і В. Чехівським на чолі, що їх большевицьке ДПУ (Чека) арештувало в 1929 р. нібито за приналежність до т. зв. „Спілки визволення України“, якої метою нібито було: визволити Вел. Україну зпід большевизму і Москви.

Яка іронія! Єфремов, котрий в часах істнування на Вел. Україні української національної державности був одним з тих, що постійно стояли в опозиції до майже всіх українських національних влад та сіяли невдоволення; Ніковський, котрий в 1918 р. на саму згадку тільки вступити до кабінету гетьманської Української Держави загрозив, що за двері викине того, хто поважився б прийти до нього з таким предложенням; Чехівський, котрий за час свого премієрства будував на Україні більше соціялізм, ніж українську державність; словом: люде, котрі у свій час не мало причинилися до запанування на Вел. Україні большевизму і Москви, тепер поставлені перед трибунал большевицько-московської креатури У.С.Р.Р. за змагання позбутися — прямих наслідків своєї власної політики в 1917 до 1919 р.

Нема найменшого сумніву, що процесови тому большевики нададуть широкий розголос на Вел. Україні і закордоном. Вони будуть намагатися з одного боку дискредитувати український національний рух взагалі, а з другого — представляти себе, як одиноких „правдивих“ спасителів України. Вони зайвий раз виступлять у ролі, яку з таким успіхом для себе грають від перших хвиль своєї появи на Україні.

Нема також найменшого сумніву, що аби осягнути сказане вище, большевики зроблять усе, що тільки вважатимуть доцільним. А доцільним большевики вважають усе, що тільки нищить їх противника та скріпляє їх самих у боротьбі з ним. Отже: провокацію, фальшування — аж до грубого насильства включно.

Чи треба пригадувати ті тисячі провокацій большевицької Чеки, через які безліч людей на Україні попали у тюрми або навіть втратили життя? Чи треба пригадувати недавне фальшування большевиками переписки живих іще найвизначнійших діячів УНР., зразки якого друкувала в 1928 р. закордонна большевицька рептилька — парижські „Українські Вісти“? Чи треба пригадувати ті загально відомі большевицькі акти вимушення і насильства: „покаяння“ Хвильового, убийство Петлюри і т. п.?

Все те читач мусить ямити, коли читатиме звіти з харківського процесу. Бо яка ґарантія, що тих звітів не будуть большевицькі справоздавці грубо фальшувати? Де певність, що навіть матеріяли, на яких оперте обвинувачення, не є фабрикатом большевицького ДПУ.? Не тільки, що нема такої ґарантії і певности, але навпаки: можна згори сказати, що і матеріяли, які ДПУ предложить на процесі як „докази“ вини обвинувачених, се його власні фальсифікати, та що й самі звіти з процесу будуть сфальшовані. Зо-

крема буде зовсім певно грубо сфальшована оборона обвинуваченых, коли оборона така взагалі можлива в большевицьких умовах.

І нехай читач не дасть обманути себе тим, що писатимуть з процесу навіть евентуальні спеціяльні „кореспонденти ззакордону“. Бо треба добре тямити, що ні оден незалежний від большевиків закордонний часопис ані незалежний закордонний кореспондент дозволу на приїзд на процес до Харкова не одержить. А ті, що одержуть дозвіл, безсторонного звіту з процесу не дадуть не тільки з субєктивних, але і з обєктивних причин. З субєктивних: бо дозвіл одержать тільки ті закордонні часописи і кореспонденти, що є „міле відзяні“ у большевиків, або взагалі є большевицькими. З обєктивних: бо ніяких немилих для себе звітів большевики з СССР. не випустять.

Одиноко вірний звіт з харківського процесу моглиб подати кореспонденти закордонних, від большевиків зовсім незалежних часописів, зокрема закордонних українських часописів національного напрямку. Та й то не в дописах із Харкова, а хіба по своїм повороті до дому. Та про се в большевицьких умовах нема й мови!

Тому всі звіти з процесу українських національних діячів у Харкові треба читати дуже критично.

——o——

Опінія лікарів і правників

про т. зв евтаназію.

„Оссерваторе Романо“ в останніх часах занимається часто справою евтаназії*). В заходах і стремлінню до введення безкарности за „морд під впливом співчуття“ ватиканський орган бачить „типовий вираз сучасної моральної декаденції, що пливе з легковаження вартости життя в теорії і в практиці“. В одній з посвячених тій справі статті помістив він ряд опіній визначних представників медицини й права в Бразилії, які майже бев виїмку заперечують право вбивання невилічимо хорих і позваляють мати оправдану надію, що новочасна пропаґанда евтаназії стрінеться зі сильним спротивом лікарів і правників, бодай у Бразилії.

Проф. Австроґезільо, знаний психіятр, заявив: „Я рішуче противний евтаназії з огляду на етику звання й на почуття людяности“.

Проф. Йоедос Сантос, президент правничої комісії парляменту сказав так: „Наше законодавство не може й не повинно допустити до того, щоб евтаназія була вільна від кари“.

Проф. медицини Афраніо Пейхото, член бразилійської академії наук, сказав: „Пошана людського життя є для медицини недоторкалною доґмою“.

Коротка й виразна заява иншого визначного лікаря, Лейтао да Кунга: „Я безоглядний ворог евтаназії“.

Послідна опінія походить від президента палати адвокатів, котрий висказується проти безкарности „убийства під впливом співчуття. Справедливість не може числитися зі співчуттям“.

В звязи з тим „Оссерваторе Романо“ замічає, що не може бути співчуття, котре противилосяб почуванню людяности. Звільнення від вини убийника, котрий убив „з милосердя“, є найбільшим проступком проти почування людяности, а наслідком того і проти співчуття.

*) Під „евтаназією“ розуміють „легке умирання“, дальше: вдекшування його наркотиками, вкінці всяку допомогу в цілі лекшого розставання зі світом, але не приспішування смерти, в що нераз вироджується така „допомога“ та стає звичайним убийством.

——o——

Приєднуйте нових Передплатників!

o ПЛЯТОНІД ФІЛЯС Ч.С.В.В.

З минулого й сучасного

II.

Що шкіл в нас було замало, сего — думаю — ніхто не буде перечити. Виростала-ж бо наша Церква і числом вірних і своїми просторами до великанських розмірів. І росла, хоч цілий вік 17-ий купав її в крови власних дітий, а у 18-тім розчленовувала її орґанізм і нищила царська самоволя. Та якраз ті переслідування чи не кажуть нам з подивом глядіти на повні героїзму змагання унії, засіяти всі свої землі своїми школами і на всі можливі собі способи використати чужі заклади? Наведені Автором скупі повисші дані, чи-ж не дають на се ясного свідоцтва як широ і неустанно працювала наша Церква, щоб якнайліпше виобразувати собі і вишколити свій клир на місце того, який діставала по схизмі?

Хоч нащій Церкві і не ставало сил на заснування своїх університетів чи академій, мимо сего від своїх початків до кінця мала вона розмірно велике число мужів з повним академічним богословським образуванням, які сміло могли рівнятися з такими-ж у інших катол. націях. Але й свого нисшого парохіяльного клиру не оставляла наша Церква без відповідного достаточного на ті часи вишколення. І то не лише клиру нового, який вже сама собі з молодшої ґенерації утворювала, а — й того, який діставала безпосередно по абюрації від схизми. Що робив св. Йосафат, безнастанку обїзджаючи свої епархії і скликуючи клир на конференції в цілі уроблення його на відповідних душпастирів, те саме робили всі наші епископи, чи то самі, чи через своїх візитаторів і інструкторів. З доброю совістю можемо сказати, що загал нашого катол. клиру в унії не був ні науково ні морально низший від загалу клиру польського, ба й німецького з тих часів, як про се можна переконатися з „Geschichte der Päpste“ L. Paster'a. — Отже якимже доказом для тези о. Сліпого буде exemlum educationis cleri ucraini tempore Unionis? По нашій совісти може се бути ли не exemplum з одного боку знаменитої дбалости Унії про наукове й моральне піднесення свого клиру, а з другого боку exemplum гарних на загал успіхів тоїж дбалости в клирі, мимо тяжких політичних, церковних і народних обставин! Друге exemplum для тези о. Автора малоб бути таке „Священики, що на чужинецьких університетах свої відбували висші студії, несвідомо (inconscie) чужу практику заводили в обряд і дисципліну“ (ст. 213). Фактично від перших народин Унії аж до нині всі наші владики (з нечисленими виїмками) завершували свої студії на чужинецьких університетах. За літ триста якеж-то велике число тих священиків, світлих наукою і знаменитих в нашій Церкві, працями і заслугами, дали нам як раз ті чужинні університети! Так шож, коли по думці о. Сліпого — все то обрядові гебриди, сінкретисти, exemplum, звідки до нас йшов „уніятизм“... Щастя, що ті люди бодай ще читати по нашому не перевчилися! Але здається, що й сам Автор відбував свої науки на чужім уріверситеті? Чи і його зробив той університет обрядовим гебридом? — „Очевидно, не всі“, скажете. Коли-ж не всі, то вже тим самим упадає аргумент о. Автора, що „священики, які на чужинецьких університетах відбували свої студії, чужі практики заводили в наш обряд“. Та щей „inconscie“, — несвідомі, що творять! Хто-ж тоді буде свідомий? Клир у краю в очах о. Сліпого з браку шкіл — темний, невміючий і читати; клир вихований заграницею — непочитальний; справді достойне друге exemplum, щоби відстрашити від такої Унії всіх і вся!

Правда однак зовсім інша. Досі ще ніхто не підшукав з превеликого числа всіх тих священиків, які позаграницями вчилися, хочби одного Х-а чи У-а, на котрого можнаб було вказати: Ось сей то Х. У. впровадив таку чи сяку чужу практику в наш обряд з тої причини, бо так на нього ділав чужий університет. Можемо бути певні, що ніхто такого й не підшукає ніколи. Чому? Бо такого Х-а чи У-а взагалі не було і не буде. — „Як-же то“, скажете, чи-ж не було в нас таких, які в нас „нововведення“ заводили? — О, такі були, і дасть Бог, що-й у будучности будуть! Таких прямо жадає Дух Божий в Божій Церкві. На те він оснував свою Церкву для людей, щоб вона зовнішними обрядами помагала їм у проявах віри і побожности. А що не все всім помагає і не завсіди те саме, длятого той дух життя і поступу а разом з тим і Дух, що знає людське серце і його вимоги, дбає про це, щоби відповідно до часу і його обставин одні перестарілі обрядові форми замінити новими, другі, що вийшли з практики, заступити практичнішими, інші, які показалися для людей за тяжкими, виручити лекшими, ті, що не відповідають або менше відповідають законам естетики, здоровля, порядку, краси, справити відповіднішими і т. д. Яка ріжниця в обрядах тої самої Церкви в катакомбах а в часах свободи і сили! Яка ріжниця в уділюванню св. Тайн у випадках наглих а в часах нормальних! Яка ріжниця в самій відправі безкровної жертви в часі останних переслідувань у Мехіку а днесь по побіді! Для розумного отже чоловіка се як раз живий доказ, що й нашою Церквою управляє Дух Божий, дух Вселенської Церкви, коли в ній управлякочі мужі не були (і дасть Бог не будуть) ні сліпі на вимоги часу, ні глухі на голос Божий, — а дбали та будуть дбати про такі „нововведення“, яких жадає віра і катол. побожність. Чи ті мужі виходили з домашнього виховання в краю, чи з чужих університетів, се річ зовсім обоятна. Не вона ними руководила а дух вселенської кат. церкви; не брак науки чи знання своєї історії, а розум і конечність практичного душпастирства; не сліпе чи несвідоме малпування чужого, а глибша наука і ширший досвід, з яким хотіли послужити церкві і повіреним собі душам!

Зовсім не твердимо сим, що всі їх почини і „нововведення“ були в кождім конкретнім ділі вповні звершені, під кождим оглядом удачні і на пізніші часи та нові обставини вистарчаючі. Ми якраз противного погляду! Скільки-ж то змін-реформ переводили і стало переводять найвисші Намісники Христові в лат. богослуженнях! Скільки таксамо намістні Епископи або їх собори. І ніхто розумно та совісно не робив і не робить їм ізза того ніяких закидів. Чи одній нашій Церкві в Унії має се бути недопустимим злочином?! Чи не є це глум з простого здорового розуму, коли підносять крик на унію, зазрівши, що в наших церквах гасять свічки свічкогасом, а не пальцями, проповіди голосяться з проповідниці а не „від престола“, каянники сповідаються при сповідальницях а не спираючись на раменах чи колінах священика і т. д., і т. д.? Дивні люди! З такими поглядами будуть все лихо в Церкві зводити до обрядової зовнішности, а тих, що хоч дещо в ній змінилиби, будуть уважати як не за „зрадників Церкви“, то бодай за людий без науки [1]), без знання історії [2]), — як не за ідіотів, то за semidoctos [3]) як не за ворогів сходу, то за рабів заходу [4]), як не за свідомих кириників, то за inconscios [5]) — непочитальних, словом deplorandum exemplum „уніятизму“.

(Далі буде).

[1]) Ст. 210. [2]) Тамже. [3]) 325. [4]) 212. [5]) 213.

——o——

Основні течії соціяльно-економічної думки XVIII-XIX. ст.

„Освічений" абсолютизм. — Лібералізм.— Соціялізм. — Етичні й релігійні напрями.

I.

18-те століття се переломова доба в новій історії Европи. Її характеризують: швидкий і широкий розвиток промислу й міжнародної торговлі, цілий ряд дуже важних технічних відкрить, як парові, ткацькі, прядильні машини, перехід від майже натурального господарства до капіталістичного, значний поступ стислих і технічних наук, розвиток фільософії теоретичної — школа Ляйбніца, Кант і суспільно-політичної — Вольтер, Монтеске, Русо та ін., розвиток економічної думки— фізіократи, Ад. Сміт — і створення науки політичної економії А. Смітом, нарешті титанічне зусилля французького народу до радикальної перебудови соціяльного ладу й до створення всесвітної держави з ідеальним суспільно-політичним устроєм.

Але ввесь той „прогрес" 18. ст. має переважно технічно-матеріяльний характер. Перетворення суцільної культури середних віків в однобічну технічно-матеріяльну, світську цивілізацію, роспочате добою „Відродження" XV—XVI ст., досягло свого крайного розвитку в 18. ст. Фільософія, наука, суспільно-економічне й політичне життя, соціяльні й державні ідеали, змагання, закони, реформи в 18 ст. втратили християнські засади та стислий звязок з християнством. Европа 18. ст. неначе забула основні соціяльні засади християнства й вернула знов до передхристіянських ідей і форм суспільного устрою: з одного боку — до етатизму, тобто до поневолення особи, одиниці державою чи суспільством; з другого боку до крайного індивідуалізму. Церкву занедбується, ігнорується, позбавляється впливу на суспільне життя, або робиться проби перетворення Церкви в підрядну, підпорядковану державі інституцію (йосифінізм у Зах. Европі, синодальний систем у Росії). А внаслідок того всього загострюється конфлікт між особою й суспільством, одиницею й колективом, (громадою), громадянином і державою, котрий веде до цілого ряду революцій 18—20 ст.

Серед монархів і взагалі правителів 18. ст. велику популярність здобуває ідея „освіченого" абсолютизму, котра сильно нагадує старинний, передхристіянський етатизм. Монархи 18. ст., захоплені мрією про ущасливлення своїх „підданих" — розуміється, ущасливлення матеріяльне, як прим. Йосиф II. в Австрії, Фридрих II. в Прусах, Петро I. й Катерина II. в Росії, широко розвивають державну організацію, охоплюючи в ній майже всі прояви суспільного життя. Держава перебирає в свої руки піклування про всі сторони життя „підданих", дрібязково регулює їх побут, поводиться з ними, неначе з дітьми. Та „опіка" держави доходить часом до того, що держава усталює навіть, які мають бути мешкання, одіж, їжа і т. д. ріжних станів. Жадної ініціятиви, жадної волі „підданим" не дається. Одиницю, особу поневолено державі, поневолено нібито в інтересах кожної одиниці, в інтересах всіх і кожного з „підданих". Се так звана „поліційна держава" 18. ст.*).

Та се поневолення особи державою викликало острy опозицію у вигляді лібералізму. Проти поліційної опіки держави над „підданими" висунено ідею повної свободи громадянина. „Свободи громадянина" урочисто проголосила „Велика" французька революція 1789 р. Богато визначних письменників ,фільософів, правників та економістів теоретично угрунтовувало ліберальну ідеольогію; серед них Вольтер, Монтеске, „батько" політичної економії Адам Сміт, Бентем, Джемс Міль, Джон Ст. Міль і баг. ін. (Джон Ст. Міль проте пізніше значно обмежив крайні вимоги лібералізму).

Лібералізм вимагав передовсім 1) заведення громадських свобід і невтручання державної влади в приватне життя громадян та 2) заміни абсолютизму конституційною монархією або республікою основаною на розділі законодатної, виконавчої та судової влади. Основний клич лібералізму можна схарактеризувати так: „Геть з постійною опікою держави над кожним кроком людини! Дайте кожному волю й право ініціятиви!" — „Дайте кожному, можливість упорядкувати своє життя, як він хоче; — закликав Джон Ст. Міль, — коли хто хоче заподіяти собі навіть шкоду, він може се зробити. Ніхто не має права йому перешкодити. Інакше буде знівечена засада свободи..." — „Держава не повинна втручатися в життя своїх громадян, — писав другий визначний ідеольог лібералізму Вільгельм Гумбольдт, пруський, потім германський міністр, один з головних діячів націон. відродження Німеччини на поч. 19. ст. — Держава повинна задержати тільки обовязки „нічного сторожа", тобто не допускати грабунків, вломів, убийств і т. и., повинна дбати лише за зовнішний добробут, а все інше лишити самим громадянам". Зокрема ліберали остро виступали проти всякого втручання держави в економічні відносини. Лібералізм проголосив три основні суспільно-економічні тези, яких не повинна порушувати держава: 1) Свобода громадянина, 2) приватна власність, 3) свобода торговлі й договору. Держава не повинна регулювати ані суспільно економічних відносин в середині краю, ані торговельних зносин з закордоном. До сих засад схилявся вже основник науки політичної економії А. Сміт та його продовжателі Мальтус і Рікардо, т. зв. „клясична школа". Наслідувачі їх привели сі методи до різкої крайности, формулуючи свої соц.-економічні вимоги до держави словами: „Laissez faire, laissez passer" (Дозвольте, нехай все йде природним ходом) і гадаючи, що навіть у часі найстріших економічних криз державний уряд повинен бути спокійним глядачем, бо мовляв без урядового втручання суспільно-господарське життя само нормальним шляхом вийде з кризи та прийде згодом до звичайного русла.

Річ ясна, що лібералізм, таксамо як і етатизм (поневолення особи державою) з його варіяціями „освіченим" абсолютизмом, соціялізмом і комунізмом, се витвір передхристіянської, не-християнської цивілізації. В стариннім передхристіянським світі загалом панував етатизм, але не все і не всюди. Як реакція

*) Фільософічно-наукову підставу до „освіченого" абсолютизму й поліційної держави дали Т. Гобс і С. Пуфендорф. Найдовше ідеї „поліц. держави" задержалися в Австрії, де аж до 1848 р. по високих школах були виклади „поліційного права" по системі Зонненфельса, типового представника ідеольогії поліційної держави. З Українців теорії „освіченого" абсолютизму держався почасти, але не цілком Теоф. Прокопович, котрий розвинув її в „Правді воли монаршей" і в „Духовном Регламенті", пробуючи однак злучити в сих творах ідеї Гобса й Пуфендорфа з християнськими засадами; та ясно, що Гобс і Пуфендорф в його суспільно-політичнім світогляді переважали над християнством. „Дух. Регламент" Прокоповича, як відомо, став основним законом рос. синод. церкви.

„GENEWA" Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 13-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоратки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Tretorn", кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery", косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

VII.

В неділю мій наставник явився в мене в четвертій годині, в святочному настрою, в модному пальті, дорогому костюмі та трохи не в циліндрі. В такому виді й так вчасно не приходив він іще ніразу. Від несподіванки я зовсім стерявся, та Іван Миколаєвич був тепер видно в якомусь незвичайно високому настрою й зовсім не звернув уваги на моє схвилювання. Пригадую, він навіть не поздоровкався й підійшов до стола не скидаючи пальта.

— „Сьогодні я зайшов поговорити про одну дуже важну справу", почав він без звичайних запитів про справи своїм характеристичним і на цей раз дуже притишеним і незрозумілим воркотінням. — Сподіюся, тут не чує нас ніхто". Іван Миколаєвич глянув на бічні зачинені двері (я жив у кімнаті з двома дверми) й очевидно не вдоволений акустичними умовинами в цему місці, зробив кілька кроків до виходу та спинився, прислухуючися в куті між стіною та входом. У коридорі було тихо.

— В мене для вас дуже важне поручення... Бачите... ви повинні дати слово, що нікому, рішуче нікому не скажите про це...

Я прирік.

— Знаєте... Ми вже давно стежимо Плєве. Була організована така компанія, та розбилася. Тепер збирається друга. Чи не схочете взяти в ній участи? Я думаю, що ви могли б узяти на себе окрему функцію. Бачите... ви — юнак гарний...

Іншим разом я не оминувби подякувати своїому керманичеві за цей доволі фаміліярний комплімент, але тут було не до цего.

Я слухав, затаївши віддих, стараючися не пропустити й словечка.

— Діло в цьому, що в Плєве є любовниця... Графиня Кочубей (хай простить мені графиня нескромну згадку її імени, вона в цьому випадку паде вповні на це заведення, що в його глибині родяться такі сумнівні проекти).

— У графині є покоївка. Булоб добре, колиб ви порозумілися з нею та при нагоді отворилиб нічю їм двері, а бодай, сказали їм день і годину його приїзду до графині. Живе вона на Тверській... Іван Миколаєвич назвав число, здається 23... Чи можете взяти на себе таку ролю? Ніщо й казати, самі розумієте, що відповідальність за це серіозна, каторга, а може й більше...

Я сподівався всего, тільки не цього!... Яка гидота! Ніколи не чував,щоб революціонери хапалися таких підлих способів. Підляки! Провокатор! крикнути йому на це, дати в лице!

Ні, годі! Щоби скрити своє схвилювання, я низько схилив голову. Арештують, заразісько арештують... Він може й не випустить із дому. Продержать роки в якомунебудь ізоляторі, щоб не базікати... А моя ненька, люба старенька ненька... Господи поможи!...

— Так — тихо сказав я вкінці. Моє схвилювання Іван Миколаєвич, очевидно, вважав зівсім природним. Таких річей не рішають від разу.

Опанувавшися як тільки було можна, я глянув йому в лице — в чорних очах мойого „вчителя" світилося таке ніжне захоплення, що я на хвилинку був у сумніві, чи правдиві мої здогади.

(Далі буде.)

——o——

етатизмові, вже в Атенах появилися софісти, крайні індивідуалісти. В старім Римі пізнішої доби знов сильно розвинулися індивідуалістичні струї, з одного боку в фільософії, в індивідуалістичних системах епікуреїзму, стоїцизму й ін., зроджених на грецькім ґрунті, але розвинених головно в Римі, а з другого боку в римськім праві пізнішої доби.

Обидва системи — етатизм й індивідуалістичний лібералізм криють в собі небезпечні складники. Етатизм поневолює одиниці державі, позбавляє їх волі й ініціятиви, робить всіх рабами держави. Індивідуалістичний лібералізм не доцінює значіння суспільного чинника, дозволяє розвиток сваволі й насильства в соціяльно-економічних відносинах і, теоретично проголошуючи повну рівність і свободу, фактично допускає поневолення слабших сильнішими.

В основі суспільно-економічної доктрини лібералів — „клясичної школи“ А. Сміта, Рікарда, Мальтуса, Джемса Міля та ін. лежить невірна, але з етичного погляду вельми шкідлива теза, що основна засада всього економічного життя, всіх приватно- і суспільно-господарчих процесів се інтерес: кожна людина, згл. спілка людей, громада, держава, в економічних відносинах змагає до того, аби при найменшій витраті засобів, досягти якнайбільше користи. Така основна засада ліберального суспільно-економічного систему виключає з одного боку вмішування сторонних чинників, прим. держави у приватно-господарчих відносинах, а з другого всякий етичний момент.

Ліберального систему в його чистім вигляді послідовно ніде не переведено в соціяльно-економічнім життю. Та все-таки лібералізм мав великий вплив на розвиток суспільного господарства всіх цивілізованих країн, передовсім Англії. Англія се взагалі „клясична“ країна політичного й соціяльно-економічного лібералізму. В ній найвчасніше й найбільше розвинулися фабричний промисл, зовнішна торговля,а з ними капіталістичне господарство. В Англії вже в 17. ст. конституційний устрій, парляментаризм і громадянські свободи остаточно одержали перемогу над абсолютизмом. Англію всі ліберали континентальної Европи вважали за приклад ліберальної конституційної держави, приклад гідний наслідування.

Отже пригляньмося, до чого довів ліберальний соціяльно-економічний систем у тій свобідній Англії, на яку довгий час з подивом, захопленням і заздрістю дивилися ліберали інших країв Европи, від Вольтера почавши і на такім Мілюкові, нашім сучаснику, скінчивши.

Не обмежене в своїм розвитку ані державою ані Церквою капіталістичне господарство Англії кінця 18. і 19. ст. скоро виявило поруч з позитивними рисами також страшні соціяльні небезпеки, які криє в собі вільний і буйний розвиток капіталізму. „Правна рівність“ капіталіста й робітника при заключуванні між ними „свобідного“ договору скоро показалася мертвою буквою. Бо що за користь робітникові з його громадянських свобід, політичних прав, свободи договорів і рівности всіх перед законами, коли голод і нужда змушують його йти на всякі умови, щоб заробити іноді буквально тільки на хліб... Мимо правної рівности всіх громадян, мимо вихвалюваної англійської свободи, в цілім ряді англійських фабрик поч. 19. ст. робітники опинилися фактично у становищі мало чим ліпшім від невільничого. Умови праці на багатьох фабриках були страшні. Жадної контролі й опіки держави не було. Працювали не тільки дорослі робітники ,але й жінки їх та малолітні діти. „Ліберальні“ економісти похваляли сю участь у роботі робітничих жінок і літей; бо се, на їх думку, підносило зарібок, а разом з тим і добробут робітничих родин; в дійсності-ж сильно обнижувало платню робітників, бо збільшувало число шукаючих зарібку; отже значно погіршувало господарський стан робітників. Умови праці жінок і дітей на фабриках і копальнях були особливо тяжкі. Так напр. у деяких вугляних копальнях жінки й діти на чвораках, що хвилі зупиняючись, мусіли тягти тачки з непосильним тягарем. На фабриках часто мліли жінки й діти від страшного повітря і від непосильної праці. Страшенному фізичному обезсиленню товаришила цілковита недостача умового розвитку. Анкети, переведені тоді в Англії серед робітників виявили, що деякі робітники не знали, в якій державі вони живуть, хто такий Ісус Христос і т. і. Очевидно, в порівнанню з тим станом англійського робітництва, навіть російське кріпацтво того часу було далеко менше тяжке.

Найстрашніших хвиль досягає Англія к. 1815 р. Не обмежене нічим, залишене вільній конкуренції англійське капіталістичне господарство переживає велику промислову кризу. Тисячі робітників викинено на вулиці внаслідок надпродукції та припинення багатьох фабрик. Не маючи нізвідки допомоги, юрби голодних робітників кидалися на фабрики й нищили машини. Всі більші міста Англії повні були голодних безробітних. Всюди лунали заклики до повстань, нищення і грабунків... Кризи почали далі повторятися... Стало ясно, що держава мусить вмішатися й обмежити сваволю капіталістичного господарства. Ліберальний устрій в його більш-менш чистім вигляді показався для робітників гіршим, а для суспільства небезпечнішим, ніж навіть „освічений“ абсолютизм. Гарні в теорії ідеї політичної й громадянської свободи й рівности лишилися в дійснім життю фікціями; бо вони не забезпечували соціяльно-економічної рівноваги й економічного добробуту. Розвиток соціяльно-економічної нерівности — при рівності політичній і правній — не припинився. Суперечність соціяльно-економічних інтересів ріжних груп населення, ріжних кляс все збільшувалася. На тлі того, як реакція індивідуалістичному лібералізмові і його негація, в 19—20 ст. буйно розцвів соціялізм.

Освітлення природи соціялізму буде темою нашої наступної статті.

М. Полянський.

——o——

Величезний вибір

ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові. 9-30

475

Лист з України

від (імена й адресу пропускаємо з відомих причин) до Ф. П... в Галичині.

Лист писаний свому нанашку дяку Федю Якимовичу. Здраствуйте, дорогий нанашку! Передаю Вам низкой поклон і низайшоє почтеніє і вашим дітям і родичам. Я до того часу слава Богу жив і здоров, а поводженя моє бодай не писати, бо заразом і плач. Та ніт спасенія. У нас велике нещастя, бо релігія померла; ховали на Різдво, церкви позамикали, Хрести поскидали, дзвони побили, образи попалили і дітко живий з москалями танцює по селі а всьо село зганяють в іден фільварок. Забирають коні, корови й увесь ремунент — усе поле, а у ґазди не остаєся нічого. А як ґазда ни хоче записатися, то наложать строф на його й секвеструють будинки, а йому дають вовчий білєт і паличку у руки й іде на тамтой світ. Усе діло до літа, а там не знаю як буде. Як буду живий, то напишу. Там до свиданія!... (і дальше про особисті справи). — Лист сей походить від галицького селянина, котрий остав на В. Україні і як видно з нього що до мови піддався вже деякій асиміляції

——o——

Маленький фейлєтон

За почуття приличности

Направду, „важко буває нераз не писати сатири“ — як мовляли старинні. Сим разом так і свербить рука написати до Хв. Редакції, все одно, чи приймете, чи ні, моє писання. Та винен тут у першу чергу „громадянин зі Станиславова“, що виступив недавно в „Ділі“ проти „Нової Зорі“, як каже, за почуття міри, та мабуть в дійсности з якогось іншого почуття. Обурився, бачите, той „громадянин“ на пункті титулятури..., проти котрої „прогрішила“ „Нова Зоря“ в дописі про недавне епископське свячення в Станиславові. Та не про того „громадянина“ мені йде. Такі типи стрічається вже на шкільній лавці і вони вже мають свій „титул...“

Та признаюся, що і я, також станиславівський громадянин, свого часу дуже обурився. І то якраз з приводу опису того самого торжества, поміщеного в „Ділі“ з 31. січня ц. р. Обурився я вправді не через титулятуру, хоч там „Діло“ з титулами не дуже церемонилося, а написало просто митр. Шептицький, еп. Бучко, а при однім епископі навіть „еп.“ не поставило, а написало само тільки назвиско. Та все те по моєму „суєта“ і я на те не обурювався. Та зате дуже обурився я тим, що такі описи моглиб використати з одного боку тайні „оборонці“, а з другого боку явні вороги нашої Церкви і Духовенства. Перші моглиб на основі статейки „Діла“ закинути, що в Станиславові наступило вже цілковите „златинщення“ нашого обряду, бо на висвяченню „Консекратор заінтонував Многая літа“, значилоб, що замість звичайного в нашім обряді „возгласу“ Владика сам „затягнув“ (заінтонував) многая літа! Дальше виходить з того опису, що (очевидно внаслідок лятинізації і целібату) в церкві на свяченню не було вірних, а зате був „цілий клир“. Що гірше, новий Владика не одержав ані мітри, ані жезла, як це приписує наш обряд, тільки корону(!) і скиптр (берло?). Та не менше страшні булиб закиди лівих оборонців бідного люду. Бо в „Ділі“ стоїть дослівно таке: Після церковного торжества, що тревало від год. 9.45 до 13.45 відбулося приняття в еп. палаті Хомишина (тут титулу удостоїлася тільки каменица!) — Опісля (підчеркнення моє) еп. Лятишевський з балькону в окруженні всіх епископів благословив численно зібраний нарід. Значить, що весь той час, коли тревало приняття (а скінчилося воно коло 6. год. вечером), бідний численно зібраний нарід чекав на вулиці в голоді і холоді на благословення. І як тут не обурюватися радикалам і сельробам на „панів і попів“! Та моє обурення тревало так довго, поки хтось не звернув мені уваги, що „Діло“ тут ні при чім, бо статейка в „Ділі“ є — тільки дослівним перекладом допису в „Поранній“, звідки „Діло“ черпає свої інформації про наші церковно-релігійні справи.

Також станиславівський.

——o——

ОСИП НАЗАРУК

Мої переговори з большевиками

VI. Московська відповідь і польське предложення.

Нарешті настав день, у котрім після слів Літвінова могла вже наспіти відповідь з Москви. Коли я зі своїм свідком зявився у нього, він таксамо сейчас мене приняв у тій самій кімнаті й був таксамо чемний, тільки о ледви замітний відтінок холодніший у поведенні. А може мені тільки так здавалося, та думаю, що я докладно обсервував. На моє питання, чи наспіла вже відповідь з Москви, сказав: — „Так. Ви добре зробили, що приїхали. Там з задоволенням приняли реляцію про ваш приїзд. Все, що можливе, буде заряджене. Таку я одержав відповідь.“

Річ ясна, що я пробував від нього витягнути якусь конкретнішу заяву. Та розмова не вязалася вже. Він був до кінця чемний, але більше як сказав, добути від нього було неможливо. Ми вийшли.

Може бути, що він дійсно таку відповідь одержав і не мав нам що більше передавати, а як річевий чоловік, не міг бляґувати. Та з другої сторони по його ледви замітнім охолодженні в поведенні можна було вносити, що він одержав ще якісь інформації про „зрадливих Галичан“, „котрих треба було покарати за їх зраду“...

За весь час наших збірних змагань від 1914 р. по сей день — переходили ми Галичане спільно багато терпінь, які на нас як спільноту налягли, без ріжниці наших поглядів і переконань. Та ні страшні талергофські муки за Австрії (котрих і мені довелося скоштувати на чийсь донос), ні мадярські масакри, ні московські розстріли в Кожухові, ні польські Буґшопи, Тухля і Домбє, ні наші незаосмотрені інваліди, ні надармо ждучі допомоги вдови і сироти, — не боліли мене душевно так, як закид „зрадливости“, роблений Галицькій Армії. Бо я бачив ту армію нашої малої землі, бачив у найтяжших її хвилях, коли диктатор її до тої міри стратив надію, що не оставивши військову потрібних інструкцій (можливість того навіть на думку мені не приходила тоді!*), нічю втікав з Камянця до Дністра, щоб дістатися до Ромунії. Йшла тоді безнастанна злива зі снігом, а вода на шляху сягала нам до кісток. І на тім шляху зустрічав я патрулі галицького війська, ціліські мокрі, напів босі, без плащів. Видно їх було доволі виразно серед ночи і плюти в тусклім світлі ліхтарень авта диктатора. Ті патрулі йшли від Жванця промощувати на пращання шлях Галицькому Урядови, що втікав у чужину, оставляючи військо без інструкцій... І в тім нечуваним хаосі, напирана зовні большевиками й добре виеквіпованими військами Поляків і Денікінців, а внутрі жерта страшною тифозною пошестю і гіршими від неї аґітаторами несповна розуму, — не сплямила себе Галицька Армія буквально ні одним убийством галицького офіцира-інтелігента, ні одним жидівським погромом. Значить, не піддалася ні провокації з ліва, котра виразно взивала наших жовнірів-селян, щоб вимордували своїх офіцирів-інтелігентів, ні провокації чорносотенців та їх численним „прикладам“. На 100.000 людей — ні одного убийства офіцира, в часі, коли море коло Одесси на дні аж кишіло від офіцирів (котрим большевики й ріжні инші групи привязували каміння до ніг і так топили). Чи така армія взагалі здібна до „зрадливости“?**) Очевидно, що ні.***) Оставлена без інструкцій і політичного проводу, знайшлася серед таких тяжких обставин, що навіть тяжкий відворот („Катабазіс“) 10.000 Греків під проводом Ксенофонта був забавкою в порівнанні зі становищем нашої армії. А забавкою був тому, бо ті Греки мали 1) провід і 2) фізичну ціль у своїм відвороті: „Талятта! Талятта!“ (а за ним свою Батьківщину). Отже розуміється, що вкінці мусіла настати хвиля, коли тих 10.000 людей побачили свою ціль — море. І так само розуміється, що не маючи політ. проводу і фізичної ціли, Галицька Армія не могла побачити тої ціли. Та армія наша слухала в довірю до кінця тих своїх офіцирів-інтелігентів, котрі ще взагалі до неї говорили, що робити й куди йти, бо велика більшість тих офіцирів уже не знала, що говорити, і слушно нічого не говорила та слушно не мала ніякого „напряму“. Між тими, що говорили, перший голос мали не начальні, тільки звязкові офіцири, а між ними, оскільки я зорієнтований, головно п. Остап Луцький причинився тоді до переходу частини Г. А. на сторону Петлюри (то значить по суті на польську сторону). Се в консеквенції викликало масакру Галичан, оставших під большевиками — і се зрозуміле. Але менше зрозуміле те, як могло по польськім боці дійти до Буґ-Шопів зі всіми страхіттями. Пишу се не для роблення закиду кому небудь, бо знаю, які то були тяжкі часи і як нелегко було орієнтуватися тоді, тільки пишу в замірі, щоб дотичних осіб спонукати до вияснення їх діла, до відповіді на питання: Чому вони викликали той перехід? Чи і які переговори вели в тій справі? З ким і коли? Чи і яких гарантій що до поведення домагалися від Петлюри, згл. від Поляків? Чи одержали які приречення, чи так, без нічого спричинили той перехід, страшний у наслідках на обидва боки. Час уже вияснити ті справи для науки грядучим поколінням.

Літвінов не сказав мені ні одного слова, яке мене заохотилоб, їхати тоді в Москву. Я мав інструкцію від диктатора, їхати туди по розмові з Літвіновом, коли зорієнтуюся, що є чого їхати. На мою думку по другій розмові з Л. не було чого їхати дальше (потому, в Ризі, большевицькі делеґати дуже мене запрошували їхати в Москву, про що далі). Чи й оскілько наша візита у Літвінова припинила вимордовування Галичан під большевиками, не знаю. Се може вспіє ствердити докладний історик тих часів, порівнавши дати страшного вимордовування наших людей у Кожухові й инших місцевостях. Може відповідь Москви мала на ціли тільки зацитькати нас за кордоном, а тимчасом там дальше убивали наших. Не знаю. Незабаром повернув я до Відня і зложив звіт диктаторови.

Все те було в липні 1920 р. А в два місяці потому, дня 11. вересня, виїхав я в складі вже більшої Галицької Делеґації до Риґи, де заключувано відомий рижський договір між Польщею й СССР. Ті переговори ведено там колеґіяльно, т. є вела їх вся наша делеґація, що я й опишу та оповіщу в „Н. Зорі“ мабуть невідомі загалови документи. А тимчасом перескочу приречений тут опис рижських подій — на мою думку найприкріших, які пережила в сих часах уся галицька політика — й згадаю про одно предложення, яке Поляки зробили Галицькому Урядови на еміґрації, хоч основно виграли в Ризі, що свідчить про дійсно великий сприт тодішної польської дипльоматії. Не те, що вона виграла в Ризі, але те, що вигравши, предкладала нам, побідженим, на еміґрації. А саме:

Тодішний польський уряд предложив диктаторови Петрушевичови через живучого ще о. мітрата Войнаровського, котрий може се потвердити, такі умови полагодження східно-галицької справи: 1) Границі автономної Східної Галичини обіймають також Лемківщину поза Сянік. 2) Намісником-управителем цілого краю стає прозидент Петрушевич. 3) Всі старости мають бути Українці, а їх заступниками Поляки. 4) Галицькі полки будуть набирані з Галичан і мають стояти в Галичині з нашими власними старшинами, тільки те військо входить у склад загально-державної армії Польщі.

Знаю від о. мітрата Войнаровського, що през. Петрушевич не відкинув відразу того предложення й навіть хилився до переговорів над ним, тільки — так твердить о. мітрат — перешкодив тому живучий ще д-р Кость Левицький. Дня 7. IX. 1921 — так оповідав мені вже тут д-р К. Левицький, — (котрий 9. IX. 1921 виїхав до Женеви), Петрушевич заявив йому, що відкинув предложення і всякі переговори про них, бо уважав їх якоюсь авантурою. Ні на колеґії уповноважених, ні поза нею не сказав д-р Петрушевич д-рови К. Левицькому нічого більше в тій справі. Так твердить д-р К. Л., підчеркуючи, що у нього не був ні о. Войнаровський, ні польський делеґат з тою справою.

А у мене був той польський делеґат, в моїм помешканні, у Відні (назвиска його з ріжних причин не подаю). Памятаю добре ті дні, бо страшний то був час для всіх нас і для мене. Нужда у Відні була тоді велика, а моя жінка лежала тяжко хора на тиф. Тяжко було та мимо того я заявив польському делеґатови, що переговорювати з ним не маю права, бо загранична політика не мій ресорт, нехай зі своїми предложеннями йде до д-ра К. Левицького і до диктатора. Д-ра Петрушевича я повідомив про ту візиту. Змісту предложень я не одержав ніякого.

Між тим, що говорив мені о. мітрат В. і тим, що оповів мені д-р К. Л. про становище д-ра Петрушевича до тої справи, є виразне противорічча. Вияснити його можуть тільки ті три особи, ну й польський делеґат. Се річ зовсім невиключена, що д-р Петрушевич щось инше сказав о. мітратови, а щось инше д-ру К. Левицькому. Чи се був крок, потрібний тоді польській дипльоматії, щоб у Парижі протягнути вирішення галицької справи до хвилі догідної для Поляків, чи поважне предложення (яке в разі здійснення його моглоб мати необчислимі наслідки для всего сходу Европи), — не знаю. Від о. мітрата знаю, що він при виїзді сказав одно „крепке слово“ на адресу тих, що відкинули думку про переговори з Поляками.

Свої тези про комплекс тих політично дуже цікавих і поучаючих справ вискажу аж при кінці сего споминового циклю, бо тоді читачеви стане ясніша вся безвиглядність нашого тодішнього політичного положення і надзвичайно тяжке становище політичного проводу.

(Далі буде).

—o—

*) Я не був військовим дорадником Диктатора. За весь час я тільки двічи вмішався в військові справи: Раз перепер я, що залогою Камянця Под., де резидував Галицький Уряд, зробив диктатор частину УСС. (гл. „Рік на В. Укр.“, ст. 316—325). Другий раз чеський штабовець полк. Долежаль переконав мене, що Гал. Армія під ніякими умовами не повинна йти на Київ (було се в літі, 1919), бо залізе безцільно в сак, — тільки повинна йти на Одессу, де її оживить получення з морем і світом. Він „на метри“ вираховував мені, яка розмірно невелика ріжниця в обидвох походах і просив, щоб я вплинув у тій справі на диктатора. Я, сам переконаний (і досі я тої думки), що полк. Долежаль говорив розумно, переконав диктатора, що так треба зробити. Той заявив мені, що не згодиться на бажання Петлюри, йти на Київ. Поїхав на спільну нараду і — згодився йти на Київ. Я далекий від того, щоб кому не будь робити закиди, алеж факти треба ствердити. Коли наша армія вже стала неспосібна до операцій, виїзд диктатора уважав я оправданим, бо його там булаб зустріла тільки доля ген. Ціріца, Микитки і и.), а він міг ще сповнити за кордоном важну політичну місію.

**) Я нераз застановлявся над причиною високої моральної вартости Галицької Армії й дійшов, ще як раціоналіст, до таких висновків: З огляду на те, що ніяка „фільософія“, ніякий „категоричний імператив“ Канта, не дійшли до тих мас, а якби дійшли, то все одно впливу на них мати не могли, — свою доказану моральну вартість завдячувала наша Гаг. Армія тільки нашій поневіряній гр.-кат. Церкві. А се знов у свою чергу доказує, які неслушні і пусті закиди „гебридизму“, роблені тій Церкві, бо гебридизм ніде й ніколи не дає таких добрих овочів. Отже та Церква вже виробила свій тип праці й вартости, високий тип і тому заслугує на найгорячіше підпертя і пошану.

***) Яка морально чиста була галицька молодь, що знайшлася на В. Україні, нехай посвідчать отсі два факти: Коли СС. евакуовали Український Державний Банк у Київі та виносили з нього золото і срібло, команда зарядила зараз потому ревізію куреня (баталіону), котрий се виконував. І показалося, що буквально ні один жовнір не взяв ні одної монети, хоч міг взяти. Другий випадок: У Попельні, де наші хлопці берегли магазинів амуніції, хотіла їм наша наддніпрянська влада передати до береження великий скарб судових депозитів у золоті, сріблі й инших дорогоцінностях. Одначе гал. командант відповів: „Я на пильнування тих скарбів мусівби відставити двох людей, а маю їх лише тілько, що ледви вистарчає на пильнування амуніції“. І не приняв. Чи він зробив практично, се инше питання, але се свідчить, які се були ідеальні хлопці, як жовніри. Отся атавістична чесність галицького жовніра пояснює ретроспективно не одну подію з нашої історії.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВІДКРИТО ТАЄМНИЦЮ ПИСЬМА ЕТРУСКІВ

„Asia Tuscos sibi vindicat". (Seneca)

„Азія уважає Етрусків своїми". Така була опінія староримських учених про таємничий нарід Етрусків або Тусків, що жив у сегодніщній Тоскані, в Італії. Поверх дві тисячі літ ніхто не вмів сказати, що се був за нарід, якого походження й культури. А був се могутний народ. Здається, що до початку 5 століття перед Христом сам Рим знаходився під владою Етрусків. А напевно знаємо, що в р. 474 перед Христом тільки зєдиненим силам фльот Великої Греції та ще при помочи фльоти Гієрона Сиракузанського удалося Грекам спастися від завоювання їх Етрусками. З приводу тої побіди Піндар виразно пише, що вона спасла Грецію від тяжкого ярма. І такий вже в історичних часах могутний нарід був досі повною таємницею для науки. Надармо трудилися учені всіх культурних народів, щоб відчитати письмо Етрусків. Останну їх більшу кріпость Веї здобуто і зрівано з землею в 396 р. перед Христом а поконали їх Римляне остаточно в р. 280 перед Хр. Етруски були високо культурним народом і мали звязки з ріжними народами. Та по них остало всего 120 слів на однім памятнику й окого 8.000 нагробних надписів. Етимольоґічна метода дослідів показалася при розшифруванні їх письма до нічого, завели також деякі инші комбінації. Так було аж поки не відкрито одної єґипетської мумії, завиненої в простиралі, на котрім було виписаних 1.400 етруських слів. Щойно тоді удалося німецькому професорови д-р. Емілеви Ґольдманови (котрий 35 літ працював над відкриттям таємниці етруського письма) ствердити і то лише з деякою правдоподібністю, що „ці" значить по етруськи 3, „ца" 4 а „тей" 10. Недавно той сам учений виголосив при битком набитій авдиторії виклад, у якім повідомив, що вже напевно підтверджує своє давніше відкриття значіння трьох слів, а то на слідуючій підставі. В Тосканелі знайдено шестистінну кістку до грання, на котрій замість значків від 1 до 6 були вирізані етруські слова. Математично 1 до 6 дає 729 ріжних комбінацій. А що число 3 у ріжних народів уважається святим і все було уживане до ритуальних цілей при ріжних Богослуженнях і реліґійних обрядах, отже в реліґійних текстах приходить найчастіше. При комбінації слів з етруської 6-стінної кістки зі згаданими висше 1.400 словами на смертельнім простиралі мумії, стверджено вже без сумніву, що „ці" значить 3, а „ца" 4. Далі стверджено, що „ziza" значить 13, а „тейка" 14. Вкінці стверджено значіння всіх чисел. Таким чином маємо вже початок розвязання таємниці етруського письма і мови. Проф. Ґольдман твердить, що етруська мова належить до арійської ґрупи мов, таксамо як латинська, німецька, і всі словянські мови. Кромі чисел відкрито вже значіння деяких слів. І так: „ніч" значить по етруськи „нак", „лівий" значить „ляїв" і т. д. Ще неможливо подати перекладу всего тексту того письма яке знайдено, але вже багато слів відомих і не підлягає сумніву, що коріння тих слів рішучо арійське. Таємниця буде згодом вповні відкрита.

——o——

Про основну ріжницю між христіянською релігією і грецькою фільософією появилася праця Laberthonniere'a „Le Réisme chretien et l'idéalism Grec" котра належить до найлучших річей останних десятиліть про суть христіянства. (Ферстер).

Літературні новини

КАРПАТОРУСЬКІ АНТОЛЬОҐІЇ видав у Харкові Ол. Бадан п. з. „Закарпатська Україна, Соціяльно-демоґрафічний нарис" (Ст. 172) і „Ґруні Степам. Альманах сучасних письменників Закарпатської України" (Ст. 188). Особливо цікавий той другий збірник, з котрого довідуємося, що на Закарпаттю появилося богато молодих письменників, які пишуть чистою українською мовою. Є між ними й очевидні таланти. Цікаво, що ні оден з них не проявив нічого, що свідчилоб, що підпав про вплив большевизму. Се вказує на духове здоровля молодого покоління нашого Закарпаття і заповідає його письменству гарний розвиток. Щасть Боже!

„BYZANTION". Новий 4-й том того видавництва (Париж — Льєж, 1930), 850 ст., присвячений 40-літному ювилеєви праці проф. Шарля Діґля. В нім є богато праць про византійсько-словянські взаємини: Гавптмана в VI., Вернадського в XII ст., Жупаніча в VII ст. і т. д. Поданий також зміст всіх византольоґічних журналів, що виходять під сю пору.

АВТОБІОҐРАФІЇ РОБІТНИКІВ. Соціольоґічний Інститут університету в Познані оповістив свого часу конкурс на автобіоґрафії робітників і ремісників. У висліді оповіщено вже життепис кравецького майстра Беркана. На днях оповішено другий великий життепис, робітника Якуба Войцєховского п. з. „Zyciorys własny robotnika" з передмовою д-ра С. Шумана, ст. XIX + 444.

НАРОДНА МЕДИЦИНА. Краківська Академія Наук видала обємисту працю Генрика Біґелайзена „Lecznictwo ludu polskiego" ст. XII + 406 зі 110 ілюстраціями. Автор вложив у ту цінну збірку матеріялів багато труду. На жаль — він у медицині нефаховець і під тим оглядом його праця не дасть тої користи, яку моглаб дати, колиб той матеріял збирав був разом з лікарем, що має замилування і до фолькльору.

MARJA DUNIN-KOZICKA: „Dziedzicze myśli". Opowieść historyczna Львів, Видав. закл. Нар. Оссоліньских. 1930. Се дуже цікава головно для нас, Українців, сучасна повість — не повість, а картина кривавої дійсности, трохи стилізована, котра відбувається на нашій землі. Оден з героїв тої повісти, Петро Рожаньский, говорить до своїх (по окупації України Німцями й Австрійцями в 1917 р.): „Ви вірите в Німців, а я в Україну, котра нас відси вижене! Чи маємо йти до Польщі як нуждарі?... Зміняються обовязки. Давніш треба було руками й зубами держатися тої землі, тепер патріотичним ділом видобути з неї всі скарби і перенести — до Польші... А його брат Стефан Рожаньский не хоче стати спекулянтом, хоче лишитися на Україні не як кольоніст і пан але як син тої землі і співробітничати з Українцями. Як авторка розвяже цей дуже цікаво поставлений проблєм можна буде побачити аж по її дальшій праці, бо ся книжка се тільки одна частина з цілого циклю праць.

ЖИДИ І ЖИДІВСТВО В ЧЕСЬКІМ ПИСЬМЕНСТВІ 19 СТ. Так називається велика праця в чеській мові Оскара Доната, котрий тепер видаз 2-й том її (1-й появився перед 7 роками). Донат наводить зміст богатьох книжок, яким виказує антисемітизм у чеськім письменстві. Головні закиди, роблені Жидам, такі: Прислужливість супроти сильних міра сего й погані способи конкуренції в праці. Цікавий опис чеських письменників жидівського походження.

СИБІРСЬКУ ЕНЦИКЛЬОПЕДІЮ зачали видавати в Іркутську. Перший том обіймає 1018 ст Все в тій енциклопедії освітлене з сибірської (реґіональної) точки погляду, навіть загально відомі слова і назви, пр. анархісти, Бакунін, Достоєвский, дерева, фавна і т. д. До найлучших статтей належать описи сибірських бібліотек, Алтай, Академія Наук і студії над Сибіром, бібліоґрафія сибірської преси. Все богато ілюстроване.

„РОССІЯ" НА ЗАХОДІ. Про працю російських еміґрантів письменників помістив М. Слонін цінну статтю у „Волі Росії". Він пише, що всі старші письменники-еміґранти живуть просто спомінами, бо відорвалися від рідного ґрунту, а молодші, хоч їх доволі богато, стоять на боці великого шляху рос. літератури й „відкривають" давно відкриті річи. Зате кипить велика й хосенна праця в напрямі інформування західних народів про Росію і перекладання рос. творів на чужі мови. Тільки за останніх 5—6 місяців вийшло на заході поверх 100 книжок про Росію, з того 52 в польській мові, по 12 у французькій та італійській, по 11 в анґлійській, і німецькій 8 у чеській і т. д. А в нас? — П. з. „Русская релиґіозная поезія" появилася в Празі антольоґія, котру уложив проф. С. С. Груздев. — Німецький драматурґ Россі написав „пєсу" Лев Толстой.

ПОВІСТЬ ПРО ОСТАННЮ ЛЮБОВ ШУБЕРТА появилася у Відні. Її автор вистудіював багато біоґрафічних матеріялів. Любився Шуберт у міщаночці зі Штаєру, котра була дуже захоплена його музикою, але — воліла вийти за між за менше музикального мужчину.

ХАРБІНСЬКА „ЗОРЯ" принесла зміст цікавого викладу молодшої дочки Л. Толстого про те, як працював її батько: він так переробляв рукописи, що пр. велику повість „Война і мир" її мати переписувала на чисто пять разів (менше як 4 рази не було перерібки!) Сама прелєґентка цілими ночами переписувала рукописи батька, котрий притім все напоминав, шадити папір. Працю влекшувано йому пильнуванням того, шоб мав як найбільший спокій: навіть когутови не давали піяти під вікнами письменника, а попри його кімнати переходили на пальцях. В деяких своїх рукописах Л. Т не минав буквально ні одної стрічки без перерібки (Варт, щоб се запамятали собі наші борзописці!). Порядок праці мав такий: Рано пив каву й залагоджував почту до год. 9. Від год. 9 до 2 безперивно писав.

ГЕРДЕРА ІСТОРІЯ ФІЛЬОСОФІЇ І СЛОВЯНЕ. Так називається найновіщий цікавий твір К. Бітнера. Він спробував відповісти на питання, як у 18 ст. у Німеччині розуміли словянську проблєму і чи Гердер був у тій справі противником свого часу чи йшов зі струєю. Ізза великої сили матеряду та браку праць попередників на тій области Бітнер не вспів дати відповіди на те цікаве питання, важне під багатьома оглядами. Спробував його виручити чеський ґерманіст Ірат у своїм „Причинку до проблєми: Попередники Гердера". І він не вспів опанувати трудної теми, але його моноґрафія дуже цінна й послужить основою для дальших студій на тій і для Українців важній области.

АНТОЛЬОҐІЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЕЗІЇ в чеськім перекладі Карніка появилася в Празі. Том п. з. „З польського Парнасу" містить переклади з Конопніцкої, Ридля, Каспровича, Штаффа, Зеґадловича і Тувіма.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЕЗІЯ СУЧАСНОСТИ. Під таким заголовком вийшла в німецькій мові книжка д-ра Брунса накладом Тайбнера в Липську. Вона обіймає найновіші часи амер. творчости від 1890 р. й заосмотрена в докладний виказ німецьких перекладів американських авторів.

Подав А. Ч.

——o——

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Препезіїна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Krupna нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 30-?

НА ЗЛОБУ ДНЯ

І. Чому нема допливу духа?

„Діло" принесло в 31. ч. звіг з процесу проф. С. Томашівського проти нього („Діла"), „Нового Часу" і „Ради". Сама справа відома читачам „Н. Зорі", а процес ще не скінчений. Бувають усякі процеси, але сей дуже характеристичний для наших відносин, особливож трактування того процесу в „Ділі". Наведемо лиш одно речення, бо в нім як у каплині води відбивається „ціле українське небо". „Діло" наводить у своїм звіті таке: „Проф. Т. на 17. ст. своєї книжки („Десять літ"...) називає укр. рух „націоналістичною демагогією..." — В дійсности нема нічого такого не то на 17. ст., але в цілій книжці... Так представляється перед судом і перед своєю суспільністю нібито думки безперечно найлучшого історика Галичини й одного з наших найбистріших умів взагалі, котрий до того яких 20 літ співробітничав у тім самім „Ділі"!... Дотичне місце звучить:

„Мушу ствердити з натиском, що польська політика 1922—1926 не дала українським поміркованим елементам навіть найслабшої можливости протиставити націоналістичній демагогії, яку не будь позит. програму реальної політики".

Отже — автор виразно розріжняє демагогію від усего українства й укр. руху і вину того, що діється, приписує польській політиці, а його „цитується" якраз навпаки... Можна собі уявити, що мусить діятися в серці чуткого чоловіка, з котрим так поводяться — по десятках літ його праці в тім самім органі... Чи шануюча себе преса поводиться в такий спосіб хочби з найгіршим ворогом? А рівночасно жалуються в тім самім „Ділі", що воно позбавлене допливу капіталу майна і духа, — як се по суті слушно сказав на ювилейнім вечері „Діла" сам голова УНДО. Та чиж може бути інакше супроти такого поведення? Проф. С. Т. може мати хіба ту сатисфакцію, що „Діло" містило безоглядно напади майже на всіх, що в нашій суспільности репрезентували духа і працю, як на Куліша, Драгоманова, Франка, Грушевського, Ол. Барвінського, кард. Сембратовича і на всіх наших живучих Владик з Митрополитом на чолі, на Єфремова і т. д. і т. д. Дійсну моральну мартирольогію чести наших визначних робітників духа можнаб написати, на основі „Діла". Як такі методи ділали й ділають на кожду визначну одиницю й на цілу суспільність, — хіба легко догадатися.

ІІ. Проти невідповідних метод у публіцистиці.

Під таким заголовком „Діло" в ч. 33. з 12. с. м. уважало вказаним помістити замітку п. Липинського, котрий взяв до себе в значінні „залякування" його, примітку в моїй статті з „Н. Зорі" з 2. с. м., спеціяльно слова, що я на відповідне візвання готов оповістити, з котрим „визначним гетьманцем" зірвав я зносини, і чому, тай долучити до того дійсно інтересні й поучаючі документи. Пан Л. назвав се залякуванням його і вимушенням, з французька „шантаж", котрий, як відомо, чогось від когось вимагає, дання, або якогось ділання або бодай занехання або оправданого страху. Та п. Л. не каже, чого я від нього вимагаю, ані не уосновує свого „залякання", — тільки кидає таким словом так собі, без ніякого уоснования. Вже ся стилізація доказує, що так може поступити тільки людина яка не рахується вже з відповідальністю за свої слова і вчинки. По такім публичнім виступі може собі п. Л. вже писати, що хоче і кілько хоче: я більше займатися ним не буду, аж коли зачну з обовязку випрацьовувати другий цикль своїх споминів після скінчення сего, який печатаю. Тут заявляю тільки, що від чоловіка, котрий знаходиться в дуже тяжкій стадії страшної хороби, абсолютно нічого, навіть відповідної методи в публіцистиці, не вимагаю і ще чемно відпишу йому на його приватний лист, який я на днях від нього одержав.

Д-р Осип Назарук.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань наплащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі **ВОВНИ анґлійські краєві на мужеські одіння.** 562 13-30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пишуть нам: Допис про місію над большевицькою границею, поміщений недавно в „Н. Зорі", передрукував бельгійський місячник „Gerardusbode" Статтю та викликала велике зацікавлення у флямандських читачів.

Перший присуд ватиканського трибуналу. Ватиканський трибунал судив на днях Йосифа Депаоліс, якого зловлено 14. січня с. р. як у базиліці св. Петра викрадав гроші з церковної скарбони. Трибунал, опираючися на італійськім карнім кодексі засудив Депаоліса на 3 місяці арешту, узгляднюючи тезу оборони, після котрої крадіж гроший зібраних дорогою жертв не є святокрадством.

За технічну і правну поміч. Аепископ Медіоляну, кард. Шустер, іменував спеціяльну комісію, яка має на цілі нести технічну і правну поміч католицьким установам, які ведуть театри або кіна. Має появитися незабаром спеціяльна публікація з відповідними вказівками.

Боротьба з катол. Церквою. Боротьба в справі нового шкільного закона в Югославії прибирає щораз острійші форми. В звязи з послідною заявою католицького епископату „Загребські Новини" виступають із напастливою статтею, яка прямо підбурює до протикатолицької акції. В округах югославянських католиків кажуть, що від 50 літ не було в югославянських часописах статті так ворожої для католицизму. По думці найвисших церковних достойників у Югославії, акція „Загребських Новин" має на цілі підбурювати до виступів проти Церкви та спричинити переслідування католиків в Югославії.

УСІ КУПУЮТЬ
ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 13-30

Беатифікації й канонізації. Конґреґація обрядів займається вступними процесами до беатифікації й канонізації. Дня 22. січня відбулося перше засідання дотично канонізації блаженних канадійських мучеників, беатифікованих 21. червня 1925, яка буде довершена в червні с. р. Обговорена буде також справа канонізації бл. Роберта, кардинала Белярміно, беатифікованого 1923. Дня 11. лютого будуть обговорювати беатифікацію знаного капуцина Конрада да Парцгам, а 19. лютого беатифікацію Павлини Фрасінетті, фондаторки Інститута Доротинок. Дня 25. лютого Ґенеральна Конґреґація в цілі провірення документів чудес які мали місце на гробі бл. Катерини Томас, монахині чина Канонічок Св. Августина і приготовання канонізаційного процесу. Дня 4. марта буде радити Конґреґація над канонізацією бл. Лукії Філіпіна, основниці Чина Маестре піе. Згадані канонізації й беатифікації відбудуться в червні 1930 р.

Рухома каплиця. Клюб копаного мяча університету Нотр. Дам у державі Індіена (в Злуч. Державах) виїздив часто на розігри в неділю. Щоб усеж таки умożливити своїм членам вислухання Служби Божої, рішив клюб збудувати рухому каплицю. Це окремий ваґон, що його дочіпляється до поїзду, коли тільки клюб їде на спортові змагання.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЩО БУДЕ З СОЙМОМ? Про те весь час ширять найбільш ріжноманітні вісти, на читання котрих просто шкода часу. Фактом є, що буджетова комісія одноголосно ухвалила, відложити справу б. мін. Чеховича аж до предложення урядом додаткових кредитів, чим зложила доказ, що сойм не хоче дразнити уряду. Найбільш правдоподібні вісти, що сойм буде відложений до мая, коли відбуде т. зв. конституційну сесію. Може тоді й рішиться його доля.

ПЕРЕД ВИЇЗДОМ БОЛЬШ. ПОСЛА З МЕХІКА мехіканський уряд задержав його 3 години у пристані Вера Круз, зірвав дипльоматичні печатки на його скриньях і переглянув всі папери його, потому випустив, увязнивши одного зі служащих посольства. Таким чином взаємини між Мехіком і СССР. зірвані цілковито.

ДМ. ЛЕБІДЬ іменований першим заступником предсідателя народних комісарів у Москві.

БОРОТЬБА ЗА СХІДНЕ ЛЬОКАРНО. Під таким заголовком пише поважний німецький орґан „Фоссіше Цайтунґ": Німецькі націоналісти неслушно називають торговельний договір з Польщею і договір ліквідаційний „східною угодою". В дійсности ні німецький уряд, ні навіть жадна німецька партія не зреклася претенсій до ревізії границь Польщі, а договори заключено з причин тактичних. З тих власне причин булоб річю невластивою підчеркувати тепер ревізіоністичні бажання Німеччини.

СУСПІЛЬНІ СУДИ НА ЛИТВІ, котрі тепер відбуваються в ріжних місцевостях, полягають на публичній дискусії над ріжними чи то літературними чи й історичними особами минувшини. Нпр. недавно прилюдно судили в Кейданах — Конрада Валєнрода, а потому в Кошедарах відбулася подібна „судова розправа" проти короля Ягайла. Кілька днів перед тою розправою розліплено оповістки, в котрих оголошувано, що там і там відбувається процес проти Вел. Князя Литовського і Короля Польського Ягайла та проти його дорадника Вайдельота. В неділю по богослуженні публика зібралася в льокалі зелізн. двірця. За столом засів суд під проводом шкільного інспектора. Прочитано акт обжалування, виготовлений іменем населення троцько-кошедарського повіта. В тім акті закинено Ягайлови, що вбив Кейстута і піддався польським впливам, що довело до прилучення Литви до Польщі й тепер до утрати Вильна. Жадання позву звертається проти Поляків як політичних спадкоємців Ягайла з тим, щоби звернули Вильно до 27. X. 1930 р. Ягайла засуджено, портрет його спалено, а вирок постановлено оповістити за місяць на письмі з мотивами. — Се будь що будь оригінальний спосіб пропаґанди.

ДЕЛЕҐАЦІЯ РАБІНІВ під проводом рабіна Рокаха з Белза, раб. Альтера з Кальварійської Гори і раб. Данциґера з Александрова була у премієра Польщі Бартля. Делеґації тій товаришили представники жид. орґ. „Аґуда", між котрими був п. Д. Шрайбер з Бориславa. Делеґація предложила резолюції рабінів і релігійних жидів з цілої Польщі, котрі домагаються знесення замкнення крамниць в неділі й реґуляміну для рабінів та управильнення устрою кагалів і справи учителів у жид. громадах.

——o——

Удосконалені МАШИНИ до виробу ЦЕМЕНТОВОЇ ДАХІВКИ, ПОРОЖНЯКІВ, ЦЕМРИННЯ, ЖОЛОБІВ, СЛУПІВ, ПЛИТ, БЕТОНОВИХ РУР і т. п. поручає:

ФАБРИКА МАШИН РЖЕВУСКІ і СКА

Акційна Спілка в ВАРШАВІ.

Зиск невеличкої фабрики виносить в сезоні 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць!

Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСКІ і С-КА

у Львові, вул. Городецька ч. 25.

628 12-20

НОВИНКИ

В Стирії морози доходять до 27 степенів.

Англійський паровий корабель затонув по дорозі до Норвегії. 16 людей залоги погибло.

Руїни кріпости Єрихона відкрила анґл. виправа археольоґів. Стіни грубі на 3 метри.

Карєра вбогого маляря. На Лонґ Айленді, біля Ню Йорку, жив маляр портретист Чарлз Ввіліям Матт. Хоч мав визначний талант, не міг ніяк здобути заробітку. І проживав дні, в яких обід заступало йому читання кухарської книжки. Аж одного дня зайшов у його робітню американський міліонер Бюмен, цукровий король. Втратив він тоді улюблену донечку, по якій як одинока памятка остала йому мала світлина. Маляр на основі цеї світлини зробив великанський портрет із усею старанністю. Міліонер, коли побачив образ, плакав довго мов перед живою постатю. Вкінці вручив маляреві чек на 100.000 долярів. як гонорар. Сьогодні Маттія вважають найзнаменитшим портретистом і він не в силі заспокоїти всі замовлення міліярдерів.

Дивний розвиток соціялістичного діяча. Провідник соціялдемократії Едвард Бернштайн скінчив 80 літ життя. Предки його були рабінами в Польщі й у Данціґу. Батько його був машиністом в Берліні, де Бернштайн уродився й зачав свою соц. діяльність. В р. 1878 прогнали його з Німеччини. Він переніс ся до Швайцарії, де редаґував „Соціялдемократа“ від 1881 до 1890. Потім прогнали його і зі Швайцарії й він переніс ся до Лондону. В р. 1901 вернув до Німеччини. В два роки потому вибрано його послом і був ним аж до останніх виборів. Цікаве в розвитку Бернштайна те, що він у 27 році життя вирікся приналежности до жидівської нації й віроісповідання, а в часі війни змінив свої переконання, вернув до свого народу й оповістив брошуру „завдання жидів у світовій війні“, в котрій доказував. що історична місія жидівства полягає на змаганню, довести всі народи до порозуміння і співпраці. Опісля Б. наблизився до поалейсіонізму а від р. 1924 є членом Ліґи трудової Палестини.

——o——

ПОДЯКА

Мій бл. п. муж отець Омелян Марчак Баранський, парох Боянця ад Мости великі перевів у дні 1. серпня 1929 року обезпечення свого життя в Товаристві „КАРПАТІЯ“, Львів, вул. Руська ч. 18, а в три місяці пізніше, себто дня 10. листопада 1929 року помер наглою смертю на удар серця. Хоча на згадане обезпечення заплачено тільки одну квартальну премію в сумі нецілих 8 амер. долярів, Товариство „Карпатія“ виплатило мені без ніяких застережень повну обезпечену, суму 500 амер. долярів, за що почуваюся в обовязку зложити Дирекції цього Товариства мою подяку, та поручити це Товариство як найширшим кругам нашої суспільности. Боянець, дня 28. грудня 1929.

613 1—1 **Емілія Марчак-Баранська.**

——o——

Біржа

Гроші. Американський дол. 8.87.00—8.87.50, канадійський доляр 8.78.00—8.78.50, чеська корона 0.25.25—0.26.50, австрійський шілінґ 1.25.00—1.25.50 ромун. леї 0.05.00—0.05.50, французький франк 0.34.75—0.35.00.

Збіжжа. Пшениця двірська 32.50—33.50, пшениця селянська 29.50—30.50, жито галицьке 18.25—18.75, ячмінь на мливо 14.00—14.25, ячмінь пастівний 13.75—14.75, овес галицький 14.00—14.25, кукурудза ромунська 22.50—23.50, бараболя промислова 3.00—3.50, фасоля біла 50.00—60.00, фасоля колірова 35.00—40.00,фасоля краса 45.00—50.00, горох пів Вікторія 30.50—35.50, горох пільний 23.50—24.50, лен 65.00—67.00, лубін синій 23.00—24.00, просо краєве 27.25—28.25, макухи льняні 33.00—34.00, мак синій 140.00—150.00, мак сивий 110.00—120.00, конюшина червона 105.00—115.00.

——o——

Жертви

о. Юрий Мелимука, парох в Кобаках, п. Рожнітів 5 зл. на кат. пресу.

Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Карликові, п. Буковсько 10 зл. на „Рідну Школу“.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

До ВПреп. ОО. Катехитів і душпастирів.

Управа Чина ОО. Василіян подає отсим до відома, що хто з Впреп. ОО. бажає на час великого посту провідника реколекцій, нехай звернеться до Секретаріяту Чина найдальше до **дня 8. марта 1930.** А зголошення о місії на протязі 1930 р. принимається найдальше до 30. квітня 1930 р. Адресувати належить:

СЕКРЕТАРІЯТ ЧИНА св. ВАСИЛІЯ ВЕЛ. — ЛЬВІВ, ул. ЖОВКІВСЬКА 36.

2—4

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення з ґертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 **MIKULICZYN.** 16—?

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.**

565 14—40

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО

МАСТЬ НА ВІДМОРОЖЕННЯ.

Рескр. Мін. Здор. ч 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани від відмороження та усуває сверблячку кінчин. 6186 3-5

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади

поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

19-50

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 10—20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше); таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 294 92-100

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 7-?

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамитні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 6-20

Рукописів Редакція не звертає

ІНВЕНТАРНА ВИПРОДАЖА! В магазині **„ГОЛЬФ“** Львів, Кілінського 1.

Поручаємо ріжні трикотажі, панчохи, білл реформи, блюзки, jumper-и шовк., спіднички, шляфрочки і т. п. по **безконкуренційних цінах.**

580 9—10

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Poro zapiacone ryczałtem Львів, четвер 20. лютого 1930. Ч. 13. (313)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Справа релігійних переслідувань в СССР.

Анґлійські епископи проти террору совітів.

Бюро Вольфа доносить: Після двох острих промов архиеп. з Кентербері й епископа з Лондону зібрані на нараді епископи анґлійської церкви ухвалили резолюцію, в котрій висказали обурення ізза переслідування релігії в СССР. та напятнували поведення совітів як жорстоке й варварське. Епископи замічують, що коли переслідування не устануть, то вони будуть приневолені піднести справу в анґл. парляменті вправді не як справу політичну, але як питання чести християнського анґлійського народу та спільних інтересів цивілізації.

Протест грецького Синода.

ПАТ доносить з Атен: Св. Синод вислав до Ліґи Націй протест проти релігійних переслідувань в СССР. з домаганням, щоби Ліґа Народів вмішалася в ту справу.

Протест жидівських рабінів з Польщі.

З ініціятиви Союза жидівських рабінів у Польщі, котрий відбув недавно свій зїзд у Варшаві, зачнеться протестаційна акція, проти реліґ. переслідувань в СССР. Всі рабінати в Польщі виступлять з протестами проти відбирання святинь і переслідування духовенства в СССР. (ПАТ).

Заява православних епископів.

ПАТ доносить з Москви: У відповіді на виступ св. Отця і князів Церкви в обороні катол. релігії, переслідуваної в СССР., появилася заява з підписами 5 висших православ. єрархів з митроп. Сергієм на чолі. Заява старається доказати, що нема реліґ. переслідувань в СССР. а церкви замикають там не по наказу влади, тільки на бажання народа. Спеціяльний уступ присвячений виступи св. Отця. Той уступ повний інвектив під адресою Ватикану. Виступ анґл. епископів кваліфікує заява як „воюючий нафтою“ і підбурюючий до чинних виступів проти СССР. (Та заява свідчить, що вона писана людьми, які зовсім піддаються владі антіхриста та в суті річи виправдують навіть масове замикання церков, котре там інсценізує уряд, уживаючи тільки за покришку т. зв. „волю народа“).

Увязнення автокеф. митроп. Липківського.

З Харкова доносять: Чека перевела численні арешти між духовенством на Україні. Увязнено також 80-літного старця Липківського, б. голову української автокефальної церкви й шістьох її епископів. Увязненим закинено приналежність до „Союза визволення України“.

Потрясаюча сцена на границі

Преса приносить опис такої потрясаючої сцени на Волині: Коли в часі сьогорічного Йордану над граничною річкою Корчик в рівенськім повіті відправляли по сім боці граничних стовпів традиційне торжество водосвяття, в котрім взяло участь коло півтора тисячки людей, — зібралася по большевицькім боці величезна товпа народа, котра кинулася на коліна й серед загального плачу витягала руки в напрямі на захід. (Розуміється, се не перешкодить нашим „націоналістам“ з „Ради“ і „Праці“ писати, що там нема ніякого релігійного переслідування і що тамошний наш народ до краю задоволений з влади совітів. О, ікра дуже смачна річ!).

Рухається сумління світа

Заноситься на інтервенцію держав у Москві в справі релігійних переслідувань.

З Лондону доносять: В анґлійськім парляменті внесено інтерпеляцію до мін. загр. справ Гендерозна, чи він на підставі 11. арт. пакту Ліґи Народів не міг би звернутися до Ліґи в справі масового релігійного переслідування в СССР. Гендерзон відповів, що Анґлія і другі держави поважно занепокоєні переслідуваннями в СССР. і що анґл. уряд дуже серіозно занятий тою справою та скористає зі свого впливу, щоб охоронити свободу віроісповідань і обрядів в СССР. В тій ціли зажадає відповідного звіту від свого посла в Москві, бо сумнівається, чи вмішання в ту справу Ліґи Народів відверне переслідування. — Рівночасно в палаті льордів заявив іменем уряду льорд Паллур, що вмішання Анґлії в ту справу зустрілоб більші трудности, бо се внутрішна справа СССР. Анґл. уряд разом з цілим світом противний реліґ. гоненням, та виступ проти реліґ. переслідувань в СССР. справа дуже дразлива.

Револьта комуністів в Німеччині

ТК. доносить з Франкфурту над Майном: У фабриках фірми Опель в Ріссельгаймі дійшло до тяжких ексцесів. Туди прибуло коло 200 комуністів з Франкфурту й Офенбаху під проводом двох ком. послів. Вони насильно відривали робітників від машин, щоб застановити працю і пробували унеможливити функціонування парових кітлів, а управу фабрики фізично загрожували. Вона втекла. Нападаючим помагало коло 400 ком. робітників занятих у тій фабриці. Місцева жандармерія не могла дати собі ради. Завізвано ще двіста поліціянтів з Дармштату. Після замкнення доріг з Вісбадену і Франкфурту оточено фабрики Опеля й увязнено провідників револьти. (Такі прояви стають у Німеччині все частіші, що вказує на сильне підмінування ґрунту большевиками).

Характеристика

відносин, обставин і людей.

Вправді соймова Комісія не оповістила звіту марш. Пілсудского про події в соймі з 31. X., але той звіт, писаний до тодішнього премієра Сьвітальського, курсував у відписах і тепер преса оповістила його в цілости. Зміст його такий: Дня 31. X. 1929 прийшов я до соймового будинку о год. 4 без пять хвиль. При вході побачив я ґрупу офіцирів, котрі утворили шпалір і віддали належні мені почести. Я казав полк. Бекови повідомити маршалка сойму, що я прийшов в заступстві хорого премієра. Полк. Бек вернув і сказав, що марш. сойму Дашинський заявив, що засідання не отворить, бо до сойму силою увійшли офіцири. Коли я се вчув, відразу рішив я, що той пан непритомний, варят, і длятого полагодження справи з варятом мушу оставити соймовим чинникам без моєї участи. Я сам зачав переводити доходження, взявши за основу оповіщений ним пресовий комунікат. Що до заняття „силою“ частини саймового будинку офіцирами, треба взяти під увагу, що там знаходиться почтовий відділ, до котрого кождий має вільний вступ, отже не може бути мови про заняття того місця силою. На основі доходження стверджую, що ні одного з присутних там офіцирів ніхто не питав, ні не задержував, ні не перешкаджав жадному входити. Не було ні найменшої сцисії між жадним офіциром і жадною особою, присутною в соймовім будинку. Отже брехнею є твердження того пана, що офіцири силою заняли якунебудь часть соймового будинку. Що до „узброєння“ тих офіцирів, то яка половина їх була при шаблі, котра вже давно перестала бути зброєю з виїмком кавалєрії — і тепер становить тільки традиційну часть уніформу, а я все стояв на становиші, що волю як зброю добру палицю ніж шаблю. Тимчасом той пан мені особисто говорив про баґнети, карабіни й револьвери!.. Що до числа офіцирів, було їх 48; навіть з тими, які мали сталі перепустки до сойму та які входили й виходили, не було разом навіть 80. Отже брехнею є твердження, що того дня було в соймі стокількадесять офіцирів. Що до візвання офіцирів, щоб опустили соймовий будинок, то вони очевидно не могли послухати незрозумілих для них запросин, щоб вийшли за двері, бо то був афронт, а карні параґрафи суворо караютъ особи, котрі безправно хотіліб давати накази військовим. Розуміється, не говорю того тому, щоб я предкладав потягнути до відповідальности того непочитального пана, але тому, що такий систем не відповідає ні повазі, ні становиску маршалка сойму. Висновок з того всего такий, що брехнею є, немовби 31. X. 1929 р. офіцири викликали в соймі якийсь інцидент, а зате правдою є, що інцидент викликав маршалок сойму п. Дашиньский.

З приводу того звіту вся польська преса принесла безліч статей. До найцікавіших належить стаття „Курера Познаньського“ ч. 74. п. з. „Орієнтальна умовість“. В ній м. і. пише, що хоче звернути увагу не на сам звіт, тільки на „історіософічний“ погляд оточення марш. Пілсудского, котрого представ-

ники заняли в соймовій комісії становище в тім дусі, що марш. Пілсудский така велика особа, що його слова святі й нетикальні, хочби лаяв і безчестив. „І се, що правда — пише далі „К. П." — не є новість, скоро „правдиві" пілсудчики уважають за евангеліє статті чи відозви, в котрих Пілсудский називав польський нарід „народом ідіотів", його парлямент — „банкротуючим публичним домом", а його послів і політиків „ніхтолицями", і не знайшовся ні оден прокуратор, котрий ту лайку уважавби противну законови. Така є „ідеольоґія" того напрямку, що ставляє Пілсудского понад правом. Можнаб се назвати поглядом абсолютистичним, але в тім виражена передовсім орієнтальна ментальність.

Найбільше фанатичний поклонник таланту й заслуг якоїсь людини, коли має західну культуру, навіть до голови собі не припустить, щоб можна було для такої людини творити якийсь привілей, якийсь виїмковий стан на її користь. Чому? Бо для людей західної культури право є правом, так, як два рази два є чотири, — а для орієнтальної умовости право може бути — димом з файки а два рази два може бути — лямпа. Внутрішна борня на тім тлі зводиться до тої причини, що в Польщі кінчиться Европа й зачинається — бездонний схід. Орієнталізм має замилування до ексцентричних й екзотичних річей. Тільки тим і нахилом до „бльофу" можна пояснити заяву клюбу ББ., що зрікається посольських привілеїв. Не всіх, що правда, бо не дієт і не даровых білетів їзди, але посольської нетикальности. Зрікаються її, бо знають, що вони нетикальні й без того в тих відносинах, зрікаються, бо знають, що те зречення не має жадного правного значіння. Слушно пише „Глос Народу": Смішна є резиґнація з посольської нетикальности, котра по закону прислугує послам і котрої вони односторонною заявою не можуть позбутися. В разі обжалування посла з ББ. прокуратор все одно м у с и т ь звернутися до сойму і тільки від сойму залежати буде дальший перебіг справи. Смішне є жадання, щоби знести в конституції нетикальність послів, колиб такий абсурд став правом, то невигідних опозиціоністів просто замикалиб у тюрму на внесок прокураторії й тоді всі урядові проєкти та всі диспозиційні фонди ухвалювавби сойм „з однодушним запалом". Нетикальність мусить остати для соймової діяльности посла перед переслідуванням властей, котрі посол має контролювати. Смішне й заразом обурююче є загальне обжалування о ділання на шкоду держави. Чомуж ви — о „герої" з ББ., й Аристіди „санаційного" Плютарха — стараєтеся викликати враження, що Сойм се збіговиско „негонорових" людей?! Чому не покажете виразно, хто і чим і як нарушує добре імя і честь людську та співділає з чужими аґентурами або робить инші „злочини"?...

Такий зміст статті „Глосу Народу". Від себе додамо — пише далі „К. П.," — що держава малаб більшу користь, якби посли й сенатори з Б.Б. замість декларувати „заяви", сягнули до своїх кишень і віддали державному скарбови тих 7 міліонів зол., котрим завдячують свої мандати. То булоб менше орієнтальне й менше ексцентричне, а зате більше в дусі західнім і більше реальне. Ціла та справа надзвичайно характеристична для відносин у Польщі.

Добре, коли терпимо від перешкод, коли чуємо про себе зле та несправедливе навіть тоді, коли маємо добрі наміри та робимо добрі вчинки: це зміцнює нас в покорі та захищає від пустої слави. Лекше знайдемо свідка внутрішнього — Бога самого, коли нас не поважатимуть люде, погано про нас думаючи. (Тома Кемпійський, I, 12).

о. ПЛЯТОНІД ФІЛЯС Ч.С.В.В.

З минулого й сучасного

III.

Вивівши так на сцену два exempla з клиру, що-ж іще лишилося „безталанній Унії"? — „Народ". Та якийже то народ? — Народ, що „знання і розуміння власного обряду забував і занедбував, а подивляючи західну культуру, рабськи її наслідував, і потяганий новиною, без ніякої дістинкції напував себе практиками і звичаями западними" [1]), а „ділав се тим радніше, що думав захистити себе тим способом від підозріння за схизму і єресь" [2]). — Так маємо трете exemplum. Думаю, що — й те exemplum відмовить о. Сліпому послуху, щоб лихо свідчити перед світом на наш нарід в Унії.

Що наш нарід не був ні рівнодушним, ні незрячим що до обряду, про се знаменито подбали були і грецькі патріярхи і київські єрархи і козацькі війни і церковні брацтва та всякі Скити і Скитики, черці і черниці, словом — ціла мартирольоґія Унії. По тих чинниках прийшли царські переслідування, а за наших вже часів ріжні ворожі часописи, місяцослови, брошури, — все те йшло і йде дальше в бій на Унію під прапором „З а о б р я д"... Колиж мимо того всього нарід горнувся до Унії та її „новшества" приймав з повним душевним задоволенням та ще й більших жадав і нині жадає, як про се переконують нас наші часи, то се дає хіба ясний доказ, що народ у відношенню до обряду не був ані дурною ані неповоротною масою, а радше здавав собі справу, що з ними ліпше служиться для спасення душі, як без них. Певно, що загал народу не має „богословсько-наукового" знання обряду, та сего ніхто від нього не жадає. Йдучи однак, як іти повинен, за своїми духовними провідниками, народ достаточно розумів користь з таких „нововведеній" для віри, пожиток для побожности, практичність для зовнішнього культу реліґії, піднесення красоти у відправі й поміч для поступу в духовнім життю. І се йому вповні вистарчало. Длятого цінив їх, любив і часто аж до жертви крови і життя боронив. І чогож більше можемо від простолюддя в ділі обряду жадати? Якого більшого „знання" вимагати?! Коли отже хочемо зрозуміти, де лежить жерело нахилу до наслідування звичаїв і практик з латинського обряду, то безумовно помиляємося, приписуючи той нахил „незнанню" свого обряду, чи „бракови любови" до нього, чи „раболіпію", а не тій природній і в основі гарній рисі людської душі, що вона в службі Божій не хоче бути ні гіршою, ні убожшою, як другі і тій простій рації здорового людського розуму, яку так коротко а ядерно висказав був св. Йосафат: „Хто возьме за зле чоловікови, що немаючи чим розробити вогню в хаті, піде до сусіда позичити кресала?"

Не перечимо, що нахил до наслідування сего, що нам у других подобається, може бути і буває скривлений і злий, одначе в своїй основі він природна і гарна черта людської душі. Не всякому дано самому з себе придумати все, що добре, що гарне, що практичне. Всякому однак дав Бог спроможність видіти добре і гарне на інших! І длятого се вповні зрозуміле і природне, коли народи, що живуть з собою в тіснім контакті, захоплюються чужим, особливо, коли те чуже потрафить зробити якесь сильніше враження на змисли, уяву, почування і так займе душу а такого або рівновартнього не мається у себе. Так бачимо у всіх народів живе і велике захоплення співами, музикою, дзвонами, гарно прибраними престолами, процесіями, відпустами, паломництваки, всякими брацтвами, і їх маніфестаціями, хоругвами, прапорами, лентами, відзнаками, і т. д., і т. д. Коли се народ видить у других, а в себе цего не має, тоді природно будиться в його душі бажання завести таке чи подібне й у себе. І коли слідом за цим бажанням не зродиться у нього самого щось еквівалентне й оригінальне, то вдоволяється менше або більше удатним наслідуванням. Так є в цілім світі, так є й у нас. Церква розуміє ту душевну черту своїх дітей. Не ганить її, а хвалить, не нищить а плекає. Старається лише усувати пересади та пересуди й інші лихі збочення, сам-же нахил старається звернути в службу реліґійного духа і на службу та славу Божу. Божим словом і своєю молитвою освячує всякий обряд і всякі відповідні звичаї. Не тільки освячує, а радо видить, коли шось гарне та для піднесення віри й побожности практичне, а зроджене в однім краю чи в однім народі, перейде дорогою наслідування в дальшу країну, в другі народи. В той спосіб добро одних стається добром загальним. Тим духом руководилася кат. Церква в давнині, тим самим руководиться і нині. Де тільки, і що тільки правдиво добре і пожиточне дух віри і набожности зродив у її дітий, хоч розділених землями, державами, народностями й обрядами, — все те по відповіднім провіренню Церква кат. благословила і хоч другим не накидала, однак радо гляділа, коли який з початку вузько партикулярний звичай ставав з часом загальною практикою в цілій вселенській церкві. Ті, що студіюють історію кат. обрядів, вміють виказати, котрі і скільки таких практик і звичаїв находиться в кожнім кат. обряді, хоч вони з початку були питомі лише одній якійсь церкві, одному якомусь обрядови, опісля-ж перейшли в обрядову скарбницю інших обрядів або цілої вселенської Церкви. З початку може вони й відбивали оригінальним кольоритам свого льокального походження, однак через уживання і відтак через пізніші удосконалення зросталися з комплєксом інших своїх практик і ставали своїм набутком, подібно, як діється з усякими іншими набутками культури.

Не думаю також, щоб можна було за зле брати народови, коли він приймав в обряд деякі практики, щоб „відсунути від себе підозріння схизми". В обставинах, які нашому народові загрожували і нині ще грозять з боку схизми, се зовсім не маловажний мотив — „відсунути від себе підозріння схизми". Де ходить о таку важну справу, як св. віра й обовязок захистити її перед небезпеками й засідками ворога, там дуже похвальна і Богу мила всяка осторожність, шоб ворогови не давати приступу до себе. А до сего дуже великою помочю є ріжниця обряду. Колиж Боже Провидіння не судило, шоб ми мали обряд, який нас відріжнявби вповні від неєдинених, то те саме Боже Провидіннє судило і через непомильну учительку правди св. Церкву рішило, що деякі ріжниці в обрядах між католиками нашої Церкви а неєдиненими є конечні і мусять бути. Відноситься се головно до обрядів, якими схизма маніфестує свою ріжницю в вірі, або якими кат. Церква виявляє на зовні свої доґмати, котрих схизма не приймає. Перших католикам очевидно наслідувати не годиться, щоб „відсунути від себе підозріння схизми", за вводженням других промовляє єдність у вірі з вселенською кат. Церквою. (Кінець буде).

[1]), [2]) Op. cit.

Не відслонюй перед кождим серця свого, але з розумним, що має в собі страх Божий, про потреби свої говори. Будь якнайменше з молодю та сторонніми. Не підлещуйся богатим, не шукай нагоди бути на очах у великих світа сього. (Тома Кемпійський, I, 8).

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ СВ. ВІТЦЯ ПІЯ XI.

Дирекція та молодіж дівочих середношкільних заведень у Львові, а саме: III-ої державної учит. сем., гімназії й семинарії СС. Василіянок та семинарії „Рідної Школи“ устроїли 12. с. м. в салі Музичного Тов. ім. М. Лисенка святочну Академію з приводу 50-літнього священства Св. Отця Пія XI. Промову на тім торжестві виголосив Прсв. Еп. Бучко. Згадавши про найвизначніші апостольські діла, передовсім про католицьку акцію Св. Отця-Ювилята, звернув особливу увагу на Його відношення до українського народу й нашої гр. кат. Церкви і Його опіку над католицькими організаціями молоді. Промову закінчив окликом: Св. Отець Пій XI. нехай жие! На програму Академії складалися продукції хорові, музичні й деклямації, виконані з великою рутиною ученицями поодиноких шкіл. На особлившу увагу заслугує гра на фортепяні п. Анни Евгенії Курилович. Свято закінчено відспіванням Папського гимну. На академії були присутні оба львівські Епископи, Прсв. Бучко і Прсв. Будка, Митрополича Капітула і майже все львівське духовенство та багато запрошених світських гостей. Замітне було велике число молоді, котра виповнила салю по береги. Взірцевий порядок удержували пластунки. Загалом треба піднести, що уладження тої Академії в честь св. Отця і таке гарне її виконання дає доказ замітного зросту релігійної й католицької самосвідомости нашої шкільної молоді. Маємо надію, що й українські мужеські середні школи устроять також подібну Академію тим паче, що папський ювилей продовжений до 31. червня б. р.

Учасник.

——o——

Знижка цін на паспорти

„Дзенник Устав“ з 11. с. м. оповіщує розпорядок мін. фінансів у справі знижки цін на заграничні паспорти, важні на один рік. Паспорт з правом одноразового виїзду за кордон або його відновлення коштує 100 зол., на многократний виїзд 250 зол., пільговий у торговельних ділах 25 золотих, на многократний виїзд 150 золотих, для тих, що їдуть у справах мореплавства 3 зол., а в справах предвиджених 3 арт. декрету з 17. липня 1924 р. 20 зл. і 100 зл. Емігранти одержують паспорт безплатно. Розпорядок увійде в силу 25. с. м. Нові паспорти будуть оправлені в англ. полотно й інакші формою. Сама книжечка коштуватиме 1 зл.

——o——

Велика мудрість полягає на тім, щоб не чинити нічого наввап і не триматися вперто лише власної гадки. (Тома Кемпійський, I, 5).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика: **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА**

ЛЬВІВ 25, вул. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — ТЕЛЄФОН: 57-48.

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ! 625 2-12 ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ

ДЕЛЕҐАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ГР.-КАТ.

з міста Варшави у кард. Каковського

Як доносить „Курер Варшавскі“ з дня 14. лютого б. р., в четевер дня 13. с. м. Кардинал Каковский приняв делеґацію українців гр. кат. з Варшави, а саме: проф. університету Д-ра Мирона Кордубу, проф. університету д-ра Романа Смаль-Стоцького і радника мін. комунікації п. Пушкаря. Від делеґації промовляв проф. Смаль-Стоцький. Він заявив, що віддання церкви при вул. Мйодовій для вірних гр. кат. обряду, викликало у тих вірних почування великої радости й вдячности. Тепер католики гр. обряду мають свою церкву, свого священика і можуть свої релігійні обовязки виповняти в рідній мові і рідним обряді. Длятого делеґація складає Ем. Кардиналови в імени всіх вірних подяку, а заразом висказує бажання, на будуче не лишати їх без дальшої опіки. Кардинал запевнив, що й на дальше буде опікуватися вірними гр. кат. обряду в його архіепархії. Відтак делеґація удалася до директора департаменту міністер. віроісповідань Франца Потоцького. Тут промавляв радник мін. комунікації п. Пушкар, дякуючи урядови за прихильне поладнання потреб гр. кат. обряду у Варшаві. Дир. Потоцький заявив, що віддання церкви при Мйодовій для ужитку вірних гр. кат. обряду треба завдячити головно заходам високих церковних кругів.

——o——

Другий „рай“ на землі

Пси і вовки розносять трупи.

З Лондону доносять: Допомогова місія повідомляє з Китаю, що голодовий тиф у провінції Шансі дійшов до небувалих розмірів. Китайці вмирають так масово, що похоронити тіла померлих неможливо. В містах і селах кидається їх у незакриті довгі рови, відки їх ночами розносять пси й вовки, роздираючи трупи на шматки. Голод такий, що люде падуть на вулицях міст. Голод довів до появи багатьох банд розбишак, котрі перешукують села і міста за поживою. Нпр. місто Сараті в однім тижні перешукували 3.000 (три тисячі) бандитів. До такого стану довела свій рідний край і нарід китайська „поступова“ інтеліґенція, проповідуючи йому революцію в імя обіцянок, що сотворить народови „рай на землі“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Три Енцикліки св. Отця Пія XI. В „Acta Apostolicae Sedis“ з грудня 1929 р. подані три найновійші Енцикліки св. Отця. Перша займається головно духовними вправами-реколєкціями, вказуючи на їх вагу, значіння і користь особливо для вироблення чоловіка й апостола в теперішних часах. Відтак подає, яке місце займали реколєкції в історії св. Церкви і який їх вплив на поодинокі призвання. — В другій Енцикліці: „Quinquagesimo ante anno“ (Перед пятьдесяти літами) — св. Отець в почуттю глибокої вдячности бажає висказати всі ті ласки й добродійства, які він одержав в часі свого Понтифікату від Князя Пастирів І. Христа. І так на першім місци згадує про полагодження так довгі літа ятручого спору між Апостольською Столицею й Італією. Зараз на другім місци висказує св. Отець свою радість з тісних взаємин, які наступили в цім році між Апостольською Столицею і Східною Церквою та підносить зїзд і наради нашого гр.-кат. Епископату в Римі, як особливо визначну і знаменну подію. З огляду на вагу сього уступу, наведемо його тут дослівно в українськім перекладі: „Не менше і се Нас зворушило та врадувало, що з приводу Нашого ювилею численнійші відвідини сего року тіснійше злучили Східну Церкву з Апостольською Столицею. Її бо сини з великою охотою використали дану їм нагоду, явно й прилюдно засвідчити Нам свою любов церковної єдности. Тим вони неначе відплачували Нам взаїмно за ту доброзичливість і любов, яку Ми, вступаючи у сліди наших попередників, виявляли по всяк час для східних народів. — Вони присилали нам листи повні преданности й давали прилюдні й особливші вияви своїх бажань і своєї радости. Патриярхи їх народів і епископи вже то самі, вже то через своїх висланників старалися зазначити як найвиразніше своє власне і своїх підчинених синівське привязання до начального Пастиря людських душ. По приміру епископів Вірменії, котрі попереднього року зібралися у Вічному Місті, щоб у Петровій Столиці найти пораду, найти лік на уздоровлення відносин і положення свого народу, Єрархи Українців (Ruthenorum Antistites) от щойно недавно воліли відбути епископський зїзд в сім місці, де досі ще ніколи не збиралися всі разом, щоб самим вибором часу й місця показати й заявити бажання цілої Української Церкви (totius Ruthenae Ecclesiae) підчинитися наслідникові Князя Апостолів. А вислід сього зїзду (нарад) був такий, що ні трохи не завів наших надій і сподівань. Бо коли Отці, зібравшись на нараду, порішили одногідно про плян богословських наук, про заснування малих семинарів, про обучення народу в катехізмі на протязі означеного ряду літ, тай коли продумували над тим, як зібратиби й уладнати східне церковне право й успішно повести вперід між світськими католицьку Акцію по думці Наших бажань, то як все те вони предложили Нам до одобрення, так Ми переконалися, що вони не могли продумати більш спасенних плянів для свого духовенства і свого народу“. Дальше згадує св. Отець про оснування нових інститутів і колеґій між иншим і про нову українську колеґію; про 1.400-літний ювилей венедиктинського монастиря в Монте Касіно; та про инші важні події ювилейного року. На конець св. Отець продовжує

Маленький фейлетон

Хрипка та її лікування

Хрипка як відомо сильна перепона при говоренні й особливо прикра для тих, що мають обовязок промовляти, пр. для священиків, усяких референтів, адвокатів і т. д. Тони, що виходять із горла, получені тоді з рядом шелестів, так, що прикметний звук голосу менше чи більше змінюється. Ці шелести беруться відти, що голосніші зазнають перепони при дрожанні в часі, коли голос формується. Перепони, що впливають на чинність голосниць, спричинює напруження голосниць, що повстає при хронічних нежитах горла. Це викликає згрубіння голосниць, через що вони зазнають труднощів, які не дозволяють їм дрожати нормально. Таксамо ділають і ріжні флеґми, що спливають на голосові струни й перепиняють їм у їх чинностях. Та такої флеґми легко позбутися кашлем, до чого помагає впрочім сам організм, подразнюючи відповідні нерви й так викликуючи відкашляння. Таксамо можуть спричинити хрипку чужі тіла, що продісталися до непризначених на пролик проводів горла, прм. малі краплинки води чи харчу.

Лікування хрипки узалежнене від причин, що викликали її. При легких случаях можна обмежатися до домашнього лікування. Найлучше помагає липовий цвіт або салїцил, дальше полокання горла, вкінці інгаляції. По інгаляції треба остати в хаті бодай дві години. Також порадно задержати мовчанку кілька днів, а безумовно не вільно говорити на „свіжому“ повітрі. При тяжчих занедужаннях конечна порада лікаря й то безпроволочно, бо хрипка може перейти в хронічний стан, з якого вилічення значно тяжче.

(З лікарських порад).

——o——

сей ювилей і всі його привілеї до 31. червня 1930 р. — Трета Енцикліка порушує основно дуже важну й актуальну проблему а саме: християнське виховання молоді. — На вступі зазначені мотиви, чому в тій справі належить забрати голос. Відтак підносить сущну вагу і величність християнського виховання як також справи св. Церкви і відношення у тім важнім ділі між Церквою а державою. Дальше енцикліка дає незвичайно важні поучення й директиви про виховання сексуальне, про коедукацію, про християнську родину, про школи світські і католицькі, про католицьку акцію в школах, про учителів як також про високу мету християнського виховання: виробити з дітей добрих християн і шляхотних горожан. Як бачимо ця Енцикліка порушує питання незвичайної ваги, тому будемо старатися в слідуючих числах „Н. Зорі“ познакомити наших читачів докладніше з наукою св. Церкви у важній них питаннях виховання молоді. Т. Г.

Паломництво до Люрду хоче розпочати 2. липня с. р. Марійське Тов. Укр. Молоді під проводом Преосв. Йоана Бучка. 16. VII. має воно вернути до Галичини. Кошти подорожі коло 1000 зол. від особи. Близших інформацій уділяє і зголошення до 1. травня приймає Марійське Тов. Молоді, Львів, Почтова скритка 108.

——o——

Найлучший зїзд наших днів

В салі нашого Інституту ім. Лисенка скликано зїзд т. зв. „Сельроба-Єдности“, на котрий прибуло коло 150 делеґатів. Іменем центр. комітету „Сельроба“ промовляв Сенів, в часі його промови делеґат староства розвязав зїзд. На салі повстав крик. Збори не приняли до відома розвязання і як описує преса, тоді увійшов на салю відділ поліції та зачав силою усувати присутних. Почалася торганина, серед котрої понищено внутрішне уряджения в салі нашого Інституту й повибивано шиби. — Та все те не таке особливе, як події з другим зїздом, котрий на той сам день скликала т. зв. Українська Партія Праці, очевидно спекулюючи на те, що бодай деякі темні селяне, заагітовані на зїзд „Сель-роба“, не зоріентувавшися, куди йдуть, попадуть на зїзд „працьовитих“ аґітаторів з другої ніби-партії. Тимчасом на превеликий жаль цілої УПП., заагітовані на зїзд „Сель-роба“ не далися збаламутити і — зїзд т. зв. Партії Праці не відбувся „ізза недостачі учасників“, як коротко реферують у пресі. Як вияснять „сей .....убийчо-комічний випадок працьовиті панове з т. зв. Партії Праці перед своїми хлібодавцями, булоб дуже цікаво довідатися. Найлучше булоб, гадаємо, коли напишуть кому слід, що на їх зїзд злягла така тьма тьменна народа, що вони зі страху, аби люде не розперли мурів, не могли взагалі відбути зїзду. Бо якже інакше викрутитися від тої коміки, що налягає на „працьовитих“?

——o——

Відкрито заговір в цілій Німеччині

З Берліна доносять: По довгих приготуваннях перевела німецька поліція рівночасну ревізію в усіх т. зв. „протифашистівських“, а в дійсности комуністичних орґанізаціях під ріжними назвами. На основі великого захопленого матеріялу можна вже ствердити, що всі численні замахи останніх часів походять від тих орґанізацій, заосмотрених у великі гроші. Ті орґанізації мали свої централі, що займалися виставлюванням фальшивих паспортів й охороною злочинців. Ціль їх була — викликати хаос в Німеччині й опісля большевизм.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЦІКАВА БОРОТЬБА за рапорт марш. Пілсудського відбулася в надзвичайної комісії сойму для розсліду відомого вступу офіцирів до сойму 31. жовтня 1929 року. Більшість комісії була противна відчитанню й оповіщенню того рапорту, бо в нім є ріжні образливі звороти, нпр. маршалка Дашинського названо варятом і закинено йому брехню. Посол Подоский іменем ББ. домагався оповіщення того рапорту в цілости, аргументуючи, що марш. П. за велика особистість, щоб його заява, якаб вона не була, могла підлягати цензурі. Колиж комісія таки ухвалила, не оповістити того рапорту, посол Славек іменем ББ. заявив, що той клюб не брати-ме дальше участи в працях тої комісії, по чім посли ББ. вийшли з салі засідань.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ при голосуванні над одним параґрафом скарбового закона знайшлося в меншости, одержавши 281 голосів проти 286. Тоді премієр Тардіє зголосив димісію кабінету, котру през Румерґ приняв.

ПІВ МІЛІОНА ФРАНКІВ НАГОРОДИ визначили російські еміґранти за відкриття місця побуту ґен. Кутєпова, що до котрого є підозріння, що його схопили й вивезли з Парижа большевицькі аґенти. Ті розмірно великі гроші походять з дрібних складок російської еміґрації.

ВЕЛИКА ПРОТИСОВІТСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ відбулася в Парижі. Вона протестувала проти насильного вивезення ґен. Кутєпова аґентами чрезвичайки.

ПАРИЖСЬКА ПОЛІЦІЯ РОЗІСЛАЛА СВОЇХ АҐЕНТІВ по ріжних столицях Европи з завданням — знайти бодай слід вивезеного з Парижа ґенерала Кутєпова. М. і. прибули аґенти тайної французької поліції до Відня, Берліна і Варшави, де відбули наради з шефами поліції. До Польщі прибув оден з найздібніщих аґентів тайної французької поліції Пер Дюруа, бо припускають, що большевики могли везти зловленого Кутєпова через Польщу.

ІТАЛІЯ застановила ліквідацію австрійського майна на своїй території на бажання уряду Австрії.

РЕВОЛЬТА У ФРАНЦУСЬКИХ ІНДОХІНАХ вибухла в місцевости Гонав. Тамошні повстанці напали на постерунки французької поліції. Завізвано відділ публичної сторожі, котра опанувала ситуацію. Знаменне те, що участь у розрухах взяли також тамошні стрільці разом з цивільними повстанцями, що на будуче не заповідає спокійних відносин в тій кольонії Франції.

КОМУНІСТИЧНІ ЕКСЦЕСИ в улицях Маґдебурґа довели до численних бійок. Поліція увязнила 23 комуністів.

ПЕРШИЙ ЛЬОРД АНҐЛІЙСЬКОЇ АДМІРАЛІЦІЇ Александер поставив на морській конференції внесок, скасувати підводні лодки. Замітивши, що вже по війні згинуло 517 моряків залоги підводних лодок, аргументував свій внесок, покликуючись 1) на загальний інтерес людства, 2) на те, що підводні лодки мають передовсім офензивний характер, 3) на те, що їх знесення дуже причиниться до замирення світа, 4) значно облекшить буджети держав, 5) усуне надмірне ризико, яке істнує на морях ізза істнування підводних лодок.

ГПУ РОЗСТРІЛЯЛО 200 МОРСЬКИХ ОФІЦИРІВ за те, що не вступили досі до червоної фльоти. По розстрілі оповіщено, що вони були активні контрреволюціонери! Можности боронитися не дали їм („За Свободу“).

——o——

НОВИНКИ

Уневажнення виборів на Волині. Найвисший Суд уневажнив мандати на сойм кн. Януша Радивила і В. Вісліцкого з ББ., Волинця й Федорука (обидвох з сель-роба правиці), Л. Серветюка (УНДО) й Ів. Власовського (рад.) та сенаторів: Скоковского, Ретка, Кушковского і Даля (з ББ.) і Сергія Козіцкого (УНДО).

Згоріло живцем сто людей в однім домі убогих у Броктоні, в стейті Масачусетс. Пожар вибух серед ночи. Тільки частина присутних у тім домі врятувалася.

„Сегодня“ оповіщує, що в новім большев. карнім законі дозволено безкарно красти все, що має вартість меншу ніж 15 рублів (7½ дол.).

Жінка ґен. Кутєпова оповістила у французькій пресі подяку всім, що прислали їй писемні заяви співчуття ізза схоплення на вулиці її мужа.

В Ню-Йорку, в дільниці Бруклин, наступила експльозія. Ранено 30 шкільних дітей.

В цілій Польщі є тепер 3 міліони 750.000 учеників і учениць.

Славні австрійські фабрики кіс і серпів знайшлися в катастрофальнім положенні. Підірвали їх зносини з совітами, котрі від літ приймали ті коси масово а тепер, не попередивши, що не мають чим заплатити, нагло відмовили дальшого принимання.

50 літ минуло від часу, коли до Лондону приїхав з Австралії перший корабель „Стратлевен“ з замороженим мясом. Він привіз 562 убитих овець, 60 волів і двоє ягнят, що важили 40 тон. В р. 1928 привезено до Анґлії вже 890.334 тон замороженого мяса, або 44.3% всего річно споживаного там мяса.

Гарний посол. Комісія латвійського сойму видала судови посла Опіцана, котрий у пянім стані бігав по залізн. двірци в Ризі та з револьвером у руці тероризував публику.

Форд, славний фабрикант амер., заявив, що решту свого життя присвятить педаґоґічній діяльности, особливо вихованню молодих техніків і купців та жертвує на ту ціль сто міліонів долярів.

Ураґан знищив значні простори на острові Сардинії.

Згоріла пристань Вера Круз в Мехіку. Арсенал вилетів у воздух.

В Чехословаччині оповістила банкроцтво найбільша фабрика перлової маси Адлер і Син, в котрій працювало 1000 робітників. Вона мала філію й у Відні.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРОДАМ два томи „Geschichte der Union“. — Пелеша. — о. Йосиф Кравчук — Бірки Великі. 632. 1—2

Артистична Переплетня
МИКОЛИ
КРИВЕЦЬКОГО
Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 7-20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як вище), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11. 93-100
29½

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік V. Львів, неділя 23. лютого 1930. Ч. 14. (314)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Червона Москва грозить Св. Отцеви

ТК. депешує з Парижа: Як доносить „Аґенція Фурніера", від часу оповіщення листа Св. Отця в справі релігійних переслідувань в Большевії наспіли листи з погрозами на адресу св. Отця. Всі ті листи надані в Москві й мають тамошні почтові печатки.

Безбожна Москва

проклямує 5-літний плян для знищення християнства.

ТК. доносить: З Москви наспіла іскрова депеша, котра повідомляє, що в Москві зійшовся конґрес „Союза безбожників". Він ухвалив проклямувати 5-літний плян для знищення християнства і всякої релігії взагалі. Великодна кампанія безбожників зачнеться вже 15. марта під кличем: „За безбожну Москву! За безбожне колективне село!" — Конґрес ухвалив просити совіт в Москві, щоб найбільшу синаґогу в СССР. віддано на централю для безбожників. — З Минська доносять, що там увязнили большевики найвизначніших рабінів під закидом, що вчать релігії дітей у нелеґальних школах і ведуть ворожу совітам переписку з жидами за кордоном. — В часі Великодних Свят будуть уряджені великі протихристіянські демонстрації.

Вивласнення св. Афону

З Атен доносять: На днях буде в парляменті внесений законопроект про вивласнення всіх монастирів на Святій Горі Афонській, хоч Греція додатком до Льозанського договору зобовязалася ніколи не посягати на землю монастирів на тій горі, заґварантовану тим монастирям вже 62 артикулом берлінського договору. Грецьке правительство твердить, що монастирі на св. Афоні вилюднені, бо між молодю нема покликань до монашого життя, отже уряд хоче поселити на монастирських ґрунтах грецьких утікачів з Туреччини.

Меморіял білоруської „Просвіти"

ПАТ доносить з Вильна: Голова окружної ради білоруської „Просвіти" разом з її основником внесли меморял до правосл. митроп. Діонізія, В ним представили історію церкви на білоруських землях і виступили з домаганням, щоб відрусифікувати церкву на білоруських землях. Відпис того меморялу предложили премієрови Бартлеви і міністрам віроісповідань і просвіти та внутрішних справ.

Польсько-німецька збіжева умова

Підписано обовязуючий до 31. липня с. р. польсько-німецький договір у справі спільної продажі експортового жита обох країв. Умова предвиджує скількість вивозового жита для Німеччини 60%, для Польщі 40%. Продажу переводити-ме спільне бюро. Правительства обидвох держав зобовязалися, не давати експортових премій поза транзакціями доконуваними тим бюром.

Сотнар ячменю і гуска

Катастрофальний упадок цін збіжжа допровадив до того, що в деяких околицях Галичини за сотнар ячменю платиться 12 зл., а за тучну гуску 12 до 14 зл. Ще тому рік за той ячмінь платилося 30 до 32 зл. і можна було ним витучити не одну але 3—4 гуски („Ґазета Варш., ч. 37).

Криза в Польщі все більшає

Захоплені вже всі области суспільно-економічного життя.

Звіт Банку Краєвого Господарства так представляє економічну ситуацію в Польщі: Криза опанувала вже й ті области господарства, котрі досі були трохи в ліпшім положенні. Число векслевих протестів зросло. На біржі акцій застій. Ціни всіх землеплодів дальше падуть. Знижка захоплює і продукти годівельно-звіринні. Лагідна зима викликала кризу в углевім ґірництві. Гіршає також ситуація в промислах нафтовім, текстильнім, металевім, хемічнім і т. д. Безробіття скрізь росте.

В справі католицької преси

„Католицький Провід", що виходить 4-й рік в Злучених Державах Північної Америки, помістів у числі з 30. січня с. р. на першім місци таке: „Урядове Оголошення гр.-кат. Епископського Ординаріяту" в Америці: Відозва до Всечесного Духовенства і Вірних! Знаючи вагу писаного слова і в особенности великий вплив катол. преси для поширювання й оборони катол. світоглиду, Епископський Ординаріят поручає свому Духовенству і всім Вірним ось які часописи старого краю: 1) „Нова Зоря", найбільший катол. часопис. Виходить 2 рази на тиждень. Чвертьрічна передплата 1 дол. 2) „Правда", ілюстр. тижневик для народа. Чвертьрічна передплата 50 ц. 3) „Бескид", що виходить раз на два тижні й головно призначений боротьбі зі схизматицькою пропаґандою. Передплата на рік 1 дол. Всі ті часописи належить замовляти: Львів, ул. Кльоновича ч. 8/II.

(Се вже четвертий гр.-кат. Епископський Ординаріят, котрий поручив м. і. наш орґан в урядовім оповіщенні або урядовім орґані).

Протест культурного світа

проти переслідування релігії в СССР.

Вже зараз після запанування в б. Росії большевики виступили там проти релігії і Церкви ворожо.

Отже передовсім відділили Церкву від держави і позбавили її всіх прав, які вона мала до того часу. А далі: сконфіскували всі церковні маєтки, ограбили всі церкви з дорогоцінностей і на божі доми наложили високі податки, які вірні мусять оплачувати, коли хочуть молитися. Зокрема: усунули релігію зі шкіл і взагалі заборонили навчати релігії молодь навіть по церквах і приватних домах. І не тільки заборонили навчати релігії молодь. Вони заборонили навіть хрестити дітей — перед осягненням ними повнолітности...

Одночасно з тим большевики стали нищити релігію і Церкву як такі. Отже передовсім почали переслідувати духовенство арештами і розстрілами а також релігійні культи та на їх місце попирати ріжні релігійні секти в надії, що тим способом підкопають релігію і Церкву і лекше розібють їх. А далі: почали енергічну протирелігійну аґітацію друком і живим словом. В тій ціли стали орґанізувати спеціяльні т. зв. „Спілки безвірників", які мають „нищити ідею Бога" і побожність у душах всіх без виїмку: православних, католиків, протестантів, жидів, магометан і т. д.; та головне вістря акції безвірників звернене проти християнства. Ті „Спілки безвірників", обєднані у „Всесоюзну спілку безвірників", ведуть скажену антирелігійну кампанію: висміюють і плюгавлять релігію, пильнують, щоби всі антирелігійні постанови уряду були виконувані, як слід, та підбехтують уряд до дальшого ще більш жорстокого переслідування релігії і Церкви.

І дійсно: в останніх часах переслідування релігії і Церкви в СССР. стало небувало жорстоким.

Так передовсім на домагання безвірників уряд заборонив будувати нові божі доми і навіть направляти старі. Заборонив також дзвонити на богослуження а всі церковні дзвони сконфіскував. Та вершком усього є масове в останніх часах замикання церков і взагалі святинь і переміна їх на большевицькі кіна, клюби, готелі і навіть коршми! І не тільки замикають в останніх часах в СССР. церкви, але й руйнують їх до самих основ!

Зокрема богато церков замкнено і зруйновано в останніх часах на Вел. Україні. Так инр. замкнено Печерську Лавру у Київі — святиню, яка своїми початками сягає початків історії українського народу і має велике історичне минуле. Так далі загрожене саме істнування другої прастарої київської святині: Десятинної церкви, що її збудував кн. Володимир Великий! Так вкінці замкнено одиноку на Вел. Україні гр. кат. церкву у Київі, а її пароха, о. М. Щепанюка, заслано на страшні Соловецькі Острови на північнім Білім Морю. А крім того замкнено у Київі ще ряд инших церков, як Володимирський Собор, Андріївську церкву і т. д. А число замкнених і зруйнованих церков і взагалі святинь на Вел. Україні взагалі сягає вже соток. Вкінці в останніх днях телеґраф приніс вістку про арештування голови української автокефальної пра-

Ви забезпечуєте своє майно, дім, худобу і Ваш дорібок. А як мається справа з Вашим життям? Чи воно зовсім безвартісне для Вашої жінки і дітей, що ви ще досі не обезпечилися в Товаристві

„КАРПАТІЯ”

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 1-10

вославної церкви митрополита Липківського (80-літнього старця) та 6 її епископів а вслід за тим про повну ліквідацію тої церкви.

Отсі жорстокі переслідування всякої релігії і Церкви в СССР., що нагадують живцем подібні переслідування за часів римського Нерона, звернули вже на себе увагу цілого культурного світа. І весь культурний світ різко протестує проти згаданих переслідувань, виступаючи в обороні християнства і цивілізації перед московсько-большевицьким варварством.

Протестаційна акція почалася в Англії, де повстав спеціяльний великий комітет „Christian Protest Commitee“, що обєднує в собі представників усіх християнських віроісповідань. Отсей комітет скликує численні віча і вже порушив публичну опінію Англії до солідарної акції в справі християн катованих в СССР. Відізвалися вже голоси протесту також в англійськім парляменті. Як повідомляють з Льондону, Болдуін, промовляючи на тему релігійних переслідувань в СССР., заявив, що совість англійського народу ніколи не була порушена більше, ніж тепер, на вістку про релігійні переслідування в Росії. Англія, сказав він, ніколи не буде дивитися на такі акти насильств байдуже й уважає своїм обовязком запротестувати проти них з цілою рішучістю. Запротестував проти переслідування релігії і Церкви в СССР. також англійський Епископат.

За Англією пішли инші культурні краї Европи. Передовсім: Франція. В Парижі недавно відбулося велике протестаційне віче, на якім ухвалено резолюцію, що взиває всі правительства Европи як найскорше зірвати зносини з СССР.

За Англією і Францією пішла Німеччина. Перед веде німецька преса. Найповажнійші німецькі часописи, як: „Германія“, „Берлінер Таґеблят“, „Берзен-Цайтунґ“, „Таґ“, „Крайццайтунґ“, „Кельніше Цайтунґ“, „Дрезденер Найесте Нахріхтен“, „Дрезденер Анцайґер“ й ин. присвячують релігійним переслідуванням в СССР. багато місця.

Різко протестують також: Бельґія, Швайцарія, Чехословаччина й ин.

В останніх днях отся велика акція, звернена проти переслідувань релігії і Церкви в СССР., незвичайно скріпилася і набрала особлившої поваги. Бо отсе виступив отверто проти злочинів большевиків Папа Пій XI у голоснім уже нині листі до ґенерального вікарія Риму, Помпілія. Апостольська Столиця устами Св. Отця підіймає різкий протест проти насилування большевиками совісти народів СССР. Папа остримі словами пятнує безпереривні варварства большевиків відносно релігії і Церкви та заряджує на день 19 марта в цілім католицькім світі, по всіх церквах, велике благальне богослуження з приводу осквернення святинь в СССР.

Виступ Папи Пія XI відбився вже незвичайно сильним відгуком в цілій пресі европейській і світовій. Він став гаслом для всього культурного світа — виступити ще енергічнійше в обороні християнства і цивілізації, так жорстоко і цинічно потоптаних варварською большевицькою Москвою.

На тлі отсього загального протесту культурного світа, зокрема Апостольського Престола, проти переслідування релігії і Церкви в СССР. дуже дивним виглядає становище тих, що перші повинні булиб підняти протест і протестувати куди різкійше. Маємо тут на думці передовсім саму переслідувану російську православну Церкву в СССР. А далі: ряд православних церков Европи й Азії. Що більше! Як ми вже доносили дн. 16 с. м., у відповідь на виступ Папи Пія XI та церк. єрархів в обороні переслідуваної в СССР. християнської Церкви появилася заява, підписана 5-ма вищими православними духовниками з митр. Сергієм на чолі. Заява намагається доказати, що релігійних переслідувань у СССР. не було (!!!) а церкви зачинюють не на приказ влади, тільки „на бажання населення“. Про виступ англійських епископів заява каже, що він „заносить нафтою“ і підбурює до чинних виступів проти СССР...

Так низько впала російська православна церква в СССР., репрезентована „містоблюстителем“ патріяршого престола в Москві! Вона знайшлася під диктатом явно атеістичної влади, бо не мала підпори в Апостольській Столиці. Страшний і наочний приклад не тільки того, як зівяла велика від Апостольського Престола Петрового відірвана галузь християнства, — бо се вже давно з нею сталося, але й очевидного упадку тої галузи.

——o——

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 14-30

Зміст експозе

міністра заграничних справ.

Мін. загр. справ Залеский виголосив на засіданні сенацьких комісій військової й заграничних справ експозе такого змісту: Вдержання мира се головна підстава польської загр. політики. Мир конечний для наладнання всяких взаємин між Польщею і чужими краями, в котрих живе четвертина поляків! Конечна розбудова цілої сітки консулятів особливо в полудн. Америці. Дальше потрібний мир і в области торговельно-цловій, бо Европа, узброєна митними мурами, не дасться розброїти також під оглядом властивого розброєння. Підчеркнути треба, що зроблено в тім напрямі щасливий крок у випрацьованні схеми міжнародної цлової номенклятури. Стоїмо тепер на передодні дуже важних господарських переговорів у Женеві, в котрих возьме участь кількайцять міністрів промислу, торговлі й фінансів ріжних держав. Начальний постулят життя Польщі се нормальний оборот на фінансових ринках світа, бо тільки тоді може подешевіти кредит і в сім краю. Длятого треба привітати утворення „Банку для міжнародних розрахунків“. Бажання устійнення відносин було головною спонукою до заключення польсько-німецького порозуміння. Новий торговельний договір Польщі з Францією опертий на засаді найбільшого взаїмного упривілеєння. Опріч того заключено торговельну умову з Португалією а з Ромунією цілий ряд умов. Тепер опрацьовуєтьсяпроєкти ріжних умов з Еспанією, Югославією, Грецією й Італією, як також важні умови регіональні передовсім між державами господарської структури. Ті регіональні умови, розуміється, не можуть бути запереченням многосторонних договорів.

——o——

Не лишаймо на боці мети

Кождий чоловік, виконуючий якусь працю, має вже наперед у своїм інтелекті означену ціль, мету, до якої стремить. Се узгляднюється не лише в спорадичних випадках ділань одиниць, але й загалу, без огляду на стан і обставини, серед яких хтось находиться. Коли возьмемо під розвагу тезу, що мета є се, для чого ми щось ділаємо, то завданням священика як душпастиря, є в першій мірі спасення душ пастви йому повіреної. Се повинно і мусить бути для духовного найпершим обовязком, коли хоче якслід задосить учинити вимогам свойого стану. На се в нинішних часах треба звертати особливо бачну увагу. Світова війна, страшна в наслідках матеріяльних для держав світа, ще більше застрашаюча в справах духових. Упадок віри, брак пошанування авторитету взагалі, а духового в особенности, се квіти, які зродились по світовій заверусі. На се злишні докази, бо на се дивимося нашими очима. Не лише преріжні розкладові чинники політичної закраски ґангренують наш укр. народ, але багато страшнійші — се вороги його душі. Вони як ті хижі вовки тягнуться зі всіх сторін як американські байбельники, совітські комуністи — їх прихвостні сельроби, агітатори варшавського православія і де лише знаходять податний ґрунт, там сиплять своє трійливе насіння. Се однак вороги отверті, на яких чолі видніє надпис: Борба з католицизмом. Найдуться ще й такі, що прибрали на себе овечу шкіру, щоби скорійше дібратися до людських сердець. Возьмім лишень нашу сучасну літературу і пресу, а наглядно побачимо і переконаємось, кілько очернень, невластивих критик, нарушення авторитету нашої духовної Власти, ба навіть кличів: „Los von Rom!“ виходить зпід пера людей, котрі відважуються навіть назвати себе „оборонцями і вірними синами катол. церкви“... Ось се „перли“, кидані густочасто не лиш між інтеліґенцію, але й між наш віруючий селянський народ. Тому й не дивниця, що тілько є одиниць перепоених „модерним“ духом, що ставляють свої преріжні вимоги: Оден хоче „чищення“ обряду, другий т. зв. „поступу з духом часу“, одному подобається Богослуження довше, другий хоче реформувати, все скорочувати і впровадити „народний язик“, словом хоче мішатися в несвое діло. Сі зерна сиплятся вже літами і на наші спокійні села. Вони готові видати страшний овоч, оскільки бачне око священика-душпастиря не зарадить злу. Під нашими селянськими стріхами, за приміром деяких ґазет захвалюється вже „гарну“ державу за Збручем, укр. автокефалію, а знова між русскими — православний косцюл в Польщі. Посів сего православія з Варшави вже видно на Лемківщині.

Богато причин на се зложилося, однак після моєї гадки, таки найважнійша, се е: брак католицького освідомлення народа. Священик всюди працював, лишень не в церкві. Для її добра робив або мало, або зовсім нічо. Будувалося національність (розуміесь русску), виголошувалося якнайсильнійшим голосом „православних християн“ на великім вході, говорилося про якусь „русскую віру“, а майже ніколи про католицьку Віру. Наслідки скоро показалися, прийшли „настоящо православні“ і потягнули народ у схизму, а наше священство лишилося без пастви. Не відбігаймо від мети! Поширюймо в першій мірі ідеольоґію католицизму між своїми парохіянами. Докажім, що лише в кат. Церкві — в злуці з Апост. Престолом осягне наш народ дочасне і вічне спасення.

Священик з Лемківщини.

——o——

о ПЛЯТОНІД ФІЛЯС Ч.С.В.В.

З минулого й сучасного

IV.

І знов згідно з правдою мусимо сказати, що вводячи такі ріжниці народ чи Церква не ділає з мотивів незнання або браку любови свого, або з раболіпія, а якраз навпаки, розуміючи, що сего жадає добро св. віри і любов свого обряду. Християнська побожність не бавиться в службі Божій такими дистинкціями, чи якась практика є глибокомістична, чи внішньо-пластична, лишаючи це вишим умам. Не питає так само, чи якась практика була в обряді з поконвіку, чи внесена в обряд пізніше і звідки внесена. І се оставляючи тим, до кого це належить, розуміючи, що в кат. Церкві все назначеноване святістю, виконує всякі церковні обряди в дусі віри. Ще менше питає, чи якийсь звичай зааплікувано до обряду „орґанічно“, чи тільки „механічно“ [1]).

Отсе „механічно“, „орґанічно“ тішиться спеціяльною предилекцією у всіх тих, які виступають в ролі защитників т. зв. обрядової чистоти. Мовляв, ми не противні в засаді нововведенням, але противимося, щоб їх нащіплювано обрядови „механічно, так, що їх годі з обрядом погодити“, як се робили колишні творці „уніятизму“, а тепер продовжують їх роботу „окціденталісти“ [2]).

Та в цім лежить ціла траґедія, що ніякий обряд в кат. Церкві не є ні якийсь механізм, ні ще менше якийсь орґанізм. Милозвучні вирази „механічно-орґанічно“ мусимо отже брати в переносним значінню. А яке є властиве їх значіння в приложенню до обряду та до якогось конкретного виду і практики, досі ще нам не показали ні механісти ні орґаністи. Длятого дехто волить говорити про стилеву будову обряду. Щож, коли і цей многообіцюючий висказ в приложенню до обряду мусимо так само брати в переносним значінню. А чого жадати у властивім значінню, щоби якась конкретна практика вийшла стилево обрядова; — sub iudice lis est. Без сумніву, ті гарні кличі не зродилися шойно в головах нинішних защитників Сходу, а знали їх знаменито і соборні отці на Синоді Замойським, і так само соборні отці на Синоді Львівським. І знали їх та по найліпшій совісти й по найліпшому свому розумінню в своїх обрядових рішеннях ділали, щоби всьо було й „орґанічно“ і „стилево“... Чи вдоволили однак „ще совісніших“ і „ще розумніших“, які на нашій церковній ниві раз-у-раз на ново виростають, як по дощі гриби і підпеньки?! А кождий зі своїм спеціяльним смаком, спеціяльним стилем і спеціяльним орґанізмом!...

Так виглядають exempla, що малиб виказати, як то наша церква зійшла з правої дороги, витворюючи не унію церков, а якийсь „уніятизм“, „гебридизм“, „синкретизм“. Подаючи до тих exempl'ів свої скупі уваги, мав я одно на цілі, а саме, сказати, що всі ті exempla промовляють мені до розуму і совісти зовсім іншою мовою, як та, що її відчув і вирозумів о. Др. Сліпий і яку переповідає перед ширшим світом. Для мене ті exempla являються такими, що наша Мати-Церква не потрібує за них ні перед своїми, ні перед чужими стидатися. Для мене вони свідчать про геройські змагання Унії, подати народови не тільки живу св. віру, але й живий св. обряд. Свідчать вони теж, що в обох тих ділянках наша церква будувала на наших землях і в людських серцях царство Боже ведене тим самим животворним Божим Духом, який мудро і свято управляє цілою вселенською кат. Церквою, та що з правої дороги ні в вірі, ні в обряді не сходила і зійти не могла. Для мене вкінці ті exempla є свідками славної бувальщини і запорукою, що колиб Боже Провидіння не дозволило було фізичній і брутальній силі царської Росії спинити й перервати творчу працю нашої Унії, булаб вона нині оглядала своїх вірних синів і доньок на всіх землях України по Чорне Море й Уральські та Кавказькі Гори або й дальше. Длятого чую біль душі, коли хтось ставить нашу Церкву, її клир і її нарід, як примір вольної чи невольної глупоти, рабства, й аберрації з правої дороги. Бо хоч дуже похвальна річ нести слова мира і любови навіть в найдальший Орієнт, то ще гарнійша річ, мати слова мира і любови для своєї рідної Церкви і її Клиру та народу. І хоч дуже потрібна се річ, щоби в працях для орієнталів-католиків брати під увагу їх колишню славну катол. культуру, їх Отців і їх індивідуальні черти життя реліґійного й народнього, то ще потрібніша річ, вміти увзгляднити і в належнім світлі ставити свою рідну катол. культуру, своїх рідних Отців і подвижників і свої індивідуальні черти рідного життя реліґійного й народнього. А вкінці хоч дуже спасенна є річ знати і триматися в відношенню до Орієнту розумних напрямних ліній, по котрих розвиватися повинна праця і наука в їх хосен, то між тими напрямними чи не найперша і найспасеніша позістане на завсігди восьма засада св. Ігнатія про „церковне успособлення“ тих, що в Христовій Церкві хотять для її добра з успіхом працювати: „Треба похваляти всі приписи Церкви“ (не тільки вселенської, але й своєї місцевої; не тільки що до віри але й що до обряду) „і бути завсігди **готовим вишукувати рації для їх оборони, а ніколи для їх поборювання“.**

[1]) 210, 211

[2]) І о. Автор не позабув їх помянути в своїм відчиті. Зачисляє до них (з точки погляду на національний поступ) Пипіна, Панейка, Томашівського. „Культура українська і російська досягнулаби більшого ступня розвою, колиб був заведений латинський обряд. Може вони й право кажуть“ (додає о. Автор), „як що територія України і Росії й обставини історичні булиби інші (si mutata... sint)“. — З погляду знов на релігійне життя, „всьо зло, брак авторітету і впливу Церкви на вірних, воювання підданих з епископами, демагогія, ритуальний ригоризм аж до забобонів і так дальше, складають (окціденталісти) на візантинізм. А під візантинізмом розуміють не самого духа гордости, як се часто sensu theologico понимається, але всю орієнтальну культуру осуджують“ (ст. 215). Точно, як бувало „Нива“ своїх читачів інформувала про тих наших „окціденталів“ — хоч їм і не снилося, „всю орієнтальну культуру осуджувати — damnare“.

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 31-?

„GENEWA“ Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія
Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 13-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

VIII.

— Памятайте, що ви нікому ні одній людині не скажете цего!... Часу в нас доволі, та в 2—3 тижні буде можна щось зробити. Коли мене вам буде треба окремо, (пізніше я довідався, що Ольга Іванівна не бачила Івана Миколаєвича по моїй гостині) напишіть переписний листок такого змісту: „Пішліть мені кілька сухих елементів“. Переписний листок вишліть на адресу: „Склад електричних частин „Енергія“, Розежжая 23. Підпис який схочете.

— Ви живете при Ламанському переулку, так хочби Ламанов. Я знатиму, що це від вас.

Так ось цей „хтось“ в „Енергії“ — сам добродій „головний“, що обсмоктав усю орґанізацію. Та за що? Що я зробив йому? Нащо йому потрібне запровадити на каторгу або й дальше зівсім ще неустаткованого молодця? Я відчував дивний приплив злоби. Спинити її майже не ставало сил.

Колиб Іван Миколаєвич був більше вражливий і вважливий ,мабуть зрозумівби в цю хвилину неодно. Та мій учитель не належав відай до вражливих вдач і не завважав нічого. Треба якось заговорити його а то ще зачне розпитувати про кружок.

— Як це, Іване Миколаєвичу, ви не боїтеся нічого — почав я по можности жартом — ходите скрізь у ріжних одягах. Мої господарі відай дуже зацікавлені вашими гостинами.

Він весело усміхнувся:

— А знаєте, це моя система: Намучу, накручу... й відлітаю...

Система другим доволі небезпечна, подумав я мимохіть.

По відході наставника я знесилений кинувся на постіль, щоб хоч сяк так зібрати думки. Моя революційна карієра неслася в гору з дивною бистрістю: Студентський гурток, кружки, транспорт і вкінці це скандальне предложення.

Чи не за багато для новика? — Головне, все це робиться так поверхово, що ці миляні баньки тільки здавалися ділом. Накручу, намучу й... відлітаю, а проклята машина розгорнувшися вповні, ще довго може захоплюватиме своїми зубами таких жовтодзюбих молокососів, довго жуватиме їх у тюрмах та, скалічивши фізично й морально, випльовувати денебудь далеко, в Нижньопропадинську. Ні, рішено, хай арешт, хай навіть смерть, ми ще потягнемося з вами, Іване Миколаєвичу... думав я в припливі самонадійної енергії.

Правда, за вами охрана, може й партія, та я вже не дурний, як місяць тому. Від поетичних військових старшин до теперішнього — віддаль великанського розміру! За протяг кількох днів прожив я ціле життя... Ах, падлюка, згадав я знов терористичне предложення, що сильно обидило мене і в стисло моральному змислі, як мужчину.

Яка революційна партія потребувала колинебудь проституції? Ця покоївка певно теж шпигунка. Посадить на такому брудному ділі, про яке дійсно не оповіш усе життя!... Все таки я був, ще досить несвідомий, любий читачу. Про милий вихід із графинею Кочубей я не подумав ні хвилиночки. Тоді не знав я ще, що в охранному відділі діються річи складніші від цеї, і чим більш сумнівна якась справа, тим більш забезпечений її успіх і що найгрізніша машина в руках неморальних і через край самолюбних честолюбців.

Впрочім, „ходити буває ховзко по інших камінцях; і так про це що близько ми краще змовчім.“

*

По стрічі з Іваном Миколаєвичем я намітив собі таку програму діяльности.

Перше всего конче треба поговорити з Ольгою Іванівною, спитати про Івана Миколаєвича, і, головне, попробувати найти через неї Жданова. Правда, вона

Занепад протестантизму в Америці

В останніх часах часто переводяться в Америці анкети в справах релігійного життя. Переводяться вони головно в сектантських і протестантських кругах. З одної такої анкети довідуємося, що на 200 тисяч евангельських церков у Зединених Державах аж 60 тисяч є „мертвих“. Це значить, що не можуть виказати ніякого дорібку протягом року. З того числа 7 до 8 тисяч церков зовсім опущених й улягаючих руїні. „Чи маємо погребати ті церкви“? питають протестанти.

— „Так“, відповідають, „це одинока форма признання заслуг тих церков для християнської справи — належиться їм християнський похорон“...

Причиною занепаду протестантизму не є брак матеріяльних середників. Бо злучені протестантські секти багатші навіть від Рокфелерів та Фордів. В 1928 р. зібрали вони й видали 600 міліонів долярів в самій лише Америці.

Протестанти виправдують цей занепад надмірним розпаношенням кіна, театру, радія і спортів. Та доказує це який слабий вплив протестантизму на своїх вірних. Не без вини тут пастори. Теми їх проповідий мають дуже слабу звязь із релігією й моральністю. Історія, література, політика, соціольогія, бізнес — це улюблені теми тих проповідників. Число розводів росте. Пастори не противділають розводам. Навпаки, влекшують їх, вінчаючи розведених. Так у скорім темпі протестантизм і сектантство в Зединених Державах котиться до цілковитої руїни.

Величезний вибір
ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові.
475 30-30

не член партії, та старша, досвідніша від мене. Може щось порадить. Вкінці требаж повідомити когось про Орлина. Успокоївшися дещо та спочавши, я пішов до Ольги Іванівни. Однак ніяких певних вислідів не дала стріча з нею. Довідався я тільки, що Іван Миколаєвич приїхав у Петербург недавно, він інжинір, очевидно, електрик і що з двох поручених його людей один або помер, або є десь далеко, а другий арештований. І найсумніше, нікого з надійних людей не може вона вказати, Жданова не знає зівсім, та, можливо, моглаб віднайти, колиб я подав його справжнє назвище.

Справи стояли зівсім лихо. А не попробувалиб через Павлова довідатися справжнє назвище Жданова? Справді, може воно вдасться. Оповідатиж їй про це, що виявив Павлов, покищо без користи. Все одно, колиб Ольга Іванівна й могла передати якось в організацію особистими знайомими, близькими до партії, то відомости подані посередно, моглиб наробити страшної суматохи, що знадобиласьби хіба охранному відділові, або попасти в ненадійні руки. Ні, краще підіждати до Жданова, тиждень не значить ніщо, коли слідження велося місяцями. Правда, адська машина, може щоденно захоплює все нових і нових людей! Та викрити Орлина й рівночасно програти на „головному“, видалося мені крайне невигідним, тим більше, що нова жертва попадалася Орлину, здебільша від тогож „головного“.

(Далі буде).

——o——

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делеґація в Ризі 1920 р.

(З моїх споминів).

Зміст: Погляд на значіння рижської конференції. — Особи, які входили в склад Галицької Делеґації: Чотири світські, оден монах. — Депеші до диктатора її від диктатора. — Нарада з Жидами. — Уконституювання Галицької Делеґації в Берліні. — Дезідерат до большевиків. — Зміст інструкції диктатора. — Зміст контраргументів нашої делеґації. — Що говорили німецькі перевозові фірми?

I.

В прегарнім місті Ризі, в латвійській столиці, над Морем Янтарним, пережила галицька політика найтяжші дні за весь час великої війни і революції: бо всі инші політичні удари, навіть остаточне признання Галичини Польщі в Парижі в марті 1923 р., були вже тільки звичайною послідовністю того, чого можна було очікувати по тім, що Польща й Росія підписали в Ризі. Я був тоді в Ризі як безсильний свідок важкої події, що там припечатала нашу боротьбу. І тут подам дещо зі своїх помічень і переживань.

Зі всіх делеґацій, у яких я брав участь за всіх українських влад, була се одинока делеґація, котра одержала інструкцію на письмі, що робити і чого не робити, бо ми всі відчували, що будемо інвігілювати одну з найважніших подій, які протягом історії надвигалися на нашу Галицьку Землю, а безперечно найважнішу в сих часах. Та заки ми ту інструкцію одержали, треба було зужити ще багато нервів. Представлення сего дасть читачам деякий вгляд „in das innere Getriebe“ галицької дипльоматії, як сказавби Німець. Отсе перший раз наша суспільність мати-ме можливість, кинути оком на нутро свого тодішного дипльоматичного представництва за кордоном, бо — дивним дивом — хоч у тім представництві працювали найрухливіші люде, досі не видали вони навіть розмірно тільки споминів, що видали пр. непривичні до пера наші жовніри.

В склад Галицької делеґації входили: Др. Кость Левицький, уповноважений диктатора для заграничних справ, — Ернест Брайтер, останній посол міста Львова до австрійського парляменту, Поляк з давно осілого тут і засимільованого шведського роду (що знаю від нього самого), чоловік, котрий стояв на становищі, що людське пожиття можна в Галичині наладнати тільки на зразок пожиття трьох народів у Швайцарії, а не через панування одного народа над другим, — др. Лука Мишуга, котрого участь у сій делеґації, (таксамо як у попередній до Літвінова і пізніше його іменування послом в Америці проти кандидата з рамени др-а К. Левицького я перепер у диктатора) — і я, тоді уповажнений диктатора для справ преси і пропаґанди Галицького Уряду. Др. К. Левицький і я належав до ради уповноважених диктатора. Наша делеґація взяла з собою також свого спеціяльного товмача до французької мови, канадійського Француза, о. Йосафата Жана, щуплого й хоровитого, але дуже працьовитого чоловіка, котрий тоді був членом нашого Чина Св. Василія Великого (він їхав у цивільнім одязі). Не розумію, як той фізично слабовитий чоловік видержував працю, яка тревала не тільки днями, але нераз майже цілими ночами — про що далі. Той монах-товмач був для нас особливо цінний не тільки ізза його робучости та перфектного знання французької мови, котра була його рідною мовою (по українськи він говорив слабо), але й ізза його відданости нашій справі та абсолютної дискретности. Був се чоловік особисто такий симпатичний, що коли він звернувся до мене ще в Камянци Под., щоб помогти йому там у наддніпрянської влади вистаратися о місце на гр.-кат. каплицю для відправ, я, хоч тоді відносився до Церкви відомо як*), таки зараз зібрався і виходив для нього те, чого він просив.

Ще дня 7. вересня 1920 р. відійшла від нас з Відня, де тоді постійно перебував Галицький Уряд на еміґрації (Др. Петрушевич був тоді в Парижі) якась депеша до Президії Мирової Конференції в Ризі, але змісту її не памятаю і нема його також у докладнім дневнику Д-ра К. Левицького, котрий був ласкав поставити мені його тепер до диспозиції в цілі написання сеї частини моїх споминів, що відносяться до заходів нашої делеґації в Ризі. Дня 8. IX. 1920. наспіла до Відня депеша від диктатора Петрушевича (ми його титуловали постійно „президентом“) з Парижа, щоб наша делеґація зараз їхала до Риги. В депеші було зазначено, щоби взяти з собою п. Брайтера (розуміється як посла міста Львова і тим самим представника польського населення Сх. Галичини). По тій депеші я з д-ром В. Сінґалевичем спробував ще позискати Жидів до висилки делеґатів, котрі кооперувалиби з нами. Ми зараз відбули спільну конференцію з перебуваючими у Відні галицькими Жидами. Вони в засаді годилися на кооперацію, але не виконали того: предвиджували, що наші шанси не стоять світло, а що положення жидів у кождій країні в такім випадку дійсно не легке, отже не заанґажувалися.

Потрібні перед виїздом формальности полагоджено скоро і дня 11. вересня 1920 р. були ми вже в дорозі до Берліна, де мусіли задержатися з ріжних причин. Передовсім тому, щоби зорієнтуватися в морських полученнях, бо їхати через польський коридор ми не могли, щоб не попасти в руки польської влади. А також тому, що в Берліні, де був тоді наш найздібніший чоловік, покійний вже др. Евген Левицький (на жаль, він, як ноторично відомо, був алькоголік), мали ми одержати ріжні інформації та згадану висше інструкцію від диктатора з Парижа. До Берліна приїхали ми без посла Брайтера, котрий мав ще полагодити якісь пильні справи у Відні і мав дігнати нас по дорозі.

В Берліні заїхали ми до готелю „Фірстенгоф“ і зараз зачали шукати галицького посла, д-ра Евг. Левицького Ні в бюрі, ні в мешканні ми його не застали, а найшли в однім ресторані при забаві з д-ром Дмитром Левицьким. Від д-ра Евгена Левицького довідалися ми, що інструкція від диктатора досі не прийшла. Ми почекали на неї до 13. IX.,

*) Тоді був я ще членом радикальної партії й навіть її офіціяльним представником в Укр. Національній Раді. Замічу, що такі „екстраваганції“, деяких членів тої партії не були новиною. Нпр. ще перед війною д-р М. Новаковський як член тої партії належав до комітету, котрий будував гр.-кат. церкву. Розуміється, за те його потому вигризли з партії. Моє становище було тоді таке, що я без страху за наслідки свого поведення міг зробити особисту чемність чужому чоловікови.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі **ВОВНИ анґлійські краєві на мужеські одіння.** 562 14-30

а коли й того дня не прийшла, задепешували до Парижа й до Відня (де тоді хвилево був др. Стефан Витвицький, галицький посол в Парижі). Тогож дня уконституювалася в Берліні наша делеґація в той спосіб, що головою її став др. К. Левицький, я заступником голови, а др. Л. Мишуга секретарем. Останному вручено також касу нашої делеґації. Тогож дня я з д-ром Мишугою удався до берлінських большевиків, домагатися від них, щоби вплинули на большевицьку мирову делеґацію в Ризі, щоб вона при переговорах з Поляками стояла на становищі визнання державної самостійности Сх. Галичини, що нам у Берліні приречено зробити.

Дня 14. IX. 1920. прийшла від диктатора з Парижа очікувана інструкція, — але ч. 2... Яка була інстукція ч. 1. і де вона поділася, ніхто не знав. Прийшли також повновласти для нас, але не для всіх. Знов депешуємо до Парижа. Дня 15. IX. прийшла від диктатора інструкція ч. 1. і повновласти. Зміст інстукції був такий: 1) До участи в рижській мировій конференції не зголошуватися. 2) Навіть на випадок запросин обидвох переговорюючих сторін (то є Поляків і большевиків) не взяти участи в нарадах. 3) На місци виключно інвігілювати хід нарад. 4) В разі потреби протестувати.

Зміст інструкції розчарував і нас, учасників делеґації, і нашого берлінського посла. Ми відбули нараду над інструкцією. На тій нараді дійшли ми до таких висновків: На самім домаганню, щоб допустили Галицьку делеґацію до участи в мировій конференції, котра прецінь буде рішати і про долю Галичини, — ми нічого стратити не можемо в жаднім випадку, бо: 1) Коли нас не допустять (що більше правдоподібно), то здобудемо доволі яркий агітаційно-пропаґандистичний аргумент перед світом, що в часах гасла самоозначення народів, в імени якого антанта виграла велику війну, представників одного народу не допущено навіть до висказання його думки там, де рішали про його будучність. 2) В разі допущення ми прецінь не зречемося нічого на нічию користь, а наші протести з офіційного місця нарад, оточеного десятками кореспондентів найбільших пресових орґанів з обидвох півкуль світа, залунають прецінь голосніше, ніж коли ми станемо осторонь і самі згори зречемося навіть усяких заходів, щоб дістатися на ту конференцію.

Маючи такі погляди, вирішили ми всі одноголосно, задепешувати до диктатора наше представлення, що уважаємо вказаним, домагатися допущення до участи в рижській конференції. Депешу до Парижа тогож дня ми надали. Такі справи полагоджував звичайно Мишуга, або я з Мишугою, як молодші члени делеґації.

З того самого „титулу“ припадала на нас біганина до перевозових фірм (а на мене, як шефа преси і пропаґанди, ще редаґування всяких ухвалених відзивів). Німеччина була ще тоді в хаосі, хоч два роки минули від закінчення великої війни: Отже перевозові фірми або не могли нам дати ніяких інформацій що до відпливу кораблів до Лібави, або давали зовсім противорічні інформації, або казали ждати — з дня на день, бо кораблі з німецьких пристаней відходили ще рідко і непевно. (Далі буде).

——o——

Міжнародній конґрес масонів

Управа Міжнародної Ліґи масонів постановила скликати конґрес до Женеви від 21. до 28. серпня с. р., бо в тім місті істнує світова централя масонів, а перед 2 роками основано там спеціяльну масонську ліґу для журналістів (КАП).

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С“ і єсьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки прошу вложити ще два запальники (до запалювання свічок). — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок“

Должиця 5. лютого 1930. 625 3-12 о. Антін Федоряк, парох.

„ЗАМАХ НА АРМІЮ“

Так характеризує проурядова преса те, що сталося на засіданні військової комісії сойму, звалюючи відповідальність головно на вшехполяків. Іменно н. д. пос. Осада іменем вшехп. Клюбу з приводу масового переношення офіцирів у стан спочинку узасаднював потребу Надзвич. Комісії, котра розслідилаб поведення мін. військових справ і санітарних комісій. Він твердив, що масове переношення офіцирів у стан спочинку минається з приписами права та що мін. військових справ може за те відповідати перед Держ. Трибуналом. До того додав пос. Тромпчиньский, що лікарські комісії звільняють здорових офіцирів. На те відповів пос. Бурда (револ. фракція), що Польща перебрала забагато офіцирів заборчих держав і що якби не звільнювала злишних людей, не малиб можности авансу вихованки польських військових шкіл. Пос. Ліберман (ППС.) заявив, що вибір Надзвич. Комісії не довівби до нічого, бо міністер військових справ може відмовити всяких вияснень, а тоді сойм тільки осмішиться. Длятого предкладає тільки ухвалити резолюцію такого змісту: З уваги на те, що опінія уважає масові переношення офіцирів у стан спочинку за доконувані в кривдячий спосіб й обтяжаючі скарб держави, сойм взиває правительство, особливож п. міністра військових справ, щоб ту справу піддано ревізії в тім напрямі, що зажалення офіцирів мають бути розсліджені й евент. стверджена кривда усунена. На те заявили посли ББ., що та резолюція згори пересуджує закиди неправильности при комісіях та що покликування на публ. опінію се фікція. Мимо того, внесок Лібермана ухвалено 15 голосами проти 10. Тоді голова військової комісії пос. Косцялковський зложив свій уряд в тій комісії, заявивши протоколярно, що робить се тому, бо отсе вперве в історії польського парляментаризму хочуть розсліджувати поведення одного з міністрів у справі звільнювання держ. урядників та піддають в сумнів діяльність заприсяжених лікарів, а все те підриває авторитет влади та лучність і справність армії.

Перебіг засідання тої комісії характеризує дуже ярко атмосферу в соймі, длятого зміст його передали ми докладніше.

ГРОМАДСЬКІ РАДНІ!

Хто хоче довідатися, як вноситься відклики проти незатвердження бюджетів, хто хоче довідатися про громадські податки і про права громадських рад, хай купить собі книжку посла В. ЦЕЛЕВИЧА

„Громадська Самоуправа“.

Ціна одного примірника в дрібній розпродажі 3 зол., з почт. оплатою 3·25 зол., за післяплатою 4·25 зол. При закупні по над 10 книжок, числимо по 2·70 зол. за примірник. — Набути можна по всіх українських Книгарнях у Львові і в краю, або впрост у Видавничій Кооперативі **„Національне Обєднання“ Львів, вул. Костюшка ч. 1. а. II. п.** 634

Нікого нема, комуб власної його мудрости вистачало. Тому повинні ми зносити оден другого... (Тома Кемпійський, I, 17).

Протиалькогольна акція

Відозва галицького гр. - кат. Епископату й центральних культурних установ.

Впреосв. гр.-кат. Епископат Галицької Провінції спільно з українськими культурно-просвітними й економічними установами у Львові видали відозву, котрою місяць лютий проголошено місяцем боротьби з алькоголем та коршмами. В тім місяці повинні відбутися в кождій місцевости принайменше одні сходини присвячені боротьбі з алькоголізмом. Тою справою повинні занятися місцеві кружки УХО. В кождім разі члени нашої Орґанізації повинні піти за голосом наших Владик і давати почин-ініціятиву до протиалькогольної акції.

Нехай кожний почне від самого себе! Зречімся вживати цієї страшної отрути та перестаньмо до неї силувати других! Відвикаймо від поганих та погубних пияцьких звичок! Виховуймо нашу молодь, будуччину нашого народу в повній здержливости від алькоголю! Нехай у кожній громаді відбудеться плєбісцит проти коршми! Не відкривайте при вашій кооперативі „дрібної продажі пляшкового пива“ бо воно нарівні з горівкою є отрутою та причиною деморалізації!

——o——

ДОПИСИ

ЗІ СТАРОСАМБІРЩИНИ. **(Чуваймо, бо ворог працює!)** По селах старосамбір. повіту ходять висланники кальвінської секти „дослідників Біблії“ і впихають людям за невеликі гроші: 20—30 гр. і навіть за дармо книжки, в яких оспорюється майже всі головні правди віри катол. Церкви. Наголовки книжок: „Де знаходяться померші“, „Останні дні“, „Свобода для людей“, „Добробут певний“ і інші. Всі книжки написані головою секти: Рутердофом. Книжки зовні принадні, особливо дві перші й зачинаються все якось, бодай вимушено цікавою подією в формі діяльоґу. Щойно по яких, пяти сторінках друку приступає автор до властивої річи, або, як один з моїх парохіян сказав: „Скручує поза Іванову хату“, — приступає до заперечування чотирох останніх річей: смерти, суду, неба й пекла, до — виказування, що священики є найбільшими ворогами людства і т. п.

Книжки, як зовні принадні, дешеві та з початку цікаві, мають покупців і розійшлася їх по деяких селах велика скількість, у деяких навіть понад сто примірників. У мене продано розмірно мало, бо всего 8 примірників і ті всі 8 примірників є у мене. Село завчасу зробило поготівля й випросило непрошених гостей. Чувати, бо ворог Церкви й народа переступив уже пороги хати!

Лопушанка Хомина. **о. Мих. Вовчик.**

——o——

Розумно — не переказувати негайно всім иншим те, що ти тільки щойно вчув або чому віри поняв. (Тома Кемпійський, I, 5).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З нових писань Юрія Кміта

СОБІТКА.

Для гірських громадян розрадний день „палення собітки" на різдво св. Івана Хрестителя. Вітає всюди загальна втіха й містерне піднесення.

День перед св. Іваном виповнюється пильними, швидкими готуваннями. В ріжних місцях „толоки" лаштують пастухи „собітки". Застромлюють чотири колики й роблять низьку загороду. На середині вбивають „островку" (молоду смерічку), на якій вішають вінці. Вона прибрана, вмаєна, наче русалка... На верх загороди накладають чатиння й ялового гілля, високо, як можна тільки досягнути. Обходять навкруги й завважують, чи все „складне". Віддалюються й „зновіль ближе" приступають. Чинять у дечому поправки. Всі раді, моторні.

На самого Купала від раннього ранку всюди великий рух. Очі цілого села звернені на повставлювані собітки, що стоять на видніх узгірях попід лісом. Усі, головно молодь, позирають час до часу на небо, чи не зринають хмарки, щоб не було перепони у веселощах.

Пополудні, коли вигоняють товар, збираються на толоці пристроєні, святково прибрані жильці. Навіть дідусі й немічні виходять з „хиж" та приміщуються на „околі", з якого моглиб обняти зором собітки. Стежать тужно по верхах, по лісах, хитають зрезиґновано головами. „Била сила, бив май — пройшло все, що бистрий ручай..." Уста затиснулися, зросились вії. „Банує" нутро...

Між хлопцями, дівчатами, молодицями, між усім, що дуже, здорове, — швидке поворушення... Всюди гамір, крики, сміхи, жарти, дотепи.

Вдарили по струнах музики — розійшлися скочні акорди. Пробігають „мурашки по скірі". Підіймаються груде, червоніють лиця, блистять очі — ціле єство міцно напружене...

Лине заспів:

На Купала, на Івана,
Купалася ґречна панна,
Купалася, купаючи,
Ой як у динь, так і в ночи.

Звенить сумовита нотка. Це все тільки розпрощання з найсоняшнішою добою, бо гнеть наблизиться дванацята година всім буйностям...

Тепер метнулися хлопці до собіток і вельми зручно підпалюють їх. Майне полумя. Вистрілюють стовпи диму. „Імаються" за руки й скачуть довкола. Лунає пісня:

Сюди, сюди на собітку,
Спечеме вам чорну кітку.
Зак ся дівки позьбігали,
Хлопці кітку розїрвали.
Ни стало їм по лабойці,
Узяли си по жабойці...

Молодь скорить у танечних, звинних підскоках, наче буйний вихор...

Напрасно стають, мов на команду.

Собіт, собіт, собітайко,
Я на тебе волочила,
Три стежойки втолочила,
Ой то в гору, то в долину,
То в бодача, то в кропиву.

І знову поринули в танечних, шумних хвилях. Музика грає. Горять, тріскочуть собітки. Радощам немає кінця. Палкі почування промішуються з музичними тонами.

Старі задивлені в образи минулості. Голосні струни виводять на сцену в подрібностях давну давнину. Вона ожила, проснулася...

Завітали візії...

Видиться їм, що вони знову розбавлять їх, розпестять і кинуть у безпамятний шум... Розливається найтонша ніжність по єствах.

Заслухалися... Бажалиб минуле завернути, тримати, розплистися в ньому, поринути...

Побралися за руки дівчата й молодиці, пробігли декільки разів довкола огнів і проспівували:

Позич, Боже, околота,
Везти хлопців до болота.
Дівки скачут у золоті,
Хлопці плачут у болоті.
Хлопці кажут: Підойміт нас.
Дівки гварят: Ни зводіт нас...
Дівки кажут: Миш, миш...
Хлопці гварят: Книш, книш...

Пристанули, стишилися, повели зором по селі й залунала пісня:

Горішнянцькі корови йдут стежойками,
За ними молоко лижойками;
А наші корови йдут долинами,
За ними молоко цибрами.

Горішня частина села не встроює собіток, тож почули притик. Веселий не терпить сумного. Розбавлені хочуть затягнути в своє колісце щастя інших... Хай не нагадує нічо про понуру осінь...

Побралися за руки дівчата й молодиці, пробігли декільки разів довкола огнів і проспівували:

Позич, Боже, околота,
Везти хлопців до болота.
Дівки скачут у золоті,
Хлопці плачут у болоті.
Хлопці кажут: Підойміт нас.
Дівки гварят: Ни зводіт нас...
Дівки кажут: Миш, миш...
Хлопці гварят: Книш, книш...

Майнули зоряні хвилі. Зібрані позабули про клопоти. Заховалося від них горе, жура й сум, пропала тісна буденщина...

За новими воротами
Сідять шевці з чоботами.
Купилабим братикови —
Ни вміє їх обувати,
Ни вбувати, ни ззувати,
Треба слугу наїмати.
А днись слуги ни почому,
Хотят си по золотому.

Догаряють собітки. „Допалюються звеселювання". Пирскнуть іскри, зрине слабке полумя. Тут і там загомонить іще сміх та гнеть утихає. Піде вривана розмова. „Таке воно людське й земне! Крутишся, летиш і в затратне дибря скориш... Завітав золотий час і вже погас... Загудів шалений вихор і всі листки в лісах стряс..." Дехто бере „головні до всякої ниви: до йильну, до жита, зьбіжа (вівса), буль, бо киртина си точит купяки".

Зайшло сонце.

„Красно ся вичирь присунув, якби в бич стрілив".

„Попеліют пожарища".
„Вложились співи..."
„Змовкли струни..."
„Затінилась утіха..."
„Лино споминка блудит по руїнах..."
„Аж коло сирця нудит, так ту ладно, я си так то облюбив!"

„Правда то, правда! Гей, гей, оби нам зимний вітир усього того ниґда ни побив!"

„Надгулив і житя зисиротив..."

Стоять поважно смереки, наче мудреці, що роздумують про тайни всесвіта, всебуття; задивлені в далекі простори, небозвідні шляхи, мовби бажали завернути минулі переживання...

А там подальше громом поражена їх товаришка, що похилила буйну голову на міцне плече дуба, хиталася, наче грізне „мементо" кінця...

ПРИВИД.

Приїхала молодша сестра до старшої у відвидини а радше на пораду в маєткових справах. При цій нагоді оповіла між іншим про епізод з життя мужа своєї товаришки й приятельки:

Як кавалір старався за руку завваженої панни. По заручинах сниться йому, що приходить до нього засвітла, неземна стать, показує книжку, а в ній витиснені букви О. К. Здивований звідується про значіння. Вона відповідає: „Так найменуватисьме твоя жінка". Пробудившися, був у поганому настрою, бо його суджена називалась інакше, але сниться, мантиться...

Подружився, хоч привид бентежив його.

За пару тижнів повторюється йому самий той сон. Трохи подумав про це явище, поринув у своїх роботах і позабув про нього.

Геть-геть по якомусь часі повторюється самий той привидний образ третій раз. Надто збентежений питається, що воно значить? Зява говорить: „Маєш так учинити, як велю: оженишся з цею сиротою, пізнаєш її незабаром, це початкові букви її імени й призвища".

Хоче розізнатися докладніше, а тут чує:

„Не питай, тільки вставай!"

Подруга кінчала життя. Вже не говорила, лише страдальними поворушеннями про щось молила й мабуть прощення просила, що її душа не злилась з його душею в один акорд високої пісні...

*

Невдовзі зібралося в домі його родички багато гостей. При познайомлюванні звернув він особлившу увагу на панночку, що як вихованиця приїхала з одним панством. При цій „рекомендації" зблідла так, що трохи не впала. Всіх здивувало це, головно тому, що стрінулися вперше. Якраз вона була ця п. О. К., якій потім „освідчився" і з якою подружився.

Пара, дібрана незвичайним робом, проживала щасливо.

Перша жінка осиротила двоє дітей.

Він зробив на другу тому так могутне враження при першій гостинній стрічі, бо, як сама розповідала пізніше, стрічала його в кількох сонних привидах і бачила себе, як вінчалася з ним.

Що привидно чинилося, так теж здійснилося...

„Життя скриває в собі багато загадок. На деяких місцях простяглися непроходимі лябіринти".

ТАРТАК.

Літного дня мали жильці гірського села величавий, але страшний вид. Тартак з великими забудовами й усім навозженим матеріялом стоїть у полумінях. Лунає сумовитий свист „машини", мов би важко було їй розставатися з підполонинськими лісами. Ніхто не рятує, хіба директор і двох-трьох робітників з фабрики бігають надовкола. Народ приглядається безучасно, приговорюючи глумливо: „Та чого рятувати? Він ниґда ще такого купця ни мав" (значить, усе добре заасекуроване), — „няй горит. Никому з того ни жалю, ни плачу"...

Примітка Ред.: Тут подаємо нашій суспільности кілька найновіших дрібних писань Впр. о. Юрія Кміта, котрі наглядно свідчать про зростаючу силу сего письменничого таланту. З тим більшою приємністю подаємо до відома нашій читаючій публиці, що ВП. Автор приготовляється до більшої повісти з селянського життя, котре знаменито знає.

„Машини, машини... лишилисьте нам по лісох і в душі гирейкі години!“

„Чужі збогатилися, а ми притіснилися й низейко похилилися...“

„МУЧИТСЯ ЛЮДИНА“.

„Мучится людина, як лино розчинатся його година... Підбігат, падат, ранится... світ йому щораз темниться... Блудит, чи по вертепнім лісі, або ся коріцмат, ги завязаний в місі... Що хотів — ни приходит, а ту вже його сонце заходит... Голова на лаві й по цілій славі...“

Привід цих рефлексій коріниться в нещасній події. Син доволі засібних батьків „з долів“ замандрував на зарібки в гори. При скочуванні клецїв до „колейки“ захопив його грубезний, перевернувся по ньому й роздавив його.

Загальне поворушення. Виділося, що навіть смереки заплакали над цим сконом та передавали сумну вістку далі. Зашуміло„буча“ у вищих верствах; затремтіла й полонина. Всі мабуть говорили: „Пляни й мрії принесли смерть“. Бажав у „простовільному“ часі заробити „дакий ґрайцарь“, щоб мати на тяжкий початок військової служби. А тут „надгулила буря“.

Поклали тіло в колибі й засвітили в головах дві свічки, як „дьві свідки скошеної квітки“. Перед увіходом горить огонь. Творяться загробні тіни. Прихожих і всю обстанову оповиває надто поважний настрій. Шумить дикий ліс, а з його мельодій зринає в душах приявних низка міркувань. Приглядаються уважніше життю й суворий страх окутує їх єства.

Цей лісовий хор порушив глибини душі, пройшов по всіх скритках нутра; затремтіли напружені струни й поскорили в простори понурі тони, що зясувались у це резюме: „Видиться, що на всьому витиснене журне тавро жалоби, що безоглядна природа хоче достроїтись до людських почувань. Та це тільки улуда! Людина стоїть самітно зі своїм горем і болем...“

Прибули батьки. Заплакали гірко, що їх дитині довелося спочити на такій „лавиці“. Мати приклякла й бажала відай вилити весь жар матірнього чуття на холодні зостанки сина, бажає оповити його чимось таким, що звязувалоб їх по віки... Отець ходив перед колибою й ломив руки. В нутрі борня...

Вкривають жалібні мельодії місце руїни. Приявні вдивляються сумовито в темні ряди дерев, мовби помітили там неминучого ворога, що вже встромив у них свої очі...

Впали важкі присмерки на серце дівчини. Хитається над садком, а грубі сльози котяться на листки барвінку...

Проснеться в горюванні, а розмріяння розсипалися долі закрутніми дебрями, як „пірвані пацірчата“. Не позбірати їх... Проспіваний вже величній гимн життя... Змовкли весняні акорди...

——o——

БІБЛІОҐРАФІЯ

Лев Ясінчук: За океаном. Особисті помічення й переживання за час однорічного побуту в Америці. Львів, 1930. Накладом Т-ва „Рідна Школа“ у Львові, Ринок, 10. Ст. 255 і багато цікавих ілюстрацій.

Сей твір се безперечно свідоцтво великої талановитости й сильної обсерваційної здібности його автора. Хоч і не зі всіми його обсерваціями та замітками можна годитися, особливо в церковній области, одначе не треба забувати, що автор був за океаном розмірно недовго. Хто мав нагоду, подібно як автор сих стрічок, довший час брати участь у заморськім житті, той мусить признати авторови тої праці також значний сприт у лявіруванні між тамошними ґрупами і струями. **А. Ч.**

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Памятник Папи Пія XI. В Дечіо, родиннім місті Папи Пія XI., буде небаром здвигнений памятник у Його честь. Буде він з криці й представлятиме Папу сидячого на престолі й уділіюючого благословення цілому світови. Висота його виноситиме 3 метри. На чотирох рогах підстави будуть поміщені символічні фіґури представляючі чотири головні чесноти: розум, справедливість, мужність і повздержність. У стіп кождої з тих фіґур буде построєний водограй. На стінах підстави будуть поміщені: папський герб та різьби, представляючі Папу в хвилі благословлення народу по підписанню лятеранського договору та сцену першої стрічі Папи Пія XI. з італійською королівською родиною.

Анґлійський Архиепископ про Кат. Акцію. Архіепископ Ліверпулю Довней, говорячи про Кат. Акцію, сказав так: Не думайте, що релігія обходить лише священиків. Не уявляйте собі, що вона є ділом, яке має вести лише клир, а мірян воно не обходить. Духовенство має в кат. церкві особливішу функцію, але й світські люди мають таку саму участь в церкві, як і клир. Вони мають довершувати ту роботу, якої не може зробити духовенство. Це діло не ограничується лише до датків на тацу та до співання в церковнім хорі чи помочі в харитативній акції. Це діло більше, воно апостольське.

Католицьке літературне т-во в Анґлії. В Анґлії основано католицьке літературне товариство. Президентом його є Морґан, а віцепрезидентом світової слави катол. письменник К. Ґ. Честертон. Ціль товариства— орґанізувати католицькі письменницькі таланти. Окрема комісія, в роді академії оцінює нововидані твори, видає часопис католицької літератури й поезії. Часопис має на ціли вироблювати літературний смак католицької публики та вести для неї інформаційу службу.

Послання мехіканського епископату. Мехіканський епископат з приводу привернення церковного життя в Мехіку, видав спільне післання, в котрім вказує на великі торжества церковні, які мають відбутися в 400. річницю появи Пр. Д. Марії в Ґваделюпі.

——o——

Кардинал Евген Пачеллі

Новий секретар стану Апост. Столиці.

КАП. доносить: Новий секретар стану Апост. Столиці, кард. Е. Пачеллі, уроджений 2. III. 1876. До школи пішов, маючи $4^1/_2$ року. Вже малою дитиною навчився французької мови. До ґімназії пішов у 9-м році життя і скінчив її в 17-м. Фільософію й теольоґію скінчив в універс. Ґреґоріянськім. Священиком став 2. IV. 1889. В р. 1901. осягнув докторати з теольоґії та права світського. Незабаром покликано його до конґреґації для надзвичайних справ Церкви, котра займається головно справами церковно-політичними. Якийсь час був заступ. професора церк. права в римській семинарії, 5 літ був проф. папської дипльоматичної академії. В р. 1909 отримав предложення обняти катедру публ. і римського права універс. у Вашинґтоні, але хоч мав охоту обняти її, не міг, бо кард. Меррі дель Валь заявив йому, що він потрібний в Римі. Був співкодифікатором нового церк. кодексу і папським нунцієм в Німеччині. Визначається глибоко релігійною натурою і безоглядним привязанням до Церкви і Св. Отця. Дуже любить музику і сам знаменито грає на скрипці. Добре їздить на кони, пливає і взагалі любить спорт. Володіє 5 мовами: італійською, французькою, англійською, еспанською й німецькою. Вивчення останної, як сам каже, справляло йому найбільше трудностей, але опанував її цілковито.

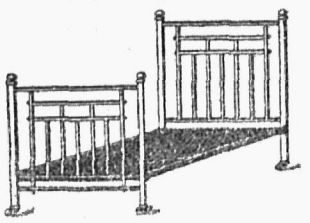

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ

тильки в найліпшій якости

поручає

АНТІН ҐАЛЬСКІ

Львів, вул. Собєского ч. 3.

635 1-52

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ОРҐАН КАТОЛ. ПАРТІЇ ЦЕНТРА в Німеччині, „Ґерманія“, пише, що нема дня, в котрім совітська преса не взивалаб німецьких комуністів до нових діл, супроти того не остає нічого, як зірвати дипльоматичні взаємини з СССР.

„ТОВ. ОПЄКІ НАД КРЕСАМІ“ відбуло у Львові віче, на котрім проф. Ґрабский заявив, що коли в 1924 р. рада міністрів вже схилялася (!) до створення українського університету, на зміну її рішення вплинула його заява, що тоді у Львові стануть польські барикади і він сам знайдеться на них. Головний реферат виголосив адв. Шурлей з Варшави. На внесок д-ра Опеньского ухвалено резолюції такого змісту: 1) Віче протестує проти ліквідаційної умови з Німеччиною та її ратифакації. 2) Віче стверджує, що офіціяльна польська політика причинилася до ослаблення польського елєменту на полуднево-східних кресах (чим, не сказано) і до загальмування його культурно-цивілізаційної експанзії та до зросту і роззухвалення сепаратистичних укр. ґруп. 3) Віче домагається забезпечення переваги Полякам у самоуправі Схід. Галичині, в противним разі заповідає спротив проти всяких постанов...

В БУДЖЕТОВІЙ КОМІСІЇ СЕНАТУ промовляв сен. Макух (рад.). Він сказав: м. і.: Українців шикануеться і переслідуеться на кождім кроці. Правительство не має супроти иншої позитивної програми, є такі польські партії, котрих програма полягає на винародовленні Українців (Ґломбінський перечить). Далі жалувався пос. Макух на переслідування Українців на полі економічнім і просвітнім, на розвязування „Лугів“ і „Соколів“, на брак узгляднення потреб Українців в буджеті і т. п. Словом — кінчив — українську справу в Польщі вирішують: постерунковий і кримінал. (За „Хвилею“ з 21. с. м.).

ЯПОНІЯ ПРО РОЗБРОЄННЯ НА МОРІ предложила меморял морській конференції такого змісту: Уряд його Маєстату цісаря Японії годиться на перерву в будовах нових воєнних кораблів на 6 літ, то є до 1936 р., годиться на обниження поємности панцирників з 35.000 тон на 25.000 з максимальним калібром армат до 14 цалів і годиться на продовження віку панцирників з 20 на 26 літ, а підводних лодок до літ служби 13.

В ЕСПАНІЇ вибухли республиканські заворушення в Валенції. З місцевостями, обнятими бунтом, здержано всяку комунікацію. — В Мадриті дійшло до кривавих ексцесів ізза безробіття.

КОМУНІСТИ В БЕРЛІНІ пішли наступом на будинок соц. дем. дневника „Форветс“ і здемолювали вікна та тяжко побили одного офіцира поліції.

——o——

НОВИНКИ

Великий процес українських діячів з Єфремовим на чолі відложений до марта. Він потреває два місяці. На лаві обжалуваних засяде 95 визначних українських учених і діячів, між ними ряд видних больш. урядників з комісаріяту хліборобства.

о. Михайло Кушкевич, обжалуваний за головну зраду і заколочення публичного спокою, на підставі вердикту лави присяглих увільнений від усякої вини і кари.

Львівський Магістрат ухвалив назвати доїздовий шлях до головного двірця у Львові „Алеєю маршалка Фоша“, а в міськім театрі впровадити апарати до відтворювання хмар, дощу, блискавиць і перунів.

Делеґація жидівської акад. молоді зложила в ректораті львівського університету меморял, в котрім домагається лекторату гебрайської мови. Ректор прирік вислати той меморял до міністерства.

Землетрус навістив грецький остров Крету. Знищення велике. Деякі оселі зовсім зруйновані. Столиця Кандія майже ціла в руїнах. На цілім острові населення ночує під голим небом.

Хмари шаранчі появилися в околицях Єрусалиму, Ґази і Наблюса, а також в Іраку і Трансйорданії та на Синайськім півострові.

Мексиканський конзуль з Варшави Дюарт, почесний конзуль Триґевич, їх жінки й росіянин Ґолунов їхали автом дуже скоро. Авто вдарилося до придорожної тополі так сильно, що шофер погиб на місци, конзулеви тріс череп, всі инші особи поранені й попарені бензиною, котра занялася. Здається, що шофер Улас був пяний.

Найбільший дневник полудн. Америки „Ля Націон“, що виходить в Буенос Айрес, зачав печатати твір пок. Клеманса п. з. „Про велич і нужду побіди“. Ту книжку написав „тигр Франції“ на смертельнім ложі.

Під Муром Плачу в Єрусалимі Араби знов напали на жидів в часі молитви й погасили їм свічки. Поліція відмовила інтервенції, кажучи, що під тим муром не вільно світити свічок. В бійці убито кілька осіб і багато поранено.

Шведська преса обговорює плян каналу між Вислою і Дністром, котрий получивби водним шляхом Скандинавію з Балканом.

——o——

Біржа

ЗБІЖЖА: (за 100 кґ. льоко сатція надання). Пшениця двір. 35—36, пшениця сел. 32—33, жито двір. 18.25—18.75, жито сел. 17.25—17.75, ячмінь на мливо 14.50—15.25, овес гал. 14.50—15.00, кукурудза 22.25—23.45, бараболя промисл. 3.00—3.50, фасоля біла 50.00—60.00, фасоля колір. 35.00—40.00, фасоля краса 45.00—50.00, горох пів Вікторія 30.50—35.50, горох пільн. 23.50—24.50, гречка 23.00—24.00, лен 65.00—67.00, любинь 23.00—24.00, конюшина червона 105.00—115.00, просо 26.75—27.75, сіно прас. 8.50—9.50, солома парс. 5.00 до 6.00 зол.

ҐРОШІ: Доляр ам. 8·87.
10 кор. зол. — 17·74.

——o——

Жертви

Гр. кат. Уряд парохіяльний Дубрівка п. Улянів 15 зол. на інвалідів УҐА.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРОДАМ два томи: „Geschichte der Union“. — Пелеша. — о. Йосиф Кравчук — Бірки Великі. 632 2-2

ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ

є

ТОМАСИНА Марка Зірка

тисячекратно випробована.

ТОМАСИНА ділає довготревало, а тимсамим є дешева.
ТОМАСИНА ділає негайно, тому що розпускається у підшкірній воді.
ТОМАСИНА дає гарні врожаї збіжжа й окопових ростин, перепиняє вилягання.
ТОМАСИНА відкращує рілю, містить крім фосфорового квасу, 50% ділаючого вапна.

Замовлення Томасини на час конечні. 633 1—5

Осип КАРРАХ,
ЛЬВІВ, вул. Костюшка, ч. 18.
Цінники й проспекти даром й оплатно.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна набути отсі видання:

Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч 1. Основи соціяльоґії . . . . 3·— зол
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 5. Секти й сектанти . . . . . 0·60 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит Украіни-Руси . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат. Церква . . . . . 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
Ч. 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті. . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві 0·60 „

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови. . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: Десять літ украін. питання в Польщі. . 1·50 „
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. 2·00 „

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.

578 **поручає**

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ
ЛЬВІВ, Личаківська 132.
20-50

УЖИВАЙТЕ! ЛИШЕ ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ „ЕЛЄҐАНТ“ УЖИВАЙТЕ!
адреса:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.
Тел. 60-04 591 11—20

ПОРОШОК **KOGUTEK** ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИ **БІЛЬ ГОЛОВИ**
виробу аптики Гонсецького в Варшаві.
Звертати увагу на повищий фабричний знак! 4-5 618

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 94-100

Артистична Переплетня миколи
КРИВЕЦЬКОГО
Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24
Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 8-20

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.
553 MIKULICZYN. 17—?

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 15—40

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
412 8-?

ІНВЕНТАРНА ВИПРОДАЖА!
В магазині **„ГОЛЬФ“**
Львів, Кілінського 1.
Поручаємо ріжні трикотажі, панчохи, білля, реформи, блюзки, jumper-и шовк., спіднички, шляфрочки і т. п. по **безконкуренційних цінах.** 580 10—10

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem Львів, четвер 27. лютого 1930. Ч. 15. (315)

НОВА ЗОРЯ

Виходять 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Грозять скріпленням переслідувань

ТАС доносять: Совітська преса оповістила промову комісаря Ярославського (псевдонім) з приводу відомого листа Папи Пія XI. Ярославський каже, що союз безбожників має „приватний характер", а лист Папи може тільки скріпити переслідування. (Тим самим комісар Яр. мимохіть признав, що переслідування є. А що до їх „скріплення" то ледви чи можливо їх ще скріпити).

Заборонили вїзд всім священикам

Щоб не було чужих свідків страшного гонення і злочину.

Совітський уряд рішив видалити з границь своєї держави всіх місіонарів, священиків і церковну прислугу всіх віроісповідань, коли вони піддані чужих держав. Рівночасно представники совітського уряду за кордоном одержали наказ не видавати віз на вїзд до Росії ніякому священикови, ні провідникови релігійних згромаджень. Розпорядок цей звернений головно проти католицької Церкви й Апостольської Столиці, якої представники прибували досі часто до совітів.

Церкви зривають до фундаментів

Телєграфічна Унія депешує: Совіт рос. пристані Кронштат ухвалив, зірвати до фундаментів велику катедральну церкву в Кронштаті, котра була осередком релігійного культу моряків. Всі инші церкви в тім місті вже замкнені й передані комуністичним клюбам до їх ужитку.

Крутійства „митрополита" Сергія

ПАТ. доносить з Москви: Митроп. Сергій з ініціятиви комісаріяту заґр. справ приняв чужих кореспондентів. В розмові особливо остро виступав проти св. Отця, котрого називав „ворогом" православія й на доказ мнимого ворожого відношення Ватикану до православних, покликався на процес у справі 500 православних церков у Польщі, який розпочали польські єрархи. Колиж оден з кореспондентів запитав Сергія, що він каже на декрет одеського совіта в справі замкнення всіх церков, відповів митроп. Сергій, що нічого про те не знає. На запит у справі заборони дзвонення в СССР. відповів, що тої заборони — не уважає проти-релігійним актом. На запит, як дивиться на заборону святкування неділь і свят християнських в СССР., відповів: „Не чоловік для суботи, а субота для чоловіка". (До того оправдування переслідування релігії самим „митрополитом" правосл. в Москві нічого не треба додавати, бо воно само заговорить за себе і за нього).

Церковні річи на 200 возах

ТАС (офіціяльна телєґр. аґенція совітів) доносить: До міста Коломна, в ґубернії московській приїхало 200 возів, наповнених церковними річами, літурґічним знаряддям, ризами й іконами, мальованими на міді. Всі ті річи забрано з церков околичних сіл і звезено на подвіря фабрики. Там оден безбожник виголосив промову такого змісту: „Ікони не мають ніякої надприродної сили. Вони з міді, що правда, знаменитої якости й тому перетоплені послужать як складові частини тракторів для упромисловлення хліборобства" (як відомо, те „упромисловлення" знаходиться просто в страшнім стані).

Кінець псевдоавтономії України

Скасування комісаріятів судівництва і внутрішних справ у Харкові.

Ми нераз писали, що вся т. зв. „автономія" радянської України се оден „сплошной обман", котрим дурять наївних, поки того треба буде Москві. Тепер наспіли вісти, що московський уряд виготовив спеціяльний указ, котрим зноситься комісаріяти справедливости й внутрішних справ у всіх т. зв. союзних республиках, що належать до СССР. Всі ті справи бере в свої руки безпосередно Москва з тим, що ГПУ (чрезвичайці) підлягатимуть не тільки всі політичні уряди, але й усяка поліція до міліційно-слідчої й уличної включно, то є весь публичний апарат на всіх областях переходить в руки Москви вже зовсім отверто. До того ще тільки треба знати, що ГПУ, се влада таємна і перед ніким невідповідальна, — а мати-мемо „рай произвола", який там жде нашу суспільність. Тепер цікаве буде читати, як тутешні аґітатори Москви будуть оправдувати ті нові „реформи". Покищо рушив концептом тільки тов. Сказинський у 9. ч. „Сили" а саме так у справі релігійних гоненій:

„Як можна говорити про переслідування релігії з боку радянської влади, де вже хіба сам святий отець, як попи називають папу, знає. Бо ми, грішні, ніякого переслідування тут не бачимо, а навпаки, правдиву (!!) свободу (!!) віри і переконань."

На се хіба скажемо: Доховалася Україна „правдивого" синка, нехай ніврoку — розвивається далі.

Криваві вуличні бійки в Москві

Преса доносить: Дня 20. лютого с. р. наказано більшости московського корпусу Черв. Армії вийти на вулиці в повнім озброєнню й вислухати промов безбожників. Потому салдати з ґрупами безбожників зачали входити до ще незамкнених церков. Вірні ставили їм чинний опір. Військо зачало баґнетами виганяти людей з церков. Народ, бачучи, як нищать його святости в церквах, кинувся на баґнети з голими руками. Військо дало кілька сальв. Багато убитих і ранених.

„ОСВІДОМИТЕЛЬНОЕ СООБЩЕНІЕ"...

Російський орґан „За Свободу" пише: У „Возрожденію" поміщене „Освѣдомительное сообщеніе митрополита Евлогія" (представника рос. правосл. церкви за кордоном, котрий свого часу признав угоду митроп. Сергія з большевиками). Дивний заголовок документу — каже „За Свободу". Бо коли „сообщеніе" може бути „освідомительним", то значить, що воно може бути і „не освідомительним". А як це собі уявити „неосвідомительное сообщеніе"?... Та діло, розуміється, не в кепськім заголовку, хоч він дуже характеристичний якраз в цім випадку. Лучилася велика подія: письмо Папи Пія XI-го і велика біда: історія з „бесідою" митроп. Сергія, а митроп. Евлогій виступає з „Освідомительним сообщеніем", котрого вялий зміст вповні відповідає бюрократичному заголовкови. Митроп. Евлогій правильно пише, кажучи: Розуміється, якби правосл. архипастир дійсно показався спосібним дати таке інтервю, він тим самим розірвавби свою звязь з паствою і сам себе знищивби в своїх ієрархічних повновластях. З Росії тепер не може до нас донестися дійсний голос рос. пастирства, а все, передане нібито від імени митр. Сергія в жаднім випадку не являється виразом того голосу. До часу, поки не одержимо того документу від самого митр. Сергія, ми не можемо повірити в його автентичність. Час відслонить, що в дійсности криється за тим дивним і в висшій мірі соблазняючим інтервю".

Виходить зачароване колесо, пише далі „За Свободу": Коли пять єпископів під проводом митрополита дійсно підписали те чудовищне інтервю, то вони „самі знищилиб себе", але означити, чи вони його підписали, чи ні — неможливо... Сам митр. Евлогій впевняє, що з Росії не може донестися дійсний голос російського (русского) пастиря. А від самого митр. Сергія помимо ГПУ він все одно не може одержати автентичного документу... Ми про те попереджували митр. Евлогія, коли він зробив свій блудний крок, признавши „угоду" митр. Сергія з большевиками. Тепер приходиться платити за ту ошибку. Вкінці не треба забувати, що православні за границею мають можливість вірити або не вірити чудовищному документови. Ну, а як же їм бути там, в Росії? І якеж моральне та церковне значіння може мати ієрархія, котра не в стані навіть протестувати проти тої ложи, яку поширюють під її іменем? Історія з тим чудовищним інтервю показує, яку страшну відповідальність взяв на себе митр. Сергій, входячи в порозуміння з большевиками, яку шкоду наніс він правосл. церкві і яка пуста була його жертва, коли він дійсно приніс себе в жертву. На кінець ще одно: А. М. Хиряков дивується мовчанню заграничної правосл. церкви з приводу письма Папи Пія XI. Дійсно, православна паства знов оставлена сама собі і має сама „по мужицки, по дурацки" представляти собі, як віднестися їй до акту такої великої ваги. Можеб митр. Евлогій був ласкав дати руководячі вказівки? Чомуж він мовчить? Чиж не більш доцільно булоб, замість „освідомительного сообщенія" — усвідомити свою паству в тім, чи закордонна православна церква підержить Пія XI-го і архиеп. Кентер-

берійського та в означений день получить свої загальні й торжественні молитви з молитвами католиків і анґлікан?

Так пише російський дневник. Дійсно, трудно відмовити слушности його виводам і зокрема його яркій характеристиці страшних відносин, у які попала найбільша правосл. церква в Росії й за кордоном. На тім жахливім тлі розвалу й упадку тим страшніше представляється засліплення тих наших людей, котрі в краю й на еміґрації за морем аґітують між нашим народом, щоб він покидав св. католицьку Церкву, упорядковану й укріплену очевидною Божою ласкою й опікою особливо в сих тяжких часах та „переходив“ до православія, котре представляється так як тут його змальовують самі православні з великим болем душі і серця.

——o——

Надзвичайно цікаві цифри

„Праґер Прессе“ принесла статтю Е. Чапека, котра представляє такі пересунення чисельних сил поодиноких народів у Чехословаччині від 1921 до 1927 р. на кожду тисячку душ:

	1921	1925	1926	1927
Чехословаків	647·9	660·2	680·5	684·6
Німців . . .	237·4	150·5	140·5	122·4
Угрів . . .	56·0	67·8	64·8	71·5
Русинів . .	**35·1**	**82·6**	**79·1**	**84·2**
Поляків . .	8·1	18·7	14·5	16·4
Жидів . . .	14·0	15·9	17·0	16·6

Автор статті підчеркує, що рішає в тих пересуненнях не смертельність, тільки обмежування числа уродин. Народність дітей означується по народности матери. З тих чисел бачимо, що наше українське племя, коли не піддасться модерній язві обмежування числа уродин, має перед собою велику будучність.

——o——

Православний митр. Сергій і большевики

А. Паліцин пише в „За Свободу“: Хто не проти большевиків, той з ними. Вольно, або невольно, та необхідно з носителями ложи, зла і насильства. Участь слуги і помічника большевиків постигла митрополита Сергія, якіб спонуки не руководили ним, він своїм кроком не спас ніякого з віруючих від переслідувань, гонення і смерти, а вніс велике замішання і соблазнь у душі віруючих-православних так в большевії як і за її кордонами. Тепер, коли по всім мірі звучить голос протесту проти насильств над Церквою в СССР., коли в обороні гонених висказуються і католики і протестанти, лунає голос митроп. Сергія не в обороні гонених, тільки на оправдання гонителів. Орґан „Сегодня“ приносить зміст інтервю митроп. Сергія з больш. журналістами. Сергій каже, що переслідування релігії в СССР. — не було й нема... Він обрушився на Папу римського за його виступ в обороні гонених, приписуючи йому замір тровлення католиків на СССР. і підготовки війни проти сов. Росії. Тими самими мотивами пояснює митр. Сергій також виступ анґлійського архиепископа з Кентербері й голов инших церков в Европі, приписуючи їм не змагання до оборони переслідуваних, але якісь инші, земські ціли. Можна сказати майже напевно, що митр. Сергій не думає так як говорить і не вірить у правду своїх власних закидів проти тих, що протестують. Та вина його не меншає через те, що слова його вимушені погрозами або навіть безпосередним насильством. Вступаючи в р. 1927 в компроміс великого значіння з совітською властю, митр. Сергій знав, що тим відрікається від свобідної служби церкві та віддає свою волю і свою совість у руки ГПУ. Хто не проти большевиків, той з ними.

Порожний той, хто свою надію покладає на людей або на инші сотворіння. (Тома Кемпійський, I, 71).

БОРОТЬБА ГР.-КАТ. ДУХОВЕНСТВА

за права української мови.

Пишуть нам: Так за часів Австрії як також за перших 10 літ істнування Польщі всі греко-кат. Уряди парохіяльні Чортківського повіту предкладали всякі статистичні викази, метрики і витяги з книг метрикальних так Судови як також Староству в українській мові й оба ті Уряди до послідних часів приймали їх без жадного заміту. Доперва з початком листопада 1929 року повіяв по тих Урядах ворожий українській мові вітер і Староство в Чорткові будь з власної ініціятиви, будь в наслідок донесень Суду почало карати гр.-кат. парохів за кожде письмо в українській мові гривнами по 50 зол. або арештом по 2 дні. В протягу 3-х останних місяців покарані Староством: о. Антін Бабій 2-кратно, о. Нестор Величковський 10-кратно, о. Лев Воробкевич 5-кратно, о. Дмитро Василик 3-кратно, о. Михайло Ганкевич 4-кратно, о. Яків Тарнавський 9-кратно, о. Стефан Чеховський 7-кратно, о. Михайло Дрогомирецький 6-кратно, о. Юліян Мащак 4-кратно, о. Павло Кришталович 3-кратно, о. Михайло Романовський 3-кратно, о. Ст. Король 3-кратно, о. Никола Івахнюк 3-кратно, о. Стефан Кунинець 2-кратно, а ОО.: Василь Чиж, Сильвестер Журавецький, Стефан Воробець і Нестор Підгородецький по 1-разу. В той спосіб всіх тих священиків покарано разом на загальну квоту гривни 4.350 зол., або на 174 днів арешту.

Проти всіх тих карних наказів Староства в Чорткові внесли покарані спротиви. Наслідком того відбуваються тепер майже що тижня перед окружним Судом розправи в поступованню карно-адміністраційнім. На тих розправах обжаловані, опираючись на розпорядженню так Ординаряту Львівської Митрополичої Архідієцезії з 30. вересня 1919, як також на розпорядженню Ординаріяту Епископського в Станиславові з 5. жовтня 1919, виданих у справі метрик і переписки з Властями, бороняться послухом своїм духовним властям, а крім того покликуються на обовязуючі дотепер закони і розпорядки, що узасаднюють їх право до уживання української мови в переписці з державними властями.

На відміннім становищи стоїть вирокуючий в тих справах суддя Др. Цисаж, котрий кореспонденцію священиків з властями в українській мові квалїфікує як переступ з арт. 1. закона з 31. липня 1924 р. В. З. Д. Ч. 73. поз. 724. і карає по думці арт. 17. розп. През. Р. П. з 22-го марта 1928 р. В. З. Д. Ч. 38. поз. 365. гривнами від 100—200 зол., зглядно арештом від 2—5 днів, а в мотивах своїх вироків усталює:

„Оборона обж., що по думці закона про мову можуть вони кореспондувати в матерній мові, а в тім случаю в т. з. „українській“, не може бути узгляднена, позаяк той припис відноситься до подань і заяв осіб приватних, а не осіб урядових. Обжаловані виконуючи акти публично-правного характеру, мусять примінюватися до заряджень державних властей, позаяк Конкордат не згадує зовсім, щоб Ординаріяти греко-русинського обряду могли впроваджувати мову т. зв. „українську“ до урядів сповняючих державні функції. Не оправдує рівнож обжалованих їх оборона, що після інструкції виданої в періодичнім письмі „Вістнику“ урядовою мовою обжалованих має бути українська мова, позаяк всіх горожан польської держави мусять обовязувати закони, оголошені в вістнику законів і заряджень, оперті на тих законах. Впрочім Суди в Малопольщі не є обовязані до відчитування нераз не читких, а писаних кирилицею писем Урядів метрикальних і то урядових писем спрямованих до Уряду, зглядно Суду, а споряджених в державній мові, лише длятого, що дотичний священик, ведучий метрикальні книги, не хоче в Польщі узнати державної мови і за державного функціонара себе не уважає. Парохіяльний Уряд чи то римсько чи греко-католицького обряду як метрикальний Уряд „цивільного стану“ є Урядом адміністраційним, виконуючим державні функції через ведення наслідком державного поручення документів чи прилюдних книг і виставляючим документи о такійже правній силі і значінню. Становище отже занятe через обжалованих є щонайменше хибне, позаяк оскільки ходить о ведення метрик стану, то католицький парох є державним функціонарем, підчиненим політичним властям і обовязаним сповняти поручення тоїж власти, видані в межах її круга ділання.

„Вправді цитований в тенорі вироку закон не заключає в собі карної санкції, то однак поміщення такої санкції в данім законі не є конечним вимогом караємости в случаю нарушення його приписів. Розпорядок Президента Р. П. з 22/3. 1928 р. в арт. 17. подає вимір кари для всіх проступків закона в карно-адміністраційнім поступованню, для яких брак спеціяльного виміру кари, а обжаловані супроти оголошеного їм заряджения Староства знали, що не примінюючися до заряджения державної власти, опертого на обовязуючім законі, підляжуть карі хотяйби за переступ знаного §. 11. розп. ціс. з 20. квітня 1854. В. З. Д. Австр. Ч. 96. („Прівільпатенту“).

На тій основі дотепер покарані Судом окружним слідуючі ОО.: Дрогомирецький, Король, Василик, Підгородецький, Журавецький, Воробець, Дуплавий. Всі вони внесли від засуджуючих вироків касації до Найвисшого Суду й очікують остаточного вирішення сеї преважної справи. У всіх тих справах боронив обжалованих при розправах в Суді і вніс касації до Найвисшого Суду в Варшаві адвокат Др. Володимир Електорович в Чорткові.

——o——

Жиди протестують в цілім світі

Проти релігійних переслідувань в СССР. розпочали жиди протестаційну акцію в цілім світі. ЖАТ доносить, що в усіх синаґоґах Берліна виголосять рабіни в один день науку проти гонення в СССР. — Жидівський конґрес в Америці оповістив ухвалу, щоб жидівські громади виступали разом з иншими віроісповідними громадами проти великої кривди, якої на віруючих людях допускаються совіти. Вся жидівська преса в Америці виступила проти реліґ. переслідувань в СССР., а „Таґ“ виказує смішність твердження совітів, немовби протести проти реліґ. гонення були знаком приготування до війни. — Америк. Комітет для реліґ. справ звернувся до президента Гувера з петицією, в котрій жадає, щоб Америка доти не визнала совітів, поки там не устануть переслідування релігійні.

——o——

Дальші протести проти реліґ. гонення

Зі Стокгольму доносять: Конференція шведських епископів постановила, поручити духовенству уряджування спільних богослужень і молитов за христіян переслідуваних большевиками.

——o——

З Польщі виїхало 1250 Жидів

По даним еміґраційного уряду видали в Польщі в часі від 1. квітня до 30. вересня 1929 р. 1.064 дозволів на виїзд у Палестину, що враз із родинами дало 1250 осіб, з того в віці від 18—35 літ — 883. Сіоністична екзекутива в Палестині веде переговори з палестинською владою, щоб дала 5000 дозволів на виїзд у Палестину до 31. березня 1930 р., при чому з цього числа 3000 припадалоб на Польщу.

Чужинці обминають німецькі школи

Німецький статистик др. Келлер оповістив цікаву студію про причини, із-за яких чужинці обминають тепер німецькі університети, з чим паде також експанзія німецької культури на зовні. За першу причину того уважає подорожіння життя в Німеччині, за другу пропаганду, яка ведеться особливо на Балкані, в усіх балтійських державах, в Польщі й полудн. Америці, щоби студенти їхали на студії до Франції, за третю причину замкнення границь на виїзд з великих країв СССР., за четверту перешкоди, які роблять уряди Чехословаччини, Польщі й Ромунії тим, що хочуть їхати на студії до Німеччини. Та одну важну причину др. Келлер, надрадник пруського статистичного уряду, мабуть нарочно пропустив: се брак належної допомоги зі сторони Німеччини для чужинців-студентів. Мала Чехословаччина з далеко біднішим буджетом ніж Німеччина помагає від 10 літ убогим чужим студентам далеко більше ніж велика Німеччина, в котрій фінансова скрута не може бути значна, коли можливе зменшення податків о міліярд 700.000 марок.

——o——

Террор у Москві

З Москви доносять: У державній пекарні вибухла бомба, котра збурила цілий будинок, 6 людей убила, 16 тяжко ранила. ГПУ. уважає той вибух ділом протисовітських організацій і переводить масові арешти. Збурення великої пекарні сильно відбилося на заосмотренню населення хлібом.

——o——

Руйнуймо все!

Страшна селянська війна кипить на Україні.

„Комуніст“ доносить, що серед селянського населення України курсують відозви, котрі взивають до нищення будинків й інвентаря. „Руйнуйте і нищте все — написано в них — настав останній час комунізму“... В окрузі Шепетівки товпа селян спалила дім голови сельсовіта й убила двох комуністів. В Нестерівці коло Уманя спалили оселю колхоза. В селі Писарівка коло Могилева Под. в оден день убили предсідателя й секретаря сельсовіта. Подібні вісти приходять зі всіх сторін України.

Не вважай себе за ліпшого від иншых, щоб не показався ти гіршим перед Богом, котрий знає, що є в людині. (Тома Кемпійський, I, 7, 9).

Збанкротував банк німецьких урядників

ТК. доносить з Берліна: Вірителі збанкротованого Банку Німецьких Урядників одержать правдоподібно 60 до 70 процент, але тільки тоді, коли 1) почекають і 2) коли учасники того банку доплатять по 80 марок на 100. Крах наступив через уділення кредиту в висоті 2.300.000 марок одній кооперативі й через страту 4 міл. марок на інтересі з образами.

——o——

Розумна оповістка на випадок паніки

Міський театр в Любеці прибив оповістку, яка повинна бути на всіх театрах: В часі паніки зелізна стора охороняє публику перед усякою небезпекою зі сцени. Театр можна легко випорожнити, коли уважатимеш на слідуючі приписи: 1) Заки займеш своє місце, довідайся, де найблищий вихід. 2) Опускай своє місце без крику й напирання на других. 3) Слухай безумовно всіх наказів персоналу і зречися своєї гардероби. 4) Старайся вийти найблищим виходом. 5) Коли в коридорах або на сходах стовпиться публика, то не при вперед, тільки навпаки, назад. 6) Вийшовши з будинку, не стій на подвірю ані на вулиці перед театром, бо там треба свобідного місця для тих, що дальше виходять з театру і для тих, що приходять ратувати. 7) Памятай, що подбано за твоє безпеченство: в часі кождого представлення є в будинку огнева сторожа й поліція, отже помагай їм, виконуючи приписи.

——o——

Дивні відкриття про золото

Професор Р. Жофрей з Оксфорду оповіщує: Нові досліди учених, особливо проф. Берґа, виказують, що золото знаходиться буквально скрізь, навіть в живих орґанізмах. Нпр. бульба має 0.1 міліґрама золота на 1 кґ., стручкові ростини 0.3, овес ще більше, бо 2 мґр. на 1 кґ., а мозок рогатої худоби 15 мґр., на 1 кґ., то є тілько, що оплатилосяб добування золота з того мозку, якби того мозку було багато, бо оплачується вже при 5 мґр. на 1 кґ. У воді і в овочах є 0.1 мґр. золота на 1 кґ. Далі стверджено, що застриками розчинів з золота не тільки здержується розвиток сухіт, але й лічиться з тої страшної недуги, одначе тільки тоді, коли та недуга не захопила ще обох легенів.

Якби доля війни і мира спочивала була в 1914 р. в руках плютократії, то світ був би постарівся в мирі — до віку Матусалима. (Ферреро: „Єдність світа“, уступ: „Ілюзії людства“).

ЖЕРТВА ТЕРРОРУ

Посмертна згадка.

В неділю 12. січня ц. р. помер у львівській лічниці серед важких терпінь бл. п. Стефан Кошинець-Витвицький, іспитований дяк парохії Кальна, Розтічки, болехівського деканату.

Покійний був взірцем християнина-католика і громадянина. Твердою працею здобув самоосвіту, в 17-ому році життя зложив з блискучим успіхом дяківський іспит і став ревним працьовником та правою рукою свого пароха, так в душпастирській як і громадській роботі. Причинився немало до піднесення морального рівня своїх односельчан і був душею праці в релиґійних, національних і економічних Т-вах у своїй парохії. Майже весь тягар цеї праці взяв на себе по важкому занедужанні свого пароха. Праця Покійного була однак ненависна кільком темним духам, які підмовлені і озброєні кимсь, почали наставати на Його життя. Покійний на всі остереження родини і приятелів відказував: „Моя дорога є дорогою Правди і добра, а моє життя в руках Всевишнього“. В ночи 4. січня, коли Покійний вертав з читальні до дому, напали на Него із засідки два хуліґани, відступники від Віри і народу та ударами колів смертельно Його поранили. Всі лікарські старання не помогли. По вісьмидневних стражданнях Покійний помер у 23 році життя, оставляючи сиротами жінку і малого синка. Тліннні останки Покійного перевезла родина до рідного села Розточок, де в суботу 18. січня відбувся величавий похорон при участи шістьох священиків під проводом о. декана з Мізуня. На похороні був Вп. посол Максимович, численна інтеліґенція з повіту і многотисячні маси народу з усіх сусідних сіл.

По панахиді в домі Покійного попращав Його о. Павлович, парох Витвиці, прегарною проповіддю, що була навіяна християнським ідеалізмом і любовю та витиснула слези на очах всіх присутних. — „Спи спокійно, вірний сину св. Церкви і Народу! Твоє, повне християнських чеснот життя було для нас світлим прикладом, а Твоя мученича смерть нехай буде ще одним доказом, що ті, що убивають тіло, духа ніколи не зможуть убити“. О. декан з Мізуня попрощав Покійного від духовенства деканату чудовою проповіддю, що промінювала батьківським теплом.

Від усего укр. громадянства й Укр. Парляментарної Репрезентації прощав Покійного Вп. посол Миксимович а від громадянства Болехівщини селянин з Гошова Михайло Шиян.

——o——

Азеф у початках діяльности

IX.

Вертаючи від Ольги Іванівни, я дальше розводив щойно подану вгорі аргументацію в користь змовчання й чимбільше думав, тим тяжче ставало на душі. Я відчував, що вкладаю на себе тягар, який мені не під силу. Бож усе будується на здогаді, що Іван Миколаєвич провокатор. Правда 90 на 100 за це, що воно правда, та 50 з них бодай треба зложити на рахунок внутрішнього пересвідчення...

А що, коли покажеться, що це все неправда? Крім цього охрана візьметься арештувати... Думки в мене путалися, мене морозило з жаху.

В середу зявився Павлов. Попередній тон досвідченого революціонера зі звязками треба було закинути й отверто оповісти, як стоять справи, виминаючи, само собою, справи конференції. На моє здивування Павлов не злякався, навпаки, його настрій видно навіть піднявся. Він обіруч хопився думки вивідатися справжне назвище Жданова, хоч сумнівався, що це йому вдасться, бо імена висліджених революціонерів держано в строгій тайні. Дійсно назвище Жданова вдалося йому вивідатися з чималим трудом і то аж через два тижні. Шукання за Ждановим, Ольгою Іванівною теж тривало не менше тижня так, що я побачився з ним щойно в лютім 1903 р.

Важних відомостей мій „співробітник“ на цей раз не приніс, тільки повідомив, що йшов до мене з великим страхом, бо в середу й пятницю слідять мене. Ще новий доказ, що Іван Миколаєвич винуватий: про кружки в середу (пізніше я взяв кружок і на Озоті), що їх я й не думав відвідувати, не згадав я Павлові ні словечком. Та щоби ще раз провірити правдивість відомостей, я попрохав його, на другий раз довідатися про вислід слідження за мною. Провокатор обіцяв, та не ручив за успіх, бо Орлин принимає шпицлів одинцем, і тільки часом крізь дощану перегородку вдається дещо підслухати. По всій правдоподібности він не брехав. Загалом, на цей раз, може бути влещений цим, що я принимаю його у власній кімнаті, Павлов держався як слід і говорив по людськи.

Дальші два тижні були для мене безперервною мукою. Свідомість страшної відповідальности за змовчання не давала спокою ні в день ні в ночі. Я замітно поблід, похудшав, став страшно нервовий і все був пригноблений. Ось-ось почую про арешти... Дзвінки до дверника ночами змішував з дзвінками свого мешкання й нераз причувалися підозрілі кроки по сходах і трохи не дзенькіт остріг. На мою честь треба сказати, що я сливе освоївся з думкою про неминучий арешт, та перспектива попасти в тюрму, ні з ким не поділившися своєю тайною, збуджувала в мені смертельний жах.

За цей час прийшов транспорт, який я заразісінько переніс в інше місце, незнане Іванові Миколаєвичу. Трошечки відітхнулося свобідніше.

(Далі буде).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Реліґійне виховання італійського королевича. Італійська католицька преса підчеркує з приводу вінчання наслідника італійського престола Гумберта з бельґійською княжною Марією, реліґійний характер виховання молодого князя. Князь Гумберт у щоденнім життю сповнює точно реліґійні практики і завсіди заявлає, що є послушним сином Церкви. Вплинула на князя в цьому напрямі його бабуня королева Маргеріта, яка була дуже побожна і відзначалася християнськими чеснотами. Також і мати, королева Єлена, чорногорська княжна, мимо того, що аж перед своїм вінчанням перейшла з православія на католицизм, цілою душею прилягла до катол. Церкви і в католицькім дусі виховала своїх дітей.

Протест Швеції проти переслідування реліґії. Шведська секція евангелицького збору вислала до совітського уряду письмо з домаганням, щоб випустити на волю всіх тих, яких увязнено за виконування християнських обовязків. Письмо це ставить домагання, щоб совіти признали своїм горожанам християнам рівність прав з прочими горожанами. Отсе письмо до совітського уряду підписав о. Оскар Бернадотт, брат короля, провідник шведської секції евангел. збору та кількох провідників ріжних реліґійних товариств.

Опікун засуджених. Зі Шанґаю повідомляють про цікаву діяльність китайського католика Льог-Па-Гонґа. Відвідує він засуджених на смерть китайців, учить їх катол. віри, хрестить, потішає, та відпроваджує в часі смертної дороги. Він зеднав собі велику вдячність не лише нещасних засуджених, але й тюремних властей, які з подивом глядять на незрозумілий їм спокій навернених засуджених, а старшина, що асистує при егзекуціях, став приятелем Льог-Па-Гонґа.

Духовний визначним палеольоґом. Полудневo-африканські часописи висказують велике признання крилошанинови паризької катедри Нотр Дам, о. Гайнріхови Брейль, який взяв участь у конференції англійських учених 1929 р. у Преторії. О. Брейль'я вважають найкращим знатоком камінної доби в Европі й Америці. По конференції відбув він подорож по полудневій Африці, в цілі студій над малярством бушменів, якого сліди відкрито в останніх роках. О. Брейль'я приймали з великими почестями всі наукові, навіть некатолицькі товариства.

——o——

ТЕКСТ МОЛИТВИ

приписаний св. Отцем за переслідуваних в Росії християн.

Св. Отець декретом Пенітенціярії уділив 300 днів відпусту за кождоразове відмовлення отсеї молитви до св. Тереси від дитятка Ісуса, а відпусту цілковитого тим, що ту молитву відмовляти-муть що дня через місяць:

„Повна любови і співчуття Свята, упроси помочи й потіхи для наших братів в Росії, котрі стали жертвою довгого й жорстокого переслідування християн. Виеднай їм твердість у вірі, поступ у любови до Бога і ближнього та довіря до Найсвятішої Матери Божої. Зішли їм добрих священиків, котрі направилиб святотацтво проти св. Евхаристії та хулу проти Бога. Справ, щоб передовсім серед молоді заясніла новим блиском ангельська чистота і всі християнські чесноти та щоб той благородний народ, увільнений від тяжкої неволі вернув до единої вівчарні, котру повне любови Серце Воскресшого Спасителя цілковито повірило св. Петрови і його наслідникам та щоби врешті зазнав радости пошани в єдности св. Церкви Вітця і Сина і св. Духа. Амінь.“

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СВ. ВІТЦЕВИ У ВАТИКАНІ зложив візиту ґенеральний секретар фашистівської партії Турати в однострою фашистівської міліції. Німецька преса доносить з Риму, що Турати висказав св. Вітцеви безумовну відданість фашистівської партії й особливо зорґанізованої фашистами молоді. Розмова дотичила власне виховання тої молоді. Зараз по тій візиті партія фашистів оповістила розпорядок, в котрім кладе особливий натиск на конечність реліґійного виховання молоді. Всі орґанізації молоді будуть віддані в опіку священикам. Перед вислуханням Богослуження не вільно від тепер ніякій спортовій орґанізації фашистів виїздити на прогульку.

ВАТИКАН ЗАПЕРЕЧУЄ твердження большевицької преси, немовби він в 1927 р. старався заключити конкордат з большевиками. Ті твердження ложні, бо св. Престол засадничо не переговорює з державами, котрі відкидають право реліґійної свободи горожан. А що до реліґійних переслідувань в СССР., то Ватикан все протестував (ПАТ).

В САНДОМИРСЬКІМ ОКРУЗІ при доповняючих виборах до сойму здобули: ППС. 1 мандат, „Визволене“ 1 м., Бльок меншостей 2 мандати, вшехполяки 1 мандат.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО У ФРАНЦІЇ під проводом Шотама, складається з усякого рода радикалів і представників ґрупи Бріян-Люшер. Ізза великого розбиття партійного й особливо особистого не ворожать тому кабінетови довгого життя. Справи заграничні обняв Бріян.

ВОЛИНЬ ОДЕРЖИТЬ ПРАВОСЛ. ЕПИСКОПА. Польський міністер віроісповідань і просвіти заявив митроп. Діонізію, що вже вповні назріла конечність назначення самостійного правлячого епископа для православних на Волині. Справи конкретних кандидатів ще не порушувано.

ПО НАКАЗУ СТАЛІНА знесено ґенер. секретаріят укр. комуніст. партії, а саму партію включено в склад всесоюзної ком. партії як звичайну провінціональну орґанізацію (АТЕ).

СОВІТИ Й ІТАЛІЯ змагають живо як доносить ПАТ, до скріплення своїх звязків з Туреччиною. Обидві держави предложили турецькому правительству кредит, СССР. на міліон долярів, Італія на міліон фунтів стерлінґів. „Фоссіше Цайтунґ“ пише з того приводу, що в Туреччині є дві струї. Одна хоче зближення з совітами й Італією, друга з Анґлією і Францією, надіючись від них більшої фінансової піддержки.

ДОЧКА МУССОЛІЯ Едда заручилася з ґр. Чіяном, сином міністра комунікації.

СЕНАТ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ затвердив Александра Мур-а на становище америк. посла в Польщі, а він вмер.

РОМУНІЯ ЗАПЛАТИТЬ 130 міл. леїв тим польським горожанам, котрі в Бесарабії понесли шкоди від ромунських військ і т. п.

ПЕРЕХІД АВСТРІЇ ПІД ПРОТЕКТОРАТ ІТАЛІЇ за ціну влекшення Австрії економічної екзистенції завершив дипльоматичні успіхи Італії в напрямі оточування й ізоляції Югославії. Тепер по стороні Італії стоять Румунія, Болґарія, Угорщина, Альбанія й Австрія. Остання одержала за те доступ до моря через Трієст, а зі своєї сторони підписала ще раз зречення з Бреннеру, котрий і так є в руках Італії та відложила справу свого прилучення до Німеччини (справу „соборности“ німецьких територій) на неозначений час. На наших очах відбулася цікава переміна роль: Австрія, котра довгі віки панувала над північною Італією, перейшла сама під протекторат своєї колишної кольонії.

——o——

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 31-?

НОВИНКИ

Епідемія анґіни дуже тепер ширить-ся в Галичині. Легковажати її не треба, бо вона доводить до комплікацій і навіть кінчиться смертю. Головна річ уникати простуди і полокати горло що години теплою водою з кисенем або розчином хіносолю. Добре полежати в ліжку. В поважніших випадках треба йти до лікаря.

Чума вибухла в Йоганесбурґу в полудневій Африці. Досі занотовано 100 випадків чуми, з того 60 осіб померло.

Морози в Еспанії доходять місцями до 20° низше зера. Багато худоби вигинуло з зимна. Такої температури там ніхто не памятає.

Білоруський лєкторат отворено 15. лютого ц. р. у виленськім університеті. Лєктором білоруської мови назначено д-ра І. Станкевича.

200 міліонів марок фінських записав на боротьбу з сухотами і раком фінляндський промисловець Юстейтіс. Тестамент його буде незабаром виконаний.

Найкоротші назвища. В місті Овкленд, в Каліфорнії живе д. Х (Ікс). По списові телефонічних абонентів має він ймення Стидерт і живе при вулиці Санта Клара ч. 564. Пана Ікса знають під цим назвищем широко, це назвище законно признане владою, а вживає його власник для особистої вигоди. В цему самому списі абонентів є й другий такий із коротким назвищем. Це китайський купець А. Імя д. А. є Мен. Китайським звичаєм кладеться імя по назвищі й при тім виходить „амен“.

Надзвичайно ощадний чоловік був наш робітник у копальнях нафти в стейті Кензас, в Америці, Михайло Гірак. Він отримував за свою працю харч і помешкання та 102 дол. 70 центів місячно. З того ощаджував що місяця 101 дол. 35 ц. Сам себе стриг і брився, сам собі прав білизну і золював обув. Не пив і не курив. Так заощадив 17.000 долярів, котрі післав своїй матери на купно 200 моргів поля. Опріч того оставив по собі полісу на імя матери в сумі 3.000 дол. Погиб через нещасний припадок, маючи 44 літ. За шість місяців хотів вернути до краю. Все те стверджено офіційяльно на основі його паперів. Польська преса називає Михайла Ґірака розуміється, поляком.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 9-20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — **Львів, почтова скринка 11.** 294 95-100

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem Львів, неділя 2. березня 1930. Ч. 16. (316)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 вол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Острі сцисії в соймі

Закид „бандитської“ культури“. — Клюб ББ. заповів важні зміни в найблищих днях.

Останні засідання сойму стояли під знаком сильного розярення. Полк. Славек іменем ББ. заявив, що марш. сойму Дашинський представив відому присутність офіцирів у соймі дня 31. X. 1929 фальшиво й дав привід вмішатися до внутрішних справ Польщі заграничним чинникам. Длятого 3 члени ББ. не візьмуть більше участи в комісії, котра має вияснити ту справу. (На їх місце вибрано 3 инших при протестах ББ.). — В часі дебати над обіжником б. мін. Складковського про віча і звіти послів, посол Станьчик (ППС) назвав той обіжник найсумнішим проявом помаєвих часів, котрий унеможливляє послам порозуміння з виборцями. На те посол Клещинський (ББ) в сварці з ним закинув йому „бандитську культуру“, а п. Станьчик відповів, що такі як К. цілували колись чоботи царів. Дійшло до сильної сварки і тумультів. Засідання мусіло бути перерване. Потому проурядовий клюб ББ. відбув своє засідання. На нім полк. Славек заявив, що соймова більшість очевидно не буде поважно працювати над зміною конституції, супроти чого, заповів, наступлять важні випадки й посунення в найблищих днях.

„Не помогла олива збуреним болванам“.

„Курєр Поранни“, котрий уважають орґаном групи полковників, пише: Здається, що мимо поливання оливою збурених в соймі болванів та охоти премієра Бартля допровадити діраве парламентарне судно до пристані, вибух може наступити леда день. Преса нотує поголоски про уступлення премієра Бартля й острий курс правительства пр ти сойму.

Бійки в Соймі

„Навіть серед опришків і бандитів є якась міра джентельменства“. — Про образу рішатиме револьвер.

На засіданні військової комісії дійшло до небувалих лайок і до бійки з такого приводу: Посол Бурда (ББ) закинув голові комісії пос. Пайонкови (ППС), що він тому рік оповістив брехливий і провокаційний звіт з довірочних нарад комісії в „Роботніку“, а вшехполякам закинув, що вони для шкодження армії й державі видвигнули Пайонка з ППС. на голову комісії, хоч він стоїть нище чести пересічного чоловіка і тому з ним співпрацювати годі. Навіть серед опришків і бандитів є якась міра джентельменства, невідома багатьом панам з комісії. На будуче, коли вичитаю в пресі соц. або н. д. подібні провокації, буду реаґувати буком! — В часі промови п. Козловского (ББ) при його словах, що п. Тромпчинський в часі війни дискредитував начальника армії, піднявся незвичайний крик. Посол Лазарський (ББ) крикнув до п. Тромпчиньского, що він „служив німцям“ і вдарив п. Домбровського в лице. Серед загального замішання вивязалася бійка. Повбігали посли з кульоарів. Засідання перервано. В кульоарах пос. Тромпчиньский заявив, що від 1926 р. носить револьвер і колиб його хто образив, не завагається стріляти...

Замкнули або зруйнували 1.110 церков

Зазив християнства до боротьби з большевизмом.

В Берліні відбулася величезна демонстрація німецьких евангеликів у справі переслідування релиґії большевиками. Промовляв б. двірський проповідник Д. Дерінґ. Він взивав християнство й весь цивілізований світ до спільної боротьби з большевизмом. Між почесними гістьми були б. престолонаслідник Німеччини, далі принци Авґуст Вільгельм, Айтель Фридрих і инші члени династії Гогенцолєрнів, ректори університету й політехніки та инших високих шкіл, богато професорів і рос. епископ Тихон. З Росіян промовляв еміґрант Ільєн. Він сказав, що большевики в останних трьох місяцях насильно замкнули або зруйнували поверх тисячу сто десять святинь. Дерінґ відповів, що се обовязок усего християнства, станути спільно до боротьби проти большевизму.

Дальше замикають церкви

Петроградський совіт замкнув Ґутуєвську церкву на території торговельної пристані і церкву св. Сергія Радонежского в московсько-нарвськім районі. На стації Мала Вишера замкнули церкву в посілостях герцоґа Мекленбурґ-Стреліц, які він мав у Росії.

В Київі заборонили дзвонити. — Замкненя катедральної Церкви св. Володимира та 777 синаґоґ.

Телеґр. Унія доносить з Москви: Після останних урядових оповіщень в неділю заборонили дзвонити в Київі й замкнули в тім місті Володимирський Собор. В цілій державі замкнено досі 777 жидівських синаґоґ.

Стихійні катастрофи на морських побережжах

Полудневу і західну Італію знов навістив ураган, полученний місцями з землетрусом. Море було таке збурене, що опівночі серед густої пітьми филі високі на 5 до 6 метрів залили калябрійське побережжа і знищили 5 сел, особливо місцевість Катанцаро, 25 домів щезло зовсім, филі понесли їх у море. 15 людей погибло. Рівночасно падав дощ. Води підмили ряд гір і наступило осунення землі. Полученння між Козенцою і Канцаром зірвані.

Характеристика Сойму

Польський Сойм в останніх часах знова звернув на себе увагу. Розуміється, не позитивною працею, до якої він у теперішнім своїм складі нездібний, тільки неґативною: боротьбою — партій з урядом, партій між собою і всего Сойму з національними меншостями.

Перед у боротьбі з урядом ведуть самі Поляки. Усунені від влади праві польські партії, Н. Д. і Пяст, після початкового приголомшення, починають чим раз сміливійше атакувати уряд, а в дійсности марш. Пілсудського, котрий в маю 1926 р. поставив їх поза скобки політики в державі. Їм помагають ліві польські партії, ППС. і Визволене, які самі помагали робити переворот марш. Пілсудському, а пізніше відскочили від нього. Атаки опозиції чим раз сильніші. Дійшло до того, що в державнім буджеті на 1930 р. опозиція счеркнула не тільки диспозиційні фонди найважніщих міністерств, як військового, внутрішних і заграничних справ, але навіть таку позицію міністерства освіти, як ухвалюваний досі без застережень т. зв. фонд для попирання національної (розуміється польської!) культури, преліминований на 1930 р. у висоті 2 мілионів п. зол. Сей останній акт викликав в кругах представників польського інтеллекту: учених, письменників, мистців і т. п., які користали з того фонду, велике обурення на Сойм.

Одночасно з боротьбою проти уряду ведеться в Соймі ще окремо боротьба партій. За що? За популярність. Боротьба не менш безоглядна як перша. Як вислід тої боротьби буйно цвите в Соймі демаґоґія, призначена для зєднування поодиноким партіям симпатій серед загалу. Перед під тим оглядом ведуть партії опозиційні, зокрема ліві. Та не цурається її й проурядова партія т. зв. Б. Б., як про се свідчить нпр. її недавна ухвала, якою вона буцімто „зрікається посольської нетикальности“...

Та не зважаючи на все, сказане вище, моральний престіж Сойму в останнім часі, порівнуючи з недавним, безперечно піднісся. Заслуга тут не так самого Сойму, як радше уряду зґл. марш. Пілсудського. Бо протиставивши себе Соймови і соймократії, уряд зґл. марш. Пілсудський не сповнив надій, які супроводжали його від мая 1926 р. Надій на радикальну зміну не тільки правлячих осіб, але й р е ж і м у. Правда. Загал горожан в Польщі почув про Сойм богато різких і не раз заслужених слів. Та одночасно з тим загал той бачить, як Сойм всеж таки скликається і навіть респектується. Не дивно отже, що Сойм стає чим раз сміливіщий і з атакованого сам переходить до атаки.

Та ведучи боротьбу проти уряду і міжпартійну, Сойм усеж таки від часу до часу виступає майже солідарно. Се діється тоді, коли ходить о т. зв. національні меншости, зокрема: Українців. Тоді йдуть разом майже всі польські партії: опозиція й проурядовий бльок. праві і ліві... І не тільки польські партії в Соймі. Тоді йдуть разом: Сойм і уряд. І важко навіть сказати, хто ставиться до нас більше неґативно: Сойм чи уряд? У висліді: Українська справа стоїть і далі на мертвій точці, як стояла перед маєм 1926 р. І нема ніяких виглядів, щоби хто небуть або що небуть зрушило її з мертвої точки.

Кожна трета родина в Швайцарії має життєву полісу. Пора і нам піти за приміром культурних Швайцарців і подбайте про обезпечення життя в одинокім українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ”

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 2-10

Відповідальність за такий стан української справи в Польщі несемо у великій мірі ми самі, то є наша політика в Польщі,

Ще в 1928 р. вступили галицькі посли до Сойму у Варшаві. Та хоч від того часу минають 2 роки, наша парляментарна репрезентація й досі не виступила там з домаганням національно-територіяльної самоуправи, того максімум, яке можна ставити й осягнути в не своїй державі.

Ще в 1922 р. Сойм ухвалив т. зв. воєвідську самоуправу для Східної Галичини. Та вона й досі не введена в життя, хоч для заграниці вона існує але... в „Готайськім Річнику“. І нема кому навіть пригадати сеї справи в Соймі.

Не цікавить та справа нашу політику в Соймі, хоч у Польщі йде жива підготовча праця коло зміни конституції взагалі й адміністраційно-територіяльного поділу держави зокрема.

Наша політика в Соймі обмежується майже виключно до скарг і протестів, яких наші посли внесли справді богато. Політика та що правда, дуже добре достроюється до основного тону неґації та протестів польського Сойму взагалі. Та що вона не приносить нам ніякої, навіть виховуючої користи, се ясне.

Бо виховати свою народну масу до політичного життя можна тільки на реальній основі здійснимої цілі, котра очевидно не тільки не виключає найдальшої цілі кожної нації, але навпаки — скріпляючи націю, наближає її до здійснення найвищого ідеалу. Так боролися в таких умовах, у яких тепер знаходиться українська нація в Польщі, всі народи, деб вони не були і нема іншого прикладу в історії політичної боротьби недержавних народів, з виїмком нашого...

Словом: безнадійність нашого страшенно тяжкого положення в Польщі звязана з безнадійністю не тільки політики противників але й нашої власної.

Так виглядає правдива характеристика Сойму, як показчика політичного життя в Польщі.

ВАЖНЕ! НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ!

Розпорядком церковних Властей на місяць березень назначені експіяційні й молебні Богослуження за переслідування релігії в СССР.

Українська Христіянська Організація

видала в тій справі брошуру

о. Д-ра Т. ГАЛЮЩИНСЬКОГО ЧСВВ.

п. н. ЦАРСТВО САТАНИ НАСТУПАЄ НА НАС.

Брошура подає богато фактів з релігійного переслідування на Радянщині та дає богатий матеріял для проповідей і рефератів.

Ціна 1 примірника 80 сот. З почтовою пересилкою 1 зол.

Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Кльоновича 8. 636 1—

Що каже Архимандрит Симеон

Висший православний ієрарх архим. Симеон, котрий живе в Римі, оповістив заяву, що митроп. Сергій не має права говорити іменем усеї правосл. церкви в Росії, бо її властивий голова, митроп. Петро, від 4 літ інтернований большевиками на Сибірі. Він поділив долю пок. патріярха Тихона й 200 инших достойників прав церкви, з котрих коло 100 знаходиться тепер на Соловецьких островах.

Ліквідація Липківщини

Перед великим політичним процесом на т. зв. радянській Україні.

Хвиля нових жорстоких переслідувань в СССР. з особливою силою покотилася по Великій Україні. Жертвами тих переслідувань стали передовсім католицькі священики на В. Україні, котрих творці земного „раю“ без жадної підстави й приводу вязнять, засилають на Соловецькі острови й убивають у тюрмах і льохах ГПУ. Тяжких переслідувань зазнали також духовні инших християнських ісповідань і навіть жидівські рабини. Та особливо тяжкий удар завдали большевики т. зв. „національній Українській Автокефальній Православній Церкві“, тобто лжеправославній секті самосвятів-липківців. Усіх визначних діячів тої „Церкви“ арештовано, серед них основників її. Увязнено й 80-літнього старця „митрополита“ Василя Липківського, котрий з огляду на свій вік уже кілька літ відійшов від усякої церковної та громадянської діяльности, увязнено й „епископа“ В. Чехівського, „релігійного комуніста“ по переконаннях. Позісталі епископи та инші діячі тої секти, пригноблені та здезорієнтовані, зібралися на „собор“. Та аґенти ГПУ окружили їх на тім соборі й зажадали — ухвали про ліквідацію їх „Церкви“, загрожуючи найстрішими переслідуваннями духовних і „вірних“, приналежних до неї. Тих, що не згодилися, арештували та вкинули до льохів ГПУ. Слабші духом, члени того „собору“ під загрозою життя не тільки свого, але й тисячів инших людей, підписали ухвалу, подиктовану їм аґентами ГПУ, в котрій не тільки розвязують свою „Церкву“, але й визнають, що вона була „знаряддям і символом петлюрівської контрреволюції...“

Чи зліквідовано в той спосіб „липківщину“? Розуміється, що ні. Не кажучи вже про те, що в липківців задержалася ціла „епархія“ в Америці й деякі „парафії“ у Франції, на самій Вел. Україні секта липківців безперечно й далі істнуватиме напівлеґально чи нелеґально, як істнує мимо всяких заборон й на В. Україні й у Росії Церква „непримиримих тихонівців“, котра не хоче визнавати своїм „главою“ митр. Сергія, послушного большевикам і до котрої належить чи не більшість православного населення СССР.

Можна навіть сказати, що нинішна „ліквідація“ липківщини до певної міри — ратує її становище. Липківщина останніми часами переживала кризу. Було колись, що секта липківців ширилася з незвичайною швидкістю, захоплюючи під свій вплив значну частину молоді в містах і на селах. В 1922 р. особливо на Полтавщині, впливи липківщини серед молоді були такі значні, що хлопці масово кидали комсомол, захоплені новою „правдиво українською“ „Церквою“. Виростала вже на ґрунті липківщини українська національно-месіянська ідеольоґія. Визначніші представники молоді, захоплені твореннем „нової Церкви“, говорили: „Москалі думають ущасливити все людство комунізмом. А ми протиставляємо їм нашу нову Церкву, котра принесе всьому (!) світові більше радости й щастя, ніж комуністичні експерименти“. В ряди „священиків“ — липківців пішло тоді чимало інтеліґентів навіть з високою освітою.

Але позбавлена в своїй основі благодати й епископського переємства секта липківців не могла дати задоволення всім тим душам, спрагненим „правдивішого і певнішого щастя, ніж комунізм“, щастя душевного. Вже через 3—4 роки по заснуванню „нової Церкви“, почала виявлятися в повній мірі її духовна порожнеча. Проби її оживлення не вдалися і секта почала розпадатися та помітно слабнути. А рівночасно з тим широко розвинула свою працю друга теж „Українська Автокеф. Православна Церква“ — „обновленська“ або „синодальна“. Вона не підчеркувала так сильно свого національного характеру, але охоче допускала українську мову в богослуженню, дбала за чистоту і красу українського церковного співу та взагалі помалу, але виразно почала українізуватися. Угода митроп. Сергія з большевиками привела до відновлення українського екзархату російської „патріяршої“ правосл. Церкви (в 1927 р.). Ся російсько-патріярша Церква на Україні під впливом зросту національної свідомости серед українських селян теж вступила на шлях українізації там, де того жадало населення.

Внаслідок всіх тих причин липківщина значно ослабла. Ще пару літ тому, та секта мала понад 2000 парафій, а по-рахункові самих липківців (дещо перебільшеному) навіть 3000. Тепер на поч. 1930 р. самі липківці налічували лише 1300 парафій. Число вірних по окремих парафіях теж замітно упало. Вони відійшли переважно до инших Церков, деякі до сект баптистів і т. д., инші стали безвірниками. Загалом число липківців зменшилося бодай в 2—3 рази. Липківщина починала явно й досить хутко занепадати.

Переслідування липківців, розпочаті тепер большевиками, можуть навіть до певної міри сприяти відновленню липківщини. Число її вірних може ще зменшиться, та їх якісна сила правдоподібно зросте. Може навіть тернистий шлях, що випав нині липківцям, приведе їх або принаймні частину їх до зрозуміння їх блудів і наблизить до відродження релігійно-церковного життя на В. Україні, котре — віримо — наступить, може вже не в такім далекім часі, разом з відродженням національно-державним.

Блуди липківців були великі. Серед них надто сильні були крайно-націоналістичні й ліберальні течії. Вони порушили церковні канони, утворили лжеепископат, проголосили майже повну рівність священиків з епископами. Деякі з їх „епископів“ були навіть пантеїстами й свої пантеїстичні ідеї розвивали в церковних проповідях.

Та нині, коли над ними тяжить рука ГПУ (чрезвичайки), коли ті люде стоять перед великим політичним процесом, було б ділом нехристіянським радіти упадкові й нещастям тих заблуканих людей. Навпаки, разом зо всім христіянським культурним світом, ми можемо лише сумувати й протестувати проти нелюдських переслідувань за релігійні переконання всіх страдальців у СССР., правовірних і заблудших.

Та на превелике диво знайшлася у Львові ґазета, котра під сю пору з радістю кидає камінням у діячів липківщини. Се москвофільський „Русскій Голос“. В ч. з 20. с. м. він містить непідписану передовицю п. н. „В процесе самоликвидаціи“. Та стаття дивна і змістом і тоном. І то тим більше, що передовиці „Русскаго Голоса“, особливо підписані імям „Н. Каренина“, звичайно бувають в серіознім тоні, хоч із їх змістом і напрямом ми розуміється годимося не час-

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 14-30

то*). Сяж стаття „В процессе самоліквідаціи“ нагадує тоном большевицькі часописи.

„Нова Зоря“ ставилася завжди дуже критично й негативно до секти липківців*). Але пильно стежачи за розвитком церковного життя на В. Україні, повинна вважати своїм обовязком умістити й сю статтю з категоричним протестом проти т а к и х закидів, роблених переслідуваним нині липківцям, бо й вони наші ближні, хоч блукаючі. „Р. Г.“ пише про ч и с л е н н і „разоблаченія“, з яких нібито видно, що „епископи“ липківців були аґентами ҐПУ, але не наводить і не покликається на жадне з тих „разоблаченій“. І тому твердження „Р. Г.“ належить назвати негарними нападами на страждаючих нині людей, в більшости безперечно ідейних, хоч і з хаотичними релігійними поглядами. ҐПУ розкидає всюди свої сіти. „К а ж у т ь“, нібито ҐПУ має аґентів серед епископів „обновленців“ (котрих іноді не зовсім вірно звуть „живоцерковниками“), хоч ми й сі твердження вважаємо не доведеними, й особисто знаємо деяких обновленських епископів, яко людей щиро релігійних і бездоганно моральних. Та якби навіть серед епископів-обновленців були аґенти ҐПУ, сей закид не можна поширювати на липківців. „Р. Г.“ змішує „липківців“ з „живоцерковниками“ й називає „митрополита“ Липківського „основоположником живоцерковья на юге Руси“. Але липківці нічого спільного з обновленцями не мають.

Не менше неприємне враження робить і другий закид „Р. Г.“ липківцям, повторюваний слідом за ҐПУ, про звязок „Церкви“ липківців з „петлюрівською еміґрацією“, СВУ і т. д.

Де і в чім виявився той звязок? На чолі липківців стояли люде, неприхильні до петлюрівських кругів. В. Чехівський як відомо, давніше належав до л і в о ї течії в укр. соц.-дем. партії й нераз заявляв, що вважає себе комуністом, розходячись одначе з большевиками в ідеольоґії, зокрема в відношенні до релігії. За часів УНР. Чехівський постійно боровся проти помірковано соціялістичної ґрупи петлюрівців і в справах церковної політики, таксамо як і Липківський, мав постійно острі конфлікти з петлюрівським міністром ісповідань Огієнком. Се в о р о ж е відношення Липківського, Чехівського та ин. провідників липківщини на В. Україні до петлюрівців, котре повстало на ґрунті ідейних розходжень і поглибилося через особисті сутички, — дуже яскраво виявилося в тім, що делеґатом „Укр. Авт. Прав. Церкви“ в середній Европі Найвища київська „церковна“ рада липківців іменувала проф. С. Шелухина, найбільшого противника петлюрівців, автора публіцистично-правничих розправ, у яких він доводить незаконність „петлюрівського уряду“.

Гадаємо, що й сих прикладів досить, щоб переконатися, що провідники „липківщини“ не тільки не були аґентами „петлюрівського уряду“, а навпаки — ставилися до нього неприхильно і навіть ворожо.

Можливо, що „Р. Г.“ дуже мало знає ті справи, але в такому разі він не мав права писати про те, чого не знає. Взагалі, останніми часами бачимо в деяких статтях „Р. Г.“ досить дивний ухил, на який звернув уже увагу й Д. Фільософов у ґаз. „За Свободу“ в ст.: „Что сей сон означает?“

Кінчає „Р. Г.“ статтю про ліквідацію липківщини такими словами:

„Украинцы проиграли еще одну ставку. Попытка одурачить массы под прикрытіем рясы и иконы, попытка контрабандой провести в психику масс осознаніе „украинской“ національности, как и слѣдувало ожидать провалилась“.

Полемізувати з такими „Добродіями“, котрі радіють з приводу того, що ҐПУ забрало сотки чи тисячі липківців до своїх вязниць і льохів, не випадає. Але для тих читачів, котрі можливо рівночасно читають „Н. Зорю“ і „Р. Голос“, вважаємо потрібним зазначити, що:

1) Липківщина була розмірно невеликим явищем у процесі українського національного відродження;

2) національне відродження на В. Україні охопило тепер уже всі церковні орґанізації;

3) „провал“ липківщини, як ми вже згадували, дуже ймовірно не тільки не похоронить тої секти, а може навіть відновить;

4) взагалі на В. Україні відбувається нині дуже складний процес: в тяжких

*) Сього не можна сказати про инші статті й нотатки „Рус. Голоса“ писані часто у зовсім некультурній формі. При тім вважаємо потрібним зазначити, що „Рус. Голоса“ розуміється не ототожнюємо з цілим москвофільством. Гадаємо, що ширші круги москвофілів погоджуються не зо всім що пише „Рус. Голос“.

„Як видно з пізніших „разоблачений“ багатьох „вірних“ липківців, відпавших від УАПЦ пише „Р. Г.“, серед липківського епископату був чималий відсоток аґентів ҐПУ“... „Як висша ерархія, так і рядовий клир української АПЦ часто виявляли собою або емісарів української еміґрації, або аґентів ҐПУ“... „По ліквідації заговору „Союза визволення України“, праця самостійників знайшла достатньо яскраве освітлення... маси віруючих по викриттю заговору СВУ й ролі, яку в тій справі відограло ҐПУ, — зрозуміли, що УАПЦ була лише знаряддям денаціоналізації російського („русскаго“) народу Півдня Росії, що для сього, а не для чого иншого УАПЦ піддержували як аґенти СВУ, так і ҐПУ.“

*) Диви напр. статті: „Сучасна російська богословська наука“ („Н. Зоря“, 1928, ч. 41), „Про нищення Православія“ („Н. Зоря“, 1929, ч. 14) та ряд инших.

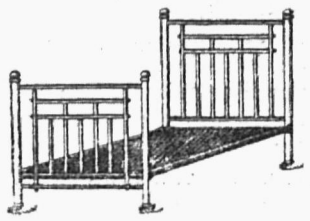

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ

тильки в найліпшій якости

поручає

АНТІН ҐАЛЬСКІ

Львів, вул. Собєского ч. 3.

635 2-52

„GENEWA“ Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія **Д. КОНЮХА** Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 14-52

поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

X.

В надії віднайти Жданова або котонебудь із соц.-рев. а головно, щоб позбутися нестерпної журби, я сливе щодень ходив до знайомих студентів і курсисток, і на одному з чаїв зустрів молодого університанта, що мав якісь звязки з петербурськими військовими старшинами. Виявилося це случайно, при розмові на тему революційних рухів в армії. Признаюся, я стратив уже інтерес до старшинських орґанізацій, та студент був говірливий. Як і слід було сподіватися, ніякої військової орґанізації, по його словам, не було, та невеличкий рух є і маленький гурт старшин думає прилучитися до одної з революційних партій. Крім цеї немаловажної вістки, як побачить читач низче, мої мандрівки не принесли нічого. Ні Жданова, ні кільконебудь солідних с.-р. відшукати не вдалося. У двох чи трьох случаях нових знайомств із партійниками, я все попадався на цьогож Івана Миколаєвича (деколи звали його „товстим“).

Очевидно в будові орґанізації в „товстого“ була теж окрема система: помістити людей в ізольовані кліточки та звести все до себе, як до осередка.

Павлов заходив в умовлені дні, та важних новин і назвища Жданова роздобути йому не вдалося. Кілька разів просив він у мене якоїнебудь літератури для охранного відділу на доказ моїх відвідин, що про них він від першого дня давав, по його словам, найфантастичніші звідомлення. Ясно, що під цим або тим викрутом, я відмовлявся.

Час ішов страшно помалу й я збирався вже оповісти все Ользі Іванівні й оставити, хай усе йде своїм порядком, щоб тільки скинути з себе цей важкий тягар.

Вкінці одного разу Павлов явився сіяючим. Назвище Жданова було в мене в руках (Інжинір-електрик Левін, що служив разом із Іваном Миколаєвичем в „Енергії“). На радощах позабув я сховати, як удалося вивідати назвище. Завтраж до Ольги Іванівни.

— Ну „там“ знов радуються. Михась Орлин сміється: „Скоро, каже, старшин щипатимемо, так що пух полетить“.

Зараз пригадалася стріча зі студентом. Так, значить, прилучується й Іван Миколаєвич!

На другий день передав я дорогоцінне назвище Ользі Іванівній. Треба було ждати ще кілька днів... Знов ждати, — коли вимотані вже останні нерви... Вечір, як звичайно, провів я дома. Рано передали мені картку від знайомих із проханням зайти негайно. Виявилося, що на передодні в них був якийсь товстий, чорний добродій „немилого вигляду“ й прохав переказати мені, що прийде завтра. Безцеремонність Івана Миколаєвича ставила мене в прикре положення.

Чомуж не хотів він передати цього моїм господарям? Очевидно, бажає познайомитися особисто. Добре, що хоч транспорт в іншому місці. Другого вже не дістануть.

Вечером, дійсно, відвідав мене Іван Миколаєвич. Ніщо й казати, що на всі питання про справи я відповідав гладко, без заїкнення, підготовавшися завчасу. З покоївкою ґрафині Кочубей знайомства я ще не навязав, та вже бачив її й зроблю це на другий тиждень. Студентський гурток „орґанізується“, і скоро будуть перші збори. Робітницькі гуртки „йдуть гарно“ й т. д. Про одержання транспорту, само собою, я змовчав. Сказав тільки, що перший транспорт відберуть мої знайомі, та від другого з якихось причин, що їх уже не тямлю, „відмовляються“. Видумка не показалася підозрілою і мій провідник, добувши записник, щось записав.

— В мене є для вас ще одна справа, — почав він по короткій перерві. Ви якось цікавилися старшинським середовищем, що хоче пристати до нашої партії. В неділю думаємо влаштувати перші збори. Чи не хочете бути на них?

(Дальше буде.)

муках пробуджується національна свідомість серед народних мас і релігійні шукання серед інтеліґенції, котра колись зовсім забула Бога і Церкву; не все в тім процесі йде гаразд; чимало людей пішло й донині йде манівцями. Манівцями йшли і липківці. Але мусимо готуватися до того, щоби в той день — коли впаде антихристова влада на В. Україні й наступить можливість установити звязки між Західною Україною і Наддніпрянщиною, наш галицький Піємонт міг прийти узброєний знанням, досвідом і дисципліною, на допомогу нашим придніпрянським братам на ріжних ділянках суспільного життя. І щоби в життю релігійно-церковнім могли ми таксамо допомогти їм знайти правдивий шлях. **Caeterum censeo, instaurandam esse Ecclesiae unitatem.**

В. Максимович.

Примітка Редакції: — Містимо цю надіслану статтю в ім'я засади, що се річ рішучо недопустима, кидати „загальні“ обвинувачення на когоб то не було й не давати на те ніяких доказів. Навіть у поборюванні найгірших противників, все повинні бути якісь норми, правила і міри.

——o——

Отворення курсу

для директорів дієцезальних катол. Акції в Познані.

(Спеціяльна кореспонденція „Н. Зорі“).

Зазив святійшого Отця Пія XI. в справі Католицької Акції широким гомоном відбився в цілому католицькому світі. Голос той найвисшого пастиря Христової Церкви дійшов і сюди. Щоб катол. акції надати зорґанізовану однообразність праці, заходом познанського-ґнезненського кардинала Гльонда зорґанізовано курс для дієцезальних директорів кат. акції в Познаню. На курс зїхалося з цілої Польщі коло 100 учасників, межи ними кілька світських. В курсі бере участь також трох наших священників. Цим разом пишу тільки про формальне отворення курсу. Курс отворено 19. II. с. р. О год. 9. кард. Гльонд відправив у каплиці своєї палати Службу Божу в наміренню доброго переведення курсу. О год. 11. приїхав кард. Гльонд у товаристві свойого капеляна о. Мендлевського перед величний будинок друкарні і книгарні св. Войтіха, де відбуваються курси. В дверах привитав кардинала в імени курсу о. мітрат Ст. Адамський, директор Краєв. Центр Кат. Акції і директор Кат. Суспільної Школи о. Др. Козловський. По спільній молитві мав кардинал вступне слово, в якому заохотив учасників до ревного і совісного відбуття того курсу, згадавши про великі задачі, які по тому курсі чекають всіх учасників по своїх власних дієцезіях. По вступному слові кардинала — виголосив інавґураційний виклад о. м. Адамський про ціль того курсу. По викладі кардинал Гльонд уділив всім учасникам курсу архиерейське благословення. Курс потреває до 20. III. ц. р. О темах викладів і перебізі цілого курсу напишу в свойому часі. **о. О. О.**

——o——

Зїзд безбожників проти Папи

Зїзд безбожників, що відбувся на днях у Київі, ухвалив спеціяльну резолюцію з приводу листа св. Вітця про релігійні переслідування в СССР. Зїзд каже, що протести Папи й Епископа Кентерберійського се передвістники хрестоносного походу проти большевиків. Длятого зїзд взиває безбожників, щоб були готові до війни, а совітську владу взиває, щоб вона звернула увагу на священиків (так, якби вона не робила сього!).

Як довго на світі живемо, не можемо бути без турботи і покуси. Тому й написано в книзі Йова: Людське життя на землі це покуса. (Тома Кемпійський, I, 13, 1—2).

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делеґація в Ризі 1920 р.

(2) Зміст: Погляд на пропаґанду між чужими. — Повідомляємо Коппа і Чічеріна. — Чи мислимий був замах Поляків на дра К. Левицького, або: Мала інтриґа Мирослава Січинського. — Чому Галицькі посли не були на своїх місцях. — Чому я не приняв ресорту заграничних справ. — Анальоґія з часів Риґи і Калки.

Вже пять днів були ми в Берліні, а ще не можно було ні з диктатором порозумітися, ні від перевозових фірм чогось певного довідатися про відїзд найближчого корабля.

Дня 16. IX. 1920 відбули ми конференцію з німецькими журналістами. Конференції з ними так у Берліні, як опісля в Ризі з журналістами ріжних країв і народів, відбувалися в той спосіб, що треба було говорити рівночасно з кількома, бо вони звичайно купою приходили, а говорити хотіли окремо. Отже одних брав до себе на розмову Д-р К. Левицький, других я, а того дня дігнав нас в Берліні посол Брайтер, то й він інформував деяких.

Свій досвід з тої области зібрав би я коротко в отсих словах: Інформації для чужих мусять бути 1) короткі і 2) ясні, 3) немов різьблені. Найрадше приймають чужі таку інформацію, яку я назвавби яскраво мальованою горорізьбою, причім, розуміється, треба вистерігатися пересади: бо розумніший журналіст, раз зауваживши пересаду (переборщення), вже не бере поважно ні інформатора ні його інформації (а на дурнім журналісті не дуже залежить, бо він звичайно заступає мало поширений орґан). Опріч того треба уважати й на те, щоби все мати під рукою також коротку інформацію на письмі, бо устну інформацію майже кождий чужий чоловік побаламутить, часом не до пізнання і то без злої волі. Брошури, особливо грубі, мало придатні до такої ціли, бо їх, хоч беруть, та ледви чи хто їх читає. Далеко лучші булиб для пропаґанди переклади белетристики, до котрих на вступі або при кінці булиб додані короткі політичні та статистичні інформації: бо повість чи новелю перечитає такий чужинець з нудьги в поїзді далеко скорше ніж розвідку, а перечитавши, зацікавиться і тим, що потрібне для пропаґанди політичної. На жаль, ми не могли спромогтися на такі переклади.

Тогож дня оден з наших людей був у большевицького представника Коппа, аби через нього повідомити большев. комісаря заґр. справ Чічеріна, що галицька делеґація їде до Риґи. Маю причини не оповіщувати назвиска того чоловіка.

Дня 17. IX. 1920 одержала наша делеґація депешу галицького посольства в Парижі, що диктатор в Лондоні й відти відповість нам на нашу депешу в справі інструкції. А на другий день, 18-го, мав голова нашої делеґації цікаву пригоду: Прийшов до нього Мирослав Січинський, котрий тоді приїхав був з Америки і просив його о довірочну розмову в чотири очи. В часі розмови заявив, що має довірочну інформацію, що Поляки приготовляють — атентат на нашу делеґацію. „Але — додав — пусте всі инші, то на Вас головно ладяться. Не їдьте до Риґи!“...

Д-р К. Левицький і сам зміркував, що та „довірочна інформація“ хіба тому названа була „довірочною“, що мало заслугувала на довіря вже з тої простої причини, що наша делеґація могла що найбільше бути невигідна, але для побідника небезпеки не представляла. Та на всякий випадок засягнув опінії делеґації на засіданню. Розуміється, між нами повстала веселість, бо кождому, хто знав, що Січинський був шваґром д-ра Евґена Левицького (який сам мав не дуже укривану амбіцію й охоту, стати головою галицької делеґації до Риґи) — мимохіть мусіло прийти на думку, що „полякам“ плян замаху на д-ра К. Левицького мабуть ще не снився. Так ми серед дотепів все веселого д-ра Мишуги, котрий злегка дразнив старого президента висказами в роді: „Хто знає? Всяко на світі буває“, — перейшли до порядку над тою першою й останньою тай зрештою розмірно невинною інтрижкою. Припускаю, що Січинський „з власної пильности“ сповів ту „довірочну“ вістку, бо думаю, що якби ту інтрижку скомбінував був д-р Евґен Левицький, то вона булаб далеко менше „прозора“ і передовсім не бувби ужив до того — свого шваґра, тільки цілком инакших способів, бо був се здібний чоловік.

Тогож дня одержали ми з Парижа депешу нашого льондонського посла: д-ра С. Томашівського: Їхати до Риґи й туди прийде відповідь д-ра Петрушевича.

Тут у читача може повстати оправдане здивування: Що це таке було, що в такий важний час галицький посол з Парижа депешує нам до Берліна з Відня, галицький посол з Лондону депешує до нас з Парижа, диктатор десь в дорозі між Парижем і Лондоном і не можна його зловити і т. д. Відповідаю:

Не знаю докладно причин такого руху між послами, бо в Европі я ніколи не був членом галицької дипльоматії, хоч диктатор пару разів предкладав мені стати шефом того ресорту ще на Галицькій Землі. Про те і про причини, чому я відмовляв за кождим разом, писав я вже літ тому 10 у своїй книжці „Рік на Великій Україні“. Тут скажу коротко: Диктатор був чоловік мягкий і нерішучий та не міг відважитися на ніяку рішучу лінію в нашій заграничній політиці, ні в напрямі якогось трівкого порозуміння з большевиками, ні з денікінцями (на що в свій час напирав особливо д-р В. Панейко з Парижа), ні з поляками: всего боявся. А я в таких обставинах не міг приняти відповідальности за такий важний ресорт, у котрім в дійсности (при браку лінії й тим самим можливости доцільної діяльности) мавби я тільки „компетенцію“ — підписувати паспорти, що я й говорив диктаторови. Був то ще час, коли кождий зі згаданих трьох противників наших бувби охотно пристав на порозуміння з нами, бо ми мали ще стотисячну, знамениту і тоді ще не розхоровану армію, котрій тільки амуніції бракувало, в яку кожда з тих трьох сил могла нас легко заосмотрити в разі трівкого порозуміння. В разі порозуміння з котрою не будь з тих трьох сил ми навіть в найгіршім випадку, то є пізнішого зірвання порозуміння, булиби дуже скріплені. Ще в р. 1920 написав я у своїх споминах виданих на еміґрації: „Тоді не виключав я навіть порозуміння з Польщею“ (гл. „Рік на Вел. Укр.“, ст. 175, де подав я і причини такого погляду.[1]) Те порозуміння при істнуванні нашої військової сили могло тоді бути заґварантоване цілим світом. Все те я ясно викладав диктаторови і не можу сказати, щоб він того не розумів. Та хоч я радив диктаторови: „Вибирайте яку небудь лінію, але вибирайте!“ — він не мав відваги рішитися. Причини? Не дуже складні, щоб їх зрозуміти: Хоч наша армія булаб пішла на кожду комбіна-

[1]) Звертаю увагу, що през. Петрушевич в рішаючих хвилях майже все йшов з Петлюрою, то значить — при всім своїм антаґонізмі до Польщі фактично хоч несвідомо робив те, чого вона хотіла (гл. Похід на Київ), не одержуючи за те найменшого політичного еквіваленту...

цію[2]), бо була се правдива армія, — диктатор стояв все ще під враженням, що він „заступник народа", посол, котрий „мусить" рахуватися з опінією. А та „опінія" була просто сказавши — мрака, в котрій товклися мрійливі привиди козацьких шликів і шараварів з 60-х років минулого століття, балакання про „абсолютну" злуку з В. Україною, хоч тої злуки в дійсности боялися (яркий доказ: ухвала Укр. Нац. Ради Галичини з 3 січня, 1919) і т. и. річи, які не дуже трудно було розбити пропаґандою в пух і прах, якби тільки був визначений предмет атаки. Та його психічно не міг визначити диктатор, а я длятого не міг обняти дуже відповідального ресорту заграничних справ. І весь час свого побуту в Европі, коли був я уживаний до дипльоматії, то тільки „ад гок" у спеціяльних випадках і то не у всіх важких місцях: нпр. я ніколи не був висиланий ні до Парижа, ні до Лондону, ні до Риму. Отже внутрішній рух між нашими посольствами був мені мало знаний, хіба посередно, зі звітів і рефератів, звичайно доволі скучних і мало змістовних. Та мимо того всего гадаю, що дам по суті правдиву відповідь на далеко вгорі наставлене питання:

Незвичайний рух галицьких послів перед вирішенням справи нашої землі в Ризі був викликаний більше інстиктовним почуттям небезпеки, ніж потребою служби. Їх боліло серце за ту землю, яку заступали, непривичні до таких заступств. І тому вони так кидалися по ріжних столицях Европи як ті ластівки перед бурею. Що не всі ті ластівки пили виключно воду, це правда. Те саме глухе і понуре почуття, що всіми, мусіло тоді руководити також поїздками д-ра Дмитра Левицького з Данії до Берліна (до д-ра Евгена Левицького), хоч він був у Данії не галицьким, тільки наддніпрянським послом. Одначе як Галичанин відчував, що грозить і — їхав „на пиво" до свого здібнішого від себе товариша, може й перед собою не признаючись до „сентиментальности". А Евген Левицький, як чоловік дуже спритний, мусів ще тоді не тільки прочувати, але майже на певно знати, як усе те скінчиться. Се й було мабуть головною причиною його самозатроювання в тім часі і нераз повного занедбання себе та своєї роботи в Берліні: звіти його були рідкі і — як то кажуть — „під псом" що до змісту.

Щоб читач не загубився між назвиськами ріжних Левицьких, які в тім часі грали ролю між нами на еміґрації, назву їх в порядку. Було їх чотирьох, ні кревних, ні посвоячених: 1) Д-р Кость Левицький, шеф загр. справ Галичини, 2) Д-р Евген Левицький, галицький посол в Берліні, 3) Д-р Дмитро Левицький, Галичанин, наддніпрянський посол в Копенгазі, 4) Судовий радник Лев Левицький, парлямент. посол, котрий працював у Відні (і був моїм контркандидатом на місце посла в Канаді). Зовсім подібно, як за часів нашої катастрофи над Калкою в 1223 р. грало ролю чотирох Мстиславів: 1) Мстислав, Вел. Князь Київський. 2) Мстислав Удатний, князь галицький (тесть Данила), наш найздібніший полководець тих часів і тому „Удатним" званий. 3) Мстислав черниґівський. 4) Мстислав „Німий". Коли менше вільно рівняти з більшим, то між двома першими в першій чвірці було й подібне суперництво, як між двома першими в другій чвірці. І була ще одна подібність: хоч Мстислав „Німий" — кажучи по теперішньому — належав до наддніпрянської системи князів, то серце його було по стороні Галичан, а то ізза молоденького тоді Данила, бо він дуже любив його покійного батька, Романа Великого, котрий вибрався був з сильним військом на завоювання Польщі й погиб припадково, в малій сутичці передних сторожей, під Завихостом над Вислою, 1205 р.[3])

Ріжниць, які були між тими двома чвірками, представляти не хочу, бо читач і без того легко їх додумується.

Читач мусить у споминах вибачити такі дигресії, бо спомини то не фільософічна система, й автор споминів нераз мусить робити такі відступи, щоби представити свої думки, на тлі яких можуть виразніше виступити його почування, що не дадуться інакше змалювати. (Далі буде).

[2]) Розуміється, психічно найтяжше було нашій армії піти на польську комбінацію. Та фактично якраз той найтяжший опір було розмірно легко переломити відповідною пропаґандою (підготувавши передтим умови і ґарантії чужих): Причини: 1. Диктатор мав опінію чесного чоловіка і то слушно. 2. Віддалятися від дому і то в безвісти не любить ніяка армія при такім браку заосмотрення, яке було в нашій. 3. Перед большевиками був інстинктовний острах. 4. Денікінці в очах Галичан були продовжителями тої рос. влади, котра в 1876 р. заборонила уживання нашої мови, а галицькі москвофіли були тоді в нас добрими офіцирами і жовнірами і більше нічим. Підчеркую, що пропаґанда в неспокійних часах ділає далеко сильніше ніж звичайно.

[3]) „Ѣха самъ въ мали дружынѣ отъ полка своего", — як ляпідарно малює ту трагічну хвилю наш старий літописець. „Полк" означав тоді цілу армію, „ополчитися" значило озброїтися й мобілізувати. Як ополчений був тоді Роман, кожна вносити по тім, що Поляки по його смерти і з її приводу сотки літ відправляли благодарственні Богослуження в окремій каплиці на Вавелі, дякуючи Богу, що Роман не завоював їх землі.

Увага: В VI-ій частині „Моїх переговорів з большевиками" лучився „ляпсус калямі": замість п. Остап Луцький має бути: п. Мирон Луцький.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С" і єсьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки прошу вложити ще два запальники (до запалювання свічок). — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок"

Должиця 5. лютого 1930. 625 4-12 о. Антін Федоряк, парох.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З життя католиків в Америці. Еміґрація до Злучених Держав, яка запевнювала католицизмови постійний доплив свіжих сил, тепер ограничена. Але мимо того ізза природного приросту катол. населення і переходів сила катол. Церкви в Зединених Державах росте. В декотрих стейтах, де елемент український, польський, італійський, французький є розмірно сильний, католицькі родини реєструють велике число дітий, підчас коли роди Янкесів часто вимирають ізза браку дітий. Католики в часі війни доказали своєю кровью, що є льояльними горожанами своєї прибраної батьківщини Америки. Се в порівнанні зі суматохою протестантських сект дає державі доказ, що католицька Церква є в Злучених Державах найбільшою духовою силою краю і моральним заборолом перед филею скептицизму й неморальности. Однак, щоби гідно сповнити цю місію, католики повинні більше, ніж досі, виступати активно; не вдоволятися тихою практикою релиґії, а здобувати серця й уми людий байдужих, або ворожих релиґії. Повинні більше посвячувати уваги католицькій акції. (З голосів амер. катол. преси).

В боротьбі із вільнодумством. Народний Союз католиків в Австрії підняв велику збірну акцію проти руху вільнодумців, щоби повчити католицький нарід про ціли й аткгику пролетарських вільнодумних організацій та завізвати його до оборони. Дотепер відбулося в робітничих дільницях кілька програмових зборів, в яких взяли участь великі маси робітників.

—o—

Приєднуйте нових Передплатників!

Маленький фейлетон

Шлях до зелізних нервів

Під таким заголовком виголосив проф. унів., др. Александер Пільч, інтересний виклад у віденській „Уранії". Він сказав: По великій війні показалося, що у віденських амбуляторіях для дітей дуже змаліло число хорих на епілепсію (падачку). По довшім слідженні за причинами того стверджено, що батьки тих дітей, покликані до війська, не мали можливости що днини правильно пити алькоголь, нпр. пиво, як се робили в мирних часах. Таким чином стверджено, що алькоголь се далеко страшніша річ, ніж досі думали. Навіть одна склянка пива, правильно консумована що дня, доводить по якімсь часі до того, що людина без неї не може вже заснути в свій час. Се власне нехибний знак, що вже наступило затроєння організму. Коли хорому на те затроєння дати знов пива, він засне в свій час. Та се далеко не значить, що алькоголь „дає добрий сон". Дрібна скількість алькоголю не шкодить, але тільки тоді, коли її вживаєтьоя неправильно, бо коли організм привикне до неї, то затроїться і дрібною скількістю. Не привикати до алькоголю — се перша передумовина здорових нервів і здорових дітей у людей, що не пють правильно. Дальші услівя: правильне чищення зубів і мірне уживання мяса та держання в порядку жолудка. Що до полової здержливости, то вже напевно можна сказати, що вона не виклакає сама собою ніяких шкідливих наслідків, бо доказано, що монахи й монахині ні кваліативно, ні квантитативно не ріжняться в проявах ріжних хоріб від иншіх людей. Нерви нищить ще перепрацьованя. На те є лиш оден спосіб: відпочинок і праця в міру. А відпочинок се не значить нпр. тяжкі тури по верхах гір або задовге сидження в задимлених каварнях, або гра в карти, бо все те дуже нервує. Діти не родяться з нервозними хоробами родичів, тільки з нахилом до них по таких родичах, а саме в такій пропорції: Хорі на нерви родичі плодять 70—80% дітей з нахилом до тої недуги, а здорові родичі плодять 10% дітей з нахилом до тої недуги. Опріч того дуже шкідливі подружжа між кревними. Та передовсім шкідливий алькоголь, алькоголь і ще раз алькоголь, навіть в міру уживаний. То він головно дає суспільности епілептиків та ідіотів. Він — і люес. Отже — шлях, що веде до здобуття зелізних нервів, виглядає так: В міру їсти, в міру спати, в міру працювати, в міру курити й абсолютно не привикати до правильного уживання алькоголю, навіть у малій мірі, бо се відбивається навіть на дальшім потомстві.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Літературна критика в Галичині за 1929 р.

Оживлення літератури й критики в Галичині в останніх роках. — Брак фахової критики. — Визначні події літерат. життя, незазначені критикою. — „Перемога“ М. Вовгура, одна з найліпших наших драм. — Забуті ювилеї. — Смерть визначного критика Арабажина. — Західна література й наша критика. — „Пропаґанда“ культури „окціденту“ в обіцянках і в практиці. — Від „пропаґанди“ західного світогляду до співробітництва в большев. „Нов. Шляхах“. — Наше становище до літератури польської й російської. — Націоналістична критика. — ЛНВістник і фашизм. — Донцов і криптоніми в ЛНВ. — Маланюк. — Бабій. — Неленський. — „Розбудова Нації“. — Калицький. Критика большевицьких журналів. — „Нові Шляхи“. Ю. Опільський. — „Вікна“. — „Культура“. — Марксівська (небольшевицька) критика. — В. Дорошенко. — Між націоналізмом і католицьким світоглядом. — „Поступ“. — Нигрицький. — Гординський — „Н. Час“. — Заклинський. — Критика без виразного напряму й без виразного змісту. „Діло“. — М. Рудницький. — Українська критика в жидівській „Chwili“. — Москвофіли. — Оцінка москвофільської культури А. Погодіном. — Критика в „Н. Зорі“. — Закиди нашій критиці — „Культурна“ полеміка Летописца. — Весела критика „Н. Зорі“ в „ЛНВістнику“. — „Симпатії“ „Н. Зорі“ до ... „схізматицького Сходу“, (!) віднайдені криптонімом з ЛНВ. — Становище нашої критики супроти письменства й культури нездиненого христ. Сходу й протестантських країв та нехристіянських народів (зокрема магометанських). — Загальні завдання нашої критики. — Якою критика взагалі повинна бути? — Критерії естетичний, етичний, громадянський, національний. — Критика християнська. — Критика католицька

Оживлення української літературної творчости в Галичині, зокрема поява цілої низки історичних і „военних“ повістей Богдана Лепкого, Осипа Назарука, Юліяна Опільського, Юр. Шкрумеляка, Ф. Дудка та ін., сприяло й деякому розвиткові нашої літературної критики в 1929 році. Намагання большевицьких аґентів підпорядкувати літературний і взагалі весь культурний рух у Галичині московсько-большевицьким впливам, оснування у Львові цілої низки большевицьких часописів, зокрема „товстого“ літературно-наукового місячника „Нових Шляхів“, також мусіло причинитися до оживлення нашої літературної критики: проби большевицьких аґентів, щоб опанувати й здеморалізувати зах.-українську літературу, викликали належний відрух і відсіч з боку нашої критики в усіх незалежних від большевизму галицьких часописах, що представляє відрадну появу.

Та справжньої, „фахової“ літературної критики ми й досі ще не маємо... Критичні статті пишуть у нас публіцисти, повістярі, поети, фейлетоністи, історики, бібліографи, — і то пишуть розуміється „між іншим“, попри другу працю. Найповажніший з наших критиків В. Дорошенко займається головно бібліографією й за цілий рік пише 1—2 невеличкі критичні статті! Ю. Опільський, Нигрицький, Заклинський, Мих. Рудницький, Донцов, Маланюк, Бабій і всі інші наші критики й ніби-критики уділяють літературній критиці менше уваги, ніж іншій своїй праці. Внаслідок того, дуже помітні явища українського літературного життя лишаються в нас не освітлені, а часом навіть і не зазначені. Так нпр. видана в Галичині в 1929 р. драма М. Вовгура (псевд.) „Перемога“, один з найвизначніших творів нашого драматичного письменства, не знайшла ніякого відгуку, крім невеличкої рецензійки. А. Ч. в „Новій Зорі“, без котрої громадянство наше й зовсім булоб не чуло про появу сього цікавого й цінного твору. А сказати про той твір можна і навіть треба багато. Передовсім се один з небагатьох у нас дійсно вартих уваги драматичних творів, бо загалом наша драма переживає тепер добу найбільшого занепаду. Подруге, се майже одинокий твір, що відбиває у мистецьких образах тяжкий шлях українськоої інтеліґенції під большевицьким ярмом. Ідеольоґія сього твору вельми цікава й заслугує на спеціяльне обговорення, хоч ми особисто з нею не погоджуємося. Якби такий твір появився в Поляків або в Росіян, він викликав би жваве обговорення. А в нас, за винятком „Н. Зорі“, буквально жаден часопис не умістив навіть короткої рецензії. — В 1929 р. припадав ювилей літературної діяльности одного з найбільше заслужених зах.-українських письменників о. Т. Бордуляка. І знову, крім трьох статтей присвячених о. Бордулякові в „Н. Зорі“ (з котрих одну переповіло в скороченні „Діло“), знову ніде нічого. — Ще гірше вийшло з 40-літним ювилеєм літературної діяльности Аґатанґела Кримського, поета й повістяря европейської міри, котрий по широті світогляду й глибіні порушених у його творах питань стоїть на однім із перших місць у нашім письменстві, поруч з Кулішем і Франком, перевисшуючи під тим оглядом всіх інших, не виключаючи й талановитіших від нього Шевченка й Винниченка. Кримський перший свій твір (поезію) напечатав у галицькій „Зорі“ в грудні 1889 р. і якийсь час печатав свої твори виключно в Галичині. Але Галичина таксамо як і наддніпрянська еміґрація 40-ліття його літературної діяльности зустріла — повною мовчанкою. — Ніякого відгуку не було в нашій пресі також з приводу смерти одного з небагатьох українських критиків К. Арабажина, помершого в липні 1929 р., колишнього члена драгоманівського гуртка в 1880-их рр. Пізніше закинутий на чужину Арабажин вправді не брав участи в українськім громадянськім життю, але пильно слідкував за розвитком українського письменства й давав не раз дуже гарні й цінні критичні статті про новочасних українських письменників. Особливо влучну й слушну критику написав він на „Чесність з собою“ Винниченка. — З приводу смерти „україно-російського письменника Гн. Потапенка, одного з небагатьох письменників, що малювали в своїх творах життя українського духовенства, помістила статтю лиш одна „Н. Зоря“ і т. д. — В жадному з часописів не появилися й щорічні огляди літературного життя, ані за 1928, ані за 1929 рік, які звичайно бувають у всіх культурних народів і які появлялися колись, перед війною і в нас — у старому „ЛНВістнику“, в „Укр. Хаті“, навіть у київській щоденній „Раді“ й ін. Ті огляди давали Єфремов, Ніковський, Євшан та ін.

Нема що й казати, що з освітленням зах.-европейської літератури в нас стоїть справа ще значно гірше, ніж з оцінкою українського письменства. Правда, один з наших журналів-місячників обіцяє в кожнім числі знайомити „з духовим життям окціденту“ (непросто Заходу, але „окціденту“ — дивіться всі, які ми вчені!) й виховувати суспільність в дусі властивого західній культурі активізму“... Та якраз саме в тім журналі дуже мало відомостей про західні літератури. Той журнал не зволив відгукнутися ні на смерть Рільке й Гофмансталя, ні на ювилей Гамсуна й богато ін., не познайомив нашого громадянства й зі славною католицькою „ноблевською“ лявреаткою Сіґрідою Ундсет і т. д. А „зразки“ західної літератури на шпальтах того місячника за рідкими винятками вибирані дуже нещасливо, не раз з майже порнографічним сюжетом. — Один „учений“ і „критик“ до недавна співробітник в оден час націоналістично-„фашистівського“ донцовського „ЛНВістника“, теж націоналістично - фашистівського, але проти-донцовської „Розбудови Нації“, католицького „Поступу“ й ундівського „Н. Часу“ і, кажуть, також стипендист гетьманського „Укр. Наук. Інституту“ в Берліні, на сторінках „Розбудови Нації“ в великій статті про українську літературу з національного погляду „намагався“ своїми критичними статтями витягти українську літературу з „болота московської духовности“, котре „тяжить над цілою українською літературою“, „радикально зірвати всі звязки з дуже шкідливою для нас східно-московською духовою культурою, як большевицького, так і містично-орієнтального покрою“ та прищепити українській літературі „західний актуальний світогляд“... Та скінчив тим, що став — співробітником большевицьких „Нових Шляхів“, котрі поборюють західний світогляд і протиставляють „гнилому“ буржуазному Заходові „новий світ“, себто СССР. Воно й ліпше, що такі „пропаґатори“ західного письменства, як отсей „критик“ відійшли в московсько-большевицький, протизападницький табор: бо від їх „освітлювання“ західної літератури Галичина нічого не могла придбати, скоріше навпаки. Але майже повний брак відомостей у наших часописах про новочасне західне письменство се явище безперечно сумне.

Майже цілковито ігнорували наші часописи й сусідні письменства, нпр. польське. А се в кожнім разі шкідливо. Не тому, щоб ми надавали особливо велику вартість сучасній польській літературі. Але тому, що мусимо рахуватися з фактом, що наша інтеліґенція тепер найбільше читає польських письменників. В кожнім разі, се ненормальне явище, що польська книжка в нас більш почитна, як українська. Але повним мовчанням про польську літературу ми сього стану річей не поправимо. Оцінка-ж новочасних польських письменників в українських часописах, особливо рівнобіжна (або навіть порівнююча) з оцінкою визначніших письменників українських, західних, російських та ін. моглаб навіть дещо обмежити надмірний вплив польської літератури, перешкодити читанню всякого дрантя в роді повістей Мнішкувни і — коли вже трудно вивести наш інтеліґентський загал на ширший шлях — допомогти йому в виборі ліпших зразків польської літератури. Будь що будь наш інтеліґентський загал потрібує належної оцінки сучасного польського письменства, але наші часописи ніякої оцінки не дають.

„Пощастило“ натомісць у нас в 1929 р. російському письменству. Появилося аж кілька статтей у „ЛНВ.“, в „Розбудові Нації“, в Н. Часі“, в котрих дано загальну характеристику російської літератури з найострішим її засудом. Статті аж надто тенденційні, узагальнюючі й однобічні. Російське письменство складається з дуже ріжнородних чинників. Є там чимало шкідливого, прим. „Санин“ Арцибашева, але й багато корисного. При тім треба памятати, що в російськім письменстві є дуже багато українських складників і впливів. Ціла низка визначних „російських“ письменників (серед них Гоголь, Данилевський, Короленко, Чехів, Гаршин і бог. ін., почасти навіть і найбільший рос. письменник Достоєвський!) се не тільки з походження, але й по духу Українці. На деяких рос. письменників величезний вплив мала культура німецька, французька, англійська. Пушкін, Турґенєв, Тютчев і деякі інші в дитячих літах навіть не знали гаразд рос. мови. Їх рідна мова була французька, й виростали вони під найсильнішим впливом зах. культури. На українську літературу російські письменники впливали нераз і позитивно (вплив Турґенєва на М. Вовчка, Пушкіна й пушкіністів на Филиповича й Рильського і т. д.) і негативно (вплив Арцибашева. Ґорького

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 33-?

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицькач. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі **ВОВНИ анґлійські краєві на мужеські одіння.** 562 15-20

й ін. на Винниченка і т. д.). Та якби ми не ставилися в засаді до рос. літератури, вона таксамо як і польська буде ширитися і впливати на Українців і зокрема на українських письменників, передовсім розуміється на Вел. Україні, але також і в нас, на Зах. Україні. Бо останніми часами впливи рос. письменства помітно зростають навіть на Заході. Недавня анкета в Чехії виявила, що найпочитніщий серед Чехів письменник се Достоєвський. Річева критика рос. письменників була-б значно доцільніша й корисніша від статтей Донцова, Калицького та ін., котрі безпідставно думають, що лайкою можна понизити вартість чужого, а „піднести" свою.

В. Миропільський.

——o——

Загальні Збори Р. С. У. К.

(Враження й замітки очевидця).

Ті збори відбулися дня 3. II. ц, р. в салі Лисенка у Львові. Почалися о год. 12·10 при записаних 396 делеґатах, що розпоряджали 914 голосами. Збори відкрив голова Р. С. У. К. інж. Павликовський, що за згодою зібраних дібрав собі секретарів в особах п. п. Трача зі Станиславова і Домашевського з Микуличина. У вступній промові подав короткий звіт про розвій економічних наших інституцій, головно кооператив, споживчого, молочного і кредитового типу. Нині маємо біля 3500 кооператив споживчих, 500 кредитових і біля 200 молочних. Послідний рік посвячений акції розбудови ощадно-кредитової кооперації. Ощадности в цьому році зросли до 15 міліонів. Бесідник зазначив, що рівночасно відбувають свої наради жидівські купці, на яких головно відбилася теперішня господарська кріза. Для зясовання ваги хвилі, передає слово Ост. Луцькому, що в просторому рефераті виказав причини надтягаючих економічних хмар на господарському виднокрузі. Референт зясував упадок цін господарських продуктів у звязку з господарською надпродукцією за границею. І хоч у нас цеї надпродукції немає, то однак становище уряду до краєвого промислу, в який пхалося великі маси капіталу, щоби роздмухати його до величини заграничного промислу, зарізало краєве хліборобство; на нього то впав весь тягар вдержання непохитно 6-міліярдового буджету державного, тоді як сам хліборобський стан не продукує більш 12 міліярдів річно. Економічна нарада наших краєвих установ порішила почати енерґійні заходи, щоби в нинішну хвилю ратувати кооперацію і створити на національному полі такі умовини, щоби крізу цю перейшла найменше болюче. — Згори ухвалили предложені в цій справі послом Ладикою резолюції, в яких взивається: 1) правительство звільнити кооперативи від оборотового і доходового податку, 2) скликати конференцію господарську для обговорення справи (така вже відбулася як вище).

Дальша дискусія йшла у двох напрямах. Обговорювалось і крізу економічну і давалося оцінку праці Р. С. У. К.

В дискусії забирали заєдно слово бесідники трьох орієнтацій. Правиці, що старалось вияснити становище до затронутих питань, центр реформістирадикали, що заєдно маркували свою аполітичність кооперативну, в звязку з появою перед Заг. Зборами летючкою, і ліві сель-роби, що заєдно валили цілі стоси заяв, привітів, а то й погроз проти „буржуазно-капіталістичного ладу".

Мандатова комісія устійнила приявність 515 делеґатів із 1134 голосами: комісія матка предложила лісту для доповняючого вибору Надз. Дади, Дирекції і Контрольної Комісії Р. С. У. К.

Весь час Зборів в масі кооперативній вичувалась гнітуча атмосфера. Наради переривались з одної сторони неумісними виступами комуністичних сельробів, з другої сторони громадними проявами обурення більшости, що місцями переходив у крик вічевої товпи. Та вже найприкрійше мусіла вразити кождого атмосфера, що витворилась коло виборів. Головно особа Ол. Ковалевського з Луцька, б. співробітника „Української Ниви", пропонованого до Надз. Ради, викликала правдиву кулачку, яку почав пос. Ладика із своїми сурдутовими і кожушковими „риндиґалами", в почуттю мабуть кривди, що незапропоновано пос. Жука з Волині. Тут треба зазначити, що і становище деяких панів з більшости було нетактовне, що стверджено з президії, а саме д-р Мурович із Сокаля прозвав Волиняків хрунями, що і спричинило висше згаданий виступ радикалів. У висліді радикали на час виборів вимаширували з салі. Збори вибрали доповняючий склад Ради Надз. Контрольної Комісії і її заступників, пропонований комісією маткою з тим, що на місце пропонованого Ковалевського увійшов з Волині Кентржинський (Рівне).

Вкінці ухвалено буджет і замкнено Збори о год. 11·30.

Кілько з присутних було священиків, не можна було провірити. В дискусії з духовних забирали слово о. Кузьма, о. Пришляк, о. Карпинський і о. Фединський.

Кілька уваг відносно сих Заг. Зборів і способу їх переведення.

Збори мали початись о год. 10., а зачались 12·10. Завинив провід. Принялась у нас від якогось часу така практика на Заг. Зборах, що атаки лівих прямо викрутили не лиш спокійний і річевий перебіг кождочасних Заг. Зборів і звели зміст того рода Зборів на манівці. Нема нині на Зборах ані річевої критики, ані річевого вглублення в справи, поставлені на дневнім порядку, нема розяснення пекучих справ, зате є незрозумілий гін до побіди „врага" картками при виборах. Ломиться копії не за суть справи, за напрямні праці, за проломання ледів, що окутали велику ще масу українську, стоячу поза освітними і кооперативними установами, а витворюється гін за впливи, за владу, за партійну програму, який до найвищої точки напруження доходить при кождочаснім віддаванню карток; доперва тоді починають громадяни преспокійно лаштуватись в дорогу одні в почуттю побіди, другі пригноблені невдачею, треті раді, що напсули крови буржуям. А де виховання маси? Чи ті, які самі показують брак такого виховання, можуть виховати народ на націю в новому розумінню? Забувають панове кооператори-просвітники, чи взагалі батьки народу, що завдання хвилі каже нам збирати подвійний капітал: фізичний-матеріяльний, та ще більше психічно-моральний. Що з того, що зберемо міліони, чи навіть міліярди народні, коли на сторожі стоятимуть люди без совісти і чести, люди із психікою злодіїв. Шо на загал в краю під тим зглядом стоїть справа не найліпше. прошу переглянути звіти Р. С. У. К. за 1925-27 рр. і побачите, що із множенням кооператив, помножились ще більше злочини спроневірення народнього добра. В році 1927 виказується їх на 115,847·79 зол.; за 1928 р. звіт ще не появився, однак я певний, що він викаже подвійну цифру. А про що не пишеться і що числами не дасться представити може є ще більшої ваги для нашого майбутнього, як шумні біляисові рахунки. — Та про це іншим разом.

о. В. Пришляк.

——o——

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Вдовичо-сиротинського фонду у Львові.

Дня 25. ц. м. відбулися у Львові Заг. Збори Вдов. сиротинського фонду. Були приявні делеґати всіх деканатів львів. архіепархії. Уступаючий Виділ одержав абсолюторію, а до нового Виділу увійшли майже ті самі члени. Головою управи знову вибраний о. прал. Тит Войнаровський. Важною справою нарад була зміна статута. Проектовані зміни такі: 1) З хвилею смерти священика всі священики архіепархії мають зложити одноразово по 10 зол. 2) Кожда вдова одержить в той спосіб зараз по смерти мужа коло 9.000 зол. одноразової підмоги. 3) До часу приняття зміненого статуту рішено підвищити даток на похорон з 400 на 800 зол. для родини жонатих, а на 1.300 для родини безженних і бездітних вдівців. Ті зміни статуту мають ще бути одобрені надзвичайними загальними зборами В. С. Ф., котрі відбудуться в осени. Зі звіту довідуємося, що постійну місячну допомогу у львівській дієцезії дістає 464 вдів і сиріт по священиках.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ радикала Шатам'а впало по кількох днях істнування, при першім голосуванні в парляменті 15 голосами. Повалили його центр і правиця. Не жалував за ним і народ, як видно з окликів товпи, котра була зібрана перед парляментом: вона робила овацію попередному премієрови Тардіє.

ВОЄННІ АЛЯРМИ. Орґан Найвищої Воєнної Ради Совітів, „Красная Звєзда" приніс алярмуючу статтю про недалеку війну, в котрій Анґлія, Франція, Польща, Ромунія й балтійські держави мають кинутися на большевію. Той орґан твердить, що також Данія звязалася в тій ціли з Францією, а Швеція й Фінляндія якраз ведуть переговори в справі одностайного фронту проти совітів.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ В БЕРЛІНІ. В неділю в полудне приняв Гінденбурґ сніданням канцлера Австрії Шобера, а вечером урядив діне в його честь. Ціле пополудне заняли їм політичні переговори. Потому був Шобер у міністра заґр. справ Німеччини Курціюса. В честь Шобера дали торжественне представлення в державній опері в Берліні. Канцлер Австрії приймав в австрійськім посольстві в Берліні чужих дипльоматів і представників преси.

АМАНУЛЛАҐ вертає до Афґаністану. Таке доносить Бюро Райтера.

ДИКТАТУРА В ЮГОСЛАВІЇ має бути знесена в квітни. На чолі нового правительства мавби стати б. міністер Нінчіч. Такі вістки в формі поголосок принесла Сх. Аґенція.

ЗМОВУ ПРОТИ ПРЕЗ. ГУВЕРА відкрила мексиканська поліція при арештуванню студ. Суррекохея. З найдених у нього паперів виходить, що замах на президента Злуч. Держав Гувера мав бути довершений у найблизших днях.

НОВИНКИ

Процес проф. С. Томашівського проти кореспондента „Діла“ п. Ів. Рудницького й одвічального ред. „Ради“ п. Личковського знов відложений а то ізза того, що свідки проф. Студинський, д-р В. Щурат і п. М. Матчак не ставилися на розправу. Суд наложив на свідків гривну по 50 зол. і кошти ударемненої розправи.

Перша депеша в латинській мові наспіла до Варшави з Риму, до одного з професорів університету. Латинська мова допущена в міжнародних телеграфічних взаєминах.

Автобусова катастрофа. Пяний шофер Цяцьма наїхав на поручча мосту на Вислі у Кракові і перевернув автобус. Пять подорожних тяжко ранених, всі инші легко потовчені.

Буря у Греції. Злива, яка тревала в Атенах півтора доби, наробила багато шкоди. Одна жінка вбита громом, дві инші втонули. Телеграфічне полученння перерване, трамваї стоять. Найбільше шкоди наробила злива на Пельопонезі і в околицях Патрас. Близько 200 хат і господарських будинків цілком знищено. Шкоду оцінюють на 100 міліонів драхм.

Справлення друкарських похибок. В „Життеписі бл. о. Теофіля Гординського“ має бути: „уродився 1887. р. в селі Склі.. — з кінцем 1914. р. покликано о. Теофіля до полевої духовної служби“...

Внук цісаря Франца Йосифа І., архикнязь Клим Сальватор звінчався у Відні з графянкою Маргаретою Рессіжер де Мірмон, котра має 21 літ. Проповідь виголосив о. Андляв. Скромне приняття відбулося в готелі Майсль і Шадн.

Найдорожча почтова марка в Европі, се одна шведська марка з 1836 р., котру гімназист Бакман знайшов у паперах свого діда і продав за 7 шв. корон. Тепер по ріжних переторгах купив її адв. Рамберґ у Ґотенбургу за 38.000 шв. корон.

Збанкротував великий готель „Брістоль“ у Будапешті.

В Німеччині збанкротували великі і старі фірми Ґросмана (конфекція) в Берліні та друкарня Мавбаха у Франкфурті над Майном. Филя банкроцтв пливе дальше.

Таємнича недуга. В 5-ім відділі артилерії німецької „Райхсвери“ в м. Пілляв вибухла таємнича епідемія. Вона полягає на сильнім запаленні горла й високій горячці.

140.000 пацієнтів протягом року прибуло з цілого світа до маленької німецької місцевости Ґальспах, котра має 500 душ. Бурмистер тої оселі оповіщує, що тамошна почта не може собі дати ради з масою листів.

Незнані документи по славнім музику Ваґнері знайдено в трезорі одного лондонського банку. Весь музичний світ дуже цікавиться тим відкриттям.

Не одержали платні за лютий. Преса доносить, що на границі приловили больш. агітатора, котрий їхав до Москви з рапортом, що всі платні агітатори в Польщі фактично не отримали платні за лютий: їм виплачено по 100 долярів, а що банки не приймають тих 100 долярівок, отже вони без платні. „Нема грошей, не буде роботи“, — кінчиться рапорт.

Трибунал у стейті Ню-Джерзи засудив зелізницю на 110.000 дол. відшкодованння за невилічиме каліцтво Людвикови Бровнови, хоч він домагався в позві тільки 100.000 дол. (ПАТ).

„Пане докторе, а маєте ви що їсти?“ Так називається штука Шенґера, котру тепер грають у віденськім Бургтеатрі з найбільшим успіхом.

—o—

Біржа

Гроші.

Ам. доляр 8.87, канад. доляр 8.78, чеська корона 0.26, австр. шілінґ 1.25, ромун. лей 0.05, фр. франк 0.34—0.35, шв. франк 1.72, фунт штерлінґів 43.30—43.50, рад. червінець 15—1.50, нім. марка 2.12, 10 кор. зол. — 17.74.

—o—

Комунікат

Головного Виділу Тов-а „Просвіта“ до всіх правних і фізичних членів Тов-а „Просвіта“.

Отсим повідомляємо, що речинець вирівнування членських вкладок за 1929 рік до Тов-а „Просвіта“ кінчиться з днем 31-го березня 1930 р. Хто до того часу не вирівнає вкладки за 1929 рік перестає з днем 1-го квітня 1930 р. бути членом Тов-а „Просвіта“. — **Головний Виділ Тов-а „Просвіта“.**

—o—

Жертви

о. А. Клим Медицький, Довжнів, п. Жнятин 5 зол. на „Рідну Школу“.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна набути отсі видання:

Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч. 1. Основи соціяльогії	3·—	зол
Ч. 3. Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50	„
Ч. 7 Греко-кат. Церква	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3·00	„
Ч 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50	„
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60	„
ч. 13. Зброя до оборони і наступу		

Начерк проповіди про пресу (добр. даток).

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00	„
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20	„
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі.	1·50	„
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00	„
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику.	2·00	„
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00	„

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО
МАСТЬ НА ВІДМОРОЖЕННЯ.
Рескр. Мін. Здор. ч 28.
Запобігає відмороженню, лічить рани від відмороження та усуває сверблячку кінчин.

618б 5-5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (1-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 96-100

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛИНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
565 16—40

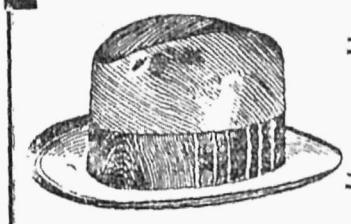
РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
412 9-?

Артистична Переплетня миколи
КРИВЕЦЬКОГО
Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24
Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 10-20

ЛІЖКА ПОЛЕВІ
ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади
578 поручає
ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ
ЛЬВІВ, Личаківська 132.
13-50

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!
ЛИШЕ
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ“
адреса:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.
Тел. 60-04 591 12—20

ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ
є
ТОМАСИНА
тисячекратно випробована.
ТОМАСИНА діляє довготревало, а тимсамим є дешева.
ТОМАСИНА діляє негайно, тому що розпускається у підшкірній воді.
ТОМАСИНА дає гарні врожаї збіжжа й окопових ростин, перепинює вилягання.
ТОМАСИНА відкращує рілю, містить крім фосфорового квасу, 50 % ділаючого вапна.
Замовлення Томасини на час конечні.
633 2-5
Осип КАРРАХ,
ЛЬВІВ, вул. Костюшка, ч. 18.
Цінники й проспекти даром й оплатно.

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Рік V. Рочо заряснє. тусздрєв. Львів, четвер 6. березня 1930. Ч. 17. (317)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

„Милости просим..."

Масова утеча селян з „раю". — Нові концентраційні табори в Польщі.

Через польську границю на всім її промірі масово втікають з большевії селяне з жінками й дітьми. КОП. (Корпус Охорони Пограничча) зорґанізував тимчасові концентраційні табори, в котрих переслухують утікачів. Вони згідно оповідають таке: Совітська влада домагається від селян, щоб весь свій маєток віддавали на „комуну". Коли ті опираються, накладають на них величезний податок, котрий має бути заплачений до 24 годин, інакше все майно конфіскують. Тим, котрим сконфісковано майно, не вільно перебувати ні в родиннім селі, ні в жаднім иншім довше ніж 24 годин, а хто їм дасть хочби хвилеве приміщення у себе довше ніж 24 годин, тому також конфіскують все майно. Наслідок таких знущань над народом — масова втеча на захід. Притім селяне поступають доволі політично. Висилають наперед делеґації до польських пограничних команд, котрі приходять потайки зі словами: „Милости просим"... І благають о право азилю. Польські власти творять при поодиноких бригадах КОП примітивні концентраційні табори. Здовж усеї границі великий рух. Переходять ночами границю селяне з Білоруси, Волині й Поділля в страшенно нужденнім стані. Польща звертається до инших держав, щоб помогли заосмотрити в харчі й одяги ті маси втікачів.

Жахливі вісти з пограничча. — Кров і зойк здовж кордону

Преса ріжних відтінків приносить страшні вісти й описи з большевицького пограничча. Зміст їх такий: Масова утеча селян з сов. Білоруси до Польщі не устає. Совітська влада робить на втікачів формальні облави в пограничній полосі, тяжко побиває втікаючих мущин і жінок та відставляє до тюрем у Минську. — В часі Йордану відбулася така сцена: В селі Вілія по сім боці кордону взяло участь у водосвяттю коло 4.000 правосл. селян і польська погранична сторожа з орхестрою. Коли хресний похід дійшов до берега ріки Вілії й зачалося Богослуженння, то й на большевицькім боці зібралася велика товпа селян. Одначе сильний відділ красноармейців під командою трьох „красних" офіцирів відтиснув товпу від берега і не допустив молячихся брати свячену воду. Притім комсомольці і красноармейці стояли в шапках, курили, глумилися над молячимся народом і співали соромніцькі пісні. Селяне спробували перервати кордон, щоб дістатися до ріки по свячену воду. Тоді на товпу кинулися піші й кінні красноармейці та зачали безпощадно бити народ. Вкінці загнали його до села, з котрого аж на сей бік долітав відгомін вистрілів і страшного зойку катованого народа. — Аґенція „Искра" доносить, що протягом двох неділь большевики заслали 1000 селян в глибину Росії за спробу утечі через кордон.

Як виглядають наші селяне-втікачі і як вони втікають.

Описи втікачів проймають жахом. Між ними багато ранених кулями больш. пограничної сторожі. В таборах по сім боці чути плач: то жінки оплакують своїх убитих або зловлених в часі утечі мужів і дітей. Люде виглядають як тіни: багато з них від тижня нічого не мали в устах опріч води, ховаючись у лісах і ждучи нагоди на перехід границі, котру переходять ночами, повзаючи на череві. Щоб не звернути на себе уваги больш. сторожі, дітям закнебльовують уста... Карательні відділи комуністів палять і руйнують цілі села за опір проти „колективізації" їх майна. Здовж границі сформували большевики потрійний кордон. Зловлених в утечі розстрілюють звичайно на місци, що можна обсервувати з сего боку кордону. Селяне згідно подають як причини утечі: відбирання їм всего майна, голод і релиґійні переслідування.

Втікає з „раю" й большевицька гранична сторожа.

На постерунку польської держав. поліції в Лунинці зголосився відділ большевицької граничної сторожі з 20 салдатів в ловнім озброєнні, разом з командантом і просив о право азилю, оповідаючи, що вже й у больш. війську голод.

Великі парляментарні кризи

в Лондоні, Парижі й Берліні.

Ситуація анґлійського правительства така, що кождої хвилі можна сподіватися депеші про упадок уряду „лейбур-партії". — В Парижі по упадку кількадневного правительства Шатама дуже непевна також будучність вернувшого до влади Тардіе. — В Берліні ситуація подібно непевна як у Лондоні, а то ізза проекту міністра фінансів Мольденґавера, котрий домагається значної підвишки безпосередних податків, проти чого остро виступають: католицька партія центра і соціял-демократична фракція. Пруський міністер внутр. справ Ґржесінський вже уступив.

У Відні, Празі й Царгороді

звивають большевики свої торг. представництва.

Берлінська преса доносить: Через обурення, яке зачало проявлятися у всіх культурних краях проти діяльности больш. конзулятів і ріжних инших представництв став їм ґрунт під ногами загорячий. В наслідок того большевики під претекстом „ощадности" сильно обмежують число аґітаторів за кордоном, напр. в Берліні о 70%, а у Відні, Празі й Царгороді звивають свої торг. представництва цілковито.

ПРЕСА І ПУБЛИКА

Слово до ВП. Дописувачів.

Вже два роки минуло від часу, коли в 107 ч. „Нової Зорі" появилася стаття тід тим самим заголовком, що тепер. Хто сповняє культурне завдання — складання преси в річники, — той може собі ту статтю переглянути й порівнати, на скільки статті ділають у нас на публику. А хто того завдання не сповняє, тому коротко пригадаємо, що було в тій статті. В ній для лекшого запамятання вказівок про те, як писати, пригадувалося, що людина має пять пальців у руці, а коли є шестий палець, то його з болем оперують. Опираючись на тій анальоґії, просилося ПВ. Дописувачів, не писаги статтей довших ніж на 5 чверток паперу, записаних по одній стороні, бо інакше треба їх оперувати. Далі пригадувалося, що людина має дві ноги, на котрих стоїть і просилося, не писати довших дописей, ніж на 2 чвертки паперу, записаних по одній стороні. Бо хоч добрий орґан не-каліка стоїть також на дописах з краю, то ті дописи не сміють бути довгі, інакше роблять орґан скучним, а не помагають йому. Сегодня великих і тяжких таранів нікому не треба ні в стратеґії воєнній, ні в ґазетній.

До сих уваг, котрі на щастя мали деякий вплив, треба додати нові, а саме:

1) Статті й дописи треба писати виразними буквами й так, щоб між одною стрічкою і другою було місце ще на одну стрічку тому, що часом треба щось скоротити або стягаючи дописати зміст того, що стягнулося. І ще тому, що в друкарнях часто дають одну картку складати двом або й тром складачам та в тій ціли мусять її перетяти, а як скрипт тісно писаний, то перетинають в поспіху стрічки і потому клопіт з шуканням, що пропущено. А вже підписи напр. під заявами та взагалі назвиска, треба доконче виразно писати, бо їх „додуматися" ніхто не годен. Отже невиразні скрипти просто кидають в кіш у кождій редакції.

2) Туди мандрують також дописи про концерти, коли вони а) задовгі, б) писані з приводу події, яка вже була раз або й два описана в орґані. Тимчасом у нас присилають описи з концертів уладжених з того самого приводу і навіть з подібною програмою (або промови на ту саму тему), зі стереотипно тими самими фразами, що вже були печатані з того самого приводу — і потому ще бомбардують редакцію листами, „чому не поміщено". Редакції не вдаються в переписку ізза того, чому чогось не помістили, а то длятого, бо на таку переписку нема часу. В орґанах всіх народів дуже часто видніють такі надписи: „Рукописів редакція не звертає. З приводу непоміщення чогось не входить в ніяку переписку". Се таксамо не є „образою" для культурних читачів, як надпис у трамваю, що моторовому не вільно розмовляти тому, що його обовязок полягає на иншій роботі, а не на розмовах, котрі моглиб тягнутися без кінця: бо на кождий арґумент можна знайти контрарґумент.

3) В нас ще доволі часто лучаються й такі ВП. дописувачі, котрі „приписують" редакції, в котрім числі має бути поміщений їх допис (звичайно доконче „в найблищім") і навіть на котрім місци

(звичайно „на виднім"). Такі домагання входять уже в обсяг редаґування ґазети — і якби їх редактор послухав, то з тою саміською хвилею переставби бути редактором, а редаґування фактично обнялиб ріжні панове Дописувачі, котрі з собою взагалі не знаються. І повставби неможливий хаос, бо тоді нераз ціле число мусілоб бути напхане дописами і то на одну тему. А річ мається так, що часто редактор, маючи вже навіть зложену в друкарні якусь статтю чи допис, не може їх „пустити" ні в найближе число, ні вдруге по нім, ні часом і в третє, з ріжних причин (нпр. з тої, що з одної місцевости або околиці вже було кілька дописів, а з инших ні), а головно з такої: орґан при ріжних вимогах, що до його змісту, має ще важну вимогу що до форми, естетики, котра також м у с и т ь бути задоволені, бо без того той орґан не є ніякий орґан, тільки посміховиско. Покажемо се на прикладі: Коли придивитеся старанно редаґованій ґазеті, то побачите, що в кождім числі більші статті зачинаються майже все згори, рідко коли в середині сторони, а ніколи на долині. Колиж яка стаття кінчиться так низько, що під нею вже не випадає зачинати другу статтю, тоді оставше місце заповняється до долу дрібничками. Все те мусить бути докладно вимірене. Коли міра навіть дуже мало що схиблена, друк не влізе в шпальту, бо олово не ґума й не подається. Се й є причиною, що нераз у ґазету мусять попасти навіть менше пильні річи, коли вони якраз „пасують", то є фізично заповняють оставше вільне місце. І навпаки — нераз навіть пильніші річи мусять пождати, бо не влазять. Буває й таке, що вже в останній хвилі скорочується вже вилиту в олові статтю чи допис, то значить намарно йде готова робота, аби тільки влізло. Та не з кождою річю можна се зробити. Хто все те розуміє, той не буде дорікати редакції, що от мовляв такато річ, хоч могла почекати, а була напечатана, зате „моя річ не пішла..."

4. Є й такі ВП. Дописувачі, що жадають від редакції „вияснення", чому се або те не поміщене або „ще" не поміщене і не беруть того під увагу, що „жадати вияснень" мають право тільки видавці ґазети, управа й орґани влади тай більше ніхто.

5. Є й такі ВП. Дописувачі, котрі хочуть, аби їм містити в ґазеті ріжні зажалення або остру критику на инших душпастирів, хоч такі річи посилається до духовної влади, а не до ґазети.

6. Є й такі люде, що пишуть до редакції по інформації в своїх приватних справах, хоч ті інформації може їм дати пр. кожда книгарня — і навіть не уважають за відповідне долучити марки на відповідь так, якби редакція була взаголі зобовязана займатися такою роботою та ще доплачувати до неї.

Є ще всякі инші претенсії ріжних орґанізацій, що хочуть містити в орґані свої відозви, квестіонарі і т. д. просто на те, щоб показати, що вони „щось роблять", замість такі річи розсилати до своїх орґанізацій. Тим завалюють орґан річами, для яких він не призначений. Словом — всіх тих вимог вдоволити неможливо.

Збираючи все сказане, просимо не брати за зле, коли щось не появиться в друку і коли редакція не вдається в переписку в таких справах, бо так є в цілім світі. Мимо того просимо присилати к о р о т к і дописи і статейки та не ґніватися, коли не всі вони можуть бути поміщені і коли з приводу їх редакція не в силі вдаватися в переписку, бо се від давних давен принятий звичай у пресі всего культурного світа, звичай, вироблений твердою конечністю. Чому такий звичай мусів виробитися, про се иншим разом докладніше.

——o——

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

10-ліття видавничої праці Михайла Таранька

Її коротка історія, зміст і теперішний стан.

I.

Десятьлітна видавнича праця п. Михайла Таранька на полі видавання дитячого журналу: „Світ Дитини" та відповідної літератури для дітей і молоді заслуговує на докладніший огляд тому, що духовий і моральний розвиток та національне освідомлення молодого покоління має велику вагу для будучности українського народу.

Коли в часі воєнного лихоліття перестав виходити з причини браку фондів дитячий орґан: „Дзвінок", видаваний 25 літ Укр. Педаґ. Товариством, рішається п. М. Таранько, б. учитель „Рідної Школи" ім. Б. Ґрінченка, сам, на власну руку, видавати новий діточий журнал: „Світ Дитини" та стає його видавцем і редактором. У першу річницю нашого національного зриву виходить перше число: „Світ Дитини", якого брак давався так дуже відчувати українським родичам і педаґоґам. Вже десять літ сповняє „Світ Дитини" велику місію: розбуджує в діточих серцях цікавість, підприємчивість і бажання труду, невсипущої праці, та підготовляє дітвору змалку до творчого життя.

Прочитуючи річники „Світа Дитини", бачимо многоцінне богацтво ріжнородної дитячої літератури. На протязі десятьох літ появляються на сторінках: „Світа Дитини" статейки з історії й ґеоґрафії України та численні, нераз дуже ґарні оповідання з недавної минувшини, з визвольних змагань нашого народу, овіяні духом гарту і посвяти, про подвиги і жертвенні діла малих героїв-борців, що розпалюють в діточих серцях національну свідомість і любов до Батьківщини. Коло 700 віршів, до 400 казок, байок, леґенд і оповідань, 50 сценічних образків та численні статті ріжнородного змісту, поміщені в „Світі Дитини" — це просто неоцінимий і — неоцінений скарб діточої літератури, внесений сим дитячим журналом у скарбницю нашої духової культури. Редактор „Світа Дитини" і його теперішні співробітники: А. Лотоцький (Вільшенко) і О. Лотоцький (Білоусенко), Ю. Шкрумеляк, І. Блажкевич, Б. Заклинський, Я. Мандзюкова, В. Хронович, Г. Цегельська і ин. стараються найти шлях до скабниці діточих почувань та впроваджують українську дітвору у світ діточих мрій, праці, добра і любови рідного народу.

Протягом трьох літ „Світ Дитини" виходив як двотижневик і був призначений для дітей і молоді. В 1923. р. поширив видавець-редактор своє видавництво та зачав видавати „Світ Дитини" як додаток до журналу для молоді: „Молода Україна". В 1925 р. видавець відокремив „Світ Дитини" від „Молодої України", й оба журнали виходили як рівнорядні часописи. Діточий місячник: „Світ Дитини" має тепер коло 1.400 передплатників: учителів і зарядів шкіл 710, священиків 353, прочої інтеліґенції коло 200. Міста замало цікавляться „Світом Дитини". Львів дає всього 36 передплатників, Станиславів 20, Самбір 17, Сокаль 14. Мала скількість передплатників впливає на те, що ціна одного примірника журналу „Світа Дитини" (1 зл.) доволі висока. Колиб передплатників було коло пять тисяч, тоді ціна одного числа подешевілаб до 25 сотиків, і краще можнаб поставити журнал що-до змісту і зовнішнього вигляду. Видавець бажавби перетворити „Світ Дитини" з місячника на двотижневик, збагатити його зміст та додавати постійно один аркуш повістевого додатку. Наше громадянство, особливо родичі дітей, своєю участю в передплаті повинні забезпечити належний розвиток діточого часопису, а духовенство повинно подбати, щоби в кождому селі в діточім відділі парохіяльної і читальняної бібліотеки крім „Нашого Приятеля" був і „Світ Дитини", які спільно сповнялиб своє виховне завдання серед нашої дітвори.

II.

Через три і пів року появлялася „Молода Україна", двотижневик для молоді, який видавець М. Таранько поставив на рівні з подібними европейськими журналами. Через байдужність громадянства до того рода журналу для молоді, у вересні 1926 р. перестала виходити „Молода Україна", сей прекрасний журнал, без якого просто не можна пляново вести позашкільного виховання нашої доростаючої молоді, бо нема чим. Наші педаґоґічні круги зовсім не цікавилися тим журналом, у який видавець вложив багато заощадженого гроша і праці. Упадок „Молодої України" дуже відбився на видавництві п. М. Таранька тому, що видавець попав у великі довги (в самій друкарні оо. Василіян мав 12 тисяч золотих довгу) і мусів їх ліквідувати майже через три роки.

Перші два річники (1923 і 1924) „Молодої України" були дуже цікаві і ріжноманітні та мали великий попит також між нашими американськими земляками, які передплачували 700 прим. того журналу. Від 1926 р. виходила „Молода Україна" як місячник популярно-наукового характеру для ширших верств. Вийшло 68. випусків „Молодої України" на 160 аркушах прекрасного сатинового паперу. На 1.280 сторінках „Молодої України" помістили наші найвидатніші автори 228 казок, леґенд і оповідань, 83 наукових статейок і нарисів, 27 сценічних образків і инших творів, прикрашених 342 мистецькими ілюстраціями. „Молода Україна" приспорила неодну правдиву перлину в ділянці літератури для молоді.

Тому, що воєнне лихоліття дало нам як кождому народови, доволі значну скількість здеморалізованої й неосвідомленої молоді мусимо її виховати у наших релиґійних і культурно-освітних установах при помочи відповідної преси і видань. Щоб доповнювати і продовжувати серед нашої підростаючої молоді виховну працю, ведену школою і церквою, мусить бути відновлений журнал для молоді. Коли загал громадянства підпре видавничу працю накладня М. Таранька, тоді буде могла приступити до поновного видавання журналу „Молода Україна". (Кінець буде).

ВАЖНЕ! НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ!

Розпорядком церковних Властей на місяць березень назначені експіяційні й молебні Богослужения за переслідування релиґії в СССР.

Українська Христіянська Організація

видала в тій справі брошуру

о. Д-ра Т. ҐАЛУЩИНСЬКОГО ЧСВВ.

п. н. ЦАРСТВО САТАНИ НАСТУПАЄ НА НАС.

Брошура подає богато фактів з релиґійного переслідування на Радянщині та дає богатий матеріял для проповідей і рефератів.

Ціна 1 примірника 80 сот. З почтовою пересилкою 1 зол.

Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Кльоновича 8. 636 2—?

Багато спокою моглиб ми мати, якби ми тільки хотіли не займатися тим, що говорять і роблять инші, а що нас нічим не торкається. (Тома Кемпійський I, 11, 1).

Велит-корабель „Европа“

В кождім його комині змістивсяб 4-поверховий дім.

Німецький Льойд кінчить будову великанського перевозового корабля, котрий буде курсувати між Европою й Америкою. Він називається „Европа“ і має 285 метрів довжини, 31 м. ширини і 27 м. глибини. В кождім з його двох коминів змістивсяб чотироповерховий дім. Він має три якори (котвиці), з котрих кожда важить по 15.700 кґ. Залізні ланци на тім кораблі мають довжини 620 метрів і важать з якорами 183.000 кґ. Поємність того велита виносить 51.000 тон. Залога його має 975 осіб. В нутрі того корабля є величаві салі до танців і забав, прогулькові галі, лазні й площі для гри в тенніс. Він має 10.000 електричних дзвінків і міліон метрів проводового дроту. Ратункових човнів не видно, вони сховані в великих галях, а кождий такий човен може змістити 145 пасажирів і має мотор забезпечений перед розбиттям. Той корабель забезпечений перед потопленням і заливом водою подвійним покладом і поділом на 14 самостійно замиканих частей. Капітан того корабля, старий морський бувалець, Николай Йогнзен матиме до розпорядимости 14 інжинірів. В спіжарнях того велитня буде 21.000 кґ. мяса, 7.000 кґ. птиць, 26.000 кґ. дичини і риб, 10.000 кґ. муки, 6.000 кґ. кави, чаю, какаа і цукру, 4.000 кґ. масла, 60.000 яець, 4.000 пачок консерв і т. д. — все в студених льокалях. Дня 19. марта розпічне той велит свою першу подорож, а допливаючи до Америки, вишле до Нью-Йорку зі свого покладу почтовий літак, освітлений 1.200 електричними жарівками.

——o——

Новий винахід

Операції відбувати-муть без ножа.

На великій операційній клініці у Відні примінюють новий винахід. Зачинають оперувати без ніякого ножа, при помочи т. зв. тнучих електричних іскор. При такій операції виключене всяке закаження, бо горяч, яка повстає при виладовуванню іскор, убиває всякі бакцилі. Виключені також більші крівавлення і рани гояться скорше, ніж при дотеперішних операціях.

——o——

Жидівські „Сергії“

За „свідоцтвом“ правосл. митрополита Сергія і 5 епископів, що в СССР. „нема“ релігійних переслідувань, наказали большевики також минським рабінам, оповістити, що вони „протестують“ проти виступу головного парижського рабіна й „обурюються“ на письмо Папи Пія XI. та заявляють, що большевики дали жидам рівноправність і борються з антисемітизмом, ні жидівських рабінів, ні жидівської віри не переслідують, а синаґоґи вправді замикають, але „на домагання самого народу“... Ту заяву казали підписати пятьом минським рабінам. Ось вони: Ґлускін, Ярхо, Мазель, Керштайн і Цимбаліст. (Минських рабінів вибрали до того „діла“ тому, бо якраз у Минську увязнено рабінів і весь світ звернув увагу на те місто). — Жидівський орґан „Наш Пшеґльонд“ навів повний текст згаданої заяви й додав до неї отсі слова: „Заява рабінів се, розуміється, документ фабрикації больш. правительства, а підписи під ним здобуті вимушенням“.

——o——

Протест Патріярха Югославії

З Білґороду доносять: Патріярх Димитрій оповістив іменем сербської правосл. церкви протест з приводу релігійних переслідувань в СССР. Патріярх пише, що в цілій історії людства ніколи не було подібних виступів проти церков і віри в Бога, як сегодня в Росії. Патріярх взиває цивілізовані народи, положити край мукам народа в СССР., котрі перевисшають навіть страждання перших христіян. Він взиває також всі православні церкви, молитися за спасення російського народа.

——o——

Лойд Джордж уступає?

З Лондону доносять: Лідер ліберальної партії Лойд Джордж правдоподібно уступить, а його місце займе Джон Сомон, голова парляментарної комісії для справ ревізії устрою в Індії. Причина захитання становища Лойда Джорджа в тім, що не вспів удержати дисципліни в партії: всупереч його припорученню, щоб ліберальні посли голосували проти уряду, 4 ліберали голосували за урядом, а 8 здержалося від голосування, що вказує на розклад партії.

——o——

Великий православний собор

Повідомляють зі Сальонік, що в монастирі Влядатес, на горі, оподалік міста, ведуться приготування до великого православного собора, в якім мають узяти участь представники всіх галузей Східної Церкви, репрезентанти міжнародного протестантизму, церкви альбанської й болґарської. Як відомо, від часів Фотія, православна церква не відбувала соборів у стислім значінню. Тому заповіджений „екуменічний“ собор у Сальоніках будить слушне зацікавлення. Фанарійського патріярхату в Царгороді, по зредукованню Кемалем Пашею його націоналістичної, геленської ролі в Туреччині, не признає значна часть православних за зверхну духовну владу. Тому поза справами доґматичними виступає питання устійнення „зверхної влади“. — Апостольська Столиця стежачи пильно за приготуванням до православного собора, заховається після всякої правдоподібности так, як попередно заховувалася відносно до міжрелігійних зїздів в Льозанні й Стокгольмі.

——o——

д о п и с и

ГЛИНЯНИ. Недавно зайшов у нашім місточку трагічний випадок. А саме з невідомих причин повісився оден чоловік — і тим викликав загальне зґіршення. Похорон його випав на саме свято Трох Святих. Мимо протесту місцевого духовенства, яке відмовило участи в похороні згідно з законом церковним, на загальне здивування взяла в похороні участь орхестра філії Просвіти (недавно Церквою посвячена і закуплена також з датків духовенства) і через свою участь стягнула на той похорон масу людий, так, що похорон денната перемінився в величавий похід, но на жаль нехристіянський. Факт сей викликав загальне негодування місцевої віруючої інтеліґенції та міщаньства. Відповідальність за той нехристіянський вчинок паде вперве на Виділ філії, зокрема на тих, котрі розпоряджають орхестрою. Додати належить, що повішельник не був ніколи членом філії Просвіти і навіть належав до москвофільської партії.

Українець-християнин.

Приєднуйте нових Передплатників!

Азеф у початках діяльности

XI.

Я заговорив про теоретичну непідготованість.

— Це не важне! Побудьте хоч так, послухайте... Таж ви цікавитеся старшинами.

Відмовлятися дальше було неможливо.

— Про час і місце повідомлю вас в суботу...

З мінуту сиділи ми мовчки.

— Скажіть, будьте ласкаві, чому ви давніше говорили зі мною щодо старшин?

Питання заскочило мене. Я пробурмотів щось невиразне. Видно, він не зрозумів.

— Є в вас знайомства зі старшинами?

Ніяких знайомств у старшинському середовищі в мене не було.

— Дивно, — промовив Іван Миколаєвич по короткій надумі, — я думав, що є... Особливо в мене така думка (про вступлення в військову орґанізацію) повсталаб тоді, колиб я мав звязки.

Відповідь на цю заввагу в мене не знайшлася.

По його відході, я знов остався сам з важкими думками. Згідність відомостей із охрани з предложенням Івана Миколаєвича мене вже мало зчудувала.

Коли люде працюють спільно, координація ділань неминуча. Один орґанізує, другий „щипає“. Страшним здавалося тільки це, що більш або менш інтеліґентна людина, з відомим громадянським становищем уважає можливим ділитися в усіх дрібницях своїми плянами і навіть, видно, є залежна від якогось Михася, тертого, та малограмотного мужика з Тверської губерній.

Я сказав „є залежна“, бо, як оповідав Павлов, Орлин відносився звисока не тільки до них, дрібних провокаторів, та держався за панібрат і з самим „головним“. „Він у нас все“, „Ми з ним“ і т. д.

Та щож робити зі старшинами? Мабуть се той сам гурт, що про нього говорив студент. Як я чув, їх не дуже то багато. Значить, я можу ще остерегти їх. Та як? Як не роздумував я тоді, одиноким радикальним засобом було — повідомити їх про провокацію.

99 шанс за це, що Іван Миколаєвич грає подвійну ролю. Але що тоді, коли одинока шанса покажеться фатальна? Соромне прогнання з партії, вічна ганьба хлопцеві, який вступив у партію тільки тому, щоб наплутати й іще як наплутати...

Пригадую собі, я нераз плакав, і цих двох днів либонь не забуду ніколи.

Та гаятися дальше було годі. В пятницю в день я відшукав студента з військовими звязками і в дуже рішучій формі прохав, здержати військових старшин від недільних зборів, які орґанізує провокатор. Пізніше показалося, що осторогу звернено на вірну адресу.

Значить, кораблі спалено. Події йшли вже скоро. Треба було виступати з тим матеріялом, що був у мене. Особисто я вважав його вповні достаточним, та що скаже Жданов і Ольга Іванівна?

Вперше промигнула думка про можливість поражень. Правда, лишатися в партії я не думав, та скандал, ганебне прогнання! Хай буде, що буде! Із Ольгою Іванівною конче треба побачитися таки зараз і довідатися про Жданова.

Ольга Іванівна зустріла мене, як завсіди, приязна, усміхнена. Жданов уже був у ньої й сьогодні вечером по всій правдоподібности буде в мене. Я не видержав і заговорив про провокацію, спершу можливо холоднокровно, дальше моє хвилювання стало зростати в ґеометричній прогресії. Пригадую собі, що головну частину, себто обжалування проти Івана Миколаєвича, я виложив страшно безладно й зівсім не зумів розгорнути як слід матеріялу, що був у мене. Та все таке те, що я подав, зробило сильне вражіння на Ольгу Іванівну.

(Далі буде).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пастирські листи з приводу переслідування релігії в СССР. оповістили наші епископські Ординаріяти. Зміст їх подамо в слідуючім числі „Нової Зорі“.

Помер кардинал Пезорі по ампутації ноги в 61. р. життя. Тепер Колегія Кардиналів має всего 61 членів, з того 28 Італійців.

Новий катол. дневник „Коррієрре“, появиться незабаром в Римі під редакцією д-ра П. Меляндра й д-ра Імоля Марконі. З Ватикану повідомляють, що новий дневник не буде офіціяльним, бо остане ним „Оссерваторе Романо“.

Нова будівля кат. університету в Пекіні. В р. 1912 звернувся католицький письменник, китаєць Вінкентій Їнґ до Св. Отця з проханням о заложення вищого кат. наукового заведення. З ріжних причин основано тоді лиш академію китайської літератури, якої діяльність перервалася 1918 р. В 1925. американські Венедиктини відкрили підготовлюючі курси до університету, який мав спершу лиш виділ літератури, опісля педагогії й стислих наук, щоби приноровитися до міністеріяльних розпорядків. Декрет уряду з 2. серпня 1925. р. уділив остаточну апробату університетови. В 1929 р. число слухачів університету й злученої з ним середної школи виносило 400, професорів було 75. Недавно відбулося торжественне покладення угольного каменя під будівлю нового університету, якої кошти винесуть 600 тисяч долярів.

Торжества св. Жанни Д'Арк. Коли Жанна Д'Арк попала в Компіень у ворожий полон, перевезено її до замку Болі є лє Фонтен. Дня 25. мая с. р. припадає пятьсотна річниця тої події. В тім дні відбудуться в Болі є лє Фонтен великі торжества в честь Святої з Реми. Окремий комітет приступив до відбудови старого замку й його вежі. Піднято проект у честь Дівиці-героїні збирати в тім замку всякі воєнні памятки. Генерал По зробив початок, жертвуючи на сю ціль свою шаблю.

На Евхаристійний конґрес до Картаґіни, котрий відбудеться в днях 7—11. мая с. р. виїде польське паломництво з Катовиць коло 26. квітня.

Потомок мученика субдіяконом. Апостольський делеґат в Індохінах мсґр. Драєр вернув недавно з подорожі по просторах повірених його душпастирській опіці. Одною зі знаменних подій у тій подорожі, було висвячення на субдіякона правнука блаженного Малея Фочґа, одного з мучеників, беатифікованих Піем X. в 1909 р.

Товариство ощадности й помочі для духовенства. У Варшаві відбулися збори Т-ва ощадности й помочі для рим.-кат. духовенства варшавської архидієцезії, при участи Ем. кард. Каковского. Зі звітів довідуємося, що т-во своїми фондами збудувало й викінчило в минувшім році новий дім для священиків-емеритів, коштом 368 тисяч зл. п. Вкладки піднесено на 120 зл. річно.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

У ВАРШАВСЬКІМ СОЙМІ вніс у-ряд чотири нові законопроєкти, котрі мають на ціли скріпення військової кольонізації на непольських землях. Український Клюб зголосив протест, у якім слушно каже, що польський нарід, на землях котрого ще так недавно переводили кольонізацію, добре знає, що значить чужа кольонізація і які пристрасти вона розбуджує. Наше селянство завмирає ізза малоземелля, а тут даром дають землю чужим кольоністам на його землі. До того всего ще й ППС (Поль. Соц. Партія) зажадала парцеляції поуніятської церковної землі за сокальським кордоном...

ҐЛОМБІНЬСКИЙ ПРО ЛЬВІВСЬКУ ПОЛІЦІЮ оповів в будж. комісії сенату таку річ: Коли я на 2 дні виїхав, закрадлися до мого мешкання незнані справці та розбили мені касу. На другий день зголосилося 8—10 панів, котрі шукали слідів попередних і при тій нагоді докладно перешукали папери. Коли я вернув, ніхто вже тою справою не цікавився і не звертався по інформації. Діялося се у Львові, а враження з того було недобре.

МІСТО ФІЛЯДЕЛЬФІЯ в Америці стало тепер центром аґітації російських монархістів, котрі поставили собі за ціль, позискати допомогу Америки для винесення знов на престол династії Романових в особі Вел. Князя Кирила. Таке доосить „Юниверсал Сервис“.

КАТОЛИЦЬКИЙ ПАТРІЯРХ має замір закупити в Палестині 9.000 дунамів землі в ціли заложення кольонії для вигнаних Турками Вірмен. В тій справі внесено інтерпеляцію в лондонськім парляменті. Інтерпелянт Ґоре запитував, чи се буде згідне з палестинським мандатом Англії. Підсекретар стану відповів, що не має інформації в тій справі.

ОРҐАН СЛОВАЦЬКИХ НАРОДОВЦІВ „Словак“ оповістив приватний лист през. Масарика до Ґлінки, в котрім Масарик пише, що відомий текст пітсбурської умови се фальсифікат.

60 НІМЕЦЬКИХ КОМУНІСТИЧНИХ ДІЯЧІВ, між ними посли до пруського сойму і радні м. Берліна, оповістили протест проти політики комуніст. партії, котра ширить фальшиві вісти, що Німеччина „готова до революції“. Такі вісти вигідні Москві, котра пятнує як „зрадника“ кождого німецького комуніста, який відважиться сказати правду. Відозва взиває до зірвання солідарности з офіціяльною комуніст. партією.

НА БАЛКАНІ ЗНОВ ДИМИТЬ. По довшім спокою банда комітаджів знов напала на полуднево-сербське місто Кочану, вбила жандарма й кинула бомбу в готель „Шуманья“ та викликала страшну паніку. Потому втекла за болгарську границю. Сербська погоня не всліла дігнати тої банди.

КОРОЛЬ ЄҐИПТУ Фуад зложить сего літа візити Греції, Австрії, Еспанії й Португалії.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг повітньої дентистики входячі роботи. Препезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 34-7

НОВИНКИ

80-ліття уродин і 60-ліття публичної праці Масарика, головного будівничого чехословацької держави святкує Чехословаччина спеціяльним тижнем, який присвячено на торжества в його честь.

Не хочуть Великого Львова. В найблизших днях виїздить до Варшави делеґація підмійських громад: Замарстинова, Знесіння, Клепарова і т. д. З меморіялом до міністерства внутрішних справ, проти прилучення їх до Великого Львова.

268.541 безробітних було зареєстрованих у Польщі в половині лютого.

Брак ветеринарів при війську викликав проєкт поширення ветер. академій у Львові й Варшаві. Справа та буде ще в марті с. р. вирішена.

Епідемія тяжкої грипи ширится в Варшаві. Аптики не устівають видавати ліки.

Як бавляться польські товариші. „Дзенник Людови“ орґан поль. партії соц. приніс фейлєтон Раорта п. з. „Карнавал“ з такими перлами: „пара за парою! не шаліти! Майте Бога в серці і перестаньте компромітуватися! Не розбиватися! Не тептати по ногах!... Не плювати! Не копати, як стадо непритомних бугаїв! Панове, таж ви в Европі!... „Гопдзісь! На бік, бо буде ломання костей!“ Спокій, бо інакше плюну на все й аранжуйте собі самі!... (Далі йдуть політичні алюзії).

—o—

Нові книжки

Ілюстрований Календар Сирітського Дому на рік 1930. Стараннем і накладом СС. Василіянок в Філядельфії, Па. З друкарні при Сирітськім домі 832 N 7-th Street, Philadelpia, Pa, 8°, стор. 160.

—o—

Жертви

о. Евстахій Шмериковський в Дорі 5 зол. на пресу.

Гр. кат. Уряд парохіяльний в Улашківцях 10 зол. на пресу.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). Читальняна бібліотека зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 97-100

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 11-20

Маленький фейлетон

Українські й польські видання

Від поверх 2 літ унів. бібліотека у Львові оповіщує докладну бібліоґрафію видань у воєвідствах: львівськім, станиславівськім, тернопільськім та на Волині. Тепер польська преса принесла підсумки тої праці. Вони такі: В р. 1929 записано в львівськім районі 1000 друків (опріч гебрайських, урядових, плякатів і т. п.). З того було 67.7% польських, 28% українських, 1% латинських, 2.7% німецьких, 0.6% французьких. Що до величини то книжок (друків поверх 4-аркушевих) було 439, брошур 561. Між книжками було всего 9.6% українських. Що до змісту: наукових видань українських було 22, польських 212. всіх популярних було 183, з того українських 106, польських 77, релігійних: українських 21, польських 41, суспільного змісту: укр. 19, поль. 35, інформаційних: укр. 30, поль. 238, з гарного письменства: укр. 82, поль. 108, ріжних 9. Що до місця появи: на 700 друків львівських — укр. 127, поль. 343. На терені львівського воєвідства (то є поза Львовом) появилося 65 друків поль. і 82 українських, з того львівна пайка, бо 73 в Жовкві, в печатні ОО. Василіян, котра продукує найбільше укр. друків взагалі. В воєв. станисл. було 37 друків укр. і 32 поль., у терноп. 24 і 39, на Волині укр. 9 і польських 29. Ті цифри самі за себе говорять.

—o—

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem. Львів, неділя 9. березня 1930. Ч. 18. (318)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Протести проти релігійн. переслідувань

Велика филя обурення проти совітів котиться по всім світі.

Відколи св. Отець Пій XI. оповістив свій лист у справі релігійних переслідувань в СССР. зачалися масові протести всіх церков і всіх народів проти небувалих жорстокостей і знущань большевиків над релігійними людьми. Велика филя обурення котиться по всім світі. Проявів того обурення так богато, що тільки малу частину їх можна занотувати.

Пастирський лист Архиеп. Кольонії.

Архиепископ Кольонії (Кельн) кардинал Шульте оповістив пастирський лист з приводу переслідувань релігії в СССР. В нім пише, що всі знаки вказують на те, яка вже недалека хвиля, в котрій всі народи світа мусіти-муть рішитися, чи стануть по стороні релігії, чи безбожности. В листі схарактеризовані страшенно жорстокі способи большевиків, якими винищують релігію в народі, особливож католицьку.

Бельгія протестує.

Бельгійський відділ Всесвітного Союза співпраці церков зорганізував публичні збори з приводу реліг. переслідувань в СССР. Збори одноголосно приняли отсю ухвалу: „Протестантські церкви Бельгії, глибоко обурені переслідуваннями, яких в Росії зазнають представники всіх релігій, протестують против нарушення свободи совісти і разом зі всіми віруючими людьми будуть молитися і стреміти до того, щоби свобода релігії в Росії була знов привернена". (Бельгія се катол. країна. Колиж у ній запротестували і дрібні протестантські громади, то се знак однодушного протесту всеї землі бельгійської).

Швеція протестує.

ПАТ. доносить: Около 3.000 представників всіх віроісповідань у Швеції відбули в Стокгольмі збори й запротестували проти релігійних переслідувань в СССР.

Болгарія протестує.

З Софії доносять: Синод болгарської церкви ухвалив протест проти релігійних переслідувань в СССР., з якими можна рівнати хіба гоненія християн за Нерона. Протест взиває всі християнські церкви до виступу проти большевиків.

Інтерпеляція в німецькім парляменті.

Фракція християнсько-національного Обеднання в німецькім парляменті внесла інтерпеляцію до правительства з домаганням докладного звіту про релігійні переслідування в Росії. Фракція жадає, щоб німецький уряд звернув увагу на обжалування всего цивілізованого світа проти совітського правитель.

Відповідь на інтерпеляції в анґлійськім парляменті.

З Лондону доносять: Міністер загр. справ Гендерзон відповідав у палаті послів на інтерпеляції в справі релігійних переслідувань в СССР. Він сказав, що від анґл. посла в Москві п. Овен щойно надійшов обширний звіт про ту справу, але він ще не мав часу перечитати той докладний звіт. Коли вспіє се зробити, зараз подасть зміст його до відома. Потому уряд Анґлії оповістить спеціяльну Білу Книгу, в котрій подасть також у перекладі совітські закони про релігійні справи. На запит, з яких жерел черпав свої інформації анґл. посол у Москві, мін. Гендерзон відповів, що того сказати не може.

Звіт з Москви доставлено спеціяльним післанцем.

З Лондону доносять: Звіт анґл. посла в Москві про релігійні переслідування в СССР. привіз з Москви до Лондону особисто радник анґл. посольства в Москві. Той звіт може мати великий вплив на дальший розвиток взаемин між Анґлією й большевиками.

Засудили на смерть надрабіна.

Німецька преса доносить: З Москви повідомляють, що большевики засудили на смерть тамошного надрабіна, за мниму „спекуляцію валютою". Вирок має бути виконаний зараз по затвердженню його виконуючим комітетом сов. союза.

Як большевики обманюють опінію.

Московський кореспондент „Фосіше Цайтунґ" доносить, що правосл. митрополит Сергій не мав ніякої розмови з чужими журналістами, а ті журналісти одержали його „інтервю" просто від совітських властей... ЕТА. доносить, що точно таксамо було і з жидівськими рабінами, котрих большевики запротоpили в тюрму, а потому поширили відому заяву нібито з їх підписами...

Незвичайні нещастя

137 рибаків щезло на одній кризі. — 36 весільних гостей пропало на леду озера.

З Москви доносять: На Каспійськім Морі від кількох днів шукають кораблі 137 рибаків, котрих морські филі загнали далеко в море на одній кризі, де вони ловили рибу коло Астраханя. — З Варшави доносять: У Свенцянах сталося незвичайне нещастя: 36 весільних гостей вертало до дому по замерзлім озері на водах. Коли були на самій середині озера, лід заломався і всі люди пропали з возами і кіньми.

ЗБІРНЕ ЗУСИЛЛЯ ДУХА

Всего катол. світа в справі переслідування релігії в СССР.

Христос призначив католицизм, щоб був як сіль і скала... Хоч одна і друга роля невигідна, то годі ослаблювати її задля модерних річей.
Отто Когавш.

Дня 16 згл. 19 марта с. р. весь католицький світ буде молитися по церквах за християн, котрих жорстоко переслідують в СССР. Ті спільні молитви зарядив Голова католицької Церкви, Намісник Христовий, в письмі, яке подаємо в дослівнім перекладі на иншім місци.

Переслідування релігії в Росії мають уже свою сумну традицію. Пригадаємо тільки насильне знищення рос. царатом нашої Унії на Правобережжу після прилучення його до Московщини та накинення тамошному українському населенню московського православя. Пригадаємо зокрема жорстокі релігійні переслідування в 2-ій пол. XIX ст. на Холмщині, в яких брало участь навіть рос. військо, стріляючи до гр. кат. вірних сальвами...

Від Холмщини аж по Камчатку розсипані кости наших мучеників за святу Унію. На тім великім і кривавім шляху релігійних терпінь нашого народу за катол. віру конали мученики наші гнані серед неописаних мук на далеке заслання, з якого вже ніколи не вернули. Словом — не вигідно було за царату визнавати Українцеви катол. віру.

Та кожде несправедливе переслідування носить кару само у собі. Рос. царат думав, що при помочи цезаропапізму зломить католицьку віру двох руських племен і що се поможе йому злити їх в одну цілість з третим руським племенем тай таким чином приготовить велику основу під ріст сили царату і скріпить його в суперництві з найбільшими народами за панування над земною кулею. Тимчасом якраз той цезаропапізм царату, шо насильно завів казьонне православіе, ослабив тим в цілій рос. державі всяку релігію та головно приготовив свій власний розвал і прихід нової, ще страшнішої влади, котра в своему переслідуванні всякої релігії перевисшила всі відомі досі страхіття, які колинебудь діялися на земній кулі.

Як виглядають найновіші переслідування релігії в СССР., про се ми писали вже в „Н. Зорі" багато разів, останній раз в ч. 14 з б. р. З описів тих видко наглядно, що тепер на величезних просторах Росії намагаються знищити вже не якусь одну церкву, але релігію взагалі. І нищать її безпощадно, жорстоко, дико.

Що московські більшовики поважилися почати таку боротьбу з релігією в Европі в XX ст., се у великій мірі треба покласти на рахунок їх „певности", що релігія „вже віджила свій вік" та що нинішне культурне людство вже не цінить релігії так, як давніше. І не тільки большевики мають таку „певність". Її мають також ріжні більше або менше „ліві" і в інших краях.

Той погляд поширила в цілім світі головно буржуазія, та сама, котру так вимордували большевики у себе і котра тепер дріжить за своє вже не тільки існування як кляси, а просто за своє життя у всіх краях світа, дрожить із-за неспокоїв, які викликало головно підірвання нею-ж самою віри в Бога й Ав-

Чи ви як батько призадумалися над тим, як виглядатиме життя Ваших найблищих на случай Вашої ненадійної смерти? Зробіть це негайно а тоді певно обезпечите своє життя в Товаристві

„КАРПАТІЯ“

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 3-10

торитет Церкви. То від буржуазії переняли підривання релігії всякі ліберальні й радикальні рухи середного стану, котрі просякли згодом і в народні маси, головно через ліберальну пресу, плитку і змінчиву, граючу на т. зв. „національнім патріотизмі“, на соціяльних кличах і т. п. І хоч найвисша інтеліґенція всіх культурних народів уже досить давно признала, що атеїзм вповні безосновний, — то се не спинило його розливу й наївного погляду, що „релігія віджила свій вік“.

Та виступ Апостольського Престола в обороні релігії, остро переслідуваної большевиками і голосний відгомін того виступу в цілім культурнім світі виявив наглядно, що релігія не віджила і ніколи не може віджити свого віку. Всі найкультурніщі народи старого і нового світа обеднались з Апостольським Престолом в обороні релігії. Анґлійці, Французи, Німці, Італійці, Шведи, Чехи, Американці і т. д. — словом всі, весь цивілізований світ дуже різко осудив переслідування релігії в СССР.

Се факт відрадний. Бо він свідчить наглядно, що неправдою є, начебто культура і релігія не зносили себе взаїмно, виключалися. Навпаки. Вони тісно звязані з собою. Так само, як тісно звязані з собою: переслідування релігії в СССР. і московська некультурність.

І ще про одно свідчить наглядно голосний відгомін культурного світа на виступ Апостольського Престола в обороні релігії в СССР. Про великий авторитет, що його Апостольський Престол має буквально в цілім культурнім світі. Не тільки серед католиків, що зовсім природне. Але й серед некатоликів: протестантів, православних і т. д.

Серед того страшного гонення, яке діється на наших очах, наша галицька вітка українського народу може мати те душевне вдоволення, що вірно стоїть на Петровій Скелі, на яку з надією звернені очи всего культурного людства в страшних часах, котрі якби живо ілюстрували обявлення св. Йоана про звіря, котрому злий дух дав власть велику й уста, які голосять річи лячні і богохульні. Вже на всіх наших землях остала тільки одна упорядкована Церква — та, котра зединена з Апостольською Столицею. Бо і тихонівська церква й автокефальна на В. Україні піддалися натискови страшної влади Антихриста, а т. зв. автокефальна православна Церква в Польщі навіть без того натиску переходить сумну внутрішну крізу. З тим більшою вдячністю та привязанням до Бога й Апостольської Столиці звернуться серця наші в день спільної молитви за гонених ближніх наших і спільного благання, щоб і вони знайшлися в одній з нами Церкві й під одним Пастирем.

——o——

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАҐРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.

567 16-30

Письмо Св. Вітця Пія XI.

ДО ЙОГО ЕМІНЕНЦІЇ КАРДИНАЛА ВАСИЛІЯ ПОМПІЛІЯ, В СПРАВІ РЕЛІҐІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ В РОСІЇ.

До Вельмидостойного Нашого Брата, Кардинала Василія Помпілія, Епископа і Нашого Ґенерального Вікарія в Римі.

ВАША ЕМІНЕНЦІЄ!

До глибини зворушують Нас терпіння та жахливі й святотатські злочини, які повторюються і зростають кождого дня проти Бога і проти всіх дорогих Нашому серцю душ несчислимого населення Росії, серед котрих є так богато побожних і шляхотних синів і служителів святої, католицької, апостольської, римської Церкви, побожних і шляхотних аж до геройства і мучеництва. Від першої хвилі Нашого Понтифікату, ідучи слідами Нашого Попередника бл. п. Венедикта XV., помножували Ми Наші зусилля, щоби здержати це жахливе переслідування і віддалити великі нещастя від тих народів. Ми звернулися також з внеском до репрезентованих на Конференції в Женеві держав і предложили, щоб за спільною згодою видано деклярацію, яка заощадилаб Росії і цілому світови многих нещасть, тобто щоби в тій цілі поставлено спільно, як попередне услівя до визнання радянського Уряду, пошанування через него сумлінь, свободи культів і дібр Церкви. На жаль сі три точки, які в першій мірі мали бути дошкою ратунку для тих нещасливо відлучених від католицької єдности церковних єрархій, зістали з оглядів дочасних відкинені; вони булиб певно поставлені, якщоб ріжні уряди вшанували були на першому місці права Бога, права Його як Царя і Його справедливість. На жаль і другим разом відкинено Наші безпосередні старання підприняті в цілі ратування перед знищенням і збереження для їхнього традиційного і релігійного вжитку святих посудин та ікон, що творять дорогу серцям усіх в Росії скарбницю побожности й мистецтва. Ми зазнали однак радости, коли повелося Нам уратувати від грозячого смертю процесу і запомогти успішно Голову цеї, на жаль розлученої єдности з Нами, єрархії, Патріярха Тихона, коли то в тім самім часі жертвами цілого католицького світа ратовано від голоду і страшної смерти більше як 150.000 дітвори, що її кождого дня кормили наші висланці так довго, аж ці останні були приневолені залишити свою шляхотну працю, бо там воліли видавати присуди смерти на тисячі безвинних істот, як зізволити, щоби з християнської любови кормлено їх. Та святотатська безбожність звернулася у своїому шалі не лиш проти священиків і дорослих вірних, серед котрих, кромі многих инших жертв, що були вірні Божій справі, в особливий спосіб згадуємо Наших найдорозших синів, католицьких священиків і монахинь, вязнених, засланих, присуджуваних на тяжкі роботи, з двома їх Епископами, Нашими Достойними Братами, Болеславом Сльосканом і Олександром Фрісоном і з Нашим представником славянського обряду, католицьким Ексархом Леонідом Фйодоровим; та орґанізатори атеїстичної боротьби й „протирелігійного фронту“ захотіли передовсім зіпсути молодь. Використуючи її наївність і несвідомість і замість дати їй науку, виховання і культуру, — які впрочім як шляхотність, справедливість і добробут, не можуть розвинутися ні процвитати без релігії, — зорґанізовано її в „лігу боєвих безбожників“, бажаючи закрити упадок моральний, культурний і економічний безплодною і нелюдською діяльностю, в якій діти склонювано до обжаловування власних родичів, до профанування і нищення релігійних будівель і прапорів, а передовсім до плямлення власних душ всілякого рода проступками і найбезстиднійшими, матеріялістичними баламуцтвами. А її провідники, намагаючись знищити Бога і релігію в їх душах, довели до руїни їх розумну, а навіть саму людську природу. Супроти тих зловживань, що Ми їх не один раз підчеркували з болем у Нашій промові на Консисторії, а в останнє в Нашій Енцикліці про виховання молоді, не залишили Ми кождого дня самі молитися і накликувати до молитви за ці міліони душ, відкуплені кровю Ісуса Христа й змушувані та приневолювані до профанування свойого хрещення, традиційної побожности в родинах до Пречистої Діви і навіть останніх слідів почести та пошанування, належного родинній святині. Пізніше, щоб мати запевнену співпрацю в Наших зусиллях проти так великого лиха, утворили Ми спеціяльну комісію для справ Росії, доручуючи їй управу, як Вашій Еміненції добре відомо, Нашому улюбленому Синови, Кардиналови Альойзієви Сінчеро. Сейчас у перших тижнях Нашого Понтифікату затвердили Ми й заосмотрили у відпусти стрілистий акт: „Спасителю світа, спаси Росію“, а тепер ще в останніх місяцях два тексти молитов, у яких російський народ поручається благій опіці чудотворної святої Тереси від Дитяти Ісуса. Затвердили Ми рівнож повзяту минулого листопада ініціятиву Нашого Інститута для Студій Орієнтальних, щоб уладжувати наукові й оперті на документах відчити, з ціллю запізнати широкий загал з деякими святотатськими наступами, що їх переводить ліґа боєвих безбожників на незміримім, радянськім просторі, виходячи далеко поза й проти приписів революційної конституції, вже і так протирелігійних. З вдоволенням ствердили Ми, що примір, даний в Римі, наслідувано в місяць опісля уладжуванням відчитів і подібних сходин у Лондоні, Парижі, Женеві, Празі та других містах. Одначе прилюдне й урядове згіршення, що пливе зі стільки звірств і безбожности, вимагає ще більше загальної і торжественної направи та надолуження за ті нечувані кривди.

В часі останніх свят Христового Різдва не лиш замкнули сотки церков, спалили цілі маси образів, приневолили до праці всіх робітників й учнів у школах та знесли святкування неділь, але посунулися так далеко для зневолення фабричних робітників, мужчин і жінок, до підпису деклярації, стверджуючої їх формальну апостазію і ненависть до Бога, що загрожено їм, що будуть їм у противнім випадку відібрані карти на хліб, одяг і мешкання, без чого кождий житель того нещасного краю мусівби розуміється вмерти від голоду, нужди і зимна. Кромі цього зорґанізовано в усіх містах і многих селах ганебні, карнавалові видовища, подібні до тих, які закордонні дипльомати бачили в самій Москві, в центрі столиці, в часі свят Христового Різдва; бачено переїзджаючі вози, на котрих зібрана товпа, прибрана в літурґічні ризи безчестила і плювала на хрест; на великих, тягарових автах обвожено великі деревця на яких висіли повішені за шию манекіни, зображуючі католицьких і православних епископів. В самім центрі міста инша ґрупа покидьків молоді довершувала всякого рода святотатські наруги над хрестом. Тому, бажаючи самі в спосіб можливо найкрасший довершити акту надолуження за всі ці злочини й святотатства, як рівнож і в тій ціли, щоб візвати до надолуження вірних усього світа, рішили Ми візвати Вашу Еміненцію на день торжества св. Йосифа 19. березня до Нашої

базиліки св. Петра і просити о відправу на гробі Князя Апостолів св. Служби Божої надоложуючої, благальної і винагороджуючої за так численні і страшні зневаги Божественного Серця Христового, як рівнож о спасення тих душ так важко тепер досвідчуваних та о піднесення на дусі дорогого Нам населення Росії, щоб нарешті устали ці страшні його терпіння та щоб одиниці й народи вернули чимскорше до єдиного стада одинокого Спасителя й Ізбавителя, Господа Нашого Ісуса Христа. Після молитви до Найсвятійшого Серця о прощення і милосердія для жертв і для самих катів, благатимемо Найсвятішу і Непорочну Діву Марію, Божу Матір, Та її Пречистого Обручника св. Йосифа, Опікуна вселенської Церкви, особливих опікунів Росіян, св. Ангелів і св. Йоана Хрестителя, св. Николая, св. Василія, св. Йоана Золотоустого і св. Кирила і Методія, як також усіх инших Святих, а особливо св. Тересу від Дитяти Ісуса, якій у спеціяльний спосіб поручили Ми будучність тих душ. Просячи Вашу Еміненцію видати відповідний розпорядок в ціли приготування цего торжественного набоженства, Ми певні, що не лише духовенство і населення Нашого Риму, але також усі Наші Достойні Браття в католицькім Епископаті й увесь християнський світ злучиться з Нашими благаннями того самого дня або в инше свято заздалегідь оголошене. Будучи певним, що Боже Провидіння, в хвилі Ним назначеній, приготує й ужиє всіх потрібних середників для направи морального і матеріяльного знищення тих незмірних просторів, які творять шесту часть земної суші, з цілим запалом душі будемо тревати в тій надоложуючій і благальній молитві, яка — маємо цю надію, — порушить Боже милосердія для всего народу, заселюючого Росію. В тій надії уділюємо з цілого серця Вашій Еміненції й усім тим, які злучаться з Нами в тім хрестнім поході молитов, Апостольське Благословення, як запоруку небесних ласк.

Дано в Римі у св. Петра, дня 2. лютого в Свято Очищення Мірії Діви року 1930, осмого Нашого Первосвященства.

ПІЙ ПП. XI.

Не полягай ні на знання своє, ні на мудрість ніякого живучого, але надійся на ласку Божу, котра помагає покірливим, а принижує зарозумілих, що на себе уповають. (Тома Кемпійський, I, 7, 5).

Значіння листу Св. Вітця

ДЛЯ СПРАВИ ЦЕРКОВНОГО ЗЄДИНЕННЯ.

Кілька помічень і думок на його маргінесі.

Одна з найбільших турбот Св. Отця Пія XI. від самого вступлення Його на Престіл Св. Петра се доля християнського Сходу. Загально відомі прояви батьківської любови й опіки св. Отця над християнським Сходом зєдиненим і незєдиненим, як прим. широка орґанізація допомоги голодуючим в Росії та на Вел. Україні в 1921-22 рр., допомога російським еміґрантам у Зах. Европі, основання Папського Інституту Орієнтальних Студій і Російської Колеґії в Римі, енцикліки в справі взаїмного пізнання та зближення християнського Заходу й Сходу, основання східних віток у західних монаших чинах і т. д.

З того всього бачимо, як багато уваги звертає Св. Отець на християнський Схід та на справу зєднинення незєдинених християн Сходу, передовсім розуміється Східної Европи, з Католицькою Церквою.

Та ся велика й свята справа Зєднинення Сходу з Апостольською Столицею зустрічає три надзвичайно тяжкі перешкоди, а саме: 1) Жорстоке переслідування большевицькою владою всякої віри, а передовсім християнської; 2) звязані з тим внутрішні розбиття, роскол і дезорґанізація православної Церкви в Сх. Европі та 3) віками утворене, внаслідок не стільки церковних, як політичних подій і обставин, взаїмне недовіря й упередження між католиками та незєдиненими східними християнами. Нині західно-католицький світ майже ввесь визволився від упереджень супроти християнського Сходу. Щобільше завдяки закликам і вказівкам Апост. Столиці, на католицькім Заході з поч. XX. ст. помітно зросли глибоке заінтересування й щирі симпатії до християнського Сходу. Тільки в тих кругах, котрі Церкву хотіли б надужити до національно-політичних цілей, тих симпатій очевидно нема і не може бути.

Натомісць, серед незєдинених східних християн, особливо Росіян, а останніми часами на жаль і серед значної частини наддніпрянських Українців, бачимо велике й остре упередження до католицької Церкви, й навіть до всіх цілком щирих і розуміється вільних від якоїсь укритої „політики“ проявів батьківської любови й опіки Св. Отця. Останніми часами упередження те не тільки не розвіюється, а навпаки — сильно зростає. Досить переглянути дотичні статті в варшавській ґаз. „За Свободу“, що є одним з найповажніших російських часописів і загалом відзначається досить широким виднокругом та високим інтелєктуальним рівнем. Одначе, коли мова заходить про католицько-православні взаємини, ґазета „За Свободу“ проявляє фанатичну нетерпимість і за вчинки, за котрі може відповідати лише певна частина латинського духовенства, обвинувачує всю католицьку Церкву. Характеристична нпр. кампанія сеї ґазети проти професора правосл. богосл. виділу в Варшаві Мих. Зизикіна тільки за те, що він узяв участь в Пражськім Унїоністичнім Зїзді. Ще замітніші статті в тій ґазеті визначного діяча правосл. Церкви протопресв. Т. Теодоровича, ще розмірно недавного прихильника взаїмного зближення катол. й прав. Церкви. В 1924 р. о. Теодорович мав навіть виклад у Варшаві „про змагання всіх християн до взаїмного зближення“. „Але тепер такого викладу, — пише о. Теодорович. (в листопаді 1929 р.) — я уже повторити не міг би, бо обставини сильно змінилися“... В своїй наступній статті о. Теодорович цитує цілу низку листів, одержаних ним з Волині, Полісся, Білоруси, з ріжних осередків російської й вел.-української еміґрації, — листів перенятих ворожістю до католицької Церкви й переконанням, що тепер „не повинно бути й розмов про яке небудь зближення з католиками“. Колиж додати до сього ще протикатолицькі статті українського „Дух. Сіяча“ або такі ворожі католицтву твори наддніпрян. Українців, як прим. „Хрещення українського народу“ б. міністра ісповідань УНР. Огієнка — то справді мається враження, що за окремими винятками унїоністична ідея не має прихильників ані серед Росіян, ані серед наддніпрян. Українців та що взагалі справа Зєднинення нині безвиглядна.

До того розстрій орґанізації правосл. Церкви привів її і в Сх. Европі й на еміґрації до росколу на цілий ряд взаїмно ворожих ґруп. Деякі з них майже цілковито вступили на шлях фільопротестантизму або релїґійного модернізму. А навіть в тих православних Церквах, які начебто стараються не ломати канонів правосл. Церкви, як прим. у правосл. Церкві в Польщі, помітно деякі протестантські й ліберальні ухили чи принаймні симпатії. А се розуміється ще більше віддалює незєдинених православних від Католицької Церкви.

Наконець, большевицькі переслідування релїґії загрожують ще більшою дезорґанізацією й упадком церковного життя в Сх. Европі. Коли большевизм продержиться довший час, хто зна, що станеться з релїґією в Сх. Европі. Чи не буде величезна більшість підростаючих поколінь вихована в дусі повного безвірства?

Перед католицькою Церквою в кожнім разі стоять великі завдання відносно Сх. Европи. І в усій діяльности Св. Отця Пія XI. ми бачимо глибоке розуміння тих завдань. Тай не тільки розуміння, але й горяче бажання допомогти страждаючому Сходові, бажання зогріте великою християнською любовю й вірою, яскраво вираженими і в останнім листі Св. Отця у справі переслідування віри большевиками. „Се щире відношення до незєдиненого Сходу й правдива любов і віра, котрими натхнений той лист, зробили величезне враження на ввесь культурний світ і в значній мірі зломили неслушні й безпідставні упередження незєдинених. Св. Отець своїм могутним і щирим словом одержав першу перемогу над одною з перешкод

Азеф у початках діяльности

XII.

— Так, так... все це дуже важне... Ще сьогодні поїду до одного знайомого. Він не партійний, та дуже досвідчений і розсудливий. Розважимо з ним разом, сказала.

Було видно, що матеріяли проти Івана Миколаєвича навіть у цім виді показалися для неї досить переконуючими. Я ще раз попробував комбінувати обжалування й либонь на цей раз удатніше. Накінець попрохав я, сказати мені справжне назвище Івана Миколаєвича.

По короткому ваганні моя знайома згодилася, впрочім, узявши в мене слово не говорити його при ніякій нагоді. Імя і назвище: Евген Пилипович Азеф — не говорили мені нічогісько. Та я сподівався зробити з цього який небудь корисний ужиток, нпр. примусити Павлова пригадати всі імена й назвища, що він чув їх в охранному „отділенії“. Не попадеться часом і це? Само собою, я був дуже наївний.

Вечером справді прийшов „Жданов“. На вид несміливого юнака-заїки мимоволі подумав я про безкраю фантазію мойого „співробітника“, що зробив із нього якогось грізного терориста. Розкриття його бувшого учня зробили на нього просто потрясаюче враження, особливо, коли я заговорив про зброю й літературу в „Енергії“.

— Треба забрати, конечно забрати таки зараз, — пробурмотів він, зіскочивши з крісла. За це спроба скомпромітувати Івана Миколаєвича не зробила на нього мабуть ніякого враження.

Пригадую собі, що він перервав мені трохи не з самого початку.

— Це ви про Івана Миколаєвича?.. Ні це не можливе!... Це ви оставте...

— Чи ви добре знаєте Івана Миколаєвича?

— Так, кілька літ. Він — мій друг — коротко й сухо відповів мій співбесідник. На цей раз, здається, був я настільки здержливий, що не говорив дальше й тільки взяв від нього слово, що він не скаже нічого мойому провідникові про нашу зустріч, пообіцявши небаром поговорити особисто.

Надії на поміч досвіднього товариша, з яким можна булоб розслідити факти й повести дальші розшуки, треба було закинути. Щодо Івана Миколаєвича, то Жданов ухилювався, можливо Іван Миколаєвич уже упередив його. Та відки міг він догадатися?

(Далі буде.)

——o——

до взаїмного зближення Заходу зі Сходом.

Для характеристики того вражіння, яке викликав сей лист Св. Отця серед незединених, треба перечитати статтю визначного російського публіциста, А. М. Хирьякова, приятеля Льва Толстого й Лескова, нині співредактора ґаз. „За Свободу“, останніми часами неприхильної й упередженої супроти католицтва. Ту статтю печатаємо в сім числі „Н. Зорі“. Бачимо в ній певне вагання, певні сумніви в душі щиро-реліґійного й високо освіченого Росіянина, котрий чимало думав й займався реліґійно-моральними питаннями. І мимо всього, наповнений щирою любовю голос Св. Отця пробуджує в його душі належний відгомін.

Не перебільшуємо впливу сього листа Св. Отця. Бо поруч з голосом А. М. Хирьякова чуємо й зовсім інакші голоси (див. нпр. „Рус. Голос“, 1930, ч. 12 й „Воскр. Чтеніе“, 1930, ч. 9.). Але в кожнім разі вважаємо знаменним той р а д і с н и й відгомін, який знайшов лист Св. Отця в значної частини незединених і який відбився між ін. і в статті А. М. Хирьякова. Бо той відгомін се запорука, що мимо нібито безвиглядного нині стану справи церковного зединення діяльність Св. Отця в тім напрямі при всяких обставинах за Божою допомогою може одержати успіх.

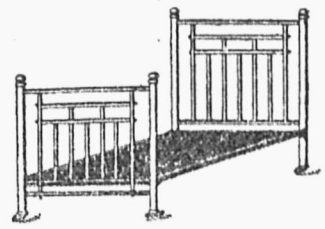

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ

тильки в найліпшій якости

поручає

АНТІН ГАЛЬСКІ

Львів, вул. Собєского ч. 3.

635 3-52

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делеґація в Ризі 1920 р.

(3) З м і с т: – Як Галицький Уряд міг вірити у щирість дипл. допомоги большевиків. — Про головну причину слабости Галичан. — Перший документ. — Три пояснення до нього — Інструкція диктатора остає без зміни, але чому, не знаємо. — Як нас годували Німці. — Яким кораблем ми їхали. — Перші вражіння з Латвії. — Двоє величезних мертвих очей Росії. — Державний нарід без історії й історичний нарід без держави.

Опріч незвичайного під той час руху в галицьких посольствах, котрий я вище старався пояснити, може читача дивувати ще одна річ: Як міг галицький уряд так раз-у-раз звертатися до большевиків у справі дипльоматичної допомоги, рівночасно надіючись іще на позитивне вирішення галицької справи антантою. І як той уряд міг взагалі вірити в щирість дипльоматичної допомоги большевицької влади для Галичини, хоч та влада так безпардонно заняла В. Україну, Грузію, Азербейджан і инші.

Отже річ малася так: Як відомо, Польща, котра мала вже в руках цілу Галичину, входила в склад антанти, з котрою большевики ворогували. По старій і правдивій засаді, що противник мого противника, хоч не мусить бути моїм приятелем, все таки є противником мого противника, — Галицький Уряд пробував вигравати те противенство. Що большевики підпирали нераз всіми способами ворожі антанті, „буржуазні“, ба навіть монархічні держави, свідчить їх поміч, дана диктаторови Туреччини, Кемалеви-паші, як також довге підпирання хана Афґаністану, Аман-Уллага. Що для большевиків Галичина представляла особливу вартість, бо в разі її усамостійнення могла прорвати одностайну, ворожу большевикам, лінію польсько-ромунського фронту вже своєю невтральністю, — се було ясне і для большевиків і для Галицького Уряду. Далі зачиналася вже неясність. Особливо неясним було питання, чи Галичане в разі осягнення самостійности не далисяб розложити знутра большевизмови, чи далисяб: в останнім випадку ми з дощу попалиб під ринву. Були арґументи за одним і за другим. Я був тої думки, що ми остоялисяб перед большевицькою пропаґандою, подібно як Литва, Латвія, Естонія. Та було чого боятися й противної думки, бо дух Галичан особливо сильно від 60-тих років кормлений був „поклоненім“ перед всім, що йшло від сходу. І се головна недуга нашого духа, головний гріх його. А наслідок його — „розслаблення жилами“. На тім тлі можна зрозуміти довге вагання диктатора перед вибором лінії, котрий маючи ще армію, мав до вибору між двома східними силами (большевиками й денікінцями) й одною західною, з котрою провадив війну... Свою, все таки оптимістичну думку, опирав я на факті, що Галичина відбула вже свою „силоамську купіль“, за котру дорого заплатила, оставивши на Україні 100.000 трупів — сам вибір своїх сил. По тім, що я бачив і пережив, думаю, що політика нашої малої Галичини належить до найтяжших в світі. Се проблєм далеко більше моральний, духовий, ніж матеріяльний — і якраз тому такий тяжкий. Як большевики конкретно віднеслися до нашої справи і чи не вплинули на це блуди в поведенні Галичан, — представлю потому.

Дня 19. вересня 1920 р. була наша делеґація вже в німецькій пристані Штетин, бо одержала від одної перевозової фірми в Берліні запевнення, що на другий день відходить зі Штетина корабель до Лібави. Тогож дня одержали ми в Штетині депешу від галицького посла в в Берліні з адресою диктатора в Лондоні. Розуміється, запевнення берлінської фірми, що корабель відпливе „на другий день“, показалося неправдиве. Длятого ми 20. IX. задепешували диктаторови до Лондону тільки загально, що ми вже в Штетині та що їдемо до Риґи „найблизшим кораблем“. Та коли той „найблисший корабель“ відпливе, ми дальше не знали. Розуміється, се нас дуже безпокоїло. Ми побоювалися, що можемо зовсім спізнитися. Отже в Штетині відбули ми довшу нараду й вирішили на всякий випадок вже з дороги телеґрафічно внести правно-державне застереження на адресу Президії Мирової Конференції в Ризі. Сей перший документ нашої Делеґації, висланий депешою до Риґи, виглядав дослівно так:

Штетин, 21. вересня, 1920.

Президії Мирової Конференції в Ризі.

Як публично оповіщено, відбувається в Ризі Мирова Конференція в цілі визначення державних границь між Україною й Польщею. Отся ціль не може бути осягнена без вирішення питання про державну будучність Східної Галичини, котра лежить на розмежжу воюючих сторін. Доля території Східної Галичини найбільше інтересує населення тої території, зокрема українське, котре представляє там значно переважаючу більшість і рішучо домагається незалежної Галицької Держави. На підставі засади самоозначення народів уважаємо нашим правом й обовязком, як делеґація Національної Ради Східної Галичини та її Правительства застеретися перед Вашою конференцією проти вирішування державного становища Східної Галичини без нас — бо всяке рішення дотично тої території без згоди населення Східної Галичини, зглядно Національної Ради як його леґальної представниці, було би знасилуванням права самоозначення, якого наше населення ніколи не стерпить. Делеґація просить Президію подати це правно-державне застереження до відома Мирової Конференції.

Уповажнена Делеґація Національної Ради Східної Галичини та її Правительства: Д-р Кость Левицький, председатель, Ернест Брайтер, Д-р Осип Назарук, Д-р Лука Мишуґа — члени Делеґації.

Цей документ вимагає деяких пояснень, а саме в трьох місцях. 1) Хоч від того часу минуло всего 10 літ, то вже й ми, сучасники, призабули, що тоді большевики — розуміється — в аґітаційних цілях підчеркували скрізь дуже голосно, що істнує зовсім самостійна українська держава, котра кождої хвилі може навіть відділитися від Москви, як тільки захоче. Якийсь час істнували за кордоном навіть окремі представництва Радянської України. Длятого в першім реченні згадано „Україну“ як державу рівнорядну з двома иншими, хоч сегодня вже й забулося, що вона мала якийсь час самостійні представництва за кордоном. 2) В тексті приходять слова „без нас“, над котрими була дискусія в делеґації, чи поміщення їх у депеші не означає, що ми (всупереч інструкції диктатора!) домагаємося допущення до участи в мировій конференції. Ми стали на становищі, що ті слова можна розуміти й инакше, більше загально, отже в разі, коли диктатор не дасться переконати, щоби змінив інструкцію, нема підстави приймати, що ми самовільно змінили собі її зміст... 3). Написати „Уповажнена Делеґація Національної Ради“ (а не тільки самого Галицького Уряду) мали ми повне право, бо а) тоді у Відні була значна часть членів Національної Ради, б) оставші в краю її члени вповні признавали Галицький Уряд.

Повний текст наведеної депеші подали ми також до преси в Штетині, Берліні та Швайцарії (Базилеї).

Тогож дня наспіла депеша від диктатора з Лондону, що інструкція остає без зміни, а причину того пояснить нам у листі, який одержимо вже в Ризі. Тогож дня мусіли ми взяти у штетинської поліції дозвіл продовження побуту, бо корабель не відходив. І ми ждали. У Штетині скучно було ждати. Се типово провінціональне місто, котре має зрештою здоровий морський воздух. Харч був там тоді, навіть у найбільших ресторанах, просто неможливий, хоч порції мясива давали нам Німці такі великі, якби для медведів.

Нарешті виплили ми зі Штетина дня 23. вересня 1920 р. о год. 1.30 в полудне — маленьким, старим і розклекотаним судном „Сіріюсом“, заплативши по тисячці нім. марок від особи за перевіз зі Штетина до латвійської пристані Лібави з харчем. Всі дошки на тім судні скрипіли, а на мініятурнім чердаку, по котрім могло рівночасно прохожуватися не більше, як трьох людей, були показні діри. В каютах затікало, а ізза безнастанного колихання тої „пливаючої домовини“ майже всі пасажири були хорі на морську хоробу, через що чердак і східці були сильно занечищені. Словом прикро заповідалася наша подорож на рижську Голгофту Галичини.

Я був остільки в лучшім положенні від инших, що я нечуткий на морську хоробу й ніколи її не зазнав ні подорожуючи на океанах (Атлянтійськім, Ледо-

„GENEWA" Одинока українська галянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 15-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольорадки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn", кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery", косметику і перфумерію та забавки і пр.

вім і Спокійнім), ні навіть на малих бурливіщих від океанів морях і озерах Америки. Та їхати на тій лушпині було дуже тяжко і море було неспокійне і небо мрачне і дощ сік проймаючий. Чи Німці не мали тоді лучших кораблів, бо їм забрала антанта, чи тільки не пускали їх на море, бо ще пливали по нім міни, невиловлені від часу війни, — не знаю.

Після повних двох днів і двох ночей такої їзди, дня 25. вересня 1920 р. о год. 2 по полудні замаячіла перед нами латвійська пристань Лібава: далеко в море висунені греблі з величезними камяними квадрами, ще не скінченої будови. А ліворуч простягалася друга, велика пристань, для воєнної фльоти... Обидві ті пристані розбудувала ще царська Росія, велика і могутна, що мов двома живими й рухливими очима дивилася ними на Балтійське Море й на Европу. Тепер ті очи були мертві... Обидві пристані стояли порожні і якась понура, аж болюча пустка студіню віяла в них по сталевих филях Янтарного Моря. А мала Латвія не могла тої пустки заповнити кораблями. Як око сягало, не видно було ні одного корабля, ні однісенької лодки. І на березі пристані було також пусто...

Коли ми підїхали близче, зявився якийсь маленький латвійський кораблик і впровадив наше старе судно-доробало в торговельну пристань. Відбулася така докладна ревізія пасажирів, що навіть точні Німці такої не переводили, як Лотиші. Вони культурно ученики Німців, котрі опанували ті землі щойно з ослабленням нашого київського центра, бо передтим наші предки стояли залогами аж тут і ще далі: Майже рівночасно з нашим містом Ярославом у Галичині будував той сам наш князь, Ярослав Мудрий, може й тими самими майстрами, другу кріпость Юрєв (Дорпат) у сусідній Естонії. О, далеко сягала колись сильна влада української землі!... Зараз побачимо, як приймали тепер її представників навіть у такій малесенькій Латвії, котра взагалі не має с в о є ї історії, тільки має історію своїх завойовників. Се дуже інтересний випадок, як народець, котрий ніколи не мав самостійного державного життя, вспів своєю розмірно високою культурою і національною свідомістю, здобутою в найновіших часах, та великою солідарністю оборонитися від російського большевицького велитня й удержатися як державна нація. Пусте балакання, що Лотишам „помогли" Анґлійці й навіть Німці. Чи нам булиб не помогли, якби — було кому помогти?... І так зложилося, що ми, представники історичного народу без держави, оглядали державу народа без історії. І такі дива бувають.

В Лібаві заїхали ми до готелю, бо поїзд до Риґи відходив аж пізним вечером. З готелю вийшли ми на місто, щоб виміняти собі трохи грошей і розглянутися. За одну німецьку марку давали тоді в Лібаві 2.75 до 2.85 латвійських рублів. Розмінні контори були в руках жидів, відкриті крім суботи. Трамваї ходили, але рух у місті був дуже слабий. Часописи продавали лотишські, німецькі й російські. Останних накупили ми більше чисел, по 2 рублі за примірник. Папір їх був поганий, зміст убогий. Ще найцікавіша була в них критика переповнення урядів: в малій Латвії було тоді аж 24.378 урядників, або оден на кождих 60 душ. Мені пригадалися наші відносини в Камянци... Надписи в Лібаві були вже лотишські, а під ними німецькі й російські. Лотиші приняли від Німців ґотійське письмо, приноровивши його до своїх звуків поперечеркуванням в н и з у ріжних співзвуків (на зразок польського „л", котре одначе перечеркнене вгорі). Латишська мова для нас зовсім незрозуміла. (Далі буде).

Захмарена радість

Визначний російський публіцист А. М' Хиряков оповістив у дневнику „За Свободу" з 22. II. 1930. ч. 50 (3031) статтю з приводу відомого листа св. Отця Пія XI., яку тут подаємо в цілости. — Ред.

Що за радість? Про яку радість може бути мова? Батьківщина під владою банди убийників і отруйників. Большевицькою їддю затроюють дітей і підлітків. Якаж тут может бути радість? Тимчасом радість таки є. Велика величезна радість. Щож сталося? Я охрещений і вихований у православній вірі і з діточих літ привик чути, що православна віра має лютого і непримиримого ворога і що той ворог — Католицтво. Між католицтвом і православієм іде довголітна боротьба, в якій обидві сторони не зупинялися перед найбільш жорстокими способами, щоб одержати побіду.

Се минуле. І в тій минувшині богато важкого. Та тепер усе те важке починає видаватися дрібницею в порівнанню з тим сучасним, яке переживає наша безталанна батьківщина. Російський нарід видержує нечуваний гнет. Большевики переслідують не лише православіє, але всі релігії та намагаються в народній душі винищити всі сліди релігійного почуття. Вперто, систематично й озвірено гасять духа. Найдорозше народне добро — діточі душі запаскуджують, отроюють і толочать большевицькими чобітьми. І в сей тяжкий час, коли знеможена батьківщина бачить зі всіх сторін тільки байдужність, погорду і навіть насмішки, в цей самий час з тої сторони, звідки споконвіку віяло ворожістю й осудом, залунав зрозумілий, виразний голос братської любови і правдивого християнського милосердя. Сей голос залунав з висоти папського престола. Папа Пій XI. промовив як власть імучий і виголосив такі слова, яких не чули від часу розділення Церков. Чиж се не радість? Хибаж се не величезна світла радість? Замість відчуження і неприязни зустріти співчуття і любов. По наших церквах постійно моляться за єдність церков. І ось, після одвічного розладдя, перші проблиски єдности! Та ще в такий час тяжкого лихоліття освітили нас сі проблиски. Тоді, коли байдужі кажуть, що нехай процвитає людоїдство, щоб лише розвивалася торговля, коли ті, що нібито співчувають, говорять про необхідність раніше вивчити факти людоїдства (яких саме частин людського тіла залюбки вживають людоїди та в якім виді: у варенім, смаженім чи сирім); — саме тоді Голова Католицької Церкви ясно і рішучо стає по стороні пригнобленого і шматованого російського народу. Хіба се не радість? Недовірчиві люди й такі, що привикли в найбільш великодушних стремліннях шукати матеріяльних користолюбивих причин, готові сказати, що послання папи Пія XI. викликане не християнським співчуттям до терпінь російського народу, а політичними міркуваннями. Так воно, чи не так? Я не політик і не бажаю займатися читанням у серцях. І думаю я, що прецінь таксамо можна було підозрівати причини і євангельського милосердного Самарянина. Може бути що і він мав якінебудь матеріяльні міркування, котрі й викликали його милосердний вчинок? Якже в пору треба пригадати тепер сю притчу: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону і зустрівся з розбійниками, які здіймили з нього одіж, поранили його і віділшли, лишивши його ледви живого. Припадково йшов тою дорогою священник і побачивши його, минув. Також і Левит був на тім місцю, підійшов, глянув і пішов собі. А Самарянин проїзджаючи зустрів його і побачивши змилосердився. Підійшов, перевязав йому рани, наливши оливи і вина. Посадив його на свого осла, завіз в гостинницю і заопікувався ним". Ми знаємо цілий нарід, який також ішов своїм історичним шляхом і зустрівся з розбійниками, котрі здіймили з нього одіж т. є. зруйнували його й поранили та не пішли собі, а дальше його тяжко ранять. І сей нарід ледви живий. І переходив туди священик і сказав до розбишак: „Признаю вашу владу і нехай ваші радощі будуть нашими радощами, а ваша журба нашою журбою". Почув ті слова инший священик в иншім краю, де не було розбишацької влади і сказав: „Священик, що признав розбишак, старший від мене і тому я не можу противитися його словам. Хай буде так, як він сказав". І побачив милосердний Самарянин, яке злочинство діється і не лишився байдужим, а почав кликати на поміч і слова його сталися оливою й вином для шматованого. І як 1900 літ тому радувалися люди милосердним вчинком Самарянина, так і тепер радість, як соняшний луч, повинна освітити всі людські серця, бо живе ще в світі християнська любов. Радість! Одначе радість наша захмарена тим, що вільні закордонні визші представники православної церкви не відізвалися ні одним вдячним словом на благородне послання великого голови Католицької Церкви. Радість наша захмарена тим, що сі люди, молячися в церквах за єдність всіх, не роблять жадних зусиль на се, щоб та єдність настала. Захмарена наша світла радість. І ще чую голоси: — Якже ми маємо йти на зустріч Ватиканови і дякувати Папі за його виступ, коли все те робиться для процвітання католицької церкви? Що можна сказати на таку балаканину. Коли бачу чудно гарні, ніжно рожеві і ярко пурпурові та золотаві хмаринки, освічені сонцем, не можу не радуватися, не можу не чудуватися дивними відбитками Божого сонця І коли мені кажуть, що се зрадливе видовище, що ті прегарні хмаринки тільки холодна сіра мрака, я зі сильним переконанням стверджую: Ні, ся краса не привид, і не примара, в сій красі суща правда, яка й лишиться в моїм серці, чогоб мені не казали про мраку. І в посланню голови католицької церкви я бачу ту Божу правду і красу і не можу не вітати її й не поклонитися перед нею.

——o——

Весела річ в сумнім часі

Пан Евген Онацький написав в „Укр. Голосі" ч. 9. довшу статтю п. з. „Рим і Ватикан". В ній приходить і таке місце: ...„Не Папа своїм виступом повів громадянську думку Европи, як би випадало представникови вищої моралі на землі, — а був примушений до сього виступу тими, хто випередив Його в своїй моральній чуйності, — а в тому числі **також нашою націоналістичною молодю".**

——o——

Страшна весняна повінь у Франції

Ціле місто в воді. — Сотки людей погибли.

З причини перервання охоронної греблі залила вода місто Монтобан. У филях згинуло 100 осіб. Близько 60 осіб сидить на кришах й очікує ратунку. В ратунковій акції бере участь військо. Уряд має асиґнувати на ратункову акцію 200 мілионів франків. В Моасак-у завалилося 100 домів, а в Вільмурі 130. Це місто майже зовсім знищене. Два департаменти, а саме Тарн і Ґарон, відрізані від світа.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Літературна критика в Галичині за 1929 р.

II.

Довгі роки головним осередком українського літературного життя, і то спільним для Західної й Великої України, був „ЛНВістник". Відколи недуга припинила енергійну діяльність Франка, критична частина в „ЛНВ" стала значно слабша від белетристичної. Проте старий „ЛНВ" уділяв і далі чимало уваги літературній критиці (статті Єфремова, потім Ол. Грушевського, Ніковського й Євшана) та мав значний вплив на розвиток нашого письменства по обох сторонах Збруча, як безсторонний, надпартійний орґан, де сходилися люди ріжних таборів і напрямів, де висловлювано думки, спільні майже всій еліті української нації. Нинішний „ЛНВ" цілковито зірвав з традиціями старого „ЛНВ". Тепер ЛНВ відбиває думки лише невеликої ґрупи людей, а властиво навіть одної людини і відзначається однобічністю, тенденційністю й нетерпимістю супроти всіх, хто хоч трохи інакше думає*). Літературний рівень ЛНВ сильно обнизився, особливо в останнім 1929 році. В цілім останнім річнику ЛНВ нема жадного твору навіть одного з наших визначних чи хочби просто відомих повістярів. Оповідань і повістей в нім взагалі мало. А ті, що є, се твори дебютантів. Головний зміст ЛНВ становлять тепер публіцистичні статті його редактора Донцова. Треба признати, що Донцов належить до найздібніших українських публіцистів. Очевидна річ, що не всі його статті однакової вартости. Але є серед них річі, безперечно визначні. До таких праць належить нпр. його брошура про „Модерне москвофільство" (1913 р.), що чимало причинилася до поширення самостійницької ідеї серед молоді на Вел. Україні. Але Донцов по характеру свого літературного таланту — коли можна так висловитися — лише „публіцист на актуальні теми". Його твори на теми пекучі, на теми дня бувають часом дуже вдатні. Колиж він переходить до систематизування свого світогляду, коли робить пробу створити суцільну ідеольоґію, зараз виявляється брак належної підготовки до такої праці й передовсім відсутність якогонебудь методу. А разом з тим разить у Донцова безпотрібне, дилетантське засмічування укр. мови чужими словами, котре лише затемнює зміст й іноді буває просто смішне. Загалом виходить щось дуже хаотичне. Такий нпр. його „Націоналізм". У нас чомусь завелося називати Донцова ідеольоґом „фашизму". Се зовсім неслушно. Фашизм се ориґінальна національно-с о ц і я л ь н а система. Зродившись, як опозиція комунізмові, фашизм протиставив свою с о ц і я л ь н у і д е о л ь о ґ і ю як комунізмові, так індивідуалістичному капіталізмові. В кожнім разі фашизм має певний соціяльний зміст. А у Донцова якраз того нема „ЛНВ" взагалі не звертає уваги на соціяльно-економічні проблеми**). Що більше, Донцов висуває навіть ідею „прімата зовнішної політики", усуваючи на задній плян, яко річ другорядну, соціяльно-економічне питання***). Центр ваги кладе він на н а ц і о н а л ь н у, національно-державну справу, і з того погляду підходить до оцінки всіх явищ соціяльного й культурного життя, зокрема літератури й мистецтва.

В літературній критиці ЛНВ-ка, як взагалі в цілім ЛНВістнику, нероздільно панує сам Донцов. В 1929 р. на сторінках ЛНВ появилися такі критичні статті: Д. Донцова — „Росія чи Европа"„ „Da caro" рец. на „поему" А. Кари, то що. Варт окремої уваги й „фільмова критика" Донцова „Спростачений Прометей". Далі: О. В. — „З пресового фільму", рец. на поезії Гомзина; І. М. — рец. на переклад Пушкіна; М. Л. — „З пресового фільму" й рецензії на твори Семанюка (Черемшини), Кравцова, „Револ. пісні Зах. України" та ін.; Є. Маланюка — „Шевченко й сучасність", О. Бабія — „Ідеольоґічні основи сучасної зах.-української літератури" й „М. Євшан". Вкінці — рідко нещаслива проба критики Ю. Пеленського — „Старі поети нової доби". Три статті Гончаренка про зах. письменників скоріше належать до обсягу популярного літературознавства, ніж до критики.

Статті, підписані криптонімами О. В., І. М., М. Л. виказують цілковиту згідність з поглядами Донцова. Вирази в них бувають іноді значно остріші й соковитіші, як у статтях підписаних прізвищем Донцова. Та це не так уже важно, хто криється за тими криптонімами. Важніше те, що ідеольоґічно статті, підписані криптонімами в ЛНВ, абсолютно нічим не ріжняться від писань самого Донцова. Критичні статті Маланюка й Бабія таксамо не виходять з ідеольоґічного кругу, начеркнутого Донцовом. Отже критика ЛНВ, се по суті критика Донцова та його невільничих наслідувачів.

Вся критика ЛНВ так само, як ідеольоґічні статті Донцова, тільки ще в більшій мірі страждає субєктивізмом, тенденційністю, дилетантством, відсутністю якогобудь методу й місцями туманністю. Мимо того, сам Донцов іноді дає влучні критичні уваги й рецензії, але скрайний субєктивізм, шовіністичний націоналізм і тенденційність часто його цілковито засліплюють. Тільки сим можна пояснити нпр. наївно-комічну рецензію І. М. на зроблений Рильським переклад Пушкіна, де названо Пушкіна „не завше добрим учнем" Байрона та ін. „великих влителів"*) і поставлено в один ряд з Арцибашевом і Пільняком.

Донцов уже віддавна, приблизно від 1912 р., заявляє себе безкомпромісовим сторонником західної культурної й політичної орієнтації. Одна з програмових точок його критики й публіцистики се змагання до „виховання суспільности в дусі властивого західній культурі активізму". Але що саме розуміє Донцов під „західною культурою" й „Заходом". Адже нібито всім добре знані й утерті слова „Захід", „Схід" вживають ріжні люди в ріжнім значінню. В сі терміни вкладають ріжний зміст. От нпр. деякі Французи гадають, що Німеччина се „Схід". М. Гоголь типовим „Заходом" уважав Париж і „антитезу" сьому Заходові бачив... у Римі й Італії. Ще більше суперечностей виникає, коли перейти від територіяльного до ідеольоґічного зясування термінів „Захід" і „Схід". Одні вважають типовими носителями західної культури: св. Августина, Ґригорія VII., св. Тому з Аквіну, Ігнатія Льойолю, Льва XIII, — другі — вальденсів і катарів, Віклефа, Лютера, Канта, Бергсона, Джемса, треті — Сен-Сімона, Фуре, Маркса, Прудона, Нічшого, Штірнера, четверті — Людовика XIV або Наполеона і т. д.

„Н. Зоря" нераз порушувала се питання й дала цілком виразну відповідь, що з католицького погляду треба розуміти під Заходом. Длятого маємо в ній право запитувати тих, що кидають тими поняттями в літературі, як кличами: Що ви, панове, розумієте під тим, що говорите?

Здається, що в Донцова ясного розуміння „Заходу" немає. Давніше, в своїй не зовсім щасливій книжці „Підстави нашої політики" типовою представницею Заходу й зах. культури він уважав Польщу й проповідував серед наддніпрянської еміґрації польську орієнтацію як західну. Тепер уже Польщу Заходом він начебто не вважає (Da caro") ЛНВ. 129, кн. II). Ще менше ясна ідеольоґічна суть західної культури в представленні Донцова.

„Що таке Европа? — пише Донцов („Росія чи Европа", ЛНВ. 1929, ч. 1). — Се континент, який у кількасотлітній війні відбив чужинецьку навалу і завоював... инші континенти... Що се за раса? Се є та, для якої світ є гра пригод, безнастанний підбій. Для якої — найвищою чинністю є чин, а світ — спортовою ареною, якої великою тугою все була, як каже Шпенґлер, туга за великим призначенням"...

Типові представники „літератури окциденту", на думку Донцова, се Шекспір, Рабле, Вольтер, Бальєс, Вергарн, Бодлер... (там-же, стор. 63). На иншім місці найвизначнішими сучасними письменниками „окциденту" критик ЛН Вістника вважає Лякретеля, Монтерляна й брукового письменника Велса (ЛНВ кн. V., ст. 471), а в останній книжці ЛНВ, яко зразок европейської історичної повісти, вказує таку „перлину" історичної белетристики, як „Три мушкетери" Дюма.

Все те свідчить передовсім про невиразність і хаотичність поглядів Донцова на суть західної, европейської культури. „Ґра пригод, безнастанний підбій", роблення зі світу „спортової арени", „туга за великим призначенням", сі нібито характеристичні риси Заходу, зах.-европейської раси, що мають на думку Донцова відрізняти Европу від Сходу — Евразії (Росії) й Азії, поперше, не розкривають і не характеризують самої сути, змісту, мети Заходу й західної культури. По друге, не являються вони в дійсності суто европейськими, ба навіть риси ті може в більшій мірі властиві Азії й „Евразії" як Західній Европі. „Ґра пригод, безнастанний підбій", роблення „спортової арени" зі світу, се все нагадує, правда, Наполеона, але не менше нагадує також Джінґісхана й Тамерляна, Шолудивого Буняка і Махна та ін. східних „войовників", а рівнож і сучасних червоних володарів Евразії. А „туга за великим призначенням"?... Хіба вона менше характеристична для Сходу, як для Заходу? Згадаймо лише типово східний жидівський месіянізм, світові змагання ісляму, „плянетарні проби" большевизму, російський завжди месіяністичний націоналізм, утворений ще в XV. ст. (ідеольоґія Москви яко „Третого Риму") й еволюціонуючий через ріжні форми аж до сучасного евразійства, і т. д. А з другого боку, хіба можна поважно казати, що для Шекспіра, Рабле та ін. визначних письменників Заходу, котрих Донцов уважає типовими представниками „літератури окциденту", світ се „ґра пригод" або „спортова арена"?... За голосними й богато обіцюючими фразами Донцова про Европу, західну культуру й літературу окциденту криється брак світогляду, брак виробленої ідеольоґії. (Д. б.) *В. Миропільський.*

---

*) Про се писав уже 7 років тому неб. О. Саліковський у „Трибуні України" й потім у „Слав. Книзі". З того часу в ЛНВ нічого не змінилося. Під тим оглядом ЛНВ послідовно консервативний.

**) Короткі економічні статті Мицюка, котрі іноді появляються в ЛНВ, попадають на сторінки того журналу очевидно випадково. Продуктивний учений дослідник проф. Мицюк просто не має де їх друкувати. Ідеольоґія Мицюка (поміркований етичний соціялізм) дуже далека від Донцова.

***) Порів. статтю Мих. Полянського „Соціяльно-економічна проблема та її значіння в світі й у нас".

*) Можливо, що І. М. не знає добре Пушкіна, й тому бачить у нім лише Байронового наслідувача. Але кудиж дивився редактор ЛНВ. Донцов? Адже він проходив російські школи, виховався на рос. культурі, вважав навіть себе Росіянином, бо був членом централістично-російської СДРП і т. д., отже повинен знати, що Пушкин лише в молодих літах захоплювався Байроном, а в часах розквіту своєї творчости переріс Байрона та став одним з перших в Европі представників новочасного реалізму.

Д-р Степан Дмоховський
б. елев Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках кавчукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 35-7

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ. В справі переслідування релігії большевиками. Преосвящений Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський сповістив окрембю книжечкою пастирський лист з датою 15. лютого 1930. Зміст:

Права і приписи людського поведення не можуть бути диктовані тільки людським розумом, бо він помильний. Вони мусять бути тревалі й непомильні і тому мусять бути дані від Бога. Коли чоловік поступає після Божих правил, тоді захована його гідність, тоді він має забезпечення від злочинів на всіх областях, тоді у людських взаєминах володіє любов і пошана, мир і справедливість. Колиж чоловік відкине Бога і його права, а сам на себе здасться, тоді може упасти низше звірини, бо звірина хоч не має розуму кермована інстинктами вложеними Богом у її природу. Без Бога нема правдивого життя, нема ладу і мира, нема добра, тільки смерть і знищення. Сего не треба доказувати, се можна бачити. А найбільш відстрашаючий приклад того є в теперішній Росії. Там безбожники звані большевиками загорнувши владу, відкинули Бога і переслідують всяку релігію. Замість правди поставили лож, замість любви голосять ненависть, грабіж, насильство, розбій і бандитизм. Святість подружжа здоптана, міліони дітей опущені, без даху й опіки, допускаються рабунків і злочинів. І ніхто там непевний життя і всіх обрабовано зі всього. Лячна там людська нужда. А чому? Бо Бог там відкинений. — Далі представлені способи боротьби большевиків з релігією та понурі наслідки тої боротьби в родиннім, суспільнім і господарськім життю народів, що стогнуть під тяжким ярмом діявольської влади. „...І наш нарід на Україні мучиться і гине в тім большевицькім пеклі, а і нам самим сей пожар грозить знищенням... Коли горить дім в сусідстві, то іскри і полумінь бухають також на нашу хату. Большевицькі агенти увихаються і між нашими людьми... До них в певній мірі можна зачислити також всякого рода сектантів, які хоч мають віру, але фальшиву і суть ворогами катол. Церкви і релігії... Не можна поминути також агітацій схизматицьких... Схизма пережерла й зіпсула душу народів в Росії і тому легко міг там усадовитися большевизм." При кінци Пастирського Листа подані коротко способи боротьби зі страшним розвалом: Молитва і св. Тайна Евхаристії, уникання злих стоваришень й організування католицьких, поширювання катол. преси і книжки.

Преосвящений Йосафат, Епископ перемиський, оповістив з того самого приводу Пастирський Лист у „Перем. Епарх. Відомостях" за березень с. р. Зміст: В засобах злоби й ненависти невичерпаний той, що „в правді не стоїть", а заєдно придумує нові удари й готовить нову зброю, щоб одоліти нею Єдину Учительку правди на землі, св. катол. Церкву... Та хоч ворог не здавить ніколи Христової Обручниці, всеж таки в тій вічній метушні правди і ложі, любови й ненависти, добра і зла, многі падуть жертвою діявольських підступів. Сповняючи заповіт Спасителя, катол. Церква опікується навіть заблудшими і невірними, особливож гнобленими, що спрагнені надприродного корму. Пишучи це, маємо на думці жахливий стан переслідування за віру на просторах України і Росії. Те, що там діється, переходить людські поняття про злобу й ненависть до всего, що носить на собі печать Божої правди. Далі подано описи релігійних переслідувань і знущань. Ледви проминув один десяток літ, а вже далися відчути погані наслідки діявольської роботи. Розбиття домашного огнища, християнського подружжа, видало явище дотепер невидане в християнськім світі, жахом проймаюче: громади безпритульних напів здичілих дітей, які не зазнали тепла домашнього огнища ані не одержали найпотрібніших релігійних засад, ведуть життя на подобу двоногих звірят, грабують у білий день прохожих. А вихована в безбожних школах молодь сповняє сумну ролю передової гвардії яничарів у страшнім поході проти Церкви і християнської цивілізації. Наслідки того — моральний занепад і повна матеряльна руїна. Христові Намісники Венедикт XV., а тепер Пій XI. закликали весь християнський світ до харитативної акції в користь голодних в СССР. Нині, коли положення населення стало там ще тяжше, Св. Отець закликає весь катол. світ на ратунок нещасних жертв сатаниної ненависти і просить о молитву. Те, що там діється, не прийшло нагло, се завинили правлячі сфери давної Росії та їм в осяганню дочасних цілей повільна й у всьому віддана на услуги ерархія православної церкви, незєдиненої зі св. Ап. Престолом. Та ми не можемо бути нечулі на безчещення християнських святощів і на стогін невинно катованих жертв. Наша совість домагається від нас дати поміч нещасним, на яку нас стати, а голос Христового Намісника взиває нас до того і вказує молитву, як найбільш успішний середник. Спасенний час Великого Посту найкраще надається до того, щоби сповнити бажання св. Вітця. Далі взиває Преосв. Йосафат до збірного й отвертого осудження зла та до зорганізованих старань, щоб охоронити перед злом дітей. — Дано в Перемишлі, в неділю Блудного Сина, 1930 р. (Змісти инших Пастирських Листів подамо в міру їх появи).

——o——

УВАГА! УВАГА
5000 ПОСИЛОК РЕКЛЯМОВИХ
на надходячі свята по цінах найнизших бо
ЛИШ ЗА 40 ЗОЛ.

Висилаємо: 1 штуку білого полотна добро сорти 17 метр., 1 простирало на ліжко, 1 обрус коліровий на стіл з гарними цвітами, 1 елеґантну жіночу сорочку з прикрасами білу, 1 мужеську сорочку денну з двома ковніриками з зефіру, 1 ручник білий — вафльовий, 3 хусточки до носа білі з кантами і 1 краватку рипсовошовкову найновішої моди. То всьо разом висилаємо лиш за 40 зол за післяплатою по одержанню листовного замовлення (платиться при відборі). Без ризика! Купуючий нічого не тратить, бо як товар йому не подобається приймаємо назад, а гроші звертаємо, або після бажання змінюємо товар. Кошти пересилки платить купуючий. Замовляти:

FIRMA „ŁÓDZKA TKANINA"
Łódź, Skrzynka pocztowa 417.

УВАГА! До кождого комплєту долучуємо купон нагороди. По надісланню 5 купонів висилаємо як нагороду даром 1 елеґантний плюшовий диван малий, або 1 скіряну жіночу торбинку останньої моди. 1—1
639

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С" і ссьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки дрову вложити ще два запальники (до запалювання свічок) — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок"
Должиця 5. лютого 1930. 6.5 5-12 о. Антін Федоряк, парох.

НОВИНКИ

Весна йде. Від кількох днів зазначується в полудневих годинах постійне підношення температури. В Ворохті 1. березня було навіть в тіни 18° Ц вище зера. В Познані на вулиці бачили вже два метелики: білюха капустяника та цитриновика. — У Львові перший весняний дощ падав у середу вечером. А в ночи з середи на четвер упав сніг у Львові. Та се вже мабуть останні подихи зими.

Дешеві книжки (від 25—60 проц. знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта"**, Львів, Ринок 10. Катальоґи висилають на бажання безплатно. 640 1—4

Перед самим замкненням числа одержали ми „Львівські Архиепархіяльні Відомости" за лютий. В них є „Зарядження торжественного Богослуження" з приводу переслідування християнської віри в большевії, як також осудження брошури „В обороні прав гр. кат. Церкви", видані Високопреосв. Митрополитом. Обидва документи зреферуємо в найблищім числі „Н. Зорі".

НОВОСТИ В ЖІНОЧИХ І МУЖЕСЬКИХ МАТЕРІЯЛАХ
поручає фірма
Стахевич і Абрисовський
У ЛЬВОВІ РИНОК 32.
642. 1 12.

Реколєкції

ДЛЯ ВІРНИХ ВСІХ СТАНІВ В ЦЕРКВІ ПАРОХ. СВ. О. НИКОЛАЯ У ЛЬВОВІ
відбудуть ся в днях від 9—16 марта 1930 р. Б.

Порядок:

Неділя 1 св. Вел. Поста дня 9. III. р. Б.
О год. 4. попол. Вечірня постна.
О год. 5. попол. Наука, благальна пісня, Благословеніе Претерпівий і цілованє св. Мощей.

Від дня 10—15 марта 1930 р. Б., то є в понеділок, второк, середу, четвер, пятницю і суботу:
О год. 7. рано співана Служба Божа — щодня.
О год. 6. вечером: Вечірня згл. молебень.
О год. 7. вечер. Наука реколєкційна, Благословеніе Найсв. тайнами: Претерпівий за нас страсти і цілованє св. Мощей.

Субота 15. марта: Слуханє св. Сповіди від год. 4. пополудни і неділя 16. марта від 6. рано до 12. в полудне.

Неділя 2. св. Вел. Поста дня 16. марта 1930 р. Б.:
О год. 5.30 рано утреня велика.
О год. 6, 7, 8. і 9. читані Служби Божі.
О год. 10. рано торжественна співана Служба Божа і послідна Реколєкційна Проповідь, загальне св. Причастіє вірних Благосл. Найсв. Тайнами і закінченє Реколєкцій.

643, 1—2 **Свящ. Василій Лончина.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Федір Федорців,** співробітник і б. начальний редактор „Діла“, упокоївся в середу, дня 5. с. м. по операції на жовчеві каміння. Покійний уродився 1. XII. 1889. в селі Долині (Товмаччина). Гімназію скінчив у Коломиї, на права ходив у Львові. Був урядником Земельного Банку, потім видавцем „Шляхів“ та співробітником і редактором ріжних видавництв. Мимо слабого здоровля визначався дійсно великою робучістю, тому постійно вироблявся, як публіцист і дійшов згодом до того, що став безперечно найлучшим співробітником. Під оглядом релігійним був ліберальних поглядів. Тим відрадніша вістка, що перед смертю висповідався і приняв св. Тайни. Оставив жінку і малу донечку. В. Й. П.!

—o—

Від Марійського Т-ва Молоді

На днях вислано всім орґанізаціям М.Т.М. по 2. примірники квестіонаря до виповнення з Х. Комунікатом Головної Управи. Прохається всіх Всеч. ОО. Провідників і Хвальних Управ о точне виповнення тих квестіонарів та прислання одного виповненого примірника до Гол. Управи М.Т.М. у Львові (п. скритка 108). Коли яка орґанізація не одержала через помилку або недоручення тих друків, хай сейчас зареклямує. Головна Управа М.Т.М.

ДО ВСЕЧЕСНІЙШИХ ОО. ПАРОХІВ,

які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди УГА, котрі занимаються продажу девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень папереду та в цей спосіб помогти своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: Л. Яків, Запитів, почта Підліски малі. 636 1—3.

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

МИХАЙЛА СТЕЦЯ

:: абсольвента заграничного крою ::

виконує всякі кравецькі роботи солідно і скоро.

ДЛЯ ВСЕЧ. ДУХОВ. ВИГОТОВЛЯЮ КОЛПАКИ, РЕВЕРЕНДИ. ПАПІСТИКИ ПЛАЩІ І ПОКРИТТЯ НА ФУТРА

по найновішим взорам.

637 Адреса: 1—3

ЛЬВІВ, вул. ЗЕЛЕНА, ч. 31.

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 13—20

СВІЙ ДО СВОГО! СВІЙ ДО СВОГО!

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Петра Подоляка

ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА

з днем 1-го жовтня ц. р.

з вул. Жовківської 28. на вул.

ТРЕТЬОГО МАЯ ч. 11.

Виконує всілякі переплетн. вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі наклади :-: :-: до брошурування. :-: :-:

Поручається ласкавій дальшій увазі.

638 1—3

ПОРОШОК „KOGUTEK“ ДЛЯ ДОРОСЛИХ

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИК **БІЛЬ ГОЛОВИ**

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві. 618

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 3-5

ВАЖНЕ! НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ!

Розпорядком церковних Властей на місяць березень назначені експіяційні й благальні Богослужения за переслідування релігії в СССР.

Українська Християнська Орґанізація

видала в тій справі брошуру

о. Д-ра Т. ГАЛУЩИНСЬКОГО ЧСВВ.

п. н. ЦАРСТВО САТАНИ НАСТУПАЄ НА НАС.

Брошура подає богато фактів з релігійного переслідування на Радянщині та дає богатий матеріял для проповідей і рефератів.

Ціна 1 примірника 80 сот. З почтовою пересилкою 1 зол.

Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Кльоновича 8. 636 3—?

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.

578 поручає

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

14-50

На зиму в гори!

Хто потребує перебути зиму в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, елєктричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовлення звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 MIKULICZYN. 19—?

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

565 17—40

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (1-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена з 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо!** Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 98-100

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає найновіші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 10-?

Артистична Переплетня

миколи

КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 12-20

ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ

є

ТОМАСИНА

тисячекратно випробована.

ТОМАСИНА ділає довготревало, а тимсамим є дешева.

ТОМАСИНА ділає негайно, тому що розпускається у підшкірній воді.

ТОМАСИНА дає гарні врожаї збіжжа й окопових ростин, перепинює вилягання.

ТОМАСИНА відквашує рілю, містить крім фосфорового квасу, 50 % ділаючого вапна.

Замовлення Томасини на час конечні.

633 3-5

Осип КАРРАХ,

ЛЬВІВ, вул. Костюшка, ч. 18.

Цінники й проспекти даром й оплатно.

ЖАДАЙТЕ ПО УСІХ КООПЕРАТИВАХ

МИЛО ЦЕНТРОСОЮЗА

ВИРОБУ ОДИНОКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВНОЇ ФАБРИКИ

В кождій хаті — тільки своє мило „Центросоюза“.

641. 1—1

ПОШИРЮЙТЕ РІДНИЙ ПРОМИСЛ

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер 13. березня 1930. Ч. 19. (319)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Великі маневри анґлійської фльоти

Точно в мінуту по півночі з суботи на неділю зачалися на Середземнім Морі великі маневри анґлійської воєнної фльоти, в котрих бере участь поверх сто воєнних кораблів. Будуть переведені нічні й воздушні напади та спроби проломів підводними лодками. Інсценізування маневрів на таку міру звертає увагу тим більше, що рівночасно в Лондоні відбувається конференція в справі роззброєння на морях.

Паніка на біржі в Лондоні

З Лондону доносять: Вістки про події в Індії викликали на біржі в Лондоні паніку, якої вона не зазнала від 20 літ. Вістки ті голосять, що Ґанді передав ультімат віце-королеви Індії й зачав формувати перший ударний відділ проти панування Анґлії. Той відділ призначений виключно до пропаґанди. Такою силою стає в сих часах пропаґанда.

Нове потрясення америк. господарства

З Ню-Йорку доносять: „Нешіонал Сіти Бенк оф Ню-Йорк“ стверджує, що від січня йде нестримно упадок цін товарів, особливо збіжжа і бавовни, що впливає недобре на промисл і торговлю. Розуміється, до великого упадку цін, який був в рр. 1920-21, ще далеко. Тоді цифровий індекс упадку цін всіх товарів був з 251 на 123, а ціни сирівців з 244 на 109. Мимо теперішного потрясення сталевий промисл держиться дуже добре і навіть росте.

„Похід голодних“ в Европі й Америці

Вже наспіли звіти про вислід т. зв. „походу голодних“, котрий комуністи призначили на оден день в цілім світі, а саме на 6. березня. — В Берліні той день був дуже бурливий. Дійшло до кривавих бійок. Комуністи пробували заняти оден банк. — Подібно було в Анґлії, а саме в Лондоні, Менчестері, Ґлесґові та в столиці Ірляндії, Дубліні. — У Відні та Парижі не могли комуністи зробити більшої демонстрації. — В столиці Америки Вашинґтоні спробували комуністи наблизитися навіть до Білого Дому, резиденції президента. В Ню-Йорку дійшло до кривавих сутичок.

Протести проти релиґійних переслідувань

Чехословаччина протестує.

З Праги доносять: Пражська преса присвячує багато уваги теперішній ситуації в совітській державі. Ґазета „Словак“ помістила обширну статтю про ту ситуацію. Вона вказує на грозячу цілій Европі небезпеку в справі економічного життя ізза знищення большевиками такого великого ринку, яким була колись Росія. Російські еміґранти відбули в Празі демонстраційне віче в справі релиґійних переслідувань в СССР.

Америка протестує.

З Ню-Йорку доносять: Американська преса присвячує багато місця протестам проти релиґійних переслідувань в большевії. Ті протести вносять і католики і протестанти і жидівське духовенство. Особливо різко запротестував епископ анґл. церкви в Ню-Йорку Меннінґ і рабін незалежної синаґоґи Візе.

Петиція до през. Гувера в справі реліґ. переслідувань.

З Вашінґтону доносять: Американський комітет для оборони прав національних меншостей і віроісповідань звернувся до президента Злучених Держав Америки Гувера з петицією, в котрій просить його, щоб далі твердо стояв на становищі непризнавання совітського правительства та своїм авторитетом старався забезпечити віруючих людей перед переслідуваннями большевиків.

Голяндія протестує.

З Амстердаму доносять: Тут зібралися католики з протестантами й жидами на спільне протестаційне віче проти реліґійних переслідувань в СССР. Комуністи пробували зірвати віче, діставшися на збори з фальшивими білетами. Прийшло до бійок. 200 комуністів увязнено.

Російська еміґрація протестує.

В Парижі відбулися публичні збори в справі реліґ. переслідувань в СССР. Предсідателем зборів був А. В. Карташев. Ухвалено однодушно резолюцію такого змісту: Ми представники ріжних віроісповідних і національних ґруп російських без ріжниці політичних поглядів ухвалили звернутися до всіх народів з отсею заявою: Перед лицем всего світа свідчимо, що хоч як брехлива совітська влада старалася се закрити, релиґійні переслідування в СССР. все були основою червоного террору і тепер приняли особливо жорстокий характер. Звертаємося до всіх моральних і політичних Авторитетів цивілізованого світа з зазивом, вступити в рішучу боротьбу з тим нелюдським варварством, що нищить найбільш корінну зі всіх людських свобід — свободу реліґійної віри. Ми з братерським признанням зустрічаємо филю святого негодування, котра проти кремлівських насильників підіймається серед католиків, протестантів, анґлікан, православних і инших віроісповідань. Надіємося, що ті голоси віруючих розбудять совість всіх культурних націй і викличуть таку моральну війну, такий „святий похід“, що під його сильним натиском впаде діявольська твердиня комунізму“.

——o——

„Божі іскри“ у Львові

У Львові, в салях Промислового Музею, відбувається тепер вистава ґуцульського мистецтва: килимів і дрібних деревляних виробів. Вона скромна, дуже скромна: займає всего пару саль того музею. Та хто її відвідає, той певно не пожалує свого небеличкого труду Чому?

Тому, що побачить там дійсне мистецтво, побачить те, що називають „артистичною вартістю“ твору, яку власне можна тільки побачити й відчути, бо всякі дефініції й описи „артистичної вартости“ нічого не означують і нічого не описують.

Мистецтво, штука має безліч дефініцій. Звичайно розуміють під мистецтвом усяку творчість, р о з в и н е н у на основі вродженої здібности. Вислід, овоч такої творчости називають „твором мистецтва“. Він звичайно — підчеркуємо слово: звичайно — ділає в піднеслім того слова значінні або на очи людей, або на їх почування, або на їх духа, їх думки, або на всі ті річи. „Звичайно“ ділає, „звичайно“ підносить їх, а не „все“. А звичайно длятого, бо людський смак і зміст думок та почувань се дуже змінчива річ, залежна не тільки від епохи, в котрій люде живуть, від країни, від підсоня, від степеня їх культури, від їх заняття і т. д. Вже ізза тих усіх передумов той сам твір мистецтва одному поколінню навіть того самого народу, не кажучи вже про одиницю, дуже подобається, а другому ні. Враження, яке робить мистецький твір, залежить іще від внутрішнього відношення його змісту до його форм і до його значіння, від його пляну, його льоґіки і його викінчення. Та в усіх тих і багатьох инших передумовах, яких у короткій статейці неможливо порушити, є ще якесь зовсім ірраціональне, таємниче „щось“, котре головно рішає про мистецьку вартість твору, якої ніхто означити не годен, а бодай досі ніхто не означив. Длятого те „щось“ називається символічно „Божою іскрою“. Та іскра проявляється і ділає всіляко — залежно від рода мистецького твору, від темпераменту й характеру мистця, або й цілого його племени, раси та напряму її духа і змагання. Ділає ніжно мов голос мами, котра промовляє до хорої дитинки, ділає могутно мов надприродний голос з иншого світа, ділає скромно як хід невинної дівчини, ділає блискучо як побідник в поході, що їде в славі своїй. Як на небі розсіяв Бог безліч зір, уложених тут і там також у могутні системи та молочні шляхи, видимі й невидимі, так і на землі в области мистецьких проявів людського духа, створеного на образ і подобіє Боже, дає людям силу творити подібні дива, то одинцем, то могутними системами котрі ми називаємо „стилями“ мистецтва: єгипетським стилем, котрий своєю масивністю і строгістю змагає до того, щоб минущим річам дати вічну тревалість; грецьким стилем, в котрого гармонії чути переживання сучасности; ґотійським стилем, котрий своєю стрілистістю немов удуховнює камяний матеріял і підносить його в область надприродного; византійським стилем, котрий має в собі щось з єгипетського тільки поширеного й заокругленого в собі мов досконала формою баня небесна; ренесансовим стилем, котрий являється виразом радости з природних форм, кра-

сок і взаємин; бароковим стилем, котрий відвертається від спокійних ліній ренесансу і навіть у своїх малих прикрасах змагає до чогось безмежного й невисказаного мов почування любови (пор. невеличкі камяні лямпіони на мурах св. Юра у Львові, яких не віддасть ніяке наслідування). Все те „Божі іскри", цілі снопи і блискучі полоси їх...

А якіж ті „іскри Божі" в гуцуцькім мистецтві? Вони дуже дивні, бо в них можна в мініятурних формах побачити буквально всі висше названі стилі, не виключаючи староєгипетського орнаменту. Відки се? Бог оден напевно знає. Мабуть з інстинкту крови того дивного племени, котре не має ніякого таланту до співу й музики, а зате має високий мистецький дар до орнаментики, різьби і будівництва. Здається, що в тім племени пливе багато крови нашого культурного боярства, котре в часі ріжних політичних переворотів століттями втікало в тяжко тоді доступні гори. Здається, що є в нім і домішка крови римських леґіонів, котрі століттями стояли недалеко від наших Карпат (вали Траяна!) і мусіли нераз запускатися в наші гори. Здаєтьса що в гуцулах є також дещо трако-ілірійської крови, на що вказувалиб такі назви їх гір, як Говерля і Горґани. Всі ті таємниці ждуть іще своїх докладних дослідників. Всі ті й инші впливи замальґамовані нашою, славянською, руською кровю й залиті її південним, живим українським відтінком немов прозрачним бурштином. Мистецтво того нашого племени при трохи сприяючих обставинах мати-ме велику будучність.

Все на тій малій виставі гарне, прекрасне, оригінальне, трівке і — дешеве. Нпр., чудовий килим з дискретно попелястим тлом і чорним ґустовним орнаментом коштує всего 170 зл... Се просто нічо в порівнанні з трівкістю матеріялу та надзвичайно аристократичним смаком у виконанні.

Такі вистави гуцульського мистецтва повинні бути уряджені в кождім нашім місті. Тільки треба їм дати реклямy, рекламу і ше раз рекламу. Яку? Таку, з такою любовю роблену, яку проявили до того мистецтва бесідники в часі отворення сеї вистави, а головно п. Дворский, директор „Ліґи Промислової Помочи", котрий виложив ясними, горячими словами, як те мистецтво повстає, який його матеріял, як гуцули закрашують його природними красками з коріння ріжних дерев і зел, яка краса і величезна трівкість їх робіт і т д. Се вистарчить, тільки — треба се напечатати, додати до того кілька вибраних голосів преси (а є вже з чого вибрати) і поширити. Бо мистецтво без реклями промовляє тільки до дуже нечисленних одиниць, а мистецтво з реклямою говорить до цілих народів і континентів.

Годиться ще згадати коротенький реферат п. М. Голубця і щиру подяку дир. Промислового Музею п. Цесьлі, котрий дякував несподівано численній публиці за її відвідини вистави.

Та вистава потреває у Львові ще до 16. с. м. Вступ 25 сотиків. Головний вхід до Музею від Гетьманської вулиці.

А. Ч.

——o——

Лютеране в Лодзі моляться цілий тиждень

З Лодзі доносять: Лютеранський обер-пастор в Лодзі, Дітріх, зарядив у лютер. церкві св. Йоана збірні молитви за християн, переслідуваних за реліґ. переконання. Цілий тиждень кождого вечера оден пастор виголошував проповідь, а потім біля вівтаря читали довгу молитву о страдаючих за віру. Кождий раз храм був переповнений молячимися.

——o——

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

10-ліття видавничої праці Михайла Таранька

III.

„Накладня М. Таранька" випустила опріч журналів понад 180. ріжнородних видань для дітей і молоді, чим у великій мірі причинилася до поширення добірної лектури серед широких кругів української дітвори. Видання М. Таранька можна поділити на кілька серій:

Перша серія обнимає книжечки з барвними малюнками, з невеличким текстом або без тексту, для найменших дітей, які доперва вчаться спостерігати. Сих видань, друкованих з великим грошевим вкладом у Німеччині та виданих з мистецького боку прегарно, є 40 чисел.

Друга серія — се „Діточа Бібліотека" для дітей середнього віку, в яку входять байки, казки і цікаві оповідання, прикрашені численними ілюстраціями, та сценічні образки для театральних діточих вистав. Ся серія має 92 випусків, а в найблищому часі має вийти ще 8 цікавих книжечок: „Робінзон Крузо", „Казки Ґріммів", „Китичка желань", „Малий Декляматор", і ин. У сій серії маємо вибір добірних і недорогих книжечок, що своїм цікавим змістом глибоко записуються в діточій уяві. Огляд важніших книжечок сеї серії подав я на сторінках: „Нової Зорі". Накладня М. Таранька повинна звернути більшу увагу на видання книжечок морально-дидактичного змісту в роді: „Чемний Тарас" і дешевих історичних видань особливо з княжої доби та з історії наших визвольних змагань.

До третої серії належить: „Пластова Бібліотека", в якій вийшло досі 5 книжечок.

IV.

Четверта серія — се твори світової дитячої літератури і наших письменників для молоді, яких Накладня М. Таранька видала досі 12 томів. В тій серії є чотири белетристичні твори світової слави. „Малий льорд", повість американської письменниці Ф. Бернет, з якої молодь учиться ставити вище добро ближнього понад свої забаганки і відноситися до других з любовю. Видання книжки дуже старанне, а численні ілюстрації збільшають ще зацікавлення. „Малі герої" — се збірка гарних оповідань Амічіса-Пезерцані про молодих борців, що вже за молоду привикають до боротьби з життям та вчать молодь сміливости і витревалости в кождому розпочатому ділі. — „Дон Кіхот з Манчі" (в 2 томах), переклад знаної сатиричної повісти, еспанського письменника М. Сервантеса, в якій представлена боротьба висших змагань з низькими інстинктами людини. — На особлившу увагу заслуговує твір французького письменника Е. Мілєра п. з. „Молодість славних людей", в якій у формі оповідання переповідає автор дитячі й молодечі літа багатьох славних людей та підкреслює скрізь потребу рішучости і сили волі в людини. В книжці багато виховного і навчального матеріялу, а все представлено цікаво.

Три книжки сеї серії оповідають про дивні, цікаві подорожі та пригоди. „Шансельор" Верна, „Пригоди Пінокія" Кольдія і „Дивні подорожі та пригоди Чваньківського" Я. Вільшенка.

В сій серії маємо також три інтересні твори з життя-буття звірів. „Мої знакомі" Е. Томпсона, „Оповідання з царства звірів" М. Рубакина, та „Дикі звірі" А. Гайльборна — се недавно видана, дуже цікава і хосенна книжка, прикрашена численними, добірними ілюстраціями, в якій зображене життя 43 родів ріжних звірят.

З царини народніх леґенд і казок маємо в сій серії дві незвичайно інтересні книжки. „Як повставав світ" пок. В. Гнатюка, збірка народніх леґенд з історії природи і людського побуту, яку кождий прочитає з великим зацікавленням. — „Тихе слово" — збірка казок пок. І. Липи, основаних на нашому національному підкладі, з 20 двобарвними ілюстраціями В. Цимбали.

Крім того видала Накладня М. Таранька низку корисних книжок і підручників: „Підручник шведської руханки" П. Франка, „Історію і Теорію музики", „Шкільні бібліотеки" — де подано поученя про веденя дитячих бібліотек і розвідку про діточу книжку, „Про шкільні кооперативи" Л. Войчака і книжку на суспільно-економічну тему: „Тайни успіху в інтересах" Г. Кассона.

Тепер зачинає видавати Накладня М. Таранька періодично раз на місяць популярні, багато ілюстровані, книжечки з ріжних ділянок знання. Сі книжечки стануть інтересною та пожаданою лектурою для широких народніх мас і для шкільної молоді. При допомозі сеї „Популярної Бібліотеки" наша інтеліґенція могти-ме з успіхом вести культурно-освітну працю. Цілорічна передплата на 12 книжечок виносить 15 золотих.

Переглядаючи десятьлітну видавничу працю Михайла Таранька, муситься признати, що для великої ідеї виховання молодого українського покоління поклав видавець великі заслуги. Завдяки своїй енергії, смілости і підприємчивости п. М. Таранько збільшив нашу діточу літературу, численними дуже добрими, ілюстрованими виданнями, які сповняють високе культурне завдання, бо помагають плекати чисті характери й ублагороднювати діточі серця. Якби не вид. „Накладні М. Таранька", наші діточі бібліотеки просто немоглиб істнувати з причини недостачі відповідних діточих книжок.

Щоб се хосенне Видавництво могло розвинути та поширити свою діяльність, мусить наше громадянство, головно духовенство й учительство, більше цікавитися дитячою літературою та занятися її поширенням. Коли повстане більший попит за діточою книжкою, значно піднесеться продукція дитячих видань та дорівнає подібним виданням у висококультурних европейських краях, де велику вагу приписують діточій літературі і щиро нею опікуються, а видавці й автори діточих творів зеднують собі славу і пошану всеї суспільности.

Тому, що загал української дітвори так як позбавлений тепер рідної школи, мусимо тим більше ширити цікаву, гарну діточу книжку, яка булаб у силі підготовити молоді покоління до нового життя.

——o——

Протест Апостоляту св. Кирила і Методія

„Оссерваторе Романо" з дня 30. I. 30. оголосив протест Апостоляту св. Апостолів Кирила і Методія (товариство, котре працює над злученням православних з Католицькою Церквою). В тім протесті напятноване протирелиґійне біснування Совітів, як „визиваюче нарушення найпримітивніших прав людини на свободу" і як „спустошення тисячелітньої християнської культури й обичайности" та піднесений якнайгостріший протест проти жахливих убийств невинних і безборонних людей. Поступування Совітів се „кпини зі всіх культурних здобутків, питомих людській гідности, які боронило людство перед тиранією на протязі соток літ". Апостолят св. Кирила і Методія хоче сим протестом зрушити совість суспільности та запобічи байдужности і бракови почуття для безмежних страдань російського народу.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицькач. 16.
поручає: **Зимові новости для Пань на плащі, костюми і сукні.** — Ковдри, коци і полотна у великім виборі **ВОВНИ анґлійські краєві на мужеські одіння.** 562 16-30

ЕКОНОМІЧНІ СПРАВИ

На конференції в Женеві відбувається завзята боротьба в справі т. зв. „цлового перемиря", котре малоб бути передумовою до підготовки „Злучених Держав Европи", покищо в економічній области (плян Бріяна). Проект того перемиря виглядає дуже скромно: він зложений з чотирох точок такого змісту: 1) Не вводити ніякого нового і не підвисшувати старого цла. 2) Не вводити внутрішних оплат на чужі товари. 3) Не протеґувати адміністраційно своїх і не шиканувати чужих виробів. 4) Виконувати договори про обмеження привозу й вивозу без огляду на те, чи ті договори вже ратифіковані, чи ще ні... Представники держав промислових і торговельних (особливо Голяндії та Франції) дуже горячо підперли той проект. Представники держав аґрарних (як Італії, Польщі, Румунії, Югославії і т. д.) виступили з ріжними закидами, або виразно заявилися проти того, як пр. Італія. Польська преса пише, що вправді відродження екон. життя Европи залежить від співділання держав, але воно може довершитись й на шкірі Польщі, „котрій з її маєтку не багато більше остало як шкіра та кости." Влучна характеристика біди, в якій опинилося населення в сій державі.

——o——

На балкані знов вибухають бомби

25 ранених. — Справці втекли.

З Білгороду доносять: В м. Прст о год. 18.30, в часі найбільшого руху на вулицях два незнані осібняки кинули до ресторану через вікно дві бомби,а потім ще дві на вулиці. В ресторані зранили 9. осіб, на вулиці 16. Один ранений вже помер. Ізза паніки вдалося їм утечи в напрямі болгарської границі. Припускають, що то болгарські комітаджі.

——o——

Маленький фейлєтон

I.

Харч для нервозних

Нервозні люде повинні мати харч поєдинчий, але ріжноманітний. Особливо добрі для них страви молочні й ростинні, сир, овочі, компоти, редьква, риж, бульба. З тих річей треба для них приготовляти всякі страви поруч хліба, масла і леґуміни. Мяса давати їм мало, корінних приправ дуже мало, бо се їх дразнить. Мяса не вільно їм давати більше як раз на день, а й тоді лучша для них риба. Нервозні повинні рішучо уникати сильної кави, сильного чаю й усяких алькоголів та ліхерів. З напитків добрі для них: лімоняда, вода з малиновим соком, житна кава і чай з листків суниці.

——o——

II.

З лікарських порад

Найважніша річ для збереження здорових зубів се вичистити їх, по кождій їді, особливо від частинок харчу, які остають між зубами. Порядне полоканнє зубів при помочи щіточки важніше перед нічним сном, ніж рано. Вставши рано, можна задоволитися полоканням звичайною водою. Важна річ, щоб лікар оглянув зуби що три місяці й усунув зубне каміння та вчас запльомбував зіпсуті зуби.

ДОПИСИ

ПЕРЕМИШЛЬ. Дня 22. січня 1930. відбулися Загальні Збори Вдов. Сирот. Інституту при участи 40 деканальних відпоручників. На тих Зборах ухвалено зміну статута, що була актуальна від довшого часу для успішного дальшого ведення справ Інституту. При кінці ухвалено однодушно протест проти жорстоких переслідовань большевиками реліґії та всего, що дороге нашій науці на Вел. Україні, а також обурення проти підкопування авторитету Церкви в часах так ґрізних для св. віри через ширення брошур в роді „В обороні прав нашої гр. К. Церкви" і понижування тих, які прилюдно проти сеї поганої брошури виступили. — Вибрана з рамени Заг. Зборів депутація зложила Їх Преосв. Йосафатови заяву синівської преданности і любови. Дня 25 лютого 1930. відбулася конференція членів Т-ва „Пер. Еп. Поміч", на якій явилося 82 учасників з 42 деканатів навіть з далекої Лемківщини. По рефераті о. Мариновича п. з. „О потребі самопомочи" розвинулася жива дискусія. Ухвалено створити в Епархії: 1. фонд позичковий, до котрого всі священики мають платити добровільно по 1·50 місячно. 2. фонд похоронний з вкладкою 3 зол. місячно так, щоби на случай смерти священика можна було виплачувати родині до 200 зол. і 3. фонд підмоги церквам. До сего фонду мають платити всі церкви по 6 зол. річно. Надто порішено розвинути живу акцію в цілі побільшення сего фонду через добровільні жертви, бо заходить велика потреба самооборонної акції в загрожених місцевостях зах. частей Епархії. Також порішено створити кружки П.Е.П. по всіх деканатах для успішного переведення в життя ухвалених на конференції справ. На сій конференції можна було ствердити, що Духовенство свідоме грози, яку переживаємо і розуміє, що в таких часах треба всім залишити то, що нас розєдиняє, ослабляє, а злучити в братній любови всі сили до спільної, жертвенної оборонної праці для добра Церкви, народу і свого власного істнування. Учасник.

ЖОВКВА. Громадяни міста Жовкви, зібрані 4. марта 1930, вислухавши реферату о. Маркіяна Марисюка ЧСВВ., про страшне переслідування християнської реліґії в Росії й на Україні, повзяли однодушно ось таку резолюцію: Супроти страшного реліґійного переслідування, яке терплять наші брати за Збручем, ми, громадяни міста Жовкви, в звязку з письмом св. Вітця і нашого Преосв. Владики клонимо свою голову перед мучениками за Христову віру в Росії і на Україні та оголошуємо як найбільш рішучий протест проти звірського переслідування християнської віри й урочисто заявляємо, що напружимо всі свої сили до боротьби з безбожним комунізмом по думці Вітця всього християнства Папи Пія XI.

——o——

Сущность мірового зла состоит в отчужденіи и разладѣ всѣх существ, в их взаимном противорѣчіи и несомѣстимости. Но в етом же самом состоит и безсмысленное (ирраціональное) бытіе міра. Мы называем безсмысленным все то, что ни с чѣм не вяжется и не ладится, что всему противорѣчит и ни с чѣм несовмѣстно. И так, злое и безсмысленное в сущности одно и тоже. (Соловьев, „Духовныя основы жизни", ст. 88).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Заряджения торжественного Богослуженя надолуження за зневаги Бога й святотатства большевизму та всі жертви переслідування християнської віри в Радянській Україні, Білоруси й Росії в цілі упрошення закінчення тих переслідувань. Се повний заголовок заряджения Високопреосв. Митрополита А. Шептицького. Зміст: Святотатська боротьба на Радянщині проти Всевишнього Бога й усякої реліґії, а передовсім християнської збільшається майже з кождим роком. Горстка злочинців, що завдяки дивним обставинам змогла захопити владу в Москві й силою заняла В. Україну, поставила собі за задачу, боротися проти Бога, людської совісти й усього, що є якоюнебудь благороднішою ідеєю. Під яким небудь позором засуджували, з процесами чи без них, священиків на смерть, на вязницю, на заслання. Забороняли науку реліґії для дітей, підкопували подружжа й родину. В кожде село впроваджували зародки ненависти молодших до старших, убогих до богатших, нищили народ матеріяльно й морально, вихісновували робітників до небувалих границь. Міліони дітей вправляли в злочинах. Так допровадили нарід до крайної розпуки. Перебралася міра. Св. Отець у письмі з 2. II. с. р. згадавши все, що зробив Його попередник бл. п. Папа Венедикт XV. і Він сам, шоби здержати реліґ. переслідування та злагодити нещастя народу, повідомляє, що дня 19. III., котрого лат. Церква обходить памятку Оруженика Божої Матери св. Йосифа, наміряє відправити над гробом св. Петра торжественне Богослуженя на задоситьучинення Божому Серцю Ісуса за страшні зневаги Богу на Радянщині і за спасення душ, наражених на переслідування, та щоби випросити в Бога пільги для бідного народу, та щоб одиниці й народи вернули до св. катол. Церкви, одинокого Спасителя й Ізбавителя, Господа нашого Ісуса Христа. Св. Отець надіється, що не тільки Духовенство й нарід м. Риму, але й усі Епископи цілого світу злучаться з Ним у тій молитві надолуження й випрошення милосердя для бідного народу, що стогне під ярмом большевизму. Йдучи за приміром Св. Отця, заряджуємо, щоби в другу неділю посту 16. березня с. р. у всіх церквах нашої АЕпархії відбулося торжественне Богослуженя в описаних в тім письмі намірениях Св. Отця. Просимо о велику річ, котра далеко переходить усяку людську силу, але сильний сей, що сказав: „Істинно кажу вам, що хто скаже сій горі: двигнися і киньсь в море, і не буде сумніватися в серці своїм і вірити-ме, що станеться те, що скаже, — буде йому; длятого кажу вам, чого в молитві просите, вірте, що одержите і станеться вам" (Мар. XI. 23, 25). — Далі слідують заряджения.

Осудженя брошури „В обороні прав нашої гр. кат. Церкви", Львів, 1929. Накладом Гота. — Брошура „В обороні прав нашої гр. кат. Церкви" мимо свого титулу не є написана в обороні, а на велику шкоду нашої гр. кат. Церкви, бо підкопує і нищить найвисший авторитет Апостольської Столиці й авторитет Епархіяльних Епископів. Так писати про нашу Церкву може тільки або ворог, що удає приятеля, або цілковито засліплений чоловік, що не здає собі справи з того, що робить. Осуджуючи рішучо писання про такого рода внутрішні справи Церкви й спосіб, в який вони представлені в згаданій брошурі, Митроп. Ординаріят накладає на автора тої книжки слідуючі церковні кари: Як автором є священик львів. АЕпархії, є засуспендований „a sacris" на 3 місяці з обовязком цофненя і знищення накладу книжки, а як є священиком не львів. АЕпархії, — не вільно йому на території львів. АЕпар-

хії ані правити Служби Божої ані справувати жадного священодійства, доки не надгородить кривди, зробленої нашій Церкві, цофненням і знищенням всіх примірників, які ще можна вицофати і знищити. — Від Митроп. Ординаріяту. † Андрей, митрополит. („Львівські Архіепархіяльні Відомости“ з 25. II. 1930).

(Показується тепер отже, що велика сила збірних протестів нашого Всечесного Духовенства з епархій перемиської і станиславівської були здоровим відрухом на небувалий пашквіль, а ті одиниці, котрі „гіршилися“ протестами або „не бачили нічого злого“ в осудженій висше брошурі, мають тепер найлучшу відповідь).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

В ДВА ДНІ по зложенні уряду стареньким кардиналом Гаспаррі́м одержав він від короля Італії дуже високий ордер Аннунчіяти. Коли італійський посол при Ватикані ґраф. Векчі вручив йому той ордер, старенький кардинал зі зворушення розплакався. Тревало довшу хвилину, заки вспів промовити: „Я ніколи не сподівався, що свою священичо-політичну діяльність скінчу аж таким признанням свого рідного краю“. Тими словами старенький достойник Церкви натякнув очевидно на ту довго треваючу боротьбу між кат. Церквою й урядом Італії, котра перед самим його уступленням щасливо закінчилася. Св. Отець подарував кардиналови Гаспаррі вілю Колле Опіо, де він по великих трудах сподівається дожити свого працьовитого віку в спокою.

ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ Тардіє, прийшовши другий раз до влади, зорієнтувався більше на „ліво“, ніж за першим разом. Щоб заспокоїти апетити провідників ріжних „лівих“, створив нові теки, напр. опріч мін. фінансів ще мін. скарбу і мін. буджету. Такими способами забезпечив собі 30 до 50 голосів більшости.

ПРОВІДНИК ІНДІЇ Ґанді поставив Англії 8-дневний ультімат для виконання ухвал Нац. Конґресу в Індії. В разі невиконання тих ухвал заповідає податковий страйк і бойкот адміністрац. урядників та опір проти їх розпорядків.

БОЛЬШЕВИКІВ ЗОВСІМ РОЗЧАРУВАЛО інтервю правосл. митрополита Сергія. Се видно зі вступної статті офіціяльних „Известій“, котрі жалуються, що заява Сергія й инших „висших ієрархів тихонівської церкви“ не перервала „хрестоносного походу“ публичної опінії світа проти СССР. з приводу — як кажуть „Известія“ — „мнимих“ переслідувань релігії в СССР. — Треба дійсно дивуватися, що большевики хоч на хвилю могли припускати, що культурний світ повірить вимушеним заявам ієрархів, якоїнебудь церкви, що знайшлися в тяжкім полоні у большевиків та не мали досить сильної волі, щоб опертися оповіщенню подиктованих їм неправдивих заяв.

АРАБИ ЗНОВ НАПАЛИ на Трансйорданію. Англійська влада вислала проти них військові частини. В перших сутичках убили Араби 10 англійських жовнірів.

ЦЛОВА УНІЯ МІЖ АВСТРІЄЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ. Великого діла довершив б. директор віденської поліції, а тепер канцлер малої Австрії, д-р Шобер. Порозумівшися з Італією, поїхав опісля до Берліна, де уложено основи трівкого торговельного договору між Австрією й Німеччиною. Німецька преса підчеркує що се тільки перший крок до цловой унії тих двох держав, через що в самій середині Европи повстане перший могутний блюк держав на економічній основі, котрий мати-ме 70 міліонів мешканців. Наслідки того, покищо трудно предвидіти.

НОВИНКИ

Криваві демонстрації в Сяноці. В фабриці ваґонів Зеленевского в Сяноці працювали до недавна 2.000 робітників. Коли їх зредуковано до 600, зробили вони демонстрацію перед староством. Раз розігнані зібралися вдруге. Прийшло до кривавої бійки з поліцією, в котрій ранено 3 робітників тяжко, 3 легко та побито 6 поліціянтів. В місті повстала паніка. Спокій привернуло військо.

Два рази відкладаний процес українських культурних діячів мав вже нарешті зачатися в найбільшій салі Харкова. АТЕ доносить, що чрезвичайка зорґанізувала спеціяльну охорону будинку, в котрім відбувається процес. Про вислід процесу поінформуємо читачів, коли сюди наспіє більше вістей про нього.

Котюзі по заслузі. Преса принесла вістку, що Галичанина, Матвія Яворського, котрий на Україні грав ролю страшно завзятого комуніста і за те іменований був навіть членом Академії Наук (без потрібних на те кваліфікацій) — викинули з комуністичної партії. Причина: Відкрили документи, що Яворський в часі війни служив у німецькій розвідці (шпіонажі) й був завзятим ворогом комуністів. До того треба додати, що ставши за свою ком. аґітацію любою у большевиків особою, в поганий спосіб нападав на дійсних українських учених за брак у них „ком. світогляду“...

В Америці 4 міліони безробітних. З Ню-Йорку доносять: У вашінґтонськім сенаті зголошено внесок у справі боротьби з безробіттям. Число безробітних перейшло вже 4 міліони і далі росте.

Найбільше підводне судно. Із французських корабельних доків в Шербурґу спустили недавно на море підводне судно велитенських розмірів, якого ще доси не було. Судно довге на 160 м., широке на 30 м. Нутро його помістить вигідно 150 людей постійної залоги. Сила двигунів, що порушають нового великана така значна, що судно може ниряти на 40 м. глибше як інші підводні судна. Може воно оставати під водою без перерви $1^1/_2$ дня та переїде в цьому часі 20 тисяч км. Будувати почали судно ще в 1927 р., головно для охорони кольоній. Навіть Анґлія такого судна не має.

Реформи в СССР. Кн. Николай Трубецкой, тепер проф. славістики віденського університету, оповістив інтервю, в котрім каже: Впроваджений большевиками новий російський правопис був уже приготований царським міністерством освіти. Таксамо новий адміністраційний поділ Росії, котрий оповістили большевики, був уже готов у царськім міністерстві внутр. справ.

Характеристика соціял-демократії. Больш. „Правда“ так пише про соціялдемократію: Удар по соціялфашизму повинен відбитися і на тім соц. фашистівськім „отхвостю“, котре ще старається обманювати робітників, примазуючись до комуністичного руху і путаючись у його ніг, котре в особах „правих“ і троцькістичних ренеґатів большевизму вже склонилося до соц. дем. і повинно поділити її долю. Тільки переступивши через прут соц. демократії як „робітничої“ партії міжнародний комунізм завоює робітництво і повалить капіталізм. (Нема що казати, „люблять-ся“ марксісти між собою!)...

Письмо св. Вітця Пія XI., напечатане в 18 ч. „Н. Зорі“, в другій шпальті на долі має звучати так: „...рішили Ми удатися до Нашої Базиліки св. Апостолів відправити св. Службу Божу надолужуючу, благальну...“

——o——

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг повітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 36-?

НОВІ ОРҐАНИ ПРЕСИ

„Україна“. Під таким заголовком появився в столиці Арґентини Буенос Айрес великий український тижневик під ред. Вол. Розумовського. Напрямок його національний, редакційні статті добре писані, тільки рішучо за великі. І за мало вісток про тамошні, арґентинські справи. Ціна річно 3 ам. доляри. Адрес: „Україна“, Буенос Айрес, Болівар 268 есц. 10.

Точило, одинокий український ілюстрований місячник, журнал гумору й сатири в Америці. Ціна 1 дол. 75 ц. річно. Адрес: „Точило“, 632 Селкірк Аве, Вінніпеґ, Ман. Канада. Зміст живий, багато дрібних річей, що характеризують тамошні відносини.

——o——

Оповістки

Хто знав би, де знаходиться інжинір Сергій Георгієвич Штиопуло літ 46, який перед кількома літами втік перед большевиками з України полишивши бідну матір Евгенію Штиопуло в Могилеві Подільськім, на Україні, зволить ласкаво повідомити підписаного. — О. М. Каровець ЧСВВ, Львів, ул. Жовківська 36.

Заходом „Католицької Акції“ у Львові, відбудуться Духовні вправи (Реколєкції) для студентів Висших Шкіл в Церкві Св. Духа Духовної Семинарії при вул Коперника 36, в днях від 16—22. березня с. р. — Призвання помочі Св. Духа і перша наука в неділю дня 16. березня о год 18. 645 1-1

——o——

Жертви

З нагоди Імянин Їх Ексцеленції Кир Григорія, еп. стан., складають на добру пресу: Парохіяни з Пробіжної і Гриньковець 20 зол., о. Василь Жарий 10 зол., Др. Іван Тягнибок, лікар в Пробіжній 2 зол. 649 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Артист-маляр, котрого праці в области церковного малярства стрінулись з загальним признанням і похвалами приїздить з Парижа до Галичини на час літний. — Рефлектуючі Комітети Парохіяльні зволять ласкаво звертатись з замовленнями до Уряду Парохіяльного в Чернихівцях п. Збараж. 643 1-2

Дяк, кавалєр, уміє провадити хор, кооп. книговодство і Аматорський кружок, глядає посади. Ласкаві зголошення: Михайло Коваль, Зелена, п. Бучач 644 1-1

Дяк іспитований, кавалєр, з теноровим голосом, дірігент хору, може вести кооперативне і молочарське книговодство, пошукує посади. — Ласкаві зголошення: Кооператива „Будучність“, в Смолині, п. Немирів. 648 1-1

Парохіяльні бібліотеки й читальняні на сплати. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (І-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпечення рат вимаганий кавційний вексель. **Всі попередні списки парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. „ДОБРА КНИЖКА“ — Львів, почтова скринка 11.** 294 99-100

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО
Львів, Пекарська 1 п. Тел. 36-24
Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 13-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem. Львів, неділя 16. березня 1930. Ч. 20. (320)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Велика утеча з „раю“

Селяне переходять уже й границі Ромунії, Латвії та Естонії. — Інтервенція Папського Нунція.

Аґенція „Іскра“ доносить: Селяне з СССР. переходять уже не тільки границі Польщі, але також Ромунії, Латвії й Естонії. Ті держави в страху перед масовим напором утікаючих селян скріпили війська на границях і дали їм наказ, уживати навіть пальної зброї для здержання утікачів. Здовж границі Бесарабії чути майже безнастанний обстріл граничної лінії Ромунами. Багато убитих і ранених. (Найновіші вісти доносять, що стріляниною з обох боків кордонів масову втечу вже спинено і тільки деяким щасливим удається втечи). Утікачі знаходяться в крайній нужді. Представник „Комітету Нансена“ для допомоги втікачам з Росії, п. Ґалятті, звернувся до польського уряду в справі числа втікачів і одержаний матеріял переслав уже за границю. Дуже важним фактом є те, що св. Отець Пій XI. особливо заінтересувався долею нещасних втікачів. Папський Нунцій монс. Мармаджі заявив уже польському правительству іменем Ватикану, що св. Отець готов дати всяку допомогу нещасним утікачам.

Український політичний процес в Харкові

Процес проти 45 українських учених і культурних діячів уже розпочався в Харкові. Між обжалованими є член Академії Наук Єфремов, б. премієр міністрів Чеховський, б. міністер загр. справ Ніковський і и. Акт обжалування закидає їм, що належали до „Союза визволення України“, котрий змагав до повалення совітів на Україні шляхом збройного повстання. ПАТ доносить, що розправі прислухується цілий конзулярний корпус. Акт обжалування читали два дні. Як на характеристичну рису процесу вказують на те, що опріч двох молодих студентів всі обжалувані се люде старші або середнього віку (Акад. Єфремов має вже 60 літ).

Кінець 5-літної цлової війни

між Польщею і Німеччиною.

Польща заключила з Німеччиною т. зв. малий торговельний договір такого змісту: Кожда з тих держав може вивозити до другої 320.000 тон вугля місячно. Польща може вивозити до Німеччини в перших 18 місяцях 275.000 живих безрог, опісля річно найбільше 350.000, а мясо з безрог тільки до означених фабрик. Німці не згодилися на довіз з Польщі рогатої худоби та мяса з неї, висуваючи можливість зарази, одначе згодилися на перевіз тих товарів далі на захід. Трьом німецьким фірмам корабельним зобовязалася Польща дати дозвіл на отворення філій у деяких своїх містах, м. і. у Львові з тим, що шефи тих філій мають бути тутейші горожане і що німецькі кораблі везти-муть польських горожан з Ґдині або Ґданська. По ратифікації сего договору німецьке посольство у Варшаві буде піднесене до ранги амбасади. Таким чином цлова війна між Польщею й Німеччиною скінчилася по 5 літах. Як? В доволі некориснім для Польщі часі, бо скріплений тепер німецький імпорт ще більше ослабить і так ослаблену продукцію в сій державі. Та з другої сторони можна надіятися на деяке оживлення торговельного руху. Вислід покажеться щойно по якімсь часі.

Проти релігійних переслідувань в СССР.

Протести в Польщі.

Кардинал Каковский, архиепископ Варшавський, зарядив, щоби 16-го с. м. по всіх костелах варшавської епархії відправлено богослуження на інтенцію спасення віруючих перед реліґ. переслідуваннями в СССР. Замість проповідей має бути відчитаний відомий лист св. Вітця, а по полудні того дня мають по всіх парохіях відбутися збори з поученням вірних про страшну небезпеку комунізму. Збори мають ухвалювати резолюції й висилати їх до мін. загр. справ.

Богослуження Союза Польських Соколів.

Союз Польських Соколів постановив по всіх своїх філіях зорґанізувати Богослуження за переслідуваних в СС. СР. християн.

Протести в Ромунії.

Студенти університету в Букарешті взяли участь у торжественній літургії в своїй церкві св. Антонія, відправленій на інтенцію переслідуваних за віру в С. С. С. Р. По богослуженню відбулося масове віче студентів всіх висших шкіл, котре ухвалило звернутися в тій справі до студенства всіх народів.

В одній Москві замкнено 430 церков

Німецька преса доносить: Москвичі любили говорити, що в Москві є „40 сороков церков.“ В дійсности було в Москві 450 церков. З них большевики замкнули досі 430, остало незамкнених ще 20. Багато, зразу замкнених церков опісля збурено, між ними славний Собор Симонового монастиря.

Засів озимини в Польщі

Головний Статистичний Уряд оповіщує: В Польщі засіяно ячменем 1,259.500 гектарів, пшеницею 1,510.000 га, житом 5,982.500 га. Простір засіяний житом і пшеницею трохи збільшився, а простір засіяний ячменем трохи зменшився. Стан сегорічних засівів уважають лучшим, ніж у минувшім році й означують його так: Пшениця 3.8 (м. р. 3.7), жито 4 (м. р. 3.8). — Як відомо, степень 3 означає стан середний, 4 — добрий.

Небувале в історії насильство

Вивласнення селян на Вел. Україні.

Від початку 1930 р. в СССР., зокрема на Вел. Україні відбувається т. зв. колєктивізація селянських господарств — вивласнення селян з їх приватної власности передовсім земельної, відтак з всякої иншої до живого та мертвого інвентаря включно. На місце дотеперішних індивідуальних приватних селянських господарств большевики творять т. зв. господарства колєктивні, що обіймають цілі села та належать до всіх і до нікого. Ті колєктивні господарства від тепер селяне мають обробляти спільно, за що опісля кождий одержить визначений для нього пайок на прожиття. Решту має забирати держава на прохарчування міст та на вивіз заграницю...

Отсе вивласнення села большевики переводять насильно і безоглядно. В тій цілі вони вжили передовсім війска, з якого вже заздалегідь виділили відповідні найбільш певні частини числом около 1/4 міліона. А далі: міських робітників-комуністів, з яких таксамо заздалегідь потворили численні спеціяльні відділи. Вкінці: самих безземельних селян та всяку голоту на місцях. Вся ота величезна добре узброєна армія насильників як саранча кинулася на приказ Москви на безборонні села та стала їх „колєктивізувати“. Як? — Про се свідчить наглядно виступ самого диктатора СССР. І. В. Сталіна, котрий у спеціяльній статті, оповіщеній на днях в большевицьких часописах, візвав згаданих „колєктивізаторів“ до зменшення своєї надто вже великої „колєктивізаторської“ ревности... [1])

Як повідомляє урядова большевицька телеґрафічна аґенція (Тасс), на основі останніх обчислень по день 1. III. б. р. большевики сколєктивізовали вже 55% селянських господарств. Взагаліж створили 110.000 колєктивних рільних господарств, що обєднують у собі 14 міліонів давних селянських ідивідуальних господарств. А простір тих колєктивних господарств виносить около 88 міліонів га землі. Зокрема: з загального числа худоби, що знаходиться на цілім просторі СССР., майже половину забрали вже до т. зв. колєктивних господарств.

А щож на те селянство? — спитає читач. Чи українські селяне, відомі зі свойого привязання до землі, індивідуалізму та власницької психіки, даються зовсім пасивно вивласнювати большевикам? Чи є з їх сторони який опір отсій вівісекції на них?

Нема найменшого сумніву, що українське селянство розпучливо боронить свою землю та свої господарства перед вивласненням. На великий жаль одначе, боронить... голими руками. Бо Москва, занявши в 1920 р. Вел. Україну, в першу чергу кинулася розброювати українське село, яке до того часу було знаменито узброєне. У висліді після десятьох років московської окупації й пацифікації Вел. України, тамошнє українське населення нині майже вповні обезброєне і видане на ласку окупантів. Тим і пояснюються дотеперішні будь-що-будь значні успіхи вивласнення. Та всеж таки якийсь опір селян проти вивласнення є.

[1]) І. В. Сталін: Запаморочення від успіхів. До питань колгоспного руху (Пролетарська Правда № 51 [2566] з 2. III. 1930).

Забезпечення майбутнього дитини дає батькові спокійну совість. Тому батьки забезпечіть своє життя в користь Ваших дітей в одинокім українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ”

601 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 4-10

Свідчать про се глухі вісти про арешти опірних селян, про конфіскати всього їх майна, про масове вивоження їх на заслання на далекий Сибір і про їх розстріли. Свідчить про се вкінці масовий перехід селян через кордон на сей бік, що відбувається раз-у-раз, не зважаючи на обсадження большевиками границі аж потрійними лініями війска, яке до селян втікачів стріляє безпощадно...

Яка іронія! Коли десять літ тому московські большевики йшли з півночи і зі сходу наступом на Україну, українське село не виступило в обороні своєї держави цілою своєю масою, а заняло супроти московських наїзників відомий „прихильний невтралітет“ і навіть переходило на сторону ворога. Бо воно повірило з одного боку большевицьким брехням, що Українська Держава відбере від нього всі здобутки революції, зокрема землю, а з другого — большевицьким обіцянкам, що ті здобутки, отже і землю, забезпечуть йому на віки тільки большевики. Повірило... й у висліді нині большевики відбирають від нього не тільки землю, здобуту підчас революції, але й землю, яку воно мало навіть до революції... Так мститься історична Немезіс за помилки, зроблені у виїмкових моментах історії.

Отся велика помилка, яку десять літ тому зробило селянство на Вел. Україні, повіривши большевикам, і страшні наслідки тої помилки нині, нехай будуть наукою для тутешнього нашого громадянства, зокрема для селянства. Наукою — і пересторогою перед большевиками, які і тут підходять до нашого громадянства, зокрема до селянства, зовсім таксамо, як се вони робили десять літ тому на Вел. Україні.

——o——

Жіноча партія Німеччини

стає на релігійнім ґрунті.

Жінка віцепрезидента німецького парляменту Катерина Огаймб-Кардоф сповістила інтервю такого змісту: Панування партій в державі дійшло до тої міри, що стало шкідливе для держави і народа. Найгірше те, що навіть не знати, хто властиво кермує тими партіями і тим самим державою: се якісь анонімні, укриті сили. Супроти того німецькі жінки виступлять як самостійна партія, оперта передовсім на релігії. Хочемо релігійного виховання наших дітей, опертого на вірі в Бога і в загробне життя. В матеріялізмі й комунізмі бачимо руїну родини і держави. Дальше хочемо охорони приватного майна і приватної ініціятиви та повного зрівнання обох полів перед правом. Наша політична організація оживить все політичне життя.

——o——

УСІ КУПУЮТЬ

ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО,
ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ
ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 17-30

Початки Чина ОО. Редемптористів у нас

(З приводу великого ювилею).

30 літ минає від тої радісної хвилі, коли Преосв. ґр. Андрей Шептицький вступив на галицький митрополичий престіл. Весь наш греко-католицький нарід і тут в Галичині і на закарпатській та заморській Україні з вдячністю згадує цего року ті добродійства, що Всевишній зволив йому зсилати протягом трох десяток літ через руки того Великого Мужа.

Годі в цім ювилейнім часі забути і про заслуги Достойного Ювилята (на жаль досі мало кому ще знані) в розвою нового Чина місіонарів на нашій землі, тимбільше, що якраз тепер минуло 30 літ від хвилі, коли Боже Провидіння покликало на українську ниву синів св. Альфонса Ліґорія. Коротка історія Чина оо. Редемптористів в його початках у нас була така:

I.

В половині вересня 1899 р. мчався морем корабель компанії „Домініон Лайн Скацман“, несучи на своїм покладі многих еміґрантів. Між ними був оден молодий місіонар, що їхав на апостольську працю до Канади. Був се бельґійський Редемпторист о. Ахіль Деляре, який мав стати піоніром свого чина між Українцями. Їхав він на запрошення канадійського епископа з Сен Боніфас'у, Преосв. Лянжвен'а, щоби працювати над словянськими еміґрантами, котрі від кількох літ почали тисячами поселюватись у його величезній дієцезії. До якої народности належали ті Словяни, чи були то Чехи, Москалі, чи Українці, Поляки, чи Хорвати, чи ще инші, не знав той молодий місіонар, не знали добре навіть і ті, що його кликали на поміч. Всеж таки, щоб не попасти між тих незнаних Словян зовсім чужим чоловіком, молодий священик навчився ще перед своїм виїздом трохи чеської, словацької й польської мови.

Морська подорож не відбулася без пригоди. Через кілька діб шалів на морі скажений вихор, метаючи кораблем немов оріховою лупиною. Коли вкінці буря почала втихати і здавалося, що небезпека вже минула, пароплав ударив о підводну скелю і — розбився. Подорожним лише з трудом вдалося спасти життя.

Це був перший хрест, що ним о. Деляре зачинав свою місію між Українцями.

По своїм приїзді до Канади ревний священик з посвятою й самовідреченням кинувся у вир апостольської праці. А жниво було величезне. Тисячі наших еміґрантів, що їх лиха доля загнала на безкраї простори Нового Світа, були там позбавлені всякої духовної помочи. Ціле стадо хижих вовків впало на тих опущених овечок, щоб їм видерти найбільший їх скарб: католицьку віру.

Всякі можливі протестантські секти, як презвитеріяни, баптисти, методисти, суботники й инші порозсилали там по українських кольоніях своїх платних аґентів (по більшій части галицьких перевертнів-яничарів), щоб перетягали до тих сект кого лиш зможуть. Кількадесять попів, що їх „висвятив“ самозванець Серафим, православний афонський монах, а крім них ще инші батюшки, еміґранти з Росії, розбрилися по краю, ловити рибу в мутній воді.

О. Деляре, працюючи між „Словянами“ скоро зоріентувався в ситуації. Стало йому ясно, що найчисленніші між тими еміґрантами не Чехи, не Словаки, не Поляки, а Українці з Галичини, що говорять зовсім відмінною мовою, що мають зовсім инший обряд і тому з недовірям глядять на латинського священика та нерадо слухають його чужої бесіди. Отже для ратування тих опущених душ конечно йому було рішитися на великий, важний крок, конечно було йому змінити свій обряд і стати греко-католицьким священиком. Ревний місіонар пише в тій справі до Риму, прохаючи дозволу на таку зміну. Апостольська Столиця згодилася на це предложення, а о. Ахіль, користаючи з гостинности та зичливости ОО. Василіян, що недавно передтим прибули з Галичини за море, приучується у них української мови, познакомлюється з правилами грецького обряду та незабаром вертає між своїх „Русинів“ вже зукраїнізованим греко-католицьким священиком. Наші люди спершу недовірчиво споглядали на того вчорашнього латинника або, як вони казали, — „Поляка“. Та скоро переконалися, що їх місіонар не руководиться ніякими иншими мотивами, як тільки правдиво христіянською любовю до них. Починають отже зі зростаючим довірям горнутися до нього, оцінюючи його жертву й самопосвяту. Щойно тепер зачинається правдиво апостольська праця невтомного о. Деляре. Він цілими днями в дорозі, розуміється не в тепленькім, вигіднім, зелізничім ваґоні. Ґеді собі було позволити 30 літ тому на такий люксус в провінції Саскачевані чи Манітобі. Щоб дістатися до розкинених українських кольоній, мусів він їхати візком або саньми нераз по кількадесять анґлійських миль, по багнах, мочарах і безкрайних преріях, мусів переносити всякі примхи острого канадійського клімату: тріскучі морози, снігові-заверухи, зливи, прошибаючі до шпіку в кости вітри й тучі. Та місіонар у своїй ревности не зважав на це. Часто лучалось, що фармері вже й не сподівалися обіцяного приїзду свого духовного вітця — така на дворі була слота, чи шаліла буря-метелиця. Одначе кождий раз він прибував на час: Перемерзлий, перемоклий, виголоднілий, але вірний свому обовязкови. Не дбаючи про відпочинок, негайно брався до праці: Правив, проповідував, сповідав, хрестив, вінчав, хоронив, словом — старався бути всім для всіх.

Тимчасом струя нашої еміґрації кріпшала з кождим роком. Щораз то більше давалася відчувати пекуча потреба нових робітників на тім широкім полі. О. Деляре шукав помочи, де лиш міг. Кликав о ратунок до Бельґії. І не на дармо. Звідти поспішило йому на поміч кількох місіонарів-Редемптористів, що вивчилися грецького обряду й української мови в гостинних монастирах ОО. Василіян у Галичині. Та цих помічників було йому за мало. Звернувся отже до канадійського духовенства, напечатав навіть брошуру, де представив релігійне положення наших виселенців, небезпеку, що загрожує їх вірі та кінчив зазивом до молодих священиків у Квебеку, щоб ради Христа змінили свій латинський обряд та прийшли ратувати укр. катол. нарід перед наступами нахабної ереси. І тут не прогомонів його голос безуспішно. За тим покликом пішло кількох ревних, молодих священиків, що з повною посвятою покинули свій рідний обряд та поспішили на поміч ОО. Редемптористам. Крім того всі католицькі епископи Канади взяли на себе обовязок матеріяльно спомагати праці місіонарів між українцями. Все те значно поправило релігійну ситуацію нашої еміґрації. Сівачі неправди притихли, нарід наш укріпився в своїй вірі, а йорктонський монастир наших ОО. Редемптористів, оснований ще в 1904 році, став сильним центром оживленого місійного руху.

В. П.

(Кінець буде).

——o——

Інструкційний курс

Катол. Акції в Познані.

(Спеціяльна кореспонденція „Н. Зорі“).

Останнього разу (гл. „Н. З.“ ч. 16.) подав я вістку про отворення інструкційного курсу А. К. в Познані. Тепер представлю порядок дня і програму викладів від 20. II. до 5. III. с. р.

Виклади тревають від год. 10—13 і від 14—16 кождого дня, крім четверга і неділі. Четверги призначені на практичні заняття як звиджування катол. інституцій і орґанізацій в Познані і в околиці. До 5. III. відбулись вже такі виклади:1) Моральна і релиґійна основа Кат. Акції — о. прал. Савицький, проф. Дух. Сем. в Пельпліні. 2) К. А. в світлі определень Апост. Столиці — о. Др. Ст. Бросс, пров. бюра Краєв. Централі К. А. 3) Література К. А. — о. д-р Вл. Левандович, дир. К. А. архид. варшавської. 4) Основи К. А. — Еп. Т. Кубіна. 5) К. А. і Марійські Дружини — Еп. В. Димек. 6) К. Акція і церковні товариства — Еп. Т. Кубіна. 7) К. А. і школа. — Д-р Т. Мендрис. 8) Католицька Аґенція Пресова (К. А. П.) — о. прал. З. Качинський, дир. К. А. П. 9) К. А. і пропаґанда — проф. Кл. Єнджейовський. 10) Вироблювання прилюдної опінії при помочі К. А. — о. прал. З. Качинський, дир. К. А. П. 11) Орґанізації світської інтеліґенції на услугах К. А. — Віцекуратор І. Штайн. 12) К. А.— є й акція душпастирська — о. Д-р Фр. Мірек. 13) К. А. і монаші згромадження — О. Р. Москала Т. Іс. 14) Орґанізація Катол. невіст у Польщі. — п. З. Жепецька, пров. Кат. Союз. Польок. 15) Адміністрація бюрова і фінансова. — о. д-р В. Адамський. 16) Суть і дефініція К. А. — о. мітр. Ст. Адамсьикй. Осібно треба згадати про день 3. марта, в якому відбулися конференції п. т. „Рух реколекційний в діланню К. А.“ Конференції ті відбулися в Дух. Семинари під проводом Кард. Гльонда. На конференцію реколєкційну приїхало багато запрошених ґостий-представників ріжних Чинів. Конференцію почав сам Кард. Гльонд, вказавши учасникам курсу і гостям ціль тої однодневної конференції реколекційної, себто: освітлити проблему руху замкнених реколекцій. Перший виклад мав о. прал. Пільх, проф. Дух. Сем. в Кельцах п. т. „Реколекції і їх значіння для виобразування катол. еліти“. Другий реферат виголосив о. Малисяк, редакт. Дзвінка Рекол. в Тшебінії п. т. „Рух реколекційний в Польщі і заграницею“.. Після спільного обіду по полудні виголосив третий реферат о. міт. Ст. Адамський: „К. А. і замкнені реколекції.“ По дискусії на ті теми висловив кард. Гльонд надію, що та конференція не мало причиниться до розбудження сильного і загального реколекційного руху.

До тепер звиділи учасники курсу отсі катол. орґанізації: „Союз Катол. Товариств польських Робітників“, „Карітас“ і „Католицьку школу суспільну“ в Познані. Про кожду з тих катол. орґанізацій згадаю коротко.

„Союз Катол. Товариств польських робітників“ — ул. св. Мартина ч. 69. Ціль його: праця над умовим і релиґійно-моральним усвідомленням широких робітничих мас — незалежно від всякої партійности. До союза належить 230 товариств у 24-ох округах з загальним числом членів 35.000. Орґан Союза „Робітник“ (тижневник — 1 примірник по 6 сот.) має всіх 20.000 передплатників. „Карітас“ — то централя ріжних самостійних союзів і товариств, що займаються активним милосердям на ріжних теренах праці. Познанський округ. „Карітас“ орґ. — Новий Ринок: 13 — створив порадню для бідних й одівальню, удержує в самому місті 4 дешеві кухні і 1 для бідної інтеліґенції (обід можна дістати за 20 сот.). Найбільша його заслуга та, що той познан. союз перевів успішну борбу з жебрацтвом у місті при помочи бонів. Днесь ні один жебрак не докучає людям в місті. Вкінці слово про „Католицьку школу суспільну“: Підгірня 12 в. Її отворено щойно 1928 р. Вона обіймає дволітний курс. Ціль школи: теоретичне і практичне виобразування суспільних діячів. Програма школи кладе великий натиск на вироблення характеру і високих моральних кваліфікацій будучих суспільних діячів. — Про дальший перебіг курсу і звиджування католицьких інституцій та орґанізацій напишу другим разом.

о. О. О.

Новий тяжкий клопіт

Під таким заголовком приніс „Курєр Варш.“ статтю такого змісту: Прибув Польщі новий і то тяжкий клопіт. На східних окраїнах громадяться масово втікачі з СССР. Що з ними робити? Бо їх буде щораз то більше з тої причини, що тільки московські селяне привикли до „общини“, а українські й білоруські від віків „общини“ не знають. Отже будуть утікати. Чи давати право азилю? Ні. З отсих причин: 1) Втікачі-селяне не поправлять собі тут своєї долі, бо Польща й без них перелюднена, особливо село. З Польщі йде пречінь значна еміґрація. Отже втікачів з України й Білоруси жде тут нужда. Далі треба подумати й про своє населення. 2) Збіговиска чужих утікачів все приносять і ширять зарази, епідемії. 3) Не треба забувати й на небезпеку пропаґанди, бо з тими втікачами будуть переходити сюди й фахові аґітатори, удаючи втікачів. Зрештою й без аґітаторів маси темних утікачів ніде й ніколи не були живлом суспільно здоровим або бодай невтральним.

З тих причин треба — пише „К. В.“ — щільно замкнути границю якраз з гуманітарних причин: бо як сказано, тим масам утікачів не буде тут лучше, їх жде крайна нужда в Польщі. Далі спонукує до того інстинкт самозаховуючий. Того вимагає й добросусідське відношення до СССР. і опінія Польщі в світі, бо вже чужа преса пише про „чорні точки“ на польськім пограниччі від сходу. Перипетії комунізму се внутрішна справа Росії, котра морально може нас обходити навіть дуже живо, як пр. протирелиґійний пароксизм, але політично мусимо остати невтральні. Сприяння тому чи иншому напрямови між Росіянами озброїлоб проти Польщі всіх Росіян. Остання конференція пп. Мілюкова й Керенського в палаті Бурбонів (29 січня) доволі характеристична під тим оглядом. Отже справа утікачів не повинна достарчити претексту Росіянам до того, щоб думали, що Польща не зовсім невтральна в відношенні до їх внутрішних справ.

——o——

„GENEWA“ Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 16-52
поручає для реклями по фабричних цінах колєбрадки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці„ Tretorn“, кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jagery“, косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

XIII.

Немилий ґість відійшов, лишивши мене в трівожному настрою. По цій невдачі пораження здавалося мені неминучим.

Та як добути дійсно незаперечні факти? Кілько разів старався я прослідити свойого наставника. Певно він заходить часами в цей шпигунський клюб, не даром раз чи двічи приходить коло 11 год. вечером. Та щож можу я вдіяти сам один? Хто запевнить, що Івана Миколаєвича не захищають і моє стеження за ним замітять відразу? Дійсно, колиб було хоч 2—3 надійних товаришів! Не притягатиж до справи не втаємничених студентів...

На другий день прийшов Іван Миколаєвич. Давнішої ласкавости не було й сліду, мовчки підійшов до стола й сів на звичайному місці біля бічних дверей. Я сів біля протилежної стіни: Замітне, що його настрій був далеко не з милих. Потім слідувала німа сцена, яку я тямлю особливо ярко. Іван Миколаєвич сидів і мовчки глядів мені в обличча. Я теж не починав розмови й старався прибрати байдужий вид. Хвилини три, найменше, пройшло на мовчаливому споґляданні один на одного.

— Чи ви ходите в кружки? — перервав вкінці мовчанку Іван Миколаєвич і як мені здавалося просто впився в мене очима. Питання було якось несподіване, і я дещо збентежився, та скоро отямився й відповів, що ходжу в кружки по давньому: Іван Миколаєвич замовк знов і наново впялив у мене свій тяжкий погляд, немов старався вглянути в саму душу. Знов мовчанка, на цей раз, як мені здавалося ще довша.

Ґлядіть, кілько воля, поважаний учителю!... Перше, коли ви були для мене ґрізним соц. рев., цей зір, може, спонукавби мене запастися під землю. Та тепер він просто „пьонок“ із охранного й ніщо більше... Можете вести в цьому дусі дальше...

Іноді Азеф підводив очі в гору, немов щось міркував.

Іноді Азеф підносив очі в гору, немовби міркував щось. Чогось саме в таку хвилину вдавалося мені найяснійше схопити вираз його непроникливих очей. На підкладі загального мрячного, нехай буде злобного настрою питання мішалося з зачудуванням. Мов бажав щось спитати, та не рішався, стараючися змусити мене, щоб я почав говорити перший. Я дальше вів ґру в мовчанку. Нараз мій наставник рішучо підвівся зі стільця й мовчки став одягатися.

— Зборів із військовими старшинами завтра не буде, там вийшла якась перепона, — знехотя промимрив, коли вже одягнувся. А де ви переодягаєтесч, коли йдете в кружок?

Питання було поставлене раптом і немов між іншим. Я кинув на нього зчудований і мабуть дуже щирий погляд. Тепер змішався мій наставник.

— Ви не подумайте, що я питаю в вас для чогонебудь, себто з цікавости, — поправився він дальше — та ви дуже молоді й недосвідні... Треба бути обережним...

Рада була дана дуже мягким тоном. Я відповів виминаюче. Іван Миколаєвич більше не розпитував. Ясна справа: здогадується або вже здогадався. Мабуть дістав відомости від кружкових аґентів, що я ні разу не був у них із пропаґандою (що останні два кружки провокаторські, я не сумнівався вже ні трошечки). А може вже повідомив Ждановв. Розвязка наближується. Приходиться розкривати карти...

*

По трох днях Іван Миколаєвич явився знов у мене. Відносився до мене як найласкавіше. Впрочім від цего мені не полекшало, противно, ця неспокійна ласкавість трівожила мене ще більше

Не тямлю, що я набріхував йому тоді у відповідь на допити про скандальне підприняття з ґрафинею Кочу-

Що говорили в сенаті

Про національні меншости в Польщі.

На засіданні сенату при розгляді буджету міністерства внутр. справ вивязалася цікава дебата в справі нац. меншостей. Німецький сен. Пант промовляв остро, кажучи, що Німці переслідувані в Польщі мають хіба ту потіху, що той сам систем примінюється тепер і до польської опозиції. Польща занедбує свої обовязки супроти нац. меншостей і тому мусить програти війну з ними (його двічи прикликувано до порядку). По нім промовляв український сен. Децикевич. Він підчеркнув, що коли Українці наводять загальні факти про своє тяжке положення в Польщі, то відповідають їм, що то „голословні загальники“, а коли наводять конкретні факти, то відповідають їм, то „факти відірвані“. — та найчастіше взагалі нічого їм не відповідають. Політика Польщі змагає до асимілящії Українців, а всякі запевнювання правительства про рівні права се тільки слова. Східну Галичину признано Польщі під умовою, що дасть тій землі автономію й укр. університет. Такі закони ухвалено, та уряд не виконує їх, бо має надію, що асиміляція піде скорше. Одначе та надія може показатися хибна. Білоруський сен. Рогуля наводив докази на тяжкі переслідування Білорусинів. М. і. навів факт, як за співання білор. пісні зранено дві особи (премієр Бартель: Розслідимо той факт!). Дискусію закінчив сен. Ролле з ББ. Він сказав: ще не прийшов час, щоб Німцям забути те, що вони робили. Може забуде їм слідуюче покоління. Що до жидів то відношення до них більше економічне ніж національне. Що до Українців, то Поляки уважають їх вправді за посварених братів, але за братів (гарне братерство!), та промова сен. Децикевича будить надію, що колись дійде до порозуміння. — Сен. Туліє зауважав, що асиміляцію, про котру говорив сен. Децикевич, треба розуміти як позискування Русинів „на добрих горожан Польщі“...

Почавши від хитань валюти, скінчивши на дипльоматичних хитрощах, — все життя наше стало постійним неспокоєм. (Ферреро).

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делєґація в Ризі 1920 р.

(4) Зміст: Під стукіт ваґонів на землі латвійській... — Дещо про спомини й подорожування по чужих краях. — Правда про сибірського вовка і про нашого інтеліґента. — Таємниця трівкости споминів і скорого вянення інтересу до всякої иншої літератури. — Причина великої сили слова наших літописей. — Про Галичан у Латвії перед 800 літами. — Повідомляємо Йоффе і Мануїльського. — Як пропала наша перша депеша. — Текст другого документу. — Чи був він без блудів?

У готелі в Лібаві порахували нам подвійну таксу як чужинцям, і ми розплатившися виїхали точно о год. 10. веч. зелізницею в напрямі на схід, до Риґи. Ваґон був німецький, але знищений і вільно було в нім мати з собою тільки невеликі пакунки. І темно в нім було. Та оден з пасажирів мав якусь свічку й засвітив. При світлі вогню або й свічки все добре займатися споминами, бо в день людський ум має забагато вражінь, щоб міг це робити. Отже й я занявся споминами землі, по котрій їхав, отулившися плащем, бо вже було таки добре холодно. Споминами — про стару країну Ґардарикію, як її називали старі скандинавські „заґи“ й середновічні латинські хроніки, Regnum Gardorum, себто державу норманів, що поселилися в Ґардарикії, котра обіймала не тільки теперішну Латвію. А потім поплила думка иншими шляхами... Під стукіт ваґонів на землі латвійській...

Маю звичай, що коли їду кудись, до чужого краю, чи до якоїсь нашої місцевости, в котрій я ще не був, то вже передтим стараюся зібрати інформації про місце, до котрого їду. Заходжу в тій ціли до бібліотеки, питаю істориків та людей, що там були, бо не тільки минувшість цікава, але й сучасність. А найцікавіше для мене зі всего подорожування особливо по культурних краях се порівнання того, як я собі уявляв те, що побачу, з тим, — що я дійсно побачив. Так і радив би я робити кождому подорожному, котрий питав би мене о раду. Бо прикро дивитися на такого „інтеліґентного“ чоловіка, який нераз світ переїхав, а не вміє нічого про те ні написати ні сказати. На вид такого пана, особливо коли він сам уважає себе за „інтеліґента“, пригадується мені мимохіть сибірський вовк, котрого зловили аж десь у Манітобі, в Канаді. Він з Сибірі перебіг по леду пролив Берінґа й дістався до Аляски в Америці, а відти добіг горами і преріями аж у глибину Канади. Порядний шмат світа пішки перейшов і дивився на нього, бо очи мав, але оповісти про те не міг би сарака нічого. Зовсім подібно, як не оден український „інтеліґент“. Длятого й наша подорожна література так виглядає, як виглядає. Ні мови, ні розмови. Але до „критики“, до лайки, до висказування „найглибшої погорди“ — до того, то в нас трохи не кождий молокосос зараз вам стане, навіть супроти працьовника, котрий десятки літ праці має за собою. Стане і все на те орґан знайде, розуміється, „національний“, „патріотичний“ і „культурний“. А якже.

Спомини! Се властиво значить розпамятування й оцінка минулого... Ґете каже, що всі літературні твори колись перестаріються (й будуть їх читати хіба спеціялісти якоїсь епохи) — з виїмком споминів. Не тільки тому, що в споминах говорить до нас жива людина про себе і що чуткий читач навіть по століттях може відчути, чи вона говорить щиро, чи ні. По тім, що я перейшов у життю, думаю, що є ще глибша причина ніколи не вянучого інтересу до споминів. Яка? А якаж би инша, як не реліґійна, поза котрою в людській творчости нема ніякої глибини, хоч може бути і велика здібність і велика праця. Людство за весь час не мало ні одної державної орґанізації без реліґійного культу (СССР. се очевидно переходова поява, котра держиться тим, що перед нею накопичено). Державно-творчі сили були тільки: реліґійний культ і династії. А що в засаді безбожні династії не істнували, отже властиво є тільки одна державно-творча сила: релігія. І те саме є у всіх проявах людської праці. Правдива творчість, котра ділає на далеку мету та вічно живе, все оперта на релігії або бодай на чімсь, що релігія приписує і що

ОБУВА МУЖЕСЬКА, ЖІНОЧА і ДІТОЧА 650 1-10 найлучша і найдешевша лиш у фірми **Л. Т. СКШИПЕК** Просимо переконатися і оглянути виставу Раньше ПАСАЖ МІКОЛЯША, — а тепер **ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 4. Тел. 44-70.**

бей. До цього, що одержав транспорт, я не признався теж. Видно, в Івана Миколаєвича про транспорт були певні відомости, бо я завважав, що він не повірив моїм відреченням, та не сказав ні словечка. Ну, та тепер уже все одно.

— Знаєте, в мене до вас іще одно невеличке прохання. Чи не можете взяти до себе в хату машини до писання? Ми просто не знаємо куди її дінути... А воно конечне. Вам саме ніякої турботи, — незвичайно ласкаво залугнявив наставник. — Іноді в день прийде до вас панна й дещо напише. Вам привезлиб її таки сьогодні або завтра.

Цего було вже забагато... Хоче таки сьогодня мене провалити!...

— Ні, Іване Миколаєвичу, згодитися на це я не можу... Власне боюся: в одному з моїх гуртків показався провокатор... Мало цього! Тут ціла провокаторська орґанізація, — і я оповів у головних обрисах усю історію з Павловом, само собою, замовчавши зівсім про свої підозріння.

Лице в Івана Миколаєвича стало незвичайно серіозне, та не було на ньому ні тіні зчудування, тим більше змішання.

— Це треба замовчати — повагом заговорив він по короткій надумі. — Чи ви говорили вже комунебудь про це?

— Так, Іване Миколаєвичу, зовсім случайно познакомився я з двома партійними товаришами й дещо натякнув їм про провокацію.

— Та цеж необережно, — розсердився мій провідник. Треба все це замяти можливо як найскоріше! Треба вам зараз зійтися з ними й постарайтеся замяти, поки чутки не продісталися в орґанізацію.

Я само собою обіцяв. Господь умудрює й юнака! Хід, продуманий мною проти неминучого, як здавалося тоді, арешту — вдався. В дійсности про провокацію я не сказав ні словечка. Читач здогадується, що обіцюючи виповнити поручення Івана Миколаєвича, я тимсамим віддалював мій арешт, бо вісти, які я дав якимсь невідомим, новим людям, не могли не трівожити його. Впрочім можливо, що мої здогади про арешт були хибні й Азеф предкладав машину без окремішньої лихої думки.

— Ви й у другі кружки не ходите?

— Так, Іване Миколаєвичу... Я боюся, що й там провокація. Раніш я не хотів признатися вам, щоб ви не вважали мене боягузом.

— О, ні, я знаю, що ці кружки зовсім чисті... Можете не боятися.

Наставник був рішучо легкодушний або вважав мене дуже дурним юнаком. Впевнюючи, що кружки зовсім чисті, він не постарався навіть удати, що думає про них хоч хвилинку, пригадує чи дані звязки в ці ґрупи з Орлином і т. п. В положенні революційного діяча, обвантаженого масою справ і справок, що в додатку щойно дістав відомости про ненадійність деяких, а може й більшости робітницьких звязків, це було куди природніше. Про мої підозріння він мабуть теж не здогадується, інакше не ставивби себе в ризиковне положення підозрілим приказом замяти чутки, бодай розводившсяб був про шкідність паніки в орґанізації й т. д.

Розпращалися ми дуже гарно, та ночувати дома я не зважився. Рано пішов я до Ольги Іванівни, сказав про дві останні стрічі з Азефом і це, що мені грозить арешт. Само собою, хвилювався я досить.

— Завтра ви побачитеся з моїм знайомим й особисто перекажете йому все. Ми зараз таки поміркуємо ще з кимось.

Видно Ольга Іванівна теж була пересвідчена про подвійну ролю Івана Миколаєвича.

Вечером бачився я з Павловом, що заходив до мене тоді ще двічи. Одначе важних новин щодо Івана Миколаєвича за всі три рази не було. (Далі буде).

——o——

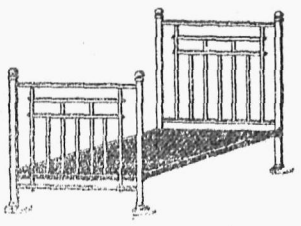

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ

тільки в найліпшій якости

поручає

АНТІН ГАЛЬСКІ

Львів, вул. Собєского ч. 3.

635 4-52

звязане з її приписом. Все инше нпр. в области письменства, — мрака і тлінь, пусте бовтання шматка мяса, званого язиком, бовтання, перенесене чорнилом, фарбою або долотом на якийсь матеріял. Тут тайна того, чому до сеї пори читають старого Гомера: якеж наївне його уявлення про Божі сили. Але воно є і чути в нім віру в ті „божі" єства і длятого власне Гомер перетрівав тисячі літ і далі читають його, навіть з насолодою. А хто сегодня читає живучого ще Д'Анунчія, такого модного до недавна? З тої самої причини, що Гомер робить ще сегодня сильне враження старезна Ріґведа. А хто ще сегодня захоплюється „Терпіннями молодого Вертера" Ґетого, хоч не так дуже давно молоді люде поповняли самоубийства під впливом того твору. При читанню наших старих літописей маєте подібне враження, немовби ви слухали, як везуть тяжкі мерзери, навіть коли наші літописці пишуть про чисто світські справи, або дають описи природи: „БѢ ведро вельмы и мнози борове и болота*) загарахуся и дымове веліе бяху"... Се уривок опису з 13. століття, опису з часів страшної катастрофи над Калкою.

Душа модерної інтеліґентної людини так позбавлена тепер реліґії, як степ після пожару рістні. Та все таки навіть коли й вона сповняє реліґійну функцію сповіди у своїх споминах, то вони, як слушно каже Ґете — живуть найдовше. Бо реліґія се життя. Та модерний інтеліґент навіть розуміючи се умом, звичайно не може здобутися на віру. Чому? Бо віра полягає головно на волі, а в нього воля власне знищена...

Спомини!... Тут, на землі Лотишів, побирав дань уже Рурик, аж поки рід його не усадовився в Київі. Тоді влада над сею землею опинилася в руках полоцького князя Всеволода, батька Рогніди, котрого побідив наш Володимир Великий і силою звінчався з дочкою його. В часі боротьби тих князів земля лотишська мусіла хвилево бути без окупації. Та вже син Володимира Ярослав покорив її знов разом з землями Литовців, Естів, Лівів, Семґалів, Курів і Самаітів. Наша влада над землями тих племен мусіла бути не легка, коли вони раз-у-раз бунтувалися. Між иншим маємо вістку, що в р. 1107 відбулася в Семґалії більша битва, цікава для нас, Галичан, тим, що в ній брали участь також західно-українські сили. Ту битву виграли повстанці, та не вміли її використати: не мали державної практики. Подібно як ми по розвалі Росії й Австрії.

Розвал і слабість. Як вони приходять? Зовні або з нутра. Коли? На те питання дав відповідь наш старий літописець й очевидно ніхто не дав лучшої: „По гріхом нашим прийдоша"... Упадок або витворення сили се проблем моралі.

*) Болота-торфовища.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С" і єсьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки прошу вложити ще два запальники (до запалювання свічок). — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок"

Должиця 5. лютого 1930. 625 6-12 о. Антін Федоряк, парох.

Була година 8 рано, дня 26. вересня 1920 р., коли Галицька Делеґація приїхала до Риґи, старої столиці молоденької держави. Цілу годину мусіли ми їздити по місті від готелю до готелю, заки знайшли дороге приміщення, таке панувало переповнення. А заки знайшли льокаль, де можна булоб поснідати, ходили ми півтора години. Старий російський звичай, пізно вставати, пізно отвирати всякі льокалі, не вивівся ще.

По сніданні ми зараз повідомили провідників большевицької мирової делеґації, Йоффе й Мануільського, про приїзд нашої делеґації та про те, що ми ще зі Штетина тому 6 днів надали депешу до президії мирової конференції в Ризі. Ми одержали відповідь, що того дня черга президіювання припадала на провідника польської делеґації, котрий не подав до відома конференції, що прийшла така депеша. А кождого дня предсідателі чергуються і вони відбирають почту. (Потому віднайдено ту нашу депешу: була закинена).

Одержавши ті вісти, наша делеґація виготовила ще тогож дня другу ноту, котру ми внесли на другий день. Ось її повний текст:

Рига, 27. вересня 1920.

ДО ПРЕЗИДІЇ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В РИЗІ.

Дня 21. с. м. внесли підписані, як уповажнена Делеґація Національної Ради Східної Галичини та її Уряду, телеґрафічно зі Штетина надане державно-правне застереження на адресу Президії Мирової Конференції в Ризі. Та депеша з незнаних нам причин не дійшла до відома Конференції. Супроти того предкладаємо в прилозі дуплікат того застереження.

Потому довідалися ми зі звітів Мирової Конференції, що на її засіданні з 24. с. м. піднесено справу незалежности Східної Галичини та визнання її національно-державного представництва: Національної Ради.

Тепер уважаємо вказаним бліще узасаднити наше державно-правне застереження в справі Східної Галичини.

1. Всенародним Конґресом Східної Галичини, що відбувся у Львові 19. жовтня 1918 р., проклямовано уконституовання самостійної української держави на території Східної Галичини на засаді права самоозначення.

2. Отсим Конґресом покликано до життя Національну Раду Східної Галичини, що признала рівноправність всіх народів цеї державної території.

3. З тої Національної Ради вийшов її державний уряд, котрий обняв владу з днем 1. листопада 1918 р. та зорганізував армію, адміністрацію й судівництво на території Східної Галичини.

4. Національна Рада Східної Галичини як її парлямент ухвалила закон про державну репрезентацію, признаючи на підставі загального голосування представництво в державі всім народам, що замешкують Східну Галичину, в процентовім відношенні їх населення.

5. Проти виконаного в той спосіб права самоозначення Східної Галичини, як окремої держави, виступила війною Польща, для своїх імперіялістичних цілей і по девятьмісячній боротьбі, при сильній чужій допомозі, перемогла й заняла уладжену Східно-галицьку Державу. Від того часу вже більше як рік провадить там плянову екстермінацію супроти українського й жидівського населення.

6. Девятьмісячною однодушною обороною виявив наш народ рішучу волю: жити самостійним державним життям.

7. Всякі утверджування, немовби населення Східної Галичини хотіло злуки з Польщею, — незгідні з дійсністю. Навпаки, так українське населення (около 70 проц.), як майже все жидівське (около 13 проц.) і навіть значна часть польського населення жадає самостійности Східно-галицької Держави, яка дає повні культурні, суспільні, економічні й політичні свободи всім народам, що замешкують її територію.

З цих причин всяке инше вирішування державної долі Східної Галичини проти вже виявленої волі населення булоб ярким потоптанням загально признаного права самоозначення народів.

Уповажнена Делеґація Національної Ради Східної Галичини та її Уряду: Д-р Кость Левицький предсідатель, Ернест Брайтер, Д-р Осип Назарук, Д-р Лука Мишуґа, — члени Делеґації.

Отся нота має сегодня вже тільки історичне значіння. Та коли спомини мають бути щирі, — а вони такі повинні бути, бо тільки тоді мають вартість, — то треба виказати основні блуди того історичного політичного акту в звязку з цілістю галицької справи. І то треба виказати тепер, бо слушно казав Драгоманов, що історія тільки тому нічого не вчить людей, що дуже запізно дають її людям. (Далі буде).

——o——

Редактор „Н. Фр. Прессе" про СССР.

В битком набитій салі „Уранії" у Відні, виголосив д-р Дайтш, редактор „Н. Фр. Прессе" виклад про свої 2 подорожі по СССР. Він представив велику біду, яка там панує, одначе підчеркнув, що комуністи вірять в свою будучність і що з тою їх вірою треба поважно рахуватися. Невиключена річ, що їм удасться перевести їх 5-літний плян відбудови а тоді вони так скріпляться, що можуть спробувати кинутися на Европу. На всякий випадок булоби блудом не доцінювати життевої сили нової Росії.

——o——

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**

ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.

поручає в великім виборі: **Шовки в ріжнородних виборах** по цінах конкуренційних

Вовни жіночі на плащі від	15·— зол.	Полотна на білля	1·50 зол.
„ „	5· зол.	Ковдри на ваті	24·— зол.
„ мужеські на раґляни	18·— зол.	Коци вовняні	9·— зол.
„ „ „ одіння	10·— зол.	Капи, светери, дивани, хідники.	

562 **Виключне заступство килимів косівських Гуцульського Мистецтва.** 17-30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Літературна критика в Галичині за 1929 р.

III.

Вельми характеристична для критики Донцова стаття „Спростачений Прометей“ (про фільм „Тарас Шевченко“ ВУФКУ). В сій статті є кілька слушних критичних зауважень і про сам фільм і про українську літературу. Донцов нпр. справедливо вказує, як одну з головних хиб більшости українських, особливо історичних, повістей розпливчатість, безбарвність і безкровність „позитивних“ „чеснотливих“ героїв (нпр. у „Мазепі“ Лепкого „найбільш живою постатю вийшла „неґативна“ Кочубеїха, а „позитивний“ тип князя Енґієнського вийшов неґативно мертвим“). Правда теж, що й взагалі багатьом творам нашої літератури бракує часто руху й драматизму, як бракує його й фільмові ВУФКУ „Т. Шевченко“. Але свою вимогу динамізму й драматизму Донцов спрощує до вимоги представлення елєментарних, зовнішних конфліктів, протестів і боротьби. Він закидує авторам фільму „Т. Шевченко“ спростачення Шевченка, „сімпліціізм“, але сам не менше „спростачує“ Шевченка, бо бачить в нім лише „зачіпну, демонічно-динамічну постать“, іґноруючи такі Шевченкові твори, як „Наймичка“, „Неофіти“, „Москалева Криниця“ й правдиво християнські міркування Шевченка в його дневнику. Там, де Донцов не бачить зовнішнього протесту, елєментарного бунту, примітивних (первісних) проявів сили, він знаходить лише „безсилля“, прим. у творчості великого індуського письменника Р. Таґоре. Він не розуміє того, що під зовнішною пасивністю й покорою героїв Таґорових романів криється не раз велика сила. Не розуміє таксамо, що в творах „пасивного“ Чехова часто звучить яскравий протест. „Драмами“ Чехівських творів, гадає Донцов, в Европі „ніхто не зворушуватиметься“. А тимчасом у дійсності твори Чехова і тим більше твори Таґора мають нині в Европі велику популярність і то передовсім в Анґлії, котру звичайно вважають краєм людей сильних, енерґійних, діяльних. В Таґора знаходить Донцов лише „красу упадку, вяління, розкладу“:

„Чи можливо, щоби цвіти лишень свіжі
празник літа святкували,
а не також листя й квіти,
що посохли і зівяли?!“

Чи се поезія упадку й розкладу? На наш погляд, якраз навпаки! Се поезія перемоги над упадком і розкладом, поезія натхнена глибоким реліґійним світовідчуванням, яке не може погодитися з торжеством і щастям одних, а занепадом, стражданням і смертю других. Сам Таґор, як відомо, належить до недавно основаної індуської реліґії, в котрій буддизм зеднано з деякими засадами християнства, й ся реліґія яскраво відбивається у всій його творчості. Донцов не в силі обняти сеї поезії перемоги над упадком, стражданням і смертю. Він возвеличує страждання й смерть, аби вони були лише вислідом свідомої й активної боротьби: „Путь на Голготу велична тоді, коли тямить людина, за що й куди вона йде“. Таке „оправдання“ страждань і смерти на всякий випадок недостатне. Голгофта Христова мала і має сенс тому, що вона шлях до Воскресення самого Христа і людей, тому, що вона стала перемогою над смертю. Донцов того вищого сенсу Голгофти на жаль не усвідомив собі.

Деякі слушні уваги загального характеру знаходимо в статті Донцова „Da capo“ (1929, кн. II) про українську літературу на рад. Україні та про критику українського письменства М. Рудницького в „Хвилі“. Та одно твердження Донцова про українську большевицьку літературу вимагає певного застереження. Донцов каже, що большевизм цілковито чужий Україні, а в українській літературі — штучний. До певної міри се так. В чистім своїм вигляді большевизм се витвір великорусько-жидівський. Та на жаль і на Вел. Україні були українські напрями близько споріднені з большевизмом. Такі ліво-есерівські діячі, як Зарудний (розстріляний большевиками їх прихильник), Микола Ковалевський, Неронович і такі письменники-есери, як В. Чумак, Гн. Михайличенко (обидва розстріляні Деникінцями), А. Заливчий (з найбіднішої селянської верстви, дійсний новеліст, наддніпрянський Стефаник, погиб у бою з гетьманцями) — мало чим ріжнилися від большевиків. Не дуже далеко відійшов від большевизму й Винниченко. Тому на наддніпрянській Україні большевизм міг закріпитися на тільки фізично, а почасти й ідеольоґічно. Сеї обставини не можна неґувати при освітленні сучасної літератури в УССР. Та для великої більшости української еліти й взагалі інтеліґенції в УССР. большевизм усе був і залишається донині безперечно чужим, накинутим і коли здобуває над нею вплив, веде лише, як слушно висловлюється Донцов, до роздвоєння укр. психіки та занепаду й безплідности укр. літературної творчости.

Одна з найбільш невдатних статтей Донцова „Росія чи Европа“. В ній виступають в повній мірі його крайний шовінізм, тенденційність, брак якого будь наукового чи літературно-критичного методу дослідження і повний „антиісторизм“. Ніякої історичної перспективи Д. не узнає. Накопичує, немов російський старовір-„начотчик“, цитати з ріжних авторів, вирвані часто без звязку так, що ті уривки оказуються иноді суперечними з основними думками цитованих творів. Як послугується Донцов цитатами, можна бачити хочби з сього прикладу: слова рос. критика 1-ої пол. XIX ст. Белінского про тогочасне російське письменство прикладає він до в с ь о г о російського письменства, котре як відомо розвинулося головно в другій пол. XIX. ст.! Такими способами можна „доказати“, розуміється, все, що схочете...

Зразком тенденційної (приятельської) критики може бути рецензія Д. Д. на „думу“ молодого поета, пост. співробітника ЛНВ-ка А. Кари „Зпоза Дарвіна на Ісайю“. Сю рецензію написано так, начебто йшла мова про визначного поета, а не про молодого дебютанта, котрому ще треба чимало попрацювати над собою, аби стати справжним поетом. Коротко кажучи, — т. зв. критичні нариси Донцова се по перше не критика, тільки щось „біля критики“, а по друге зміст того його писання нічого не дає опріч шкоди й хаосу в головах частини галицької молоді.

Найзамітніший автор в ЛНВістнику, поруч Донцова се Евген Маланюк. Властиво кажучи, його літературна продукція не належить Галичині: Маланюк се наддніпрянський еміґрант, живе у Варшаві й здається близько звязаний з „урядовим центром УНР“. Та з огляду на його постійну і найближчу участь у львівськім ЛНВ-ку, треба узгляднити його статті в огляді галицької критики. „Фах“, покликання Маланюка се лірична поезія. На його поетичні здібности звертали увагу навіть „радянські“ критики. Його признав одним з найздібніших молодих поетів Єфремов. Дехто сподівався навіть, що Маланюк з часом займе місце поруч з такими ліриками, як Філянський, Тичина, Загул, Рильський, Филипович. На жаль, своїх поетичних здібностей Маланюк не розвинув. Поступу в його поетичній творчости не видно, мимо того, що він здається пробував поширити свій поетичний і культурний виднокруг студіюванням західної літератури, передовсім західної поезії. В його публіцистичних і критичних статтях видно певну очитаність, добрий, живий, яскравий стиль, не раз і слушні критичні зауваження, вибрані правда переважно з інших авторів. „С в о г о с л о в а“ Маланюк у тих статтях не каже і здається його й не має.

За 1929-ий рік у ЛНВ-ку Маланюк помістив лише одну статтю літературно-критичного характеру „Шевченко й сучасність“. Стаття ся торкається важної й „актуальної“ теми. Її порушували в минулім році й инші автори, зокрема М. Гнатишак у „Поступі“ (ч. 6—7: „Ренесанс Шевченкової романтики“).

„Культ“ Шевченка переживає нині для всіх очевидну кризу. Про се не раз писалося в часописах. Се зазначує й Гнатишак у своїй статті. Щорічне Шевченкове свято 10—11. березня, чим далі, тим більше стає офіційно-обовязковим, „казьонним“, не викликає того запалу, тих щиро патріотичних урочистих настроїв, якими відзначалося Шевченкове свято колись. Деякі вчені й письменники починають уже критично ставитися до Шевченка, його „культу“ й признання його найбільшим (донині!) духовим провідником українського народу. Один з наддніпрянських істориків літератури вказує на цілковито льокальне й тимчасове значіння Шевченка. Шевченкові твори на його думку написані на занадто актуальні теми, „не для віків“. Значіння Шевченка поза Україною (та ще може кількома ин. „малими“ словянськими народами, в роді Білорусів, Македонців, Словінців) мінімальне. „Шевченком не заімпонуєте й не зацікавите ні европейця, ні Індуса, ні Японця“. „Тимчасовій“ і „льокальній“ творчости Шевченка сей дослідник протиставляє „вічну й універсальну“ творчість Сковороди. Подібні погляди на Шевченка висловлює незалежно від наддніпрянського критика і навіть раніше від нього також найлучший галицько-український історик Ст. Томашівський у вельми цікавій статті „Шевченко й Драгоманів“ („Політика“, 1925, ч. 1 і 2), протиставляючи Шевченкові Драгоманова й підносячи думку, що для новочасного українського громадянства ідеї Драгоманова (розуміється не всі, бо у Драгоманова є поруч глибоких і високоцінних думок ліберально-радикальні трафарети-загальники), мають незрівняно більше значіння, ніж поетична спадщина Шевченка. Подібно й Вас. Щурат висуває на перше місце в „пантеоні“ української літератури, замісць ідеольоґа „українського інтеліґентського загалу“ Шевченка, — Пантелеймона Куліша, котрий „ідейних горизонтів отворив більше, ніж судилося опанувати їх зором духа всім українським письменникам до найновішої доби“ (Д-р Василь Щурат: Фільософічна основа творчости Куліша“, Львів, 1922). Сі погляди знаходять прихильний відгомін і на радянській Україні, де молодий радянський учений Андрій Ковалівський надрукував 1927 р. в київській „Україні“ дуже прихильну рецензію на сей нарис Щурата. Та найгостріше проти культу Шевченка виступив один з найталановитіших **радянських** письменників Микола Хвильовий у своїм голоснім романі „Вальдшнепи“:

„..., Шевченко кастрував нашу інтелігенцію. Хіба це не він вигадав цього дурноголового раба просвітянина, що імя йому — легіон?! Хіба це не Шевченко, — цей можливо непоганий поет і на подив малокультурна людина, — хіба це не він навчив нас писати вірші, сантиментальнича-

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 37-?

ти „по-катерининчи", будувати „по-гайдамачому" безглуздо та безцільно, й дивитися на світ та будівництво його крізь призму підсоложеного страшними фразами пасеїзму?! Хіба це не він цей крінак, навчив нас лаяти пана, як то кажуть, за очі й пити з ним горілку та холуйствовати?! — Саме цей іконописний „батько" Тарас затримав культурний розвиток нашої нації і не дав їй своєчасно оформитися в державну одиницю".

Маланюк виступає проти новітних критиків і „ворогів" Шевченкового культу, особливо проти Хвильового. Всупереч всім тим ученим дослідникам і критикам, котрі мають сумніви, що до особливо великої ідейної вартости Шевченкових творів для нашого часу й котрі надають більше значіння для нас ідейній спадщині Сковороди, Куліша, Драгоманова, — Маланюк гадає підносити ідеольогічну велич Шевченка, що „ми зможемо сказати, що наша сучасність доросла до Шевченка" щойно тоді, коли в нас буде власна держава: „до того часу Шевченко завше буде силою, що змушуватиме нас рости".

(Далі буде.)

—o—

БІБЛІОҐРАФІЯ

о. Т. Галущинський. Царство сатани наступає на нас!. Станиславів — Львів, 1930. Накладом Тов. Безженних Священиків ім. св. Свящм. Йосафата в Станиславові. Ст. 44. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 зл.

Се вже 14-та книжечка хосенної Бібліотеки УХО. Вона визначається передовсім совісним зібранням й умілим упорядкуванням надзвичайно живого й нового інформаційного матерялу про сучасний воюючий большевизм, найстрашнішу появу людства. Книжечка та се зразок інтересного пропаґандистичного писання, перенятого глибоким відчуттям і зрозумінням сучасної ситуації та завдання віруючих людей у боротьбі з найгіршою язвою сучасности. Длятого представляє трівкий вклад у наше пропаґандистичне письменство й повинна бути масово поширена. — А. Ч.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В боротьбі за католицьку школу. Ґенеральні ради департаментів в Альзації й Льотаринґії рішили домагатися від французького уряду усунення шкільних підручників, яких зміст суперечний науці католицької релиґії.

Смерть найстаршого польського священика. В Варшаві помер найстарший польський священик Михайло Ґлембоцкий. Мав 98 літ.

Католики купили місто в Палестині. Амен Абдул Гарі, член музулманської найвисшої ради продав недавно місто Рамер, на північнім заході від Наблюс-у, римо-католицькому патріярхови. Це вже третє з черги місто, яке в послідних місяцях набули католики.

Пасійні вистави в Обераммерґав. Величаві ті вистави, котрі стягають велике число чужинців і викликують глибоке вражіння, будуть відбуватися в сім році 33 рази, від 11. мая до 29. вересня. Вже тепер продано велике число білетів і легко може їх забракнути. Тому громадський уряд, з Обераммерґав (коло Мінхен'у) радить заздалегіть замовляти білети на май, червень і вересень.

—o—

ГАЛЬО — РАДІО — ЛЬВІВ 652 1—30
Отсим повідомляю свою Поважану Клієнтелю, що окрім фабрикації і продажі лямп електричних нафтових, **виробів церковних** і ґуртовної продажі жарівок, **отворив я спеціяльний ДІМ РАДІОВИЙ,** заосмотрений в найновіщі апарати ріжного рода, як також у всі части складові і **найлучші ДЕТЕКТОРИ** до відбору авдиції Радіо Стації Львів.
Для П. Т. Всеч. Духовенства, Земельних власників, Урядників і Учительства догідні услівя сплати при закупні Радіо знарядів.
МИХАЙЛО ПІШНОТ раньше Р. ДІТМАР БР. БРІННЕР
Львів, Пл. Марійська ч. 9, Тел. 20-04. Фабрика: дім власний, вул. Ґіпсова 30. Тел. 32-16.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ДЕМОНСТРАЦІЯ ФЛЬОТ АНҐЛІЇ, ФРАНЦІЇ Й ІТАЛІЇ проти совітів має відбутися на морях: Чорнім і Балтійськім в цілі ствердження, що ті держави готові на випадок війни стати по стороні Польщі й Ромунії. Таке доносить „Ревмул Романешті", орґан проф. Йоргі.

У ВАРШАВСЬКІМ СОЙМІ стався ряд доволі цікавих подій. Найважніша та, що в комісії земельних реофрм відложено кольонізаційні закони і то на неозначений час. Друга не менше важна та не менше цікава подія се заява, яку іменем німецького клюбу зложив посол Віль, котрий сказав, що на випадок війни Німці в Польщі в своїй більшости поставлять свій обовязок супроти держави, в котрій живуть, понад свою приналежність до свого власного народу і Польщі не зрадять. Сю заяву приняли Поляки горячими оплесками. У звязку з воєнними поголосками відбулась дуже цікава дебата в конституційній комісії сойму. Вшехполяки виступили з проєктом, щоб на випадок війни урядував не сойм, а комісія вибрана звичайною більшістю сойму, бо в той спосіб можна буде позбутися з представництва „небажаних елементів". Проти того проєкту говорив посол Мацкевич кажучи, що се тільки погіршилоб ситуацію, якби на самім початку війни з зовнішним ворогом розпочато другу війну, внутрішну, з нац. меншостями, бо то їх вшехполяки мають на думці, говорячи про „небажані елементи". — В сенаті преміер Бартель виголосив остру промову, в котрій заявив, що політичний парляментаризм взагалі пережився, а послування стало свого рода зарібковим фахом і таким, який приносить нещастя тим, що його виконують, бо він деморалізує. Правити може тільки президент. — В дискусії сен. Струґ, котрого проурядова преса називає „великим майстром масонів", назвав ту промову прем. Бартля неприличним доказом слабости.

ПАПСЬКИЙ НУНЦІЙ в Берліні запротестував проти відкриття в Берліні комуністичної вистави, бо вона ображує релиґійні почування.

В ІНДІЇ увязнили Анґлійці Валябгая Пателя, „праву руку" Ґандія, брата голови конституанти. Ненависть до Анґлії з того приводу очевидно скріпилася.

БОРОТЬБА ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ Індії має зовсім инший характер, ніж подібні боротьби ріжних народів в Европі. Там та боротьба оповита містицизмом, а орґанізацію, що її провадить, називають „військом без насильства". Ідея тої боротьби полягає на кличах про взаїмну любов, а всяку клясову і партійну ненависть затирають, бо перша ціль Індусів се зєдинення Індії до одностайної боротьби проти Анґлії. Індія завбільшки половини Европи, а залюднення Індії дуже сильне. В тім краю є багато ріжних народів і каст. Ґанді, провідник Індії, не хоче большевизму. Мимо того коли там прийде до боротьби на правду, то відчує се цілий світ.

СОВІТСЬКИЙ УРЯД зложив проєкт польському урядови в Варшаві з приводу заяви папського нунція, зверненої проти совітів. Та заява мала бути зложена в часі приняття нунція преміером Бертлем.

НОВИНКИ

Вернула зима. В ночі з середи на четвер, Львів і значна часть нашого краю вкрилися снігом.

У Львові будуть реактивовані фармацевтичні студії при університеті мабуть уже в жовтні сего року. Студії тревати-муть три роки. Вимога — матура середної школи.

Українська Національна Жіноча Рада в Чехословаччині відсвяткувала сего місяця десятиліття свого істнування. Реферат виголосила предсідателька Ради п. С. Русова. (Адреса: Укр. Нац. Жін. Рада до рук пані Лоської, Прага XVI., вул. Пріставні 9.).

„На весну прийдуть Анґлічане". „Курєр Варшавскі" приніс інтересну новелю п. з. „На совітськім пограниччі", написану очевидно на підставі переслухования втікаючих до Польщі червоноарм. В ній салдат зізнає так: „За тяжко там жити. Комунізм — гадость (огида). Там всі тужать... А в народі кажуть, що на весну від Чорного Моря прийдуть Анґлічане і поможуть бідним людям"... (Як відомо, простий народ на В. Україні називав „Анґлічанами" наших. Галичан).

При веслуванні і в часі їзди на колесі число ударів пульсу підноситься з 72 на 150 до 200 і навіть до 250 на мінуту.

Четвертий інтернаціонал, себто орґанізацію поліції з філіями в ріжних столицях, оснував у Лондоні префект паризької поліції Кіяп. Ціль того інтернаціоналу — боротьба з міжнароднимі злодіями.

Руїна підпомоги для безробітних наступила в Австрії, бо фонд упав ізза виплачування формальних рент 300.000 людей, хоч рівночасно в ріжних галуззях промислу і в рільництві панував брак робочих рук. Сей факт матиме катастрофальні наслідки моральні на дальшу орґанізацію тої допомоги, в засаді потрібної.

НОВОСТИ В ЖІНОЧИХ І МУЖЕСЬКИХ МАТЕРІЯЛАХ
поручає фірма
Стахевич і Абрисовський
У ЛЬВОВІ РИНОК 32.
642. 2—12.

Шаранча у великих масах навістила Єгипет. Вона летить від сходу. Уряд Єгипту висилає до боротьби з нею цілі батерії, що метають огонь.

Певний спосіб. На міських трамваях є звичайно осторога „Вскакувати й вискакувати в часі їзди заборонено". Лучшого способу вжив трамвай в Галле в Прусії. Там що місяця чіпляють у кожному возі червону карточку, а на ній написано коротко й річево: „В минулому місяці потерпіло при вскакуванню й вискакуванню тілько й тілько людей".

Проти Америки, її духа, її цивілізації та впливу на Европу підіймається в Европі остра критика. Особливо острі осуди Америки появилися в італ. „Нуова Антольоґія" (Карла Люнаті'я), далі у франц. „Ревю Ініверзаль" (Генрі Массі) і и. В Америці перепечатують ті статті.

Реколєкції

ДЛЯ ВІРНИХ ВСІХ СТАНІВ В ЦЕРКВІ ПАРОХ. СВ. О. НИКОЛАЯ У ЛЬВОВІ відбудуть ся в днях від 9—16 марта 1930 р. Б.

Порядок:

Неділя 1 св. Вел. Поста дня 9. III. р. Б.

О год. 4. попол. Вечірня постна.

О год. 5. попол. Наука, благальна пісня, Благословеніе Претерпівий і цілованє св. Мощей.

Від дня 10—15 марта 1930 р. Б., то є в понеділок, второк, середу, четвер, пятницю і суботу:

О год. 7. рано співана Служба Божа — щодня.

О год. 6. вечером: Вечірня згл. молебень.

О год. 7. вечер. Наука реколєкційна, Благословеніе Найсв. тайнами: Претерпівий за нас страсти і цілованє св. Мощей.

Субота 15. марта: Слуханє св. Сповіди від год. 4. пополудни і неділя 16. марта від 6. рано до 12. в полудне.

Неділя 2. св. Вел. Поста дня 16. марта 1930 р. Б.:

О год. 5.30 рано утреня велика.

О год. 6, 7, 8. і 9. читані Служби Божі.

О год. 10. рано торжественна співана Служба Божа і послідна Реколєкційна Проповідь, загальне св. Причастіє вірних Благосл. Найсв. Тайнами і закінчене Реколєкцій.

643 2-2 **Свящ. Василій Лончина.**

——o——

Біржа

ЗБІЖЖА: (за 100 кґ. льоко стація надан.). Пшениця дв. 32·75—33·75, пшениця с. 29·75—30·75 жито д. 12·50—16·—, жито сел. 14·50—15·—, ячмінь на мливо 14·—14·50 овес гал. 13·50—14·, кукуруза 22·00—21·00, бараболя промисл. 3—3·50, фасоля біла 45—55, фасоля колір. 30—35, фасоля краса 40—45, горох $^1/_2$ Вікторія 24·75—26·75, горох пільн. 20·—21·— гречка 21·—22 лен 66·50—68·50, любинь 24—25, конюшина червона 124—134, просо 26·75—27·75, сіно прас. 8·50—9·50, солома прас. 5—6.

ГРОШІ: Доляр ам. 8·87.

——o——

Жертви

о. Д. Стек, Станиславів 5 зол. на пресу.

о. Лев Воробкевич з Білобіжниці 20 зол. на пресу.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНТЕЛІҐЕНТНА добра господиня обнялаби заряд дому у самітного пароха. — Зголошення до Адміністрації під „Інтеліґентна“. 647 1-1

ДО ВСЕЧЕСНИХ ОО. ПАРОХІВ які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди УГА, котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомленя їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед та в цей спосіб помогти своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомленя слати: Л. Яків, Запитів, почта Підліски малі. 636 1—3.

АРТИСТ-МАЛЯР, котрого праці в области церковного малярства стрінулись з загальним признанням і похвалами приїздить з Парижа до Галичини на час літний. — Рефлєктуючі Комітети Парохіяльні зволять ласкаво звертатись з замовленнями до Уряду Парохіяльного в Чернихівцях п. Збараж. 643 2-2

ВАЖНЕ! НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ!

Розпорядком церковних Властей на місяць березень назначені експіяційні й благальні Богослуженя за переслідуванія релігії в СССР

Українська Христіянська Організація

видала в тій справі брошуру

о. Д-ра Т. ГАЛУЩИНСЬКОГО ЧСВВ.

П. Н. ЦАРСТВО САТАНИ НАСТУПАЄ НА НАС.

Брошура подає богато фактів з релігійного переслідування на Радянщині та дає богатий матеріял для проповідей і рефератів.

Ціна 1 примірника 80 сот. З почтовою пересилкою 1 зол.

Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Кльоновича 8. 636 4—?

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 14-20

Виїзджаючим в гори!

Хто потребує перебувати в горах, не найде лучшого приміщення як

в Микуличині у вілі СС. Служебниць.

Гарні огрівані кімнати. Кожда має ошклену веранду. Домашня огрівана каплиця. Водопроводи, електричне світло і радіо. Ціни приступні. Замовленя звертати на адресу

СС. Служебниці Непор. Зачатої Пр. Д. М.

553 **MIKULICZYN.** 20—?

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурованя, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 646 1-5

ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ

є

ТОМАСИНА Marka Gwiazda

тисячекратно випробована.

ТОМАСИНА ділає довготревало, а тимсамим є дешева.

ТОМАСИНА ділає негайно, тому що розпускається у підшкірній воді.

ТОМАСИНА дає гарні врожаї збіжжа й окопових ростин, перепинює вилягання.

ТОМАСИНА відквашує рілю, містить крім фосфорового квасу, 50% ділаючого вапна.

Замовленя Томасини на час конечні. 633 4-5

Осип КАРРАХ,

ЛЬВІВ, вул. Костюшка, ч. 18.

Цінники й проспекти даром й оплатно.

НЕБУВАЛА ОКАЗІЯ!!

ЗНАЧНА ЗНИЖКА ЦІН ЛИШ У **МАҐАЗИНІ ТОВАРІВ БЛАВАТНИХ**

ТАДЕЯ ШРАММА раньше ф. КНАВЕР І СИН.

651 Просимо переконатися і оглянути виставу 1—3

ЛЬВІВ, Пл. Капітульна ч. 2.

ПОРОШОК **„KOGUTEK“** ДЛЯ ДОРОСЛИХ

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві. 618

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 7-10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ Й ЧИТАЛЬНЯНІ НА СПЛАТИ. Парохіял. бібліотека зложена з 50 певних (щодо віри й моралі) книжок за 63 зол. платних у 6 місячних ратах. (1-ша 13 зол., прочі по 10 зол.); таж сама бібл. в переплеті 100 зол. пл. в 5 м. ратах по 20 зол.). **Читальняна бібліотека** зложена 50 певних книжок за 63 зол. пл. в 5 міс. рат. (як висше), таж сама чит. бібл. в оправі 100 зол. пл. в 5 місячних ратах (по 20 зол.). На забезпеченя рат вимаганий кавційний вексель. Всі попередні списи парох. і чит. бібліотек та їх ціни отсим уневажнюємо! Замовляти через літ. вид. інст. **„ДОБРА КНИЖКА“** — 294 **Львів, почтова скринка 11.** 100-100

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 18—40

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.

578 **поручає**

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

15-50

УЖИВАЙТЕ! ЛИШЕ ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ **„ЕЛЄҐАНТ“** УЖИВАЙТЕ!

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 14—20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 412 11-?

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

МИХАЙЛА СТЕЦЯ

:: абсольвента заграничного крою ::

виконує всякі кравецькі роботи солідно і скоро.

ДЛЯ ВСЕЧ. ДУХОВ. ВИГОТОВЛЯЮ КОЛПАКИ, РЕВЕРЕНДІІ. ПАПІСТИКИ ПЛАЩІ І ПОКРИТТЯ НА ФУТРА

по найновішим взорам.

637 Адреса: 1—3

ЛЬВІВ, вул. ЗЕЛЕНА, ч. 31.

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Do to zapłacone tygodniem Львів, четвер 20. березня 1930. Ч. 21. (321)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Достойний виступ Єфремова

В обличчі смерти сказав Єфремов: „Ми хочемо незалежної України!“.

АТЕ доносить: Сензаційний момент наступив при переслухуванні першого обжалуваного, члена Академії Єфремова. На питання предсідателя суду: „До чого ви стреміли в своїй політичній діяльности? Атже Україна істнує як республика в СССР.“, — Єфремов голосно й виразно („громко и отчетливо“) заявив: „Ми хочемо незалежної України!“ — Коли предсідатель завдав йому питання, „чи піддержував звязок з українськими повстанцями, котрі воювали („сражавшимися“) з большевиками“, — Єфремов рішучо заявив: „Так, піддержував“. — На питання, яке було його відношення до смерти Леніна, Єфремов відповів, що не памятає. Мимо того це питання поставлено йому ще три рази. — Процес відбувається в атмосфері дуже ворожій для обжалованих. Єфремов (60-літний чоловік) пять разів звертався до большевицького суду з просьбою, щоб перервано розправу, кажучи, що він змучений довгим перебуванням в тюрмі і безперервними допитами. Одначе суд не вволив його просьбі. В великій салі оперного театру, де відбувається той суд, є кілька тисяч видців-комуністів. Товпа весь час перебиває зізнання Єфр. ворожими криками. А коли Єфр., відповідаючи на питання, якого він походження, сказав, що він син священика, — комуністи зачали голосно висмівати релігію. (Гарно виглядає „суд“ під владою товаришів, нема що казати!).

Що діється в червонім „раю“?

Замкнули всі католицькі святині з днем 19 с. м.

Східна Аґенція доносить: Уряд совітів у відповіді на лист св. Отця Пія XI. зарядив замкнення всіх католицьких церков на території совітів. Той указ узасаднив в той спосіб: „Демонстраційні богослуження, наказані Папою на день 19. березня с. р., мають характер ворожий совітам, супроти того замкнення всіх церков того дня являється відповідю на зарядження Папи“.

Священика убили при вівтарі.

Сх. Аґ. доносить: В селі Кекіно коло границі Естонії відділ ГПУ вдерся до церкви й розігнав молячихся. Вигнавши з церкви народ, комуністи напали на священика, що правив богослуження й у варварський спосіб убили його при вівтарі.

Совіти відкликали колєктивізацію. „Аж до нових жнив“.

ПАТ. доносить з Москви: Комісаріят рільництва заборонив аж до нових жнив ліквідувати господарства кулаків і предвиджує навіть заосмотрення індивідуальних господарств у насіння й машини.

Що про се кажуть Німці.

Вся німецька преса обговорює вище згадане зарядження совітів і пояснює його просто страхом перед голодом. Не без впливу був і опір селян, котрі не злякалися навіть масових розстрілів, — як також страх перед цілковитою втратою заграничних кредитів (є також вісти, що совіти здержують антирелігійний курс зі страху перед обуренням в англосаськім світі).

Весь польський уряд подався до димісії

„Убийство чи самоубийство уряду“?

Сойм ухвалив вотум недовіря двом міністрам, Пристарови й Червіньскому. Тоді премієр Бартель зголосив солідарну димісію цілого правительства. Санаційна преса пише, що убийства уряду доконав сойм. Опозиційна преса відповідає на те: Проти Пристора не булиб голосували селянські партії, а проти Червіньского не булаб голосувала лівиця. Та коли п. Бартель виголосив свою відому промову проти сойму, знівечив нею можливість співпраці сойму зі своїм урядом. Отже не було тут убийства, тільки самоубийство: премієр Бартель зробив собі гаракірі.

Помер ґенерал Прімо де Рівера

На чужині, в Парижі, помер на цукрицю недавний диктатор Еспанії, ґен. Прімо де Рівера. Він уродився 8. VIII. 1870. в Кадиксі. В кубанській війні був адіютантом ґен. Мартінеса де Кампоса. Боровся також на Філіпінах проти Америки. Дня 13. IX. 1923 проголосив диктатуру в Еспанії та правив нею до січня 1930. Помер самотний, сидячи в фотелі, бо родина його була тоді в церкві, а він умираючи, не мав уже й на тільки сили, щоб задзвонити на службу. Смерть мав спокійну, що видно з обличча помершого: немов заснув.

Новий амбасадор Америки в Польщі

Іменований по смерти Мур'а новий амбасадор Америки в Варшаві називається Джон Вилес. Він родом з Ню-Йорку, має літ 57, був найбільшим фабрикантом роверів, тепер його фабрики продукують авта. Він знаний як меценат мистецтва і власник цінних збірок. Дипльоматом ще ніколи не був.

Сніговія в цілій Польщі

Над цілою Польщею перейшла велика сніговія, котра місцями насипала поверх пів метра свіжого снігу. Пригнали її зразу північні вітри зі Швеції й Фінляндії. На терені Виленщини сніговія шаліла поверх 24 годин без перестанку.

ПРОЦЕС СВУ.

Союз Визволення України перед судом.

Як ми вже повідомляли, у найвищім суді рад. республики в Харкові ведеться процес СВУ (Союзу Визволення України). Всіх обжалованих 45, а саме: член Всеукраїнської Академії Наук С. А. Єфремов, А. В. Ніковський, б. премієр-міністр УНР, письменниця А. М. Старицька-Черняхівська, А. З. Гребенецький, професор Київського Інституту Народної Освіти І. Ю. Гермайзе, студент тогож Інституту Н. П. Павлушков, Б. Ф. Матушевський, проф. фільольогії В. М. Ганцов, Т. К. Голоскевич, професори київського медичного Інституту: А. Г. Чернявський, Н. А. Кудрицький, А. А. Барбар, В. В. Удовенко, В. Я. Підтаєцький, М. В. Кривенюк, В. М. Страшкевич, В. В. Шарко, В. Г. Дубровський, Г. Т. Туркаль, А. А. Болозович, М. Н. Ботвинський, Н. М. Чеховський, М. Е. Івченко, член київської Колеґії оборонців З. Г. Маргуліс, Н. С. Токаревська, А. П. Заліський, Ю. К. Трезлинський, проф. фільольогії; Г. Н. Іваниця, проф. київського „ІНО“ В. М. Дога, К. С. Шило, член полтавської колеґії сборонців К. І. Товкач, професор полтавського „ІНО“ В. А. Шепотів, П. С. Близнюк, Н. Д. Лагута, професор одеського „ІНО“ М. Е. Слабченко, Т. М. Слабченко, К. І. Панченко-Чапенко, професор дніпровського „ІНО“ П. А. Єфремов, Л. Е. Біднева, Н. П. Білий, І. Р. Карпович і В. Д. Атамановський.

Процесови прислухується весь консульський корпус, а щоб використати процес для аґітаційних цілей, заповнено всі місця на салі делеґатами фабрик. За виїмком двох студентів, решта обжалуваних це старе покоління і майже всі були карані царським урядом за участь в українськім визвольнім русі. Найстарший з них член Всеукраїнської Академії Наук Єфремов має 60 літ, всі инші в віці між 40 і 60 р. Подаємо тут за большевицькою пресою важніші уступи з акту обжалування:

В 1929 р. розкрито і ліквідовано підпольну українську контрреволюційну орґанізацію СВУ (Союз Визволення України), яка нерозривними нитками звязана з цілою історією клясової боротьби ще з жовтневого перевороту аж по нинішний день: СВУ це вислів діяльности буржуазії й кулаків післяжовтневої революції, це наслідник БУД-а (Брацтва Української Державности), якого головою був цей самий Єфремов, що й у СВУ. Члени СВУ оснували нову масову орґанізацію при участи широких українських кругів, у тіснім звязку зі селянством та з закордонною інтеліґенцією. Орґанізація ставила собі за завдання повалити радянську владу на Україні шляхом збройного повстання, за допомогою чужоземних буржуазних держав і реставрувати капіталістичний лад у формі Української Народньої Республики. СВУ уявляв собою орґанізацію едину з петлюрівським закордонним центром, що називає себе „урядом УНР“. Крім того чинности СВУ зводилися до підготовки збройного повстання, терористичних замахів, шкідництва, до спроб за допомогою імперіялістичних держав відірвати силоміць від союзу СССР територію України. Акт обжалування підчеркує дальше звязок СВУ з петлюрівським рухом і на доказ того наводить, що панахиду по Петлюрі 1926 р. в Софійськім Соборі відслужено захо-

дом членів СВУ. Організація вела підготовку повстання шляхом протирадянської пропаґанди на селі й утворення там активних кулацьких кадрів, які можнаб відтак використати для повстання. Кадрами СВУ на селі були колишні учасники бандитських повстанчих відділів, духовенство автокефальної церкви, яке походило головно зі старшин петлюрівської армії та представники кулаків. Крім того СВУ мав послугуватися ще й терором. Єфремов мав висловитися, що требаби всіх комуністів винищити не лише на Україні, але і в міжнароднім розмірі. Пляновано замахи на Сталіна, Ворошілова і Скрипника. А медична ґрупа СВУ придержувалася того погляду, що з хорими комуністами треба поводитися, як з ворогами і навіть рішили не приноровлювати лікарської етики у відношенню до хорих комуністів. Дальше мали проводирі СВУ заявити, що не можуть вибачити лікарям, які вилічили Леніна після замаху на нього.

Акт обжалування старається представити автокефальну церкву, як контрреволюційну організацію, яка бере участь в активній протирадянській боротьбі. Провід над контрреволюційною роботою при помочи автокефальної церкви поручено Чеховському разом з вибраною йому до помочі „пяткою“, в склад котрої входили: брат Чеховського (свящ. автокеф. церкви, б. полковник петлюрівської армії), митрополит Липківський, архиерей Шараєвський і ин. Автокефальна церква уладжувала отверті протирадянські демонстрації. Одною з них була панахида по Петлюрі, підчас якої розкинено проклямації такого змісту: „Українці! Знов пролито кров одного з найліпших синів України. Доки будемо терпіти? Схаменіться, будьте люди!“ З зізнань Чеховського виходить, що робота священиків полягала на: 1) сіянню національно-політичного зерна, 2) обєднанню довкола церкви національних елементів, явно ворожих радянській владі, і 3) настроюванню тих елементів проти рад. влади та її заряджень.

Коли вірити актови обжалування, в склад СВУ мала ще входити СУМ (Спілка Української Молоді), якої завданням було доконувати терористичні акти й аґітувати серед студенства й инших суспільних верств. Члени СУМ мали розкинути по Київі вище згадані проклямації підчас панахиди в Софійськім Соборі. Крім церкви і школи в протирадянській роботі брала участь і кооперація, яка мала обхопити селянство контрреволюційним впливом при помочи свого сільського апарату. Провідником кооперативної ґрупи був лектор київського кооперативного Інституту Болозович.

* * *

Якраз тепер котиться величезна филя протестів по цілій Европі. Весь світ обурений знущанням большевиків над релігійною совістю народів Радянщини. ДПУ (Державне Політичне Управління-Чрезвичайка) мусить „дати докази“, що церква це контрреволюційна організація, а священики в більшости просто бувші „Петлюрівські старшини“.

Ці „докази“ збудовані на крови і провокації. Частинку правди обмотують безмежною брехнею. В інтересі деспотичної влади ломлять навіть найпримітивніші основи справедливости. „Політбюро“ кричить на весь світ, що контрреволюція втягнула в „гру“ найблизших сусідів СССР і приготовляє відірвання силоміць території України. ДПУ, вірний слуга політбюра, спрепарувало „процес“, який з найбільшим „переконанням“ має доказати, що політбюро „каже правду“. При помочи провокаторів і зрадників, обкидують болотом героїв-борців з радянською владою, а для закордонних угодовців дають „судовий матеріял“, який незаперечно доказує(!!), що радянська влада одиноке забороло проти „хижацького та реакційного капіталізму“.

З цього процесу дійде до нашого відома тільки те, що дасть большевицька преса та правди напевно не довідаємося. Такий коментар до того українського процесу дає російський дневник „За Свободу“.

Річ ясна, що большевикам залежить на знищенні при помочи того процесу за одним замахом церкви, школи й кооперації. Ось правдива його ціль.

—o—

Початки Чина ОО. Редемптористів у нас

(З приводу великого ювилею).

II.

Серед таких обставин надійшов памятний рік 1910, в котрім до Канади завітав достойний Гість з Галичини Ексц. Митрополит Шептицький. Витаний щиро всіми прибув він 10. падолиста до Йорктону, а потім в товаристві місіонарів обїхав весь йорктонський дистрикт, подивляючи всюди успіхи їх праці й посвяти! Вертаючи до Галичини через Бельґію, Митрополит відвідав у Брукселі Провінціяла ОО. Редемптористів, не лиш щоб подякувати йому за висланих до Канади отців, але також, щоби просити о таких місіонарів і для Галичини.

Перебуваючи в Канаді Митрополит пізнав як дуже корисним булоб Українцям, мати там свого греко-католицького епископа. Тому по своїм повороті всіми силами змагав до креування нашого нового епископства за морем. В цій справі робив заходи у Святійшого Вітця Папи Пія X. Писав меморіял до канадійських латинських епископів, щоби приєднати їх для свого пляну. Та гадки цих владик що до зреалізування того проблему були поділені. І тепер став Митрополитови в пригоді о. Деляре. З голосом того місіонара, що докладно пізнав релігійне положення в Канаді, числилися в Римі. Його візвали урядово до Апостольської Столиці і Папа Пій X. уділив йому осібного послухання. Там, перед Христовим Намісником, ревний монах якнайгорячіше вставився за назначенням греко-католицького епископа для Канади. Цеж від давна була улюблена мрія не тільки Митрополита, але і його. Вона мала незабаром здійснитися. В 1912 р. канадійські Українці витали вже у себе свого греко-католицького Владику.

III.

Рік пізнійше сповнилося і друге бажання Митрополита. Літом 1913 р. прибув з Бельґії до Галичини гурток місіонарів-Редемптористів. З радістю приняв їх Митрополит та на тимчасове помешкання віддав їм до розпорядимости славний історичний монастир в Уневі. Монахи негайно взялися до праці з питомою флямандській расі пильністю й запопадливістю. Вже по кількох місяцях вони не лиш правили й сповідали по нашому, але навіть бралися і проповідати.

Тимчасом зірвалася світова війна-хуртовина. Прийшли сумні, болючі події: вивезення „Царського Вязня“ в глибину Росії, переслідування нашої гр. кат. Церкви, соромна апостазія деяких наших парохій... Місіонарі найшлися у прикрому положенні. Сіллю в оці був православним наїздникам унівський монастир. Він — так сподівалися вони — ставити-ме завзятий опір їх змаганням в „навертанню“ уніятських малоросів на „благочестіе“. Меч Дамокля завис над головами ОО. Редемптористів. Військові російські власти відмовили їм права мешкати в унівській архіепископській палаті та заявили, що незабаром їх виженуть з неї. Рівночасно й поліція взяла їх під свою особливу опіку, стежила за кождим їх кроком та випитувала у людей про все, що тільки могло представляти хочби позір обтяжуючого матеріялу проти „неблаґонадьожних“ отців. Відгрожувався також і православний епископ Евлогій та підчас одного торжества явно висказав свій намір, позбутися сих „чужищів“, що задержували „русскій“ нарід при Папі. Занявся тою справою навіть Святійший Синод і вислав своїх відпоручників, щоб на місці розглянули, як булоб найкраще перевести в діло плян холмського владики. Вкінці сам ґубернатор ґр. Бобринський видав місіонарам формальний приказ — негайно покинути Галичину.

Та Боже провидіння чувало над синами св. Альфонса. Вони мали дожити ще тої хвилі, коли їх гонителі покинули Галичину. Се невелике деревце, перенесене із заходу на східну ріллю, мало запустити міцні коріння в українську землю, мало вирости і розвинути у велике, сильне дерево та своїм буйним квітом і плодами звеселити серце того Садівника, що власними руками пересадив його на свій ґрунт.

А він, як тільки вернув із далекої чужини, зі свого заслання, дав нові докази батьківської прихильности для нового чина. За тісно ставало ОО. Редемптористам в Уневі. Щораз то нові добровольці, сини українського народу, стукали в монастирську браму, прохаючи о приняття в члени. А з Бельґії також напливали свіжі сили. Треба було подбати про новий, і що важнійше — вже сталий дім для зростаючої монашої родини.

В 1918 р. щедра рука митрополита Андрея поклала основи під новий монастир у Збоїсках коло Львова. Сюди й перенеслася в рік пізнійше ціла чернеча дружина з Унева. Тут серед дуже гарного парку незабаром стала пишатися величава будівля зі своєю місійною школою-ювенатом, що запевнює чинови Пресв. Спасителя доплив молодих, свіжих, українських сил. Так Чин той із укриття й уединення виходить на яв, вступаючи на шлях місійної діяльности.

Наш український нарід в Галичині на загал дуже прихильно повитав появу нового чина на своїй землі. Популярні місійні проповіди місіонарів і їх легкий, приступний стиль припали до вподоби так простолюддю як інтелігенції.

Та не бракувало, розуміється, й опозиції. Декому дуже підозріла видавалась ця „інвазія заходу“, дехто з „далекозорих“ добачував у тім новий хитрий „Проект на знищене Русі.“ Були й такі, що чулися ображені в своїй „европейській амбіції“, бо мовляв „не дикуни ми, тай не мурини“, щоб треба було до нас спроваджувати аж чужоземних місіонарів... Оттакі були мотиви й аргументи опозиції.

Та всі ті упередження й підозріння щезали в міру того як розвивалася діяльність нового чина та в правдивім світлі показали мотиви методи й наслідки його апостольської праці. Місійний рух кріпшає з кождим роком. З нестримним розмахом перекидається він із села на село, з міста на місто, всюди розбуджуючи релігійний запал і духовне відродження. З усіх сторін Галицької землі, з Гуцульщини, Покуття, Бойківщини, Поділля й Лемківщини душпастирі прямо засипують нових місіонарів просьбами о місії для повірених собі парохій. Парохіянам приходиться нераз ждати по два і по три роки на свою чергу. Таке велике жниво, а так мало ще женців, хоч і їх число постійно зростає. Повстають нові монастирі наших ОО. Редемптористів: у Станиславові, в Голоску під Львовом, згодом і в Ковлі,

на Волині, серед українських грекокатолицьких кольоній, що в них тисячі наших галицьких виселенців позбавлені були майже всякої духової опіки.

Чин св. Альфонса принявся також і на закарпатській Україні. Кількох чеських ОО. Редемптористів пішло за приміром своїх бельґійських співбратів. Вони приняли наш обряд, вивчилися нашої мови, поселилися в монастирі в Стронкові та виїзджаючи звідти на ріжні сторони нашого Закарпаття, переорюють своїми місіями дієцезію пряшівську, ужгородську і навіть крижевацьку.

Хто має ясне поняття про те, чим для парохій є 10-дневна духовна місія, продовжена по кількох місяцях 5-дневною місійною відновою, яке відродження вона розбуджує в релігійному житю народа, яку сильну греблю вона ставить проти брудних филь руїнницької, безбожної й неморальної агітації, які спасенні наслідки вона по собі оставляє (головно там, де місцевий душпастир хоче і вміє своєю працею піддержати їх) яку ролю вона відграє також під національним оглядом своїми кілька чи кільканайцять - тисячними народними здвигами, своїми величавими хрестними походами-маніфестаціями, — той бодай у части зрозуміє, якого великого діла довершив наш достойний Ювилят, пересаджуючи на українську землю чин місіонарів Пресв. Спасителя. — В. П.

——o——

Кілько було церков у Росії

Кілько ще є тепер?

Німецька преса доносить: Всіх церков було на просторах б. Росії коло 150.000. З того замкнено досі поверх дві третини, то значить поверх 100.000 церков. Багато з них віддали до ужитку всяким клюбам і забавовим льокалям, а багато занепало, бо не було їх кому направляти з тої причини, що большевики дуже переслідували вірних, котрі держалися своєї церкви. Причина, чому большевики досі не замкнули ще всіх церков, лежить просто в тім, що вони ще винаймають частину церков на відправи, бо мають з того значні доходи. Особливо провінціональні большевицькі власти досить нерадо слухають наказів з Москви, щоб замикати церкви, бо з тим уриваються їм значні зривки. Дійшло до того, що в урядових провінціональних ґазетах в СССР. що раз частіше появляються анонси „влади“: Таку то церкву можна винаймити на богослуження. Таким чином боротьбу проти церкви большевики вже фактично програли. До того показується, що не вдалося їм і молодіжи відвернути від церкви та релігії: Чим більше ставало переслідування церкви, тим горячіше горнеться до віри в Бога молодіж, котра творить спеціяльні організації, звані „Христомолами“.

Місіянічна злуда про можливість революції здається досі росте — в міру як маси, лучше платні, присвоюють собі потреби і блуди буржуазії, котру винищуючи, мають претенсію на ново відродити. (Ферреро).

Маленький фейлетон

Король і професор

Англійський король Карло II. відвідав раз ректора Безбая. Професор перейшов усі кляси своєї школи в капелюсі, а король ішов за ним з відкритою головою. Коли король пращався з ректором, той сказав:

— Маю надію, що Ваша Королівська Величність простить мені мою неввічливість. Та колиб мої учні довідалися, що є хтось більший від мене на світі, то я вже не мігби бути їх учителем...

——o——

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ДОМАШНУ ПРИСЛУГУ

Міністерство праці й сусп. опіки виготовило законопроект про домашних працьовників такого змісту:

Умова може бути заключена: 1) на пробу (найвисше на 7 днів), 2) на час виконання означеної праці, 3) на час неозначений. На жадання одної сторони друга сторона обовязана видати їй писемне потвердження про зміст умови. В пробнім часі може кожда сторона розвязати умову кождої хвилі. Умову заключену на неозначений час вільно розвязати тільки за двотижневим виповідженням, причім час виповідження мусить все кінчитися 15-го, або останного дня календ. місяця. Протягом 4 тижнів недуги слуги не вільно виповідати. Таксамо не сміє господар виповідати служби в часі покликання на військові вправи ні жінці в 2 тижні перед породом і 6 тижнів опісля. Господареви вільно сейчас розвязати умову, коли слуга заключив умову на підставі фальшивого документу, коли провадиться неморально, коли допускається нарочного недбальства або ушкодження майна господаря, коли чинно зневажить або тяжко словами образить господаря чи його домівників, коли зле або недбало обходиться з дітьми і може загрожувати здоровлю дітей або деморалізувати їх. — Господар не має права утруднювати слузі належання до стоваришень загальних і фахових. — Винагородження мусить бути обчислене й виплачене в готівці, а не векслями, купонами і т. д. Коли господар завинено не платить в означенім терміні, обовязаний заплатити ще й 2—3 проц. місячно. — Слуга має право отримати можність публичної або домашної купелі двічи на місяць. — На випадок розвязання умови з вини слуги господар має заплатити йому (а в разі розвязання умови ізза смерти слуги його родині) відправу в висоті півмісячної платні, коли слуга був у нього 3—5 літ, місячної за 5—10 літ, 2-місячної за 10—15 літ, 3-місячної, коли служив поверх 15 літ. — Слузі належиться 12 годин на сон і відпочинок протягом доби.

В те вчисляється час між год. 23 і 6-ою. В неділі і свята вільно слугу затруднявати тільки при конечних біжучих роботах. В ті дні мусить мати слуга 6 годин відпочинку без перерви. На перебування поза помешканням по годині 22 слуга повинна мати дозвіл господаря. — Кождий домашний працівник має право на 8-дневну платну відпустку („урльоп“), коли працював рік без перерви, а на 15-дневну, по 3 літах. Коли слуга сам розвязав умову, або розвязання наступило з його вини, — тратить право до ще невикористаної відпустки. За час відпустки належиться слузі опріч платні ще зворот харчового. — За домашних працьовників уважає законопроект особи заняті фізичною працею в домашнім господарстві, в области виконування особистих послуг для роботодавця, його родини й домівників... До домашних працівників належать також стангрети (фірмани) і шофери.

Сей законопроект буде правдоподібно принятий з незначними змінами.

——o——

Не вільно мати кухні в дома

Нові „реформи“ збожеволілих творців „раю“.

Больш. „Правда“ доносить: В звязку з колективізацією створено в Москві спеціяльну комісію, котра має на цілі виробити ріжні продукти. М. і. не вільно буде мати кухні в приватнім домі. Кухня може бути тільки спільна, на 100 людей найменше. Таксамо не вільно буде мати вдома лазенки. Рівнож не вільно буде держати дітей у приватних домах... Словом, „рай“ тай годі.

——o——

ДОПИСИ

СТАРИЙ САМБІР. Дня 4. III. с. р. на зарядження Впр. о. декана Е. Козаневича відбулася в Ст. Самборі, в салі „Дому Просвіти“, конференція духовенства старосамбірського деканату. Референували Впр. оо.: декан Козаневич і сенатор Татомир. Перший референував справу забезпечення рідні священика на випадок його смерти, другий порушив справи ріжної натури: суспільної, просвітної, економічної й ін. та прохав звернути увагу на ті питання, — підчеркуючи, що це замало обмежитися до полагодження питань чисто реліґ. натури, інакше поведуть народ інші і то поведуть туди, куди ми не хочемо. Голос в дискусії забирали Впр. оо.: М. Пелех, ігумен з Лаврова, А. Рудницький, А. Бенцін, І. Шпиталь і М. Вовчик. Ухвалено, що місяця, вівторок по першім відбувати такі конференції. При цій нагоді мушу з прикрістю зауважити, що УХО-ія повіту не дає об собі нічим знати. Останні сходини її були ще 25. VI. 1929. — Вчк.

ТОРГОВИЦЯ ПІЛЬНА П. ГОРОДЕНКА. В неділю 16. II. б. р. відбулися тут Заг. Збори Кружка „Р. Шк.“, на котрі приїхали делеґати городенської філії в особах о. сов. В. Комаринського і проф. Міхняка. П. проф. Міхняк виголосив перед зборами короткий протиалькогольний реферат; по коротких виясненнях рішено оснувати т-во „Відродження“ та підписано статут і подання до Воєвідства. Коршми у нас нема, один склеп з пивом, без котрого обійшлосяб, зате всякі „оказії“ немало гроша з села забирали. Тож з великою радостію витають тут протиалькогольну ідею. Самі Збори Кружка „Р. Ш.“ відбулися на загальне вдоволення, а в деяких „офіціяльних опозиціоністів“ і здивування. Дай Боже, щоби збори й инших установ, коло яких є вже і певний „інтерес“, відбувалися так тактовно. О. сов. Комаринський пояснив завдання „Р. Ш.“, проф. Міхняк значіння ґімназій і інтеліґенції. Підчас наради Комісії-Матки тут. парох о. Н. Корбутяк представив ядерно нещасний стан наших братів в больш. „раю“, почім присутні приняли одноголосно таку резолюцію: Члени Кружка „Р. Ш.“ в Торговиці пільній, зібрані на заг. зборах д. 16. II. б. р., висказують своє обурення за тяжкі переслідування і рани, які большевики завдають нашим братам за віру і народність, та єднаються серцем і думками з українськими мучениками. Зложено також для селян, котрим удалося утечи з большевицького пекла до Фінляндії дрібними лептами 4.32 сот., котрі висилається до Адм. „Н. Зорі“ з прошенням переслати по призначенню.

——o——

Відки взялися фальшиві доляри в Варшаві

ТК. доносить, що польські власти натрафили при ревізіях на касу Центр. Комітету Комуніст. Партії в Польщі, в котрій знайшли багато долярів. Піддано їх розслідови і показалося, що всі ті доляри підроблені.

——o——

Дивні події в Америці

З Ню-Йорку доносять, що там в лютім панувала така спека, якої не було від пів століття, а з кінцем того місяця почалися снігові в Ню-Йорку та в усіх стейтах т. зв. Нової Анґлії. — Рівночасно депешують з Ню-Йорку, що велике число безробітних пробувало в тім місті силою здобути ратуш, але поліція розігнала їх.

Яким чином може довго мати спокій, хто до чужих справ мішається, хто нагод до того на зовні шукає, хто мало або рідко збирає в собі думки свої? (Тома Кемпійський, I, 11, 2).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Протирелігійний курс в СССР ослабає. Такі вістки принесли депеші з Москви. Кореспонденти роблять такі висновки на підставі нового розпорядку сов. влади, в котрім сказано, щоб замикання церков відбувалося тільки на домагання значної більшости населення і після затвердження тих домагань окружною владою. Далі наказує Москва навіть карати тих, що ображують релігійні почування народу. (В щирість того розпорядку, виданого безбожною владою, очевидно вірити не можна. Вістки ті нотуємо з публіцистичного обовязку).

Місійна вистава у Львові. Заходом латинських духовних властий, відкрито у Львові дня 7. березня с. р. місійну виставу . Міститься вона в двох салях латинської духовної семінарії й обіймає багату збірку цікавих експонатів з ділянки культури й мистецтва Китаю та Японії.

Найвисший Адміністраційний Трибунал у Варшаві видав 15 с. м. цікаве оречення в справі о. кан. Ол. Ковальського, котрому Мін. Військ. Справ відмовило платні як б. куратови на тій основі, що він одержує платню крилошанина капітули. Отже Адм. Трибунал став на становищі, що ся відмова незаконна, бо платня каноніка не є платнею з державного скарбу. Хоч Церква дістає гроші з того скарбу й оплачує ними духовних, то ті гроші дістає вона як відшкодування за забране церкві майно, значить, на підставі умови, длятого платні, які духовним дає Церква, не належать до державних платень. Церква не є ні державна інституція, ні самоуправна, тільки корпорація зовсім окремого рода.

Рожі для Св. Отця. Після звідомлення „Лідових Новин“ графиня Андрея Хоткова вислала до Риму дуже оригінальний, символічний дар зі свого городу в словацькій Тарнаві, в якім вона плекає около 60.000 ріжних родів рож. Вона вибрала 400 найкращих і жертвувала їх Папі Пієви XI. з просьбою, щоб ласкаво поручив засадити їх у Ватиканськім городі. Папа подякував за милий дарунок, та обіцяв, що сам особисто допильнує, щоби словацькі рожі могли якнайкраще розвиватися в його городі.

Помер кардинал Меррі дель Валь (впливовий секретар стану за папи Пія X.) в 64 р. життя по операції сліпої кишки.

Приготовання до Евхарістійного Конґресу. На міжнародний Евхаристійний Конґрес, який відбудеться від 8. до 11. мая с. р. в Картаґіні, зголосилося вже багато учасників. З Франції має прибути на Конґрес 60 епископів і 2000 священиків. Також з Італії й Еспанії виїде велике число учасників. На принятя гостий поспішно приготовлюються не лише католики, але й музулмани та жиди. Вони віддають на час Евхаристійних торжеств свої віллі й доми до розпорядимости комітету Конґресу. Один турецький князь з Тунісу віддав на ту ціль свою цілу палату. Тому, що катедра в Картаґіні мала, порішено уладити богослуження в мійськім амфітеатрі. Закінчення Конґресу відбудеться 13. мая. Учасники виїдуть з Картаґіни на захід до місточка Бонне, яке збудоване на місці старинного Гіппо. В тім місті апостол Африки, св. Августин мав свою катедру й резиденцію.

Нове католицьке Товариство повстало в Шікаґу, Ілл. Його ціль розбуджувати між вірними почуття любови й пошани до Св. Літурґії. В тій ціли Т-во видає в ріжних мовах малі книжочки й розсилає їх даром своїм членам. Адреса Товариства: The Calvary Guild, 1628 Hudson Ave, Chicago, Ill.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

КОТРІ ЕМЕРИТИ ДІСТАНУТЬ ПІДВИШКУ? Польська преса доносить, що емерити б. заборчих держав і вдови та сироти по них одержать 100 процент виміру, коли докажуть, що вони або їх батьки заслужилися коло польського народу, нпр. через те, що належали до польських товариств, явних або тайних, потерпіли за польську справу і т. п. Дуже се дивна річ, щоб держава робила аж такі ріжниці між своїми горожанами, та треба пождати на законне підтвердження тої вістки.

БАРТЕЛЬ ШЕСТИЙ РАЗ ПРЕМІЄРОМ ПОЛЬЩІ? Президент Мосціцкий приняв димісію правительства й поручив йому оставати далі на становищі аж до зорганізування нового уряду. Здається, що „новим“ премієром буде іменований знов проф. Бартель, уже шестий раз.

ВОЛИНСЬКА ПРЕСА доносить, що в Луцьку під протекторатом міністра Г. Юзефского і його жінки відбувся баль та що міністр окремо приняв інж. П. Пилипчука й ред. Певного, котрі представили йому ряд справ актуальних для української людности.

ВОЄННІ ПРИГОТУВАННЯ НА УКРАЇНІ. Берлін. „Руль“ доносить: Від якогось часу Рев-воєн-совіт звертає особливу увагу на воєнні приготування в українськім воєннім окрузі. Сталін особисто відбуває наради з головними командармами. В Москві пояснюють ті воєнні приготування на Україні тим, що там скріпилася діяльність „кулаків“ та самостійників, яких має піддержувати Польща. Приготування йдуть майже виключно по лінії найновішої воєнної техніки. І так авіяція скріплена в півтора раза в порівнанні з тим, що було з початком 1929 р. Збільшені також хемічні відділи війська. На Чорне Море перекинено з Балтійського Моря два лучші кораблі. На Україні побільшують магазини воєнних припасів. Між штабовцями в Москві говорять, що диктатор СССР. Сталін рішився спробувати воєнного щастя на заході подібно як недавно спробував на Далекім Сході.

НІМЦІ РЕОРҐАНІЗУЮТЬ СОВІТСЬКІ ЗЕЛІЗНИЦІ. „Известія“ доносять, що уряд совітів заключив договір з управою німецьких зелізниць у справі реорґанізації зелізниць в СССР. Туди виїде зараз 25 німецьких зелізничих інжинірів, а в квітні значно більше їх фаховців. Опріч того Німці зобовязалися примістити на своїх зелізницях якусь скількість совітських спецїв, щоб вони навчилися, як вести зелізничий рух. За те все одержала Німеччина ряд концесій, але змісту їх не оповіщено.

ПОМЕРШИЙ НЕДАВНО Б. ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ мав за собою цікаву карієру. Вже його батько був секретарем війни. Тафт став професором права в унів. в Чінчінаті, одначе хоч був знаменитим правником, покинув те місце і став адм. урядником, а саме губернатором Філіпін і Куби, а потім як його батько обняв теку військових справ у кабінеті Русвелта, з котрим жив у приязни. Коли Русвелт не міг по закону третий раз безпосередно кандидувати на президента, висунув кандидатуру Тафта в надії, що той скоро зречеться і він знов стане президентом. Одначе Тафт вибраний президентом, не квапився складати того уряду. Тоді його приязнь з Русвелтом замінилася у ворожнечу. При нових виборах оба виступили до боротьби й оба провалилися, а президентом вибрано Вилсона. Підчас війни Тафт ужив всего свого впливу, щоб Америка взяла участь у війні. Від 1921 р. до смерти був найвисшим суддею Злучених Держав Америки.

—o—

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Препезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках кавчукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 38-?

НОВИНКИ

Померла мати вірменського архиепископа у Львові, бл. п. Марія з Огановичів Теодоровичева. Похорон відбувся в суботу. З Епископату взяли в нім участь опріч сина покійної архиеп. кн. Сапіґа з Кракова й епископ Лісовський. Були присутні достойники державної влади з воєводою Голуховским на чолі.

Неприємні „несподіванки“. Під таким заголовком приніс „Укр. Голос“ в ч. 10. отсю новинку: На похоронах б. головного редактора, а в останних часах члена ред. „Діла“, бл. п. Федя Федорцева, виднів м. и. вінок з червоними лентами і написом від конзуля СССР. у Львові — Лапчинського. Поміж клепсидрами, що оповіщували про смерть бл. п. Ф. Федорцева, можна було бачити поруч клепсидр від редакції „Діла“, — клепсидри від редакції радянофільських „Нових Шляхів“, від співробітників ред. „Н. Шляхів“ і від Вид. Спілки „Нові Шляхи“. Клепсидри від ред. „Н. Ш.“ і співробітників „Н. Ш.“, без хрестів, сповіщали про смерть бл. п. Ф. Федорцева як члена редакційної колеґії „Нових Шляхів“. — Було богато людей, для яких ті всі річи були великою й немилою несподіванкою.

Вломався до церкви в Гадинківцях (пов. Копичинці), якийсь злодій, що шукав тільки за грішми, бо забрав з пушок лише кілька золотих, а не взяв ні золотої чаші, ні срібних хрестів. Як підозрілого увязнено Маріяна Білозуба. До церкви в Сенябівці коло Збаража вломилися якісь справці й забрали 60 зол. зі скарбони. Увязнено двох підозрілих.

—o—

Переписка Адміністрації

Марія Мандзік, Clifton Heights Pa. Передплату за „Нову Зорю“ ми від Вас одержали. З жадною квотою не залягаєте.

—o—

Оповістка

Реколєкції дня Пань в Перемишлі під проводом ОО. Василіян, відбуватимуться від 24. III. — 30. III. с. р. щодня о 5. год пополудні в каплици (ОО. Василіян за Сяном).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

До всечесних ОО. парохів які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди УГА, котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед та в цей спосіб помогти своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: Л. Яків, Запитів, почта Підліски малі. 636 3—3.

Потреба сейчас дяка з теноровим або барітоновим голосом, який уміє управляти хором — Хата, 5 моргів поля, роківщина і церковні треби. Зголошення: Уряд парохіяльний в Клебанівці, почта Богданівка коло Підволочиск. 653 1-1

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 15-20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, неділя 23. березня 1930. Ч. 22. (322)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

На процесі в Харкові

Чеховський і Єфремов боронять релігію перед глумом большевиків.

АТЕ доносить: Оден день процесу „Союза визволення України" робив враження, якби був призначений на релігійну диспуту. В часі зізнавання обж. Чеховського прокуратор намагався висміювати релігію. На те Чеховський виголосив промову, в котрій сказав, що ніхто не в силі винищити в людях релігійних почувань, бо релігія звязана з самою людською природою і кождий, навіть комуніст, в глибині душі таїть релігійні почування. Тому власне Чеховський боровся з атеізмом і безбожниками. Промова Чеховського викликала таке враження, що прокуратор уважав вказаним перечитати уривки статтей Леніна проти релігії. Далі прокуратор закидав Єфремову, що він противився виборови в члени Академії Наук комісара Скрипника, кажучи, що тоді не можна булоб вибрати відомого ученого проф. Мищенка, знаного з його праць про діяльність апостолів Петра і Павла. Прокуратор глумливо запитав Єфремова, „чи можна праці про апост. Петра і Павла уважати науковими". Єфремов відповів, що можна. Його відповідь викликала крики обурення комуністів, що заповнили судову салю...

Наш „Пласт" остав без домівки

Управа Ставропігії судово виповіла льокаль нашому „Пластови" і перевела вже справу навіть через Найвисший Трибунал в дуже скорім часі. У Львові нема в наших домах відповідного приміщення для такої потрібної інституції, а чужі — річ ясна — не винаймуть льокалю на наш „Пласт". Супроти того дійсно не остає нічого иншого, як збудувати дім для тої інституції. Жертви на ту ціль приймає: Коопер. Банк „Дністер" у Львові, вул. Руська, 20. вкладкова книжечка ч. 15.000.

„Новий курс" Сталіна

Берлінський „Руль" пише: Калінін і командарм Ворошилов заявили Сталінови, що переслідування за віру доведуть до повстання селян, котре не легко буде здавити, бо червона армія складається в 80% з селянських синів. До того селянство обурене колективізацією. Супроти того Сталін згодився на тимчасові уступки, але заявив, що в осени зачне на ново робити те саме, що досі робив. — АТЕ доносить, що Чрезвичайку сцентралізовано в усіх совітських „республиках" так, що тільки Москва командує тепер нею, а инші „республики" не мають уже ніякої власти.

Нищать монастир з 14-го століття

Рос. преса доносить: Знищивши славний Симоновий монастир в Росії, взялися большевики до нищення другого, ще славнішого монастиря а саме Алексієвсько-Архангельсько-Михайловського, званого „Чудовим". Цей монастир оснований ще в 1365 р. на місци, де стояли конюшні татарського хана. Це великий монастир з чотирма церквами. Всі ті церкви большевики розбирають до фундаментів.

Шведський король у Св. Вітця

ПАТ доносить з Риму: Ватиканські круги з задоволенням підчеркують значіння візити шведського короля Густава V. у Папи Пія XI. Як відомо, між Апост. Столицею і Швецією, котрої населення протестантське, нема дипльоматичних взаємин. Мимо того шведський король за кождим своїм побутом в Римі складає візиту Св. Вітцеви і навіть асистує підчас торжественних церемоній в базиліці св. Петра.

Нове правительство в Польщі

Президент держави доручив зложення нового правительства не проф. Бартлеви, як того сподівалися, тільки маршалкови сенату д-ру Юлієви Шиманьскому. Ходять слухи, що нові міністри мають бути отсі: брат марш. Пілсудского, Ян, мін. справедливости, проф. Кржановский мін. скарбу, пані Морачевска мін. праці, а сам преміер взявби теку освіти. Решта міністрів осталаб на своїх становищах, між ними й марш. Підсудский.

Помер льорд Балфур у 81 р. життя

З Лондону доносять: У Векінгу помер у 81 році життя визначний державний муж Вел. Британії, льорд Балфур. Був не тільки притомний до останної хвилі, але буквально до останного дня з цікавістю слідив політичні випадки. Послом з рамени консерватистів став уже в 26 р. життя. Найважнішу діяльність розвинув в часі великої війни на становищі першого льорда адміралиції та по війні в переговорах з Америкою. Жиди завдячують йому знану „декларацію Балфура", котрою забезпечено їм т. зв. „Національну Домівку" в св. Землі.

Вибух петарди в церкві Св. Юра

Підчас богослуження для молоді в катедрі св. Юра, урядженого з приводу імянин марш. Пілсудського, вибухла в церкві петарда, а на подвірю друга. Увязнено молодця Вол. Мулькевича, у котрого знайдено три летючки, з яких одна взивала, щоб українська суспільність не святкувала імянин маршалка.

Польща і Німеччина

Їх порозуміння і його наслідки.

По пятьох літах тяжких польсько-німецьких торговельних переговорів: переривання, відновлювання, відкладання і т. п. вкінці польський і німецький уряди підписали текст торговельного договору між Польщею і Німеччиною. Щоби згаданий договір увійшов в життя, потрібно ще, щоб його приняли також польський сойм у Варшаві і німецький парлямент у Берліні та санкціонували президенти обох держав. Що се станеться, нема вже ніякого сумніву.

Підписання торговельного договору між Польщею і Німеччиною має особливе значіння. Значіння те заключається не так у самім змісті договору, як радше в факті його заключення. Не так під оглядом господарським, як радше політичним.

Як відомо відносини між Польщею і Німеччиною були напружені від самого 1918 р. сильно. Напруження те виявлялося на зовні між ин. в тім, що Німеччина весь час трактувала Польщу як державу хвилеву, сезонову і до свойого дипльоматичного представництва у Варшаві та польського у Берліні не привязувала надто великої ваги.

І тому незвичайно характеристична річ, що одночасно з вісткою про сфіналізування польсько-німецького торговельного договору преса принесла також вістку про недалеке піднесення польського посольства у Берліні й німецького у Варшаві до гідности амбасад та назвала навіть кандидата на се останнє місце: німецького посла з Ковна. А дотеперішний німецький посол у Варшаві п. У. Равшер, співтворець польсько-німецького торговельного договору, має аванзувати на становище державного підсекретаря в Берліні на місце Шуберта.

Не менше характеристична також друга вістка, яку одночасно принесло „Діло" з дн. 13. с. м. з Варшави п. з. Вірнопідданча заява німецького посла. Текст її такий: На сьогодняшній конституційній комісії (польського Сойму), забрав м. ін. слово пос. Віль (Нім. Кл.), який заявив буквально таке: „Кажеться про вороже відношення меншин до польської держави. Я є вдячний п. Мацкевичеви, що став в обороні національних меншин. П. Комарніцький сказав, що може вибухнути війна, в якій одна відома меншина знайдеться в скрутнім положенню. Колиби вибухла та війна, в якій отся меншина булаби особливо в трудному положенню, то в більшости поставить вона свій обовязок супроти держави вище від приналежности до свого народу. Вона піде з запалом в серцю і не зрадить свого обовязку супроти держави". Сю заяву зустріла комісія голосними оплесками. Її вважають в соймових кульоарах сензацією дня.

Що всі три наведені вище факти: підписання польсько-німецького торговельного договору, заповідь піднесення польського посольства у Берліні та німецького у Варшаві до гідности амбасад і „вірно-підданча заява" речника німецького клюбу в польськім Соймі — се тільки поодинокі звена в ланцуху польсько-німецького порозуміння, про се не може бути двох думок. На наших очах довершився акт, якого можливість у нас мало хто допускав.

Обезпечитися є чимсь більшим як ощадність. Тому чим скорше подбайте о життєву полісу в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

630 **Львв, вул. Руська ч. 18.** 5-10

Які були глибші причини того акту, які мотори грали при тім ролю та які дальші наслідки буде він мати в ширшій міжнародній політиці, се поки що можемо тільки вгадувати! Та про оден рід наслідків його вже нині можна говорити зовсім певно. Маємо на думці зміну відношення Німеччини до української справи в Польщі.

Чи треба пригадувати дотеперішнє становище Німеччини в тій справі? Вистарчить згадати, що саме в Берліні знайшли пристановище б. диктатор Галичини, п. д-р Е. Петрушевич і також полк. Е. Коновалець. З Берліна вели вони відому акцію. І не може бути ніякого сумніву, що одною з політичних передумов польсько-німецького порозуміння було домагання Польші до Німеччини: припинити діяльність обох згаданих вище осіб. Зовсім подібно, як се кілька літ тому мало місце відносно п. д-ра Е. Петрушевича у Відні...

Що ту передумову Німеччина приняла, про се свідчилаб вістка перемиського „Українського Голосу", який в ч. 9. з б. р. у дописі з Берліна доносить про скорий виїзд „уряду" п. д-ра Е. Петрушевича до СССР., а також те, що полк. Е. Коновалець уже переїхав з Берліна на постійний побут до Женеви...

Чи є ще инші політичні умови між Польщею і Німеччиною відносно нас, се виявить будучність. Не треба бути пророком на те, щоби сказати: Такі умови між ними вже є або незабаром будуть, бо самою неґацією не можуть стояти ні народи, ні держави.

(P. S.) Вже по написанню отсеї статті преса принесла нове повідомлення, що президент Німеччини Гінденбурґ підписав іще оден договір між Німеччиною і Польщею ухвалений передтим парляментом, т. зв. ліквідаційний. Се новий доказ, що між Німеччиною і Польщею наступило порозуміння на ширші розміри.

——o——

НА СЕЗОН ВЕСНЯНИЙ

заосмотрили ми склад у величезний вибір **новостей на солідні і модні плащі, костюми, сукні і т. д.** — і пригадуємо нашим ощадним

Паням,

що як завсігди продаємо матеріяли **лиш** в першорядних сортах,

655 **а дешево!** 1-20

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45. РИНОК 45.

дім наріжний вулиці Ґродзіцьких.

Новий розпорядок міністерства почт

Міністерство почт і телеґрафів видало обіжник про те, як видістати з почти свій лист або иншу посилку, коли висилаючий надумався і не хоче, щоб адресат одержав посилку. В тій ціли треба предложити почтовому урядови, де надано посилку, докладний взір коверти заадресованої тим самим письмом й оплатити спеціяльну належитість на депешу, коли лист уже вислано.

——o——

Кардинал-архиепископ А. Бертрам

Про переслідування християн в Росії.

В найновішім числі „Церковного Вістника" бреславської архидієцезії, находимо обіжник кардинала-архиепископа, котрим заряджується прилюдні молитви за освободження російських народів з узів безбожности. Се заряджения уосноване так: Під кінець світової війни впав у Росії царизм і після зречення з престола останнього російського монарха почав переворот нищити заразом християнство. Ціль теперішних володарів Росії, нищення християнської культури і всякої релиґії в тій країні, котра зі 147 мілионами людей займає шесту часть поверхні землі. Большевицька влада в Росії заперечує істнування душі в людини, заперечує вічність по смерти. Вона поборює науку про істнування Бога: Нема в неї жадного Бога і жадного божого закону. Релиґія в неї се лож і обман. З цею совершенною безбожністю звязана заглада всякої обичайности. В Росії вільно кождому управляти до схочу полову розпусту. За кровосумішку не карають. Дитину в лоні матери вільно вбити. Кождий подруг має право, як хоче, розвестися. Саме найтяща боротьба спадає в Росії на подружжа і родину. Християнське поняття подружжа й родини в Росії знищене. Як можна найскорше усувають дітей з батьківського дому і зпід опіки родичів. Тому там така жахлива нужда безприютних дітей, які ходять самопас, росте таксамо як і злочинство серед молоді. Дітей виховують в систематичній зневазі релиґії і Церкви. Се все переводять при помочі нечуваного терору над масами при найстрашнішім гнеті совісти. Нищення релиґії осягають також при помочі зовнішних і внутрішних середників насильства. Внутрішні середники в життю народу такі: Знесення всіх неділь, всіх релиґійних торжеств, заборона навчання релиґії в школах, поширення атеїзму масовими зборами в школах і часописах і навіть проклямування загального походу проти істнування Бога. Зовнішні середники се замикання церков, здавлювання прилюдного Богослуженння, заборона всякої добродійної діяльности Церкви і вигублювання духовенства. І так лише в перших 6 роках революції замордовано 28 епископів і понад 1200 священників; богато погибає в тюрмах і на засланню в Сибірі. З цим нищенням всякої християнської культури йде в парі занепад рільництва, страшенне збільшення убожества і мешканевої нужди між народом, а також здичіння, яке спинює всі ліпші пориви... Дві річи спонукали мене зясувати сі справи. Найперше обовязок найглибшого милосердія для народів російських республик. Бо вони як люди наші братя; вони християни, хоч велика більшість їх відлучена від католицької Церкви. В найширших кругах російського християнства живе ще релиґійний змисл. Чуємо як тут і там переходить в народі релиґійна филя, — як тисячі і тисячі навіть серед найтяжчих мук заховують вірність Христови. Се християни, які з тугою бажають, щоби в нас найшлося повне любови зрозуміння для їх питомого, внутрішнього, релиґійного життя. До сего долучується ще і друга причина. Филі безбожности з Росії перебиваються до Німеччини. І в нашій країні анархія підносить голову. І в Німеччині є сильні партії, соціялістичні та комуністичні круги, які працюють для викликання розвалу християнського подружжа і родини, для виховання молоді в повнім відверненню від Бога, в ненависти релиґії і зневажанню Церкви; вони працюють в напрямі вирвання дітей зпід впливу родичів, у напрямі нерелиґійного виховання молоді; вони працюють над осквернением неділь, над улекшенням розводу та над дозволом убивати дітей в лоні матерей. Се явна і підпольна боротьба проти Бога та Його заповідей. Тому дух розпаношеної в Росії безбожности являється страшною небезпекою для Европи, а передовсім для країн сусідних з Росією. Обовязок епископів вказати віруючим на сю грозячу небезпеку... З прилюдним виступом і молитвою получаться, як се бувало зараз по війні, в догідний час збірки та добровільні датки, щоб помочи тим, котрі через насильства попали в біду, оскільки їм взагалі можна помочи... Нехай таємна опіка Божого Провидіння так поведе долю народів, щоби страшний хрестний шлях терпіння, по якім ідуть народи Росії, якнайскорше вкорочено. Нехай відчиняться очі німецьких католиків на нешастя, яке грозить нашій власній країні від соціялістичної і комуністичної пропаґанди.

——o——

Інструкційний курс К. А. в Познані

Як у Поляків поставлено католицьку видавничу працю.

(Спеціяльна кореспонденція „Н. Зорі").

Побіч викладів теоретичних обіймає курс також заняття практичні, як звиджування католицьких інституцій і орґанізацій. Нині згадаю про одну, але найважнішу і найбогатшу католицьку інституцію в Познані, якій Поляки в Познанщині без сумніву завдячують своє національне і релиґійне істнування. Тою інституцією є: „Друкарня і книгарня св. Войтіха, Сп. з огр. порукою в Познані". Ту інституцію звиджували учасники курсу цілий день. А цікава і вельми поучаюча історія тої інституції!

Творцем тої інституції є познанський архиеп. Стаблєвский, горячий патріот і посол до пруського сойму. За його то кермування владичим престолом серед молодшого духовенства під впливом енцикл. св. Вітця Льва XIII. „Рерум новарум" з 1891 р. почався рух до суспільних студій, до засновування робітничих товариств, до орґанізування робітничих верств і їх просвіти. З природи річи треба було видавати письма, брошури, книжки з области католицької й суспільної ідеольоґії. Еп. Стаблєвский зрозумів, що трудно буде виконати програму тої енцикліки без власного орґану і власної друкарні. Отже ще в р. 1891 почав видавати народній часопис „Провідник Католицький", який без перерви й до нині виходить вже близько 40 літ. Тепер має той орґан 215 тисяч передплатників! То письмо сповняло високу і релиґійну і національну місію серед Поляків під пруським панованням.

Року 1899 набув той сам польський владика Стаблєвский коштом 40.000 нім. марок і власну друкарню, з початку примітивну. При друкарні утворено і книгарню. Ціла та інституція — звана інституцією св. Войтіха — мала з початку характер чисто приватний, Року 1902 на бажання Епископа провід цілої інституції обняв о. пралат Петро Вавжиняк, найбільший суспільний діяч між Поляками на переломі XIX. і XX. ст. Він надає інституції правну форму, а саме „Спілки з огр. порукою". стисло по приписам німецького права. Але тій — на зовні такій як тисячі інших — спілці запевнив статутом, у свойому роді одиноким, сталу матеріяльну і релиґійно-суспільну основу. По статутам властителем майна тої інституції може бути тільки трьох катол. священиків. Кождий новий властитель (уділовець) ствердлує документом, що зрікається всяких прав і зисків з титулу посідання уділу та що на випадок його смерти уділ з поворотом переходить на інституцію, яка має право іменувати нового властителя. Інший параґраф статутів постановляє, що спілці не вільно випла-

чувати нікому жадних зисків, ані не вільно творити фондів резервових, а чистий зиск належить обертати на розширення самої інституції та на суспільні цілі. Минулого року (1929) виплатила вона на суспільні цілі 300 тисяч зл. Під енергічною рукою о. прал. П. Вавжиняка інституція сильно розрослась. Від 1910 р. т. є. від смерти о. прал. Вавжиняка провід інституції спочиває в руках неструдженого і вельми заслуженого польського суспільного діяча о. м. Адамського Ст. Нині фонд тої інституції виносить понад 15 міліонів зл. пол.

Інституція та обіймає тепер цілий комплекс величезних будинків. І так посідає вона: 1. Заведення ґрафічні, які обіймають всі нині знані технічні ділі ґрафіки (фотохромія, ротоґравура, хеміґрафія і ин.) та велику переплетню. Занятих до 600 сил. — 2. Відділ видавництва книжок. 3. Відділ видавництва часописей. 4. Книгарню: сортиментову, комісову і ґуртову з філіями в Варшаві, Вильні і Люблині. 5. Артистичну робітню церковних знарядів. 6. Фабрику паперу „Мальта". Якраз та величезна інституція, чисто католицька, сповняла і до нині сповняє велику місію і національну і реліґійну серед поляків. Своє існування без сумніву можуть Поляки завдячувати в великій мірі якраз тій чисто католицькій інституції. Історія вельми і для нас поучаюча: тільки при катол. Церкві заховаємо нашу і національну і реліґійну силу. — **о. О. О.**

——o——

УСІ КУПУЮТЬ
ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО, ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 18-30

Не знаємо тепер, яку засаду влади належить висказати, ані якої слухати. В багатьох краях пробують імпровізацій всякого рода. Якби вони всюди удалися, в Европі вернуло би свого рода середновіччя — на підставі нітроґліцерини! (Ферреро).

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делеґація в Ризі 1920 р.

(5) Зміст: Кого ми властиво заступали в Ризі? — Оден льоґічний документ в світлі одного нельоґічного документу того самого представництва Галицької Землі. — Відки в головах Галичан взялася одна думка? — Якби не та думка, булаб Галицька Армія не вигинула на Україні. — Камінь з Тартару. — Привид перспектив словянства. — Небезпека „вчорашніх летів" і „широких горизонтів" для тих, що не дивляться під ноги. — Чи се галицький сепаратизм? — Знав старий поет, на котру адресу звертатися. — „Буде дружина, буде злато".

В історії політики мабуть небагато знайдеться таких документів, як той, що я його навів у попереднім уступі моїх споминів про Ригу: Той політичний документ, сам у собі на мою думку наскрізь льоґічний і правдиве кожде його слово. Він у звязку з иншими фактами й документами, підписаними тою самою владою Східної Галичини, себто Українською Національною Радою чи її представництвом, кидає характеристичне світло на Галичан сего покоління, котре, розуміється, свою політичну психіку одержало в спадку, а само завинило хіба лінивством думки і браком цивільної відваги своїх провідників, ясно ставити і розвязувати свої проблеми.

Для зрозуміння того, що тут треба виясннти, наведу инший короткий та дуже важний документ. Я уважаю цей документ головним свідоцтвом про збірну національну психіку і політичний інстинкт сучасних Галичан. Ось він:

УХВАЛА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ З ДНЯ 3. СІЧНЯ 1919 р. ПРО ЗЛУКУ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛИКИ З УКРАЇНСЬКОЮ НАРОДНОЮ РЕСПУБЛИКОЮ.

Українська Національна Рада постановила:

(1) Українська Національна Рада, виконуючи право самоозначення Українського Народу, проголошує торжественно зєднення з нинішнім днем Зах.-Української Народної Республики з Українською Народною Республикою в одну одноцільну, суверенну Народну Республику.

(2) Зміряючи до найскорщого переведення сеї злуки Українська Національна Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народною Республикою й Українською Народною Республикою дня 1. грудня (1918) у Хвастові та доручає Державному Секретаріятови негайно розпочати переговори з київським правительством для сфіналізування договору про злуку.

(3) До часу, коли зберуться Установчі Збори зєдиненої Республики законодатну владу на території бувшої Західно-Української Народної Республики виконує Українська Національна Рада.

(4) До тогож самого часу цивільну і військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріят, установлений Українською Національною Радою як її виконуючий орган.

ЗА ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦ. РАДИ
Д-Р А. ГОРБАЧЕВСЬКИЙ в. р.
Д-Р Е. ПЕТРУШЕВИЧ в. р.

Шануючи особисто і тих, що ту постанову підписали і тих, що її ухвалювали, не тільки можна але й треба запитати: Чи бачив хто коли в своїм життю такий у своїм нутрі поломаний і такий противорічний документ? Отже кого і що ми мали в Ризі властиво заступати? Галицьку Державу, котру її власне легальне представництво вже третого січня 1919 р. уважало бувшою? Значить — та держава в 1920 р. вже не істнувала. І то не істнувала не тільки фактично, то є длятого, що її територія була занята; се не було в тих часах нічим незвичайним: адже занята була в часі війни й сербська територія, і майже вся бельґійська, невиділені були й території Чехів і Поляків, та їх держави були вже в засаді признані довго передтим, заки їх фізично виділено. Тут опріч фактичного неістнування було ще, коли так можна сказати, й законне та психічне неістнування, бож легальна влада Галицької Землі заявила ще 3. січня 1919 р., що „З нинішним днем проголошує зєднення" своєї території з Великою Україною: а обидві влади тої Великої України (УНР. і УСРР.) зрікалися і зреклися Галицької Землі й обидві на користь Польщі (хоч одна в тім часі ще торгувалася в Ризі). Дальші уступи наведеної тут заяви з 3. січня 1919 р. вправді являються немов висловом інстинктового страху і прочуття супроти того, що можуть зробити з нами.

„GENEWA" Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія **Д. КОНЮХА** Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі) 568 17-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоратки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Ireton", кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery", косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

XIV.

Павлов оповідав всеж таки чимало. Хтось з революціонерів їде в Озерки, за ним виправили аґента й сподіються „накрити" його з літературою. Та коли і з якої партії, не знати. Пригадую собі, провокатор двічи згадав, що в охранному багато говорять про „Петьку" Крапоткіна. Та що говорять, з якої нагоди, — теж не знати. „Петька" — дуже характеристичне. На мою заввагу про це Павлов наївно виправдувався цим, що так називають його в охранному. Яке небудь дрантя в роді Михася Орлина! З назвищами було зовсім лихо, крім імен двох-трьох дрібних провокаторів, Павлов не міг роздобути нічого.

Цікавим, за цей час фактом була ще правдоподібно вістка про вислід слідження за мною в цю пятницю, коли я пішов остерегти військових старшин. Аґент доносив за перегородкою, що в той день я вийшов з дому рано, в такій і такій годині і пішов прямо на лекції, де він мене „оставив". Павлов твердив, що слово „оставив" в устах „співробітника" все значить, що піддоглядний скрився від слідження. В дійсности, пішовши тоді на університет, я ні хвилинки не задержався в будинку: пройшов задним виходом і вийшов перевулками між корпусами велитенської будівлі на противний бік дільниці, далеко від аґента, що ждав на мене. А потім скочив я у трамвай з усіми обережностями, яких я навчився від Павлова.

По тім ми бачилися з провокатором не більше, як три-чотири рази. Пригадую собі, вперше явився він скоро й у дуже піднесеному настрою. Вкінці довідався про назвище головного провокатора!

„Аґренєв або Арґенєв", — так передавав його Павлов. Назвище тільки початковими й кінцевими буквами походило на назвище мого наставника. Та всеж таки я на другий день пішов до Ольги Іванівни. Лишенько! Це був тільки трішечки змінений псевдонім одного з певніших членів Центрального Комітету!... Очевидно, телєфон, що лучив мене із охранним, більше не годився. Говорили, щоби збаламутити, або посміятися наді мною.

Від того дня „співробітник" був уже тільки небезпечний і я ждав хвилі, коли розстануся з ним. Признаюся, ця хвиля трохи трівожила мене: в міру падання давнішого боєвого поступу в залежности від невдач у ловлі „головного", мене все більше й більше журила моя власна доля, що сяк чи так залежала від поведення Павлова.

Раз якось зустрів його в товаристві якогось блідого невисокого панка з борідкою. Павлов спинив мене та відразу звернувся до мене, як благороднього свідка викритої ним провокації, само собою в висловах, що не кидали й тіни на нього. Блідий панок, як виявилося, був соціял-демократичний пропаґандист. Нарушення Павловом обіцянки не заходить з революціонерами обурило мене. Я відвів соціял-демократа на бік і сказав йому, що це за людина, котра йде з ним. Було страшно незручно під його зляканим, підозріваючим поглядом, тим більше, що виявнити вповні свою дивну дружбу з провокатором я не міг, я покликався тільки на „вузол, що скоро розвяжеться". *(Дальше буде).*

——o——

шою землею ті, з котрими ми „зєдинялися“, — одначе ті уступи реґулюють тільки провізорію, а не, щоб так сказати, „право власности“, котре духово було вирішене з днем 3. січня 1919 р. Наївне, булоб думання, що — мовляв — „ніхто“ не має права „нас“ відступати. Наївне, бож ми не представляємо ніякого виїмку, а відступали й відступають частини своїх земель не такі народи, як український! Атже відступила Данія свій питоменний Шлєзвіґ-Гольштин Німеччині, коли мусіла. Атже відступила Франція Анґлії компактно Французами заселену східну Канаду, а Німцям Альзатію й Льотаринґію в 1870-х рр. Атже відступила Еспанія анґлосаській Америці наскрізь еспанську Кубу й прекрасні Філіпіни. Атже відступила Італія Франції свою Савою і Ніццу. Атже відступила Болгарія Румунії свою Добруджу. Атже відступило Мехіко свій Тексас. Атже відступив старий Китай Японії Формозу, перлу земель своїх і т. д. і т. д. без кінця. В усіх частях світа, в усіх часах все і без виїмку цілість мала право відступати свою часть, — а ті думають, що для них, якраз акуратно для них Бог, природа й історія зробили „виїмок“ і все будуть для них робити „виїмки“...

Доволі трудно зміркувати, відки в тих Галичан взялася думка, що „ніхто“ не має „права“ відступити нікому тільки їх землі навіть тоді, коли вони самі дали право відступати! Розуміється, я далекий думкою від того, щоб заперечувати природні права одиниць або збірних одиниць на їх свобідний розвиток. Лишаю на боці доцільність відступлення. Я хочу тільки підчеркнути, як небезпечно висше розвиненій частині якогось народу піддаватися нисше розвиненій частині, бо тоді — опріч шкоди — не вийде ніщо ні для одної, ні для другої частини. Доказують се — кріваві повстання заселеної Греками Крети проти Греції, хоч кретійські Греки довго мріли про „абсолютну злуку“ з Грецією. Доказує се не одна „абсолютна злука“, переведена там, де треба було перевести виразне забезпечення автономії, бо скорше можна наладнати співжиття навіть двох народів з країн, які мають противні собі економічні інтереси, ніж співжиття двох племен одного народу, котрі мають інакшу культуру.

Такі спомини-думки, зачаті під стукіт ваґонів на землі латвійській, не давали мені спокою й при укладанні нот та інформуванні чужих журналістів, що нераз тревало довго в ніч.

Чи се теоретичні розважування? Зовсім ні. Се дуже практичні річи. Річ ясна, що не будь у нашій збірній психіці тої мраки про „абсолютну“ соборність українських земель, яка особливо сильно налягла на нашу душу від 60-тих років минулого століття, ми булиб не вийшли так легко з Галичини на Велику Україну й булиб боронилися ще довго нпр. в Карпатах (такий плян був). При тодішних неприязних взаєминах між Польщею й Чехословаччиною наша армія мала навіть вигляди на заосмотрення від заходу, якби була боронилася в Карпатах. А так — пропала на Великій Україні. „Не даром“, кажуть у нас звичайно, „бо внесла там національну свідомість“. Так, є в тім правда, та з другої сторони кілько душевної руїни внесли відтам сюди ті Галичане, що підпали там під вплив революційної анархії, атеїзму й большевизму!

Були се томлячі думки-спомини і до того в тій ситуації, в якій ми були в Ризі, такі безцільні, як викочування тяжкого каменя на гору в Тартарі, каменя, котрий все мусів падати вниз. Старий, реліґійний і глибоко правдивий символ кари, важкої покути.

Та є в тім документі, який я тут навів, також місця, від котрих віє легіт надії. Се ті місця, на яких я опер свій закид противорічности, а які могли викликати і навіть викликали вражіння крутійства. Та не було се „крутійство“, а був се вислів здорового інстинкту дітей битої горем Галицької Землі, котра всею душею дріжала з прочуття, що може бути психічно окупована сходом, все одно під якими прапорами наступав той схід, червоними, чи жовто-синіми, лівими чи правими.

Що се? Пропаґанда галицького сепаратизму від Великої України? Смішне. Я уважаю нерозумним навіть модний тепер націоналістичний сепаратизм від загально-словянських політ. аспірацій, аспірацій тої раси, перед котрою стоїть величезне завдання тяжкої боротьби за владу над земною кулею з не менше тяжким обовязком-місією — упорядкувати життя на ній на мякших основах, ніж упорядковують його від віків тверді з природи племена ґерманські, — котрим не відмовляю дуже великих заслуг для всего людства, майже рівних тим, які свого часу положила Рома Етерна в обох постатях своїх: Риму й Византії.

Та хто дивиться „на широкі обрії“, все одно східні чи західні, а не укріпиться на тім шматку землі, де вродився, — той мусить стати перекотиполем, на котрім уже дуба ніхто не защіпить. Воно, підкидуване вітром, може робити навіть ефектовні підскоки, котрі декому можуть видаватися „взлетами на висоти“, — та кінець-кінців перекотиполе, поробивши на дивовижу дітям „взнеслі лети“ розуміється „на широких кругозорах“, впаде в болото та з легкістю потоптане буде, бо воно бурян.

Між народами нема вроджених бурянів, хіба що вони самі себе зроблять бурянами. Навіть такі племена, котрі дійсно мов бурян котяться степами, бідні і брудні, як пр. племя Беде, з котрого вийшов Джінґісхан (володар двох третин Азії та половини Европи!), можуть на довгі віки рішати долю континентів. І навпаки! Такі народи як творці пірамід і величних святинь Борзіппи і воздушних садів Семіраміди — стають бурянами. Тут фільософія нірвани ні причім, що — мовляв — все йде, все минає. Річ ясна, що о 12 год. в ночи все припадає північ, але — що ви робили від рана до півночі, заки положилися спати? В тім уся справа.

Як не всі криштали мають однакову форму кристалізації, так і не всі народи та племена однаково ростуть, бо нема й двох листків однакових. Галичина се одна з найвиразніше скристалізованих і найтвердших клітин української нації, котрій в її цілости ще дуже далеко до кристалізації, хоч вона й поступає. Отже розбивати психічно той галицький криштал зливанням його з усею, ще нескристалізованою, кипучою масою, се блуд. А блуд у політиці ще гірший ніж злочин. Той галицький криштал треба передовсім психічно обстояти, інакше з цілої концепції української нації ніщо не вийде.

Знаю, що за такі думки жде мене „найглибша погорда“ від ріжних чамбулів, що по татарськи герцюють і на нашій Галицькій Землі, і якби так могли, як не можуть, то на паль саджалиб кождого, хто хоч одробину має „інакшу думку“ — зовсім як за давних часів. І не треба думати, що большевики найгірші з тих чамбульників, бо се неправда. Є очевидно ще гірші: се ті, що вдають „ліпших“ від них. І якраз для того справедливість Божа допустила на них страшних большевиків для прочищення їх.

Це певна річ, що всяке підданство нашого духа і політичної думки під якуб то не було команду зі сходу, якого небудь кольору чи напрямку — се блуд. При всіх тяжких обставинах нашої невеличкої землі вона грала колись велику ролю аж по Київ і Жмудь, по Відень і Море Адрійське і по гирла Дунаю, грала, поки психічно не піддалася. І вона ще може відограти велику ролю, коли усвідомить собі велику вартість своєї стоптаної душі й політичної думки. Без того ніякий „розум“ нам не поможе, бо все будемо в стадії, яку німецький поет характеризує словами: „Vernunft wird Unsinn...“

Памятаймо, що ні ми не є виїмком між племенами, ні петлюрівська та большевицька політика не була виїмком з довгої серії політичних актів, яких Галичина зазнала від Наддніпрянщини, котра в своїм (не все зрозумілім) інтересі ніколи не церемонилася з Галичиною. В цілій нашій тисячлітній літературі нема на якусь оборону для Галичини від Наддніпрянщини такої надії, яку висказує поет на адресу Галичини, щоб боронила Наддніпрянщину в її тяжких годинах, коли:

Застогнав і Київ, братя,
Застогнав і він від туги,
А за Київом Чернигів —
Від напастей, від наруги...
Ярославе Осмомисле,
Княже в Галицькім Околі,
Ти високо сів на троні,
Злотокованім престолі...
Стріляй Кончака поганця
За наругу Половчина
І за рани Ігореві,
Святославового сина...

Вже восьме століття минає відколи написані сі памятні слова. І все йшли Галичане на поміч Наддніпрянщині в її страшні години. Йшли галицькі полки від Перемишля аж над Калку, йшли в часі такої спеки, що бори і болота самі від себе загорялися. Боронили Київа Галичане до останнього жовніра за галицького короля Данила під проводом воєводи Дмитра, в часі, коли Київ був обляжений такою силою Татар, що — як свідчить літописець — від реву їх верблюдів і скрипоту теліг татарських не чути було голосу в місті. А як скінчилися наші князі на золотом кованих престолах, то дальше йшли туди, на схід такі діячі наші, як Петро Конашевич Сагайдачний з Самбірщини, перший орґанізатор козаччини як військової й політичної сили, і такі як вихованок галицьких шкіл та правдоподібно уроженець Галичини Богдан Хмельницький (батько його жив при дворі в Олеську коло Золочева) і такі як ігумен Київо-Печерської Лаври, Галичанин Єлисей Плетеницький, що заснував першу друкарню в Київі й на В. Україні взагалі, привізши її з малого галицького Стратина і и. А й за наших часів пішов туди, боронити Київа, голий і босий квіт молоді Галицької Землі. Воістину, ми не маємо ні причини ні підстави зрікатися першенства обовязків і прав тому, що ми чисельно менші і матеріяльно бідніші. Бо слушно сказано в літописи: „Буде дружина, буде злато“. А дружина буде тільки тоді, коли не стратить свого духа, своєї місії.

(Далі буде.)

——o——

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.

поручає в великім виборі: **Шовки в ріжнородних виборах** по цінах конкуренційних

Вовни жіночі на плащі від	15·— зол.	Полотна на білля	1·50 зол.
„ „	5· зол.	Ковдри на ваті	24·— зол.
„ мужеські на раґляни	18·— зол.	Коци вовняні	9·— зол.
„ „ „ одіння	10·— зол.	Капи, сервети, дивани, хідники.	

562 **Виключне заступство килимів косівських Гуцульського Мистества.** 18-30

Нова заява марш. Пілсудського

Міністер військових справ Пілсудский оповістив через Аґенцію „Іскра" заяву такого змісту: Президент держави звернувся до мене з жаданням, щоб я сформував нове правительство. Довгу розмову з ним закінчив я просьбою, щоби зробив на разі иншу спробу з отсих причин: Маю орґанічну відразу до методи праці парляментів взагалі, а польського особливо. Та головні перешкоди инші. Перша то легкість, з якою панове посли забруджують собі язик клеветами під впливом заздрости або користи своєї чи своєї ґрупи. Вони не щадять ні чести жінок, ні дітей, ні навіть знакомих немилої собі особи. А я в своїм життю все викидав за двері клеветників. По друге — в звичаях і обичаях пп. послів якась смішна і неприлична форма поведення, котра полягає на нерічевій балаканині в кождій справі. До того більшість їх уживає дурацького тону до людей, котрі вложили масу праці в те, щоб річево говорити про річ. Буває, що чоловік дурний і необразований має часто гарну душу. Я не соромлюся признатися, що і я можу бути дурніший та менше освічений у якійсь закутині праці, ніж такий осібняк. Та я тоді стидавсяб шукати якоїсь висшости. Одначе п. посол, невідповідальний і під оглядом чести і розуму і праці робить з себе потвору, котра скаче по ріжних областях праці і все зміняє свою думку та чіпається людей на спосіб ґалґанського пса. Не хто инший тільки я винахідник сойму в Польщі і тим самим пп. послів. Та навчений нікчемністю першого підлого („нецнего") сойму, кажу, що між новими набутками Польщі від часу її воскресення — найбільш нікчемний пан посол до сойму. Всі у нас присягають, президент і міністри, судді й офіцири. А такий безличний пан, що від инших жадає присяги, розвалившися в своїх розіпнятих штанах, ласкаво вимовляє слово, котре зачинається звуком „с" — так, що ніхто його не розуміє. І такі заприсяжені штани хочуть відбирати присягу і паношитися своїм брудним язиком з претенсією на престіж! Се зношу з таким трудом, що без зменшення того „простіжу" хочби насильством не мігби я пережити з ними навіть двох днів. Третя причина неможливости мого співжиття — про співпрацю вже й не говорю — з соймом, се почуття чести (гонору). Честь уважаю сурoґатом чесноти. І тому вона така потрібна в життю. Чеснота ставляє такі вимоги, що людина рідко коли може їх сповнити. А честь (гонор) сходить нисше і вимагає менших зусиль, щоб удержатися на пересічній людяности. Я ніколи в житті не міг нарушити границь чести і тому я дуже вражливий, коли нечесна людина так легко нарушує їх. На жаль пп. посли від самого початку істнування сойму пішли на шлях вимазання зі свого словаря „честь". Так далеко не зайшла в цивілізованім світі жадна інституція. Такої безсоромности як у пп. послів в Польщі нема ніде. Мене особисто просили як свого вождя о дозвіл, застрілити кількох панів,між ними п. Тромпчиньского. Коли я не дав дозволу, хотіли поповнити самовбийство. Аж в останних часах увійшла до сойму ґрупа людей, котра з брудом пп. послів не має нічого спільного. Се клюб ББ. Кінець кінців — сказав я п. президентови таке: Коли я був ще малим хлопцем, думав я, що нема границь для того, що я мігби знести. Я робив смішні досвіди, нпр. вкладав палець до горіючої свічки. Але й тоді подавався я перед деякими річами, нпр. я ставляв перед собою тарілку з екскрементами і казав до себе: „Отже спробуй!" Та проба вертала у мене часто немов якийсь іспит, коли я ставав перед неможливостями. Отже й тепер сказав я п. президентови, що колиб йому не вдалися инші спроби, тоді я стаю до розпорядимости.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С" і єсьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки прошу вложити ще два запальники (до запалювання свічок). — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок"

Должиця 5. лютого 1930 625 7-12 о. Антін Федоряк, парох.

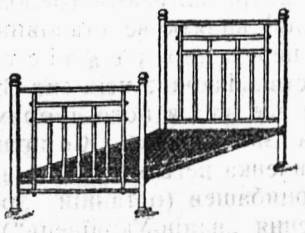

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ

тільки в найліпшій якости

поручає

АНТІН ГАЛЬСКІ

Львів, вул. Собєского ч. 3.

635 5-52

У 80-ліття Масарика

Біжучий місяць, березень 1930 р. се урочистий, ювилейний місяць молодої Чехословацької Республики. 7. березня минуло 80 років від уродин великого національного діяча, першого, доживотного президента ЧСР., Томи Масарика, одного з творців відродженої Чехословацької держави. З великою, майже побожною пошаною схилилися нині перед своїм Національним Вождом всі Чехи, без ріжниць клясових, партійних, релігійних, всі його приятелі й давніші вороги. Зо всіх кінців культурного світу шлють привіти президентові малої Чехословацької Республики королі й президенти великих і малих держав, парляменти й найріжніші товариства, учені й політичні діячі. 80-літні роковини уродин Томи Масарика стали великим тріумфом не тільки його самого, але й його рідної нації та створеної при найактивнішій його участи Чехословацької держави.

Сей тріумф увінчав невимовно тяжкий і тернями засипаний шлях великого діяча, шлях повний здавалосяб непоборних перешкод і труднощів. Уроджений в злиднях, в нужді, син селянина-фірмана, котрому батько заборонив учитися далі навіть у всенародній школі, слюсарський ученик, що виконував усякі, часом найбрудніші услуги для свого вчителя-слюсара, потім помічник учителя а згодом — „нещасливий" громадський діяч, напастований і безпримірно цькований всею чеською пресою й майже всею чеською інтеліґенцією... На його голову сипалися найгірші лайки, образи, клевети. Його пятновано іменем „зрадника чеської нації"... Але Тома Масарик переборов усі труднощі й перешкоди, котрі зломилиб всяку иншу людину не маючу такої віри, енергії й непохитної волі та в кінці життя досяг повного здійснення своїх мрій і ідеалу — створення незалежної Чехословацької держави й великої, вповні заслуженої, пошани від приятелів і ворогів, від Чехів і чужоземців.

Велична постать Масарика та вся його громадянська діяльність становлять в багатьох відношеннях дуже повчаючий приклад для нас, великого 40-міліонового народу, котрий має понадтисячолітню історію, а всетаки не має держави... Приклад Масарика показує нам, яких діячів ми не маємо, і яких якостей бракує нашим громадянським діячам.

В нас дуже часто говориться і пишеться про біду і нужду і злидні українського народу, селянства й інтеліґенції. Та як слушно вказував великий німецький учений хемік Оствальд у своїй гарній книжці „Великі люде", — життєписи визначних діячів громадянських і культурних свідчать, що найчастіше виходили вони з „нижчих верств", багато з них терпіло злидні й нужду та зустрічало всілякі найтрудніші перешкоди в житті. Бідність і нужда та всякі життєві невзгодини часто причинялися до більшого загартування, до здобуття життєвого досвіду, до вироблення сильного характеру й міцної волі. Найліпший приклад тому, се якраз Тома Масарик, що з сина фірмана і слюсарського ученика став університетським професором, визначним ученим, громадянським діячем і вкінці президентом держави, якого нині поважають королі.

Масарик без сумніву один з найвизначніших у цілому світі політичних діячів XX ст. і найбільший нині політичний діяч Словянщини. Він ніколи не шукав популярности. Навпаки, довший час був дуже непопулярний, щобільше — опльовуваний і оклеветуваний. Юрба завжди й повсіди була і є юрбою. За часів Христа в Палестині безумна товпа Жидів кричала перед Пилатом: „Распни Його". За часів Сократа прославлена атенська демократія, на другий день по своїм визволенні від тиранів, засудила на смерть свого великого громадянина-фільософа. Юрба дуже часто прославляє ріжних демаґоґів-мірнот, що догоджують її смакам і слабостям, і проклинає найлучших громадян, що за свій нарід душі свої покладають, тому що вони йдуть „проти течії", тому що не відхиляються від розумного й правильного шляху задля вподоби товпи.

Будучи правдивим ідеалістом, Масарик, коли вважав се за розумне й потрібне, провадив реальну політику. Він розумів, що шлях недержавного народу до незалежности не легкий, що для досягнення державности нарід мусить попереду перейти через ріжні стадії автономного розвитку, аби згодом мати можливість не тільки проголосити, але і вдержати свою незалежну державу. Тому спершу, в першім періоді своєї політичної діяльности, Масарик боровся тільки за поширення самоврядування, за ширшу автономію ітд. І щойно коли Чехія розвинулася в достатній мірі економічно, культурно й політично, коли автономію свою поширила до напівдержавного стану, Масарик почав обережні, але виразні заходи до підготування ґрунту для створення незалежної Чехословацької держави. (Кінець буде)

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Літературна критика в Галичині за 1929 р.

IV.

Використовуючи новіші студії над Шевченком Ст. Смаль-Стоцького, Вол. Дорошенка, Зайцева, Заїкина, Айзенштока та ін., Маланюк підносить складність поетики Шевченка, знайомість його з творами тогочасних найпопулярніших мислителів Заходу і „культивування" їх ідей „на українськім ґрунті". Сі завваги, відомі вже зрештою з творів згаданих тут дослідників, слушні й безперечно цікаві, як для історії літератури, так для історії світогляду. Та що з того виникає? Шевченкові були відомі принаймні почасти ідеї Лямене, Геґля, Штравса, Фаєрбаха. Але чи для нашого часу ідеї тих мислителів, особливо Штравса (котрого так „оскандалив" уже Нічше) чи Феєрбаха, мають дійсну вартість?! Чи не пора вже признати, що вся діяльність Штравса, а в значній мірі й Фаєрбаха се вже давно перегорнута (до того досить негарна) сторінка історії! А пречінь Маланюк підходить до оцінки творчости й світогляду Шевченка з погляду їх вартости й значіння для сучасности. А невже з сучасного погляду можна поважно говорити, що Шевченкова „Марія" се „твір неймовірної висоти українського релігійного світогляду, твір незрівнаної тонкости мистецької правди" ітд.?! Дуже дивно, що Маланюк, сам будь що будь поет, не відчуває, що з мистецького погляду „Марія" се найслабша з поем Шевченка; архитектоніка її невдатна, зміст місцями дуже несмачний, образи бліді; в усій поемі гарні лише два-три ліричні уступи. З поглядуж ідеольоґічного поема „Марія" се проба сполучити в одно сумної памяти Штравсове „мітольоґічне" розуміння християнства з українським народно-релігійним світоглядом, проба яка не могла нікому вдатися з огляду на повну суперечність „ідей" Штравса народним поглядам і вірі. Питання про ідеольоґічну вартість творчости Шевченка спірне, але Маланюкова „оборона" Шевченка доводить якраз противне тому, що він хотів доказати. — До тогож Маланюк, наслідуючи Донцова, як зрештою й більшість дилетантів, що пишуть про Шевченка, перероблює Шевченка по своїй уподобі: Автор „Наймички" й „Неофітів" у Маланюка обертається в „напружену, завше з затиснутими пястуками, завше гнівну(!) постать"... Як бачимо, Маланюк яко критик недалеко відійшов від Донцова.

Два інші „критики" ЛНВ-ка О. Бабій і Евген Юлій Пеленський ще слабші, особливо Пеленський. Його стаття „Старі поети нової доби" повна найгрубіших фактичних помилок. Досить зазначити напр. хочби отсі. По 1905 р., по словам П-го, „майже замовкла" Кобилянська; в дійсності період 1905—1914 рр. був добою чи не найбільш інтензивного розвитку її творчости, коли появилися такі її твори, як „Ніоба", (1907), „В неділю рано зілля копала" (1909), „Земля", „Через кладку" (1912), „За ситуаціями" (1914) ітд. Той самий період на наддніпрянській Україні П-ий вважає „добою застою", кризи, упадку в літературнім житті; як загально відомо, в дійсності десятиліття перед вел. війною було добою найбуйнішого росквіту української літератури на Наддніпрянщині, з яким можна рівняти хіба тільки добу „Основи", початок 1860-их років. Словом, се просто неграмотна й комічна стаття. І можна лише дивуватися редакції ЛНВ-ка, що вона її помістила.

Смерть только въявь обнаруживает тайну жизни, — показывает, что жизнь природы есть скрытое тлѣніе. (Соловьев).

„Націоналістична критика"

„РОЗБУДОВИ НАЦІЇ".

Яка не вбога „літературна критика" ЛНВ-ка, в нім всетаки нема таких „перлин" як стаття „Г. Калицького": „Українська література в світлі націоналізму", надрукована в другім (здається неприхильнім Донцову) органі українських „націоналістів" — „Розбудові Нації". В чому саме полягає ідеольоґічна ріжниця між „націоналістами" з „Розбудови Нації" й Донцовом, трудно зрозуміти, бо й там і тут властиво нема жадної системи світогляду, жадної соціяльної програми, лише пропаґанда пустопорожного, не напоєного внутрішним змістом „націоналізму". Здається, що більшість співробітників „Розбудови Нації", зокрема „Калицький", вийшли з „ідеольоґічної школи" Донцова, хоч потім деякі з них „збунтувалися" проти свого „ідейного вчителя" й „провідника". В кожнім разі Калицький се „гідний учень" Донцова. Сам Донцов високо його цінив і дорікав нам, що ми в нашій статті „Українська критика в минулому й сучасному" (Н. Зоря", 1929, ч. ч. 28. і 30.) проминули таку величину, як автор „Української літератури в світлі націоналізму" (що сховався тепер під псевдонім Калицького). — Кожен, хто схоче порівняти статті Донцова в роді „Росія чи Европа" зі статтею Калицького „Укр. література в світлі націоналізму", побачить, що Калицький повторює апріорні загальники Донцова й взагалі по невільничому наслідує редактора ЛНВ-ка. Він тільки доводить його твердження й без того непомірковані до крайности, до повного абсурду. При всім тім Калицький претендує на науковість, оригінальність і авторитетність. Його стаття по заміру мала бути очевидно чимсь середним між науково-критичним нарисом і ретроспективним науковим (!) історично-літературним оглядом. В дійсності нічого спільного ні зі справжною наукою ні зі справжною критикою стаття Калицького не має. Огляд української літератури роспочинає він від найдавніших часів, роспочинає нісенітницею про „імпортування під плащиком християнської ідеольоґії азійсько - византійського духу Буди" (!) в „початкову нашу літературу".... Бідний недоучок Г. Калицький уявляє собі, що в IX—XIII ст. у всій Азії панував „Дух Буди". Він навіть і не припускає, що відколи могутно розвинувся в західній Азії ісламізм, він замкнув доступ будизмові до Сх. Европи. На світанку нашої культури й державности в VII—XI ст., предки наші могли підлягати лише впливам Сходу магометанського та магометансько-жидівського (хозарського), але в ніякому разі будійського! А магометанський світ того часу відзначався яскравим активізмом і блискучою зовнішною цивілізацією. Найближча до старої Руси представниця тої цивілізації була Хозарія з її своєрідним лицарсько-февдалістичним ладом („богатирі-жидовини" старинних билин). От що було в дійсності в ті давні часи на справжнім Сході (не византійськім), а не панування „азійської нірвани".

Та ще гірше бачимо у статті Калицького далі, коли він переходить до часів „Відродження". Початки українського „Відродження", духовної української культури Калицький знаходить щойно в полемічнім — антиуніятськім письменстві й найвизначнішим виразником того відродження вважає.... Ів. Вишенського, котрий як відомо був найтиповішим представником саме византійського духу. Про ролю Фльорентійської Унії, що не тільки зєднила була в церковнім відношенню Русь із Заходом, але й отворила їй знову доступ до західної культури, про перших представників зах. культури на Україні в XV—XVI ст., про галицьких „гуманістів" того часу*) Калицький розуміється навіть не снив.

Чим новіших часів торкається Калицький, тим більше в нього помилок і нісенітниць. Знаменитий тенденційний історично-політичний памфлет „Історію Русов" він зараховує до „науковоґо письменства". Таких другорядних і третерядних письменників часто з зовсім слабенькими поетичними здібностями, як Метлинський, Конiський, Мордовець, Старицький, Грабовський (очевидно Павло?), то що, він величає „блискучими талантами"... Конiський, Руданський, Старицький, П. Мирний, Франко, Грабовський, Самійленко, таксамо (!) як Артемовський-Гулак і Гребінка, не мали на думку К-го „ясно скристалізованої національної ідеольоґії" (?!). Національно-месіянську ідеольоґію Кирило-Методіївців, котрі мріяли про вільний союз словянських держав з Україною на чолі, К-ий називає „невдалою і то більш соціяльно, ніж національно забарвленою ідеольоґією"... Виявлення всіх часто сміхотворних нісенітниць К-го забралоб забагато місця. Найбільш комічною вийшла у К-го характеристика російського письменства, про котре він не має найменшого поняття. Типові російські письменники для К-го се не Пушкин (котрим до нині, можна сказати, „дихає" російське письменство), Тургенев, Гончаров, Островский, Тютчев, не Бунін і Алданов (найбільші сучасні російські романісти), а — Л. Толстой і Українець з походження Достоєвський, котрі займають (особливо Достоєвський) виняткове становище в російськім переважно реалістичнім письменстві. Лаючи з усіх сил Винниченка, К-ий все зло в його творах звалює на вплив „москалізму". Се правда, що на Винниченка негативно вплинули Ґоркий і Арцибашев (останній зрештою з походження „напів-Українець"); але не менше негативно вплинули на Винниченка й Нічше, Маркс. Гамсун, Мопасан й інші західні письменники. Рівночасно Коцюбинський, зазнавши як відомо майже всіх тих самих впливів, що й Винниченко, брав від тих самих письменників, зокрема від Ґоркого, Мопасана, Гамсуна здається більше доброго, як злого. З того самого джерела часто випливають найбільш отруйні й найсвітліші ідейні течії. Гегель був ідейним учителем з одного боку Фаєрбаха, Прудона й Маркса, а з другого боку визначного російського католицького фільософа Соловйова. Навіть з евангелія зле його розуміння й зле пояснювання робить „підставу" для ріжних сект і єресей. Навпаки, осяяний вищим ідеалом дух і в мутнім потоці знайде світлі краплини. Того „націоналістичні критики" не розуміють. Вищого ідеалу таксамо як і необхідного знання та конечного наукового й літературного підготування вони не мають. Найгірший зразок тої „критики" — стаття К-го.

Ми не сталиб над нею так довго зупинятися, якби не факт, що сю недотепну і просто глупу статтю передрукував поширений і загалом незле редагований часопис „Новий Час", в котрім до речи співредактором є починаючий, але здібний критик близький начебто до католицького світогляду. Чим, якими

---

*) Див. статтю В. З.: Галичанин Юрій Дрогобич, український учений XV. ст., та західна культура на Україні в тім часі.

ОБУВА МУЖЕСЬКА, і ЖІНОЧА ДІТОЧА 650 2-10 найлучша і найдешевша лиш у фірми **Л. Т. СКШИПЕК** Просимо переконатися і оглянути виставу Раньше ПАСАЖ МИКОЛЯША. **а тепер ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 4. Тел. 44-70.**

мотивами кермувалася редакція „Н. Часу", передруковуючи статтю К-го, годі зрозуміти, але в той спосіб вона причинилася до поширення баламутних відомостей з історії нашої літератури й наших громадянських течій.

Характеристично, що недавний учень Донцова, найскрайніший „націоналіст" Калицький скінчив тим, що став співробітником інтернаціоналістично-большевицьких „Нових Шляхів", котрі борються проти ідеї самостійности України (див. особливо статтю „сіґми" в „Н. Шляхах", 1929 р., кн. 6). Як відомо, Калицький не сам-один перейшов від Донцовського націоналізму до новошляхівського большевицького інтернаціоналізму. Тою самою дорогою пішло ще кілька молодиків. І се зрозуміло. В донцовськім „націоналізмі" нема ні вищого релігійно-етичного ідеалу ні жадної соціяльної програми. В головах молодиків, що виховалися під впливом донцовського „націоналізму" нема ніякої виробленої ідеольогії; замісць того — пустопорожні фрази й повний хаос. А при таких умовах не трудно заблукати й до „Н. Шляхів". Націоналізм чи ліпше сказати національна ідея се велика ідея, але тільки тоді, коли вона органічно сполучена з вищим релігійно-етичним ідеалом.

В. Миропільський.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець Пій XI. відправив 19. с. м. в Базиліці св. Петра тиху Службу Божу експіяційну для переблагання Провидіння за жорстокости й реліґ. переслідування в СССР. та на інтенцію повороту народів б. Росії до правдивого мира Христового. На Богослуженні були присутні кардинали, члени дипл. корпусу, представники аристократії та величезні маси вірних.

У всіх наших гр. кат. церквах відбулися 16. ц. м. торжественні Богослуження за переслідуваних большевиками за віру, відповідно до припоручення, висказаного у відомім листі св. Вітця Пія XI. В лат. костелах відбулися такі богослуження переважно дня 19. ц. м. в цілій Польщі.

Комісія вдовичо-сирітського фонду львівської Аепархії прислала нам до поміщення отсей протест: Дня 25. II. 1930 р. відпоручники з усіх деканатів гр. кат. Львівської Аепархії при нагоді Зборів „Вдовичо-сирітського фонду" ухвалили резолюцію: Зібрані відпоручники духовенства гр. кат. Львівської Аепархії прилучуються до світового протесту проти божевільного більшовицького переслідування Христової реліґії й Церкви, руйнування родини і моралі, тих основ людського життя й духової культури. Цей свій протест зібрані відпоручники духовенства тим більше почувають себе зобовязаними піднести, що більшовики віддали на негідні світські цілі й одиноку на Великій Україні гр. кат. церкву в Київі, яка збудована виключно жертвами галицького українського населення, а її душпастиря о, Щепанюка заслали на страшні Соловецькі острови. — Висловлюючи о. Щепанюкови честь і подив як мученикови за Христову віру, зібрані відпоручники взивають весь галицький гр. кат. клир і вірних до безупинних молитов, щоб Небесний Господь скоротив муки міліонів душ, які стогнуть у більшовицькім ярмі, щоби в середовиші тих міліонів не дав загинути свойому святому імени, Христовій вірі і здоровій людській природі.

Протест Брацтва „Апостольства Молитви". Загальні Збори Брацтва Апостольства Молитви і членів Марійського Союза в Лосю пов. Горлицького висказують прилюдно своє крайне обурення з причини розпаношеної в большевицькій державі безбожности, богохульства, нищення церков і нечуваних досі звірських знущань над невинними священиками і людьми, які не хотять відречися Христа. Рівночасно бажаємо нашим нещасним братам, щоби в їх країні та їх серцях запанував якнайскорше побідоносно Христос-Цар. Лося, дня 9 марта 1930. (Слідують численні підписи мущин і жінок та печать Брацтва).

Протест села. Низше підписані громадяни з села Худиковець пов. Борщів, зібрані дня 9 березня 1930 в Чит. „Просвіти" протестують рішучо проти ганебних і варварських знущань над реліґією, совістю і свободою поневолених людей на В. Україні і в Росії. Заразом кличуть всіх, дати вираз обуренню, проти диких переслідувань, зі сторони озвірилих ватажків і модерних дикунів більшовиків. Рівнож висказують зібрані своїм братам з В. України співчуття для нещасних жертв. Зібрані вірять, що Бог скоро визволить наших братів з неволі й пітьми большевицького „раю". Худиківці, 9 березня 1930 р. (Слідують численні підписи й печатка місцевої кооперативи).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ К-ТЕТ УНДО ухвалив й оповістив резолюції такого змісту: Апробує лінію й тактику Укр. Парлям. Представництва. Протестує проти нових 4-х урядових законопроєктів про військову кольонізацію на укр. і білоруських землях та проти наміреної урядом продажі кольоністам української церковної землі на Холмщині й Підляшу, як також проти законопроєктів про виборчу ординацію до повітових міських і сільських рад, які мають запевнити більшість польській меншости та проти постанови законопроєкту, що передумовою вибору навіть до сільських рад малоб бути знання польської мови в слові і письмі. Далі стверджує ЦК. УНДО, що польська держава і поль. громадянство займають неґативне становище до всіх потреб укр. народу і протестує проти вмішування влади у внутрішні справи правосл. церкви. З обуренням стверджує, що Москва повела страшний наступ на підставу істнування укр. народу, касуючи земельну власність, чим руйнує підвалину культури і політичного розвитку нації. (Ся частина резолюцій УНДО хоч у своїх твердженнях слушна та позбавлена всякого морального оправдання тому, що партія, котра в своїй програмі має клич, що землю можна відбирати „забездурно" в одної кляси людей, не має морального права протестувати, коли землю відбирають даром і в другої кляси, бо тоді виходить муринська льоґіка, котра думає, що „добре є, коли я пограбую або обкраду сусіда, а зле, коли сусід пограбує або обкраде мене" — Ред.). В кінцевій резолюції говорнться про траґізм положення вірних укр. автокеф. церкви і всіх инших церков на рад. Україні та в СССР. і протестується проти реліґ. терору під больш. режімом. — Де і коли ті резолюції ухвалено, не подано. Гадаємо, що випадало окремо згадати про переслідування нашої гр.-кат. Церкви й вивезення гр.-кат. священика о. Щепанюка на Соловецькі острови.

ХАРКІВСЬКИЙ ПРОЦЕС це передовсім одно велике свідоцтво упадку судівництва на сході Европи. Головна річ, яка вдаряє в тім процесі се те, що обжалування оперує загальними твердженнями, фразами, в котрих трудно доглянути чогось конкретного. Нпр. по всіх страшних закидах, які роблять большевицькі прокуратори тамошній автокефальній церкві, показується що є оден-одинокий конкретний закид, а саме: уладження панахиди по Петлюрі тому чотири роки! І до того самі прокуратори твердять, що ту панахиду відправляли за Франка, а думали за Петлюру... Отсей прояв большевицького „обжалування" бувби дуже смішний, якби не був траґічний. Кожда инша влада навіть дуже остра соромиласяб виступати з такими „загальними" твердженнями проти тих, кого обвинувачує, бо загальники в обвинуваченнях це нехибний знак нікчемности тих, що обвинувачують.

РОЗБИТТЯ УПП. Т. зв. „Укр. Партія Праці" помалу, але зате певно розлітається. Як зачуваємо, власть і гроші імущі на сході зажадали від УПП., щоб показала виразніще своє обличча. На те наступила розтіч: ходять слухи, що д-р С. вже перестав належати до екзекутиви тої партії, а одинокий її посол основно зразився навіть до посідання мандату, деякі готові перепроситися з УНДО-м, де ще мають старих приятелів, а деякі панове з УПП. остануть дикими. Так минає слава світа сего.

НОВОСТИ В ЖІНОЧИХ І МУЖЕСЬКИХ МАТЕРІЯЛАХ

поручає фірма

Стахевич і Абрисовський

У ЛЬВОВІ РИНОК 32.

642 3—12

НОВА ПАРТІЯ В АНҐЛІЇ. Два льорди Ротетрмер і Бівербрук, покликали до життя нову „Партію Злученої Імперії". Проти неї виступив на днях б. кольоніяльний підсекретар стану Ґоре. Він заявив, що ні одно домініяльне правительство не підопре нової партії, бо домінії хочуть у себе також створити промисл. До того змагають не тільки домінії, але навіть і звичайні анґлійські кольонії, як Цейльон, Фіджі, Кипр, Мальта, Родезія, Бермудас, Барбадоес, Трінідад, Ямайка, Гондурас, Острови Маврикія, Британська Ґуяна і т. д. Господарська політика нової партії мусілаби знищити до року навіть свобідну пристань в Сінґапоре. Цілий ряд кольоній опирає своє господарське істнування на чужих ринках, отже не може згодитися на програму нової партії.

——o——

ГАЛЬО — РАДІО — ЛЬВІВ 652 2—30

Отсим повідомляю свою Поважану Клієнтелю, що окрім фабрикації і продажі лямп електричних нафтових, **виробів церковних** і гуртовної продажі жарівок, **отворив я спеціяльний ДІМ РАДІОВИЙ,** заосмотрений в найновіші апарати ріжного рода, як також у всі части складові **і найлучші ДЕТЕКТОРИ** до відбору авдиції Радіо Стації Львів.

Для П. Т. Всеч. Духовенства, Земельних власників, Урядників і Учительства догідні условія сплати при закупні Радіо знарядів.

МИХАИЛО ПІШНОТ раньше Р. ДІТМАР БР. БРІННЕР

Львів, Пл. Марійська ч. 9, Тел. 20-04. Фабрика: дім власний, вул. Ґіпсова 30. Тел. 32-16.

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентгена. 555 39-?

НОВИНКИ

Дешеві книжки (від 25—60 проц. знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта“**, Львів, Ринок 10. Катальоґи висилають на бажання безплатно. 2-4

Катастрофа в копальні вугля. На копальні Фірлею Білім на Гор. Шлеську завалився в однім місці хідник і присипав 3 робітників. Один з них тяжко потовчений, два вмерли на місці.

В громаді Серафинці, пов. Городенка, відбулося дня 16. марта ц. р. велике віче в справі протесту проти переслідування большевиками християнської релігії. Учасників було около 1500. Реферував Впр. о. сов. В. Комаринський, парох Городенки. Одноголосно вирішено отсю резолюцію: „Зібрані дня 16. марта 1930. на вічу громадяне села Серафинці, пов. Городенка прилучаються до всесвітного протесту проти переслідування всякої релігії, а передовсім Християнської большевиками в Радянщині, пятнують антирелігійні оргії, нищення віри і культури та висказують своє співчуття мученикам у Радянських Републиках“. — Серафинці, дня 17. марта 1930. — За президію віча: Іван Козаченко, предсідник віча; Бачинський Василь, секретар.

—o—

Жертви

о. Лазар Боднарчик, Поморці, п. Бучач 3 зол. на пресу.

о. Володимир Винявський з Іванівки, п. Лисець 1 зол. на пресу.

о. Теофіль Глібовицький, парох в Єзуполи 3 зол. на пресу.

о. Зиновій Кисілевський, парох в Тулукові, п. Заболотів 2 зл. на пресу.

Врацтво церковне в Небилові складає 8 зл. ма Укр. Інвалідів, а 1 зл. на „Рідну Школу“ з коляди.

Гр. кат. Уряд парох. в Хоросткові зі збірки в церкві 18 зл. на пресу.

Гр. кат. Уряд парохіяльний в Лосячи, п. Скала н. Збр. 10 зол. на кат. пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРОДАМ 4 т. творів Василія В. 2 Григорія Бог. 1 Григорія Нісс. 2 Іоанна Згат. (текст грецький і лат.) 2 Августина паризьке вид. Migne о. Ладижинський Матків П Smorże. 600. 1—2.

ПЛАЩАНИЦІ ОРИҐІНАЛЬНІ ҐРУПИ, артистично викінчені, на найлучшім полотні льняним до набуття у **о. Романа Ісайчика**, пароха в Монастирци, п. Ліско. 1—1

НЕДУҐА ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan-Age“** Ґонсецкого, що влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 659 1-10

ВИБІРНІ, НЕДОРОГІ НАСІННЯ РОСЛИН ОКОПОВИХ І ОГОРОДОВИХ.

Спеціяльний цінник насінь кактусів.

Деревця і рослини. Кактуси і „Euphorbie“ etc. поручає:

Д-р З. БАХ, Ринок 2, Львів,

654 **Телєфон 67-32.** 1-2

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 15—20

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 646 2-5

ВАЖНЕ! НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ!

Розпорядком церковних Властей на місяць березень назначені експіяційні й благальні Богослуженя за переслідування релиґії в СССР

Українська Християнська Орґанізація

видала в тій справі брошуру

о. Д-ра Т. ҐАЛУЩИНСЬКОГО ЧСВВ.

п. н. ЦАРСТВО САТАНИ НАСТУПАЄ НА НАС.

Брошура подає богато фактів з релиґійного переслідування на Радянщині та дає богатий матеріял для проповідей і рефератів.

Ціна 1 примірника 80 сот. З почтовою пересилкою 1 зол.

Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ **Львів, ул. Кльоновича 8.** 636 5—?

ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ

є

ТОМАСИНА Marka Gwiazda

тисячекратно випробована.

ТОМАСИНА діяє довготревало, а тимсамим є дешева.

ТОМАСИНА діяє негайно, тому що розпускається у підшкірній воді.

ТОМАСИНА дає гарні врожаї збіжжа й окопових ростин, перепинює вилягання.

ТОМАСИНА відквашує рілю, містить крім фосфорового квасу, 50 % ділаючого вапна.

Замовлення Томасини на час конечні. 633 5-5

Осип КАРРАХ,

ЛЬВІВ, вул. Костюшка, ч. 18.

Цінники й проспекти даром й оплатно.

НАСІННЯ

ярин, квітів

і господарське

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення, поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Склад насіння

Львів, Рутовського 3.

Подрібні цінники висилаю на жадання. 657 1—4

ПОРОШОК

„KOGUTEK“

ДЛЯ ДОРОСЛИХ

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ

БІЛЬ ГОЛОВИ

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 8-10

618

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцерувані. Дротяні вклади.

578 **поручає**

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

16-50

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 565 19—40

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон поручає найможніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 412 12-?

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

МИХАЙЛА СТЕЦЯ

:: абсольвента заграничного крою :::

виконує всякі кравецькі роботи солідно і скоро.

ДЛЯ ВСЕЧ. ДУХОВ. ВИҐОТОВЛЯЮ КОЛПАКИ, РЕВЕРЕНДИ, ПАПІСТИКИ ПЛАЩІ І ПОКРИТТЯ НА ФУТРА

по найновішим взорам.

637 Адреса: 3—3

ЛЬВІВ, вул. ЗЕЛЕНА, ч. 31.

Артистична Переплетня

миколи

КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми, Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 16-20

Рукописів Редакція не звертає

НЕБУВАЛА ОКАЗІЯ!!

ЗНАЧНА ЗНИЖКА ЦІН ЛИШ У **МАҐАЗИНІ ТОВАРІВ БЛАВАТНИХ**

ТАДЕЯ ШРАММА раньше ф. КНАВЕР І СИН.

651 Просимо переконатися і оглянути виставу 2—3

ЛЬВІВ, Пл. Капітульна ч. 2.

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік V. Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер 27. березня 1930. Ч. 23. (323)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Що діється на Україні

Кров і огонь.

„Комуніст“ доносить: В Одеській округі спалили селяне село Цебриково, де після переведення колективізації устроєно жидівську комуну. В огні пропали всі будинки, запаси насіння й інвентар. — В Могилеві подільськім большевики засудили на смерть 6 членів селянської терористичної організації, котра за рік перевела багато підпалів і убийств. — В Умані розстріляли селян Хмельницького і Бомека за убийство комуніста Куклича.

І німецькі кольоністи бороняться.

З Берліна доносять: В німецьких кольоніях коло Одесси вибухли поважні неспокої, звернені проти колективізації. Кольоністи оказали збройний опір. Вислано туди карательні відділи чекістів. Сотки увязнених.

80-літний Липківський на Соловецьких Островах.

АТЕ доносить: Митрополита автокеф. церкви і 6 її епископів заслали большевики без суду на Соловецькі Острови. Ні глибока старість Липківського, ні тяжка хороба не остановила чекістів перед виконанням тої постанови.

Священики-жебраки на вулицях Харкова.

АТЕ доносить: Священики, яких большевики викинули з їх парохій, ходять обідрані по вулицях Харкова і жебрають. Нужда їх така велика, що деякі шукають на смітниках за відпадками і тим живляться. А що жебранина бездомних священиків набирає масового характеру, одержала міліція наказ арештувати священиків-жебраків. Протягом кількох днів арештовано 140 священиків. Дотепер замкнено в харківськім окрузі дві третини всіх церков.

Втікають і червоноармейці до Ромунії.

З Букарешту доносять: Мимо обстрілу границі масова утеча селян з большевії не устає. Недавно перейшов границю також відділ червоноармейців зі 165 солдатів, з 11 „красними“ офіцирами і зложив зброю. Їх інтерновано в Кишеневі.

Богослуження за переслідуваних в „раю“

Вже наспіли звіти про перебіг Богослужень за переслідуваних большевиками за віру. В цілім світі знайшов відзвук відомий поклик св. Отця.

В Анґлії.

В неділю 16. марта відбулися спеціяльні богослуження в подавляючій більшости церков Великої Британії за переслідуваних большевиками за віру. У всіх церквах виголошено відповідні проповіді. Декуди комуністи пробували впадати до церков, щоб перешкодити в богослуженнях. Народ скрізь дав собі з ними раду, викидаючи їх зі святинь. В центральнім таборі анґлійських військ комуністи роздавали жовнірам відозви, щоб не йти на ті богослуження, та анґлійські жовніри на місци дерли ті відозви. Вся анґл. преса принесла зміст проповідей. В однім „Таймсі“ подано в однім числі зміст 15 проповідей.

В Америці.

Дня 16. березня майже у всіх церквах і синаґоґах Ню-Йорку й инших міст відслужено спеціяльні молебні за страдаючих за віру в большевії. В кварталі Бренкс комуністи устроїли контрдемонстрацію, котра перейшла спокійно.

В Австрії.

Дня 16. березня у всіх катол. церквах Відня відправлено богослуження за гонених большевиками віруючих. В катедрі св. Стефана кардинал і архиепископ Піфль виголосив проповідь, у котрій різко схарактеризував релігійну політику совітської влади.

В Бельґії.

В цілій Бельґії відбулися 19. березня богослуження за переслідуваних в большевії віруючих. У столиці Бельґії Брукселі, відправив богослуження з цього приводу папський нунцій.

В Ромунії.

В усіх католицьких церквах Букарешту відправлено 19. березня торжественні богослуження за переслідуваних в Росії християн. По богослуженнях перейшли вулицями столиці великі походи вірних під проводом духовенства. (Подібні вісти приходять зі всіх країв світа).

На харківськім процесі

З дальшого перебігу харківського процесу цікавіщі отсі моменти: Гермайзе, караїм з роду, найтвердше вірив в остаточну перемогу українських національних елементів у школі. Що до збройного повстання, то Єфремов уважав його ще передвчасним. Обв. Токаревська зізнала отверто, що говорила в школі, що Москва тільки все вивозить з України, а нам не дає за те нічого. Дурдуківський, визначний педаґоґ, зізнав, що уважає віру в Маркса утопічною та що його разила та віра у Чехівського, котрий намагався „помирити християнізм з соціялізмом“.

——o——

За здоровий білянс освітної праці

Тепер йде горячкова праця в напрямі білянсування нашого минулорічного культурного дорібку. Наші краєві Централі роблять підсумки праці і намічують нові напрямні. Делеґати краю переносять в край зреасумовані думки; по вказівкам згори поширюється в цей спосіб праця на всіх ділянках народнього життя.

Такий звіт чекає на нас у найблизшій майбутности на Заг. Зборах матірного товариства „Просвіта“. І о скільки нашим фінансовим і економічним централям ці підсумки минулорічної праці приходять легко, бо оперті на рахунковому зіставленню матеріяльних засобів, якими розпоряджають, остільки тяжше приходиться подібні підсумки робити „Просвіті“. На ці підсумки складається подвійний вклад праці. Вклад матеріяльних засобів, і моральних успіхів, а це послідне чи не найважнійше у цьому освітному білянсі.

Одначе вже від ряду літ Заг. Збори тов. „Просвіти“ відбуваються в того рода атмосфері, що на річевий підхід до справи і критику предложеного звіту все не стає часу! Позволю собі проте висловити мій особистий погляд на справу звіту матірного товариства. Так було дотепер, що головний Виділ предкладав Загальним Зборам друкований звіт, в якому з одного боку був предложений буджет видатків головного заряду, з другого поміщувано сумаричні дані з діяльности кождої філії, оперті на друкованих звітах, а які кожда читальня через свою філію до 15 III. с. р. повинна була предложити головному Виділови. До повисших двох складових частин звіту долучувано ще подрібний показчик внутрішної праці гол. Виділу і статистична табеля діяльности усіх філій товариства в краю. Залишаю на боці першу частину, як таку, що своїми даними і числами в нічому майже не відступає від дійсности і є вірним показчиком праці й діяльности головного Виділу.

Не можу однак погодитися з думкою, що звіт філій і порівнуюча, статистична таблиця є вірним відблеском життя на місцях. Тут вина по стороні освітних низів. Постараюся це доказати на підставі кількалітнього досвіду, зробленого у трех філіях.

Читальні предкладають свої звіти філіям і неточні і невірні. Ті звіти зроблені або на коліні одного чоловіка, тоді є вони висловом примхи або лінивства одиниці, або робляться збірно, тоді у найважніших точках — або мовчать на поставлені питання, або таки зовсім без обиняків пишуть неправду, тоді є висловом збірної брехні й облуди читальняного проводу. А прецінь як болить серце, що саме ці установи, які взялися за виховання народньої душі й розбудження приспаної народньої совісти — зробилися пристановищем людий з поверховністю „патріотів“, але з душею повною гнилі, лінивства, а то і ще чогось гіршого.

Моя думка, що звіт як явна ісповідь культурно-освітної праці є річ потрібна; а як показчик моральних і матеріяльних засобів праці, як термометер життя народнього на місцях, прямо незаступна. Бо стає доказовою силою нашого істнування, наших збірних досягнень і наших плянів на майбутне. Звіт повинен бути живою на правді опертою

статистикою, діл, осіб, товариств і цілого культурно-освітнього руху, що хіба в нинішних часах серед несприятливої обстановки нашого народнього життя є одиноким нашим засобом — доказовою силою у змаганнях за чисту, ясну, погідну, повну життя, сили і віри душу народа. Євангельський девіз: „Полюбіть правду, а правда вас визволить", дасться тут вповні приноровити. І правда, хочби чорна, але вірна має також свою доказову силу. Але тільки правда! Не брехня, не облуда, не самохвальба, не гидке самолюбство, що так розпаношилися по наших читальнях і загромозили правильний розвиток, освітної праці.

В друкованому звіті бачимо дуже часто замітки під адресою філій: звіту непредложено. — Це рівнож сумний обяв нашого освітного життя. — Це ще в більшій мірі дається видіти по читальнях — прямо злочинно мовчать. Такі струсячі прийоми говорять проречисто, що або нема що звітувати, або забувши найелементарніщі почування освітної спільноти, виділ читальні, чи філії, робить нарочну дезерцію з освітного фронту, щоб не паленіти за свої діла, чи бездільність.

Уважаю, що при теперішньому речинці Заг. Зборів мат. товариства, місяці січень і лютий і навіть грудень звітового року прегарно надаються до зроблення того рода звітів. Однаковож цих звітів не повинні робити виділи читальні самі, а делеґати філій в присутности і на засіданню виділу і такий звіт повинен бути скопіований в читальняних протоколах. Рівнож статистику читальняного руху повинні виготовляти філіяльні проводи і **залишати собі копії**, як матерял до дальшої праці.

Згаданий мною відємний прояв діяльности виділів читальняних, згл. філіяльних, свідчить безперечно в нашу некористь. Тимбільше, що не розпоряджаємо ані власним державним апаратом, ані матеріяльними засобами, ані достаточною кількістю умових робітників, **виключно** відданих „Просвіті" та її потребам на місцях. Тому потрібна нам здвоєна чуйність, здвоєна карність, праця і справність народних установ, а все це зачинається чуткою точністю у сповнюванні своїх обовязків, тих, що взяли на себе відвічальність за ведення освітної праці.

о. Вас. Пришляк.

Отсі вказівки ВП. Автора, особливо щодо 1) ваги, 2) правдивости і 3) методи споряджування та зберігання звітів уважаємо дуже практичними в публичній праці. Поучаюче було б іще показати на конкретних прикладах, як робити читальняний і філіяльний звіт, та на котрі точки класти більший натиск. – Ред.

——o——

НА СЕЗОН ВЕСНЯНИЙ

заосмотрили ми склад у величезний вибір **новостей на солідні і модні плащі, костюми, сукні і т. д.** — і пригадуємо нашим ощадним

ПАНЯМ

що як завсігди продаємо матеріяли **лиш** в першорядних сортах,

655 **А ДЕШЕВО** 2 20

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45. РИНОК 45.

дім наріжний вулиці Ґродзіцьких.

Трагедія Европи полягає на тім, що вона живе під постійною загрозою війни. Американці живуть, працюють, укладають свої пляни, виключаючи страх перед війною. Вони не потребують також боятися революції. Ті вигідні передумовини витворили американський оптимізм. (Ферреро).

У 80-ліття Масарика

II.

Непохитно вірний своїм основним, засадничим ідеалам, Масарик ніколи не був вузьким доктринером і, коли того вимагала потреба, зміняв конкретну політику, відповідно до обставин і вимог часу, не звертаючи уваги на закиди тупоголових і вузькоглядних противників, що закидали йому „зраду поглядів" (улюблений закид всіх тупих доктринерів). Він умів до своїх незмінних, основних ідеалів іти найдоцільнішими й найреальнішими шляхами.

При тім одначе Масарик зовсім не був „макіявелістом". Навпаки, вважав, що і в політиці треба додержуватися певних, основних моральних засад. Сю думку висловлював він не раз у своїх творах, сеї засади додержувався він і в своїй політичній діяльности.

На отсю ідею Масарика про необхідність моральних принципів у вирішенні всіх питань політичного, національного й соціяльного характеру, що становить основу його „фільософії гуманности", повинні ми звернути особлившу увагу. В нас появилися останніми часами такі публіцисти й теж ніби „громадянські діячі", що проповідують „засадничий аморалізм" у політиці й ідеалізують „макіявелізм": одні лише в теорії, як Дм. Донцов; инші, як „Укр. Нива", котра так радо передруковує й цитує Донцова, або „Нові Шляхи" — у практиці. Але доля чеської й української державности показує, що наші доморослі „Макіявелі" з їх „малоросійською хитрістю" загубили свою державу, а творець „фільософії гуманности" Масарик та його однодумці досягнули вповні свої державницькі ідеали.

Нема сумніву, що багато своїх ліпших ідей з „фільософії гуманности" завдячує Масарик католицизмові. Відношення Масарика до католицизму й католицькі впливи на нього се тема дуже цікава й складна. Тут можемо її торкнутися лише в кількох словах. На превеликий жаль сталося так, що катехитом і духовником Масарика був священик, вихований в дусі йосифінізму. Він не зумів впоїти в свого учня спрагненого вищої правди, щиро католицького духа. Довший час Масарик приймав релігію в зовнішній формі. До тогож його інтелектуальний розвиток і формування його світогляду припали на 1860-ті роки, на добу найбільшого розвитку атеїстичного матеріялізму. Се все вплинуло на погляди Масарика. Всетаки Масарик, якo людина, наділена визначним і ріжностороннім талантом, відкинув модні в ті часи системи атеїстичного матеріялізму, позитивізму й марксизму, створив свою фільософію на моральній основі та признав величезне значіння релігії у всіх ділянках людського життя. Признав він і величність католицької Церкви, особливо захоплюючись і подивляючи католицькі **„živejszi transcidentismus, universalismus, mezinarodnost, svetovost, a energicky duch propagandy".** Не вернув на жаль вповні до католицької релігії, багато в чому лишився релігійним лібералом, але чимало у своїй фільософії запозичив від католицизму, зокрема науку про чинники: релігійний і моральний у суспільнім житті й політиці.

Ся релігійно-моральна риса фільософії й політичної діяльности Масарика надавала й надає всім ділам Масарика глибшого змісту. А осягнення Масариком його ідеалу, створення Чехословацької держави й загальне узнання та пошана, здобуті по таких тяжких перешкодах, і сумних перипетіях, свідчать наочно, що релігійно-моральна засада в політиці не тільки не перешкоджує осягненню національного ідеалу, а навпаки, сприяє його певнішому здійсненню.

——o——

ІНСТРУКЦІЙНИЙ КУРС К. А. В ПОЗНАНІ

(Спеціяльна кореспонденція „Н. Зорі").

З тем викладів, які виголошено в останних двох тижнях, заслугують на особлившу увагу: 1) К. А. й акція економічно-суспільна — о. прал. А. Шиманський, проф. універз. в Люблині. 2) Діяльність К. А. в парохії — о. кан. Левек, парох. 3. Роля катол. суспільних шкіл з'огляду на К. А. — о. Др. Е. Козловський, дир. Кат. Сусп. Школи. 4) К. А. а преса і публіцистика — о. прал. Ґавліна. 5) Теорія сходин і форм парляментарних — о. Л. Ярош, ґен. секр. Союза Молодіжи. 6) Як промовляти і чого в промовах уникати — о. прал. Прондзинський — ґен. секр. Кат. Ліґи. 7) Боротьба К. А. з деморалізацією — о. Др. Левандович, дир. К. А. в Варшаві.

З практичних занять в часі курсу К. А. заслугує на особлившу увагу звиджування орґанізацій молодіжи, мужеської і жіночої. Ті орґанізації звиджували курсанти під проводом фахових сил. 1) Орґанізація мужеської молодіжи. До неї належить позашкільна молодіж всіх станів: ремісників, селян, промисловців, купців, без фаху і т. д. Ціль її: вироблення членів на морально добрих і чинних горожан, перенятих так католицьким як і народним духом. Середники до осягнення тої цілі: релігійне виховання, просвітна праця, вироблення горожанських чеснот і виховання фізичне. Осідок тої централі в Познані у власному домі, вартости 1 міліона зол. п. 2) Орґанізація жіночої молодіжи: Катол. позашкільна молодь зорґанізована там сильно в „Союзі женської молодіжи", який повставуже по війні, 1919 р.

Союз той має тепер 320 кружків і 17.000 членів. Ціль орґанізації: самостійне виховання жін. молодіжи. Середники: 1) виховання релігійне і моральне, 2) вих. народне і суспільне, 3) вих. жіноче-теоретичне і практичне, 4) вихов. фізичне. Союз посідає власну робітню церковної одіжи. Курс закінчився в четвер, дня 20. III. в полудне. О закінченню напишу незабаром. **о. О. О.**

——o——

Централізація Церков в СССР.

Митр. Сергій на спілку з больш. урядом ліквідує українську автокефалію.

АТЕ доносить: З Москви наспіли сензаційні вісти в справі порозуміння між совітським урядом і митроп. Сергієм що до централізації, єдиної управи правосл. церкви в усіх „республиках" СССР. На основі того порозуміння має наступити повна ліквідація укр. правосл. церкви та всякі її змагання до самостійности на церковній области. Вірні тої церкви мають бути підчинені юрисдикції Сергія. В справі того порозуміння важну ролю відіграв голова чрезвичайки Менжиньский. Се оден з проявів централізації всякої влади в руках Москви.

——o——

Великі зміни в високій політиці

Союз Франції з Німеччиною й Італією?

ПАТ доносить: лондонський кореспондент „Н. Фр. Прессе" повідомляє: Делеґації французька й італійська відбули двогодинну конференцію, на котрій ствердженo, що дальше посередництво Мек Дональда може тільки скомплікувати політичні проблеми, отже конечні безпосередні і скорі переговори французько-італійські, ведені рівночасно в Парижі і в Римі. Італійський представник Ґранді мав виразно заявити, що Італія розчарована виступом Анґлії як посередниці, та що в італійських кругах розважують справу цілковитого наближення Італії до Німеччини і Франції рівночасно. (Правдоподібність цих вістей про велику зміну в високій політиці підтверджує факт порозуміння Німеччини з Польщею, союзницею Франції).

Сталін почав відступ

Знаменне послання св. Вітця започаткувало новий етап у відносинах всього культурного світа до червоної влади в Росії, яка, опянена кровю жертв своїх соціялістичних експеріментів зовсім збожеволіла і виповіла війну не лише всьому „буржуазному“ світові, але й самому Богові. Сильна филя обурення проти комуністичного здичіння проходить по всьому світу і змушує уряди поодиноких держав провірити, чи їх совість у зносинах з Радянщиною чиста. Недавно офіціяльно заявила своє достойне становище Голяндія через свого міністра заграничних справ, а тепер і Німеччина перестала вірити в приязне відношення Радянщини, яка при помочи комінтерну почала щораз більше ширити в Німеччині комунізм. Міністр закорд. справ Німеччини др. Курціюс відбув з полпредом Крестінським розмову, в котрій — як повідомляють німецькі часописи — рішучо перестеріг Москву перед продовжуванням дотеперішної протирелігійної та протиселянської політики. Це очевидно була одна з важніших причин формального відступу Сталіна в боротьбі з Церквою та селянством. Кажемо „формального“, бо річ ясна, що большевики тільки на зовні, для світа, випираються переслідувань, які роблять. Та хто знає, чи й це не буде його „початком кінця“. Москва офіціяльно повідомляє, що поголоски про уступлення Сталіна зовсім безпідставні, бо Сталін може уступити лише за дозволом зїзду компартії, який відбудеться в половині травня.

——o——

Які контиґенти признано Німцям

В торговельній умові признали Поляки Німцям ось такі місячні контиґенти: 2 тисячі сотнарів (около 200 штук) мотоциклеток, 12 тисяч сотн. особових самоходів, 7 тисяч сотн. порцелянових виробів, тисячу сотн. фортепянів, 6 тисяч сотн. кушнірських виробів, 4 тисячі сотн. ґалянтерії і забавок, 6 тисяч сотн. зеркального скла, 3 тисячі гектолітрів вина в бочках, 20 тисяч фляшок мусуючого вина і 6 тисяч сотн. шовкових виробів.

Грошева рівновартість німецького імпорту виносить около 80 міліонів марок.

——o——

Спеціяльні протипапські віча

АТЕ доносить: ТАСС (офіціяльна аґенція совітів) повідомляє, що в Москві, Петрограді, Харкові й и. містах СССР. відбулися протестаційні віча звернені проти відомого виступу св. Вітця, котрому закидають підготовку хрестоносного походу проти СССР. Принято резолюції, щоб уряд СССР. зробив кінець „вмешательству міровой буржуазії во внутреннія советскія дела.“

——o——

Атеїстичні факультети в СССР.

„Безбожник“ повідомляє, що в осени ц. р. комісаріят освіти відкриває в університетах московськім і ленінградськім спеціяльні атеїстичні факультети. Слухачі тих факультетів будуть користати зі стипендій та безплатних мешкань.

——o——

„Комячейка“ в краківськім університеті

Краківська преса подає: Від довшого часу завважено, що між студентами краківського університету ширіться комуністична зараза. Як тільки діяльність комунізуючих студентів зачала поширюватися поза університет, приступила поліція до її ліквідації. Арештовано 18 студентів. Більша часть з них це студенти на укінченню.

——o——

Напад комуністів на редакцію

На редакцію рос. протибольшевицького дневника „За Свободу“ у Варшаві урядили комуністи напад о год. чверть на девяту вечером. Якраз в часі редакційного засідання залунали револьверові вистріли і крізь вибиті вікна посипалося в редакційний льокаль тяжке каміння. Напад тревав 5 хвиль. Взяли в нім участь також дорослі комуністи.

——o——

Найдальше радіофонічне получення

На днях відбулася перша радіотелефонічна розмова між Німеччиною і Бразилією. Розмовляв нім. секретар ради мін. др. Шуберт з бразилійським міністерством закордонних справ. Перша проба розмови на віддаль 7 тисяч кільометрів відбулася без найменших перепон.

——o——

ДОПИСИ

СТАНИСЛАВІВ. **(Релігійні концерти Дівочої Семінарії СС. Василіянок).** Ще досі не було в жадному нашому часописі згадки про концерти, які влаштувала недавно Дівоча Семінарія СС. Василіянок у Станиславові. Тому я — хоч і пізно — хочу кілька слів написати про се. В грудні влаштувала Дівоча Семінарія СС. Василіянок Святочну Академію в честь Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії. Академія, яку звеличали Своєю приявністю Преосвящений Владика д-р Григорій Хомишин зі своїм оточенням, зачалася гарною промовою о. д-ра .В. Кушніра. На слова великого признання заслугує в першій мірі хор учениць семінарії, який відспівав кілька псальмів. Цей знаменито вишколений хор, зложений з найкращих голосів, став на висоті свого завдання передовсім у піяніссімах і крещендах, чим викликав у присутних велике одушевлення. Праця проф. Яр. Барнича над хором, його енергійне панування над ним та вишколення до найніжніших нюансів й ефектовної динаміки, принесла йому заслужене признання. Також орхестра семінаристок, заснована ним недавно, хоч і невелика числом, виконала гарно вязанку пісень до Неп. Зач. Преч. Діви Марії. У склад орхестри входили: скрипковий ансамбль і челло у супроводі фортепяну й фісгармонії. Сопранове сольо „Аве Марія“ Гунод'а виконала з великим чуттям уч. Перестюк, яка володіє чистеньким ліричним сопраном. Подвійний квартет відспівав зі зрозумінням молитву з опери „Жидівка“. Врешті маленькі діточки нар. школи СС. Василіянок складно вивели вправи в супроводі фортепяну. — Другий Святочний Вечір відбувся в тім Закладі з приводу Імянин Їх Ексцеленції Д-ра Григорія Хомишина. У програму ввійшли: виголошення побажань, хори старших і молодших учениць, орхестра й танок квітів, який гарно виконали учениці школи вправ. Влаштовання тих двох концертів з богатою й артистичною програмою — це діло проф. Ярослава Барнича. Його муравлиній праці, його енергії та передовсім його великому музичному талантові завдячуємо приємність слухання обох концертів. Тож оці слова хай будуть йому і його ученицям щирою заохотою до дальшої праці на хвалу Божу. **Присутний.**

——o——

Азеф у початках діяльности

XV.

Приблизно в тиждень „співробітник“ прийшов до мене сильно стрівожений: в охранному підозрівають його в зраді! Мають відомости, що аґент Павлов видав революціонерам Орлина. В охранному служить двох Павлових: парібок і жонатий. Раніше не знали, котрий саме, тепер напевно знають, що жонатий.

Орлин ходить лихий. Порядки стали там неможливо строгі. У „клюбі“ на двері наложили ланцюг і поки не глянуть у щілинку, не пустять у кімнату. Найняли якогось мужика, що постійно сторожить біля дверей. По цій стрічі Павлов на яких три тижні пропав із овиду. Замість нього раз явилася схвильована й заплакана його жінка та сказала, що її чоловік пішов в охранне й не вертається вже кілька днів. Чоловік коротко перед арештуванням повідомив її про все й подав на випадок потреби мою адресу, скривши її якось в світлині. Скінчилося на просьбі дати грошей.

Я дав їй 15 рублів, обіцявши додати ще. По тижні дав ще 15. Гроші були, зрештою не мої. Саме перед тим один із товаришів (Н. С. Долґополов — молодший — бувший член Другої Думи), повернувши з великодніх ферій передав мені на революційні цілі по мойому осуді 25 рублів, зібраних десь на провінції. Пять рублів подарувала Ольга Іванівна.

По двох тижнях зявився й сам Павлов. Він сильно схуд, та не був сумний. По його словам, його дійсно арештували, та якось чудно: держали спершу в охранному, а потім у военній тюрмі на Виборґській. Страшно мучили щоденними допитами. Допитували його тільки „свої“ та жандарми. Впрочім, він сам не знав гаразд, хто вів справу. Йому раз-у-раз грозили биттям і „кожен день ставили в келію велику вязку різок“. Само собою він нівчому не признався, про мене не виговорився ні словечком. Пустили його на волю ще перед рішенням. Я завважав у нього якесь замішання під зайвою розвязністю, очі бігали якось особливо бистро. Напевно видав, впрочім це все одно: чи видав Азеф, чи видав Павлов.

Пізніше я довідався, що воно далеко не все одно: матеріялами Павлових прокурор бе обжалуваного по голові, тоді як матеріяли Азевих остають скриті і страшні тільки цим, що Павлови „висисають“ на забуті вже теми.

Вислухавши оповідання провокатора, я подав йому, що справа схоплення „головного“ тепер безнадійна та підкреслив, що наше дальше знайомство зайве й небезпечне, тимбільш, що за два тижні я виїзджаю з Петербурга. Павлов не перечив. Дійсно зустрівся я з ним аж осіню при обставинах, що про них читач довідається пізніше.

Між тим на „інтеліґентній половині“ моїх знайомств розіграли такі події. Читач тямить, що Ольгу Іванівну лишили ми в цю хвилину, коли вона визначила мені стрічу зі знайомим (А. В. Пешехонев), що з усіх найкраще міг зорентуватися в цій путаниці. Справді, таки другого дня ми побачилися.

Знайомий Ольги Іванівни зберігав, видно, строге інкоґніто, та з самого початку видав себе з головою. Хоч я зівсім не старався викрити хто він, та нехотячи, заглянув у записник, який він отворив і шукаючи в ньому листка паперу, помалу переложив синю коверту, що була в уживанні, з читкою адресою. Адреса сказала мені багато.

Збентежений несподіваним відкриттям, я вкінці замотався в цьому, що я уложив собі був з гори, під його ясним і твердим оком і звів бесіду тільки на факти найбільше вдаряючі в очі. Впрочім і найбільше вдаряючі факти, видно, не викликали в ньому особливого довіря, так як і ціла моя особа. Однак він обіцяв поробити заходи.

(Далі буде.)

——o——

Д-р Степан Дмоховський

б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 40-?

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Гимн для Ватиканської держави має уложити славний компоніст Піетро Маскані, автор „Кавалерії Рустікане“. Св. Отець обговорював з ним справу того гимну на півгодинній авдієнції.

Поміч Папи втікачам зі совітів. Апостольський нунцій у Варшаві обіцяв польському урядови поміч для нещасних утікачів зі совітської Росії. Нунцій звернувся також до епископів, котрих дієцезії межують зі совітами, щоби спішили зі скорою допомогою нещасним утікачам, заохочуючи при тім до цього діла християнської любови й місцеве населення.

Морд епископа в Китаю. В Китаю, в околиці Суі Пінґ замордовано апостольського вікарія округи Сгію Хов Преосв. Еп. Л. Версілія, враз із о. Караварієм та трьома китайськими монахинями. Оба місіонарі належали до салезіянської Конґрегації. Злочину цего довершила ватага піратів у хвилі, коли епископ обїздив човном свою округу. Напали вони на човно й зажадали від епископа 50 фунтів стерлінґів окупу. Він відмовив. Тоді всіх четверо звязали, заволікли до поблизького ліса, передержали їх 3 дні й опісля вбили.

Католицька радіо-комісія. Кардинал Примас Мадярщини д-р Юстиніян Шереді покликав окрему комісію до береження католицьких інтересів у радієвій службі. До цеї комісії війшли найповажнійші представники католицизму в Мадярщині. Комісія вистаралася в управі радієвої служби, що від тепер кождої неділі мадярське радіо буде передавати авдиції католицьких проповідий і співаної Служби Божої. Міністер внутрішних справ видав рівночасно розпорядок, який забороняє в ресторанах і публичних льокалях передавати через голосник радієві авдиції проповіди і Богослужень.

Католицький соціольоґічний зїзд. В днях 8—10 марта с. р. в Йоганнісгофі, в области Саари уладили католицькі студенти соціольоґічний зїзд, під кличем: „Дух і економія“. Зїзд мав на цілі поширення католицької соціяльної ідеї та поперти соціяльне стремління: пекучі, актуальні квестії економії, соціяльної політики й реформи висвітлювати й вирішувати з духового і навіть релігійного становища.

Збори громадян місточка Єзуполя дня 16. березня 1930 р. вислухавши реферату про жахливе переслідування св. Віри під страшним панованням червоних катів, одноглушно ухвалили: „Протестуємо проти страшного релігійного переслідування наших братів християн у большевії. Взиваємо цілий культурний світ, стати в обороні жертв червоного террору. Клонячи свої голови перед мучениками за справу св. Віри на Україні і в Росії, заявляємо, що напружимо всі свої сили до боротьби з безбожним комунізмом по думціСвятішого Вітця Пія XI.“ За провід зборів: Григорій Реґей, в. р., о. Теофіль Ґлібовицький, в. р. Оригінал протесту в укр. і поль. мові висилаємо до М-ства зовнішних справ у Варшаві враз з підписами (коло 400) між инш. печатки Чит. Просвіти, каса Стефчика, Жіночий Кружок ім. О. Кобилянської, кооперативи „Спілкова Крамниця“ і Аматорський гурток.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В ПОЛЬЩІ буде зложене до четверга, сказав сен. Шиманський. Сойм збереться в суботу.

ДЕКЛЯРАЦІЇ СОЙМОВИХ КЛЮБІВ. В часі переговорів у справі складання нового правительства в Польщі клюби складали ріжні заяви. Український Клюб заявив, що стоїть на становищі самоозначення українського народу і послуговання леґальними засобами в боротьбі. Українці виконують всі обовязки як горожане держави, отже мають право до рівного трактування їх. М. і. домагаються відбудови шкільництва і знесення утраквізму, заложення укр. університету у Львові, зняття з порядку законів про кольонізацію, упорядкування правного становиска православної церкви в Польщі й допомоги для укр. хліборобів через укр. орґанізації. — Найбільш безнадійна заява проурядового клюбу ББ., котрий не бачить можливости творення кабінету, який мігби працювати з теперішним соймом.

СЕНАТОР ШИМАНСЬКИЙ, котрому доручено творення нового правительства, відбув м. і. конференцію з українським парлям. представництвом. Коли се представництво оповістило комунікат з того приводу, появилося спростування секретаріяту Шиманського такого змісту: „Супроти оповіщення звіту про довірочні переговори п. президента сенату з президією української фракції, чого до сеї пори не зробила ні одна (польська) фракція, секретаріят през. Сенату повідомляє, що згаданий звіт не відповідає дійсности так, як питання про державні границі не було й не могло бути порушене при переговорах про формування правительства.“

НІМЕЦЬКИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ БОРОТЬБИ З БОЛЬШЕВИЗМОМ зорґанізовано в Берліні з ініціятиви послів катол. Центра. В нараді основателів того комітету взяло участь 70 осіб, м. і. катол. епископ Берліна Шрайбер, новий президент державного банку Лютер, б. міністер „Райхсвери“ Ґеслєр і представники евангеликів. Засідання тревало 4 години. Референти вказували на небезпеку, яка від большевизму грозить не тільки Німеччині, але цілому світови. Вибрано спеціяльний комітет для боротьби з большевизмом. На чолі того комітету стане фактично пруський посол і член партії катол. Центра фон Панен.

ПОГОЛОСКИ ПРО ПОВСТАННЯ В МОСКВІ й убиття Сталіна заперечив совітський посол в Ризі Сьвідерський.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відкинуло американське предложення на конференції в Лондоні в справі розброєння на морі, бо японська адміраліція заявилася проти приняття тих предложень. Японський уряд заповідає, що предложить свій проєкт.

ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ В АНҐЛІЇ. Аґлійська преса доносить, що між лібералами й партією праці наступить порозуміння, котре урядови Мек Дональда забезпечить трівку більшість у парлямент приблизно на два роки. Зате на домагання лібералів виборча ординація має бути змінена так, щоб ліберали мали шанси, вибрати більше своїх послів.

В БЕРЛІНІ ПОБИЛИСЯ комуністи між собою, а саме сталіністи з опозиційними комуністами. В бійці дійшло до ужиття штилетів.

В БУКАРЕШТІ ЩЕЗ БЕЗ СЛІДУ російський студент Базальський, в білий день, на вулиці, в обставинах зовсім подібних, як щезав ґен. Кутепов у Парижі. Припускають, що його вивезли большевики, бо він відкрив їх шпіона, якогось Маковського, котрий був рівночасно ромунським урядником.

——o——

НОВИНКИ

Дешеві книжки (від 25—60 проц. знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта“,** Львів, Ринок 10. Катальоґи висилають на бажання безплатно. 3-4

Відкриття нової, девятої планети. Обчислення в справі відкритої тепер нової планети, званої „транснептунівською“, зачав покійний вже проф. Лоуель, основник обсерваторії в Арізоні. Продовжав ту працю своїм коштом священик, аматор-астроном, о. Джое Меткальф, а довершив діла пастух з сусідної фарми, Том-бавф. Се найбільше відкриття від 1846 р., в котрім відкрито планету „Нептун“. Се відкриття наступило 18. II. 1930. Нова планета віддалена від сонця на 6 міліярдів і 616 міліонів кільометрів.

Нова нотаріяльна такса. „Дзєннік Устав“ подає розпорядження міністра справедливости про таксу винагородження нотарям на терені львівського, краківського і тішинського апеляційного суду.

Нагла підвишка цін збіжжа в Будапешті. На терміновім збіжевім ринку в Будапешті нагло підскочили ціни. Пшениця і жито підскочило о 60 пунктів, а кукурудза о 120.

У Варшаві увязнено кн. Томаша Любомірского (сина Стефана і Наталії з ґр. Замойских) під закидом довершення ряду обманств у Львові, а в суботу звільнено за кавцією.

Світова вистава в Шікаґу, заповідана з таким шумом, не відбудеться, а то ізза банкроцтва міської господарки. Виставовий комітет уже оповістив, що застановляє роботи на неозначений час. Здається, що та вистава відбудеться в Квібеку, в Канаді.

Таємнича епідемія в Америці. З Нью-Йорку доносять, що в частині Америки вибухла таємнича епідемія. Вона полягає на тім, що людям нагло відмовляють влади ноги і руки й вони падуть на вулицях. Причини тої епідемії невідомі.

Зїзд компартії відложено. Після найновіших вістей відложено зїзд компартії, котрий мав відбутися в половині травня, на пізнійше.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Продам 4 т. творів Василія В. 2 Григорія Бог. 1 Григорія Нісс. 2 Іоанна Злат. (текст грецький і лат.) 2 Августина паризьке вид. Migne о. Ладижинський Матків П Smorże. 60). 2—2.

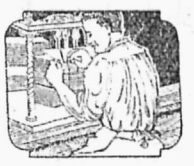

Артистична Переплетня миколи КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т п. репрезентаційні оправи. 621 17-20

НАСІННЯ

ярин, квітів і господарське

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення, поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Склад насіння

Львів, Рутовського 3.

Подрібні цінники висилаю на жадання. 657 2—4

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік V. Львів, неділя 30. березня 1930. Ч. 24. (324)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Рішається доля устрою Польщі

Що сказав марш. Шиманський марш. Пілсудському.

По кількадневних нарадах з представниками партій у справі зложення нового правительства Польщі удався марш. сенату др. Шиманський до марш. Пілсудського і сказав йому, що слідує: Я примінив до політики наукову систему, т. зн. річевий дослід перед витягненням висновків. Длятого візвав я всі президії клюбів по черзі їх чисельної сили. Розмови з ними були довгі і тяжкі, але щирі. Я вичув велике бажання мира, охоту льояльної співпраці та готовість забути давні урази. Всі партії, опріч одної, говорили чисто річево.

Що відповів марш. Пілсудський.

На представлення п. Шиманського відповів марш. Пілсудський як слідує: Польща має сегодня признання за границею длятого, що систем праці уряду високо в ній викваліфікований. Що передтим коштувало 10 годин часу, се тепер робиться в 10 мінутах. Коли при такім курсі пп. посли знов зачнуть мішатися до правління, робота здезорґанізується. Я на таке не піду. Бачу, що вони хочуть згоди, бо загнані в сліпий заулок. Ви хочете їх відти витягнути. А я хочу мати запоруку, що не буде знищене діло, створене з таким зусиллям. Длятого ставляю чотири точки, від котрих не відступлю, а саме:

Чотири точки марш. Пілсудського.

1) Посли і партії не втручаються до справ, звязаних з правлінням і перзоналіями правительства. — 2) Посли і партії не втручаються до справ звязаних з ухваленим буджетом. — 3) При ухваленні буджету має бути вицофаний 6-й артикул скарбового закона. (Той арт. постановляє, що коли уряд робить надзвичайні видатки, — з виїмком пр. таких, як на елементарні нещастя, — то мусить зараз скликати соймову сесію для затвердження тих видатків. — Ред.). — 4) Сойм не буде скликаний протягом найменше пів року.

(Що на се заявили президії клюбів сойму, подаємо в Політичних вістях сего числа „Н. Зорі").

Чинна обструкція Клюбу ББ.

З подій останніх днів у соймі одна з найзамітніших се чинна обструкція проурядового клюбу ББ. в буджетовій комісії. Той клюб домагався, щоб комісія не полагоджувала важніших справ, заки не буде уконституоване нове правительство. Більшість комісії стала на становищі, що тоді не вспіє полагодити буджету в законнім речинці і продовжувала працю. Тоді посли з ББ. перевернули й винесли з салі таблицю, що служить до цілей голосування, а зпід референта усунули крісло. Він реферував стоячи. У Варшаві викликали ті події побоювання, що незабаром може прийти до прикрих несподіванок. У Львові появилися з того приводу надзвичайні видання преси.

Нове правительство Польщі

творить пос. Ян Пілсудський.

Президент держави Мосціцкий поручив місію утворення нового правительства послови Янови Пілсудському, братови марш. Йосифа Пілсудського. Пос. Ян Пілсудський уродився 27. XII. 1875 у Вильні. Ґімназію кінчив у Лібаві, права в Казані. Працював у банку, потім був адвокатом у Вильні, а від 1922 р. перейшов до судівництва. Посол Ян Пілсудський се наймолодший з братів маршалка Йосифа. Між ними є ще при житю Адам і Казимир.

Україну заливають московським військом

Українські частини переносять у глибину Росії.

АТЕ доносить: До Харкова, Київа й Одесси прислав московський реввоєнсовет військові части з глибини Росії. В самім Харкові додатково розквартеровано два полки московської кавалерії. Велике вражіння в місті зробив факт забрання в глибину Росії 4-го полку піхоти, зложеного з Українців. Жовніри того полку сторожили будинок опери, в котрім судять 45 українських учених і культурних діячів. (Щож, червона матушка Москва показує нашим своє добре серце: не хоче, щоб українських жовнірів боліла душа на вид, як мучать найвизначніших діячів України).

Велика утеча перед сріблом

З Лондону доносять: Британська Індія, Індохіни (Кочінчіна) й Персія заборонили привозити срібло на свою територію й думають переходити на золоту валюту. Те саме приготовляється і в Китаю. Причина: Упадок вартости срібла. Ще в р. 1833 унція срібла мала вартість 59 „пеннів", тепер усего 19. Отже краї, котрі мають срібну валюту, дуже терплять на тім у взаєминах з заграницею.

Чужі кореспонденти в Польщі

Аґенція ПУД доносить: В Польщу приїхали кореспонденти американських, англійських і французських ґазет. Ціль їх: познакомитися докладно зі справою масово втікаючих з большевії селян.

Троцький тяжко занедужав

З Царгороду доносять: Від двох тижнів Троцький уже нездібний навіть до найменшої умової праці. Він вичерпаний фізично й духово. Його приятелі роблять заходи, щоб йому дозволено виїхати на лічення в Німеччину або Чехословакію.

—o—

Харківський процес 45-ох

(Стаття надіслана)

Очі всіх Українців, деб вони не жили, яких поглядів не тримались, до якоїб партії не належали, звернені в сі дні на схід, до Харкова, де судять найліпших синів України. В великім харківськім оперовім театрі, правдоподібно новім, збудованім щойно перед війною й тому здається найбільшім у всій б. російській державі, — переповненім по береги спеціяльно дібраною публикою, червоноармійцями, чекістами, комуністами, комсомольцями, в атмосфері дикої, нелюдської злоби й ненависти — стоять перед катівським чекістським „судом" заслужені громадянські діячі, учені, літерати, педаґоґи, адвокати. Стоїть перед тим „судом" честь, гордість і слава нашої землі. Стоять вони змучені нелюдськими допитами, але смілі, тверді й рішучі, готові віддати життя за свої переконання, за національну честь України. Стоїть перед больш. судом визначний громадянський діяч, автор першого великого й систематичного курсу історії українського письменства, талановитий критик і публіцист, Сергій Єфремов, котрий завжди проповідував чесні й сумлінні методи боротьби, боровся з валенродизмом і високо держав прапор громадянського ідеалізму, стоїть перед тим „судом" його близький співробітник, теж один зі старих і найбільше заслужених громадянських діячів Матушевський; стоїть перед тим „судом" визначний учений-історик М. Слабченко, що перший (з 1909 р.) розпочав систематичні досліди над історією державного ладу України й опріч того дав вельми цінні праці з історії господарства України, з історії Запорожжа і баг. ін.; стоять перед тим „судом" талановитий учений-язикознавець проф. Ганцов і визначний київський адвокат і громадянин Жид З. Моргуліс і відома письменниця й діячка, авторка драми „Гетьман Дорошенко" Л. Старицька-Черняхівська, донька славнозвісного письменника й творця україн. театру Мих. Старицького й один з найліпших молодих наддніпрянських повістярів Івченко й „епископ" липківців В. Чехівський, визначний громадянський діяч лівого напряму, і його брат „священик" липківців М. Чехівський, талановитий ще розмірно молодий історик Караїм Гермайзе, відомий діяч, публіцист, критик Андрій Ніковський, б. премер УНР, провідник ворожої до Польщі ґрупи УНР-івців і цілий ряд інших визначних під національним оглядом імен.

Судять найактивніших і найсильніших духом синів Української Землі, котрих не зломив террор чрезвичайки, котрі в обличчі смерти, перед інсценізованим „судом" червоних катів, сміливо кидають в обличчя гнобителям України:

— „Ми хочемо незалежної України".

Хвилина, в котрій на суді сказав сі слова Сергій Єфремов, се великий історичний момент в історії національно-визвольної боротьби Вел. України, як і весь теперішний судовий процес 45-ти се важний етап на українськім шляху.

Харківський процес СВУ се властиво перший великий національно-український політичний процес на Вел. Україні в повнім того слова значінні. За царських часів на наддніпр. Україні бували нераз судові процеси українських діячів. Але судили їх звичайно не за змагання до незалежности України, а за участь у соціялістичних партіях,

часто навіть „загально-російських“. Національний момент в тих процесах все відступав на задній плян. Гасло Незалежної України проголошено на В. Україні щоправда ще в 1900 р. („РУП“). Та вже по двох-трох літах ті, що проголосили те гасло, занедбали його і заслонили соціялістичними ідеями. Щойно з початком 1918 р. почалася справжня боротьба за волю України. Зявилися герої-мученики за самостійність Української Держави. Але вони або полягли в боях з ворогом, або загинули в льохах чрезвичайки та в ріжних вязницях, або впали забиті підступною рукою (як Рябовол, голова Ради на Кубані, забитий денікінськими аґентами в 1919 р. або С. Петлюра в Парижі в 1926 р.). Бували, правда, й українські політичні судові процеси. Та дуже часто траплялося, що обжаловані виступали на тих процесах не як герої, не як непохитні борці, а як перелякані труси й воліли на судових розправах викручуватися й навіть брехати, щоб уникнути кари. Не хочемо кидати словами г а н ь б и тим людям; бо розуміється вони багато мають на о п р а в д а н н я свого страху й трусости. Бути героями на війні лекше, ніж в льохах чрезвичайки. Вмерти відразу від кулі не так тяжко, ніж мучитися, терплячи страшні знущання й вирафіновані кари червоних катів*). Хочемо тільки піднести, що поневолена й змучена Україна здавалося не видавала вже більше великих героїв. Порівнання давніших політичних процесів у Росії й на Вел. Україні, що бували за царських часів і мали нераз велитенське аґітаційне значіння (нпр. низка процесів російських терористів у 2-ій пол. XIX й на поч. XX ст.), завдяки сміливому геройському поведенню обжалованих, з новітними українськими політичними процесами, свідчило не на користь сучасному нашому визвольному рухові. Свідчило про упадок, розклад і знесилля у нас геройського духа. — Терористичні акти, виконавці котрих на суді лякалися, вибріхувалися й викручувалися, були доказом повної безсилости й невільничої психіки. Слідкуючи за такими судовими процесами, мимоволі мусіли ми думати разом з великою нашою поеткою:

Так! ми — раби! невільники продажні!
Без сорома, без чести...

І серед сеї загальної мрачної картини ясним світлом освітило Україну геройське поведення Єфремова та ін. національних діячів на теперішнім харківськім процесі.

В акті обжалування дуже багато брехні й провокації. Як слушно каже рос. ґазета „За Свободу“, большевики на тім процесі „малу частинку правди обмотують безмежною брехнею“... Вже тепер ясно виступило багато брехні в тім акті, особливо в обвинуваченні про зносини з закордонними орґанізаціями, урядами „сусідних держав“ і т. д. Обжаловані мали можливість опрокинути обвинувачення виявленням очевидної брехні, котру навіть і в умовах большевицького суду можна виявити. Вони могли „ухилитися“ від отвертого виявлення своїх поглядів і змагань. Але вони сміливо виступили з заявою, що вважають теперішню українську „радянську республіку“ маскарадою й змагають до визволення України зпід влади червоних московських окупантів.

Від Редакції: Нашу оцінку процесу 45-ох подамо в однім з дальших чисел „Нової Зорі“.

——o——

*) Ось один із численних вирафінованих способів нелюдських кар у червоних чрезвичайках, так звана „китайська кара“ До живота скованого вязня приставляють залізну руру, другий кінець котрої (замкнутий) нагрівають все сильніше. В середину рури кладуть щура („крису“). В міру того, як розгрівають руру, щур починає гризти живіт вязня і все більше вгризається в середину нещасного. Вязень терпить страшні муки від горячої рури й ще жахливіші від щура, котрий гризе його. Се одна з найлютіших кар, поширених у большевицьких чрезвичайках (ҐПУ). Докладний опис найріжніших нелюдських звірств ҐПУ подав визначний російський публіцист і учений С. Мельгунов (соціяліст) у кн. „Красный террор“. Останніми часами большевики вигадали ще жахливіші кари для вязнів у ҐПУ, вживаючи до тортур електрики.

Amicus Plato, sed magis amica veritas

(В обороні правди).

З приводу книжки „За Океаном“ бувшого делеґата „Рідної Школи“ в Америці, п. Льва Ясінчука.*)

Дійшла до рук американських читачів цікава книжка п. Льва Ясінчука, б. делеґата „Рідної Школи“ в Америці і в Канаді. Дуже цікаво, ба навіть займаво описує п. делеґат свої помічення межи нами. Старається бути безсторонним в наших межиусобицях. Старається бути і точним. Я не думаю в нічому квестіонувати доброї волі і віри шановного делеґата, коли описує свої враження. Не знаю, як деінде було і чи точно так було як п. делеґат пише у своїй книжці. Я почуваюся в обовязку спростувати лиш одно, а саме його опис віча в справі „Рідної Школи“ 16-го грудня, 1928 в Дітройті. (Тут о. Сембратович пише про місцеві події в Дітройті й виводить опісля далі як слідує:)

Не гадав я писати критики на книжку „За океаном“. Та коли вже взяв за перо, хай скажу ще дещо, що мимоволі впадає в очі, і Американця, що знає тутешні відносини, мусить розсмішити. Пише шановний автор, що в Америці є „каледжі по ріжним фахам: дентистичний, технічний, а навіть фризієрський“. І в краю маємо школи: технічні, ветеринарійні, ба навіть і куховарські.

Та найдивніше в цій книжці не те, що в ній написано, але це, що пропущено. Ніде не згадується, хто закладав „Український Народній Союз“; хто був першим головою „Обєднання“ і хто найбільше причинився до поширення його цілий; хто найбільше дав на „Рідну Школу“ на руки п. д-ра Демидчука; на Негайну Поміч на руки д-ра Мишуґи; або навіть тепер за шановного делеґата. Рідко коли стрічається в цій книжці яке добре слово про американських українських католицьких священиків. Певно, є одиниці межи священиками, котрі забули або може забувають за своє високе післанництво. Але це ще не значить, аби яко загал, американське українське католицьке духовенство представлялося так, як його шановний автор представив. Поза кількома відпавшими священиками є мало не сотка, українських католицьких священиків, котрі тихо і з посвятою сповняють свої обовязки перед церквою і народом. А кілько Українців инших покликань або фахів поповнило як не більші, то певно не менші похибки? Та за них ні словом не кажеться. Лише майже залюбки випроваджується на денне світло прогріхи одиниць серед католицького духовенства...

Прикро читати Українцям в Америці, начебто люди котрі стоять на чолі українських католицьких громад і мають за обовязок світити приміром другим громадянам, малиб бути безхарактерні, як шановний автор їх описує.

Пише шановний автор (на сторонї 50), що тринайцять уніятських священиків, нібито заявило охоту вступити до української православної церкви. Справді, це нібито сказав мітрат і редактор „Православного Вістника“, нікий Савчук. І його слова шановний п. делеґат цитує. Кому незнані американські відносини, думав би що чи не кождий український католицький священик, це чоловік, в котрого віра зміняється як погода, і що це чоловік без ніякого впливу та пошанівку у своїх таки вірних. Виглядає, що в католицьких церквах, не проповідується патріотично, а лише в православних. І тому ніби горнуться туди українські імігранти. Я з місця таки скажу, що мені нераз пригодилося чуги від наших земляків, що вони „мають досить української політики на вічах, а в церкві хотять чути св. Євангеліє“.

З другої сторони де лиш це було можливе вихвалює автор не раз і не два т. зв. православне духівництво...

Шановний автор книжки „За Океаном“ мабуть не здавав собі справи, про кого він пише, коли ставить чи не висше як католицьке, так зване православне духівництво. Ми тутки в Америці знаємо дуже добре, з яких елементів складається це духівництво і тому волимо це покривати мовчанням милосердя. А потурати цьому і заохочувати до дальшої апостазії та цим розбивати і так слабий наш національний орґанізм?

Шановний автор пророкує, що православна українська церква в Америці колись освідомить наших наддніпрянських братів. Ми цего не дошукалися дотепер. І знаємо, що кромі кількох Наддніпрянців, котрі стали духовниками в тій церкві, нема ні одного вірного, котрого та церква вирвала би з російського, чи то старого чи „живого“ православя.

Зволить шановний автор праці „За Океаном“ приняти до ласкавого відома, що українська православна церква в Америці, складається майже виключно з бувших католиків. Українців грецького обряду з Галичини, по просту апостатів від католицької віри. Навіть православні Буковинці є виїмкою в тій церкві. Вони, як потребують духовної послуги, удаються до українських католицьких священиків. А таксамо і Волиняки, Наддніпрянці, оскільки вони віруючі, як ходили до російських православних церков, так і дальше туди ходять і задоволяють в них свої духовні потреби. Цеми всі в Америці знаємо, і як це пишу, то не для нас американських Українців, але для відома краю, щоб баламутне поняття про православє в Америці, широко реклямоване шановним автором в його книжці, не ширилося в краю...

Наші браття православні, уроджені і вихованні в православю, остають без своєї вини в тому віроісповіданню і як лиш знаходили би, що їх предки були таксамо як і ми католиками, або якби ліпше знали історію, завтра перестали би ними бути. Бо просто смішне, щоб ізза інтриґ та амбіції кількох, нам і мовою і расою чужих, Греків і то тому більше як сім соток літ, ми мали-б національно ділитися й один на другого кривим оком дивитися. А якби хто сказав, що православє це віра наших предків, то додам і то послідовно: Вертайте не до чужого, грецького віроісповідання, а радше до суто-українського, а то до віри в

*) *Ми одержали з Америки й Канади пару острих відзивів про книжку п. Л. Ясінчука, а м. і. від ВПр. о. Льва Сембратовича з Дітройту розмірно лагідну більшу статтю, котру він помістив у тамошній пресі. Подаємо з неї все, що має загальний характер, бо воно вельми поучаюче так під оглядом змісту, як і вказівка для всіх, що пишуть враження з подорожей, котрі треба писати особливо обережно. Коротку рецензію на працю п. Льва Ясінчука подали ми вже в 314 ч. „Н. Зорі“, де підчеркнули, що не можна годитися зі всіми обсерваціями й замітками Автора в церковній области, що тепер підтверджують і голоси довго в Америці живучих людей.*

Фарби, лякери, покости,
артикули господарсько-домові і т. п.
поручає у великім виборі найдешевше
Альойз Гибнер
Ринок 38.
Телєфон 25-13.
6 2 1—5.

божків Перуна, Дажбога, Русалок і пр. Потурати так званому українському православлю в Америці це національний гріх. Колись ще історія викаже, якими то дорогами це українське православє до нас в Америці зайшло і хто є виновником цего братовбийства.

Ще одна замітка. Якось дивно звучать деякі вислови автора і головного орґанізатора Рідної Школи, в роді: „проклоном усьому світови та його ладови" та про „бунт проти світового порядку; за охоту змінити освячений спосіб життя". (Ст. 37 і 38). Виглядає на дуже симпатичний відгомін кличів їзза Збруча. А може це лиш певного роду поетичний розмах?

Признаюся, що я почасти відбіг може від теми, задля якої нині взяв за перо. Моїм наміром було спростувати події звязані з вічем за жертвами на Рідну Школу в Дітройті. Я сам і також дітройтська громада дуже вдячні шановному авторови, що кількакратно спомянув за нас дуже приязно. Чи то коли згадує за наш хор (Боян), чи за працю започатковану в поставленню памятника Тарасови, чи за наші концерти на радію, чи за що інше. Ми за це все щиро дякуємо і нашу вдячність докажемо не лише словами але ділами, а то жертвами на Рідну Школу. Не мало жертв пішло відсі до краю, а ще більше піде.

Всежтаки латинська пословиця: Amicus Plato, sed magis AMICA VERITAS!

о. Лев І. Сембратович.

——o——

УСІ КУПУЮТЬ
ЗАГРАНИЧНЕ І КРАЄВЕ СКЛО,
ПОРЦЕЛЯНУ І КРИШТАЛИ
ЛИШ У ПЕРШОРЯДНІЙ ФІРМІ
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, вул. Галицька ч. 20. Тел. 69-75.
567 19-30

Відозва угорської молоді до товаришів інших націй

Девятьсот літ минуло від хвилини, коли Господь Милосердний покликав до себе 24-літного угорського князя св. Емерика, сина св. Стефана, першого короля Угорщини, котрий зміж усіх царствуючих в Европі перший був канонізований. Від тої пори св. Емерик став взірцем і заступником угорської молоді перед Богом в небі. 900-ті роковини його смерти обходитимуть Угри в сім 1930 році величавими торжествами. Бажається, щоб на ті торжества приїхала католицька молодь з цілого світа. Від першої неділі мая до кінця серпня 1930 р. будуть відбуватися нескінченим рядом богослуження, паломництва, конґреси, відслонення памятників, вистави й інші торжества. Цим робом хочемо вшанувати память св. королевича і зложити честь йому і всім святим, котрі виводяться з першої угорської Династії з родини Арпадів, а іменно: св. Стефанови, св. Владиславови, св. Єлисаветі, бл. Марґариті, бл. Кінзі, бл. Йолянті.

Думаємо, що катол. молодь всего світа в першім ряді заінтересує міжнародний конґрес Марійських Дружин від 20. до 23. серпня. Хто буде на тих конґресах, матиме змогу взяти участь і в евхаристійних торжествах 19. серпня, котрі вже нині гарно заповідаються. На цім торжестві осібний висланець Св. Вітця нестиме Найсв. Тайни на корабли по ріці Дунаєви, котра ділить Будапешт на дві части. За ним поїдуть представники ріжних націй, кожда на осібнім кораблі. В часі цеї процесії стотисячні товпи народа на освітлених берегах і мостах Дунаю величатимуть Утаєного Спасителя.

На другий день, т. є 20. серпня 1930 р. буде процесія св. Стефана. Це буде історичне свято угорського католицизму.

Товариші! Молоді Братя Католики цілого світа! Чемно прохаємо Вас, ми молодь угорська, візьміть уділ в цих наших реліґійних торжествах в як найбільшім числі! Приїзджайте до Будапешту! Богато навчимося від Вас, а Ви рівнож дещо навчитеся від нас! Численний зїзд молодих католиків кличе на цілий світ, що сила католицької думки переборе всі труднощі національних непорозумінь і злучиться в святій ідеї любови. Цей зїзд скріпить нас в борбі за Христовий світогляд і за наші чисті ідеали! Скріпиться наша солідарність, бо переконаємося, що наші товариші інших народів ведуть борбу за ті самі ідеали. Приїзджайте й тому, щоб Ви могли взяти собі примір зі св. Емерика й осудити, чи ми вірні його завіщанням.

Від нашого св. Емерика, котрий в 24-ім році життя з душею білою мов сніг пішов до неба, ми вчимося не слабостей, й опортунізму, але цего, що душа переповнена любовю Христа матиме побіду над тілом. Св. Емерик кличе голосно до молоді, котра пливе без русла і котра є безрадною в часі покус: „Дивіться! Як легко можна визволитися з нужди життя і піднестися високо в наслідуванню Спасителя!" Приїзджайте, молоді Братя, і придивіться зблизька, чи ще жиє в нашім краю, в Царстві Марії, і також в нас св. Емерик Угрів, чи жиє в нас дух святого угорського королевича!

Бажаємо показати католицькій молоді світа, що ми маємо не лише сталеві плечі й вироблені мязи св. Емерика, але також його гарну і світляну душу. На Олімпіяді в Амстердамі Угор взяв першу нагороду за шермування. Перший плавець Европи також угорський молодець. Це всі знають. Хто не знав би, хай приїде і на місци переконається, що й душа католицької молоді побідно бореться за Христа і щасливо пливе до Него серед загального зіпсуття. Мечем кат. правди сміло бореться з блудами нашої доби.

Приїзджайте до нас, молоді Братя Католики! З поздоровленням і правдивою любовю жде Вас угорська молодь. Porta patet, sed cor magis!

Проф. Д-р Tihamér Tóth.

„GENEWA" Одинока українська ґалянтерія-Перфумерія
Д. КОНЮХА Львів, Ринок 37 (побіч Нар. Торговлі)
568 18-52
поручає для реклями по фабричних цінах кольоградки, священичі капелюхи, шалі, шапки, пончохи, скарпетки, снігівці, „Tretorn", кальоші, светери, жіноче і муж. білля, коронки, гафти, „Jägery", косметику і перфумерію та забавки і пр.

Азеф у початках діяльности

XVI.

Справу, як оповідала потім Ольга Іванівна, поладнали вельми скоро й просто. Зібралися, наскілько я зрозумів, Ольга Іванівна, „знайомий" і ще третій, також досить відомий в цьому часі навіть широким кругам нашої публики. Прикликали Азефа. Іван Миколаєвич зразу навіть не зрозумів, кого саме обжаловують і чогось то думав про мене... Навіть докоряв, що „молодого чоловіка" представили йому одним із них. Та коли йому вияснили похибку, сильно схвилювався і навіть заплакав. Тілько літ він трудився в партії, він, її основник!...

Пригадую собі, як Ольга Іванівна оповідала, що зібрані почулися дуже несвої й не дуже наставали на вияснення, чому так дивно складалося все... Азеф казав, що це просто случайність, деякі його вияснення були дуже вдатні й правдоподібні. Чомусь бажав він затерти чутки про провокацію. Так, дуже просто... Орлина треба було конче вбити, та для цього не треба говорити про нього всім і кожному і т. д.

— Цему молодому чоловікові ще можна простити похибки, та вам, вам, старшим людям... — говорив і не докінчував Іван Миколаєвич по суді своїм суддям...

Значить усе було програне. Не хотілосяб оповідати про важкі переживання: до гіркої свідомости безсилля домішувався гострий стид за це, що поставив у крайно прикре положення Ольгу Іванівну, в якої очах відчував я мягкий, та виразний докір за це, що вкінці скомпромітував себе і за даремний скандал, що може знятися в партії... Дещо потішало тільки це, що й Ольга Іванівна, видно, не зовсім була задоволена таким поспішним рішенням.

Іван Миколаєвич зявився в мене аж по 3—4 тижнях. Лице в нього було сіре як попіл від гніву та хвилювання. Різкими словами накинувся на мене мій наставник за припинення на кілька неділь усеї орґанізаційної роботи. Питання, якими бажав він означити мою вину в цьому чи в іншому случаю орґанізаційних непорозумінь, знову заміняв він обжалуваннями, головно в непотрібній нервовости та запопадливости.

Я мовчав, або одним словом потверджував свою вину.

— Це ви сповістили військових старшин? — спитав вкінці своєї незвичайно довгої і проти звичаю звязкої мови.

— Так.

Я попробував виправдуватися, згори пересвідчений про безкорисність моєї проби: похибки можуть приключитися кожному, передовсім недосвідченій людині, тимбільш, що обставини складалися вельми некорисно. Я закінчив бажанням попрацювати ще під його проводом...

— Ні вже, вибачайте — незвичайно швидко й злобно озвався Іван Миколаєвич — ви через край нервозні, ви занедбали свої лекції, заняття... Видумуєте ріжні нісенітниці... Ні, таких робітників нам непотрібно!...

В розгарі розмови Азеф підійшов до мене. Я стояв спиною до вікна так, що світло падало йому в лице. Не тямлю, яке саме питання ми „обмірковували"! Здається, я подав якусь репліку щодо Орлина й пильно глянув Азефу в обличча. Ніколи не забуду цього викривленого лиця: наставник звернув очі далеко на бік так, що дугівка щезла зівсім в куті галини. Один миг бачив я тільки жовті білки. Товсті губи були викривлені. Що його так вразило, не знаю, та тільки тепер зрозумів я значіння „білого вогника", що сильно вразив був мене раніш, при розмові про терористичні підприняття. Це було те саміське обернення очей, та невловиме, бистре, мов лискавка. Провокатор, убий мене Боже, провокатор!...

(Далі буде).

——o——

Сукна НА УБРАННЯ МУЖЕСЬКІ, ВІЗИТОВІ І СПОРТОВІ, КОСТЮМИ І ПЛАЩІ ЖІНОЧІ; НА РЕВЕРЕНДИ ДЛЯ ВСЕЧ. ДУХОВЕНСТВА ПОРУЧАЄ:

в великім виборі. — Товари добірні. Ціни низькі.

Фабричний склад сукна
Людвик Ралський
Львів, Рутовського ч. 7.
664 (напроти катедри). 1—15

ОСИП НАЗАРУК

Галицька Делєґація в Ризі 1920 р.

(6) Зміст: „Хожденіє по мукам" у малій Латвії. — Спомини з нашої пропаґандистичної й політичної діяльности і бездільности. — Як відносився до нас шведський професор в Упсалі. — Де я бачив найкращий тип жіночий в життю своїм. Що говорив мені норвежський міністер загр. справ — Чи здібна була наша політика витягнути консеквенції з того. — В австро-угорській амбасаді в Стокгольмі. — Талєргоф і „Кайзергоф". Одинокий закид, який я роблю нашим політикам. — Що сказав мені шведський міністер загр. справ. — Чому не було в дома латвійського міністра. — Порівнання культурности лотишських фякрів і деяких Українців на становищах. — Портієр як політик. — Чого зажадали від нас большевики.

В три дні після вручення нашої ноти з 27. вересня 1920 р. Президії Мирової Конференції й після оповіщення тої ноти в місцевій пресі появилася в пресі польська відповідь на неї з датою „Ри-ґа 30. вересня 1920 р." Заки наведу текст тої відповіді і свої пояснення до нього, представлю по порядку, що ми робили за той час.

Отже — дня 27. IX. 1920. зложили ми візиту в латвійськім міністерстві заграничних справ, зголосившися до одномісячного побуту в Ризі. (Тоді ще ніхто не знав, навіть з учасників Мирової Конференції, як довго вона може затягнутися). В латвійськім міністерстві приняв нас секретар того міністерства, вислухав, у якій справі ми приїхали, взяв наші візитівки (ми висказали охоту, зложити візиту їх міністрови) і пішов з ними мабуть до міністра. Вернувши по довшім часі, заявив нам, що п. міністра „нема". На питання, коли буде, відповів, що не знає... Було доволі неправдоподібним, щоб секретар не знав, коли буде в бюрі його шеф, але кінець кінців міністер не мусів йому власне сим разом сказати, коли буде. Отже ми, вернувши до готелю, нарадилися й постановили піти ще раз на другий день, щоби старатися, таки особисто побачитися з міністром заграничних справ, очевидно в цілях пропаґанди.

Сим разом удалося нам, „дібратися" вже до його заступника, котрому ми представили, хто ми і за чим сюди приїхали. Він вислухав нас, але також „не знав", коли буде його шеф.

Вже було зовсім ясно, що той не хоче з нами бачитися. Така історія лучилася мені вперве за весь час моїх подорожей по світі, щоб який небудь достойник якої небудь держави викручувався від побачення. А зголошувався я за довгі літа моєї публ. праці у ріжних високо поставлених людей ріжних держав і народів, так у державних мужів, як і в учених, почавши від представників таких могутних держав як Німеччина і Японія, скінчивши на представниках політики й науки такої малої, але високо культурної держави як Норвеґія. Всі приймали і то зараз, а деякі з них, як пр. поважний і великий шведський учений, професор університету в Упсалі, історик Ґерне, по одній розмові давали мені щирі поручаючі листи до своїх знакомих в инших державах. Нпр. на підставі листа проф. Ґерне (він з автопсії знав нашу землю і нарід від Закарпаття аж до Полтави, як мені сам оповідав) знайшов я в часі війни сердечне приняття в Норвеґії так у кругах учених (в домі проф. унів. Броса в Христіянії бачив я найкращий і наймиліший тип жіночий у його молоденькій, може 16-літній донечці, який я взагалі бачив у життю), як у норвежськім стортінґу, де голова його скликав провідників клюбів і инших визначних послів, котрі засипували мене ріжними питаннями. А тодішний міністер заграничних справ Норвеґії приняв мене на спеціяльній, довгій авдієнції й занявся нашою справою, немов справою своєї рідної землі. Було то в початках великої війни, в 1915 р. Він з притиском уже тоді радив нам, заявитися публично проти Австрії та стати по стороні антанти, кажучи, що виграє той табор, у котрім є Анґлія. Дивіться на нас — говорив — ми малий нарід, а стоїмо на дорозі до теплих пристаней океану такому велитневи як Росія. Легко зрозумієте, що ми не були би в силі опертися російському кольосови, якби не наш звязок з Анґлією. А не думайте, що Анґлійці дають нам відчувати те, що наше істнування як самостійної державної нації залежне від них або що надто дорого кажуть нам оплачуватися за те в економічних договорах. Ні. Вони мають політичний такт, розум і досвід. Розважте все те і рішіться! Тепер Анґлія в великій потребі, бо важиться будучність її. Вона солідно відплатиться навіть за ослаблення опінії ворогів її...

Я зреферував се як міг найдокладніше нашому тодішному політичному проводови у Відні на письмі й переслав свій звіт „Союзови визволення України" у Відні, з котрим стояли в контакті і покійний Василько і ще живучі наші політики. В три місяці потому, я, вернувши до Відня, ще й устно реферував це. Вистарчало вповні, щоб до Швайцарії виїхало тоді трьох-чотирьох наших послів з віденського парлям. і щоб вони, подібно як Чехи (котрі також радили през. Петрушевичеви зробити так), оповістили відповідну заяву, яка асекурувалаб нас і на другий бік, від сторони антанти. Так робили також Поляки. Розуміється, на таке діло мусілиб іти люде дійсно до живого обурені Талєргофами й масовим вішанням нашого народу, бо справжня політика вимагає щирого переконання в слушности своєї справи і жертвенности — собою (як зрештою всяка инша справдішна творчість), — а не вигідного сидження по шиночках на діетах чужих держав і байдикування. А тут треба було відважитися на кипучу акцію й евентуально на те, щоб ніколи не вертати до дому, як відважилися чеські провідники. Я не міг висновку з розмови з міністром Норвеґії писати нашим політикам до Відня, бо при тодішнім щільнім замкненні границь усю заграничну переписку розглядали дуже уважно. Длятого після умови з нашими у Відні всі свої звіти зза кордону пересилав я — через австро-угорську амбасаду в Стокгольмі, до котрої заходити було мені так тяжко, як камінь глодати (Я недавно передтим вийшов з тюрем у Міскольчу і Талєргофі, де я невинно перетерпів річи, перед описом яких ще нині здрігається перо). Сим не хочу осуджувати в с ю політику Австрії супроти нас, бо вона мала в собі часом і багато розумних, культурних, добрих чинників, яких можнаб побажати й декому з теперішних посідачів нашої землі. Амбасадором у Стокгольмі був тоді високий угорський аристократ (всі імена й адреси докладно подані в моїх звітах, котрі знаходяться в цікавім архіві „Союза визволення України", який переняв п. Андрій Жук). Там їх очевидно найменше переглядали. Та, розуміється, могли переглядати в міністерстві загр. справ у Відні, через котре австрійська амбасада доручувала мої звіти „Союзови визволення України". Отже зміст розмов, навіть дуже дразливих для Австрії, міг я передавати, бо се були факти, але висновків з тих фактів я не міг робити на письмі бо вони передовсім не булиб доручені, а по друге, австрійська влада запиталаб наших у Відні, яких вони людей висилають за кордон. Та, як сказано, я й устно реферував опісля. Одначе було все одно, що горохом до стіни кидати. Пишу се не для „критикування" й не для осуду наших тоді рішаючих людей, а для зрозуміння й оправдання та науки на будуче. Були се люде виховані виключно в обрубі чорно-жовтих стовпів і поза границі старої Австрії виїздило хіба пару з них може раз на кілька літ, — коли мали болючіший ревматизм, на місяць до Італії, де, розуміється, не мали найменшої стичности з чужим політичним світом. Найдальші їх політичні подорожі кінчилися в Берліні. Словом, — вони не виходили і не могли виходити думками з орбіти німецько-австрійського впливу. І деж вони могли душевно рішитися на таку послідовність, як зірвання з Австрією? Се була для них очевидно неможлива річ, мимо Талєргофів. Тих своїх тяжких слів не адресую на імена старих наших політиків, бо не всіж „революцію" можуть робити, тільки на таких радикальствуючих, котрі в мирних часах язиком у парляменті „вививали пера" (дослівно!) з австро-угорського орла, а як настала можливість вививання пер, спокійнесенько літами пили собі каву в каварні „Кайзергофі". А найчервоніші радикали водили депутації з поклонами до цісаря — депутації, в котрих були члени родин невинно повішених — і особисто кричали „гох" під вікнами цісаря Вільгельма, чого не робили навіть правіщі посли.

У нас велика більшість так консерватистів (і навіть появившихся від недавна аристократів*) як радикалів не має найменшого почуття того, що консерватизм і радикалізм зобовязують до видержання стилю у виступі й поведенні. На нашім ґрунті аристократ дозволяє собі поводитися так безстидно і безосновно брутально, що це просто безприміре навіть в історії найрадикальніших рухів і навпаки, — найчервоніший радикал якраз тоді, коли є пора на радикальні виступи, покропиться олійками й перфумами та йде кричати „гох!" Все те робить враження якоїсь дивної перверзії й божевільної маскаради, серед котрої вже нікого не дивує, коли нпр. чоловічок стоячий на моральнім й інтелектуальнім рівені з і п с у т о г о хлопця до посилок стане шефом важного орґану та самозрозуміло „пускає" всякі, навіть найбільш грязні інсинуації. На такім ґрунті пайдократія мусить захоплювати всі та-

*) Сам факт появи старих аристократів у нас свідчить безперечно добре і про них і про нас. Коби тільки появлялися бодай у більшости нормальні типи. Тоді лекше булоб витримувати й поведення ненормальних.

ОБУВА МУЖЕСЬКА, ЖІНОЧА І ДІТОЧА 650 3-10 найлучша і найдешевша лиш у фірми **Л. Т. СКШИПЕК**

Просимо переконатися і оглянути виставу Раньше ПАСАЖ МІКОЛЯША, а тепер **ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 4. Тел. 44-70.**

Вже тисячі Українців пізнали вартість життєвих обезпечень а Ви? Під ть чим скорше за їх приміром і обезпеч ться в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

630 **Львів, вул. Руська ч. 18.** 6-10

бори від найправіщого почавши, — з виїмком (на диво!) большевицького, де є дисципліна. І тому большевизм постійно йде побідним наступом. Може все те неправда?

Так діється не від тепер. Річ ясна, що на такім ґрунті навіть такі політики як Ґледстон і Дізраелі, Бісмарк і Кавур, Талейран і Ґамбетта не зробилиб — ніякої політики. Отже, пізнавши основно і на всі боки наш ґрунт, не роблю жадних „закидів" нашим політикам, що „не здобули держави", але роблю закид, що радикали не поступають радикально, консерватисти по консервативному й аристократи по аристократичному.

Яке значіння мають офіціяльні представники ріжних політичних ґруп, показується яскраво тільки в переломових часах. Якже тяжко платить тоді весь край і нарід за їх блуди або занедбання і бездільність! О, тоді виразно видно, як слушно зарахувала Церква лінивство до ґріхів головних.

В моїх звітах зі Швеції мали наші політики ще оден цікавий і важний момент, який їх міг би був дуже застановити і пхнути в тім самім напрямі, в який хотів нас пхнути міністр Норвеґії. Був се мій звіт з авдієнції у тодішнього шведського міністра заграничних справ. Він так боявся антанти й особливо Росії, котра якраз тоді розвивала свої незмірні маси військових сил, що вправді вислухав мене, але — навіть брошур про нашу справу не хотів приняти, кажучи мені: Оставте їх при виході, на котрім хочете столі, я їх до рук приняти не можу!..

Були се доволі яскраві показчики, як високі політичні круги чужих народів оцінювали вже в 1915 р. будучий вислід великого змагання народів. Та наше політичне представництво було з природи річи неспосібне до того, щоби зрозуміти се й — що важніше — витягнути з того консеквенції. Коротко і ясно: Ми були тоді незрілі до виконання політичних завдань, які перед нами стояли.

І тому дійшли ми нарешті до такого стану, що представника такої Латвії для нас — „не було вдома"... Бо вже затих останній вистріл галицького жовніра. Вправді представники старих держав і потому ще „були вдома", але новим в політиці народам, що вчера вродилися з небуття, не треба дуже дивуватися, хоч се очевидно мусіло боліти нас, представників старого культурного народу, для котрого були колись „вдома" найбільші сили світа і котрого полки стояли колись залогами і на латвійській землі. Таке і ще дещо инше тягом переходило мені через голову, коли ми виходили з латвійського міністерства. Ще ходом на вулиці вирішили ми, розуміється, не пробувати більше застати „вдома" п. міністра Латвії.

По якімсь часі п. міністер таки ревізитував нас в готелі, а саме в такий спосіб: в часі коли ми були на обіді, оставив нам — чи сам, чи через когось, ми вже не розвідували — свою візитову карту, котру нам передав готелевий портіер, старий лис, що володів кількома мовами. Не вдаючися з ним у ніякі розмови, пізнавали ми по його уклонах, „як змінялася ситуація" в його поняттю: бо він кланявся раз глибше, раз менше глибоко, в залежности від того, які візитанти до нас приходили в гості. Поза ним готелева служба, вся зложена з Лотишів і Лотишок, була дійсно культурна, не тільки в поведенні. Коли я нічю переходив коридорами готелю, бачив я, як дижуруюча обслуга, так мужеська як жіноча, сиділа читаючи, або ґазети, або навіть книжки. Я заглядав до їх книжок. Були латвійські. Таксамо читали ґазети, розуміється, купивши їх, латвійські фякри й робітники на вулицях. Мені пригадалися деякі наші люде на становищах, інтеліґенти, котрі не мають вдома ні одної своєї ґазети, „бо на Бесіді є..." А державу хотілиб мати, „бо нас 40 міліонів"... Та між тими 40 міліонами не конзумує своєї преси й літератури навіть тілько людей, що в мініятурній Латвії. Отже, правду кажучи, нема підстави нарікати, що латвійського міністра „не було вдома", бо властиво справедливо „не було його вдома".

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Дипльом рільничої вистави в Копичинцях. — Численні признання за добірний товар.

З останних днів ми одержали таке письмо:

...„Ми вже минулого року купували у Вас свічки стеаринові „С" і єсьмо з них дуже вдоволені, бо свічки горять гарно, не коптять і поволи спалюються. До посилки прошу вложити ще два запальники (до запалювання свічок). — Остаю з глибоким поважанням і шлю щирі бажання як найкращого розвитку одинокої нашої фабрики свічок"

Должиця 5. лютого 1930 625 8-12 о. Антін Федоряк, парох.

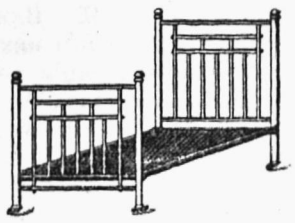

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ
тільки в найліпшій якости
поручає
АНТІН ГАЛЬСКІ
Львів, вул. Собєского ч. 3.
635 6-52

Того дня, коли ми перший раз були з візитою в латвійськім міністерстві, зажадали від нас большевицькі делеґати через Мануїльського першої прислуги. А саме, щоб ми оповістили заяву проти Петлюри. Про те, яку заяву, не дійшло до розмови, бо ми відразу чемно, але рішучо відмовили (хоч, річ зрозуміла, не було між нами ніякого прихильника Петлюри), покликуючись на те, що ми маємо тут иншу місію, ніж боротьбу з Петлюрою. Річ ясна, що большевицькі представники потребували тої заяви для аґітації там, у себе вдома, на Україні. Наших особисто й навіть політично добрих взаємин з українськими большевицькими делеґатами в Ризі та відмова не перервала. (Про російських згадаю окремо). Яке було тло і яка була суть тих взаємин, представлю далі.

(Дальше буде).

——o——

Богослуження за переслідуваних в СССР.

(Кореспонденція „Н. Зорі" з Риму).

Кард. Помпілі відповідаючи на лист св. Отця Пія XI., видав відозву до клиру і вірних. В тій відозві підчеркує любов Пія XI. до братів відорваних схизмою, яку св. Отець плекає від початку свойого понтифікату: бо спас їхнього патріярха Тихона від судового процесу та вирвав з голодової смерти 150.000 дітий в СССР. Далі висказує кардинал своє бажання, щоби в Римі в церквах відправлювано тридневні богослуження перед святом св. Йосифа (дня 19. III.) за б. Росію, крім того заряджує, щоб у церквах більш відвиджуваних дня 19. була година адорації Найсв. Тайн. — Молитви російських еміґрантів. В навечеріє празника св. Йосифа дня 18. III. в церкві (уніятів Росіян) св. Лаврентія відправлено молебен (в роді акафіста) до св. Николая за переслідувану Росію. На Богослуженні були присутні епископи: Д'Гербіні і Дубовський. Монс. Сіпягин виголосив палку промову в російській мові до присутних, які численно зібралися. — Служба Божа св. Отця Пія XI. за Росію в Базиліці св. Петра: Серед численно зібраного народу, де знаходилося чимало Росіян, православних, відправив Св. Отець Пій XI. Безкровну Жертву за переслідувану Росію. Підчас служби Б. співав хор лат. клиру і хор клериків славян на переміну. Хор клериків Славян складався з сімдесять співаків. Між ними були: питомці української Колеґії, чеської, російської, Білорусини, Хорвати й Литовці. Хор співав слідуючі пісні: „Спаситель міра, спаси Росію", Господи помилуй, Господи услиши молитву мою... Іже Херувими, Отче наш, Не імами іния надежди разві Тебе Владичице... На кінці многолітствіє св. Отцеві. По Службі Б. хор лат. клиру відспівав псалом 129. за замордованих у Росії. Той сам хор відспівав літанію до всіх святих, у котрих помістили і наших святих: св. Николая, св. Ольгу, св. Володимира, св. Кирила і Методія.

А. С.

——o——

ДОПИСИ

ПЕРЕМИШЛЬ: В ч. 19. „Нової Зорі" з 13. III. 1930. зайшла в звіті про ухвали на конференції Духовенства помилка дотично похоронного фонду. Дотеперішна місячна вкладка до похор. фонду виносить 2 зол., а на случай смерти священика одержує родина 800 зол. На конференції ухвалено потребу піднести вкладку місячну до пох. фонду на 5 (пять) зол., щоб на случай смерти могла одержати родина 2000 (дві тисячі) зол. Ся ухвала має бути передискутована по деканатах, щоб Духовенство заявилося, чи годиться на сю підвижку місячної оплати. — Управа V. орґ. Секції П. Е. П.

——o——

Ми віримо не тільки в те, що ґріш кермує світом, але ми приписали йому і пророчі здібности. Навіть не спостеріґшися, зробили ми з біржі дельфійську вирочню новочасного світа. (Ферреро: „Ілюзії єдности світа").

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.

поручає в великім виборі: **Шовки в ріжнородних виборах** по цінах конкуренційних

Вовни жіночі на плащі від	15·— зол.	Полотна на білля	1·50 зол.
„ „	5· зол.	Ковдри на ваті	24·— зол.
„ мужеські на рагляни	18·— зол.	Коци вовняні	9·— зол.
„ „ „ одіння	10·— зол.	Капи, сервети, дивани, хідники.	

562 **Виключне заступство килимів косівських Гуцульського Мистества.** 19-30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Діячі української культури суджені тепер в Харкові

Сергій Єфремов, великий працівник в области укр. науки, критики й публіцистики.

С. Єфремов, ур. 6. X. 1876 р. в с. Пальчику звенигородського пов. на Київщині в семії сільського священика. Р. 1886 його дали до духовної школи в Умані, де він вчився пять років. В 1891 р. перейшов до духовної семінарії у Київі, яку в в 1896 р. по одній голосній тоді семінарській „історії“ (по части в звязку з царською коронацією того року) мусів покинути, не добувши до кінця, з репутацією „политически неблагонадежнаго“. В 1897 р. здав іспит зрілости в І-ій ґімназії у Київі та записався на київський університет (на правничий відділ), який скінчив 1901 р. В рр. 1905—1907 і 1919 сидів у тюрмі. Працював у Всеукраїнській орґанізації („Товариство українських поступовців“) у Селянській Спілці 1905 р., в партіях: радикальній, радикально-демократичній і вкінці соціялістів-федералістів. В 1917 р. був заступником Президента першого українського парляменту - Української Центральної Ради та членом першого українського уряду у Київі — першим Ґенеральним Секретарем міжнаціональних справ.

Писати по українськи почав Єфремов ще на шкільній лавці ок. 1893 р. Перші свої писання (белетристичні) надрукував у Львові, в „Дзвінку“ з 1895 р. Від того часу пише безперервно і містить свої писання в цілім ряді українських (галицьких і наддніпрянських), російських й ин. видавництв (журналах і ґазетах), а саме (хронольоґічно): „Зоря“ (1895), „Правда“ (1896), „Літ.-Наук. Вістник“ (1898—1917), „Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка“ (1898—1925) й ин. — у Львові, а далі: „Кіевское Слово“ (1899), „Сынъ Отечества“ (1899, 1905), „Волынь“ (1899, 1901), „Жизнь и Искусство“ (1900), „Кіевская Газета“ (1900, 1903), „Кіевская Старина“ (1901—1905), „Кіевскіе Отклики“ (1905, 1907, — між ин. тут помістив 1905 р. першу в Росії ґазетну статтю українською мовою п. з. „Чи буде суд“), „Хлібороб“ (Лубні 1905), „Громадська Думка“ (1905—1906), „Нова Громада“ (1906), „Русское Богатство“ (1905—1914), „Рада“ (1907—1914), „Кіевскія Вѣсти“ (1907—1910), „Кіевская Искра“ (1908), „Газета“ (1909), „Przegląd Krajowy“ (1909), „Ukrainische Rundschau“ (1909), „Світло“ (1910—1914), „Кіевская Мысль“ (1910—1914, 1917), „Русскія Вѣдомости“ (1910, 1914—1915), „Les Annales des Nationalités“ (1911), „Украинская Жизнь“ (1912—1917), „Дніпрові Хвилі“ (1913), „Завѣты“ (1913), „Приазовскій Край“ (1915), „Русскія Записки“ (1914), „Голосъ Минувшаго“ (1914—1917), „Україна“ (1914), „Основа“ (Одеса, 1915), „Боротьба“ (нелеґальна, 1915), „Ежемѣсячный Журналъ для всѣхъ“ (1915), „Сѣверныя Записки“ (1916), „Промінь“ (Москва, 1916—1917), „Муравейникъ“ (1917), „Нова Рада“ (1917—1919), „Извѣстія Исп. Комитета Кіев. Совѣта объед. обществ. организацій“ (1917), „Власть Народа“ (1917), „Книгар“ (1917—1919), „Записки Укр. Наукового Т-ва у Київі“ (1918), „Наше Минуле“ (1918—1919), „Просвітянин“ (1918), „Українська Кооперація“ (1919), „Громада“ (1919), „Записки Української Академії Наук у Київі“ (1923—1929) й ин. У всіх тих видавництвах містив Єфремов публіцистичні статті, наукові розвідки, фелєтони, замітки, рецензії і т. д., яких число перевисшає 3.000! Все — на українські теми.

Спеціяльністю Єфремова стали: публіцистика, літературна критика й історія укр. письменства.

Ще за царських часів, коли укр. письменство на В. Україні було заборонене, Єфремов видав дуже добрий курят історії української літератури — умілo підібрану антольоґію „Вік“ з біоґрафіями укр. письменників (3 томи, 1902 р.). Коли згадана заборона упала, видав справжню „Історію українського письменства“ — від найдавніших часів аж по найновіші (1 і 2 вид. 1911 р., 3 вид. 1917 р., коротке підручне — 1918 р., 4 вид. 1924 р.).

Написання своєї „Історії укр. письменства“ Єфремов підготовив передтим цілим рядом розвідок про старих і нових письменників, та критик на поодинокі їх твори. Деяких наших письменників він не тільки перестудіював критично, але й зладив нові критичні видання їх писань.

Так зладив Єфремов два нові критичні видання творів батька нового українського письменства, Івана Котляревського (1909 і 1918 рр.), з науковими передмовами та в богатими біо- і бібліоґрафічними замітками. Далі писав про М. Шашкевича, Е. Гребінку (якого писання видав зі своєю передмовою 1905 і 1912), Г. Квітку-Основяненка, М. Гоголя, М. Вовчка, П. Куліша, Г. Барвінок, А. Свидницького й ин. Найбільше уваги присвятив Єфремов Т. Шевченкови. З українських письменників після Шевченка студіював і розглядав критично: П. Мирного, Ів, Нечуя-Левицького, Ів. Франка, Карпенка-Карого, П. Грабовського, Б. Грінченка. М. Загірню, Д. Яворницького, Лесю Українку, М. Коцюбинського, В. Винниченка, О. Олеся. Про кождого з них написав окрему моноґрафійку. Крім того писав також про М. Драгоманова, М. Лисенка, В. Антоновича, М. Сумцова, М. Петрова, В. Лесевича, В. Дебагорія-Мокрієвича й ин.

В своїх критичних оцінках літературних творів стоїть Єфремов на становищи, що в письменстві можна і треба шукати нових шляхів, але перестерігає перед декадентськими манівцями („Въ поискахъ новой красоты“, 1902; „Літературний намул“ 1908). Він високо цінить нпр. мистецький талант Винниченка, але безпощадно осуджує його протимистецькі, своєрідно-„етичні“ тенденції та його своєрідну „мораль“ („Гнучка чесність“, 1909). Єфремов витає талант Олеся, але нагадує, що поетови треба над своїм талантом постійно працювати та його досконалити („Муза гніву і зневіря“, 1909, „В боротьбі з забуттям“, 1911). З літературним сміттям Єфремов не церемониться.

Зокрема слід згадати наукові статті Єфремова з історії Галичини кін. XVIII до 1-ої пол. XIX ст., які він помістив у 1915 р. в журналі „Голосъ Минувшаго“ п. з. Изъ исторіи возрожденія Галичины, а також ряд публіцистичних статтей про сучасну Галичину в „Русских Вѣдомостях“ з 1914 р. п. „Очерки современной Галичины“. I—VII.

В 1926 р. Український Науковий Інститут Книгознавства у Київі видав працю Єфремова з історії української книжки XVIII—XX ст. п. з. В тісних рамцях. Українська книга в 1798-1916 рр.

Від 1927 р. почало виходити у Київі під редакцією Єфремова і Ніковського нове видання відомого „Словника української мови“ Б. Грінченка, якого досі вийшло вже 3 томи (А—Н).

Від 1927 р. стало також появлятися у Київі під фірмою Української Академії Наук, а під редакцією Єфремова академічне перше повне видання писань Шевченка з величезним науковим апаратом, п. з. „Повне зібрання творів Тараса Шевченка“. Досі вийшли два великі томи того видання: т. III-й — Листування (1929, ст. XXXV+1001+[3]+6 табл.) і т. IV-й — Щоденні записки (Журнал) (1927, ст. XL+786+6 портр.).

В признанню за наукову працю вибрали Єфремова своїми членами Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові й Українська Академія Наук у Київі. В рр. 1924—1928 Єфремов був віцепрезидентом Академії Наук

Як видно з наведених тут даних, далеко не вичерпуючих, Єфремов се оден із найвизначнійших та найбільш робучих сучасних українських публіцистів, літературних критиків і учених, високо заслужений коло розвою української духової культури. Се оден із тих нечисленних українських діячів Наддніпрянщини, що в найтяжчих для українства часах царських заборон і переслідувань ніс на своїх плечах великий тягар української культурної праці й терпів за се, — тоді, коли про тих „Українців“, що нині його судять, ніхто й не чував.

——o——

БІБЛІОҐРАФІЯ

Всеукраїнська Академія Наук. Комісія для видавання памяток новітнього українського письменства. **Повне зібрання творів Тараса Шевченка**. Під загальною редакцією акад. Сергія Єфремова. Том третій. Тарас Шевченко: **Листування**. Текст. Коментарій. Редакція і вступне слово акад. Сергія Єфремова. Державне Видавництво України. (Київ) 1929. Ст. XXXV + — (1) + 1001 + (3) + 2 портрети + 4 факсиміле листів. 8⁰. Ціна 6 карб.

Отсе появився третій том великого академічного „Повного зібрання творів Тараса Шевченка“, що його видає Всеукраїнська Академія Наук у Київі. Том сей обнимає переписку Шевченка і складається з таких відділів: 1) Вступна замітка редактора (ст. V—VI); 2) Передмова С. Єфремова п. з. Шевченко в своєму листуванні (ст. XI—XXXVI); 3) Листи Т. Шевченка (ст. 1—208); 4) Листи до Т. Шевченка (ст. 209—345); 5) Коментарій до листів Шевченкових (ст. 347—963); 6) Хронольоґічний показчик листів Т. Шевченка (ст. 965—972); 7) Абетковий покажчик листів Т. Шевченка (ст. 973); 8) Абетковий покажчик листів до Т. Шевченка (ст. 974); 9) Покажчик імен (ст. 975—994); 10) Покажчик ґеоґрафічний (ст. 995—1002).

З Шевченкової спадщини найменш відомі, ширшому загалови — дневник і переписка поета. Тому головний редактор академічного видання Шевченкових творів, акад. С. Єфремов, приготовив їх видання і випустив у першу чергу: в 1927 р. як т. IV-й „Повного зібрання творів Т. Шевченка“. — Щоденні записки (Журнал), (що були сбговорені в ч. 16. „Нової Зорі“ з 1928 р.) і в 1929 р., як т. III-ій — Листування.

У виданім отсе томі подано передовсім усі листи Шевченка, які можна було добути, числом 222. Вони походять з рр. 1839—1858. А далі: 198 листів до Шевченка з рр. 1840—1861. Тексти листів подані вірно за автоґрафами чи перводруками, з задержанням оригінального правопису. Щоб читачеви наочно показати, як виглядають листи Шевченка в оригіналі, подано 4 їх факсиміле з ріжних періодів листування. І листи Шевченка і листи до Шевченка писані в мовах українській або російській.

„Не зважаючи на всю уривковість та неповність Шевченкового листування, — пише С. Єфремов у Передмові — воно взагалі подає дорогоцінний, часто єдиний в світі матеріял до його творчости і як поета і як художника. Про скульптурні нпр. роботи Шевченкові знаємо — на жаль, дуже скупо — тільки з листів: оті скульптурні спроби в Новопетровську, як „Тріо“, „Христос“, „Іван Хреститель“ і інші — в натурі всі до одного загинули. Колиб не випадкові про них згадки в листах до

Д-р Степан Дмоховський
б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні.
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Виконує усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецезійна техніка дентистична. Корони порцелянові. Штучні зуби на плитках каучукових, золотих і сталевих (Круппа нержавіюча сталь). Апарат Рентґена. 555 41-?

Артемовського та Бр. Залеського, то, може бути, ми й зовсім не знали б нічого про це зворушливе намагання поетове — вхопитися за будь-яку можливість, аби працювати на мистецькому полі. Таксамо тільки з листів відомо нам і про десятки Шевченкових малюнків, що або зовсім не дійшли до нас, або не знати в кого тепер переховуються („Монах", „Циган", акварель „Ніч", „Дочка хіоського гончаря", „Молитва по померших", кілька автопортретів і багато-багато иншого). Чимало знов же з відомого можемо визначити тільки на підставі того матеріялу, що знайдемо в листуванні... До історії розвитку Шевченка-художника, його продуктивности, його шукань та нелюдських зусиль не загинути в „смердючій казармі", листи подають такий дорогоцінний матеріял, що рівного йому не знайдемо ні по яких инших документах. Теж саме треба сказати й про літературні праці Шевченка: Знов-же десятки питань можемо ставити і вирішати, тільки маючи в руках ті нитки, що кинуто в листах од його і до його".

Шевченкові листи цінні і самі собою: Як зразки нашої епістолярної літератури. „З Шевченка був акуратний і пильний кореспондент. Писав він листів багато й охоче, особливо до деяких, найбільш улюблених кореспондентів, як Лизогуб, кн. Репніна, Кухаренко, М. Лазаревський, Щепкин, В. Шевченко. Хоч Шевченко й не обробляв своїх листів, не працював над ними, не мав, скільки можемо гадати, навіть звичаю писати попереду чернетки і робив це дуже рідко, — проте у його безперечно виробилась була своя епістолярна манера, свій стиль, для кожного з кореспондентів індивідуалізований, одмінний, инший. Спомини і лірика переважають у листах до Квітки, А. Лизогуба або Козачковського; рефлєкції, роздум, фільософічні міркування в листах до Залеського; фактичність у листах до Лазаревського, Щепкина й В. Шевченка; жартовливий тон — до Кухаренка, М. Максимовички, Ткаченка й ин. Шевченко вважає на індивідуальність кождого з своїх кореспондентів, добирає того способу листовної з ними розмови, якого вживав певне і в своїх особистих зносинах, принатурюється до вдачі їхньої. Для його лист — це не тільки спосіб ділових зносин, порозуміння, фактичного викладу справи. Діловий бік він раз-у-раз уміє оживити теплим ліричним одбігом або виразом обурення, ілюструвати спомином, скрасити фільософічним рефлексом, оздобити вдатним жартом і завжди напоїти глибокою, непідробленою щирістю. І це здебільшого — ляконічно, виразно, не розволікаючись. Деякі листи його з погляду стислости, можна вважати за справжні шедеври, за зразки епістолярного стилю, блискучого, барвистого, шумливого."

До листів доданий окремо великий коментар і 5 ріжних покажчиків.

Взагалі книжка незвичайно цікава і цінна. Бо в ній вперше зібрано разом переписку Шевченка, що досі була розкинена по ріжних, часто малодоступних видавництвах, до того оповіщена не завсіди точно, або зберігалася в рукописах. А та переписка се дорогоцінні документи до пізнання Шевченка як артиста і письменника. Зокрема: вона вперше показує нам Шевченка ще з одного боку: як епістольографа. Видання книжки дуже солідне. За неї належиться подяка Всеукраїнській Академії Наук у Київі та головному редакторови, акад. С. Єфремову. **К.**

ГАЛЬО — РАДІО — ЛЬВІВ 652 3—30
Отсим повідомляю свою Поважану Клієнтелю, що окрім фабрикації і продажі лямп електричних нафтових, **виробів церковних** і гуртовної продажі жарівок, **отворив я спеціяльний ДІМ РАДІОВИЙ,** заосмотрений в найновіщі апарати ріжного рода, як також у всі части складові **і найлучші ДЕТЕКТОРИ** до відбору авдиції Радіо Стації Львів.
Для П. Т. Всеч. Духовенства, Земельних власників, Урядників і Учительства догідні услівя сплати при закупні Радіо знарядів.
МИХАЙЛО ПІШНОТ раньше Р. ДІТМАР БР. БРІННЕР
Львів, Пл. Марійська ч. 9, Тел. 20-04. Фабрика: дім власний, вул. Гіпсова 30. Тел. 32-16.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Загальний пастирський лист угорських Епископів. Почитателям святого Емерика поздоровлення во Христі! Через св. Петра і його наслідників сам Ісус Христос кермує Церквою Божою. Через королів рядить Г. Бог народами. Від Г. Бога початок мають всі справедливі установи. А коли відкидають повагу Божу, то ці дві суспільности, т. є духовна і світська, валяться в своїх підвалинах і згодом повстає замішання у всіх ділах, божих і людських, на що загально нарікаємо в наших тяжких часах. Для врятування людської суспільности і самої держави треба конечно привернути як жерело цих двох суспільностей: повагу Божу і вказати людям великі взірці предків. В узнанню і приняттю поваги Божої між нашими великими угорськими предками дивним способом ясніє наш св. Емерик, син св. Стефана, першого нашого короля, котрий перед 900 роками яко молодець з ангельською душею пішов по нагороду до неба. Взяв його Г. Бог, щоб зіпсуття не змінило його думки. Одержавши совершенне, як на будучого християнського короля випадало, виховання і в молодечім віці, в котрім Давид плаче над частими своїми гріхами, св. Емерик через приняття Божої поваги, побідивши сам себе, піддав без ропоту своє тіло духови, а душу Богови. Взяв його Г. Бог до себе, щоб був взірцем для всіх грядущих, не лише для Угрів, але й для инших християн, особливо для молоді, котра за його приміром має в собі лучити любов Бога і ближнього, Церкви і Вітчини. Коли отже в 1930 р. радісно обходити будемо 900-річну роковину смерти св. Емерика, хай буде нам вільно запросити всіх Братів, щоб до нас приїхали і разом з нами тішилися. Але тоді доперва радість наша буде цілковитою, коли приїдуть в числі як найбільшім і візьмуть участь в наших торжествах. Всі народи подивляти будуть нас, католиків за те, що подібно як за часів Апостолів, так і тепер по всесвітній війні, лучить нас любов в Христі. Щоб отже щира любов всіх нас огорнула, приїзджайте, Братя і Сестри! Приїзджайте громадно й поодиноко і в часі торжеств ювилейних вчіться разом з нами від св. Емерика: молодь: невинности, старі: мудрости, а всі святости життя і слухняности супроти висших властей Богом установлених, щоб за причиною св. Емерика й інших святих, котрі походять з цеї самої королівської родини, привернена була на землі повага Божа і щоб над нами знов Христос зацарив і відновилася земля! — Будапешт, в день св. Емерика. Justynian Serèdi, кар, динал, князь-примас, архиеп. з Ештергому, Ludwik Szmrecsányi арх. з Ерер'у-Juljusz hr. Zichy арх. з Кальочи, Wolfgang Radnai арх. тит. з Авксум, Antoni Papp арх. обр. гр. кат., Juljusz Glattfelder еп. з Чанад'у, Jan hr. Mikes еп. з Шомбателі, Stefan Miklósy еп. з Гайдудороґ об. гр. кат., Antoni Fetser еп. з Дєр, Ferdynand Rott еп. з Вешпрем, Stefan Hanauer еп. з Вац, Franc Virag еп. з Печ, Ludwik Shvoy еп. з Шекесфегервар'у, Stefan Hász еп. військовий, Jan Lindenberger адм. з Надьварад'у, Juljusz Székely адм. з Шатмар, Chryzostom Kelemen прот. з Паннонгальми, Franc Páyer адмін. з Каса, Jan Páyer адмін. з Рожної.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

КОНФЛІКТ МІЖ МАРШ. ПІЛСУДСЬКИМ І СОЙМОМ ВЖЕ СПРЕЦИЗОВАНИЙ. Марш. сенату Шиманський скликав засідання президій клюбів сойму і сенату, подав їм до відома чотири точки марш. Пілсудського і сказав: Марш. Пілсудський се чоловік того рода, що без нього творити правительство неможливо. Я солідаризуюся з його точками, як зі всім, що він робить. Історія того чоловіка така дивна, що нераз і по 30 літах стають ясні річи, передтим незрозумілі. На те відповів пос. Недзялковський (ППС.): Заключувати „пакта конвента" з кандидатами на міністрів не належить до управнень ні сойму, ні поодиноких партій. Перше услівя може відноситися тільки до послів проурядових, бо инші посли не мають жадного впливу на перзональні справи „правління і правительства". Та сойм не може виречися контролі над діяльністю уряду й адміністрації. Друге услівя означалоб занехання контролі над видаванням публичних грошей. Се услівя не до приняття. Третє услівя не входить тепер у круг компетенції сойму. Четверте услівя входить в область конституційного права і суперечить постулятови співпраці сойму з урядом. Скликання надзвичайної сесії сойму вимагають справи податкової реформи, господарської кризи, зміни конституції та ряд міжнародних проблемів. Не робимо жадних торгів. Зміну всеї системи уважаємо за конечність державну і суспільну. — Подібну заяву зложив і представник вшехполяків пос. Рибарський, додаючи: Вимагають від нас зречення з прав і обовязків, наложених на нас конституцією та грання тільки парляментарної комедії. На таку ролю не згодимося. Право контролі над урядом і виконуванням буджету належить все і всюди до елементарних прав представників населення. Те право узнаване також в конституційних монархіях. — Пос. Гартґляс (жид. клюб) заявив: В 4 точках марш. Пілсудського бачимо перечеркнення конституції та дотеперішного устрою держави. А що ми на конституцію присягали, а на зміну устрою тепер не маємо управнення, отже тих точок приняти не можемо. — Пос. Целевич (Укр. Клюб) сказав: Як супроти всіх урядів, так і супроти уряду марш. Шиманського ми застерегли собі вільну руку. Зазначуємо, що умовини марш. Пілсудського суперечать постановам конституції. — По тих заявах марш. Шиманський повідомив президента держави Мосціцкого, що зрікається місії створення правительства в Польщі.

МУЖ ДОВІРЯ марш. Пілсудського, полк. Славек, голова проурядового клюбу ББ., оповістив у пресі заяву такого змісту: Опозиція під покришкою оборони конституції й боротьби з надужиттями змагає тільки до передмаєвої методи виконування постійної пресії на правительство у всіх областях. Деклямації соймових партій це демаґоґія. Та марш. Пілсудський познакомившися зі становищем поодиноких клюбів, прозрів їх заміри й отверто поставив ясні услівя. Тільки сповнення тих умов може дати стійність урядови та можливість повного зусилля на всіх областях і також в области господарських трудностей.

НОВИНКИ

З нинішним числом розсилає Адміністрація почтові складанки і просить о вирівнання передплати та залеглостей, інакше висилка часопису буде здержана.

Дешеві книжки (від 25—60 проц. знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім .Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта“**, Львів, Ринок 10. Катальоґи висилають на бажання безплатно. 4-4

Великодне число „Нової Зорі“ вийде як звичайно у збільшенім обємі. Хто з ВП. Читачів бажавби в тім числі помістити свою працю, того просимо, щоб: 1) писав невеличкі річи і 2) прислав їх найдалі до дня 7. квітня н. ст.

НОВОСТИ В ЖІНОЧИХ І МУЖЕСЬКИХ МАТЕРІЯЛАХ

поручає фірма

Стахевич і Абрисовський

У ЛЬВОВІ РИНОК 32.

642 4—12

Комітет для здвигнення памятника у Ґмінді просить оповістити, що збірки на той памятник приймає: Тов. Охорони Воєнних Могил у Львові, Руська 3, II. пов. Памятник той у місті, де померло багато тисяч галицьких воєнних утікачів, виселенців й інвалідів, дійсно потрібний. В першу чергу повинні про се памятати ті, що сиділи в Ґмінді. (Відозву в тій справі прислано нам в тиждень після появи її в иншім орґані. Длятого не містимо її в цілости).

В Українськім Наук. Інституті в Берліні, відбувся 21. ц. м. виклад інж. д-ра Сергія Володимирова на тему „час і поступ“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Артистична Переплетня МИКОЛИ КРИВЕЦЬКОГО

Львів, Пекарська 1 ц. Тел. 36-24

Виконує: Почесні адреси і дипльоми. Пропамятні книги, Альбоми, Євангелія і т. п. репрезентаційні оправи. 621 18-20

НОВА КНИЖКА

яку кождий повинен купити й прочитати — це опис мандрівок по історичних місцях України

ПРОФ. ДМИТРА ДОРОШЕНКА

п. з.

ПО РІДНОМУ КРАЮ

Книжка має 156 сторін друку, а її зміст поясняє 34 ілюстрацій. 656 1-1

Для пізнання памяток української старовини — це один з кращих підручників у нашій історіоґрафічній літературі, що надається на лектуру для молоді вищих клас середних шкіл та учительських семінарів.

Ціна 1 прим. 2·50 зл., (з перес. звич.) 2·80 зл

Замовлення посилати на адресу:

НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА

ЛЬВІВ, ЗІМОРОВИЧА 3.

Чекове конто ПКО. Варашава 151.285.

НА СВЯТА

найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки в найстаршій українській кооперативі

„Народна Торговля“

яка продає від 1883 р. у своїх 24 склепах по більших містах:

СПОЖИВЧІ ТОВАРІ — муку, дріжджі, цукор, порошки до печива, меди, сушені овочі і т. п.

КОЛЬОНІЯЛЬНІ ТОВАРІ — риж, саго, горіхи, міґдали, родзинки, перець ванілію, каву, чай, какао, та всілякі інші.

ВИНА, РУМИ, КОНЯКИ І ОВОЧЕВІ НАПИТКИ.

663. 1—3

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола, віку і стану, скощує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan-Age“** Гонсецкого, що влекшуючи виділювання флеґми, скріплює організм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 659 2-10

ВИБІРНІ, НЕДОРОГІ НАСІННЯ РОСЛИН ОКОПОВИХ І ОГОРОДОВИХ.

Спеціяльний цінник насінь кактусів.

Деревця і рослини. Кактуси і „Euphorbie“ etc.

поручає:

Д-р З. БАХ, Ринок 2, Львів,

654 **Телєфон 67—32.** 2-2

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, накладні, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 646 3-5

ЛІЖКА ПОЛЕВІ

ЛІЖКА металеві, залізні, тапіцеровані. Дротяні вклади.

578 **поручає**

ВИРІБНЯ Л. ЯҐОШЕВСКІ

ЛЬВІВ, Личаківська 132.

17-50

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

565 20—40

УЖИВАЙТЕ! УЖИВАЙТЕ!

ЛИШЕ

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

адреса:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Тел. 60-04 591 16—20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає найновіші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

412 13-?

НЕБУВАЛА ОКАЗІЯ!!

ЗНАЧНА ЗНИЖКА ЦІН ЛИШ У **МАҐАЗИНІ ТОВАРІВ БЛАВАТНИХ**

ТАДЕЯ ШРАММА раньше ф. КНАВЕР І СИН.

651 Просимо переконатися і оглянути виставу 2—3

ЛЬВІВ, Пл. Капітульна ч. 2.

ПОШИРЮЙТЕ РІДНИЙ ПРОМИСЛ

ЖАДАЙТЕ ПО ВСІХ КООПЕРАТИВАХ

МИЛО

ЦЕНТРОСОЮЗА

ВИРОБУ ОДИНОКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВНОЇ ФАБРИКИ

В кождій хаті — тільки своє мило „Центросоюза“.

661. 1—1

НАСІННЯ

ярин, квітів і господарське

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення, поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Склад насіння

Львів, Рутовського 3.

Подрібні цінники висилаю на жадання.

657 3—4

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.